Date : 18-12-2020 11:26:49
From : [redacted]@altwym.nl
To : [redacted]@drenthe.nl
Subject : Re: Verslag tweede bijeenkomst Fochteloërveen en reminder gegevens voor A&W
Attachment : image002.jpg;

Beste [redacted]

Dank voor je reactie, ik geeft het door aan een van onze GIS-medewerkers, die gaat er mee aan de slag!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Altenburg & Wymenga ECOLOGISCH ONDERZOEK

Op vr 18 dec. 2020 om 10:59 schreef [redacted]@drenthe.nl>:

> Hoi [redacted]
>
> Wij adviseren om via het Kadaster dit te doen, waarbij wij de factuur als vanzelfsprekend betalen. (wij houden geen archief bij)
>
> De vraag is dus even of jullie dit zelf willen doen in de opdracht, of dat jullie met jullie wensen het kadaster opdracht geven, waarbij wij de factuur krijgen
>
> Het gaat niet om een astronomisch bedrag dus moeten we het even zo praktisch mogelijk doen.
>
> Je kan me vandaag eventueel bellen. 0592[redacted]
>
> Mocht je me niet te pakken krijgen maar al wel door willen en gebruik maken van het kadaster geef ik je goedkeuring tot max 5 uur van het kadaster. Dat geeft hopelijk wat ruimte om de kaarten zo te krijgen bij jullie dat je er het makkelijkste mee kan werken. En dus ook minder inleestijd binnen de opdracht is mijn vermoeden.
>
> Groet [redacted]
>
> **********
>
> Geachte [redacted]
>
> Via mijn collega [redacted] ontving ik u vraag over beschikbaarheid van historische TOP10vector en NL- data. Vanaf 2012 is de TOP10NL-data vanaf PDOK.nl te downloaden in formaat gml. Zie voor meer informatie:
>
> https://www.pdok.nl/introductie/-/article/basisregistratie-topografie-brt-historie
>
> > Introductie - PDOK
> >
> > Omschrijving. De Basisregistratie Topografie is vanaf 01-01-2012 beschikbaar als open data. Op deze pagina worden per TOPNL en TOPraster product de voorgaande jaren als landelijke download aangeboden.
> >
> > www.pdok.nl
>
> De volgende historische datasets zijn verkrijgbaar:
>
> - TOP10Vector - 2005 t/m 2010, formaat shape_merge (landsdekkend). Data van voor 2005 is helaas niet beschikbaar.
> - TOP10NL - 2009 t/m 2015, formaten: gml, shape en file-geodatabase (fgdb), landsdekkend.
> - " - vanaf 2016 tot 2020, formaten: gml en fgdb, landsdekkend.
>
> Shape-formaat wordt geleverd incl. layer-files (visualisatie) bruikbaarheid is afhankelijk van de versie ArcMap (Esri) of andere GIS-software.
>
> Fgdb-formaat wordt geleverd incl. mxd (visualisatie), bruikbaarheid hiervan is afhankelijk van verzie ArcCatalog en ArcMap of andere GIS-software.
>
> De meeste data-sets bevatten produktinformatie met daarin o.a. een actualiteitskalender waarin aangegeven de luchtfotodata van de nieuw in kaart gebrachte gebieden. De data wordt gratis verstrekt het verzamelen, bundelen en versturen wordt in rekening gebracht. De datasets worden via file-transfer verzonden.
>
> Het tarief voor het verzamelen, bundelen en versturen is gebaseerd op het gangbare uurtarief van €5.1.2[illegible] Ik schat in dat hiervoor 5.1.2[illegible] nodig zal zijn wat het totaal brengt op:
>
> € 194,00
>
> Leveringstermijn is 15 werkdagen na de formele aanvraag.
>
> Ik hoop u voldoende te hebben geïnformeerd,
>
> Met vriendelijke groet,
>
> ---
>
> [redacted]
>
> [redacted]

Kadaster Geo-Informatie, directie GVA

Zwolle

Tel: 088 (tijdens kantooruren)

Vanaf donderdag 12:00 uur afwezig.

kadaster

****

Groet,

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, do, vr

Van: @altwym.nl>
Verzonden: donderdag 17 december 2020 9:19
Aan: @drenthe.nl>
Onderwerp: Re: Verslag tweede bijeenkomst Fochteloërveen en reminder gegevens voor A&W

Beste

Dank voor je reactie.

Ik heb het overlegd met onze GIS-afdeling. Via PDOK kunnen we alleen losse delen van de topkaart 2013 downloaden, die we 'aan elkaar moeten plakken' en in ArcGis moeten laden. Dat is veel werk.

Heeft Provincie Drenthe zelf misschien een archief met historische TOP10NL data in ESRI database formaat?

Met vriendelijke groet,

Altenburg & Wymenga ECOLOGISCH ONDERZOEK

Op vr 11 dec. 2020 om 17:06 schreef @drenthe.nl>:

> Hoi
>
> Ik heb nog even navraag gedaan naar de oude kaarten van de top 10 maar die zijn niet zo te vinden
>
> Wellicht kunnen we nog wat met PDOK of https://www.nationaalgeoregister.nl/
>
> Maar voordat ik ga zoeken hoop ik dat jullie wellicht al weten of we hier iets mee kunnen.
>
> Groet,
>
> Provincie Drenthe
> Westerbrink 1
> Postbus 122
> 9400 AC Assen
> +31 (0)592 365555
> *werk: ma, di, do, vr*
>
> ---
>
> **Van:** @anantis.nl>
> **Verzonden:** donderdag 10 december 2020 16:52
> **Aan:** @vogelbescherming.nl>; @hetnet.nl; @nmfdrenthe.nl>; @natuurmonumenten.nl>; @assen.nl>; @altwym.nl; @altwym.nl>; @drenthe.nl>; @altwym.nl>; @drenthe.nl>
> **Onderwerp:** Verslag tweede bijeenkomst Fochteloërveen en reminder gegevens voor A&W
>
> Dag allemaal

Vind bijgevoegd

a. Definitief verslag eerste bijeenkomst 19 november 2020
b. Nadere toelichting en aanvulling bij offerte AW, kenmerk 20-252 NF, zoals besproken tijdens de bijeenkomst van 7-12-2020
c. Concept verslag tweede bijeenkomst december 2020
d. Presentatie van [redacted], gehouden tijdens de bijeenkomst van 7 december 2020

Ik zal nog een datumprikker sturen voor de volgende bijeenkomst. Inmiddels is er een veldbijeenkomst op 19 januari 2021 geprikt. Onze volgende bijeenkomst zal daarna zijn.

Denken jullie nog aan de informatie die A&W nodig heeft?

Fijne dagen!

[redacted]

Date : 8-3-2021 14:54:20
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : [redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verstoring N2000-gebied Fochteloerveen
Attachment : image001.jpg;

Ja dat is nog een punt van discussie, hoe de verstoring precies meegenomen moet worden. blijft ook een lastig punt natuurlijk

---

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 8 maart 2021 14:22
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verstoring N2000-gebied Fochteloerveen

Ha [redacted],

Ik weet nog niet zo goed wat ik hier mee moet
Dat er verstoring is, dat is wel duidelijk. De vraag is echter wat is de impact.
En waar komen de mensen/fietsers.
En hebben ze echt last van de mensen? Of is het een aanname.

En wat zijn dan de afstandscriteria

Groet,

[redacted]
Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, do, vr
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 5 maart 2021 11:59
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Verstoring N2000-gebied Fochteloerveen

t.i.

Van: [redacted]@altwym.nl>
Verzonden: donderdag 4 maart 2021 17:25
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verstoring N2000-gebied Fochteloerveen

Beste [redacted],

Zoals eerder besproken hebben [redacted] en [redacted] een nauwkeurige inventarisatie gemaakt van de verschillende verstoringsfactoren in het gebied met een straal van 5 km. De verstoring is geclassificeerd en per km hok bepaald.

Het zou mooi zijn als je ook naar deze beelden zou kunnen kijken en eventueel aangeven waar de kaarten al dan niet kloppen met jouw ervaring. Ik heb de nu geproduceerde kaarten toegevoegd aan de bijlagen. Ook heb ik een tabel toegevoegd die de verstoringsklassen in de kaart toelicht.
Het is geen probleem als dit niet lukt voor onze vergadering morgen. Volgende week kunnen we eventuele wijzigingen nog doorvoeren.

Hartelijk dank alvast en tot morgen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
+31 511 - [redacted]
www.altwym.nl

Date : 15-5-2020 13:34:33
From : "[redacted]"
To : [redacted]@nmfdrenthe.nl
Subject : RE: Vervolg gesprek Kloosterveen

Super!

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 15 mei 2020 13:32
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Geaccepteerd: Vervolg gesprek Kloosterveen
Tijd: maandag 18 mei 2020 15:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie:

Hallo [redacted]

Ik hoef toch niet bij het andere overleg aan te sluiten maandag, dus kan maandag toch aan dit overleg deel nemen.

Groeten,

[redacted]

Date : 24-9-2020 09:01:44
From : "[redacted]@assen.nl
To : "Reinder Hoekstra"[redacted]@nmfdrenthe.nl
Cc : [redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Voor mij lukt dat. Ik weet niet o[redacted] kan. Heb wel een voorkeur voor MS Teams. Is dat ook akkoord? Ik wil het overleg wel inplannen.

Groet,
[redacted]

Van: Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl]
Verzonden: donderdag 24 september 2020 9:00
Aan: [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Re: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Misschien tussen 4 en 5 even een zoom
Zou dat lukken?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 24 sep. 2020 om 08:57 heeft [redacted]@assen.nl> het volgende geschreven:

> Dank Reinder voor je reactie. Dan wachten we dat even af.
>
> Groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl]
> **Verzonden:** woensdag 23 september 2020 21:21
> **Aan:** [redacted]@assen.nl>
> **CC:** [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
> **Onderwerp:** RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
>
> Dag [redacted]
>
> Vandaag rappel gestuurd naar Vogelbescherming en die kwam loop van de middag met een uitgebreide mail.
> Voordat ik die doorzet wil ik die even met [redacted] morgen doornemen (en moet hem zelf ook nog lezen).
>
> Hartelijke groet,
>
> Reinder
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@assen.nl>
> **Verzonden:** woensdag 23 september 2020 21:17
> **Aan:** Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl>
> **CC** [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
> **Onderwerp:** RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
>
> Dag Reinder,
>
> Ik ben benieuwd of jullie al aan kunnen geven of de natuurpartijen akkoord gaan met de stukken.
> "Mijn" wethouder begint ongeduldig te worden en vraagt zich af waarom het zo lang moet duren om iets vast te leggen waar bestuurlijk overeenstemming over bereikt is.
> Uiteraard heb ik haar mondeling wel toegelicht waar dat in zit. Maar dat maakt haar wens/verzoek – om nu snel tot een definitieve overeenkomst te komen – niet anders.
> Alle waardering overigens voor de rol die jullie hierin pakken.
> Maar het zou fijn zijn om een update te ontvangen, zodat ik de wethouder kan informeren.
> Mag uiteraard ook telefonisch (06[redacted] .
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@drenthe.nl]
> **Verzonden:** vrijdag 18 september 2020 13:45
> **Aan:** Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl>
> **CC:** [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>
> **Onderwerp:** RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
>
> Hallo Reinder e.a.
>
> Dank voor je mail en het overleg daarover gisteren.
>
> [redacted] en ik hebben vanochtend samen naar jullie voorstel gekeken en hebben in bijgaande stukken onze reactie verwerkt in concrete tekstvoorstellen (zie groene passages).
>
> In hoofdlijnen zijn we -ambtelijk- akkoord. Ik zeg hier heel bewust ambtelijk omdat wij het nog niet bestuurlijk hebben voorgelegd en ik natuurlijk geen mandaat heb hiervoor.
> Bij voorkeur leggen wij een stuk voor waar we ambtelijk uit zijn gekomen.
>
> In reactie op jullie voorstel in het kort:
> - Uitruil onderzoek ISHD tegen art. 4 kunnen we ons in vinden.
> - Wij vinden het ook prima dat de begeleidingsgroep door een onafhankelijke voorzitter wordt begeleidt. Wij stellen wel voor om dan een echt onafhankelijk persoon te nemen (dus niet iemand van het ecologisch bureau). Hiervoor hebben wij een tekstvoorstel opgenomen in de overeenkomst en in de opdracht.
> - Broedparen is ook akkoord.
> - Wij hechten er wel waarde aan dat de intentie zoals uitgesproken in het BO in de overeenkomst vast komt te liggen. Ook hier hebben wij een tekstvoorstel voor gemaakt.
>
> Graag horen wij of jullie met de aangepaste stukken in principe akkoord zijn. Dan zullen we het voorleggen aan onze bestuurders.
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> <image001.png>
>
> [redacted]
> **Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving**
> **T (0592)[redacted]**
> **E [redacted]@drenthe.nl**
>
> **Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen**
> **Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen**
>
> ---
>
> **Van:** Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl>
> **Verzonden:** woensdag 16 september 2020 16:28

Aan: [redacted] @drenthe.nl>; [redacted] @assen.nl' [redacted] @assen.nl>
CC: [redacted] @nmfdrenthe.nl>; [redacted] @natuurmonumenten.nl>; [redacted] @Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Urgentie: Hoog

Beste [redacted] en [redacted] ,

Hierbij onze reactie op het concept verslag en onze (tekst)voorstellen voor de overeenkomst en de onderzoeksopdracht.

In de concept overeenkomst en de concept opdracht (zie bijlagen) hebben wij enkele veranderingen/aanscherpingen voorgesteld. We hebben de meest recente concepten gebruikt (ontvangen van [redacted] op 26 juni, de opdracht bevatte toen nog track changes).

Een toelichting op enkele voorgestelde veranderingen/aanscherpingen:

Geen onderzoek naar correctheid instandhoudingsdoelen.
In de ambtelijke onderhandelingen waren er nog 2 open eindjes. Vogelbescherming had bij email van 2 juli bezwaar gemaakt tegen art. 4 van de overeenkomst (overige bevoegdheden) en tegen de vermelding in de opdracht dat het onderzoek inzicht zou moeten geven in de correctheid van de instandhoudingsdoelen. De bestuurders van de groene organisaties stellen voor om als compromis art. 4 in de overeenkomst te laten staan mits het onderzoek geen betrekking zal hebben op de correctheid van de instandhoudingsdoelen.

Begeleiding onderzoek
In de concept overeenkomst en concept opdracht is geregeld dat de provincie en de gemeente het onderzoek begeleiden en dat daar weer een begeleidingscommissie naast gaat opereren. De groene organisaties vinden het voor een zo onafhankelijk mogelijke begeleiding van belang dat die gebeurt door een gezamenlijke begeleidingsgroep bestaande uit de provincie, de gemeente en de groene organisaties onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, bijv. van onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga. Zo voorkomen we gelaagdheid in de begeleiding en houdt iedere partij vertrouwen in het proces.

Aantal broedparen kraanvogels
In de opdracht is onder "noot kraanvogels" vermeld: "*Naar verwachting zal er voor de soort een behoudsdoelstelling worden vastgesteld voor het leefgebied voor het aantal paar op het moment van toevoegen van het doel. Voor deze studie kan het aantal broedparen welke met succes gebroed hebben in 2019 worden gehanteerd.*" Het is niet duidelijk wat is bedoeld met "met succes gebroed hebben", maar wij hebben de indruk dat is bedoeld het aantal aanwezige broedparen. Het gaat er om hoeveel vogels er daadwerkelijk gebroed hebben en niet om het uiteindelijke broedsucces. De drukfactoren leiden er juist toe dat het aantal kuikens dat overleeft laag is. [redacted] en ik hebben hier in de ambtelijke fase overheen gelezen, excuus.) De bestuurders van de groene organisaties stellen een kleine aanpassing voor.

Met vriendelijk groet,
mede namens Vogelbescherming en Natuurmonumenten

Reinder Hoekstra

Reactie Gespreksverslag van het bestuurlijk overleg van 8 september 2020 (in geel de voorgestelde wijzigingen gemarkeerd)

Aanwezigen: Fred Wouters (VB), Jan Gorter (NM), Reinder Hoekstra (NMF), Mirjam Pauwels (Gemeente Assen), Henk Jumelet en Hans Kuipers (provincie Drenthe). Verder waren voor ambtelijke ondersteuning aanwezig: [redacted] (Assen), [redacted] (VB) en [redacted] (provincie).

Het overleg is geopend door Hans Kuipers. Alle partijen zijn in de gelegenheid gesteld om aan te geven wat hun kijk is op het proces tot nu toe.

Vervolgens is door dhr Wouters uitgelegd wat de uitkomsten waren van het vooroverleg tussen de natuurpartijen vanochtend. Dit heeft geleid tot een voorstel voor veranderingen t.o.v. de huidige concept overeenkomst. In hoofdlijnen komt dit voorstel erop neer dat het beroep tegen de natuurvergunning wordt ingetrokken nadat het ecologisch onderzoek is uitgevoerd, de daaruit voortvloeiende maatregelen in een plan van aanpak op tijd en geld zijn gezet en GS en PS hiermee hebben ingestemd. De benodigde maatregelen moeten binnen 4 jaar worden uitgevoerd.

Hierop is door de overheden aangegeven dat hun motivatie voor het aangaan van de private overeenkomst zit in de zekerstelling dat de woningbouw in Kloosterveen op korte termijn van start kan gaan. De overheden concluderen dat de beoogde tijdswinst (door direct intrekken beroep) met het voorstel van de natuurpartijen niet gehaald wordt.

Hierop is een alternatief voorstel neergelegd. In het kort komt dit erop neer dat er een knip wordt gemaakt tussen het intrekken van het beroep tegen de 500 woningen (de huidige vergunning) en de afspraak om geen beroep in te stellen tegen de 2000 in de toekomst nog te vergunnen woningen. De afspraak is dat er binnen nu en +/- 2 weken een overeenkomst wordt afgesloten tussen alle partijen waarin staat:

- Dat de natuurpartijen het beroep tegen de natuurvergunning van 500 woningen zullen intrekken als de overheden de opdracht hebben verleend aan een ecologisch bureau op basis van gezamenlijke opdrachtformulering en de provincie de natuurvergunning heeft aangepast (dit laatste is overigens al gebeurd).
- Dat de afspraak - dat er geen beroep wordt ingediend tegen de natuurvergunning van de overige 2000 woningen- nu nog niet wordt gemaakt, maar als intentie wordt opgenomen en gekoppeld aan het besluit van de provincie over het plan van aanpak dat op basis van het nader onderzoek wordt opgesteld. Met dit plan van aanpak wordt bedoeld een analyse van het probleem en een uiteenzetting van de maatregelen die op basis van het onderzoek van het ecologisch bureau geadviseerd en opgepakt gaan worden, inclusief begroting en tijdspad.
- Als partijen het eens zijn over het plan van aanpak kan een nadere overeenkomst <> voor de overige 2000 woningen als de provincie het plan van aanpak uitvoert.
- Als basis voor de overeenkomst wordt de concept overeenkomst gebruikt die partijen al overeengekomen waren. De groene partijen krijgen de ruimte om binnen de termijn van 2 weken enkele veranderingen of aanscherpingen voor te stellen.

Alle partijen stonden positief tegenover dit alternatieve voorstel en zullen z.s.m. bij hun achterban nagaan of dit voor iedereen een acceptabel consensus is. Einde overleg.

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 24-9-2020 08:57:06
From : "[redacted]@assen.nl
To : "Reinder Hoekstra"[redacted]@nmfdrenthe.nl
Cc : "[redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Attachment : image001.png;

Dank Reinder voor je reactie. Dan wachten we dat even af.

Groet,
[redacted]

Van: Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl]
Verzonden: woensdag 23 september 2020 21:21
Aan: [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Dag [redacted],

Vandaag rappel gestuurd naar Vogelbescherming en die kwam loop van de middag met een uitgebreide mail.
Voordat ik die doorzet wil ik die even met [redacted] morgen doornemen (en moet hem zelf ook nog lezen).

Hartelijke groet,

Reinder

Van: [redacted]@assen.nl>
Verzonden: woensdag 23 september 2020 21:17
Aan: Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl>
CC: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Dag Reinder,

Ik ben benieuwd of jullie al aan kunnen geven of de natuurpartijen akkoord gaan met de stukken.
"Mijn" wethouder begint ongeduldig te worden en vraagt zich af waarom het zo lang moet duren om iets vast te leggen waar bestuurlijk overeenstemming over bereikt is.
Uiteraard heb ik haar mondeling wel toegelicht waar dat in zit. Maar dat maakt haar wens/verzoek – om nu snel tot een definitieve overeenkomst te komen – niet anders.
Alle waardering overigens voor de rol die jullie hierin pakken.
Maar het zou fijn zijn om een update te ontvangen, zodat ik de wethouder kan informeren.
Mag uiteraard ook telefonisch (06[redacted]).

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: vrijdag 18 september 2020 13:45
Aan: Reinder Hoekstra [redacted]nmfdrenthe.nl>
CC: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Hallo Reinder e.a.

Dank voor je mail en het overleg daarover gisteren.

[redacted] en ik hebben vanochtend samen naar jullie voorstel gekeken en hebben in bijgaande stukken onze reactie verwerkt in concrete tekstvoorstellen (zie groene passages).

In hoofdlijnen zijn we -ambtelijk- akkoord. Ik zeg hier heel bewust ambtelijk omdat wij het nog niet bestuurlijk hebben voorgelegd en ik natuurlijk geen mandaat heb hiervoor.
Bij voorkeur leggen wij een stuk voor waar we ambtelijk uit zijn gekomen.

In reactie op jullie voorstel in het kort:
- Uitruil onderzoek ISHD tegen art. 4 kunnen we ons in vinden.
- Wij vinden het ook prima dat de begeleidingsgroep door een onafhankelijke voorzitter wordt begeleidt. Wij stellen wel voor om dan een echt onafhankelijk persoon te nemen (dus niet iemand van het ecologisch bureau). Hiervoor hebben wij een tekstvoorstel opgenomen in de overeenkomst en in de opdracht.
- Broedparen is ook akkoord.
- Wij hechten er wel waarde aan dat de intentie zoals uitgesproken in het BO in de overeenkomst vast komt te liggen. Ook hier hebben wij een tekstvoorstel voor gemaakt.

Graag horen wij of jullie met de aangepaste stukken in principe akkoord zijn. Dan zullen we het voorleggen aan onze bestuurders.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: Reinder Hoekstra [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: woensdag 16 september 2020 16:28
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Urgentie: Hoog

Beste [redacted] en [redacted],

Hierbij onze reactie op het concept verslag en onze (tekst)voorstellen voor de overeenkomst en de onderzoeksopdracht.

In de concept overeenkomst en de concept opdracht (zie bijlagen) hebben wij enkele veranderingen/aanscherpingen voorgesteld. We hebben de meest recente concepten gebruikt (ontvangen van [redacted] op 26 juni, de opdracht bevatte toen nog track changes).

Een toelichting op enkele voorgestelde veranderingen/aanscherpingen:

Geen onderzoek naar correctheid instandhoudingsdoelen.
In de ambtelijke onderhandelingen waren er nog 2 open eindjes. Vogelbescherming had bij email van 2 juli bezwaar gemaakt tegen art. 4 van de overeenkomst (overige bevoegdheden) en tegen de vermelding in de opdracht dat het onderzoek inzicht zou moeten geven in de correctheid van de instandhoudingsdoelen. De bestuurders van de groene organisaties stellen voor om als compromis art. 4 in de overeenkomst te laten staan mits het onderzoek geen betrekking zal hebben op de correctheid van de instandhoudingsdoelen.

Begeleiding onderzoek
In de concept overeenkomst en concept opdracht is geregeld dat de provincie en de gemeente het onderzoek begeleiden en dat daar weer een begeleidingscommissie naast gaat opereren. De groene organisaties vinden het voor een zo onafhankelijk mogelijke begeleiding van belang dat die gebeurt door een gezamenlijke begeleidingsgroep bestaande uit de provincie, de gemeente en de groene organisaties onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, bijv. van onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga. Zo voorkomen we gelaagdheid in de begeleiding en houdt iedere partij vertrouwen in het proces.

Aantal broedparen kraanvogels
In de opdracht is onder "noot kraanvogels" vermeld: "*Naar verwachting zal er voor de soort een behoudsdoelstelling worden vastgesteld voor het leefgebied voor het aantal paar op het moment van toevoegen van het doel. Voor deze studie kan het aantal broedparen welke met succes gebroed hebben in 2019 worden gehanteerd."* Het is niet duidelijk wat is bedoeld met "met succes gebroed hebben", maar wij hebben de indruk dat is bedoeld het aantal aanwezige broedparen. Het gaat er om hoeveel vogels er daadwerkelijk gebroed hebben en niet om het uiteindelijke broedsucces. De drukfactoren leiden er juist toe dat het aantal kuikens dat overleeft laag is. en ik hebben hier in de ambtelijke fase overheen gelezen, excuus.) De bestuurders van de groene organisaties stellen een kleine aanpassing voor.

Met vriendelijk groet,
mede namens Vogelbescherming en Natuurmonumenten

Reinder Hoekstra

Reactie Gespreksverslag van het bestuurlijk overleg van 8 september 2020 (in geel de voorgestelde wijzigingen gemarkeerd)

Aanwezigen: Fred Wouters (VB), Jan Gorter (NM), Reinder Hoekstra (NMF), Mirjam Pauwels (Gemeente Assen), Henk Jumelet en Hans Kuipers (provincie Drenthe). Verder waren voor ambtelijke ondersteuning aanwezig: (Assen), (VB) en (provincie).

Het overleg is geopend door Hans Kuipers. Alle partijen zijn in de gelegenheid gesteld om aan te geven wat hun kijk is op het proces tot nu toe.

Vervolgens is door dhr Wouters uitgelegd wat de uitkomsten waren van het vooroverleg tussen de natuurpartijen vanochtend. Dit heeft geleid tot een voorstel voor veranderingen t.o.v. de huidige concept overeenkomst. In hoofdlijnen komt dit voorstel erop neer dat het beroep tegen de natuurvergunning wordt ingetrokken nadat het ecologisch onderzoek is uitgevoerd, de daaruit voortvloeiende maatregelen in een plan van aanpak op tijd en geld zijn gezet en GS en PS hiermee hebben ingestemd. De benodigde maatregelen moeten binnen 4 jaar worden uitgevoerd.

Hierop is door de overheden aangegeven dat hun motivatie voor het aangaan van de private overeenkomst zit in de zekerstelling dat de woningbouw in Kloosterveen op korte termijn van start kan gaan. De overheden concluderen dat de beoogde tijdswinst (door direct intrekken beroep) met het voorstel van de natuurpartijen niet gehaald wordt.

Hierop is een alternatief voorstel neergelegd. In het kort komt dit erop neer dat er een knip wordt gemaakt tussen het intrekken van het beroep tegen de 500 woningen (de huidige vergunning) en de afspraak om geen beroep in te stellen tegen de 2000 in de toekomst nog te vergunnen woningen. De afspraak is dat er binnen nu en +/- 2 weken een overeenkomst wordt afgesloten tussen alle partijen waarin staat:
Dat de natuurpartijen het beroep tegen de natuurvergunning van 500 woningen zullen intrekken als de overheden de opdracht hebben verleend aan een ecologisch bureau op basis van gezamenlijke opdrachtformulering en de provincie de natuurvergunning heeft aangepast (dit laatste is overigens al gebeurd).
Dat de afspraak - dat er geen beroep wordt ingediend tegen de natuurvergunning van de overige 2000 woningen- nu nog niet wordt gemaakt, maar als intentie wordt opgenomen en gekoppeld aan het besluit van de provincie over het plan van aanpak dat op basis van het nader onderzoek wordt opgesteld. Met dit plan van aanpak wordt bedoeld een analyse van het probleem en een uiteenzetting van de maatregelen die op basis van het onderzoek van het ecologisch bureau geadviseerd en opgepakt gaan worden, inclusief begroting en tijdspad.
Als partijen het eens zijn over het plan van aanpak kan een nadere overeenkomst <> voor de overige 2000 woningen als de provincie het plan van aanpak uitvoert.
Als basis voor de overeenkomst wordt de concept overeenkomst gebruikt die partijen al overeengekomen waren. De groene partijen krijgen de ruimte om binnen de termijn van 2 weken enkele veranderingen of aanscherpingen voor te stellen.

Alle partijen stonden positief tegenover dit alternatieve voorstel en zullen z.s.m. bij hun achterban nagaan of dit voor iedereen een acceptabel consensus is. Einde overleg.

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 23-9-2020 21:17:31
From : "[redacted]@assen.nl
To : "Reinder Hoekstra"[redacted]@nmfdrenthe.nl
Cc : "[redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Attachment : image001.png;

Dag Reinder,

Ik ben benieuwd of jullie al aan kunnen geven of de natuurpartijen akkoord gaan met de stukken.
"Mijn" wethouder begint ongeduldig te worden en vraagt zich af waarom het zo lang moet duren om iets vast te leggen waar bestuurlijk overeenstemming over bereikt is.
Uiteraard heb ik haar mondeling wel toegelicht waar dat in zit. Maar dat maakt haar wens/verzoek – om nu snel tot een definitieve overeenkomst te komen – niet anders.
Alle waardering overigens voor de rol die jullie hierin pakken.
Maar het zou fijn zijn om een update te ontvangen, zodat ik de wethouder kan informeren.
Mag uiteraard ook telefonisch (06[redacted] .

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: vrijdag 18 september 2020 13:45
Aan: Reinder Hoekstra[redacted]@nmfdrenthe.nl>
CC:[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@natuurmonumenten.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>[redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Hallo Reinder e.a.

Dank voor je mail en het overleg daarover gisteren.

[redacted] en ik hebben vanochtend samen naar jullie voorstel gekeken en hebben in bijgaande stukken onze reactie verwerkt in concrete tekstvoorstellen (zie groene passages).

In hoofdlijnen zijn we -ambtelijk- akkoord. Ik zeg hier heel bewust ambtelijk omdat wij het nog niet bestuurlijk hebben voorgelegd en ik natuurlijk geen mandaat heb hiervoor.
Bij voorkeur leggen wij een stuk voor waar we ambtelijk uit zijn gekomen.

In reactie op jullie voorstel in het kort:
- Uitruil onderzoek ISHD tegen art. 4 kunnen we ons in vinden.
- Wij vinden het ook prima dat de begeleidingsgroep door een onafhankelijke voorzitter wordt begeleidt. Wij stellen wel voor om dan een echt onafhankelijk persoon te nemen (dus niet iemand van het ecologisch bureau). Hiervoor hebben wij een tekstvoorstel opgenomen in de overeenkomst en in de opdracht.
- Broedparen is ook akkoord.
- Wij hechten er wel waarde aan dat de intentie zoals uitgesproken in het BO in de overeenkomst vast komt te liggen. Ook hier hebben wij een tekstvoorstel voor gemaakt.

Graag horen wij of jullie met de aangepaste stukken in principe akkoord zijn. Dan zullen we het voorleggen aan onze bestuurders.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: Reinder Hoekstra[redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: woensdag 16 september 2020 16:28
Aan:[redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@assen.nl'[redacted]@assen.nl>
CC:[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@natuurmonumenten.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Urgentie: Hoog

Beste[redacted] en[redacted] ,

Hierbij onze reactie op het concept verslag en onze (tekst)voorstellen voor de overeenkomst en de onderzoeksopdracht.

In de concept overeenkomst en de concept opdracht (zie bijlagen) hebben wij enkele veranderingen/aanscherpingen voorgesteld. We hebben de meest recente concepten gebruikt (ontvangen van[redacted] op 26 juni, de opdracht bevatte toen nog track changes).

Een toelichting op enkele voorgestelde veranderingen/aanscherpingen:

Geen onderzoek naar correctheid instandhoudingsdoelen.
In de ambtelijke onderhandelingen waren er nog 2 open eindjes. Vogelbescherming had bij email van 2 juli bezwaar gemaakt tegen art. 4 van de overeenkomst (overige bevoegdheden) en tegen de vermelding in de opdracht dat het onderzoek inzicht zou moeten geven in de correctheid van de instandhoudingsdoelen. De bestuurders van de groene organisaties stellen voor om als compromis art. 4 in de overeenkomst te laten staan mits het onderzoek geen betrekking zal hebben op de correctheid van de instandhoudingsdoelen.

Begeleiding onderzoek
In de concept overeenkomst en concept opdracht is geregeld dat de provincie en de gemeente het onderzoek begeleiden en dat daar weer een begeleidingscommissie naast gaat opereren. De groene organisaties vinden het voor een zo onafhankelijk mogelijke begeleiding van belang dat die gebeurt door een gezamenlijke begeleidingsgroep bestaande uit de provincie, de gemeente en de groene organisaties onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, bijv. van onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga. Zo voorkomen we gelaagdheid in de begeleiding en houdt iedere partij vertrouwen in het proces.

Aantal broedparen kraanvogels
In de opdracht is onder "noot kraanvogels" vermeld: "*Naar verwachting zal er voor de soort een behoudsdoelstelling worden vastgesteld voor het leefgebied voor het aantal paar op het moment van toevoegen van het doel. Voor deze studie kan het aantal broedparen welke met succes gebroed hebben in 2019 worden gehanteerd.*" Het is niet duidelijk wat is bedoeld met "met succes gebroed hebben", maar wij hebben de indruk dat is bedoeld het aantal aanwezige broedparen. Het gaat er om hoeveel vogels er daadwerkelijk gebroed hebben en niet om het uiteindelijke broedsucces. De drukfactoren leiden er juist toe dat het aantal kuikens dat overleeft laag is.[redacted] en ik hebben hier in de ambtelijke fase overheen gelezen, excuus.) De bestuurders van de groene organisaties stellen een kleine aanpassing voor.

Met vriendelijk groet,
mede namens Vogelbescherming en Natuurmonumenten

Reinder Hoekstra

Reactie Gespreksverslag van het bestuurlijk overleg van 8 september 2020 (in geel de voorgestelde wijzigingen gemarkeerd)

Aanwezigen: Fred Wouters (VB), Jan Gorter (NM), Reinder Hoekstra (NMF), Mirjam Pauwels (Gemeente Assen), Henk Jumelet en Hans Kuipers (provincie Drenthe). Verder waren voor ambtelijke ondersteuning aanwezig:[redacted] (Assen)[redacted] (VB) en[redacted] (provincie).

Het overleg is geopend door Hans Kuipers. Alle partijen zijn in de gelegenheid gesteld om aan te geven wat hun kijk is op het proces tot nu toe.

Vervolgens is door dhr Wouters uitgelegd wat de uitkomsten waren van het vooroverleg tussen de natuurpartijen vanochtend. Dit heeft geleid tot een voorstel voor veranderingen t.o.v. de huidige concept overeenkomst. In hoofdlijnen komt dit voorstel erop neer dat het beroep tegen de natuurvergunning wordt ingetrokken nadat het ecologisch onderzoek is uitgevoerd, de daaruit voortvloeiende maatregelen in een plan van aanpak op tijd en geld zijn gezet en GS en PS hiermee hebben ingestemd. De benodigde maatregelen moeten binnen 4 jaar worden uitgevoerd.

Hierop is door de overheden aangegeven dat hun motivatie voor het aangaan van de private overeenkomst zit in de zekerstelling dat de woningbouw in Kloosterveen op korte termijn van start kan gaan. De overheden concluderen dat de beoogde tijdswinst (door direct intrekken beroep) met het voorstel van de natuurpartijen niet gehaald wordt.

Hierop is een alternatief voorstel neergelegd. In het kort komt dit erop neer dat er een knip wordt gemaakt tussen het intrekken van het beroep tegen de 500 woningen (de huidige vergunning) en de afspraak om geen beroep in te stellen tegen de 2000 in de toekomst nog te vergunnen woningen. De afspraak is dat er binnen nu en +/- 2 weken een overeenkomst wordt afgesloten tussen alle partijen waarin staat:
Dat de natuurpartijen het beroep tegen de natuurvergunning van 500 woningen zullen intrekken als de overheden de opdracht hebben verleend aan een ecologisch bureau op basis van gezamenlijke opdrachtformulering en de provincie de natuurvergunning heeft aangepast (dit laatste is overigens al gebeurd).
Dat de afspraak - dat er geen beroep wordt ingediend tegen de natuurvergunning van de overige 2000 woningen- nu nog niet wordt gemaakt, maar als intentie wordt opgenomen en gekoppeld aan het besluit van de provincie over het plan van aanpak dat op basis van het nader onderzoek wordt opgesteld. Met dit plan van aanpak wordt bedoeld een analyse van het probleem en een uiteenzetting van de maatregelen die op basis van het onderzoek van het ecologisch bureau geadviseerd en opgepakt gaan worden, inclusief begroting en tijdspad.
Als partijen het eens zijn over het plan van aanpak kan een nadere overeenkomst <> voor de overige 2000 woningen als de provincie het plan van aanpak uitvoert.
Als basis voor de overeenkomst wordt de concept overeenkomst gebruikt die partijen al overeengekomen waren. De groene partijen krijgen de ruimte om binnen de termijn van 2 weken enkele veranderingen of aanscherpingen voor te stellen.

Alle partijen stonden positief tegenover dit alternatieve voorstel en zullen z.s.m. bij hun achterban nagaan of dit voor iedereen een acceptabel consensus is. Einde overleg.

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-9-2020 14:42:25
From : "Arnout Venekamp" @drenthe.nl
To : @drenthe.nl, @drenthe.nl
Subject : RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Attachment : image001.png;

een na laatste dus…. Duitsland komt nog ;)

Van: @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 18 september 2020 13:45
Aan: @drenthe.nl>
CC: Arnout Venekamp < @drenthe.nl>
Onderwerp: FW: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Hoi

Kan deze mail (met 3 bijlagen) ook nog aan het strategisch poho worden toegevoegd.
Dit is echt de laatste hoor.

Gr

Van:
Verzonden: vrijdag 18 september 2020 13:45
Aan: Reinder Hoekstra @nmfdrenthe.nl>
CC: @nmfdrenthe.nl>; @natuurmonumenten.nl>; @Vogelbescherming.nl>; @assen.nl' @assen.nl>
Onderwerp: RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Hallo Reinder e.a.

Dank voor je mail en het overleg daarover gisteren.

en ik hebben vanochtend samen naar jullie voorstel gekeken en hebben in bijgaande stukken onze reactie verwerkt in concrete tekstvoorstellen (zie groene passages).

In hoofdlijnen zijn we -ambtelijk- akkoord. Ik zeg hier heel bewust ambtelijk omdat wij het nog niet bestuurlijk hebben voorgelegd en ik natuurlijk geen mandaat heb hiervoor.
Bij voorkeur leggen wij een stuk voor waar we ambtelijk uit zijn gekomen.

In reactie op jullie voorstel in het kort:

- Uitruil onderzoek ISHD tegen art. 4 kunnen we ons in vinden.
- Wij vinden het ook prima dat de begeleidingsgroep door een onafhankelijke voorzitter wordt begeleidt. Wij stellen wel voor om dan een echt onafhankelijk persoon te nemen (dus niet iemand van het ecologisch bureau). Hiervoor hebben wij een tekstvoorstel opgenomen in de overeenkomst en in de opdracht.
- Broedparen is ook akkoord.
- Wij hechten er wel waarde aan dat de intentie zoals uitgesproken in het BO in de overeenkomst vast komt te liggen. Ook hier hebben wij een tekstvoorstel voor gemaakt.

Graag horen wij of jullie met de aangepaste stukken in principe akkoord zijn. Dan zullen we het voorleggen aan onze bestuurders.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)
E @drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: Reinder Hoekstra @nmfdrenthe.nl>
Verzonden: woensdag 16 september 2020 16:28
Aan: @drenthe.nl>; @assen.nl' @assen.nl>
CC: @nmfdrenthe.nl>; @natuurmonumenten.nl>; @Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Urgentie: Hoog

Beste en ,

Hierbij onze reactie op het concept verslag en onze (tekst)voorstellen voor de overeenkomst en de onderzoeksopdracht.

In de concept overeenkomst en de concept opdracht (zie bijlagen) hebben wij enkele veranderingen/aanscherpingen voorgesteld. We hebben de meest recente concepten gebruikt (ontvangen var op 26 juni, de opdracht bevatte toen nog track changes).

Een toelichting op enkele voorgestelde veranderingen/aanscherpingen:

Geen onderzoek naar correctheid instandhoudingsdoelen.
In de ambtelijke onderhandelingen waren er nog 2 open eindjes. Vogelbescherming had bij email van 2 juli bezwaar gemaakt tegen art. 4 van de overeenkomst (overige bevoegdheden) en tegen de vermelding in de opdracht dat het onderzoek inzicht zou moeten geven in de correctheid van de instandhoudingsdoelen. De bestuurders van de groene organisaties stellen voor om als compromis art. 4 in de overeenkomst te laten staan mits het onderzoek geen betrekking zal hebben op de correctheid van de instandhoudingsdoelen.

Begeleiding onderzoek
In de concept overeenkomst en concept opdracht is geregeld dat de provincie en de gemeente het onderzoek begeleiden en dat daar weer een begeleidingscommissie naast gaat opereren. De groene organisaties vinden het voor een zo onafhankelijk mogelijke begeleiding van belang dat die gebeurt door een gezamenlijke begeleidingsgroep bestaande uit de provincie, de gemeente en de groene organisaties onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, bijv. van onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga. Zo voorkomen we gelaagdheid in de begeleiding en houdt iedere partij vertrouwen in het proces.

Aantal broedparen kraanvogels
In de opdracht is onder "noot kraanvogels" vermeld: "*Naar verwachting zal er voor de soort een behoudsdoelstelling worden vastgesteld voor het leefgebied voor het aantal paar op het moment van toevoegen van het doel. Voor deze studie kan het aantal broedparen welke met succes gebroed hebben in 2019 worden gehanteerd.*" Het is niet duidelijk wat is bedoeld met "met succes gebroed hebben", maar wij hebben de indruk dat is bedoeld het aantal aanwezige broedparen. Het gaat er om hoeveel vogels er daadwerkelijk gebroed hebben en niet om het uiteindelijke broedsucces. De drukfactoren leiden er juist toe dat het aantal kuikens dat overleeft laag is. (en ik hebben hier in de ambtelijke fase overheen gelezen, excuus.) De bestuurders van de groene organisaties stellen een kleine aanpassing voor.

Met vriendelijk groet,
mede namens Vogelbescherming en Natuurmonumenten

Reinder Hoekstra

Reactie Gespreksverslag van het bestuurlijk overleg van 8 september 2020 (in geel de voorgestelde wijzigingen gemarkeerd)

Aanwezigen: Fred Wouters (VB), Jan Gorter (NM), Reinder Hoekstra (NMF), Mirjam Pauwels (Gemeente Assen), Henk Jumelet en Hans Kuipers (provincie Drenthe). Verder waren voor ambtelijke ondersteuning

aanwezig [redacted] (Assen), [redacted] (VB) en [redacted] (provincie).

Het overleg is geopend door Hans Kuipers. Alle partijen zijn in de gelegenheid gesteld om aan te geven wat hun kijk is op het proces tot nu toe.

Vervolgens is door dhr Wouters uitgelegd wat de uitkomsten waren van het vooroverleg tussen de natuurpartijen vanochtend. Dit heeft geleid tot een voorstel voor veranderingen t.o.v. de huidige concept overeenkomst. In hoofdlijnen komt dit voorstel erop neer dat het beroep tegen de natuurvergunning wordt ingetrokken nadat het ecologisch onderzoek is uitgevoerd, de daaruit voortvloeiende maatregelen in een plan van aanpak op tijd en geld zijn gezet en GS en PS hiermee hebben ingestemd. De benodigde maatregelen moeten binnen 4 jaar worden uitgevoerd.

Hierop is door de overheden aangegeven dat hun motivatie voor het aangaan van de private overeenkomst zit in de zekerstelling dat de woningbouw in Kloosterveen op korte termijn van start kan gaan. De overheden concluderen dat de beoogde tijdswinst (door direct intrekken beroep) met het voorstel van de natuurpartijen niet gehaald wordt.

Hierop is een alternatief voorstel neergelegd. In het kort komt dit erop neer dat er een knip wordt gemaakt tussen het intrekken van het beroep tegen de 500 woningen (de huidige vergunning) en de afspraak om geen beroep in te stellen tegen de 2000 in de toekomst nog te vergunnen woningen. De afspraak is dat er binnen nu en +/- 2 weken een overeenkomst wordt afgesloten tussen alle partijen waarin staat:
Dat de natuurpartijen het beroep tegen de natuurvergunning van 500 woningen zullen intrekken als de overheden de opdracht hebben verleend aan een ecologisch bureau op basis van gezamenlijke opdrachtformulering en de provincie de natuurvergunning heeft aangepast (dit laatste is overigens al gebeurd).
Dat de afspraak - dat er geen beroep wordt ingediend tegen de natuurvergunning van de overige 2000 woningen- nu nog niet wordt gemaakt, maar als intentie wordt opgenomen en gekoppeld aan het besluit van de provincie over het plan van aanpak dat op basis van het nader onderzoek wordt opgesteld. Met dit plan van aanpak wordt bedoeld een analyse van het probleem en een uiteenzetting van de maatregelen die op basis van het onderzoek van het ecologisch bureau geadviseerd en opgepakt gaan worden, inclusief begroting en tijdspad.
Als partijen het eens zijn over het plan van aanpak kan een nadere overeenkomst <> voor de overige 2000 woningen als de provincie het plan van aanpak uitvoert.
Als basis voor de overeenkomst wordt de concept overeenkomst gebruikt die partijen al overeengekomen waren. De groene partijen krijgen de ruimte om binnen de termijn van 2 weken enkele veranderingen of aanscherpingen voor te stellen.

Alle partijen stonden positief tegenover dit alternatieve voorstel en zullen z.s.m. bij hun achterban nagaan of dit voor iedereen een acceptabel consensus is. Einde overleg.

Date : 24-9-2020 09:14:39
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@assen.nl, "Reinder Hoekstra"[redacted]@nmfdrenthe.nl
Cc : "[redacted]@nmfdrenthe.nl
Subject : RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Hallo
Vanmiddag om 16:00 via teams is akkoord.
Mvg[redacted]

Van:[redacted]@assen.nl>
Verzonden: donderdag 24 september 2020 9:02
Aan: Reinder Hoekstra[redacted]@nmfdrenthe.nl>
CC:[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Voor mij lukt dat. Ik weet niet of[redacted] kan. Heb wel een voorkeur voor MS Teams. Is dat ook akkoord? Ik wil het overleg wel inplannen.

Groet,
[redacted]

Van: Reinder Hoekstra[redacted]@nmfdrenthe.nl]
Verzonden: donderdag 24 september 2020 9:00
Aan[redacted]@assen.nl>
CC:[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Re: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen

Misschien tussen 4 en 5 even een zoom
Zou dat lukken?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 24 sep. 2020 om 08:57 heeft[redacted]@assen.nl> het volgende geschreven:

> Dank Reinder voor je reactie. Dan wachten we dat even af.
>
> Groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Reinder Hoekstra[redacted]@nmfdrenthe.nl]
> **Verzonden:** woensdag 23 september 2020 21:21
> **Aan:**[redacted]@assen.nl>
> **CC:**[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@drenthe.nl>
> **Onderwerp:** RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
>
> Dag[redacted],
>
> Vandaag rappel gestuurd naar Vogelbescherming en die kwam loop van de middag met een uitgebreide mail.
> Voordat ik die doorzet wil ik die even met[redacted] morgen doornemen (en moet hem zelf ook nog lezen).
>
> Hartelijke groet,
>
> Reinder
>
> ---
>
> **Van:**[redacted]@assen.nl>
> **Verzonden:** woensdag 23 september 2020 21:17
> **Aan:** Reinder Hoekstra[redacted]nmfdrenthe.nl>
> **CC:**[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@drenthe.nl>
> **Onderwerp:** RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
>
> Dag Reinder,
>
> Ik ben benieuwd of jullie al aan kunnen geven of de natuurpartijen akkoord gaan met de stukken.
> “Mijn” wethouder begint ongeduldig te worden en vraagt zich af waarom het zo lang moet duren om iets vast te leggen waar bestuurlijk overeenstemming over bereikt is.
> Uiteraard heb ik haar mondeling wel toegelicht waar dat in zit. Maar dat maakt haar wens/verzoek – om nu snel tot een definitieve overeenkomst te komen – niet anders.
> Alle waardering overigens voor de rol die jullie hierin pakken.
> Maar het zou fijn zijn om een update te ontvangen, zodat ik de wethouder kan informeren.
> Mag uiteraard ook telefonisch (06[redacted]).
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:**[redacted]@drenthe.nl]
> **Verzonden:** vrijdag 18 september 2020 13:45
> **Aan:** Reinder Hoekstra[redacted]@nmfdrenthe.nl>
> **CC:**[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@natuurmonumenten.nl>[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@assen.nl>
> **Onderwerp:** RE: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
>
> Hallo Reinder e.a.
>
> Dank voor je mail en het overleg daarover gisteren.
>
> [redacted] en ik hebben vanochtend samen naar jullie voorstel gekeken en hebben in bijgaande stukken onze reactie verwerkt in concrete tekstvoorstellen (zie groene passages).
>
> In hoofdlijnen zijn we -ambtelijk- akkoord. Ik zeg hier heel bewust ambtelijk omdat wij het nog niet bestuurlijk hebben voorgelegd en ik natuurlijk geen mandaat heb hiervoor.
> Bij voorkeur leggen wij een stuk voor waar we ambtelijk uit zijn gekomen.
>
> In reactie op jullie voorstel in het kort:
> - Uitruil onderzoek ISHD tegen art. 4 kunnen we ons in vinden.
> - Wij vinden het ook prima dat de begeleidingsgroep door een onafhankelijke voorzitter wordt begeleidt. Wij stellen wel voor om dan een echt onafhankelijk persoon te nemen (dus niet iemand van het ecologisch bureau). Hiervoor hebben wij een tekstvoorstel opgenomen in de overeenkomst en in de opdracht.
> - Broedparen is ook akkoord.
> - Wij hechten er wel waarde aan dat de intentie zoals uitgesproken in het BO in de overeenkomst vast komt te liggen. Ook hier hebben wij een tekstvoorstel voor gemaakt.
>
> Graag horen wij of jullie met de aangepaste stukken in principe akkoord zijn. Dan zullen we het voorleggen aan onze bestuurders.
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> <image001.png>
>
> [redacted]
> **Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving**

T (0592
E @drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: Reinder Hoekstra @nmfdrenthe.nl>
Verzonden: woensdag 16 september 2020 16:28
Aan: @drenthe.nl>; @assen.nl' < @assen.nl>
CC: @nmfdrenthe.nl>; @natuurmonumenten.nl>; @Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Vervolg Kloosterveen- Fochteloerveen
Urgentie: Hoog

Beste er

Hierbij onze reactie op het concept verslag en onze (tekst)voorstellen voor de overeenkomst en de onderzoeksopdracht.

In de concept overeenkomst en de concept opdracht (zie bijlagen) hebben wij enkele veranderingen/aanscherpingen voorgesteld. We hebben de meest recente concepten gebruikt (ontvangen van op 26 juni, de opdracht bevatte toen nog track changes).

Een toelichting op enkele voorgestelde veranderingen/aanscherpingen:

Geen onderzoek naar correctheid instandhoudingsdoelen.
In de ambtelijke onderhandelingen waren er nog 2 open eindjes. Vogelbescherming had bij email van 2 juli bezwaar gemaakt tegen art. 4 van de overeenkomst (overige bevoegdheden) en tegen de vermelding in de opdracht dat het onderzoek inzicht zou moeten geven in de correctheid van de instandhoudingsdoelen. De bestuurders van de groene organisaties stellen voor om als compromis art. 4 in de overeenkomst te laten staan mits het onderzoek geen betrekking zal hebben op de correctheid van de instandhoudingsdoelen.

Begeleiding onderzoek
In de concept overeenkomst en concept opdracht is geregeld dat de provincie en de gemeente het onderzoek begeleiden en dat daar weer een begeleidingscommissie naast gaat opereren. De groene organisaties vinden het voor een zo onafhankelijk mogelijke begeleiding van belang dat die gebeurt door een gezamenlijke begeleidingsgroep bestaande uit de provincie, de gemeente en de groene organisaties onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, bijv. van onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga. Zo voorkomen we gelaagdheid in de begeleiding en houdt iedere partij vertrouwen in het proces.

Aantal broedparen kraanvogels
In de opdracht is onder "noot kraanvogels" vermeld: "*Naar verwachting zal er voor de soort een behoudsdoelstelling worden vastgesteld voor het leefgebied voor het aantal paar op het moment van toevoegen van het doel. Voor deze studie kan het aantal broedparen welke met succes gebroed hebben in 2019 worden gehanteerd.*" Het is niet duidelijk wat is bedoeld met "met succes gebroed hebben", maar wij hebben de indruk dat is bedoeld het aantal aanwezige broedparen. Het gaat er om hoeveel vogels er daadwerkelijk gebroed hebben en niet om het uiteindelijke broedsucces. De drukfactoren leiden er juist toe dat het aantal kuikens dat overleeft laag is. (en ik hebben hier in de ambtelijke fase overheen gelezen, excuus.) De bestuurders van de groene organisaties stellen een kleine aanpassing voor.

Met vriendelijk groet,
mede namens Vogelbescherming en Natuurmonumenten

Reinder Hoekstra

Reactie Gespreksverslag van het bestuurlijk overleg van 8 september 2020 (in geel de voorgestelde wijzigingen gemarkeerd)

Aanwezigen: Fred Wouters (VB), Jan Gorter (NM), Reinder Hoekstra (NMF), Mirjam Pauwels (Gemeente Assen), Henk Jumelet en Hans Kuipers (provincie Drenthe). Verder waren voor ambtelijke ondersteuning aanwezig: (Assen), (VB) en (provincie).

Het overleg is geopend door Hans Kuipers. Alle partijen zijn in de gelegenheid gesteld om aan te geven wat hun kijk is op het proces tot nu toe.

Vervolgens is door uitgelegd wat de uitkomsten waren van het vooroverleg tussen de natuurpartijen vanochtend. Dit heeft geleid tot een voorstel voor veranderingen t.o.v. de huidige concept overeenkomst. In hoofdlijnen komt dit voorstel erop neer dat het beroep tegen de natuurvergunning wordt ingetrokken nadat het ecologisch onderzoek is uitgevoerd, de daaruit voortvloeiende maatregelen in een plan van aanpak op tijd en geld zijn gezet en GS en PS hiermee hebben ingestemd. De benodigde maatregelen moeten binnen 4 jaar worden uitgevoerd.

Hierop is door de overheden aangegeven dat hun motivatie voor het aangaan van de private overeenkomst zit in de zekerstelling dat de woningbouw in Kloosterveen op korte termijn van start kan gaan. De overheden concluderen dat de beoogde tijdswinst (door direct intrekken beroep) met het voorstel van de natuurpartijen niet gehaald wordt.

Hierop is een alternatief voorstel neergelegd. In het kort komt dit erop neer dat er een knip wordt gemaakt tussen het intrekken van het beroep tegen de 500 woningen (de huidige vergunning) en de afspraak om geen beroep in te stellen tegen de 2000 in de toekomst nog te vergunnen woningen. De afspraak is dat er binnen nu en +/- 2 weken een overeenkomst wordt afgesloten tussen alle partijen waarin staat:

- Dat de natuurpartijen het beroep tegen de natuurvergunning van 500 woningen zullen intrekken als de overheden de opdracht hebben verleend aan een ecologisch bureau op basis van gezamenlijke opdrachtformulering en de provincie de natuurvergunning heeft aangepast (dit laatste is overigens al gebeurd).
- Dat de afspraak - dat er geen beroep wordt ingediend tegen de natuurvergunning van de overige 2000 woningen- nu nog niet wordt gemaakt, maar als intentie wordt opgenomen en gekoppeld aan het besluit van de provincie over het plan van aanpak dat op basis van het nader onderzoek wordt opgesteld. Met dit plan van aanpak wordt bedoeld een analyse van het probleem en een uiteenzetting van de maatregelen die op basis van het onderzoek van het ecologisch bureau geadviseerd en opgepakt gaan worden, inclusief begroting en tijdspad.
- Als partijen het eens zijn over het plan van aanpak kan een nadere overeenkomst <> voor de overige 2000 woningen als de provincie het plan van aanpak uitvoert.
- Als basis voor de overeenkomst wordt de concept overeenkomst gebruikt die partijen al overeengekomen waren. De groene partijen krijgen de ruimte om binnen de termijn van 2 weken enkele veranderingen of aanscherpingen voor te stellen.

Alle partijen stonden positief tegenover dit alternatieve voorstel en zullen z.s.m. bij hun achterban nagaan of dit voor iedereen een acceptabel consensus is. Einde overleg.

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 25-7-2019 08:12:01
From : [redacted]**@Natuurmonumenten.nl**
To : "[redacted]**@drenthe.nl, "Arnout Venekamp"**[redacted]**@drenthe.nl,**[redacted]**@drenthe.nl, '**[redacted]**@drenthe.nl,**[redacted]**"**
[redacted]**@nmfdrenthe.nl, "**[redacted]**@Vogelbescherming.nl'"**[redacted]**@Vogelbescherming.nl, "**[redacted]**@Vogelbescherming.nl'"**[redacted]**@Vogelbescherming.nl,**
"[redacted]**@hetnet.nl'"**[redacted]**@hetnet.nl, "**[redacted]**@assen.nl'"**[redacted]**@assen.nl, "**[redacted]**@assen.nl'"**[redacted]**@assen.nl,**[redacted]**@assen.nl'"**[redacted]**@assen.nl**
Cc : "[redacted]**@drenthe.nl**
Subject : RE: Vervolg overleg data-ond: natuurvergunning Kloosterveen
Attachment : image001.png;image002.png;image004.png;image005.png;image006.png;

Beste mensen,

Ik ben in de gelegenheid op:

Dinsdag 27-08 van 12.00-13.30 inclusief lunch
Woensdag 28-08 van 13.00-14.30 uur
Woensdag 28-08 van 14.30-16.00 uur

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Oude Benderseweg 14,
7963 PX Ruinen

0522[redacted]
Mobiel:
06[redacted]

www.natuurmonumenten.nl

Maak plaats voor wilde bloemen
Doe mee en ga naar natuurmonumenten.nl/bloemen of OERRR.NL/bloemen.

Natuurmonumenten

Red de Wilde Bloemen! OERRR

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 24 juli 2019 13:46
Aan: Arnout Venekamp ; [redacted]@Vogelbescherming.nl' ; [redacted]@Vogelbescherming.nl' ; [redacted]@hetnet.nl' ; [redacted]@assen.nl' ; [redacted]@assen.nl' ; [redacted]@assen.nl'
CC: [redacted]
Onderwerp: Vervolg overleg data-ond: natuurvergunning Kloosterveen

Beste mensen,

Op verzoek wordt er een vervolg overleg ingepland NA de zomervakantie.
Wij willen dat graag inplannen in de week vanaf 26 augustus a.s.
Ik heb de agenda's van de medewerkers van de Provincie Drenthe naast elkaar gelegd en kom op de volgende data en tijdstippen:

Maandag 26-08 van 14.00-15.30 uur
Dinsdag 27-08 van 12.00-13.30 inclusief lunch
Woensdag 28-08 van 13.00-14.30 uur
Woensdag 28-08 van 14.30-16.00 uur
Woensdag 4-09 van 13.00-14.30 uur
Woensdag 4-09 van 14.30-16.00 uur
Donderdag 5-09 van 13.00-14.30 uur
Donderdag 5-09 van 14.3-16.00 uur

Zou u mij z.s.m. de beschikbaarheid door kunnen geven zodat de afspraak ingepland kan worden.
5.1.2.e [redacted] is, neemt mijn collega [redacted] deze afspraak op zich.
Zouden jullie zo vriendelijk willen zijn om de data aan mijn collega door te geven? Dan kan zij de afspraak in gaan plannen.
Het emailadres van mijn collega is [redacted]@drenthe.nl

Met vriendelijke groet,

[redacted] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [redacted]
Telefoon: (0592[redacted] + 06-[redacted]
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl
provincie Drenthe

Date : 31-7-2019 13:06:35
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : [redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "Arnout Venekamp"[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, [redacted]@nmfdrenthe.nl, [redacted]@natuurmonumenten.nl"[redacted]@natuurmonumenten.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl, [redacted]@hetnet.nl"[redacted]@hetnet.nl, "[redacted]@assen.nl"[redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl"[redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl"[redacted]@assen.nl
Subject : Re: Vervolg overleg data-ond: natuurvergunning Kloosterveen
Attachment : image003.png;image551031.png;image439216.png;

Dag[redacted]

Ik kan 28 augustus beide tijdstippen en 4 september beide tijdstippen.

5.1.2e[redacted] Dan kan hij zijn beschikbaarheid doorgeven.

Vriendelijke groet,

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12,3707 BMZeist
Tel: +31 (0)3c[redacted]
Mob:
Web:www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Op 24 jul. 2019 om 13:46 heeft [redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

> Beste mensen,
>
> Op verzoek wordt er een vervolg overleg ingepland NA de zomervakantie.
> Wij willen dat graag inplannen in de week vanaf 26 augustus a.s.
> Ik heb de agenda's van de medewerkers van de Provincie Drenthe naast elkaar gelegd en kom op de volgende data en tijdstippen:
>
> Maandag 26-08 van 14.00-15.30 uur
> Dinsdag 27-08 van 12.00-13.30 inclusief lunch
> Woensdag 28-08 van 13.00-14.30 uur
> Woensdag 28-08 van 14.30-16.00 uur
> Woensdag 4-09 van 13.00-14.30 uur
> Woensdag 4-09 van 14.30-16.00 uur
> Donderdag 5-09 van 13.00-14.30 uur
> Donderdag 5-09 van 14.3-16.00 uur
>
> Zou u mij z.s.m. de beschikbaarheid door kunnen geven zodat de afspraak ingepland kan worden.
> 5.1.2.e[redacted] neemt mijn collega[redacted] deze afspraak op zich.
> Zouden jullie zo vriendelijk willen zijn om de data aan mijn collega door te geven? Dan kan zij de afspraak in gaan plannen.
> Het emailadres van mijn collega is[redacted]@drenthe.nl
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> Team Plattelandsontwikkeling
> Achtervang[redacted]
> Telefoon: (0592[redacted] of + 06[redacted]
> Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
> (Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
> www.provincie.drenthe.nl

Date : 29-7-2019 08:45:43
From : "[redacted]@nmfdrenthe.nl
To : "[redacted]@Natuurmonumenten.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "Arnout Venekamp"[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@Vogelbescherming.nl'"[redacted]@Vogelbescherming.nl, "[redacted]@Vogelbescherming.nl'"[redacted]@Vogelbescherming.nl, "[redacted]@hetnet.nl'"[redacted]@hetnet.nl, "[redacted]@assen.nl'"[redacted]@assen.nl, "[redacted]@assen.nl'"[redacted]@assen.nl, "[redacted]@assen.nl'"[redacted]@assen.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Vervolg overleg data-ond: natuurvergunning Kloosterveen
Attachment : image003.jpg;image007.png;image008.png;image009.png;image010.png;image011.png;

Beste mensen,

Omdat het vorige keer wat misliep met de afspraak, deze keer maar een reactie aan allemaal.

Ik kan op de volgende tijdstippen:

Maandag 26-08 van 14.00-15.30 uur
Dinsdag 27-08 van 12.00-13.30 inclusief lunch
Woensdag 28-08 van 14.30-16.00 uur
Woensdag 4-09 van 13.00-14.30 uur

Met vriendelijke groet,

[redacted] oedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 25 juli 2019 8:12
Aan: [redacted]; Arnout Venekamp; [redacted]@Vogelbescherming.nl'; [redacted]@Vogelbescherming.nl'; [redacted]@hetnet.nl'; [redacted]@assen.nl'; [redacted]@assen.nl'; [redacted]@assen.nl'
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: Vervolg overleg data-ond: natuurvergunning Kloosterveen

Beste mensen,

Ik ben in de gelegenheid op:

Dinsdag 27-08 van 12.00-13.30 inclusief lunch
Woensdag 28-08 van 13.00-14.30 uur
Woensdag 28-08 van 14.30-16.00 uur

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Oude Benderseweg 14,
7963 PX Ruinen

0522[redacted]
Mobiel:
06[redacted]

www.natuurmonumenten.nl

Maak plaats voor wilde bloemen
Doe mee en ga naar natuurmonumenten.nl/bloemen of OERRR.NL/bloemen.

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 24 juli 2019 13:46
Aan: Arnout Venekamp[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@Natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl'[redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl' <[redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl'[redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@assen.nl[redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl'[redacted]@assen.nl> [redacted]@assen.nl'[redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Vervolg overleg data-ond: natuurvergunning Kloosterveen

Beste mensen,

Op verzoek wordt er een vervolg overleg ingepland NA de zomervakantie.
Wij willen dat graag inplannen in de week vanaf 26 augustus a.s.
Ik heb de agenda's van de medewerkers van de Provincie Drenthe naast elkaar gelegd en kom op de volgende data en tijdstippen:

Maandag 26-08 van 14.00-15.30 uur
Dinsdag 27-08 van 12.00-13.30 inclusief lunch
Woensdag 28-08 van 13.00-14.30 uur
Woensdag 28-08 van 14.30-16.00 uur
Woensdag 4-09 van 13.00-14.30 uur
Woensdag 4-09 van 14.30-16.00 uur
Donderdag 5-09 van 13.00-14.30 uur
Donderdag 5-09 van 14.3-16.00 uur

Zou u mij z.s.m. de beschikbaarheid door kunnen geven zodat de afspraak ingepland kan worden.
5.1.2.e [redacted], neemt mijn collega [redacted] deze afspraak op zich.
Zouden jullie zo vriendelijk willen zijn om de data aan mijn collega door te geven? Dan kan zij de afspraak in gaan plannen.
Het emailadres van mijn collega is [redacted]@drenthe.nl

Met vriendelijke groet,

[redacted] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [redacted]
Telefoon: (0592[redacted] of +06-[redacted]

Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl
provincie Drenthe

Date : 13-5-2020 16:30:31
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : Re: Vervolgoverleg 'concept privaatrechtelijke overeenkomst en bijbehorende opdracht'
Janis zeker handig!

Groet,

[redacted] monitoring natuurkwaliteit en Natura 2000
0592-[redacted]

Op 13 mei 2020 om 15:00 heeft [redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Hoi [redacted]

Zal ik [redacted] vragen om ook aan te haken?
Hij zit er nu niet zo in als jij natuurlijk…
Gr [redacted]

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 12 mei 2020 12:31
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Voorlopig: Vervolgoverleg 'concept privaatrechtelijke overeenkomst en bijbehorende opdracht'
Tijd: maandag 18 mei 2020 15:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: MS teams

Hoi [redacted]

Ik heb [redacted] dan wel onder mijn hoede.
Oftewel ik weet niet zeker of ik kan aanhaken, ga uit van niet.

Date : 18-6-2020 15:58:12
From : @nmfdrenthe.nl
To : " @drenthe.nl, " @assen.nl, " @natuurmonumenten.nl, "
@Vogelbescherming.nl, @assen.nl, " @vogelbescherming.nl
Cc : " @drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx
Attachment : Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx;image001.jpg;

Hallo e.a.,

Ik reageer mede namens . Wij zouden het verzoek graag wat anders willen formuleren en kort inhoudelijk willen benoemen waarover we in onderhandeling zijn (zie bijlage). Het intrekken van de beroepszaken zal straks een resultaat zijn van de onderhandelingen, maar de onderhandelingen gaan wat ons betreft over de inhoud.

Met vriendelijke groet,

oedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: @drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:38
Aan: @nmfdrenthe.nl> @assen.nl>; @natuurmonumenten.nl>; @Vogelbescherming.nl>; @assen.nl>; @vogelbescherming.nl>
CC: @drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo,

Voordat ik reageer op de andere mails stuur ik jullie hierbij alvast een concept brief voor de rechtbank i.v.m. uitstel behandeling.
Kan deze brief wat jullie betreft zo verstuurd worden? Met andere woorden heeft dit verzoek jullie instemming?

Mvg

Geachte heer/mevrouw,

Op 6 februari 2020 heeft u ons geïnformeerd over de aanhouding van de behandeling van de beroepszaak bij u bekend onder nummer LEE 19 / 2381 NATUUR, welke procedure gelijk opgaat met beroepszaak LEE 19 / 2334 NATUUR. U heeft de eiseres gevraagd om de rechtbank uiterlijk 1 juli 2020 te informeren over de stand van zaken. Door middel van deze brief informeren wij u namens alle partijen hierover.

Wij zijn al geruime tijd in onderhandeling met de gemeente Assen, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en de Vogelbescherming Nederland over aanpassing van de natuurvergunning voor het onderdeel stikstof en maatregelen voor vogels~~de intrekking van de bovengenoemde beroepszaken~~. Deze onderhandelingen verlopen voorspoedig, maar partijen hebben o.a. voor de juridische borging en bestuurlijke afwikkeling nog tot 1 september nodig.

Ons verzoek, mede namens de indieners van het beroep, is dan ook om de behandeling van de bovengenoemde beroepszaken nog tot 1 september 2020 aan te houden. Voor 1 september 2020 zullen wij u nader informeren over de stand van zaken. Deze brief is verstuurd na afstemming met Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en de Vogelbescherming Nederland.

Wij vertrouwen erop u hiermee voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd.

HGS

Date : 22-6-2020 11:05:43
From : "[redacted]@nmfdrenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx
Attachment : image001.jpg;

Fijn. Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

[redacted] oedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 22 juni 2020 10:25
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl> [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo,

GS zal de brief zo (conform voorstel NM en NMF) versturen. Een afschrift zal ik binnenkort nasturen.

Mvg [redacted]

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:58
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl> [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo [redacted] e.a.,

Ik reageer mede namens [redacted]. Wij zouden het verzoek graag wat anders willen formuleren en kort inhoudelijk willen benoemen waarover we in onderhandeling zijn (zie bijlage). Het intrekken van de beroepszaken zal straks een resultaat zijn van de onderhandelingen, maar de onderhandelingen gaan wat ons betreft over de inhoud.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:38
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo,

Voordat ik reageer op de andere mails stuur ik jullie hierbij alvast een concept brief voor de rechtbank i.v.m. uitstel behandeling.
Kan deze brief wat jullie betreft zo verstuurd worden? Met andere woorden heeft dit verzoek jullie instemming?

Mvg [redacted]

Date : 22-6-2020 11:10:58
From : "[redacted]@Natuurmonumenten.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx
Attachment : image001.jpg;

Dank je wel[redacted]

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 22 juni 2020 10:25
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@Natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo,

GS zal de brief zo (conform voorstel NM en NMF) versturen. Een afschrift zal ik binnenkort nasturen.

Mvg[redacted]

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:58
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo [redacted] e.a.,

Ik reageer mede namens [redacted]. Wij zouden het verzoek graag wat anders willen formuleren en kort inhoudelijk willen benoemen waarover we in onderhandeling zijn (zie bijlage). Het intrekken van de beroepszaken zal straks een resultaat zijn van de onderhandelingen, maar de onderhandelingen gaan wat ons betreft over de inhoud.

Met vriendelijke groet,

[redacted] oedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:38
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo,

Voordat ik reageer op de andere mails stuur ik jullie hierbij alvast een concept brief voor de rechtbank i.v.m. uitstel behandeling.
Kan deze brief wat jullie betreft zo verstuurd worden? Met andere woorden heeft dit verzoek jullie instemming?

Mvg[redacted]

Date : 18-6-2020 16:14:56
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : [redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@assen.nl, [redacted]@natuurmonumenten.nl, [redacted]@assen.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl
Subject : RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx
Attachment : image001.jpg;image575226.png;image041295.png;

Hallo[redacted] e.a.,

Wij vinden beide brieven prima.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Van:[redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:58
Aan:[redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@assen.nl>;[redacted]@natuurmonumenten.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@assen.nl>;[redacted]@vogelbescherming.nl>
CC:[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo[redacted] e.a.,

Ik reageer mede namens[redacted] Wij zouden het verzoek graag wat anders willen formuleren en kort inhoudelijk willen benoemen waarover we in onderhandeling zijn (zie bijlage). Het intrekken van de beroepszaken zal straks een resultaat zijn van de onderhandelingen, maar de onderhandelingen gaan wat ons betreft over de inhoud.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

natuur en milieu drenthe
federatie

Van:[redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:38
Aan:[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@assen.nl>;[redacted]@natuurmonumenten.nl>[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@assen.nl>;[redacted]@vogelbescherming.nl>
CC:[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo,

Voordat ik reageer op de andere mails stuur ik jullie hierbij alvast een concept brief voor de rechtbank i.v.m. uitstel behandeling.
Kan deze brief wat jullie betreft zo verstuurd worden? Met andere woorden heeft dit verzoek jullie instemming?

Mvg[redacted]

Date : 19-6-2020 10:09:54
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@Vogelbescherming.nl, "[redacted]@nmfdrenthe.nl, [redacted]@drenthe.nl, "[redacted]" [redacted]@natuurmonumenten.nl, "[redacted]@assen.nl
Cc : [redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl
Subject : RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx
Attachment : image002.png;image003.png;image004.jpg;

Hoi allen,

Wij kunnen ons ook vinden in de brieven (beide varianten).

Vr. groet,
[redacted]

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl]
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 16:15
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; C[redacted] [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo[redacted] e.a.,

Wij vinden beide brieven prima.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted]@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:58
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted] [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo[redacted] e.a.,

Ik reageer mede namens [redacted]. Wij zouden het verzoek graag wat anders willen formuleren en kort inhoudelijk willen benoemen waarover we in onderhandeling zijn (zie bijlage). Het intrekken van de beroepszaken zal straks een resultaat zijn van de onderhandelingen, maar de onderhandelingen gaan wat ons betreft over de inhoud.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

natuur en milieu drenthe federatie

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 15:38
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september 2020.docx

Hallo,

Voordat ik reageer op de andere mails stuur ik jullie hierbij alvast een concept brief voor de rechtbank i.v.m. uitstel behandeling.
Kan deze brief wat jullie betreft zo verstuurd worden? Met andere woorden heeft dit verzoek jullie instemming?

Mvg[redacted]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-3-2020 12:48:02
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@assen.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek delen kosten
Attachment : image001.png;image002.png;

Dag [redacted]

Ik ga aan de slag met jullie verzoek om bij te dragen aan de kosten van de analyse.
Hebben jullie enig idee / globaal beeld van de kosten van een dergelijke analyse? Het gaat om orde grootte zodat we wat meer gevoel hierbij krijgen.

Vr. groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: woensdag 11 maart 2020 8:50
Aan: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek delen kosten

Hallo [redacted] en [redacted]

Als alle partijen groen licht geven, wensen onze bestuurders graag de kosten voor de analyse met de gemeente Assen te delen.

De reden hiervoor is dat de provincie het minnelijke traject wil doorlopen om een woonwijk van de gemeente Assen mogelijk te maken.
Het traject kan ervoor zorgen dat de beroepsschriften ingetrokken worden en daarom sneller gestart kan worden met de bouw van de woningen, hetgeen een belangrijke wens is van de gemeente.

Vanuit juridisch oogpunt zien wij echter geen noodzaak voor de nu op te stellen analyse.
Door mee te werken aan dit traject komen wij zodoende (voor een groot deel) tegemoet aan de wensen van de gemeente Assen.
Hierdoor lijkt het ons logisch dat wij de kosten van de analyse zullen delen (50/50%).
De kosten van het vervolgtraject (acties die voortvloeien uit de analyse) zullen primair voor rekening van de provincie komen.

Graag hoor ik of de gemeente hiermee in kan stemmen. Indien dat het geval is dan leggen wij dit graag vast in de nog vast te stellen privaatrechtelijke overeenkomst.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

75 JAAR VRIJHEID
75 jaar vrijheid in Drenthe, dat vieren we samen.

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 11 maart 2020 8:31
Aan: [redacted]@assen.nl'[redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl' <[redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@prolander.nl>; [redacted] - Buro Bakker'[redacted]@burobakker.nl>; [redacted]@hetnet.nl)'[redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@Natuurmonumenten.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: agenda voor overleg donderdag

Beste mensen,

De uitkomsten van het overleg hebben wij voorgelegd aan de verantwoordelijke bestuurders.
Zij staan positief tegenover dit traject en het verder uitwerken van een opdracht voor een analyse met het idee om dit vast te leggen in een privaatrechtelijke overeenkomst (zoals besproken bij ons overleg).
Bij ons dus groen licht om de zaken verder uit te werken.

[redacted] Hoe is het bij jullie bestuurders ontvangen?

Als jullie ook groen licht hebben ontvangen zullen wij een voorzet maken voor de uitvraag van de analyse en de privaatrechtelijke overeenkomst.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-3-2020 14:14:39
From : [redacted]**@assen.nl**
To : [redacted]**@drenthe.nl**
Cc : '[redacted]**@drenthe.nl, '**[redacted]**@drenthe.nl, '**[redacted]**@assen.nl**
Subject : RE: Verzoek delen kosten
Attachment : image001.png;image002.png;

Dag [redacted]

Ik heb het verzoek van jullie bestuurders voorgelegd aan die van ons.
Zij zijn akkoord met het voorstel om de kosten van de analyse te delen.
Wij gaan er hierbij vanuit dat – zoals je hieronder hebt aangegeven – de kosten van het vervolgtraject voor rekening van de provincie komen.

Na de positieve reactie van de Vogelbescherming staan nu volgens mij alle lichten op groen voor het vervolg.
Wij zullen zo snel mogelijk op de concept opdrachtformulering reageren.
Deze hebben wij voor advies nog doorgestuurd naar bureau Bakker.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: woensdag 11 maart 2020 8:50
Aan: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek delen kosten

Hallo [redacted] a en [redacted],

Als alle partijen groen licht geven, wensen onze bestuurders graag de kosten voor de analyse met de gemeente Assen te delen.

De reden hiervoor is dat de provincie het minnelijke traject wil doorlopen om een woonwijk van de gemeente Assen mogelijk te maken.
Het traject kan ervoor zorgen dat de beroepsschriften ingetrokken worden en daarom sneller gestart kan worden met de bouw van de woningen, hetgeen een belangrijke wens is van de gemeente.

Vanuit juridisch oogpunt zien wij echter geen noodzaak voor de nu op te stellen analyse.
Door mee te werken aan dit traject komen wij zodoende (voor een groot deel) tegemoet aan de wensen van de gemeente Assen.
Hierdoor lijkt het ons logisch dat wij de kosten van de analyse zullen delen (50/50%).
De kosten van het vervolgtraject (acties die voortvloeien uit de analyse) zullen primair voor rekening van de provincie komen.

Graag hoor ik of de gemeente hiermee in kan stemmen. Indien dat het geval is dan leggen wij dit graag vast in de nog vast te stellen privaatrechtelijke overeenkomst.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

75 JAAR VRIJHEID
75 jaar vrijheid in Drenthe, dat vieren we samen.

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 11 maart 2020 8:31
Aan: [redacted]@assen.nl'[redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl' [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@prolander.nl>; [redacted] - Buro Bakker'[redacted]@burobakker.nl>; [redacted]@hetnet.nl)' [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@Natuurmonumenten.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: agenda voor overleg donderdag

Beste mensen,

De uitkomsten van het overleg hebben wij voorgelegd aan de verantwoordelijke bestuurders.
Zij staan positief tegenover dit traject en het verder uitwerken van een opdracht voor een analyse met het idee om dit vast te leggen in een privaatrechtelijke overeenkomst (zoals besproken bij ons overleg).
Bij ons dus groen licht om de zaken verder uit te werken.

[redacted] Hoe is het bij jullie bestuurders ontvangen?

Als jullie ook groen licht hebben ontvangen zullen wij een voorzet maken voor de uitvraag van de analyse en de privaatrechtelijke overeenkomst.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-8-2019 16:17:44
From : "
To : "VTH" vth@drenthe.nl, " @drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek dossiervorming rechtbank Kloosterveen
Attachment : image002.png;

Ik heb de vogelbescherming gebeld met de vraag of ze willen instemmen met aanhouding van deze beroepszaak (omdat er een overleg gepland is).
gaf aan dat volgende week maandag de jurist weer aanwezig is en dat hij mij dan zal berichten of ze een briefje naar de Rb willen sturen.

Hebben we daarna nog tijd om de stukken te verzamelen. Als we eruit komen in het overleg is dit namelijk zonde van het werk.

Gr

Van: VTH
Verzonden: vrijdag 2 augustus 2019 15:55
Aan: @drenthe.nl> @drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek dossiervorming rechtbank Kloosterveen

Hoi, gisteren een verzoek binnen gekregen om dossiervorming wijk Kloosterveen. Ga ik binnenkort mee aan de slag, maar dan weten jullie dat vast.

201802553-00835184 Open document (BP PAS) Verzoek dossiervorming - Wijk Kloosterveen Assen - Uitbreiding woonwijk Kloosterveen

Met vriendelijke groet

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Team VTH:
vth@drenthe.nl

provincie Drenthe
Algemeen:
Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 36 55 55
E-mail: post@drenthe.nl

Date : 26-8-2019 13:56:17
From : "
To : "@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek dossiervorming rechtbank Kloosterveen
Attachment : image001.png;

Ja en die andere komen wel

Van:
Verzonden: maandag 26 augustus 2019 13:48
Aan: @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek dossiervorming rechtbank Kloosterveen

Heb je ook nog contact gehad met ze over het feit dat Herman er woensdag niet bij kan zijn?

Van:
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 16:18
Aan: VTH <vth@drenthe.nl>; @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek dossiervorming rechtbank Kloosterveen

Ik heb de vogelbescherming gebeld met de vraag of ze willen instemmen met aanhouding van deze beroepszaak (omdat er een overleg gepland is).
gaf aan dat volgende week maandag de jurist weer aanwezig is en dat hij mij dan zal berichten of ze een briefje naar de Rb willen sturen.

Hebben we daarna nog tijd om de stukken te verzamelen. Als we eruit komen in het overleg is dit namelijk zonde van het werk.

Gr

Van: VTH
Verzonden: vrijdag 2 augustus 2019 15:55
Aan: @drenthe.nl>; @drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek dossiervorming rechtbank Kloosterveen

Hoi, gisteren een verzoek binnen gekregen om dossiervorming wijk Kloosterveen. Ga ik binnenkort mee aan de slag, maar dan weten jullie dat vast.

201802553-00835184 Open document (BP PAS) Verzoek dossiervorming - Wijk Kloosterveen Assen - Uitbreiding woonwijk Kloosterveen

Met vriendelijke groet,

r Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Team VTH:
vth@drenthe.nl

provincie Drenthe
Algemeen:
Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 36 55 55
E-mail: post@drenthe.nl

Date : 13-10-2020 15:44:07
From : @nmfdrenthe.nl
To : " @Vogelbescherming.nl, @drenthe.nl
Cc : " @assen.nl, @nmfdrenthe.nl, @vogelbescherming.nl, @natuurmonumenten.nl
Subject : RE: Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst
Attachment : image001.jpg;

Hallo

Nog even in aanvulling op het verzoek van , informeer jij ons wanneer de opdracht aan Altenburg en Wymenga is verstrekt zodat wij dan ons beroep kunnen intrekken?

Met vriendelijke groet,

Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: @Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 13 oktober 2020 15:23
Aan: @drenthe.nl>
CC: @assen.nl>; @nmfdrenthe.nl>; @nmfdrenthe.nl>; @vogelbescherming.nl> @natuurmonumenten.nl>
Onderwerp: Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst

Dag

Zou jij ons kunnen informeren hoe jullie de regie en planning van het uitvoeren van de overeenkomst zien? Wie trekt en bewaakt dat? Wat zijn de vervolgstappen en wat betekenen die voor ons (natuurorganisaties)? Dank alvast.

Vriendelijke groet,

Date : 13-10-2020 17:40:49
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@assen.nl, [redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl, [redacted]" [redacted]@natuurmonumenten.nl, [redacted]@nmfdrenthe.nl
Subject : RE: Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst
Attachment : image001.jpg;

Dag[redacted],

In aanvulling op onderstaande aanvulling van[redacted] we ontvangen de opdrachtverstrekking aan Altenburg & Wymenga ook graag in kopie.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 13 oktober 2020 15:44
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl> [redacted]@natuurmonumenten.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst

Hallo[redacted],

Nog even in aanvulling op het verzoek van[redacted], informeer jij ons wanneer de opdracht aan Altenburg en Wymenga is verstrekt zodat wij dan ons beroep kunnen intrekken?

Met vriendelijke groet,

[redacted] oedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van[redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 13 oktober 2020 15:23
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>
Onderwerp: Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst

Dag[redacted],

Zou jij ons kunnen informeren hoe jullie de regie en planning van het uitvoeren van de overeenkomst zien? Wie trekt en bewaakt dat? Wat zijn de vervolgstappen en wat betekenen die voor ons (natuurorganisaties)? Dank alvast.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Date : 13-10-2020 15:44:07
From : @nmfdrenthe.nl
To : " @Vogelbescherming.nl, ' @drenthe.nl
Cc : @assen.nl, ' @nmfdrenthe.nl, @vogelbescherming.nl, @natuurmonumenten.nl
Subject : RE: Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst
Attachment : image001.jpg;

Hallo ,

Nog even in aanvulling op het verzoek van informeer jij ons wanneer de opdracht aan Altenburg en Wymenga is verstrekt zodat wij dan ons beroep kunnen intrekken?

Met vriendelijke groet,

Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: @Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 13 oktober 2020 15:23
Aan: @drenthe.nl>
CC: @assen.nl>; @nmfdrenthe.nl>; @nmfdrenthe.nl>; @vogelbescherming.nl>; @natuurmonumenten.nl>
Onderwerp: Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst

Dag

Zou jij ons kunnen informeren hoe jullie de regie en planning van het uitvoeren van de overeenkomst zien? Wie trekt en bewaakt dat? Wat zijn de vervolgstappen en wat betekenen die voor ons (natuurorganisaties)? Dank alvast.

Vriendelijke groet,

Date : 31-1-2022 13:59:12
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@assen.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek om overleg

Mooi. Zojuist de uitnodiging verstuurd.

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 31 januari 2022 13:28
Aan: [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek om overleg

Hallo [redacted]

Het past mij (en [redacted]) 9 februari van 9-10:00 uur.
Plan jij daarvoor een digitale meeting in en nodig je ook [redacted] uit?

Tot dan.

Groet [redacted]

Van: [redacted]@assen.nl>
Verzonden: vrijdag 28 januari 2022 17:15
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: Verzoek om overleg

Dag [redacted]

Telefonisch krijg ik je niet te pakken, vandaar even een mail.
Wij zouden graag met jou in overleg willen over de verdere ontwikkeling van Kloosterveen en de daarvoor benodigde natuurvergunning.
Hierbij betrekkend het verdiepend onderzoek naar foerageergebieden en de recente uitspraak van RvS vwb Wnb-vergunning HVW 184.

Is dat akkoord?
Zo ja, wanneer zou het jou passen?
Opties vanuit ons:

- Ma 7-2 om 11.00 en 13.00 uur
- Di 8-2 9.00 uur
- Wo 9-2, ochtend

Vr. groet,
[redacted]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-3-2020 14:23:08
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek om reactie op concept privaatrechtelijke ovk
Attachment : Privaatrechtelijk Overeenkomst conceptversie 18-3-2020.docx;

Dag[redacted]

Omdat het een concept is, heb ik zo veel mogelijke suggesties er in gezet om het zo scherp mogelijk op te schrijven. Ook her en der nog wat vragen. Als het nodig is om te bespreken, kunnen we altijd even bellen.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 17 maart 2020 14:18
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek om reactie op concept privaatrechtelijke ovk

Hallo,

Graag ontvang ik jullie eerste reactie op de concept privaatrechtelijke overeenkomst.
Verder heb ik bijgevoegd het projectvoorstel dat onlosmakelijk zal samenhangen met de ovk.

[redacted] omdat dit wellicht een “nieuw” onderwerp is heb ik voor jouw achtergrond ook het verslag van de bijeenkomst bijgevoegd en de memo waarop door de bestuurders een akkoord is gegeven.

Graag stuur ik het concept (aangevuld met jullie reacties) eerst naar de gemeente Assen en daarna ook in concept naar de overige partijen (samen met het projectvoorstel).

Lukt het om uiterlijk donderdag te reageren?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

PRIVAATRECHTELIJKE OVEREENKOMST
Inzake maatregelen Fochteloërveen

Ondergetekenden,
Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe handelend ter uitvoering van de artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming waarbij zij ervoor zorgdraagt dat in hun provincie de instandhoudingsmaatregelen worden getroffen die nodig zijn voor Natura 2000-gebieden.

en

De vogelbescherming

en

Natuur en milieufederatie Drenthe

en

Natuurmonumenten

en

De gemeente Assen,

tezamen te noemen 'partijen';

overwegende:

Aanleiding
De Gedeputeerde Staten van ~~provincie~~ Drenthe (GS) ~~heeft vanuit haar~~hebben vanuit hun rol als vergunningverlener op grond van de Wet natuurbescherming een natuurvergunning verleend aan de gemeente Assen voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterakker met 500 woningen. Tegen deze natuurvergunning hebben de Vogelbescherming, Natuur en milieufederatie Drenthe en Natuurmonumenten beroep aangetekend bij de Rechtbank Noord-Nederland. De behandeling van de beroepsschriften is aangehouden omdat partijen een minnelijk traject gestart zijn. Deze gesprekken hebben ~~geleidt~~geleid tot een ~~gezamenlijke set aan~~ afspraken tussen de partijen. De~~ze overeengekomen afspraken worden~~afspraken worden middels deze overeenkomst privaatrechtelijk vastgelegd. Dit biedt iedere partij de zekerheid dat invulling en uitvoering wordt gegeven aan datgene wat is afgesproken.

Partijen komen het volgende overeen:

Artikel 1
a) De gemeente Assen zal een nadere onderbouwing voor het onderdeel stikstof aanleveren voor de natuurvergunning voor Kloosterakker conform de nieuwe beleidsregels of met een beroep op het Stikstofregistratiesysteem.

Met opmaak: Links

Met opmerkingen [redacted] Je noemt GS en de provincie Drenthe. De provincie Drenthe is de rechtspersoon en GS is een bestuursorgaan. Besef goed dat dat twee verschillende partijen zijn. De overeenkomst ziet volgens mij uitsluitend op een GS-bevoegdheid dus gaat GS de overeenkomst aan.

Heeft de rechtspersoon wel een rol, dan is de CvdK op grond van de provinciewet vertegenwoordiger daarvan.

Met opmerkingen [redacted]: Optie, afkorten en overal doorvoeren

Met opmerkingen [redacted]: Hoe verhoudt dit zich tot de hieronder genoemde 2500 woningen?

Met opmaak: Links

Met opmerkingen [redacted]: Kan je deze niet beter duiden? Wat nu nieuw is, kan zo maar achterhaald zijn. Het moet niet ter discussie komen te staan welke je bedoelt.

b) Gedeputeerde Staten van Drenthe zullen wanneer de gemeente Assen daarom verzoekt de natuurvergunning voor het onderdeel stikstof aanpassen door middels van een 6:~~18~~19 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) besluit hangende beroep.
c) De gemeente Assen en de Gedeputeerde Staten van Drenthe ~~provincie Drenthe~~ zullen de overige partijen informeren over de wijze waarop "stikstof" zal worden gerepareerd en zullen de overige partijen de relevante ~~stukken~~documenten dan wel ~~/~~besluiten hierover zo spoedig mogelijk doorsturen.

Toelichting

~~Duidelijk is~~ Partijen zijn het er over eens dat de natuurvergunning voor het onderdeel stikstof geen stand kan houden bij een rechtelijke toets. In de huidige verleende natuurvergunning wordt voor de toename van stikstof namelijk verwezen naar de door de Raad van State vernietigde ~~passende beoordeling van het~~ Programma Aanpak Stikstof~~PAS~~. ~~Duidelijk is dat dit onderdeel geen stand kan houden bij een rechtelijke toets.~~ De gemeente Assen en de ~~provincie~~ Gedeputeerde Staten van Drenthe ~~zullne~~zullen ~~zodoende~~ daarom de huidige vergunningaanvraag gaan ~~repareren~~ aanpassen waarbij voor het onderdeel stikstof voldaan wordt aan de landelijke beleidsregels intern of extern salderen en/of (te nog ontwikkelen) Stikstofregistratiesysteem. Partijen ~~hebben afgesproken dat zij elkaar goed~~ zullen elkaar hierover blijven informeren.

Artikel 2 Proces~~voorstel~~

a) Gedeputeerde staten van Drenthe zullen een ecologisch bureau opdracht geven ~~om de opdracht zoals omschreven in~~ten aanzien van het "Projectvoorstel verstoringsinvloeden en oplossingen voor ganzen en zwanen in het Fochteloërveen" (hierna: de opdracht ~~projectvoorstel~~) ~~uit te voeren~~.
b) Het projectvoorstel maakt onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst. Voor de inhoud daarvan wordt kortheidshalve verwezen naar bijlage 1.
c) De kosten van de ~~uitwerking van het projectvoorstel~~opdracht ~~door het ecologische bureau wordt~~worden voor 50% gedragen door de ~~provincie~~Gedeputeerde Staten van~~,~~ Drenthe en voor 50% door de gemeente Assen. De kosten van eventueel meerwerk zullen ten laste komen van de Gedeputeerde Staten van Drenthe ~~provincie Drenthe~~ komen.
d) De opdracht ~~Het ecologisch bureau~~ zal als streefdatum voor de oplevering ~~van het rapport~~ december 2020 krijgen.
e) ~~.~~Het onderzoek zal begeleid~~t~~ worden door de provincie Drenthe in gezamenlijkheid met een begeleidingsgroep samengesteld door de gemeente Assen, Vogelbescherming, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten zoals omschreven in het projectvoorstel.
f) Na de afronding ~~van de uitwerking van het projectvoorstel~~voornoemde opdracht komen partijen ambtelijk bijeen om de verdere uitwerking van de voorgestelde maatregelen door te spreken en zal door ~~de provincie~~GS duidelijkheid worden gegeven over het vervolgproces.
g) ~~Gedeputeerde Staten van Drenthe leggen hierbij de intentie vast om de oplossingen zoals die naar voren komen uit de uitwerking van het projectvoorstel uit te voeren. Deze intentie is gebaseerd op artikel~~Op grond van artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming ~~waarin wettelijke plicht voor Gedeputeerde Staten is vastgelegd om die~~zullen GS de uit de opdracht naar voren komende maatregelen uit~~-te~~ voeren die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te halen.
h) Als uit~~- de uitwerking van het projectvoorstel~~de opdracht blijkt dat het aanwijzen van rustgebieden noodzakelijk is, spreken~~-verklaren~~ Gedeputeerde Staten ~~hierbij dat zij zich hard zullen maken om~~de intentie uit deze rustgebieden te realiseren. Hierover kunnen geen garanties worden gegeven omdat de

Met opmerkingen [redacted] Wat wordt bedoeld met gerepareerd? Het conform wet en regelgeving aanpassen? Of in lijn met nog te ontwikkelen systematiek brengen? Hier moet je de verplichting duidelijk schetsen omdat we ook grenzen hebben aan wat we kunnen doen.

Met opmerkinger [redacted] Toch?

Met opmerkinger [redacted] Stelselmatig zo noemen is denk ik de beste optie

Met opmerkingen [[redacted] Deze definitie sluit volgens mij veel beter aan bij wat moet gebeuren en maakt de tekst verderop duidelijker. Je kan het ook het rapport ofzo noemen.

Met opmerkingen [redacted] Welk rapport? Je hebt alleen een opdracht

Met opmerkinger [redacted] Hoe wil je dit nu regelen? Het staat er nog niet heel scherp. Voorstel:
De opdracht zal begeleid worden door de provincie Drenthe. De provincie Drenthe stemt daarbij af met de begeleidingsgroep samengesteld door de gemeente Assen, Vogelbescherming, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten zoals omschreven in het projectvoorstel

eventuele vastlegging van rustgebieden pas kan geschieden na een uitgebreid gebiedsproces waarbij de belangen van verschillende stakeholders tegenover elkaar moeten worden afgewogen.
i) De opgedane kennis uit de uitwerking van het projectvoorstel zal bij de volgende herziening van het beheerplan verwerkt worden in het beheerplan. Voorgaande is alleen anders indien Gedeputeerde Staten besluiten tot een verlenging van de termijn van het beheerplan zonder een inhoudelijke herziening. In dat geval zal bij de ~~daarop volgende~~daaropvolgende inhoudelijke verlenging deze kennis verwerkt worden.

Artikel 3 Natuurvergunning
a) Nadat uitvoering is gegeven aan artikel 1, sub b en artikel 2, sub a van deze overeenkomst zullen Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en Vogelbescherming het door hun ingediende beroep tegen de natuurvergunning bij de Rechtbank Noord-Nederland intrekken.
b) Partijen spreken met elkaar ~~de intentie~~ af dat ook tegen toekomstige natuurvergunningen geen beroep wordt ingediend, zolang deze uitbreiding voor het onderdeel foerageergebieden passend is beoordeeld in de nu bestreden vergunning.

Toelichting
In de huidige passende beoordeling is ten aanzien van het aspect stikstof uitgegaan van de realisatie van 500 woningen maar ten aanzien van het aspect foerageergebieden is uitgegaan van de uitbreiding van de woonwijk van 2500 woningen. Partijen spreken met elkaar af dat zij een eventuele toekomstige natuurvergunningen voor het Kloosterveen, als dit binnen het maximum past van 2500 woningen, niet nogmaals aan zullen vechten bij de rechtbank voor het onderdeel foerageergebieden.

Artikel 4
Het in deze overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van de gemeente en provincie onverlet. Publiekrechtelijk handelen dan wel het nalaten van publiekrechtelijk handelen door de gemeente en provincie zal derhalve nimmer een tekortkoming bij de uitvoering van de overeenkomst kunnen vormen;

Artikel 5
Indien op enig onderdeel van deze overeenkomst knelpunten optreden zullen partijen in eerste instantie ambtelijke in onderling in overleg treden. Indien het overleg niet tot voor partijen bevredigend resultaat leidt, zullen partijen op bestuurlijk niveau in onderling overleg treden.

Artikel 6
Op deze overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing.

Opgemaakt in meervoud,

de Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, *vertegenwoordigd door*

plaats :
datum :
handtekening :

Met opmerkinger Dit snap ik niet. Je committeren aan een al bestreden vergunning? Omschrijving moet hier denk ik iets duidelijker. Toelichting is al wel beter.

Met opmerkingen check of dit klopt

Met opmerkingen heeft dit meerwaarde?

Met opmerkingen : Zeker omdat je nooit weet wat op ons afkomt.

Met opmerkingen : wat als er bestuurlijke onbereidheid is?
Hoe kunnen we dat nog afdwingen?
Of laten we dit in het midden als de overige partijen het zo prima vinden?
wat zijn eventueel de opties?

de vogelbescherming , *vertegenwoordigd door*
plaats :
datum :
handtekening :

de Natuur en milieufederatie Drenthe, *vertegenwoordigd door*
plaats :
datum :
handtekening :

de Natuurmonumenten, *vertegenwoordigd door*
plaats :
datum :
handtekening :

de gemeente Assen, *vertegenwoordigd door*
plaats :
datum :
handtekening :

Bijlage 1: Projectvoorstel verstoringsinvloeden en oplossingen voor ganzen en zwanen in het Fochteloerveen

Date : 17-3-2020 14:50:22
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek om reactie op concept privaatrechtelijke ovk

Ik laat jou hier even in jou expert ro[redacted]
Oftewel ik heb er vertrouwen in.

Groet,
[redacted]

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, do, vr

[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 17 maart 2020 14:18
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek om reactie op concept privaatrechtelijke ovk

Hallo,

Graag ontvang ik jullie eerste reactie op de concept privaatrechtelijke overeenkomst.
Verder heb ik bijgevoegd het projectvoorstel dat onlosmakelijk zal samenhangen met de ovk.

[redacted] omdat dit wellicht een “nieuw” onderwerp is heb ik voor jouw achtergrond ook het verslag van de bijeenkomst bijgevoegd en de memo waarop door de bestuurders een akkoord is gegeven.

Graag stuur ik het concept (aangevuld met jullie reacties) eerst naar de gemeente Assen en daarna ook in concept naar de overige partijen (samen met het projectvoorstel).

Lukt het om uiterlijk donderdag te reageren?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Date : 17-12-2019 10:12:59
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@assen.nl
Subject : Re: Verzoek om tel. afspraak
Attachment :
image007.png;image008.png;image009.png;image010.png;image019.png;image020.png;image021.png;image005.png;image006.png;image011.jpg;image012.png;image423346.png;image563815.png;

Dag[redacted] en[redacted]

Woensdag om ca 13 uur is prima. Welk nummer zal ik dan bellen?

Vriendelijke groet,

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Op 17 dec. 2019 om 10:03 heeft[redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

> Hallo,
>
> Ja dat kan ook wat mij betreft. Zo omstreeks 13.00 uur zullen we even bellen.
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> <image007.png>
>
> [redacted]
> **Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving**
> **T (0592[redacted]**
> **E [redacted]@drenthe.nl**
>
> **Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen**
> **Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen**
>
> ---
>
> **Van:**[redacted]@assen.nl>
> **Verzonden:** maandag 16 december 2019 16:21
> **Aan:**[redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **CC:**[redacted]@drenthe.nl>
> **Onderwerp:** RE: Verzoek om tel. afspraak
>
> Dag[redacted]
>
> Voor mij zou dat ook kunnen, maar dan wel het liefst begin van de middag (is namelijk formeel mijn vrije dag).
> Schikt jou dat ook?
> [redacted], is woensdag begin van de middag ook een optie voor jou?
>
> Vr. groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:**[redacted]@Vogelbescherming.nl]
> **Verzonden:** maandag 16 december 2019 14:25
> **Aan:**[redacted]@assen.nl>
> **Onderwerp:** RE: Verzoek om tel. afspraak
>
> Dag[redacted],
>
> Dank voor je bericht. Het moment dat je voorstelt om te bellen, is helaas voor mij niet mogelijk. Morgen heb ik cursus.
> Woensdagmiddag zou wel kunnen. Schikt dat voor jullie?
>
> Vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:**[redacted]@assen.nl>
> **Verzonden:** maandag 16 december 2019 14:02
> **Aan:**[redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **CC:**[redacted]@drenthe.nl>
> **Onderwerp:** Verzoek om tel. afspraak
>
> Beste[redacted]

Vorige week heb jij vanuit de Vogelbescherming zowel de provincie Drenthe als de gemeente Assen een nieuw voorstel gedaan in het kader van de impasse rondom de natuurvergunning Kloosterveen.
Zowel de provincie als wij binnen de gemeente hebben hier intern over gesproken en zouden jou graag hierover willen terugkoppelen.
Is het voor jou mogelijk om hier morgen tussen 13.00 en 14.00 uur met elkaar over te bellen?
We willen dan proberen om een tel. gesprek met ons 3-en te arrangeren (we zoeken nog even uit hoe we dit technisch kunnen regelen).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Tel: 06[redacted]

Aanwezig op [redacted]

<image005.png>

Gemeente Assen	Postadres	Afleveradres	Telefoon	E-mail
Noordersingel 33, 9401 JW Assen	Postbus 30018, 9400 RA Assen	Javastraat 13, 9401 KZ Assen	14 0592	info@assen.nl

<image006.jpg@01d2911c.[illegible]>

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 17-12-2019 12:20:15
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : Re: Verzoek om tel. afspraak
Attachment : image001.png;image002.png;image225626.png;image863828.png;

Hoi[redacted]

Ik ben dan niet op kantoor, maar thuis aan het werk. Kan ik jullie ook bellen? Ik bel namelijk met mijn privé telefoon.

Groet,

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Op 17 dec. 2019 om 10:41 heeft[redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

> Wij bellen je op.
> Gr[redacted]
>
> ---
>
> **Van:**[redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **Verzonden:** dinsdag 17 december 2019 10:13
> **Aan:**[redacted]@drenthe.nl>[redacted]@assen.nl>
> **Onderwerp:** Re: Verzoek om tel. afspraak
>
> Dag[redacted]er[redacted],
>
> Woensdag om ca 13 uur is prima. Welk nummer zal ik dan bellen?
>
> Vriendelijke groet,
>
> [redacted]
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> [redacted]@Vogelbescherming.nl
> Vogelbescherming Nederland
> Boulevard 12, 3707 BM Zeist
> Tel: +31 (0)30[redacted]
> Mob:
> Web: www.vogelbescherming.nl
> Consider the environment. Do you really need to print this email?
> Op 17 dec. 2019 om 10:03 heeft[redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:
>
> > Hallo,
> >
> > Ja dat kan ook wat mij betreft. Zo omstreeks 13.00 uur zullen we even bellen.
> >
> > Met vriendelijke groet,
> > [redacted]
> >
> > <image007.png>
> >
> > [redacted]
> > **Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving**
> > **T (0592[redacted]**
> > **E [redacted]@drenthe.nl**
> >
> > **Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen**
> > **Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen**
> >
> > ---
> >
> > **Van:**[redacted]@assen.nl>
> > **Verzonden:** maandag 16 december 2019 16:21
> > **Aan:**[redacted]@Vogelbescherming.nl>
> > **CC:**[redacted]@drenthe.nl>
> > **Onderwerp:** RE: Verzoek om tel. afspraak
> >
> > Dag[redacted]
> >
> > Voor mij zou dat ook kunnen, maar dan wel het liefst begin van de middag (is namelijk formeel mijn vrije dag).
> > Schikt jou dat ook?

[redacted], is woensdag begin van de middag ook een optie voor jou?

Vr. groet,
[redacted]

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl]
Verzonden: maandag 16 december 2019 14:25
Aan: [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek om tel. afspraak

Dag [redacted]

Dank voor je bericht. Het moment dat je voorstelt om te bellen, is helaas voor mij niet mogelijk. Morgen heb ik cursus.
Woensdagmiddag zou wel kunnen. Schikt dat voor jullie?

Vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@assen.nl>
Verzonden: maandag 16 december 2019 14:02
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek om tel. afspraak

Beste [redacted],

Vorige week heb jij vanuit de Vogelbescherming zowel de provincie Drenthe als de gemeente Assen een nieuw voorstel gedaan in het kader van de impasse rondom de natuurvergunning Kloosterveen.
Zowel de provincie als wij binnen de gemeente hebben hier intern over gesproken en zouden jou graag hierover willen terugkoppelen.
Is het voor jou mogelijk om hier morgen tussen 13.00 en 14.00 uur met elkaar over te bellen?
We willen dan proberen om een tel. gesprek met ons 3-en te arrangeren (we zoeken nog even uit hoe we dit technisch kunnen regelen).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Tel: 06[redacted]

Aanwezig op [redacted]

<image005.png>

Gemeente Assen	Postadres	Afleveradres	Telefoon	E-mail
Noordersingel 33, 9401 JW Assen	Postbus 30018, 9400 RA Assen	Javastraat 13, 9401 KZ Assen	14 0592	info@assen.nl

<image006.png> <image011.jpg> <image012.png>

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 17-12-2019 10:41:38
From : ' "
To : ' @Vogelbescherming.nl, ' @assen.nl
Subject : RE: Verzoek om tel. afspraak
Attachment : image001.png;image002.png;

Wij bellen je op.
Gr

Van @Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 17 december 2019 10:13
Aan: @drenthe.nl>; @assen.nl>
Onderwerp: Re: Verzoek om tel. afspraak

Dag er

Woensdag om ca 13 uur is prima. Welk nummer zal ik dan bellen?

Vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Op 17 dec. 2019 om 10:03 heeft @drenthe.nl> het volgende geschreven:

> Hallo,
>
> Ja dat kan ook wat mij betreft. Zo omstreeks 13.00 uur zullen we even bellen.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> <image007.png>
>
> **Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving**
> **T (0592)**
> **E @drenthe.nl**
>
> **Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen**
> **Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen**
>
> ---
>
> **Van:** @assen.nl>
> **Verzonden:** maandag 16 december 2019 16:21
> **Aan:** @Vogelbescherming.nl>
> **CC:** @drenthe.nl>
> **Onderwerp:** RE: Verzoek om tel. afspraak
>
> Dag
>
> Voor mij zou dat ook kunnen, maar dan wel het liefst begin van de middag (is namelijk formeel mijn vrije dag).
> Schikt jou dat ook?
> , is woensdag begin van de middag ook een optie voor jou?
>
> Vr. groet,
>
> ---
>
> **Van:** @Vogelbescherming.nl]
> **Verzonden:** maandag 16 december 2019 14:25
> **Aan:** @assen.nl>
> **Onderwerp:** RE: Verzoek om tel. afspraak
>
> Dag
>
> Dank voor je bericht. Het moment dat je voorstelt om te bellen, is helaas voor mij niet mogelijk. Morgen heb ik cursus.
> Woensdagmiddag zou wel kunnen. Schikt dat voor jullie?
>
> Vriendelijke groet,
>
> ---
>
> **Van:** @assen.nl>
> **Verzonden:** maandag 16 december 2019 14:02
> **Aan:** @Vogelbescherming.nl>
> **CC:** @drenthe.nl>

Onderwerp: Verzoek om tel. afspraak

Beste [redacted]

Vorige week heb jij vanuit de Vogelbescherming zowel de provincie Drenthe als de gemeente Assen een nieuw voorstel gedaan in het kader van de impasse rondom de natuurvergunning Kloosterveen.
Zowel de provincie als wij binnen de gemeente hebben hier intern over gesproken en zouden jou graag hierover willen terugkoppelen.
Is het voor jou mogelijk om hier morgen tussen 13.00 en 14.00 uur met elkaar over te bellen?
We willen dan proberen om een tel. gesprek met ons 3-en te arrangeren (we zoeken nog even uit hoe we dit technisch kunnen regelen).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Tel: 0[redacted]

Aanwezig op [redacted]

<image005.png>

Gemeente Assen	Postadres	Afleveradres	Telefoon	E-mail
Noordersingel 33, 9401 JW Assen	Postbus 30018, 9400 RA Assen	Javastraat 13, 9401 KZ Assen	14 0592	info@assen.nl

<image006.png> <image011.jpg> <image012.png>

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 16-12-2019 16:20:47
From : '[redacted]@assen.nl
To : [redacted]@Vogelbescherming.nl
Cc : '[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: Verzoek om tel. afspraak
Attachment :
image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image011.png;image013.png;image015.png;image017.png;image012.png;image014.png;image016.jpg;image018.png;

Dag[redacted]

Voor mij zou dat ook kunnen, maar dan wel het liefst begin van de middag (is namelijk formeel mijn vrije dag).
Schikt jou dat ook?
[redacted], is woensdag begin van de middag ook een optie voor jou?

Vr. groet,
[redacted]

Van:[redacted]@Vogelbescherming.nl]
Verzonden: maandag 16 december 2019 14:25
Aan:[redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek om tel. afspraak

Dag[redacted]

Dank voor je bericht. Het moment dat je voorstelt om te bellen, is helaas voor mij niet mogelijk. Morgen heb ik cursus.
Woensdagmiddag zou wel kunnen. Schikt dat voor jullie?

Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:

Van:[redacted]@assen.nl>
Verzonden: maandag 16 december 2019 14:02
Aan:[redacted]@Vogelbescherming.nl>
CC:[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Verzoek om tel. afspraak

Beste[redacted]

Vorige week heb jij vanuit de Vogelbescherming zowel de provincie Drenthe als de gemeente Assen een nieuw voorstel gedaan in het kader van de impasse rondom de natuurvergunning Kloosterveen.
Zowel de provincie als wij binnen de gemeente hebben hier intern over gesproken en zouden jou graag hierover willen terugkoppelen.
Is het voor jou mogelijk om hier morgen tussen 13.00 en 14.00 uur met elkaar over te bellen?
We willen dan proberen om een tel. gesprek met ons 3-en te arrangeren (we zoeken nog even uit hoe we dit technisch kunnen regelen).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Tel: 06[redacted]

Aanwezig op [redacted]

Gemeente Assen

Gemeente Assen	Postadres	Afleveradres	Telefoon	E-mail
Noordersingel 33, 9401 JW Assen	Postbus 30018, 9400 RA Assen	Javastraat 13, 9401 KZ Assen	14 0592	info@assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-1-2021 12:42:23
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@nmfdrenthe.nl,[redacted]@natuurmonumenten.nl,[redacted]@assen.nl
Subject : RE: verzoek tot openbaren opdracht
Attachment : image002.png;image003.jpg;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;

Hoi [redacted]

Ook wij hebben er geen bezwaar tegen.

Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Web: www.vogelbescherming.nl
Tel: 030[redacted]
Mob: 06[redacted]
Werkdagen maandag tot en met woensdag

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 20 januari 2021 09:26
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@natuurmonumenten.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: verzoek tot openbaren opdracht

Hallo allen,

Er zijn door de Partij van de Dieren nieuwe vragen gesteld over het traject Kloosterveen.
Er wordt nu ook gevraagd om openbaarmaking van de opdracht voor het onderzoek.
Eigenlijk maakt deze deel uit van de overeenkomst (waarvan jullie al hebben gezegd geen bezwaar te hebben tegen openbaarmaking) maar voor de zekerheid toch nog even de vraag:
Hebben jullie bezwaar tegen openbaarmaking van de opdracht?
Zouden jullie mij dit uiterlijk aanstaande maandag 25 januari 2021 willen laten weten?
Als ik niets hoor (en dat is prima) ga ik ervan uit dat er vanuit jullie organisaties geen bezwaren zijn.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: donderdag 22 oktober 2020 8:10
Aan: [redacted]@natuurmonumenten.nl>;[redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst

Hallo [redacted]

Wij hebben ook geen bezwaar tegen openbaarmaking van de overeenkomst.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

natuur en milieu drenthe federatie

Van: [redacted]@Natuurmonumenten.nl>
Verzonden: woensdag 21 oktober 2020 7:29
Aan: [redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@Natuurmonumenten.nl>
Onderwerp: RE: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst

Hallo [redacted]

Bedankt voor je bericht en jouw vraag.
Ik heb even intern afgestemd, wat ons betreft is dat akkoord, wij hebben geen bezwaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Oude Benderseweg 14,
7963 PX Ruinen

0522[redacted]
Mobiel:
06[redacted]

www.natuurmonumenten.nl

Maak plaats voor wilde bloemen

Doe mee en ga naar natuurmonumenten.nl/bloemen of OERRR.NL/bloemen.

Natuurmonumenten

Van: [redacted] @drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 20 oktober 2020 15:26
Aan: [redacted] @Vogelbescherming.nl>; [redacted] @nmfdrenthe.nl>; [redacted] @Natuurmonumenten.nl>; [redacted] @assen.nl>
CC: [redacted] @drenthe.nl>
Onderwerp: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst
Urgentie: Hoog

Hallo,

Van de Partij voor de Dieren vanuit de Provinciale Staten hebben wij een verzoek gekregen om de privaatrechtelijke overeenkomst naar hen toe te sturen.
Als wij dit doen zal de overeenkomst te vinden zijn op de website https://www.drentsparlement.nl/ en dus in principe voor een ieder openbaar zijn.
Wij zien op voorhand geen reden om dit verzoek te weigeren en willen tot openbaarmaking overgaan.
Hierbij zullen wij uiteraard de handtekeningen onleesbaar maken.

Echter voordat wij hiertoe overgaan vernemen wij graag of er vanuit jullie zijde nog bezwaren zijn tegen openbaarmaking van dit stuk?
Zouden jullie mij dit uiterlijk aanstaande maandag 26 oktober willen laten weten? Als ik niets hoor ga ik ervan uit dat er vanuit jullie organisaties geen bezwaren zijn.

Graag hoor ik van jullie.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Date : 22-10-2020 08:47:03
From : "[redacted]@assen.nl
To : [redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@natuurmonumenten.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@Vogelbescherming.nl
Cc : [redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst
Attachment : image001.jpg;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;

En ook wij hebben hier geen bezwaar tegen.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl]
Verzonden: donderdag 22 oktober 2020 8:10
Aan: [redacted]@Natuurmonumenten.nl>;[redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst

Hallo[redacted]

Wij hebben ook geen bezwaar tegen openbaarmaking van de overeenkomst.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Van: [redacted]@Natuurmonumenten.nl>
Verzonden: woensdag 21 oktober 2020 7:29
Aan: [redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@Natuurmonumenten.nl>
Onderwerp: RE: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst

Hallo[redacted]

Bedankt voor je bericht en jouw vraag.
Ik heb even intern afgestemd, wat ons betreft is dat akkoord, wij hebben geen bezwaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Oude Benderseweg 14,
7963 PX Ruinen

0522[redacted]
Mobiel:
06[redacted]

www.natuurmonumenten.nl

Maak plaats voor wilde bloemen
Doe mee en ga naar natuurmonumenten.nl/bloemen of OERRR.NL/bloemen.

Van [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 20 oktober 2020 15:26
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>;[redacted]@nmfdrenthe.nl>;[redacted]@Natuurmonumenten.nl>;[redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst
Urgentie: Hoog

Hallo,

Van de Partij voor de Dieren vanuit de Provinciale Staten hebben wij een verzoek gekregen om de privaatrechtelijke overeenkomst naar hen toe te sturen.
Als wij dit doen zal de overeenkomst te vinden zijn op de website https://www.drentsparlement.nl/ en dus in principe voor een ieder openbaar zijn.
Wij zien op voorhand geen reden om dit verzoek te weigeren en willen tot openbaarmaking overgaan.
Hierbij zullen wij uiteraard de handtekeningen onleesbaar maken.

Echter voordat wij hiertoe overgaan vernemen wij graag of er vanuit jullie zijde nog bezwaren zijn tegen openbaarmaking van dit stuk?
Zouden jullie mij dit uiterlijk aanstaande maandag 26 oktober willen laten weten? Als ik niets hoor ga ik ervan uit dat er vanuit jullie organisaties geen bezwaren zijn.

Graag hoor ik van jullie.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-5-2021 14:26:15
From : [redacted]**@hetnet.nl**
To : "[redacted]**@drenthe.nl**
Subject : RE: vogeldata voor draagkrachtonderzoek Fochteloerveen

Hoi,
Heeft geen haast hoor. Mooi dat je het zo oppakt.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

> Op 18-05-2021 13:20 schreef [redacted]@drenthe.nl>:
>
> Hoi [redacted]
>
> Dank, ik moet even kijken hoe ik jou "betaald" krijg buiten het raamcontract om.
>
> Het gaat goed komen, maar kan even duren. Ik hoop niet dat het bezwaarlijk is.
>
> Groet,
>
> [redacted]
>
> Provincie Drenthe
> Westerbrink 1
> Postbus 122
> 9400 AC Assen
> +31 (0)592 365555
> *werk: ma, di, do, vr*
>
> [redacted]

Van: [redacted]@hetnet.nl>
Verzonden: vrijdag 14 mei 2021 14:11
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: vogeldata voor draagkrachtonderzoek Fochteloerveen

Hoi [redacted],

Zoals afgesproken stuur ik u de factuur (50%) voor het leveren van vogeldata, betreffende wintertellingen van eenden en zwanen rond het Fochteloërveen in 2016 tot 2020

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Bureau Vogelinventarisatie De Kraanvogel

Fochteloërveen 10,

8428RR FOCHTELOO

Date : 11-2-2020 10:53:11
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@assen.nl
Subject : RE: voorbereidend gesprek

Hoi [redacted]

Ik kan wel.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: dinsdag 11 februari 2020 10:39
Aan: [redacted]@assen.nl>;[redacted]@assen.nl>
Onderwerp: voorbereidend gesprek

Hoi,

We hebben een voorlopige datum en tijd geprikt voor het voorbereidende overleg.
Zouden jullie (of een van jullie) kunnen aanstaande donderdag om 10.00 uur in het provinciehuis?

Zie tkn de voorbereidende memo die we maandag met de verantwoordelijk gedeputeerden hebben besproken.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 10-12-2019 17:48:41
From : @drenthe.nl
To : " @drenthe.nl, "Arnout Venekamp' @drenthe.nl, @drenthe.nl
Cc : " @drenthe.nl
Subject : Re: voorstel Vogelbescherming

Goedemiddag

Klinkt aardig, maar
We gaan volgend jaar de SNL monitoring inclusief de "vergeten" percelen karteren en een steekproef habitattypen. Dan duurt het tot minimaal februari dat we de data hebben (2021) en dan moet er een habitattypevertaling en evaluatie komen. Dat duurt minimaal tm 2022.
Ik vermoed dat we niet sneller kunnen.

Je optie om alleen de ganzen en evt kraanvogel te beoordelen is sneller, maar dan is dat een tussentijdse evaluatie. Als je ze daarmee tegemoed kan komen waarmee ze instemmen, dan zou ik dat doen.

Een en ander is allemaal wel afhankelijk van de resultaten van over de foerageergebieden.

Verzonden vanaf Samsung-tablet.

-------- Oorspronkelijk bericht --------
Van: @drenthe.nl>
Datum: 10-12-19 12:39 (GMT+01:00)
Aan: Arnout Venekamp @drenthe.nl>, @drenthe.nl>, @drenthe.nl>
Cc: @drenthe.nl>
Onderwerp: voorstel Vogelbescherming

Hey,

Ik werd net gebeld door van de Vogelbescherming.
Ze had een alternatief voorstel voor de situatie beroep tegen de vergunning voor het Kloosterveen.

Haar voorstel is: aanhouden beroepszaak tot uitkomst analyse (evaluatie beheerplan).
Na uitkomst analyse afspraken maken over de uitvoering van de maatregelen.
In die overeenkomst is kan dan bepaald worden dat het beroep wordt ingetrokken.

Aandachtpunten
Onduidelijkheid 1: Wat verwachten wij en de Vogelbescherming van die analyse (zijn de beelden gelijk)?
Onduidelijkheid 2: Moet er ook nog een ovk komen voorafgaand aan de analyse of alleen na die tijd over de uitvoering?
Onduidelijkheid 3: Hoe lang duurt zo'n analyse/evaluatie? Ben je zo een jaar verder? Zal de rechtbank zo lang aanhouden? Wellicht deels tackelen door de evaluatie alleen over de soorten te doen die relevant zijn in de procedure Kloosterveen?
Aandachtspunt gemeente: aanhouden bouw tot uitkomst gebiedsproces (analyse)
Optioneel: deelname wetlandwacht ipv Vogelbescherming.
Vereiste: in de tussentijd ook onderdeel Stikstof herstellen van de vergunning (door salderen).

Vervolg
Morgen bespreek ik dit voorstel samen met Andre met de gemeente Assen.
Maandag wil ik het graag bespreken in het POHO.

Arnout Venekamp Wat zijn jullie eerste gedachten over dit voorstel?

Met vriendelijke groet,

Date : 8-11-2019 14:13:59
From : '[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : '[redacted]@drenthe.nl
Cc : [redacted]@drenthe.nl, '[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: vraag ivm systeemanalyse in het kader van project actualisatie doelensysteem
Attachment : image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;

Dag[redacted]

Vriendelijk dank voor uw toelichting n.a.v. mijn vraag over de systeemanalyse/quick scan ihk van het project Actualisatie doelensystematiek. Ik ben het met u eens dat de verplichting nog niet vast staat. Maar het advies is gisteren aan de directeuren van het ministerie voorgelegd. Als het is goed gekeurd, lijkt het me zeer waarschijnlijk dat die analyses volgend jaar in fase 2 van het project Actualisatie doelensysteem gaan plaatsvinden. Maar 100% zekerheid hebben we daar nu inderdaad nog niet over.

Groet,
[redacted]

Tel: +31 (0)3[redacted]
Mob:

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 7 november 2019 13:55
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: vraag ivm systeemanalyse in het kader van project actualisatie doelensysteem

Beste[redacted],

De rapportage die u heeft gelezen over de doelensystematiek geeft weer wat de mogelijkheden zijn om de doelensystematiek aan te passen.
Ik deel de opvatting dat de tekst is verplichtend gelezen kan worden. Echter het genoemde document over de actualisatie van het doelendocument gaat nadrukkelijk om een inventarisatie van de mogelijkheden.

De verplichting zoals u die leest staat daarmee nog niet vast.

Groet,
[redacted]

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, do, vr

[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 6 november 2019 13:38
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: vraag ivm systeemanalyse in het kader van project actualisatie doelensysteem

Hoi[redacted]

Zou jij deze vraag var[redacted] willen beantwoorden (naar haar)? Mogelijk wee[redacted] hier ook meer van?
Alvast dank.
Gr[redacted]

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 5 november 2019 14:56
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: vraag ivm systeemanalyse in het kader van project actualisatie doelensysteem

Hoi[redacted]

Vandaag in ons telefoongesprek gaf je aan dat in 2021 of 2022 er een beheerplananalyse voor Fochteloerveen zal plaatsvinden. Ik vroeg me af of dit gelet op het project Actualisatie Doelensystematiek niet al volgend jaar zou moeten plaatsvinden. Je vroeg me die vraag even op de mail te zetten. Bij deze.

Er is een kernteam van ambtenaren dat voor dit project een advies heeft geschreven. Vogelbescherming is ook betrokken geweest bij de totstandkoming van dit advies. Net als de provincies. (Mogelijk[redacted] voor Drenthe?). In dat advies staat o.a.:

"2) *Benut het instrument systeemanalyse bij de evaluatie van de beheerplannen voor elk Natura 2000-gebied. Dit instrument kan worden ingezet voor het (nader) uitwerken van de instandhoudingsdoelen van elk Natura 2000-gebied in omvang, ruimte en tijd, voor het (nader) uitwerken van de gevolgen van menselijke activiteiten voor de instandhoudingsdoelen, voor het (nader) uitwerken van de benodigde maatregelen voor het effectief realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen (inclusief kosten en maatschappelijke gevolgen), voor het toetsen van de haalbaarheid van de huidige instandhoudingsdoelstellingen per Natura 2000-gebied en voor het identificeren van kansen voor het realiseren van andere Natura 2000-doelen."*
(...)
Omdat deze evaluaties niet snel en gelijktijdig beschikbaar komen - dit wordt bepaald door de beheerplantermijn van elk beheerplan - wordt geadviseerd via een quick scan de kansen en knelpunten bij de voortouwnemers van alle Natura 2000-gebieden te inventariseren."

Dit laatste zou al volgend jaar moeten gebeuren. Houdt dat in dat jullie op basis van de quick scan al volgend jaar m.b.t. de kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans kansen en knelpunten in beeld zullen hebben?

Mvg,
[redacted]

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Met vriendelijke groet,

[redacted]@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: **+31 (0)30**[redacted]
Mob:
Web: **www.vogelbescherming.nl**

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Date : 4-11-2019 15:29:01
From : '[redacted]"
To : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
Subject : RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
Attachment : image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;

Pardon, ik bedoel dat ik overleg heb tot 16.00 uur.
Wil je me daarna bellen?

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 november 2019 15:28
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Ho[redacted],

Tot 15.30 heb ik een overleg. Wil je mij daarna bellen?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: maandag 4 november 2019 15:07
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Hoi[redacted]

Het probleem met de telefoon is voorbij. Ik ben dus bereikbaar.

Mvg,

[redacted]

[redacted]

Tel: +31 (0)3[redacted]
Mob:

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 november 2019 14:49
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Re: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Hoi[redacted]

Misschien heb je al geprobeerd te bellen, maar ik heb problemen met mijn VBN telefoon. Dus dat zal even niet lukken.
Kan ik jou bellen? Zo ja, wat is je nummer? Ik bel dan met mijn privé telefoon (als anonieme beller).

Mvg,

[redacted]

Op 4 nov. 2019 om 09:47 heeft [redacted]@Vogelbescherming.nl> het volgende geschreven:

> Hoi[redacted]
>
> Ja, dat is goed. Ik ben bereikbaar na 14:30 uur.
>
> Vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@drenthe.nl>
> **Verzonden:** woensdag 30 oktober 2019 10:12
> **Aan:** [redacted]oesburg@Vogelbescherming.nl>
> **CC:** [redacted]@vogelbescherming.nl>
> **Onderwerp:** RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
>
> Hoi[redacted]
>
> Is het goed dat ik je maandag even bel?
>
> Mvg[redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **Verzonden:** dinsdag 22 oktober 2019 14:59
> **Aan:** [redacted]@drenthe.nl>
> **CC:** [redacted]@vogelbescherming.nl>
> **Onderwerp:** vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
>
> Dag[redacted]
>
> Voor zover ik kan nagaan hebben wij nog geen antwoord van de provincie ontvangen op onze onderstaande email van 12 september. (Enige tijd geleden gaf je aan dat jullie het gesprek tussen de wethouder en onze directeur even wilden afwachten.)
> Kun je inmiddels aangeven wanneer wij jullie antwoord ongeveer kunnen verwachten?
>
> Dank alvast en vriendelijke groet,
> [redacted]

Van:
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:32
Aan: @drenthe.nl>
CC: @natuurmonumenten.nl>; @vogelbescherming.nl>; @hetnet.nl)' @hetnet.nl>; @nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp @drenthe.nl> @drenthe.nl> @assen.nl; @assen.nl>
Onderwerp: reactie Vogelbescherming nu incl. bijlage

Dag (e.a.),

Bij de onderstaande email ontbrak de bijlage. Mijn excuses.
Alsnog bij deze email gevoegd.

Vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:10
Aan: @drenthe.nl>
CC: @natuurmonumenten.nl>; @vogelbescherming.nl>; @hetnet.nl)' @hetnet.nl>; @nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp @drenthe.nl>; @drenthe.nl>; @assen.nl; @assen.nl>
Onderwerp: RE: stukken overleg Natuurvergunning Kloosterveen 28 augustus

Dag ,

Zoals we bespraken toen ik je aan de telefoon had gistermiddag, herhaal ik hierbij in de mail nog even de reactie van Vogelbescherming op het voorstel dat jullie deden tijdens het overleg op 28 augustus.
Jullie gaven toen aan dat we kunnen overleggen om – kort gezegd - te komen tot een overeenkomst met procesafspraken (en intentieverklaring) waaronder de afspraak dat er een analyse zal plaatsvinden van de knelpunten (verstoring etc.) voor de zwanen en ganzen van Natura 2000-gebied Fochteloërveen en van oplossingen daarvoor (bijv. aanwijzing van foerageergebied). In de overeenkomst zouden dan duidelijke afspraken komen over wat, hoe, wanneer. Vervolgens zouden evt. te treffen maatregelen die mogelijk uit die analyse voortkomen voor een goede bescherming van die vogels evt. in het volgende beheerplan terecht komen en/of op een andere manier worden vastgelegd. Het idee is dat de beroepen worden ingetrokken na het sluiten van de overeenkomst.
Dit is voor ons een wat mager uitgangspunt. Het is immers na het sluiten van zo'n overeenkomst met procesafspraken onzeker of er ook daadwerkelijk maatregelen ter verbetering zullen worden uitgevoerd. Daarnaast is ons niet duidelijk of er in de analyse ook aandacht voor de kraanvogels zal zijn.
Desondanks zijn we bereid dit overleg aan te gaan onder de voorwaarde dat het resterende rust- en foerageergebied aan de kant van Assen ondertussen optimaal wordt ingericht voor de vogels. Tot er op basis van de analyse die zal worden uitgevoerd definitieve maatregelen zullen zijn genomen. Afhankelijk van de resultaten van de analyse zou ook gekozen kunnen worden voor voortzetting van het optimale beheer van dit rust- en foerageergebied. Uiteraard zal dat rust- en foerageergebied moeten zijn gevrijwaard van verstoring. In bijgaand voorstel van onze WetlandWacht zit een kaartje waarop het bedoelde rust- en foerageergebied groen is gearceerd.
Overigens vinden wij dat niet alleen de provincie, maar ook de gemeente Assen hier een verantwoordelijkheid heeft. De gemeente wil immers deze grote uitbreiding van Kloosterveen waarvan volgens ons significant negatieve effecten voor deze vogels niet zijn uitgesloten. De gemeente beroept zich wel op de berekening in de passende beoordeling, maar wij bestrijden die. Vaststaat dat er verstoring in de foerageergebieden plaatsvindt (zie het Natura 2000-beheerplan) terwijl daarmee geen rekening is gehouden in de passende beoordeling ter beantwoording van de vraag of er voldoende geschikt foerageergebied overblijft. Deze verantwoordelijkheid zou vertaald kunnen worden in een bijdrage van de gemeente bijv. aan het inrichten van het rust- en foerageergebied.

Wij horen graag jullie reactie.

Vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl
Consider the environment. Do you really need to print this email?

Date : 4-11-2019 09:47:43
From : '[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : '[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
Attachment : image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;image008.png;

Hoi [redacted]

Ja, dat is goed. Ik ben bereikbaar na 14:30 uur.

Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 30 oktober 2019 10:12
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Ho[redacted],

Is het goed dat ik je maandag even bel?

Mvg[redacted]

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 22 oktober 2019 14:59
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Dag[redacted]

Voor zover ik kan nagaan hebben wij nog geen antwoord van de provincie ontvangen op onze onderstaande email van 12 september. (Enige tijd geleden gaf je aan dat jullie het gesprek tussen de wethouder en onze directeur even wilden afwachten.)
Kun je inmiddels aangeven wanneer wij jullie antwoord ongeveer kunnen verwachten?

Dank alvast en vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:32
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl)' [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl; [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: reactie Vogelbescherming nu incl. bijlage

Dag [redacted] (e.a.),

Bij de onderstaande email ontbrak de bijlage. Mijn excuses.
Alsnog bij deze email gevoegd.

Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:10
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl)' <[redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl; [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: stukken overleg Natuurvergunning Kloosterveen 28 augustus

Dag[redacted],

Zoals we bespraken toen ik je aan de telefoon had gistermiddag, herhaal ik hierbij in de mail nog even de reactie van Vogelbescherming op het voorstel dat jullie deden tijdens het overleg op 28 augustus.
Jullie gaven toen aan dat we kunnen overleggen om – kort gezegd - te komen tot een overeenkomst met procesafspraken (en intentieverklaring) waaronder de afspraak dat er een analyse zal plaatsvinden van de knelpunten (verstoring etc.) voor de zwanen en ganzen van Natura 2000-gebied Fochteloërveen en van oplossingen daarvoor (bijv. aanwijzing van foerageergebied). In de overeenkomst zouden dan duidelijke afspraken komen over wat, hoe, wanneer. Vervolgens zouden evt. te treffen maatregelen die mogelijk uit die analyse voortkomen voor een goede bescherming van die vogels evt. in het volgende beheerplan terecht komen en/of op een andere manier worden vastgelegd. Het idee is dat de beroepen worden ingetrokken na het sluiten van de overeenkomst.
Dit is voor ons een wat mager uitgangspunt. Het is immers na het sluiten van zo'n overeenkomst met procesafspraken onzeker of er ook daadwerkelijk maatregelen ter verbetering zullen worden uitgevoerd. Daarnaast is ons niet duidelijk of er in de analyse ook aandacht voor de kraanvogels zal zijn.
Desondanks zijn we bereid dit overleg aan te gaan onder de voorwaarde dat het resterende rust- en foerageergebied aan de kant van Assen ondertussen optimaal wordt ingericht voor de vogels. Tot er op basis van de analyse die zal worden uitgevoerd definitieve maatregelen zullen zijn genomen. Afhankelijk van de resultaten van de analyse zou ook gekozen kunnen worden voor voortzetting van het optimale beheer van dit rust- en foerageergebied. Uiteraard zal dat rust- en foerageergebied moeten zijn gevrijwaard van verstoring. In bijgaand voorstel van onze WetlandWacht[redacted] zit een kaartje waarop het bedoelde rust- en foerageergebied groen is gearceerd.
Overigens vinden wij dat niet alleen de provincie, maar ook de gemeente Assen hier een verantwoordelijkheid heeft. De gemeente wil immers deze grote uitbreiding van Kloosterveen waarvan volgens ons significant negatieve effecten voor deze vogels niet zijn uitgesloten. De gemeente beroept zich wel op de berekening in de passende beoordeling, maar wij bestrijden die. Vaststaat dat er verstoring in de foerageergebieden plaatsvindt (zie het Natura 2000-beheerplan) terwijl daarmee geen rekening is gehouden in de passende beoordeling ter beantwoording van de vraag of er voldoende geschikt foerageergebied overblijft. Deze verantwoordelijkheid zou vertaald kunnen worden in een bijdrage van de gemeente bijv. aan het inrichten van het rust- en foerageergebied.

Wij horen graag jullie reactie.

Vriendelijke groet,
[redacted]
Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: **+31 (0)30** [redacted]
Mob:
Web: **www.vogelbescherming.nl**

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Date : 4-11-2019 15:28:10
From : '[redacted]"
To : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
Subject : RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
Attachment : image007.png;image008.png;image009.png;image010.png;image011.png;image012.png;image013.png;

Ho[redacted]

Tot 15.30 heb ik een overleg. Wil je mij daarna bellen?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: maandag 4 november 2019 15:07
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Hoi[redacted],

Het probleem met de telefoon is voorbij. Ik ben dus bereikbaar.

Mvg,

[redacted]

[redacted]

Tel: +31 (0)3[redacted]
Mob:

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 november 2019 14:49
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Re: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Ho[redacted]

Misschien heb je al geprobeerd te bellen, maar ik heb problemen met mijn VBN telefoon. Dus dat zal even niet lukken.
Kan ik jou bellen? Zo ja, wat is je nummer? Ik bel dan met mijn privé telefoon (als anonieme beller).

Mvg,

[redacted]

Op 4 nov. 2019 om 09:47 heeft [redacted]@Vogelbescherming.nl> het volgende geschreven:

> Ho[redacted]
>
> Ja, dat is goed. Ik ben bereikbaar na 14:30 uur.
>
> Vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> [redacted]--
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@drenthe.nl>
> **Verzonden:** woensdag 30 oktober 2019 10:12
> **Aan:** [redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **CC:** [redacted]@vogelbescherming.nl>
> **Onderwerp:** RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
>
> Ho[redacted],
>
> Is het goed dat ik je maandag even bel?
>
> Mvg[redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **Verzonden:** dinsdag 22 oktober 2019 14:59
> **Aan:** [redacted]@drenthe.nl>
> **CC:** [redacted]@vogelbescherming.nl>
> **Onderwerp:** vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
>
> Dag[redacted],
>
> Voor zover ik kan nagaan hebben wij nog geen antwoord van de provincie ontvangen op onze onderstaande email van 12 september. (Enige tijd geleden gaf je aan dat jullie het gesprek tussen de wethouder en onze directeur even wilden afwachten.)
> Kun je inmiddels aangeven wanneer wij jullie antwoord ongeveer kunnen verwachten?
>
> Dank alvast en vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]
> **Verzonden:** donderdag 12 september 2019 9:32
> **Aan:** [redacted]@drenthe.nl>
> **CC:** [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl)' <[redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl> [redacted]@assen.nl; [redacted]@assen.nl>
> **Onderwerp:** reactie Vogelbescherming nu incl. bijlage

Dag [redacted] (e.a.),

Bij de onderstaande email ontbrak de bijlage. Mijn excuses.
Alsnog bij deze email gevoegd.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:10
Aan: [redacted] @drenthe.nl>
CC: [redacted] @natuurmonumenten.nl>; [redacted] @vogelbescherming.nl>; [redacted] @hetnet.nl)' [redacted] @hetnet.nl>; [redacted] @nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted] @drenthe.nl>; [redacted] @drenthe.nl> [redacted] @assen.nl; [redacted] @assen.nl>
Onderwerp: RE: stukken overleg Natuurvergunning Kloosterveen 28 augustus

Dag [redacted]

Zoals we bespraken toen ik je aan de telefoon had gistermiddag, herhaal ik hierbij in de mail nog even de reactie van Vogelbescherming op het voorstel dat jullie deden tijdens het overleg op 28 augustus.
Jullie gaven toen aan dat we kunnen overleggen om – kort gezegd - te komen tot een overeenkomst met procesafspraken (en intentieverklaring) waaronder de afspraak dat er een analyse zal plaatsvinden van de knelpunten (verstoring etc.) voor de zwanen en ganzen van Natura 2000-gebied Fochteloërveen en van oplossingen daarvoor (bijv. aanwijzing van foerageergebied). In de overeenkomst zouden dan duidelijke afspraken komen over wat, hoe, wanneer. Vervolgens zouden evt. te treffen maatregelen die mogelijk uit die analyse voortkomen voor een goede bescherming van die vogels evt. in het volgende beheerplan terecht komen en/of op een andere manier worden vastgelegd. Het idee is dat de beroepen worden ingetrokken na het sluiten van de overeenkomst.
Dit is voor ons een wat mager uitgangspunt. Het is immers na het sluiten van zo'n overeenkomst met procesafspraken onzeker of er ook daadwerkelijk maatregelen ter verbetering zullen worden uitgevoerd. Daarnaast is ons niet duidelijk of er in de analyse ook aandacht voor de kraanvogels zal zijn.
Desondanks zijn we bereid dit overleg aan te gaan onder de voorwaarde dat het resterende rust- en foerageergebied aan de kant van Assen ondertussen optimaal wordt ingericht voor de vogels. Tot er op basis van de analyse die zal worden uitgevoerd definitieve maatregelen zullen zijn genomen. Afhankelijk van de resultaten van de analyse zou ook gekozen kunnen worden voor voortzetting van het optimale beheer van dit rust- en foerageergebied. Uiteraard zal dat rust- en foerageergebied moeten zijn gevrijwaard van verstoring. In bijgaand voorstel van onze WetlandWacht [redacted] zit een kaartje waarop het bedoelde rust- en foerageergebied groen is gearceerd.
Overigens vinden wij dat niet alleen de provincie, maar ook de gemeente Assen hier een verantwoordelijkheid heeft. De gemeente wil immers deze grote uitbreiding van Kloosterveen waarvan volgens ons significant negatieve effecten voor deze vogels niet zijn uitgesloten. De gemeente beroept zich wel op de berekening in de passende beoordeling, maar wij bestrijden die. Vaststaat dat er verstoring in de foerageergebieden plaatsvindt (zie het Natura 2000-beheerplan) terwijl daarmee geen rekening is gehouden in de passende beoordeling ter beantwoording van de vraag of er voldoende geschikt foerageergebied overblijft. Deze verantwoordelijkheid zou vertaald kunnen worden in een bijdrage van de gemeente bijv. aan het inrichten van het rust- en foerageergebied.

Wij horen graag jullie reactie.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted] @Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30 [redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl
Consider the environment. Do you really need to print this email?

Date : 30-10-2019 10:11:58
From : '
To : ' **@Vogelbescherming.nl**
Cc : ' **@vogelbescherming.nl**
Subject : RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
Attachment : image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;image008.png;

Hoi

Is het goed dat ik je maandag even bel?

Mvg

Van: @Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 22 oktober 2019 14:59
Aan: @drenthe.nl>
CC: @vogelbescherming.nl>
Onderwerp: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?

Dag

Voor zover ik kan nagaan hebben wij nog geen antwoord van de provincie ontvangen op onze onderstaande email van 12 september. (Enige tijd geleden gaf je aan dat jullie het gesprek tussen de wethouder en onze directeur even wilden afwachten.)
Kun je inmiddels aangeven wanneer wij jullie antwoord ongeveer kunnen verwachten?

Dank alvast en vriendelijke groet,

Van
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:32
Aan: @drenthe.nl>
CC: @natuurmonumenten.nl>; @vogelbescherming.nl>; @hetnet.nl)' < @hetnet.nl>; @nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp < @drenthe.nl>; @drenthe.nl>; @assen.nl; @assen.nl>
Onderwerp: reactie Vogelbescherming nu incl. bijlage

Dag (e.a.),

Bij de onderstaande email ontbrak de bijlage. Mijn excuses.
Alsnog bij deze email gevoegd.

Vriendelijke groet,

Tel: +31 (0)3
Mob:

Van:
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:10
Aan: @drenthe.nl>
CC: @natuurmonumenten.nl>; @vogelbescherming.nl>; @hetnet.nl)' @hetnet.nl>; @nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp @drenthe.nl>; @drenthe.nl>; @assen.nl; @assen.nl>
Onderwerp: RE: stukken overleg Natuurvergunning Kloosterveen 28 augustus

Dag

Zoals we bespraken toen ik je aan de telefoon had gistermiddag, herhaal ik hierbij in de mail nog even de reactie van Vogelbescherming op het voorstel dat jullie deden tijdens het overleg op 28 augustus.
Jullie gaven toen aan dat we kunnen overleggen om – kort gezegd - te komen tot een overeenkomst met procesafspraken (en intentieverklaring) waaronder de afspraak dat er een analyse zal plaatsvinden van de knelpunten (verstoring etc.) voor de zwanen en ganzen van Natura 2000-gebied Fochteloërveen en van oplossingen daarvoor (bijv. aanwijzing van foerageergebied). In de overeenkomst zouden dan duidelijke afspraken komen over wat, hoe, wanneer. Vervolgens zouden evt. te treffen maatregelen die mogelijk uit die analyse voortkomen voor een goede bescherming van die vogels evt. in het volgende beheerplan terecht komen en/of op een andere manier worden vastgelegd. Het idee is dat de beroepen worden ingetrokken na het sluiten van de overeenkomst.
Dit is voor ons een wat mager uitgangspunt. Het is immers na het sluiten van zo'n overeenkomst met procesafspraken onzeker of er ook daadwerkelijk maatregelen ter verbetering zullen worden uitgevoerd. Daarnaast is ons niet duidelijk of er in de analyse ook aandacht voor de kraanvogels zal zijn.
Desondanks zijn we bereid dit overleg aan te gaan onder de voorwaarde dat het resterende rust- en foerageergebied aan de kant van Assen ondertussen optimaal wordt ingericht voor de vogels. Tot er op basis van de analyse die zal worden uitgevoerd definitieve maatregelen zullen zijn genomen. Afhankelijk van de resultaten van de analyse zou ook gekozen kunnen worden voor voortzetting van het optimale beheer van dit rust- en foerageergebied. Uiteraard zal dat rust- en foerageergebied moeten zijn gevrijwaard van verstoring. In bijgaand voorstel van onze WetlandWacht zit een kaartje waarop het bedoelde rust- en foerageergebied groen is gearceerd.
Overigens vinden wij dat niet alleen de provincie, maar ook de gemeente Assen hier een verantwoordelijkheid heeft. De gemeente wil immers deze grote uitbreiding van Kloosterveen waarvan volgens ons significant negatieve effecten voor deze vogels niet zijn uitgesloten. De gemeente beroept zich wel op de berekening in de passende beoordeling, maar wij bestrijden die. Vaststaat dat er verstoring in de foerageergebieden plaatsvindt (zie het Natura 2000-beheerplan) terwijl daarmee geen rekening is gehouden in de passende beoordeling ter beantwoording van de vraag of er voldoende geschikt foerageergebied overblijft. Deze verantwoordelijkheid zou vertaald kunnen worden in een bijdrage van de gemeente bijv. aan het inrichten van het rust- en foerageergebied.

Wij horen graag jullie reactie.

Vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Date : 4-11-2019 14:49:12
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : Re: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
Attachment : image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;image008.png;image519977.png;image467777.png;

Hoi[redacted]

Misschien heb je al geprobeerd te bellen, maar ik heb problemen met mijn VBN telefoon. Dus dat zal even niet lukken.
Kan ik jou bellen? Zo ja, wat is je nummer? Ik bel dan met mijn privé telefoon (als anonieme beller).

Mvg,

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Op 4 nov. 2019 om 09:47 heeft [redacted]@Vogelbescherming.nl> het volgende geschreven:

> Hoi[redacted]
>
> Ja, dat is goed. Ik ben bereikbaar na 14:30 uur.
>
> Vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@drenthe.nl>
> **Verzonden:** woensdag 30 oktober 2019 10:12
> **Aan:** [redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **CC:** [redacted]@vogelbescherming.nl>
> **Onderwerp:** RE: vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
>
> Hoi[redacted]
>
> Is het goed dat ik je maandag even bel?
>
> Mvg[redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@Vogelbescherming.nl>
> **Verzonden:** dinsdag 22 oktober 2019 14:59
> **Aan:** [redacted]@drenthe.nl>
> **CC:** [redacted]@vogelbescherming.nl>
> **Onderwerp:** vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
>
> Dag[redacted]
>
> Voor zover ik kan nagaan hebben wij nog geen antwoord van de provincie ontvangen op onze onderstaande email van 12 september. (Enige tijd geleden gaf je aan dat jullie het gesprek tussen de wethouder en onze directeur even wilden afwachten.)
> Kun je inmiddels aangeven wanneer wij jullie antwoord ongeveer kunnen verwachten?
>
> Dank alvast en vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]
> **Verzonden:** donderdag 12 september 2019 9:32
> **Aan:** [redacted]@drenthe.nl>
> **CC:** [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl)' <[redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl; [redacted]@assen.nl>
> **Onderwerp:** reactie Vogelbescherming nu incl. bijlage
>
> Dag[redacted] (e.a.),
>
> Bij de onderstaande email ontbrak de bijlage. Mijn excuses.
> Alsnog bij deze email gevoegd.
>
> Vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---

Van:
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:10
Aan: @drenthe.nl>
CC: @natuurmonumenten.nl>; @vogelbescherming.nl>; @hetnet.nl)' @hetnet.nl>; @nmfdrenthe.nl>; **Arnout Venekamp** @drenthe.nl>; @drenthe.nl> @assen.nl; @assen.nl>
Onderwerp: RE: stukken overleg Natuurvergunning Kloosterveen 28 augustus

Dag ,

Zoals we bespraken toen ik je aan de telefoon had gistermiddag, herhaal ik hierbij in de mail nog even de reactie van Vogelbescherming op het voorstel dat jullie deden tijdens het overleg op 28 augustus.
Jullie gaven toen aan dat we kunnen overleggen om – kort gezegd - te komen tot een overeenkomst met procesafspraken (en intentieverklaring) waaronder de afspraak dat er een analyse zal plaatsvinden van de knelpunten (verstoring etc.) voor de zwanen en ganzen van Natura 2000-gebied Fochteloërveen en van oplossingen daarvoor (bijv. aanwijzing van foerageergebied). In de overeenkomst zouden dan duidelijke afspraken komen over wat, hoe, wanneer. Vervolgens zouden evt. te treffen maatregelen die mogelijk uit die analyse voortkomen voor een goede bescherming van die vogels evt. in het volgende beheerplan terecht komen en/of op een andere manier worden vastgelegd. Het idee is dat de beroepen worden ingetrokken na het sluiten van de overeenkomst.
Dit is voor ons een wat mager uitgangspunt. Het is immers na het sluiten van zo'n overeenkomst met procesafspraken onzeker of er ook daadwerkelijk maatregelen ter verbetering zullen worden uitgevoerd. Daarnaast is ons niet duidelijk of er in de analyse ook aandacht voor de kraanvogels zal zijn.
Desondanks zijn we bereid dit overleg aan te gaan onder de voorwaarde dat het resterende rust- en foerageergebied aan de kant van Assen ondertussen optimaal wordt ingericht voor de vogels. Tot er op basis van de analyse die zal worden uitgevoerd definitieve maatregelen zullen zijn genomen. Afhankelijk van de resultaten van de analyse zou ook gekozen kunnen worden voor voortzetting van het optimale beheer van dit rust- en foerageergebied. Uiteraard zal dat rust- en foerageergebied moeten zijn gevrijwaard van verstoring. In bijgaand voorstel van onze WetlandWacht zit een kaartje waarop het bedoelde rust- en foerageergebied groen is gearceerd.
Overigens vinden wij dat niet alleen de provincie, maar ook de gemeente Assen hier een verantwoordelijkheid heeft. De gemeente wil immers deze grote uitbreiding van Kloosterveen waarvan volgens ons significant negatieve effecten voor deze vogels niet zijn uitgesloten. De gemeente beroept zich wel op de berekening in de passende beoordeling, maar wij bestrijden die. Vaststaat dat er verstoring in de foerageergebieden plaatsvindt (zie het Natura 2000-beheerplan) terwijl daarmee geen rekening is gehouden in de passende beoordeling ter beantwoording van de vraag of er voldoende geschikt foerageergebied overblijft. Deze verantwoordelijkheid zou vertaald kunnen worden in een bijdrage van de gemeente bijv. aan het inrichten van het rust- en foerageergebied.

Wij horen graag jullie reactie.

Vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: **+31 (0)30**
Mob:
Web: **www.vogelbescherming.nl**
Consider the environment. Do you really need to print this email?

Date : 13-2-2020 08:12:19
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: VTB

Hoi [redacted]
Vind je het goed als er nog iemand aanschuift voor de begeleiding?
[redacted] volgt de leergang procesbegeleider, we hebben al een klus samengewerkt.
Ik heb haar gevraagd of ze hierbij ook zou willen meedraaien, om ervaring op te doen.

Maar dan wel alleen als jij je daarin kunt vinden!
Wanneer je akkoord bent stuur ik jouw bijlage aan haar door en schuift ze vanochtend aan.

Ik hoor het graag wat je wilt.
Groet [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 12:03
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: VTB
Urgentie: Hoog

Ho [redacted]

Graag zou ik een beroep op jou willen doen als VTB'er.

Dan als eerste de vraag: ben jij beschikbaar op 27 februari van 9:30 uur tot 12.00 uur? Op dat moment hebben we een overleg gepland. Zie de bijlage voor nadere info.

Zo ja dan zou ik (samen met [redacted] en/of [redacted]) graag op korte termijn met jouw (en een medewerker van Assen) met jou in gesprek om de mogelijkheden door te spreken.

Zou je een vooroverleg wellicht morgen 11 februari om 11:00 uur kunnen of 13 februari om 10:00 uur?

Ik hoor graag van je.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Date : 11-2-2020 12:06:29
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : Re: VTB
Het kan definitief !

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 11 feb. 2020 om 10:39 heeft [redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:
>
> Fijn te horen. Laat je me het nog weten als het definitief lukt.
> Mvg [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted]@drenthe.nl>
> **Verzonden:** maandag 10 februari 2020 18:41
> **Aan:** [redacted]@drenthe.nl>
> **Onderwerp:** Re: VTB
>
> Hoi [redacted]
> Ik moet even een reactie van een collega afwachten of ik 27 febr. de handen vrij heb.
> Verwacht het wel.
> Donderdag 10 uur past mij wel.
> Ik heb het alvast genoteerd. C&m?
> Groet [redacted]
>
> Verstuurd vanaf mijn iPhone
>
> > Op 10 feb. 2020 om 12:02 heeft [redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:
> >
> > Hoi [redacted]
> >
> > Graag zou ik een beroep op jou willen doen als VTB'er.
> >
> > Dan als eerste de vraag: ben jij beschikbaar op 27 februari van 9:30 uur tot 12.00 uur? Op dat moment hebben we een overleg gepland. Zie de bijlage voor nadere info.
> >
> > Zo ja dan zou ik (samen met [redacted] en/of [redacted]) graag op korte termijn met jouw (en een medewerker van Assen) met jou in gesprek om de mogelijkheden door te spreken.
> >
> > Zou je een vooroverleg wellicht morgen 11 februari om 11:00 uur kunnen of 13 februari om 10:00 uur?
> >
> > Ik hoor graag van je.
> >
> > Met vriendelijke groet,
> > [redacted]
> >
> > <Memo POHO VTH voorbereiding gesprekken.docx>

Date : 10-2-2020 18:41:05
From : [redacted]@drenthe.nl
To : [redacted]@drenthe.nl
Subject : Re: VTB

Hoi [redacted]
Ik moet even een reactie van een collega afwachten of ik 27 febr. de handen vrij heb.
Verwacht het wel.
Donderdag 10 uur past mij wel.
Ik heb het alvast genoteerd. C&m?
Groet [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 10 feb. 2020 om 12:02 heeft [redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:
>
> Hoi [redacted] ,
>
> Graag zou ik een beroep op jou willen doen als VTB'er.
>
> Dan als eerste de vraag: ben jij beschikbaar op 27 februari van 9:30 uur tot 12.00 uur? Op dat moment hebben we een overleg gepland. Zie de bijlage voor nadere info.
>
> Zo ja dan zou ik (samen met [redacted] en/of [redacted]) graag op korte termijn met jouw (en een medewerker van Assen) met jou in gesprek om de mogelijkheden door te spreken.
>
> Zou je een vooroverleg wellicht morgen 11 februari om 11:00 uur kunnen of 13 februari om 10:00 uur?
>
> Ik hoor graag van je.
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> <Memo POHO VTH voorbereiding gesprekken.docx>

Date : 13-2-2020 08:34:47
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: VTB

Oke dank voor je reactie!

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 8:30
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: VTB

Van mij mag ze aansluiten hoor

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 8:12
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: VTB

Hoi [redacted]
Vind je het goed als er nog iemand aanschuift voor de begeleiding?
[redacted] volgt de leergang procesbegeleider, we hebben al een klus samengewerkt.
Ik heb haar gevraagd of ze hierbij ook zou willen meedraaien, om ervaring op te doen.

Maar dan wel alleen als jij je daarin kunt vinden!
Wanneer je akkoord bent stuur ik jouw bijlage aan haar door en schuift ze vanochtend aan.

Ik hoor het graag wat je wilt.
Groet [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 12:03
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: VTB
Urgentie: Hoog

Hoi [redacted]

Graag zou ik een beroep op jou willen doen als VTB'er.

Dan als eerste de vraag: ben jij beschikbaar op 27 februari van 9:30 uur tot 12.00 uur? Op dat moment hebben we een overleg gepland. Zie de bijlage voor nadere info.

Zo ja dan zou ik (samen met [redacted] en/of [redacted]) graag op korte termijn met jouw (en een medewerker van Assen) met jou in gesprek om de mogelijkheden door te spreken.

Zou je een vooroverleg wellicht morgen 11 februari om 11:00 uur kunnen of 13 februari om 10:00 uur?

Ik hoor graag van je.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Date : 9-10-2020 11:41:30
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : Re: weet je al waar we de ovk naar toe moeten sturen?

Ho[redacted] en[redacted],

Vervelend dat dat niet goed is meegekomen, maar dat wordt nu opgelost, wsl.is[redacted] al op kantoor.[redacted] ik weet niet precies hoe het werkt, maar de bijlagen moeten na parafrering door Hans, ook naar het gemeentehuis van Assen. Breng jij het daar naar toe nadat Hans heeft getekend..?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Op 9 okt. 2020 om 11:27 heeft[redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Dag[redacted],
Sorry, ik had je even in cc moeten meenemen, maar bij deze.
Ik hoor graag van een van jullie, wat ik voor jullie kan betekenen.
5.1.2e[redacted]
Groet,
[redacted]

Van:[redacted]
Verzonden: vrijdag 9 oktober 2020 11:26
Aan:[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: weet je al waar we de ovk naar toe moeten sturen?

Ik probeer je te bellen, maar dat lukt niet.
Nee, de bijlagen zijn helaas niet meegegaan en zijn ook niet in vijfvoud naar de gemeente gegaan.
Dit spijt mij verschrikkelijk.
Ik kan/wil nu wel naar het provinciehuis rijden en het uit printen, maar er is niemand om te paraferen.
Ik wil de ongetekende bijlagen ook wel naar de gemeente brengen, en dan volgende week de getekende.
Of heb jij nog een ander idee.
Je kunt me bellen op[redacted]of 06[redacted]
Groet,
[redacted]

Van:[redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 9 oktober 2020 11:12
Aan:[redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: FW: weet je al waar we de ovk naar toe moeten sturen?

Hoi[redacted]

Ik krijg net te horen van de gemeente dat zij waarschijnlijk de bijlagen niet hebben ontvangen?
De bijlagen hadden ook geparafeerd moeten worden en bij de overeenkomst gemoeten.
Is dit wel gebeurd?

Zou dit anders alsnog geregeld kunnen worden?

Mvg[redacted]

Van:[redacted]
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 13:24
Aan:[redacted]@drenthe.nl>;[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: weet je al waar we de ovk naar toe moeten sturen?

Hallo,

Zouden jullie bij de ondertekening er ook aan willen denken dat dit in de ovk staat:

De volgende bijlagen maken onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst of worden dat na gereedkomen daarvan. Zij worden daartoe mede door partijen geparafeerd voor zover dat nog niet is geschied en voor zover de bijlagen bij het aangaan van deze overeenkomst al gereed zijn.

Dit betreft 2 bijlagen: de opdracht en de natuurvergunning.

Mvg[redacted]

Van:[redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 13:20
Aan:[redacted]@drenthe.nl>
CC:[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: weet je al waar we de ovk naar toe moeten sturen?

[redacted]

Deze overeenkomst moet dinsdag ondertekend worden door Hans Kuipers.

Daarna moet deze naar de gemeente Assen, Assen zorgt vervolgens voor het verder doorsturen en als alle handtekeningen erop staan ontvangen wij een pdf voor het archief.

Zie bericht van[redacted] hieronder.
Ik laat het aan jou over of je zelf langs fietst of dat je dinsdag even een bode inschakelt[redacted]

Groet,
[redacted]

Van:[redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 11:48
Aan[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Re: weet je al waar we de ovk naar toe moeten sturen?

Hoi bij het berichtje dat ik heb ontvangen vanuit Assen:

Hoi[redacted], uitkomst. Post richten aan gemeente Assen, college van B&W, t.a.v. burgemeester M. Out. Wellicht dat er met een bode gewerkt kan worden?[redacted] is bij ons[redacted] hiervan op de hoogte en aanspreekpunt voor jullie bij vragen.

Hebben wij een bode?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

> Op 1 okt. 2020 om 11:41 heeft [redacted] @drenthe.nl> het volgende geschreven:
>
> Groet,
> [redacted]

Date : 12-8-2019 15:21:15
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: wie afwezig

Ja is prima!

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 15:05
Aan: [redacted] @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: wie afwezig

Wil je meelezen of dit zo kan?

Hallo allemaal,
om nog even terug te komen op de afspraak over Natuurvergunning Kloosterveen op 28 augustus enz.

Hier zullen de volgende personen bij **aanwezig** zijn;
Arnout Venekamp
[redacted]

Afwezig
[redacted]

Groet [redacted] enz.
Ik hoor van je

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 14:53
Aan: [redacted] @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: wie afwezig

Ja graag wel!

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 14:36
Aan: [redacted] @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: wie afwezig

Hé hoi [redacted] ,

Ik zat daar aan te denken, maar durfde toch niet goed.
Het gaat inderdaad om [redacted] ,5.1.2.e [redacted] .
En [redacted] heeft aangegeven dat of [redacted] of [redacted] komt.
Maar met ik toch iedereen op de hoogte brengen dat [redacted] afwezig is?
Ik hoor van je
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 14:30
Aan: [redacted] @drenthe.nl>
Onderwerp: wie afwezig

Ho [redacted]

Zou je nog aan de uitnodiging (of via een apart mailtje) kunnen toevoegen wie er niet kan?
Dat is alleen [redacted] toch? Wil je dat verduidelijken voor alle aanwezigen?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Date : 27-8-2021 10:26:21
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : RE: zonnepark leidt tot verstoring Fochteloerveen
Attachment : image001.png;

Dank!

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 27 augustus 2021 08:37
Aan [redacted]@assen.nl> [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: zonnepark leidt tot verstoring Fochteloerveen

Hallo,

T.i. Vogelverstorend drijvend zonnepark: niet zonder Wnb-ontheffing - Omgevingsweb

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
[redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 13-10-2020 15:58:18
From : "Reinder Hoekstra"[redacted]@nmfdrenthe.nl
To : "[redacted]@nmfdrenthe.nl
Cc : "[redacted]@Vogelbescherming.nl, "'Jan Gorter'"[redacted]@Natuurmonumenten.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@assen.nl
Subject : rondzenden overeenkomst Kloosterveen

Beste mensen

Ik heb vandaag de handtekeningen gezet incl de bijlagen en wij zenden de set met de onderstaande instructie nu eerst naar Vogelbescherming.
Jan Gorter, kan jij nog aangeven welk postadres Fred moet gebruiken op het bij jou te krijgen.
Ik neem aan verder voldoende duidelijk zo.

Hartelijke groet,

Reinder Hoekstra

Instructie

Hierbij de overeenkomst Kloosterveste in vijfvoud met 2 bijlagen:

Tekeninstructies
- Verzoek aan Fred Wouter en Jan Gorter om de overeenkomst in vijfvoud te tekenen (ik heb gekozen voor de datum van onze overeenstemming zoals ook eerder rondgemaild (8 oktober).
- Idem een paraaf op alle onderliggende pagina's en bijlagen.

Verzendinstructies
1. Wij sturen de complete set eerst naar Fred Wouters Vogelbescherming.
2. Deze stuurt de complete set getekend door naar Jan Gorter/Natuurmonumenten
3. Deze stuurt de complete set door naar de gemeente t.a.v. [redacted]
4. Deze checkt alle overeenkomsten en stuurt er dan 1 exp per stuk naar alle partners
    a. Dit laatste omdat er nog wat stempels Assen ontbreken dus graag alle vijf daar laten landen op het eind.

Date : 22-6-2020 16:48:00
From : [redacted]@drenthe.nl
To : '[redacted]@drenthe.nl, '[redacted]@drenthe.nl
Subject : [redacted] heeft de map 2020 foerageergebied ganzen en kraanvogel Fochteloërveen met u gedeeld.
Attachment : AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;

[redacted] heeft een map met u gedeeld

Dit is de map die [redacted] met u heeft gedeeld.

2020 foerageergebied ganzen en kraanvogel Fochteloërveen

Deze koppeling werkt alleen voor de directe geadresseerden van dit bericht.

Openen

Privacyverklaring

provincie Drenthe

Date : 19-11-2021 16:13:48
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : '[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, '[redacted]@drenthe.nl, "Jordan Jumelet"[redacted]@drenthe.nl, '[redacted]"[redacted]@drenthe.nl, "Arnout Venekamp"[redacted]@drenthe.nl, '[redacted]@drenthe.nl
Subject : [redacted]heeft de map 2021-11-29 POHO memo en stukken met u gedeeld.
Attachment : AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;

[redacted]heeft een map met u gedeeld

Beste mensen,

Hierbij een concept POHO memo voor het ganzengebied rond fochteloërveen.[redacted], het onderzoek laat een noodzaak zien van een jaarlijkse investering van ca 6 ton (onderzoek zit er ook bij).[redacted]het heeft ook impact op jacht en verstoring, dus ook graag jou beeld[redacted]het ligt in jou deelgebied, wanneer kan dit bij jou landen, of moet dit bij het gebiedsproces F-veen gaan landen. @jordan welke projectleider kan er op? Intern of extern?
Groet[redacted]

2021-11-29 POHO memo en stukken

Deze koppeling werkt alleen voor de directe geadresseerden van dit bericht.

Openen

Microsoft

Privacyverklaring

provincie Drenthe

Date : 21-1-2022 21:32:09
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : [redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, [redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : [redacted] heeft GS Foerageergebied ganzen Fochteloërveen met u gedeeld.
Attachment : AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;

[redacted] heeft een bestand met u gedeeld

Hallo,

hierbij een GS notitie om iig te zorgen dat de rapportage vrijgegeven kan worden. Dit voorafgaand aan het op te stellen en voor te leggen plan van aanpak.
hebben jullie nog aanvullingen
een Persbericht moet nog met de gemeent opgsteld worden. (zij maken een raadsbrief). Wie heeft tijd om daar bij te helpen?

GS Foerageergebied ganzen Fochteloërveen

Deze koppeling werkt alleen voor de directe geadresseerden van dit bericht.

Openen

Microsoft

Privacyverklaring

provincie Drenthe

Date : 17-11-2021 16:28:12
From : [redacted]@drenthe.nl
To : ' [redacted]@drenthe.nl
Subject : [redacted] heeft u vermeld in POHO memo foerageergebied ganzen en kraanvogel.
Attachment : AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;AttachedImage;

POHO memo foerageergebied ganzen en kraanvogel.docx

@

[redacted] heeft u vermeld

Ga naar opmerking

Voorbeelden van opmerkingen zijn binnenkort beschikbaar voor de versie van Office die [redacted] heeft gebruikt. Voor betere samenwerking kunt u [redacted] in de tussentijd informeren over het gebruik van Webversie van Word.

Waarom ontvang ik deze melding van Office?

Microsoft

Privacyverklaring

Date : 2-10-2020 09:27:33
From : "[redacted]"
To : "Hans Kuipers"[redacted]@drenthe.nl, "Henk Jumelet"[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "Arnout Venekamp"[redacted]@drenthe.nl
Subject : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx
Attachment : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx;image001.png;

Hallo Hans en Henk,

Hierbij de aangepaste statenbrief aangaande de overeenkomst Kloosterveen.
Kunnen jullie je zo vinden in de tekst? Of zien jullie graag ergens nog aanpassingen?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, @
Ons kenmerk @
Behandeld door [redacted] (0592) [redacted]
Onderwerp: natuurvergunning Kloosterveen / opdracht Fochteloërveen
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter / leden,

Graag informeren wij u over de laatste stand van zaken aangaande de afgegeven natuurvergunning voor de realisatie van 500 woningen in de woonwijk Kloosterveen in Assen.

De gemeente Assen heeft plannen om de woonwijk Kloosterveen met ongeveer 2500 woningen uit te breiden. Voor de bouw van de eerste 500 woningen is door ons een natuurvergunning afgegeven. Tegen die vergunning is door een drietal natuurpartijen beroep ingediend.

De natuurpartijen waren voornamelijk bang dat door de uitbreiding van de woonwijk foerageergebieden verloren gaan die nodig zijn voor beschermde vogels van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen. Verder waren de bezwaren gericht tegen het aspect stikstof.

Om een langdurig juridisch conflict te voorkomen zijn wij in gesprek gegaan met de natuurpartijen samen met de gemeente Assen. Deze gesprekken hebben geleid tot een overeenkomst tussen alle partijen. Op hoofdlijnen is het volgende overeengekomen:

- Wij geven opdracht, mede gefinancierd door de gemeente Assen, aan een onafhankelijk ecologisch bureau om te onderzoeken of er maatregelen nodig zijn (en zo ja welke) om de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen te halen.
- Deze opdracht wordt begeleid door een begeleidingscommissie onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Deze commissie is door de partijen gezamenlijk samengesteld.
- Als uit het onderzoek blijkt dat er maatregelen nodig zijn, zullen Gedeputeerde Staten die maatregelen ook (laten) uitvoeren.
- Gedeputeerde Staten passen de natuurvergunning voor het Kloosterveen (500 woningen) voor het onderdeel stikstof aan. Dit was nodig omdat de natuurvergunning nog was gebaseerd op het PAS. De nieuwe natuurvergunning is door ons inmiddels al aangepast op grond van het Stikstofregistratiesysteem. De 100 km maatregel (van het Rijk) heeft voldoende stikstofruimte opgeleverd om dit project te kunnen vergunnen.

Als gevolg van deze overeenkomst trekken de natuurpartijen hun beroep in. Hierdoor kan de gemeente Assen direct verder met de realisatie van 500 woningen. Verder hebben we met de natuurpartijen afgesproken dat wij in overleg blijven zodat ook de overige 2000 woningen er in de toekomst kunnen komen zonder dat de rechter eraan te pas hoeft te komen.

Kortom de overeenkomst is een win-win situatie. De 500 woningen kunnen worden gerealiseerd en een ecologisch onderzoek, met als doel om de instandhoudingsdoelstellingen te halen, zal door ons worden uitgezet.

Wij zullen uw staten na afronding van het ecologische onderzoek nader over het vervolg van het proces informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Date : 2-10-2020 10:28:03
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx
Attachment : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx;image001.png;

Hallo,
Willen jullie deze brief aan het GS stuk toevoegen.
Deze brief moet echter pas verstuurd worden nadat alle partijen de overeenkomst hebben getekend.
Tot die tijd moet het GS stuk ook niet worden gepubliceerd.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, @
Ons kenmerk @
Behandeld door [redacted] (0592) [redacted]
Onderwerp: natuurvergunning Kloosterveen / opdracht Fochteloërveen
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter / leden,

Graag informeren wij u over de laatste stand van zaken over de afgegeven natuurvergunning voor de realisatie van 500 woningen in de woonwijk Kloosterveen in Assen.

De gemeente Assen heeft plannen om de woonwijk Kloosterveen met ongeveer 2500 woningen uit te breiden. Voor de bouw van de eerste 500 woningen is door ons een natuurvergunning afgegeven. Tegen die vergunning is door een drietal natuurpartijen beroep ingediend.

De natuurpartijen geven in de beroepschriften aan dat de uitbreiding van de woonwijk ten koste zal gaan van foerageergebieden die nodig zijn voor beschermde vogels van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen. Verder waren de bezwaren gericht tegen het aspect stikstof.

Om een langdurig juridisch conflict te voorkomen zijn wij, samen met de gemeente Assen, in gesprek gegaan met de natuurpartijen. Deze gesprekken hebben geleid tot een overeenkomst tussen alle partijen. Op hoofdlijnen is het volgende overeengekomen:

- Wij geven opdracht, mede gefinancierd door de gemeente Assen, aan een onafhankelijk ecologisch bureau om te onderzoeken of er maatregelen nodig zijn (en zo ja welke) om de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen te halen.
- Deze opdracht wordt begeleid door een begeleidingscommissie onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Deze commissie wordt door de partijen gezamenlijk samengesteld.
- Als uit het onderzoek blijkt dat er maatregelen nodig zijn, zullen Gedeputeerde Staten die maatregelen ook (laten) uitvoeren.
- Gedeputeerde Staten passen de natuurvergunning voor Kloosterveen (500 woningen) voor het onderdeel stikstof aan. Dit is nodig omdat de natuurvergunning nog was gebaseerd op het PAS. De nieuwe natuurvergunning is door ons inmiddels al aangepast op grond van het Stikstofregistratiesysteem. De 100 km-maatregel (van het Rijk) heeft voldoende stikstofruimte opgeleverd om dit project te kunnen vergunnen.

Het resultaat van deze overeenkomst is dat de natuurpartijen hun beroep intrekken. Hierdoor kan de gemeente Assen direct verder met de realisatie van 500 woningen. Verder hebben we met de natuurpartijen afgesproken dat wij in overleg blijven, zodat ook de overige 2000 woningen er in de toekomst kunnen komen zonder dat de rechter eraan te pas hoeft te komen.

Kortom, de overeenkomst is een win-win-situatie. De 500 woningen kunnen worden gerealiseerd en een ecologisch onderzoek, met als doel om de instandhoudingsdoelstellingen te halen, zal door ons worden uitgezet.

Wij zullen uw staten na afronding van het ecologische onderzoek over het vervolg van het proces informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Date : 2-10-2020 09:28:50
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx
Attachment : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx;

Ho[redacted]

Hierbij een statenbrief die hoort bij het al aangeleverde GS voorstel Kloosterveen voor het POHO maandag.
Wil je deze bij die ander stukken uploaden?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, @
Ons kenmerk @
Behandeld door [redacted] (0592) [redacted]
Onderwerp: natuurvergunning Kloosterveen / opdracht Fochteloërveen
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter / leden,

Graag informeren wij u over de laatste stand van zaken aangaande de afgegeven natuurvergunning voor de realisatie van 500 woningen in de woonwijk Kloosterveen in Assen.

De gemeente Assen heeft plannen om de woonwijk Kloosterveen met ongeveer 2500 woningen uit te breiden. Voor de bouw van de eerste 500 woningen is door ons een natuurvergunning afgegeven. Tegen die vergunning is door een drietal natuurpartijen beroep ingediend.

De natuurpartijen waren voornamelijk bang dat door de uitbreiding van de woonwijk foerageergebieden verloren gaan die nodig zijn voor beschermde vogels van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen. Verder waren de bezwaren gericht tegen het aspect stikstof.

Om een langdurig juridisch conflict te voorkomen zijn wij in gesprek gegaan met de natuurpartijen samen met de gemeente Assen. Deze gesprekken hebben geleid tot een overeenkomst tussen alle partijen. Op hoofdlijnen is het volgende overeengekomen:

- Wij geven opdracht, mede gefinancierd door de gemeente Assen, aan een onafhankelijk ecologisch bureau om te onderzoeken of er maatregelen nodig zijn (en zo ja welke) om de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen te halen.
- Deze opdracht wordt begeleid door een begeleidingscommissie onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Deze commissie is door de partijen gezamenlijk samengesteld.
- Als uit het onderzoek blijkt dat er maatregelen nodig zijn, zullen Gedeputeerde Staten die maatregelen ook (laten) uitvoeren.
- Gedeputeerde Staten passen de natuurvergunning voor het Kloosterveen (500 woningen) voor het onderdeel stikstof aan. Dit was nodig omdat de natuurvergunning nog was gebaseerd op het PAS. De nieuwe natuurvergunning is door ons inmiddels al aangepast op grond van het Stikstofregistratiesysteem. De 100 km maatregel (van het Rijk) heeft voldoende stikstofruimte opgeleverd om dit project te kunnen vergunnen.

Als gevolg van deze overeenkomst trekken de natuurpartijen hun beroep in. Hierdoor kan de gemeente Assen direct verder met de realisatie van 500 woningen. Verder hebben we met de natuurpartijen afgesproken dat wij in overleg blijven zodat ook de overige 2000 woningen er in de toekomst kunnen komen zonder dat de rechter eraan te pas hoeft te komen.

Kortom de overeenkomst is een win-win situatie. De 500 woningen kunnen worden gerealiseerd en een ecologisch onderzoek, met als doel om de instandhoudingsdoelstellingen te halen, zal door ons worden uitgezet.

Wij zullen uw staten na afronding van het ecologische onderzoek nader over het vervolg van het proces informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Date : 2-10-2020 10:26:41
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@assen.nl
Subject : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx
Attachment : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast) .docx;image001.png;

Ho[redacted]

Gisteren hoorde ik dat wij de staten ook gaan informeren. Bijgaande brief is daar een voorzet voor.
Informeren jullie de raad ook?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, @
Ons kenmerk @
Behandeld door [redacted] (0592) [redacted]
Onderwerp: natuurvergunning Kloosterveen / opdracht Fochteloërveen
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter / leden,

Graag informeren wij u over de laatste stand van zaken over de afgegeven natuurvergunning voor de realisatie van 500 woningen in de woonwijk Kloosterveen in Assen.

De gemeente Assen heeft plannen om de woonwijk Kloosterveen met ongeveer 2500 woningen uit te breiden. Voor de bouw van de eerste 500 woningen is door ons een natuurvergunning afgegeven. Tegen die vergunning is door een drietal natuurpartijen beroep ingediend.

De natuurpartijen geven in de beroepschriften aan dat de uitbreiding van de woonwijk ten koste zal gaan van foerageergebieden die nodig zijn voor beschermde vogels van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen. Verder waren de bezwaren gericht tegen het aspect stikstof.

Om een langdurig juridisch conflict te voorkomen zijn wij, samen met de gemeente Assen, in gesprek gegaan met de natuurpartijen. Deze gesprekken hebben geleid tot een overeenkomst tussen alle partijen. Op hoofdlijnen is het volgende overeengekomen:

- Wij geven opdracht, mede gefinancierd door de gemeente Assen, aan een onafhankelijk ecologisch bureau om te onderzoeken of er maatregelen nodig zijn (en zo ja welke) om de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen te halen.
- Deze opdracht wordt begeleid door een begeleidingscommissie onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Deze commissie wordt door de partijen gezamenlijk samengesteld.
- Als uit het onderzoek blijkt dat er maatregelen nodig zijn, zullen Gedeputeerde Staten die maatregelen ook (laten) uitvoeren.
- Gedeputeerde Staten passen de natuurvergunning voor Kloosterveen (500 woningen) voor het onderdeel stikstof aan. Dit is nodig omdat de natuurvergunning nog was gebaseerd op het PAS. De nieuwe natuurvergunning is door ons inmiddels al aangepast op grond van het Stikstofregistratiesysteem. De 100 km-maatregel (van het Rijk) heeft voldoende stikstofruimte opgeleverd om dit project te kunnen vergunnen.

Het resultaat van deze overeenkomst is dat de natuurpartijen hun beroep intrekken. Hierdoor kan de gemeente Assen direct verder met de realisatie van 500 woningen. Verder hebben we met de natuurpartijen afgesproken dat wij in overleg blijven, zodat ook de overige 2000 woningen er in de toekomst kunnen komen zonder dat de rechter eraan te pas hoeft te komen.

Kortom, de overeenkomst is een win-win-situatie. De 500 woningen kunnen worden gerealiseerd en een ecologisch onderzoek, met als doel om de instandhoudingsdoelstellingen te halen, zal door ons worden uitgezet.

Wij zullen uw staten na afronding van het ecologische onderzoek over het vervolg van het proces informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Date : 5-10-2020 09:47:23
From : "
To : @assen.nl
Subject : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast)_.docx
Attachment : statenbrief Kloosterveen ovk (aangepast)_.docx;

Hierbij de laatste versie van de brief.
Mvg

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, @
Ons kenmerk @
Behandeld door [redacted] (0592) [redacted]
Onderwerp: natuurvergunning Kloosterveen / opdracht Fochteloërveen
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter / leden,

Graag informeren wij u over de laatste stand van zaken over de afgegeven natuurvergunning voor de realisatie van 500 woningen in de woonwijk Kloosterveen in Assen.

De gemeente Assen heeft plannen om de woonwijk Kloosterveen met ongeveer 2500 woningen uit te breiden. Voor de bouw van de eerste 500 woningen is door ons een natuurvergunning afgegeven. Tegen die vergunning is door een drietal natuurpartijen beroep ingediend.

De natuurpartijen geven in de beroepschriften aan dat de uitbreiding van de woonwijk ten koste zal gaan van foerageergebieden die nodig zijn voor beschermde vogels van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen. Verder waren de bezwaren gericht tegen het aspect stikstof.

Om een langdurig juridisch conflict te voorkomen zijn wij, samen met de gemeente Assen, in gesprek gegaan met de natuurpartijen. Deze gesprekken hebben geleid tot een overeenkomst tussen alle partijen. Op hoofdlijnen is het volgende overeengekomen:

- Wij geven opdracht, mede gefinancierd door de gemeente Assen, aan een onafhankelijk ecologisch bureau om te onderzoeken of er maatregelen nodig zijn (en zo ja welke) om de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen te halen.
- Deze opdracht wordt begeleid door een begeleidingscommissie onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Deze commissie wordt door de partijen gezamenlijk samengesteld.
- Als uit het onderzoek blijkt dat er maatregelen nodig zijn, zullen Gedeputeerde Staten die maatregelen ook (laten) uitvoeren.
- Gedeputeerde Staten passen de natuurvergunning voor Kloosterveen (500 woningen) voor het onderdeel stikstof aan. Dit is nodig omdat de natuurvergunning nog was gebaseerd op het PAS. De nieuwe natuurvergunning is door ons inmiddels al aangepast op grond van het Stikstofregistratiesysteem. De 100 km-maatregel (van het Rijk) heeft voldoende stikstofruimte opgeleverd om dit project te kunnen vergunnen.

Het resultaat van deze overeenkomst is dat de natuurpartijen hun beroep intrekken. Hierdoor kan de gemeente Assen direct verder met de realisatie van 500 woningen. Verder hebben we met de natuurpartijen afgesproken dat wij in overleg blijven, zodat ook de overige 2000 woningen er in de toekomst kunnen komen zonder dat de rechter eraan te pas hoeft te komen.

Kortom, de overeenkomst is een win-win-situatie. De 500 woningen kunnen worden gerealiseerd en een ecologisch onderzoek, met als doel om de instandhoudingsdoelstellingen te halen, zal door ons worden uitgezet.

Wij zullen uw staten na afronding van het ecologische onderzoek over het vervolg van het proces informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Date : 1-10-2020 12:57:13
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "Arnout Venekamp" [redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : statenbrief Kloosterveen ovk.docx
Attachment : statenbrief Kloosterveen ovk.docx;

Hallo,

Hierbij, op verzoek, een concept statenbrief die aan het GS voorstel toegevoegd kan worden.
Kunnen jullie mij je eventuele voorstellen tot aanpassing (het liefst met wijzigingen bijhouden) bij voorkeur vandaag terugmailen?
Dan stuur ik morgen de concept brief naar[redacted] en t.b.v. het POHO.

[redacted] morgen komt er nog een aanvulling[redacted]

Mvg[redacted]

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, @
Ons kenmerk @
Behandeld door [redacted] (0592) [redacted]
Onderwerp: natuurvergunning Kloosterveen / opdracht Fochteloërveen
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter / leden,

Graag informeren wij u over de laatste stand van zaken aangaande de natuurvergunning afgegeven voor de realisatie van 500 woningen in Kloosterakker binnen de woonwijk Kloosterveen (hierna: Kloosterveen).

Door de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen zal er extra stikstofdepositie op de beschermde Natura 2000 gebieden neerkomen. Dit wordt veroorzaakt door extra vervoersbewegingen en de bouwfase. Hierom is er voor dit project een natuurvergunning nodig op grond van de Wet natuurbescherming.

Onder het PAS was het Kloosterveen aangemerkt als prioritair project. Dit betekent dat wij ontwikkelingsruimte voor dit project hadden gereserveerd. Met gebruikmaking van ontwikkelingsruimte hebben wij op 20 mei 2019 een natuurvergunning afgegeven.

In juli 2019 is er tegen de verleende vergunning beroep ingediend door de Vogelbescherming, Natuurmonumenten en de Natuur en Milieufederatie (hierna: natuurpartijen). Om een langlopend juridisch gevecht te voorkomen hebben de natuurpartijen en de gemeente Assen ingestemd met een minnelijk traject. De beroepsprocedure is hierom aangehouden. Na een jaar onderhandelen en enkele bestuurlijke overleggen verder ligt er nu een akkoord op tafel die de instemming van alle partijen kan dragen. Het akkoord komt in het kort neer op het volgende:

- Wij geven opdracht (mede gefinancierd door de gemeente) aan een onafhankelijk ecologisch bureau om te onderzoeken of er maatregelen nodig zijn en zo ja welke maatregelen dan vereist zijn om de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen te halen.
- Deze opdracht wordt begeleid door een, door alle partijen samengestelde, begeleidingscommissie onder leiding van een onafhankelijke voorzitter.
- Als uit het onderzoek blijkt dat er maatregelen nodig zijn zullen Gedeputeerde Staten die maatregelen ook uitvoeren.
- Gedeputeerde Staten passen de natuurvergunning voor het Kloosterveen (500 woningen) voor het onderdeel stikstof aan.
- De natuurpartijen trekken hun beroep in nadat de opdracht door Gedeputeerde Staten is gegeven.

- De natuurpartijen spreken de intentie uit dat zij ook geen beroep in zullen dienen tegen de natuurvergunning voor de overige 2000 woningen voor Kloosterveen als wij de eventueel noodzakelijke maatregelen ook daadwerkelijk uitvoeren. Daadwerkelijke afspraken hierover moeten echter later worden gemaakt.

Op 10 augustus 2020 hebben wij de natuurvergunning al gewijzigd. In plaats van het PAS als onderbouwing dient thans het Stikstofregistratiesysteem als onderbouwing voor het onderdeel stikstof. Hiermee hebben wij al voldaan aan dit deel van de overeenkomst.

De uitkomst van de overeenkomst betekent dat de natuurvergunning voor het Kloosterveen onherroepelijk wordt. Hierdoor kunnen er op relatief korte termijn 500 woningen gebouwd worden. De gemeente Assen kan nu overgaan tot het definitief vaststellen van het bestemmingsplan (dat al in ontwerp is gepubliceerd) en zij kan daarna bouwvergunningen voor woningen afgeven waarna er gebouwd kan gaan worden.

Gezien de wettelijke verplichting van Gedeputeerde Staten om de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen te halen is het zinvol de opdracht uit te laten voeren en eventuele noodzakelijke maatregelen uit te voeren. Het onafhankelijk onderzoek naar de opdracht zal duidelijkheid geven of er aanvullende maatregelen nodig zijn of niet.

Wij zullen uw staten na afronding van het ecologische onderzoek nader over dit proces informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Date : 26-2-2020 14:26:00
From : "
To : " **@drenthe.nl**
Cc : "Arnout Venekamp" **@drenthe.nl**
Subject : Stuk voor poho VTH
Attachment : Verslag bestuurlijk overleg Stikstof.docx;20200226 Memo POHO VTH vaststellen verslag BO Assen.docx;

Hoi ,

Zou je dit stuk met de bijlage willen agenderen voor het volgende poho VTH?

Met vriendelijke groet,

Gemeente Assen

Verslag bestuurlijk overleg Stikstof

Aanwezigen provincie Drenthe : Gedeputeerde Jumelet
Gedeputeerde Kuipers
[redacted]

Aanwezigen gemeente Assen : Wethouder Dekker
[redacted]

Datum overleg : 13 januari 2020

Datum akkoord provincie m.b.t. het verslag :

Op 13 januari 2020 is een bestuurlijk overleg over stikstof geweest tussen wethouder Dekker en gedeputeerden Kuipers en Jumelet. Hieronder wordt per geagendeerd onderwerp verslag gedaan.

Bieden maatregelen zoals de verlaging van de snelheid op snelwegen ruimte voor o.a. de woningbouw in Kloosterveen?
Op onze vraag of de woningbouw van Kloosterveen onderdeel uitmaakt van de 75.000 woningen die aanspraak kunnen maken op de vrijkomende stikstofruimte door landelijke maatregelen, werd door de gedeputeerden aangegeven dat het voor hun onduidelijk is voor welke maatregelen de stikstofruimte precies ingezet kan worden en dat zij dus ook niet weten of de woningbouw Kloosterveen er onder valt. Het is nog onduidelijk hoe de regeling precies in elkaar steekt. De provincies zijn hierover met het Rijk in gesprek. Er wordt verder aangegeven dat het op dit moment niet duidelijk is hoeveel stikstofruimte vrij komt door de landelijke maatregelen. Dit wordt nog berekend door het Rijk.

Op onze vraag of de ruimte ook voor andere projecten dan woningbouw ingezet kan worden (wanneer dit niet nodig is voor woningbouw of MIRT-projecten), geven de gedeputeerden aan dat zij hiervoor ook hebben gepleit. De provincies willen een goed gesprek voeren over de verdeling van de ruimte. Hebben inderdaad de woondeals en MIRT-projecten prioriteit en hoe hebben die dan onderling voorrang? Kunnen er ook provinciale projecten worden opgevoerd? De minister wil hier echter sneller mee, maar denkt er wel over om provincies de bevoegdheid te geven het eventuele restant van de stikstofruimte te verdelen voor andere projecten.

Wat is de rol van de gemeente bij de gebiedsgerichte aanpak stikstof?
Door de gedeputeerden wordt aangegeven dat er 28 januari een eerste bijeenkomst georganiseerd wordt met de partners in de provincie om met elkaar te verkennen hoe het gebiedsproces ingericht wordt. Het college van GS heeft hiervoor de VDG uitgenodigd. In dat proces zal o.a. bekeken worden welke aanvullende herstelmaatregelen getroffen moeten worden en welke maatregelen getroffen moeten worden om de stikstofbelasting verder te verminderen.

Hoe kijkt de provincie aan tegen het vraagstuk van stikstof bij evenementen?
De wethouder legt uit dat wij voor kleine evenementen een standaard AERIUS-berekening willen maken om aan te tonen wat de depositie van een klein evenement is. Wanneer dit geen problemen oplevert, wordt dit gebruikt als onderbouwing dat voor deze evenementen geen Natura 2000-vergunning nodig is. Voor de grotere evenementen wordt dat per evenement apart in beeld gebracht. Wanneer de depositie boven de 0,00 mol/ha/jaar uitkomt, zal afgewogen worden of het evenement door kan gaan of niet. De gedeputeerden geven aan de lijn voor kleine evenementen te kunnen volgen. Voor de grotere evenementen geven zij aan dat het bij een depositie boven de 0,00 mol/ha/jaar in hun ogen niet direct betekent dat een evenement geen doorgang kan vinden. Wanneer de evenementen al vele jaren georganiseerd worden, dan wordt dit mogelijk gezien als bestaand gebruik. Dit zal per geval bekeken moeten worden. Daarnaast zou per evenement bekeken kunnen worden of er maatregelen getroffen kunnen worden om de depositie te verminderen. Of er zou gekeken kunnen worden naar tijdelijke salderingsmogelijkheden, bijvoorbeeld het tijdelijk onderbreken van een andere activiteit (zoals een pluimveebedrijf dat iets langer geen dieren in de stal plaatst).

Spelen de duurzaamheidsambities van Kloosterveen en Werklandschap Assen-Zuid een rol bij extern salderen?
Met de verplaatsing van Burgerhout naar bedrijventerrein Werklandschap Assen-Zuid, gaat het bedrijf diverse duurzaamheidsmaatregelen nemen waardoor de stikstofdepositie die het bedrijf veroorzaakt sterk vermindert, naast het verminderen van transportbewegingen doordat bedrijfslocaties geclusterd worden op 1 locatie. Op de vraag of dit meeweegt en of Burgerhout de huidige emissierechten mee kan nemen, wordt door de provincie aangegeven dat bij deze verplaatsing sprake is van extern salderen en dat aan die voorwaarden voldaan moet worden.

Hoe kijkt de provincie tegen ons verzoek richting de minister om de snelheid op de A28 ook ‘s nachts te verlagen naar 100 km/uur aan?
De wethouder geeft aan dat wij mogelijk de minister willen vragen om de verlaging van de snelheid op de A28 bij Assen ook in de avond- en nachtperiode te verlagen naar 100 km/uur. Dit om de geluidsbelasting op o.a. Baggelhuizen te verminderen. Dit is ook gunstig voor de stikstofdepositie. Door de gedeputeerden wordt aangegeven dat dit met name met gedeputeerde Bijl besproken moet worden.

Gaan wij weer met de Vogelbescherming in overleg over Kloosterveen?
De Vogelbescherming heeft recentelijk weer contact gezocht met de provincie en gemeente en aangegeven dat zij weer in overleg willen om te kijken of we alsnog tot afspraken kunnen komen die voor alle partijen acceptabel zijn. Zowel de gedeputeerden als de wethouder staan hier positief tegenover.

Memo POHO VTH	provincie Drenthe
Gedeputeerde	Henk Jumelet en Hans Kuipers
Afschrift	
Datum	26 februari 2020
Poho datum	2 maart 2020
Opsteller	
Afgestemd met	
Onderwerp	Akkoord met gespreksverslag
Doel memo	☐ Ter discussie ☒ Ter informatie
Bijlage	Gespreksverslag bestuurlijk overleg stikstof
Naar GS	nee

Advies/Vraag
In te stemmen met het verslag van het bestuurlijk overleg stikstof van 13 januari 2020

Inleiding
Door de gemeente Assen is gevraagd of u in kunt stemmen met het bestuurlijk overleg stikstof van 13 januari 2020. Dit verslag treft u aan als bijlage bij dit advies.

Argumenten
Het verslag is een goede samenvatting van het gesprek.

Risico's
N.v.t.

Vervolgstappen (aanpak/uitvoering)
Na uw akkoord zullen wij dit doorgeven aan de gemeente Assen.

Date : 23-8-2019 09:14:20
From : "[redacted]@nmfdrenthe.nl
To : "Arnout Venekamp"[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl,[redacted]@assen.nl"[redacted]@assen.nl,[redacted]@assen.nl, "[redacted]@drenthe.nl,[redacted]@assen.nl"[redacted]@assen.nl
Cc : "[redacted]@natuurmonumenten.nl,[redacted]@Vogelbescherming.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl,[redacted]@hetnet.nl)"[redacted]@hetnet.nl
Subject : stukken overleg Natuurvergunning Kloosterveen 28 augustus
Attachment : image001.jpg;

Beste mensen,

Woensdag 28 augustus a.s. staat het 2e overleg over de Natuurbeschermingswetvergunning voor de uitbreiding van Kloosterveen gepland. Krijgen we van te voren nog stukken toegezonden? En is er een verslag van het vorige overleg gemaakt? Zo niet, dan zou ik het wel prettig vinden dat van het komend overleg wel een verslag wordt gemaakt, waarin in ieder geval de gemaakte afspraken worden opgenomen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Date : 25-6-2020 09:35:20
From : [redacted]**@drenthe.nl**
To : "[redacted]**@Vogelbescherming.nl, "**[redacted]**@assen.nl, "**[redacted]**@nmfdrenthe.nl, "**[redacted]
[redacted]**@natuurmonumenten.nl, "**[redacted]**@assen.nl,**[redacted]**@drenthe.nl, "**[redacted]**@drenthe.nl**
Cc : "[redacted]**@vogelbescherming.nl**
Subject : Stukken
Attachment : image004.png;image005.png;image006.png;image007.jpg;

Hallo allen,

Wij werken nog aan een concept natuurvergunning. Zodra wij een concept versie hebben zullen we deze ook met jullie delen.
Ik verwacht dat dat volgende week moet lukken.

Voor nu kan ik alvast de ingediende aanvullende stukken met jullie delen.
Deze zijn te downloaden/in te zien via de bijgaande link:

https://drenstack01.stackstorage.com/s/fBjJ8kGwPADtsgq

[redacted] verwacht je vandaag nog de eventuele aanpassingen op de overeenkomst en opdracht door te kunnen geven?
Dan kan ik daarna die ook beoordelen/doorvoeren en jullie de finale stukken toesturen.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E[redacted]**@drenthe.nl**

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van:[redacted]**@Vogelbescherming.nl>**
Verzonden: maandag 22 juni 2020 15:20
Aan:[redacted]**@assen.nl>;**[redacted]**@nmfdrenthe.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>;**[redacted]**@natuurmonumenten.nl>;**[redacted]
<[redacted]**@assen.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>**
CC:[redacted]**@vogelbescherming.nl>**
Onderwerp: RE: alternatief?

Dag[redacted] e.a.,

Wij kunnen instemmen met de formulering zoals hieronder voorgesteld namens de gemeente Assen.

Jullie hebben van ons nog te goed onze eventuele aanpassingen op de overeenkomst en opdracht. We zullen die deze week zsm doorgeven.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted]**@Vogelbescherming.nl**
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?

De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Van:[redacted]**@assen.nl>**
Verzonden: vrijdag 19 juni 2020 09:21
Aan[redacted]**@Vogelbescherming.nl>;**[redacted]**@nmfdrenthe.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>;**[redacted]**@natuurmonumenten.nl>;**
[redacted]**@assen.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>**
CC:[redacted]**@vogelbescherming.nl>**
Onderwerp: RE: alternatief?

Dag[redacted]

Wij kunnen ons erin vinden dat we de effecten van de verstoring meenemen in de passende beoordeling(en), maar zijn het nog niet eens met het laatste deel van de geel gearceerde passage.
Dit is wat ons betreft nog steeds te ruim (en voor discussie vatbaar) geformuleerd. Wij zouden ons wel kunnen vinden in de volgende formulering:

de effecten op de foerageergebieden en de rust- en slaapplaatsen van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten en de kraanvogel van toename van recreatie door de uitbreiding van Kloosterveen, van bestaande verstoringsbronnen waaronder die zijn genoemd in het Natura 2000-beheerplan (recreatie, laagvliegende (les)vliegtuigen en helikopters, faunabeheer en jacht) en van verstoring zoals die op basis van andere plannen of projecten die vergund zijn of waarvoor bij de provincie reeds een vergunning is aangevraagd, kunnen worden verwacht.

We horen graag of jullie en de andere partijen hiermee in kunnen stemmen.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van:[redacted]**@Vogelbescherming.nl]**
Verzonden: donderdag 18 juni 2020 17:03
Aan:[redacted]**@assen.nl>;**[redacted]**@nmfdrenthe.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>;**[redacted]**@natuurmonumenten.nl>;**[redacted]
[redacted]**@assen.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>;**[redacted]**@drenthe.nl>**
CC:[redacted]**@vogelbescherming.nl>**
Onderwerp: RE: alternatief?

Beste[redacted] e.a.,

In een eerdere email schreef [redacted] dat Assen ook akkoord was met de aanvulling op art. 3b (onderdeel van het compromis t.a.v. art. 2h). Maar ik lees in de email hieronder dat jullie toch moeite hebben met de geel gearceerde passage. Wij zijn het niet eens met jullie voorstel om die passage te verwijderen. Dan loopt de zin niet meer goed en dan staat er ook niet meer wat wij bedoelen. Namelijk, heel kort gezegd, dat in de volgende passende beoordeling(en) effecten van verstoring van foerageergebieden en rust- en slaapplaatsen worden betrokken. Ik begrijp, bij nadere lezing, dat "toekomstige verstoring" wat algemeen is. Wij bedoelen ook niet dat de passende beoordeling rekening zou moeten houden met alle toekomstige verstoringen. Dat zou onmogelijk zijn. Het lijkt ons goed om dat wat nader in te kaderen. Wij doen het volgende voorstel waarbij we voor de leesbaarheid de volgorde van het zinsdeel ook iets aanpassen:

3b. Partijen spreken met elkaar af dat ook tegen toekomstige natuurvergunningen voor de uitbreiding van Kloosterveen binnen het plangebied van de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035 geen beroep wordt ingediend voor het onderdeel foerageergebieden, zolang die uitbreiding binnen de 2500 woningen blijft en in de passende beoordeling(en) de volgende onderwerpen worden betrokken: de effecten op de foerageergebieden en de rust- en slaapplaatsen van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten en de kraanvogel van toename van recreatie door de uitbreiding van Kloosterveen, van bestaande verstoringsbronnen waaronder die zijn genoemd in het Natura 2000-beheerplan (recreatie, laagvliegende (les)vliegtuigen en helikopters, faunabeheer en jacht) en van toekomstige verstoring zoals die op basis van andere plannen of projecten kunnen worden verwacht.

We horen graag of partijen daarmee instemmen.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30 [redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Van: [redacted]@assen.nl>
Verzonden: donderdag 11 juni 2020 09:55
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: alternatief?

Beste allen,

Wij zullen de stukken tekstueel nog goed doornemen, maar willen hierbij alvast reageren op de formulering zoals nu opgenomen onder artikel 3 (Natuurvergunning) lid b van de overeenkomst.
Op verzoek van de VB is hier een aanvulling gedaan. En alhoewel wij ons er ambtelijk in kunnen vinden dat we bij toekomstige natuurvergunningaanvragen in de passende beoordeling de verstoringseffecten meenemen, kunnen we ons niet vinden in het deel van de tekst dat hieronder geel gearceerd is. Want welke verstoring wordt hier dan bedoeld als we de verstoring van de bronnen zoals daarvoor geformuleerd al meenemen? En hoe kunnen we rekening houden met toekomstige verstoringen en ons inziens is het ook niet reëel dat dat van ons verwacht wordt. De verstoringsbronnen die nu via de onderzoeksopdracht nader in beeld gebracht worden en waarmee we rekening kunnen houden worden daarvoor al expliciet benoemd. Wij stellen dan ook voor om dit deel van de tekst te schrappen.

b) Partijen spreken met elkaar af dat ook tegen toekomstige natuurvergunningen voor de uitbreiding van Kloosterveen binnen het plangebied van de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035 geen beroep wordt ingediend voor het onderdeel foerageergebieden, zolang die uitbreiding binnen de 2500 woningen blijft en in de passende beoordeling(en) de volgende onderwerpen worden betrokken: de effecten op de foerageergebieden van toename van recreatie door de uitbreiding van Kloosterveen, de effecten op de foerageergebieden van bestaande verstoringsbronnen waaronder die zijn genoemd in het Natura 2000-beheerplan (recreatie, laagvliegende (les)vliegtuigen en helikopters, faunabeheer en jacht) en de effecten van bestaande en toekomstige verstoring op rust- en slaapplaatsen op de kwalificerende niet-broedvogelsoorten en de kraanvogel.

We horen graag of partijen het daarmee eens zijn.

Ik reageer begin volgende week op de verdere tekst en de overige vragen, omdat ik daarover eerst afstemming met de verantwoordelijk wethouder wil hebben.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl]
Verzonden: donderdag 11 juni 2020 9:50
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: alternatief?

Hallo [redacted],

Even een reactie op jouw vragen:

1. Ik heb nog een paar pietluttige tekstuele verbeteringen (zie bijlagen).
2. Planning is akkoord
3. Akkoord om op voorhand al een offerteaanvraag bij Altenburg & Wymenga te doen.
4. Voordat de rechtbank wordt geïnformeerd dat we tot een ambtelijke overeenkomst zijn gekomen, wil ik graag bijlage 2 (concept 6:19 Awb besluit waarmee de natuurvergunning voor het onderdeel stikstof wordt aangepast) en de nadere onderbouwing op het onderdeel stikstof die de gemeente Assen hiervoor heeft aangeleverd, zien. Ik snap dat dit een concept is, omdat de definitieve toekenning vanuit het SSRS nog moet komen, maar ik ga ervan uit dat er verder niets meer aan bijlage 2 en de onderbouwing gaat veranderen. Voordat ik ambtelijk akkoord ga, wil ik deze bijlage en de bijbehorende onderbouwing daarom zien, omdat ik anders toch het gevoel heb dat ik een blanco cheque onderteken.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

natuur en milieu drenthe
federatie

Van: [redacted]@drenthe.nl>

Verzonden: dinsdag 9 juni 2020 20:51
Aan: @vogelbescherming.nl>; @natuurmonumenten.nl> @nmfdrenthe.nl>; @assen.nl>; @assen.nl>; @drenthe.nl>; @drenthe.nl>; @Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: alternatief?

Hallo allen,

Nu kunnen we wel veronderstellen dat we er op hoofdlijnen uit zijn; hoera ☺
Het tekstvoorstel t.a.v. "duurzaam te borgen, zo nodig in besluiten en beleid," is namelijk wat ons betreft ambtelijk ook akkoord.

Daarom hierbij de voorstellen voor de privaatrechtelijke overeenkomst waarin ik alle laatste tekstvoorstellen heb verwerkt.
Vr. 1) Aan jullie het verzoek om deze door te nemen en eventuele laatste tekstuele verbeteringen aan mij door te geven.

Stikstof
T.a.v. stikstof goed nieuws en minder goed nieuws. De berichten zijn tot nu toe nog steeds dat er voldoende ruimte is voor het project Kloosterveen (voor de 500 woningen). Er was wat ruis vanwege één hexagoon waar niet voldoende ruimte voor bleek te zijn. Maar bij een nadere bestudering bleek dat hexagoon onterecht te zijn opgenomen in AERIUS. Het hexagoon beslaat namelijk helemaal geen beschermd habitattype. Dit kan overigens door één ieder nagegaan worden (en zal onderbouwd worden in het besluit). Na de correctie van dit ene hexagoon bleek er voldoende ruimte te zijn voor het plan Kloosterakker voor 500 woningen.

Het minder goede nieuws is dat wij pas na 1 juli 2020 definitief antwoord hebben op de vraag of er voldoende ruimte is. Dit komt omdat pas na 1 juli 2020 alle projecten (van heel NL) die op dat moment een beroep doen op het SSRS en ontvankelijk zijn definitief worden vastgelegd (de wachtrij wordt dan vastgesteld). In Drenthe zijn er geen andere projecten ingediend vóór de aanvulling van de aanvraag Kloosterveen waardoor ik verwacht dat we na 1 juli 2020 definitief zullen horen dat er voldoende ruimte is in gereserveerd. Wij kunnen dan daarna overgaan tot nemen van het 6:19 Awb besluit. Omdat het 6:19 Awb besluit nu nog niet gereed is kan ik deze nu nog niet meezenden. Het concept 6:19 Awb besluit zal echter wel onderdeel uit gaan maken van de overeenkomst (bijlage 2) waardoor we helaas vertraging oplopen.

Planning vaststelling overeenkomst
Omdat we over de natuurvergunning pas na 1 juli 2020 definitieve zekerheid hebben kunnen GS en de andere partijen pas na 1 juli 2020 definitief de overeenkomst vaststellen.
Omdat de laatste GS-vergadering voor het zomerreces op dinsdag 30 juni 2020 is kan de overeenkomst pas na het zomerreces (voor het eerst op 18 augustus 2020) door GS van Drenthe vastgesteld worden.
Vr. 2) Is dit een planning die voor alle partijen acceptabel is?

Wat ons betreft hoeven we niet te wachten met het uitzetten van de offertevraag voor de opdracht tot die tijd.
Ik wil daarom voorstellen om als de gemeente Assen ook een voorlopig akkoord geeft en ik hiervoor een akkoord krijg intern de offerte uitvraag alvast uit te doen.
Gelet op onze eerste uitgesproken voorkeur en de voorkeur van de Vogelbescherming lijkt mij het vragen een offerte aan Altenburg & Wymenga het meest voor de hand liggen.
Vr. 3) Kunnen alle partijen hiermee instemmen?

Verder zal GS van Drenthe de rechtbank voor 1 juli 2020 moeten informeren. Ik stel voor dat wij de Rb informeren dat de partijen tot een ambtelijke overeenkomst zijn gekomen maar dat wij voor de bestuurlijke afwikkeling tot 1 september 2020 nodig hebben.
Vr. 4) Kan iedereen ook hiermee instemmen?

Wellicht ten overvloede vermeld ik hierbij nogmaals dat deze mail een ambtelijke standpunt betreft. Aan deze mail kunnen dan ook geen rechten worden ontleend totdat GS zich aan de overeenkomst heeft gecommitteerd.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592
@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: @vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 9 juni 2020 11:55
Aan: @drenthe.nl>; @natuurmonumenten.nl>; @nmfdrenthe.nl>; @assen.nl>; @assen.nl>; @drenthe.nl>; @drenthe.nl>
CC: @Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Re: alternatief?

Dag e.a.,

Bij afwezigheid van stuur ik hierbij onderstaand bericht naar jullie door.

Dank voor je email en je toelichting

Fijn dat jullie akkoord kunnen gaan met de toevoeging in geel aan art. 3b. Ik kan bevestigen dat deze toevoeging betrekking heeft op toekomstige natuurvergunningaanvragen. Niet op de natuurvergunning (en onderliggende aanvraag) die onderwerp van ons huidige beroep is.

Ik stel voor de tekst over het duurzaam borgen van foerageergebieden iets aan te passen. Er staat nu "en zo nodig duurzaam te borgen in besluiten en beleid". Ik stel voor: "duurzaam te borgen, zo nodig in besluiten en beleid,". Het gaat er immers vooral om dat de evt. foerageergebieden duurzaam geborgd zullen zijn. Dat maak ik ook uit jouw reactie op.

Keuze onderzoeksbureau:

Wij benadrukken dat het van groot belang is voor het vervolg dat er een onderzoeksbureau wordt gekozen waar alle partijen vertrouwen in hebben. Van de bureaus die noemt, zijn dat wat ons betreft:

Altenburg & Wymenga, Antea Nederland BV, Arcadis Nederland BV en Witteveen + Bos.

Wat ons betreft kunnen provincie en gemeente uit deze 4 kiezen.

Tot slot, ook voor ons geldt dat aan onze ambtelijke mails geen rechten kunnen worden ontleend totdat ons bestuur zich aan de overeenkomst heeft gecommitteerd.

, met jouw mail van 18 mei zond je ons de concepten van de overeenkomst en de opdracht zoals je die hebt aangepast na het overleg van 18 mei. In die mail schreef je dat dat we, als wij het eens zijn op hoofdlijnen, afspraken maken over het vervolg, zoals de laatste tekstuele aanpassingen. In je mail van 25 mei stelde je nog een tekstuele ronde van de stukken voor. Wij stellen die nog op prijs.

Vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

[redacted] Wetlands
[redacted]@vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)88[redacted]
Mob: +31 (0)6[redacted]
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 8 juni 2020 11:14
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: alternatief?

Hoi [redacted] e.a.,

Deze mail stuur ik weer naar alle overlegpartners zodat iedereen weer aangehaakt is ☺.
28 mei jl. heb ik telefonisch met [redacted] gesproken n.a.v. haar mail van 27 mei jl.
N.a.v. dat gesprek heb ik een tekstvoorstel gedaan (zie helemaal onderaan).
Hierop heeft de VB per mail van 5 juni gereageerd (zie hieronder). Deze mail is daar weer een reactie op.

Reactie op mail 5 juni jl.
Wij kunnen ambtelijk akkoord gaan met het toevoegen van de "gele tekst" zoals jullie voorstellen. Ik heb de mail ook aan de gemeente Assen voorgelegd. Zij zijn ook akkoord met de geel gearceerde toevoeging als deze betrekking heeft op toekomstige natuurvergunningaanvragen (en dus niet de huidige). Wij gaan ervan uit dat de VB het ook zo bedoeld maar zien dit graag nog bevestigd.

Hieronder gaan wij in op de openstaande vragen.

Op grond van de toevoeging "zo nodig" ontstaat bij de VB de vraag welke andere wijze die duurzame borging plaats zal kunnen vinden?
Reactie:
Deze opmerking hangt samen met het nieuw voorgestelde sub h dat luidt:
Nieuw voorstel sub H:
Als uit de uitwerking van de opdracht blijkt dat het aanwijzen van foerageergebieden noodzakelijk is, zetten GS zich in deze via een gebiedsproces te realiseren en zo nodig duurzaam te borgen in besluiten en beleid. In dat geval stellen Gedeputeerde Staten van Drenthe hiervoor voldoende middelen beschikbaar en zorgen voor voldoende communicatie over het proces en inhoud ten behoeve van belanghebbenden.

Het staat niet vast dat borging van een foerageergebied per definitie nodig zal zijn in een besluit. Het zou ook kunnen door bijvoorbeeld de vastlegging van afspraken in een privaatrechtelijke overeenkomst met omliggende terreineigenaren. Omdat voor ons niet vaststaat dat er besluiten nodig zijn is gekozen voor de toevoeging "zo nodig". Als het nodig blijkt te zijn om een of meerdere besluiten te nemen om een foerageergebied in te stellen en nader te borgen in besluiten en beleid, dan valt dit wat ons betreft onder de overeenkomst.

De VB stelt voor direct achter de passage "voldoende middelen beschikbaar' te vermelden ",zowel ambtelijke als financiële,".
Reactie:
Wij kiezen ervoor om hier te spreken van bredere term middelen (waar zowel ambtelijk als financieel onder kunnen vallen) omdat wij anders op dit moment al financiële dekking moeten verzorgen voor nu nog onzekere investeringen. Het weglaten van het woord "financiële" maakt het voor ons mogelijk om nu akkoord te gaan met deze overeenkomst. Zoals blijkt uit de overeenkomst verplicht GS zich om de noodzakelijke maatregelen te treffen zoals die uit het onderzoek naar voren komen. Als dit betekent dat hiervoor financiële middelen vrijgemaakt/gevonden moeten worden, dan zal dat onderdeel zijn van een toekomstig besluit ten aanzien van de maatregelen.

De VB acht van belang dat duidelijk is hoe de andere partijen kunnen verifiëren dat GS voldoende middelen en communicatie inzetten en de handelingen/activiteiten uitvoeren.
Reactie:
In het nieuwe sub F is geborgd dat GS na afronding van de opdracht een voorstel met een concreet plan van aanpak inclusief tijdpad zal maken om de benodigde maatregelen uit te voeren. In dit plan van aanpak zullen wij ook ingaan op de benodigde middelen en communicatie met de verschillende partijen.

Nieuw voorstel sub F:
Na de afronding van de opdracht (het ecologisch onderzoek) komen partijen ambtelijk bijeen om de verdere uitwerking van de voorgestelde maatregelen door te spreken en zal een voorstel (met een concreet plan van aanpak inclusief tijdspad) aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd inclusief een advies van de betrokken partijen. Gedeputeerde Staten van Drenthe zal op basis hiervan besluiten over het vervolgproces.

Kan de VB betrokken worden bij de keuze van een ecologisch adviesbureau?
Afhankelijk van de kosten van het onderzoek, moet worden bekeken op welke wijze de inkoop van de opdracht voor het onderzoek kan worden ingestoken. Onze inschatting op dit moment is dat wij onder de € 50.000,- zullen blijven.

Aanbestedingen tot € 50.000 kunnen wij enkelvoudig (onderhands) aanbesteden. Gelet op onze raamovereenkomst kunnen wij dan een offerte vragen aan de volgende bureaus:
Adviesbureau E.C.O. Logisch, Altenburg & Wymenga, Antea Nederland BV, Arcadis Nederland BV, Atensus BV, ATKB, Aveco de Bondt, BTL, Bugel Hajema, Bureau Schmidt, Bureau Waardenburg, Buro Noord, Clafis – RPS, Eco Reest, Ecogroen Advies BV, Econsultancy, Eelerwoude, Haskoning DHV, Incite Projects BV, Lievense Infra BV, MLG BV, Onderzoekscentrum B-Ware, Rho Adviseurs, Sweco, Tauw, Witteveen + Bos.

Onze voorkeur op basis van onze inschatting van de aanwezige kennis zijn de bureaus Altenburg & Wymenga en Bureau Waardenburg. Het is mogelijk jullie (dan wel de begeleidingsgroep) te betrekken bij de voorselectie. De uiteindelijke keuze is echter aan de provincie en de gemeente als opdrachtgever.

Als echter onze inschatting zou zijn dat de aanbesteding meer dan € 50.000,- zal gaan kosten (of uit de eerste offerte onderhands blijkt dat zij hierboven komen) dan zullen we meervoudig moeten aanbesteden. In dat geval moeten we o.b.v. onze raamovereenkomst een aantal bureaus zelf kiezen en zal een elektronische randomizer nog een bureau kiezen welke een offerte uit kunnen brengen.

Tot slot
Wellicht ten overvloede vermeld ik hierbij nogmaals dat deze mail een ambtelijke standpunt betreft. Aan deze mail kunnen dan ook geen rechten worden ontleend totdat GS zich aan de overeenkomst heeft gecommitteerd.

Graag hoor ik van je of bovenstaande toelichting voor de vogelbescherming voldoende is om de overeenkomst zo voor te leggen aan onze besturen.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: vrijdag 5 juni 2020 9:49
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: alternatief?

Beste [redacted]

Dank voor je email. Ik heb jouw voorstel met mijn collega's besproken. De toevoeging aan art. 2f van de tekst "met een concreet plan van aanpak inclusief tijdspad" ondervangt niet het feit dat de inspanningsverplichting van art. 2h niet is geconcretiseerd, zoals wij willen. Maar we kunnen er bij wijze van compromis mee akkoord gaan, mits de tekst van art. 3b van de overeenkomst als volgt wordt aangepast (gele markering is de toevoeging).

3b) Partijen spreken met elkaar af dat ook tegen toekomstige natuurvergunningen voor de uitbreiding van Kloosterveen binnen het plangebied van de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035 geen beroep wordt ingediend voor het onderdeel foerageergebieden, zolang die uitbreiding binnen de 2500 woningen blijft en in de passende beoordeling(en) worden betrokken de effecten op de foerageergebieden van toename van recreatie door de uitbreiding van Kloosterveen, de effecten op de foerageergebieden van bestaande verstoringsbronnen waaronder die zijn genoemd in het Natura 2000-beheerplan (recreatie, laagvliegende (les)vliegtuigen en helikopters, faunabeheer en jacht) en de effecten van bestaande en toekomstige verstoring op rust- en slaapplaatsen op de kwalificerende niet-broedvogelsoorten en de kraanvogel.

Toelichting: In de beroepsprocedure is onze kritiek dat deze effecten niet zijn betrokken in de passende beoordeling. Wij willen alleen afzien van ons recht op beroep tegen toekomstige uitbreidingen van Kloosterveen indien in de passende beoordeling(en) deze effecten wel zijn betrokken.

Verder ontvangen we graag nog een reactie op de andere vragen en het voorstel uit mijn email van 27mei. Voor de duidelijkheid heb ik ze hieronder gekopieerd.
"Dan jullie tekstvoorstel. Jullie stellen voor de aangewezen foerageergebieden "zo nodig" duurzaam te borgen in besluiten en beleid. Wat ons betreft komt er in de overeenkomst te staan dat de foerageergebieden duurzaam geborgd zullen worden. Wij denken aan borging in besluiten en beleid. Uit jullie toevoeging "zo nodig" maken wij op dat jullie dit laatste niet altijd nodig vinden. Dat roept bij ons de vraag op op welke andere wijze die duurzame borging plaats zal kunnen vinden volgens jullie?
Wij stellen voor direct achter de passage "voldoende middelen beschikbaar' te vermelden ",zowel ambtelijke als financiële,".
Tot slot, ik schreef in mijn mail ook dat van belang is dat duidelijk is hoe de andere partijen kunnen verifiëren dat GS voldoende middelen en communicatie inzetten en de handelingen/activiteiten uitvoeren. Zou je dat nog kunnen verduidelijken [redacted] "

En kun je zsm doorgeven of we betrokken kunnen worden bij de keuze van een ecologisch adviesbureau?

Vriendelijke groet,
[redacted]

Met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted]@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30 [redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en daarbij uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 28 mei 2020 14:36
Aan [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: alternatief?

f) Na de afronding van de opdracht (het ecologisch onderzoek) komen partijen ambtelijk bijeen om de verdere uitwerking van de voorgestelde maatregelen door te spreken en zal een voorstel (met een concreet plan van aanpak inclusief tijdspad) aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd inclusief een advies van de betrokken partijen. Gedeputeerde Staten van Drenthe zal op basis hiervan besluiten over het vervolgproces.

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 2-2-2021 16:34:53
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : [redacted]@drenthe.nl
Cc : [redacted]@drenthe.nl
Subject : Te archiveren document
Attachment : 20200929 Ondertekend document inzake vogels Fochtelooerveen.pdf;image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;

Goedemiddag collega's.

Graag bijgaand document archiveren in docbase. Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

provincie Drenthe

+31 592[redacted]
[redacted]@drenthe.nl

Westerbrink 1 | Postbus 122, 9400 AC Assen
+31 592 365555 | post@drenthe.nl
www.provincie.drenthe.nl

Volg ons op

provincie Drenthe

Verstoring van en oplossingen voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen

NATURA 2000

Van: [redacted] provincie Drenthe
Datum: 29-09-2020

Inleiding

De provincie Drenthe wil in samenwerking met de gemeente Assen en partners (Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Drenthe) inzicht hebben in de (toekomstige) verstoringsbronnen die zich voordoen in en direct rondom de foerageergebieden, de effecten hiervan op de instandhoudingsdoelen en de mogelijke mitigerende maatregelen voor de niet broedvogels (kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans, kolgans, slobeend en wintertaling) rondom het Fochteloërveen. De ondertussen kenmerkende kraanvogel wordt eveneens meegenomen in het onderzoek als broedvogel en niet-broedvogel.

Aanleiding voor het gevraagde onderzoek is het niet halen van aantallen van de gestelde instandhoudingsdoelen voor de kleine zwaan en wilde zwaan, het gegeven dat er verschillende ontwikkelingen plaatsvinden rondom het Fochteloërveen, de indicatie dat er in de afgelopen jaren meer verstoring plaatsvindt van foerageergebieden van de zwanen en dat het klimaat verandert. Deze (nieuwe) ontwikkelingen leiden tot de hypothese dat er (op termijn) niet afdoende foerageergebied beschikbaar is om de gestelde aantallen te faciliteren.

De opdrachtgever vraagt voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen:

- Een beschrijving en analyse op basis van de huidige beschikbare data
    - Een analyse van het tot stand komen van het instandhoudingsdoel
    - Een analyse van de trend van de soorten in het licht van de instandhoudingsdoelen, waarbij gebruik wordt gemaakt van dezelfde gegevens als gebruikt tijdens het aanwijzen van het gebied
    - Een interpretatie van de trend van de soorten volgend uit de data van de WetlandWacht en Sovon.
- Een inschatting op basis van wetenschappelijke bronnen van de (verwachte) effecten van klimaatverandering op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen.
- Een discussie over de verschillende methoden voor het berekenen van foerageergebied en de te hanteren data in het uit te voeren onderzoek. Deze discussie vindt in de begeleidingsgroep plaats onder leiding van de opdrachtnemer op basis van de bovengenoemde analyses. De begeleidingsgroep bepaalt op basis van de discussie de basis waarop de rest van de studie wordt gerapporteerd.
- De uiteenzetting van de verplichting voor de provincie Drenthe voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen zoals geformuleerd in het aanwijzingsbesluit.
- Een analyse van het landgebruik (gespecificeerd in leefgebied (foerageergebied)) in de afgelopen jaren vanaf het moment van aanwijzen van het gebied aan de hand van bijvoorbeeld de gegevens van bestand bodemgebruik, landgebruik Nederland en registratie gewassen. Dit zowel voor binnen het Natura 2000 gebied als erbuiten tot 10 kilometer omtrek.
- Een overzicht van ruimtelijke ontwikkelingen vanaf het moment van aanwijzen van het gebied en trend van (vermeende) toekomstige ontwikkelingen. Hiertoe worden vanuit het onderzoek aan de partnergemeenten een vraag uitgedaan. Op basis hiervan wordt een prognose voor de

toekomst gemaakt van liggende aanvragen op potentiele foerageergebieden. De reikwijdte van de vraag gaat tot 10 kilometer omtrek.
- Een analyse van de ontwikkeling van verschillende objectief te analyseren verstoringsfactoren door vliegverkeer, recreatie, jacht en/of schadebestrijding, overig gebruik van wegen & percelen en andere vormen van mogelijke actieve verstoring (op basis van gegevens van de luchthaven, vervoersbewegingen en andere historisch aantoonbare data).
- Een doorzicht van de ontwikkeling van (mogelijke) verstoringsfactoren vliegverkeer, recreatie, woningbouw (in ieder geval de 2500 woningen Kloosterveen) jacht en/of schadebestrijding, overig gebruik van wegen & percelen en andere vormen van mogelijke actieve verstoring.
- Een analyse van de hoeveelheid foerageergebied i.r.t. het instandhoudingsdoel op basis van een aangepaste methode voor het bepalen van de beschikbare hoeveelheid foerageergebied aangepast op de verstoringsfactoren (dit kan een weging zijn). Hiervoor komt de opdrachtnemer met een voorstel aan de begeleidingsgroep, waar deze na discussie (evt gewijzigd) vastgesteld wordt en in de verdere studie wordt gehanteerd.

  Noot kraanvogel: Voor de kraanvogel geldt als broedvogel nog geen instandhoudingsdoel. Naar verwachting zal er voor de soort een behoudsdoelstelling worden vastgesteld voor het leefgebied voor het aantal paar op het moment van toevoegen van het doel. Voor deze studie kan het aantal broedparen in 2019 worden gehanteerd. Voor de soort als niet-broedvogel wordt ook uitgegaan van een behoudsdoelstelling. Voor deze studie kan daarbij het gemiddelde seizoen maximum (gemiddelde van de maximale aantallen die in de afgelopen vijf jaren zijn geteld in het gebied) worden gehanteerd.

Volgend op de verschillende analyses ontvangt de opdrachtgever een voorstel voor verstoring-werende maatregelen inclusief een begroting en een indicatie van de impact van het te behalen effect, en de kosten van het realiseren van de borging.

Ten minste worden de voor- en nadelen van de volgende opties beoordeeld:
- Het aanwijzen van foerageergebieden
- Een intensivering en verschillende mogelijkheden van de handhaving
- Het (tijdelijk) afsluiten van schouwpaden, fietspaden, wegen, weilanden/akkers
- Het plaatsen van houtwallen of -singels langs meerdere ontsluitingen
- Het actief inrichten van agrarisch natuurbeheer ten behoeve van de foerageerfunctie van de soorten
- Het actief voorlichten van eigenaren en omgeving over de bijdrage aan verbetering van de foerageermogelijkheden.

In uw projectvoorstel geeft u aanvullend aan welke kansen/analyses u nog meer ziet en afgewogen dienen te worden in dit project om tot een goede keuze te komen.

In het overzicht van verstoring werende maatregelen staat de ecologische effectiviteit van de verstoring werende maatregelen centraal. Daarnaast wordt ook ingegaan op de verwachte kosten/uren die gemoeid gaan met de verschillende oplossingen. Dit zowel voor de

opdrachtgever als mogelijke kosten die in de omgeving gemaakt moeten worden (bijv. inkomstenderving/ maatschappelijke impact).

Aan het einde van dit onderzoek worden meerdere scenario's geschetst die het bevoegd gezag kan uitvoeren om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en/of verslechtering te voorkomen. Daarbij zijn deze zo opgesteld dat bij de keuze tussen de scenario's rekening kan worden gehouden met de verwachte kosten en maatschappelijke acceptatie. Voorafgaande aan het bepalen van de scenario's wordt afgestemd met de begeleidingsgroep.
Gedacht kan worden aan:

- ecologisch beste scenario,
- maatschappelijk verantwoorde scenario,
- meest economisch voordelige scenario.

Bij afronding van de opdracht heeft de opdrachtgever ten minste inzicht in:

- de trend van de verschillende soorten,
- de trend van verstoring,
- de trend van het foerageergebied en
- meerdere scenario's voor de oplossing van eventuele knelpunten die uit het onderzoek naar voren komen.

Governance

De opdracht zal worden aanbesteed door de provincie Drenthe en de gemeente Assen. De opdracht zal worden begeleid door de begeleidingsgroep bestaande uit de provincie Drenthe, gemeente Assen, Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten. Omdat het onderzoek door het ecologisch bureau onafhankelijk is, zal het doel van de begeleidingsgroep zijn om voor input te zorgen. De onafhankelijk voorzitter is ervoor verantwoordelijk dat alle deelnemers van de begeleidingsgroep hun input kunnen leveren en dat duidelijk wordt vastgelegd waar partijen consensus over hebben en waar eventueel verschillende opvattingen over bestaan. Om de begeleidingsgroep mee te nemen in het onderzoek worden ten minste drie besprekingen gehouden.
Te weten:

- een startbespreking
- tussentijdse update waarbij eventueel bijsturing mogelijk is (evt. nog een 2e update van het onderzoek)
- de begeleidingsgroep wordt in de gelegenheid gesteld om op het 1e conceptrapport en het definitieve conceptrapport te reageren.
- eindbespreking voorafgaande aan de definitieve oplevering.
- Het onderzoeksvoorstel en het resultaat zal eveneens worden gedeeld met de adviesgroep Natura 2000 van de provincie Drenthe en met de provincie Friesland en gemeenten Midden-Drenthe, Noordenveld en Ooststellingwerf. Daarmee worden alle betrokken organisaties geïnformeerd.

Bronnen (richtinggevend)

Er wordt onder meer gebruik gemaakt van:

- Beheerplan Natura 2000 Fochteloërveen

- het aanwijzingsbesluit Fochteloërveen

  Wijze van citeren: SOVON & CBS 2005. Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk.
- SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Leeswijzer Natura 2000 profielen
- Notitie Zwanen Fochteloërveen, Verstoring kleine en wilde zwaan in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen, Prolander 2019
- Bestand Bodemgebruik Nederland
- Landgebruik Nederland
- Basisregistratie gewassen
- Ruimtelijkeplannen.nl en gegevens gemeenten over aanvragen

Bijlagen
De volgende bijlagen maken onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst of worden dat na gereedkomen daarvan. Zij worden daartoe mede door partijen geparafeerd voor zover dat nog niet is geschied en voor zover de bijlagen bij het aangaan van deze overeenkomst al gereed zijn.
Deze overeenkomst en de daarbij behorende bijlagen worden geacht elkaar aan te vullen. In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van deze overeenkomst en de bijlagen, prevaleren de bepalingen van de overeenkomst.

Bijlagen:
1) opdracht: "Verstoring van en oplossingen voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen" d.d. 29 september 2020
2) 6:19 Awb besluit van 10 augustus 2020 (aangepaste natuurvergunning Kloosterveen)

Opgemaakt in meervoud,

Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, *vertegenwoordigd door* J.N. Kuipers

plaats : Assen
datum : 9 oktober 2020
handtekening : [redacted]

Vogelbescherming Nederland, *vertegenwoordigd door*
plaats : Driebergen
datum : 20 oktober 2020
handtekening : [redacted]

de Natuur en Milieufederatie Drenthe, *vertegenwoordigd door*
plaats : Assen
datum : 9 oktober 2020
handtekening [redacted]

de Natuurmonumenten, *vertegenwoordigd door*
plaats : Ruinen
datum : 7 oktober 2020
handtekening [redacted]

de gemeente Assen, *vertegenwoordigd door*
plaats : Assen
datum : 9-10-2020
handtekening : [redacted]

M.L.J. Out

PRIVAATRECHTELIJKE OVEREENKOMST
Inzake maatregelen Fochteloërveen.

Ondergetekenden,
Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe handelend ter uitvoering van de artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming waarbij zij ervoor zorg draagt dat in hun provincie de instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen om verslechtering te voorkomen *worden getroffen die nodig zijn voor Natura 2000-gebieden.*

en

Vogelbescherming Nederland

en

Natuur en Milieufederatie Drenthe

en

Natuurmonumenten

en

De gemeente Assen,
Gemeente Assen, te dezen krachtens artikel 171 van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer M.L.J. Out, burgemeester, handelende ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van 6/10/2020, nummer ....., hierna te noemen "de gemeente"
BB00403/124463

tezamen te noemen 'partijen';

overwegende:

Aanleiding
Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben vanuit hun rol als vergunningverlener op grond van de Wet natuurbescherming een natuurvergunning verleend aan de gemeente Assen voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen (deelgebied Kloosterakker) met 500 woningen. Tegen deze natuurvergunning hebben Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie Drenthe en Natuurmonumenten beroep aangetekend bij de Rechtbank Noord-Nederland. De beroepsschriften hebben betrekking op de onderwerpen "stikstof" en "foerageergebieden". Ten aanzien van het aspect stikstof zijn partijen het erover eens dat de natuurvergunning voor dit onderdeel moest worden aangepast. De vergunning was immers gebaseerd op de PAS welke op 29 mei 2019 is vernietigd. Partijen zijn verdeeld over de vraag "welk effect de uitbreiding van het Kloosterveen heeft op de foerageergebieden". De behandeling van de beroepsschriften is aangehouden omdat partijen een minnelijk traject gestart zijn. Deze gesprekken hebben geleid tot afspraken tussen de partijen. Deze afspraken worden middels deze overeenkomst

privaatrechtelijk vastgelegd. Dit biedt iedere partij de zekerheid dat invulling en uitvoering wordt gegeven aan datgene wat is afgesproken.

Partijen komen het volgende overeen:

Artikel 1 Stikstof
De gemeente Assen heeft, vanwege het wegvallen van de PAS systematiek en daarmee de huidige onderbouwing, een nadere onderbouwing voor het onderdeel stikstof bij de provincie aangeleverd. Op basis hiervan heeft de provincie een 6:19 Awb besluit geschreven waarmee de natuurvergunning voor het onderdeel stikstof wordt aangepast (zie bijlage 2). Ten aanzien van stikstof is door Gedeputeerde Staten van Drenthe depositieruimte toegedeeld vanuit het Stikstofregistratiesysteem waarmee verzekerd is dat er geen toename van stikstof ontstaat als gevolg van de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen met 500 woningen. Dit besluit is verzonden naar de rechtbank Noord-Nederland en de overige partijen.

Artikel 2 Maatregelen voor vogels
a) Gedeputeerde Staten van Drenthe zullen een ecologisch bureau opdracht geven, zoals afgesproken met partijen, conform de opdracht "Verstoring van en oplossingen voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen" (hierna: de opdracht).
b) De opdracht maakt onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst. Voor de inhoud daarvan wordt kortheidshalve verwezen naar bijlage 1.
c) De kosten van de opdracht (de eindafrekening) wordt voor 50% gedragen door de Gedeputeerde Staten van Drenthe en voor 50% door de gemeente Assen.
d) De opdracht zal als datum voor de oplevering uiterlijk maart 2021 krijgen.
e) De opdracht behelst een onafhankelijk onderzoek en zal begeleid worden door een begeleidingsgroep samengesteld door de provincie Drenthe, de gemeente Assen, Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten zoals omschreven in de opdracht. De begeleidingsgroep staat onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Omdat het onderzoek door het ecologisch bureau onafhankelijk is, zal het doel van de begeleidingsgroep zijn om voor input te zorgen. De onafhankelijk voorzitter is ervoor verantwoordelijk dat alle deelnemers van de begeleidingsgroep hun input kunnen leveren en dat duidelijk wordt vastgelegd waar partijen consensus over hebben en waar eventueel verschillende opvattingen over bestaan.
f) Na de afronding van de opdracht komen partijen ambtelijk bijeen om de verdere uitwerking van de voorgestelde maatregelen door te spreken en zal een voorstel (met een concreet plan van aanpak inclusief een analyse van het probleem, een uiteenzetting van de maatregelen die zijn voorgesteld en die uitgevoerd gaan worden, tijdspad en begroting) aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd inclusief een advies van de betrokken partijen. Gedeputeerde Staten van Drenthe zal op basis hiervan besluiten over het vervolgproces.
g) Op grond van artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming zullen Gedeputeerde Staten van Drenthe zo snel mogelijk de uit het onderzoek naar voren komende maatregelen uitvoeren die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te halen en verslechtering te voorkomen. De uit te voeren maatregelen worden na het onderzoek op termijn gezet.
h) Als uit de uitwerking van de opdracht blijkt dat het aanwijzen van foerageergebieden noodzakelijk is, zetten Gedeputeerde Staten van Drenthe zich in deze via een gebiedsproces te realiseren en duurzaam te borgen, zo nodig in besluiten en beleid. In dat geval stellen Gedeputeerde Staten van Drenthe hiervoor

voldoende middelen beschikbaar en zorgen voor voldoende communicatie over het proces en inhoud ten behoeve van belanghebbenden. De provincie draagt zorg voor een strakke regie en tijdbewaking van het gebiedsproces.
i) De opgedane kennis uit de uitwerking van de opdracht en de daaruit voortvloeiende maatregelen zullen worden verwerkt in het beheerplan bij de eerstvolgende herziening.

Artikel 3 Natuurvergunning
a) Nadat uitvoering is gegeven aan artikel 1 en artikel 2, sub a van deze overeenkomst zullen Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en Vogelbescherming Nederland de door hun ingediende beroepen tegen de natuurvergunning voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterakker met 500 woningen bij de Rechtbank Noord-Nederland intrekken.
b) Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie Drenthe en Natuurmonumenten spreken de intentie uit af te zien van een gerechtelijke procedure tegen toekomstige natuurvergunningen voor de uitbreiding van Kloosterveen binnen het plangebied van de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035 voor het onderdeel foerageergebieden. Dit zolang die uitbreiding binnen de 2500 woningen blijft conform de Structuurvisie en in de passende beoordeling(en) worden betrokken de effecten op de foerageergebieden en de rust- en slaapplaatsen van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten en de kraanvogel:

- van toename van recreatie door de uitbreiding van Kloosterveen;
- van bestaande verstoringsbronnen waaronder die zijn genoemd in het Natura 2000-beheerplan (recreatie, laagvliegende (les)vliegtuigen en helikopters, faunabeheer en jacht);
- van verstoring zoals die op basis van andere plannen of projecten die vergund zijn of waarvoor bij de provincie reeds een vergunning is aangevraagd, kunnen worden verwacht.

Definitieve afspraken worden gemaakt en gekoppeld aan de afronding van het onderzoek (zoals omschreven onder artikel 2 lid e) en nadat is voldaan aan hetgeen staat in artikel 2 lid f van deze overeenkomst en gekoppeld aan het besluit van Gedeputeerde Staten dat ze het plan van aanpak gaan uitvoeren. Na het tekenen van deze overeenkomst eind september/begin oktober kan de gemeente Assen direct de bouw van de 500 woningen in gang zetten.

Artikel 4 Overige bevoegdheden
Het in deze overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van de gemeente en provincie onverlet. Publiekrechtelijk handelen dan wel het nalaten van publiekrechtelijk handelen door de gemeente en provincie zal derhalve nimmer een tekortkoming bij de uitvoering van de overeenkomst kunnen vormen.

Artikel 5 Onvoorziene omstandigheden
In geval van onvoorziene omstandigheden treden partijen in overleg om tot een oplossing te komen.

Artikel 6 Einde overeenkomst
Deze overeenkomst eindigt zodra aan alle rechten en verplichtingen over en weer uit deze overeenkomst is voldaan.

Artikel 7
Op deze overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing.

Assen, 10 augustus 2020
Ons kenmerk 201802553-00895437

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE VERGUNNING OP BASIS VAN ARTIKEL 2.7, LID 2, VAN DE WET NATUURBESCHERMING (Wnb)

Vergunninghouder	:	Gemeente Assen
Bouwlocatie	:	Nieuwbouwlocatie Kloosterakker (onderdeel van Kloosterveen)
Activiteit	:	het oprichten en gebruiken van de woningbouwlocatie Kloosterakker fase 1 (hierna te noemen Kloosterveen), inclusief aanleggen waterberging.

Aangevraagde situatie
Het voorgenomen project betreft een uitbreiding ten westen van de huidige woonwijk Kloosterveen in Assen met ca. 70 hectare (bruto) en 500 woningen. Deze uitbreiding is bedoeld om te kunnen voorzien in de toekomstige woningbehoefte voor Assen. In deze vergunning wordt een uitbreiding gevraagd voor de realisatie van 500 nieuwe woningen evenals een deel van de aanleg van een waterberging zone langs de Norgervaart.

Besluit
Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (bijlage 1), de AERIUS-berekeningen, de SSRS-reserveringsbevestiging, een Wnb-vergunning voor het onderdeel Natura 2000 te verlenen en depositieruimte als bedoeld in artikel 2.5 Rnb toe te delen voor bovengenoemde woningbouwlocatie onder de volgende voorschriften:

A. Op de hierboven vermelde woningbouwlocatie dient het voornemen te worden uitgevoerd zoals in deze beschikking en de bijbehorende stukken staat aangegeven.
B. De houder van deze beschikking dient binnen zes jaar na het onherroepelijk worden van dit besluit het project te hebben gerealiseerd.

Ten behoeve van dit project hebben wij eerder een besluit genomen. Dit besluit strekt tot vervanging van het besluit van 20 mei 2019 met 201802553-00822327. Tegen dat besluit is door de Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie Drenthe en Natuurmonumenten beroep ingediend dat momenteel aanhangig is bij de Rechtbank Noord-Nederland met kenmerk LEE 19 / 2381 NATUUR en LEE 19 / 2334 NATUUR. Op grond van artikel 6:19 Algemene wet bestuursrecht hebben die beroepen van rechtswege mede betrekking op dit besluit. Om deze reden sturen wij derhalve een afschrift van dit besluit naar de Rechtbank Noord-Nederland en naar de indieners van de beroepsschriften.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

A. Venekamp,
Teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Voorgezien:

Bij correspondentie verzoeken wij u het zaaknummer 201802553 te vermelden.

Afschrift aan:
- vergunninghouder
- Rechtbank Noord-Nederland, Postbus 150 9700 AD Groningen
- Vogelbescherming Nederland, Postbus 925 3700 AX Zeist
- Natuur en Milieufederatie Drenthe , Hertenkamp 6 9401 HL Assen
- Natuurmonumenten, Oude Benderseweg 14 7963 PX Ruinen
- het College van Gedeputeerde Staten van Fryslân (digitaal)

Beroep

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit kunnen binnen zes weken na publicatie van deze beschikking beroep indienen bij Rechtbank Noord-Nederland. Voor meer informatie over de beroepsprocedure zie http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften/.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

De vergunninghouder heeft Sweco gemachtigd voor deze aanvraag.

De in bijlage 1 van het vernietigde besluit van 20 mei 2019 genoemde, bij de aanvraag behorende stukken, maken onderdeel uit van deze vergunning. Wij hebben op 26 maart, 3 april 21 april, 29 mei en 2 juni 2020 aanvullende documenten ontvangen, waarmee de aanvraag is aangevuld. Deze aanvullende documenten zijn ook onlosmakelijk met de aanvraag verbonden:

- Nieuwe passende beoordeling niet broedvogels Fochtelooerveen (5 maart 2020, door provincie ontvangen op 26 maart 2020);
- Aanvullingen op aanvraag (3 april 2020, door provincie ontvangen op 3 april 2020);
- 6 AERIUS rekenresultaten voor de 6 bouw- en gebruiksjaren (30 maart 2020, door provincie ontvangen op 3 april 2020);
- GML bestand AERIUS scenario berekening worst case per hexagoon 2021-2026 (door provincie ontvangen op 3 april 2020
- Excel bestand met detailinformatie over uitgangspunten (30 maart 2020, door provincie ontvangen op 21 april 2020);
- Uitgangspunten en resultaten AERIUS-berekeningen versie 2 (3 april 2020, door provincie ontvangen op 21 april 2020);
- Aangepaste GML van AERIUS berekening gebruiksfase 2030 (door provincie ontvangen op 29 mei 2020);
- Toelichting op correctie parkeerplaats (28 mei 2020, door provincie ontvangen op 2 juni 2020)
- Mail SSRS-reserveringsbevestiging (15 juli 2020)

2. Wettelijke bepalingen

Voor elk project dat zonder toestemming op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb wordt gerealiseerd en niet is vrijgesteld van de vergunningplicht (artikel 2.9 Wnb), moet het bevoegd gezag beoordelen of toestemming kan worden verleend op grond van artikel 2.7, tweede lid jo. artikel 2.8, van de Wnb.

Op grond van artikel 1.10, lid 3 Wnb dienen wij bij het afgeven van een vergunning op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de vergunning anders vorm te geven.

In artikel 5.5a, derde lid, Wnb is bepaald dat depositieruimte kan worden toegedeeld in een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid Wnb. Op 13 maart 2020 heeft minister van LNV de Regeling natuurbescherming (Rnb) gewijzigd. Daarin is het stikstofregistratiesysteem toegevoegd. In paragraaf 6 van deze toelichting gaan wij hier nader op in.

3. Bevoegd gezag

In de Wnb is vastgelegd dat er voor besluiten met effecten op Natura 2000-gebieden altijd sprake is van één bevoegd gezag (1.3 Wnb). Dit zijn de Gedeputeerde Staten van de provincie waar de andere handeling (in hoofdzaak) wordt verricht. Omdat de handeling in dit geval (in hoofdzaak) plaatsvindt op het grondgebied van de provincie Drenthe zijn wij bevoegd te beslissen. Bij ons besluit nemen wij ook de gevolgen voor Natura 2000-gebieden mee die buiten onze provinciegrens liggen. In een dergelijk geval besluiten wij in overeenstemming met Gedeputeerde Staten van die andere provincie (1.3, derde lid, Wnb).

Er is in interprovinciaal overleg afgesproken dat, als er vier weken na het nemen van het ontwerpbesluit geen inspraak geleverd is door deze betreffende provincies, er stilzwijgende instemming verleend wordt. Wij hebben (naar aanleiding van ons ontwerpbesluit) geen inspraak ontvangen en hebben daarmee instemming van de overige provincies ten aanzien van de vergunning voor dit project.

4. Bepalen vergunningplicht

Op basis van de aangeleverde AERIUS-berekeningen hebben wij vastgesteld dat de aangevraagde situatie meer dan 0,00 mol/ha/ja stikstofdepositie veroorzaakt op meerdere Natura 2000-gebieden. Daarnaast is er sprake van mogelijke overige effecten op het Natura 2000 gebied, het Fochteloërveen door het verdwijnen van foerageergebied van gekwalificeerde soorten zoals aangewezen voor dit gebied. Zodoende is er sprake van een project dat een significant effect kan hebben op een Natura 2000-gebied. Gelet hierop is er sprake van een vergunningplicht op basis van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb.

5. Uitgangssituatie (referentiesituatie)

Het voornemen betreft een nieuwe activiteit en heeft zodoende geen referentiesituatie. Op grond van de beleidsregels intern en extern salderen zoals vastgelegd in de "beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe" kan de vergunning zodoende niet worden verleend op grond van intern salderen. In de bij de aanvraag behorende AERIUS-berekeningen is zodoende geen vergelijking gemaakt met een referentiesituatie.

6. Stikstofregistratiesysteem

In deze paragraaf leggen wij de werking van het stikstofregistratiesysteem (SSRS) uit. Verder gaan wij in op de wettelijke basis van dit systeem en de gereserveerde depositieruimte.

Het SSRS registreert de positieve effecten van maatregelen in de vorm van een reductie van de stikstofdepositie voor elke locatie (per hexagoon met een oppervlakte van een hectare) van voor stikstof gevoelige habitats (typen natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten) in Natura 2000-gebieden waar de positieve effecten zich voordoen. De depositieruimte wordt berekend met de versies van OPS en SRM2 die ook geïmplementeerd zijn in AERIUS Calculator versie 2019A. Hierdoor wordt enerzijds nauwkeurig inzichtelijk gemaakt hoeveel en waar depositieruimte ontstaat door genomen maatregelen, en hoeveel en waar deze ruimte wordt toebedeeld voor een specifiek project.

De toename op de betrokken locatie van de stikstofdepositie als gevolg van het project wordt dus weggestreept tegen de in het SSRS opgenomen vermindering van de stikstofdepositie op dezelfde locatie als gevolg van de aan het SSRS gekoppelde maatregelen. In het nieuwe artikel 2.5 Rnb wordt in dit verband gesproken over 'toedeling' van depositieruimte.

Het SSRS is een gesloten systeem waarvoor specifieke maatregelen worden genomen voor het toestaan van specifieke projecten, waarbij er tevens 30% afroming plaatsvindt voor natuur. De bronmaatregelen zijn genoemd in artikel 2.4 Rnb, de projecten waarvoor een beroep kan worden gedaan op het systeem (woningbouw en infrastructuur) in het nieuwe artikel 2.2 Rnb. In artikel 2.3, tweede lid is bepaald dat een natuurvergunning kan worden verleend met gebruikmaking van in het register opgenomen depositieruimte. In artikel 2.6, eerste lid, is bepaald dat nooit meer depositieruimte voor reservering of toedeling kan worden gebruikt dan op dat moment in het SSRS beschikbaar is: er kan geen ruimte worden 'geleend' die er (nog) niet is.

Ingevolge artikel 2.5, vierde lid Rnb kan depositieruimte slechts worden toegedeeld voor zover deze eerder is gereserveerd. Deze systematiek, van het vooraf reserveren van depositieruimte, voorkomt

dat depositieruimte die beschikbaar is op het moment van ontvangst van de aanvraag om de vergunning, niet meer beschikbaar is ten tijde van de vergunningverlening.

In beginsel beslissen wij, op grond van artikel 2.8, eerste lid Rnb, over de reservering voor woningbouwprojecten in de volgorde van binnenkomst van de aanvragen voor een Natura 2000-vergunning of een omgevingsvergunning. Op grond van artikel 2.9, lid 1 van onze beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe reserveren wij alleen ruimte op grond van volledige aanvragen. Op deze systematiek van reserveren geldt gedurende de eerste zes weken na het inwerkingtreden van het SSRS voor specifieke categorieën woningbouwprojecten uitzonderingen. Voor dit project is relevant dat artikel 2.8, derde lid, onderdeel b, onder 2° Rnb, bepaald dat depositieruimte gedurende de derde tot en met zesde week tevens kan worden gereserveerd voor projecten voor de bouw van minimaal 100 woningen.

Wij hebben voor dit project op grond van artikel 2.8, eerste lid Rnb, op 3 april 2020 depositieruimte ingeboekt. Deze inboeking heeft plaatsgevonden nadat wij de ontvankelijkheid van deze aanvraag hebben beoordeeld en twee weken na openstelling van het SSRS in de Rnb. Uit deze inboeking bleek op hexagoon nummer 7474953 te weinig ruimte was in het SSRS. Uit nader onderzoek bleek dat dit hexagoon geen habitattype "Herstellende hoogvenen, actief Hoogveen" bevat (zoals het wel ingeboekt staat). Feitelijk betreft het een parkeerplaats. Deze parkeerplaats wordt momenteel gebruikt als parkeerplaats en voor de toekomst is ook er geen functiewijziging voorzien. Dus voor deze locatie is uitgesloten dat het habitattype 'Herstellende hoogvenen, actief Hoogveen' hier, nu of in de toekomst, wordt aangetroffen. Er is sprake van een onnauwkeurigheid bij de begrenzing van dit habitattype. Om deze reden is op 28 mei 2020 de AERIUS berekening aangepast. Ten slotte bepaalt de regeling dat wij alleen depositieruimte mogen reserveren voor een woningbouwproject als de woningen niet worden aangesloten op het aardgas (artikel 2.8, vierde lid). Zoals blijkt uit de aanvraag gaat het in deze om een project waarin aardgasvrije woningen worden gerealiseerd.

Om te zorgen dat alle aanvragen op een juiste wijze in de wachtrij binnen het SSRS kunnen worden behandeld, is in IPO verband besloten om alle aanvragen aan te houden tot 1 juli 2020. Ten aanzien van deze aanvraag hebben wij op 15 juli 2020 van BIJ12 een bevestiging van de SSRS-reservering ontvangen. Daarmee is op dat moment de gevraagde ruimte voor uitvoering van deze handeling definitief gereserveerd binnen het SSRS.

Toelichting uitvoeringsvoorschrift
Het is onwenselijk dat afgegeven vergunningen voor langere tijd niet-gerealiseerde capaciteit blijven bevatten. Om deze reden is voorschrift B opgenomen in de vergunning. Dit voorschrift is alleen van toepassing op de nieuwe (of gewijzigde) activiteiten. Door het opnemen van een voorschrift in vergunningen, ontstaat een basis voor het intrekken van de vergunning (op grond van artikel 5.4, eerste lid van de Wet) door het niet naleven van de voorschriften. Voor omgevingsvergunningen geldt al langere tijd wettelijk het principe dat binnen een bepaalde termijn van die vergunningen gebruik moet worden gemaakt. In het verlengde hiervan is het ook voor Wnb-vergunningen gerechtvaardigd een dergelijke realisatietermijn te stellen. Wanneer er geen mogelijkheid is om na een gestelde termijn een natuurvergunning (deels) in te trekken, kunnen er op langere termijn onverwachte en ongewenste stijgingen van de stikstofdepositie optreden wanneer de vergunning alsnog (geheel) wordt benut óf kunnen andere activiteiten beperkt worden doordat steeds rekening wordt gehouden met deposities die niet daadwerkelijk optreden. Via dit voorschrift kunnen wij na de gestelde termijn ook depositieruimte intrekken die enkel nodig is in de oprichtingsfase. Na de bouwfase kunnen wij derhalve besluiten om de extra ruimte die nodig is in de bouwfase (en die niet meer gebruikt zal worden in de gebruiksfase) in te trekken. Hiervoor is dan een apart besluit nodig.

7. Passende beoordeling

7.1 Stikstof

Bij de vergunningverlening voor dit project wordt voor het aspect stikstof een beroep gedaan op de in het SSRS voor dit project gereserveerde hoeveelheid stikstof voor de relevante Natura 2000-gebieden. De AERIUS-berekeningen waarmee aangetoond is dat er op geen enkel hexagoon van een relevant Natura 2000 gebied een toename is van stikstof, kan gezien worden als passende beoordeling voor het aspect stikstof. Dit is vergelijkbaar met een vergunning voor extern salderen. Voor het aspect stikstof kan zodoende teruggegrepen worden op de wetenschappelijke beoordeling van het SSRS. Een uitgebreide toelichting van de werking van het Stikstofregistratiesysteem is te vinden in het rapport: "Beschrijving stikstofregistratiesysteem" d.d. 16 maart 2020[1]. De negatieve effecten van de snelheidsmaatregel op de stikstofdepositie zijn ecologisch beoordeeld door Tauw in het rapport van 16 maart 2020 "Ecologische beoordeling snelheidsverlaging Rijkssnelwegen"[2] en het rapport van 1 juli 2020 "Nadere ecologische beoordeling stikstofeffecten snelheidsverlaging". Uit voornoemd rapporten blijkt dat in alle hexagonen van relevante habitattypen in Drentse Natura 2000 gebieden (en dus ook de habitattypen waar dit project effect op heeft) de stikstofdepositie als gevolg van de snelheidsmaatregel omlaag gaat. Het SSRS kan zodoende als bron (lees: de depositiewinst als gevolg van de snelheidsverlaging) worden ingezet met extern salderen voor het mogelijk maken van het project Kloosterveen. Uit de navolgende AERIUS-berekeningen en de SSRS uitvoer zal dit nader blijken.

De bij de vergunning behorende AERIUS-Calculator projecteffect berekening met kenmerk RYYFDYJNtvC3 is ingevoerd in het SSRS voor de gebruiksfase voor het rekenjaar 2030. Uit de SSRS toets blijkt dat de toename van depositie in de gebruiksfase van de gevraagde handeling op alle hexagonen in de relevante Natura 2000-gebieden wordt gedekt door de toedeling van depositieruimte vanuit het SSRS.

De bij de vergunning behorende gecombineerde AERIUS-Scenario projecteffect berekening met kenmerk RNcUSVFT18FK is ingevoerd in het SSRS voor de tijdelijke bouw- en aanlegfase en deels de permanente gebruiksfase. Deze berekening combineert de zes verschillende AERIUS-calculator berekeningen van de jaren 2021 tot en met 2026 en beschrijft daarmee een wordt case situatie voor deze fase. Uit de SSRS toets blijkt dat de toename van depositie van het aangevraagde project in deze fase op alle hexagonen in de relevante Natura 2000-gebieden gedekt door de toedeling van depositieruimte vanuit het SSRS.

Deze uitkomsten zijn op 15 juli 2020 door Bij12 bevestigd. De bevestiging maakt onderdeel uit van deze vergunning.

Hiermee zijn significant negatieve effecten op de te beschermen habitattypen en leefgebieden van soorten in alle Natura 2000-gebieden voor het onderwerp stikstof als gevolg van dit project uitgesloten.

7.2 Effecten op niet-broedvogelsoorten

Sinds het begin van de woningbouwplannen voor Kloosterveen is aandacht geweest voor de foerageerfunctie van landbouwgebieden rondom het Fochteloërveen voor de kwalificerende niet-broedvogelsoorten.

---

[1] https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2020/03/Tauw-Beschrijving-stikstofregistratiesysteem.pdf
[2] https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2020/03/Tauw-Ecologische-beoordeling-snelheidsverlaging-Rijkssnelwegen.pdf

De effecten op niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen zijn geanalyseerd in een Passende Beoordeling van 2011. In 2017, 2018 en 2019 zijn in aparte notities van Buro Bakker en Sweco aanvullingen gedaan ten aanzien van het grondgebruik, de draagkrachtcijfers en de verstoringsafstanden. Voor de overzichtelijkheid is door Buro Bakker een nieuw document opgesteld, de "Passende beoordeling woonwijk Kloosterveen Assen – Niet broedvogels Natura 2000-gebied Fochteloërveen" van 5 maart 2020. Hierin is gebruik gemaakt van de meest actuele beschikbare gegevens omtrent voorkomen, aantallen en beschikbaar foerageergebied voor ganzen en zwanen. Tevens is hierin een effectbeoordeling op het foerageergebied en functioneel leefgebied van de kraanvogel meegenomen. Hierna zullen wij ingaan op de belangrijkste conclusies uit die passende beoordeling.

7.2.1 Effecten op Wintertaling en Slobeend

De realisatie van de woonwijk Kloosterveen zal leiden tot een hoger aantal bezoekers in en rond het Fochteloërveen, zonder dat dit met zekerheid gekwantificeerd kan worden. Deze uitbreiding zal echter plaatsvinden op de bestaande (fiets)paden in en rond het gebied; er worden geen nieuwe wandelpaden in het Fochteloërveen gecreëerd binnen de gebiedsontwikkeling. Het padennetwerk in het Fochteloërveen heeft een lage dichtheid en is voor een deel aan de randen van het gebied gesitueerd. Mogelijkheden om van deze paden af te wijken zijn zeer beperkt, aangezien het gebied sterk vernat is. In het Fochteloërveen blijven daarom voldoende gebieden over die voor recreanten ontoegankelijk zijn. Hier kunnen wintertalingen en slobeenden verblijven zonder verstoord te worden. Voorbeelden hiervan zijn de Vloeivelden, het Kolonieveld, het plassengebied achter de Brunstinger Plas en het Esmeer. Ook ten noorden van het Esmeer vindt de toename van het aantal recreanten op bestaande paden plaats. Vanwege de afstand van deze paden tot het centrale en zuidelijke deel van het meer, de afstand van de paden tot de waterrand en de onbereikbaarheid van de rand van het meer zal deze toename niet leiden tot meer dreiging voor Slobeenden. Vastgesteld kan worden dat, met de toename van de recreatiedruk als gevolg van de gebiedsontwikkeling, de draagkracht van het Fochteloërveen voor Slobeenden niet achteruit gaat.

Uit voorgaande blijkt dat de toename van de recreatiedruk als gevolg van de realisatie van de woonwijk Kloosterveen geen (significant) negatieve gevolgen zal hebben voor de draagkracht van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen voor Wintertaling en Slobeend.

7.2.2 Effecten op ganzen en zwanen

Het landbouwgebied rond het Fochteloërveen is belangrijk als foerageergebied van ganzen en zwanen. In de laatste tien jaar zijn er veranderingen opgetreden in het landbouwkundig gebruik rond het Natura 2000-gebied. Het aandeel van de bollen- en lelieteelt is toegenomen ten koste van mais, andere akkerbouw en grasland. Hierdoor is het areaal potentieel geschikt foerageergebied voor de niet-broedvogels die buiten het Natura 2000-gebied foerageren afgenomen. Ook is er bos aangeplant en zijn er fiets- en wandelpaden aangelegd. Hierdoor zou de realisatie van de woonwijk Kloosterveen kunnen leiden tot een dusdanige afname van het areaal aan foerageergebied dat de instandhoudingsdoelen van de ganzen en zwanen voor het Fochteloërveen niet meer behaald kunnen worden.
Om de actuele draagkracht van gras- en bouwland na realisatie van de woonwijk te bepalen is een draagkrachtberekening uitgevoerd. Hierbij gaat het met name om de doelsoorten ganzen en zwanen van het Fochteloërveen. Overige soorten die op akkers hiermee concurreren zijn echter ook beschouwd.

Methodiek draagkrachtbepaling
Bij de instandhoudingsdoelen van de in en rond het Fochteloërveen voorkomende doelsoorten (ganzen en zwanen) wordt telkens genoemd dat het leefgebied een zodanige omvang en kwaliteit dient te hebben dat er draagkracht is voor een populatie van een per soort wisselend aantal vogels. Met het begrip draagkracht wordt het aantal vogels bedoeld dat hier gedurende een bepaalde periode (winterhalfjaar) in hun voedselbehoefte kan worden voorzien én binding heeft met het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

De methode om de draagkracht kwantitatief te bepalen is door het oppervlak aan beschikbaar foerageergebied te vermenigvuldigen met de capaciteit die dit foerageergebied biedt. Deze capaciteit wordt uitgedrukt in aantal vogeldagen per hectare, Ofwel, hoeveel dagen kan één hectare landbouwgebied een bepaald aantal ganzen van voedsel voorzien. Wanneer er gesproken wordt van 100 vogeldagen op een gebied ter grootte van één hectare kan dit betekenen dat 100 ganzen hier één dag hebben kunnen foerageren, maar bijvoorbeeld ook 10 ganzen die 10 dagen van die hectare gebruik hebben gemaakt. Na het berekenen van de aanwezige draagkracht wordt deze vergeleken met de draagkracht die nodig is om het instandhoudingsdoel voor ganzen en zwanen te behalen.

De methode is als volgt uitgevoerd:
- bepaling van de capaciteit van cultuurgrasland en bouwland rond het Fochteloërveen, uitgedrukt in vogeldagen/ha;
- bepaling van het aantal hectare aan geschikt foerageergebied rond het Fochteloërveen;
- bepaling van de aanwezige draagkracht van het foerageergebied (grasland en bouwland) rond het Fochteloërveen, uitgedrukt in totaal aantal vogeldagen;
- bepaling van de vereiste capaciteit op basis van de instandhoudingsdoelen (omzetten doelaantal in vogeldagen) en het seizoensverloop;
- vergelijking van de aanwezige en vereiste draagkrachtcijfers.

Aan de hand hiervan is bepaald of na realisatie van de woonwijk Kloosterveen nog voldoende draagkracht aanwezig is om de instandhoudingsdoelen voor ganzen en zwanen rond het Natura 2000-gebied Fochteloërveen te behalen.

Capaciteit van foerageergebieden
Capaciteit wordt uitgedrukt in vogeldagen per hectare. Voor ganzen en zwanen is het aantal vogeldagen veralgemeniseerd tot kolgansdagen per hectare, waarbij van elke algemene ganzen- en zwanensoort die in Nederland overwintert het aantal vogeldagen kan worden omgerekend in kolgansdagen (Ebbinge & van der Greft, 2004). De capaciteit is onder meer afhankelijk van de volgende complexe en soms per jaar wisselende factoren:
- verbouwde gewassen;
- oppervlakte van het foerageergebied;
- hoeveelheid beschikbaar voedsel per eenheid oppervlakte (onder meer afhankelijk van oogstmethode en weersomstandigheden tijdens oogst);
- voedselkwaliteit;
- dagelijkse voedselbehoefte (per vogelsoort verschillend);
- factoren die de afname van voedselbronnen in de loop van de winter bepalen (datum van ploegen/cultiveren, consumptie door de vogels zelf, invloed van het weer);
- bodemsamenstelling en hydrologie.

Bepaling oppervlakte foerageergebied
Afstanden van meer dan tien kilometer tussen foerageergebied en slaapplaats zijn in eerdere onderzoeken naar de draagkracht rond het Fochteloërveen uitzonderlijk gebleken; deze bedroegen in de meeste gevallen niet meer dan vijf kilometer. Ganzen die verder weg foerageren slapen ook in andere gebieden, zoals het natuurgebied Diependal bij Oranje of de zandwinplas Amerika bij Een-West. De Toendrarietganzen hanteren rond het Fochteloërveen duidelijk een economische strategie, waarbij er zo min mogelijk energie wordt verspild met het heen en weer vliegen tussen slaapplaats en foerageergebied. Dit wordt mogelijk gemaakt door het ruime aanbod aan geschikte slaapplaatsen en hieraan gekoppelde foerageergebieden in de regio. Ongetwijfeld vindt er uitwisseling plaats tussen de verschillende slaapplaatsen. Door dit netwerk aan foerageergebieden en slaapplaatsen kunnen de ganzen zich snel aanpassen aan een veranderend voedselaanbod, lokale verstoring en weersomstandigheden. Vanwege de specifieke begrenzing van het foerageergebied is het mogelijk om voor het Fochteloërveen een draagkrachtberekening uit te voeren.

Verstoringsafstanden
Voor het bepalen van het beschikbare foerageergebied zijn aan de bekende foerageergebieden verstoringsafstanden toegekend volgens Voslamber & Liefting (2011). Dit betreft in het veld bepaalde verstoringsafstanden die toepasbaar zijn in landbouwgebieden waar tevens bejaging plaatsvindt. Deze verstoringsafstanden moet worden gezien als de afstand tot de verstoringsbron vanaf waar geen verstoring meer optreedt:

- bosranden 200 meter;
- wegen (al dan niet met bebouwing) 150 meter;
- woonwijken 150 meter.

In Voslamber & Liefting wordt aangenomen dat een perceel tot aan de hierboven gegeven verstoringsafstand nog wel bruikbaar is, maar in mindere mate. Voor het verstoringsgevoelige deel van het perceel wordt aangenomen dat het een draagkracht heeft van 50% van dat van het onverstoorde deel. In Voslamber & Liefting is in de verstoringsgevoelige gebiedsdelen met 50% van de berekende draagkracht gerekend. Vanuit de worst-case-benadering van de toetsing van dit project is dit principe echter niet toegepast. Wegen zijn bij deze bepaling ruim geïnterpreteerd; alle wegen en paden die toegankelijk zijn voor auto's, fietsers én voetgangers, inclusief landbouwontsluitingspaden, zijn hierin opgenomen.

Oppervlakte geteelde gewassen
Vervolgens is voor de onverstoorde gebieden de oppervlakte aan geteelde gewassen bepaald op basis van de Basisregistratie Gewaspercelen (BRP), waarbij de cijfers voor 2019 zijn gebruikt. Het kan in theorie zo zijn dat er meer akkers en graslanden beschikbaar zijn dan, maar dat deze niet in de BRP zijn opgegeven. Uit de BRP volgt dat binnen de onverstoorde gebieden een oppervlakte van 1933 ha bouwland bevindt en 1949 ha cultuurgrasland.

Aanwezige draagkracht bouwland rond het Fochteloërveen
De draagkracht, of opvangcapaciteit, voor ganzen en zwanen rondom
het Fochteloërveen kan bepaald worden door het bepaalde capaciteitscijfer per gewas te vermenigvuldigen met het bepaalde aantal beschikbare hectares.

Gewas	Oppervlakte onverstoord (ha)	Capaciteit (vogeldagen/ha)	Draagkracht (vogeldagen)
Grasland, blijvend	1425	1700	2422194
Grasland, tijdelijk	525	1700	891888
Totaal grasland	**1949**		**3.314.082**
Suikerbieten	219	1153	253003
Voederbieten	23	1153	26773
Aardappelen, zetmeel	341	1153	393185
Aardappelen, consumptie	190	1153	219243
Aardappelen, poot NAK	36	1153	40955
Aardappelen, poot TBM	18	1153	21019
Snijmaïs	522	420	219181
Maïs, comcob mix	11	420	4658
Korrelmaïs	2	420	979
Totaal bouwland	**1363**		**1.178.994**

Tabel 1: Draagkracht per gewas.

Benodigde vogeldagen
Voor de Toendrarietgans geldt als instandhoudingsdoel voor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen een gemiddeld seizoensmaximum van 11.100 vogels. Dit is een maximum dat op enig moment in het winterhalfjaar behaald moet zijn.

Om het seizoensmaximum voor de Toendrarietgans (en de andere doelsoorten ganzen en zwanen) voor het Fochteloërveen te kunnen behalen is het belangrijk dat er rond het gebied voldoende geschikte foerageergebieden aanwezig zijn, rekening houdend met het seizoensverloop per soort. In de toetsing voor dit project is de draagkracht worst-case, voor het gehele winterseizoen bepaald.
Om voor de ganzen en zwanen op de benodigde vogeldagen op basis van het instandhoudingsdoel en het seizoensverloop te komen is per maand waarin een doelsoort is vastgesteld het gemiddelde aantal vogels bepaald. Hiervoor zijn de meest recente telgegevens van SOVON in de provincie Drenthe gebruikt voor de periode 2014/15 - 2016/17 (Hornman et al., 2016, 2018 en 2019). Vervolgens is de maand met het grootste aantal vogels als maximum gesteld (100%) en is voor de overige maanden het percentage ten opzichte van dit maximum bepaald. Dit percentage is vermenigvuldigd met het instandhoudingsdoel en het aantal dagen van de betreffende maand.

Hieruit volgt het benodigde aantal vogeldagen op basis van het instandhoudingsdoel en het gemiddelde seizoensverloop. Dit komt voor de Toendrarietgans neer op 1.240.386 vogeldagen. Deze berekening is ook uitgevoerd voor Kleine Zwaan, Wilde Zwaan en Kolgans.

Ook de Brandgans en de Kleine rietgans komen rond het Fochteloërveen voor. Voor beide soorten gelden geen instandhoudingsdoelen. Voor beide soorten is uitgegaan van een extra aantal van 4500 vogeldagen per soort. Soorten als Taigarietgans en Nijlgans komen in te marginale aantallen voor om van invloed te zijn op de benodigde draagkracht.

Om het aantal vogeldagen voor alle op bouw- en grasland foeragerende watervogels te kunnen vergelijken zijn zogenaamde 'kolgansdagen' ingevoerd. Hierbij wordt per soort op basis van gewicht en een omrekenfactor de energiebehoefte berekend, die vervolgens met die van de Kolgans en andere ganzen- en zwanensoorten vergeleken kan worden. De kolgansfactor voor Toendrarietgans bedraagt 1,11. Het aantal kolgansdagen voor Toendrarietgans bedraagt dan 1.240.386 x 1,11 = 1.376.828. Door de Toendrarietgans wordt tot 75% van de periode waarin de soort rond het Fochteloërveen aanwezig is op bouwland gefoerageerd. Het aantal kolgansdagen voor de Toendrarietgans op bouwland bedraagt dan 75% van 1.376.828 = 1.032.621 dagen. Dit is dus de vereiste opvangcapaciteit voor het instandhoudingsdoel van 11.100 Toendrarietganzen in het Fochteloërveen, rekening houdend met het seizoensverloop.

Bovenstaande berekening (vogeldagen op bouwland en berekening kolgansdagen) is voor alle van de akkers rondom het Fochteloërveen gebruik makende watervogels uitgevoerd.

Soort	Vogeldagen/jaar	Kolgansfactor	% op bouwland	Kolgansdagen bouwland
Kleine Zwaan	*7952*	*1,90*	*95*	*14354*
Wilde Zwaan	*7118*	*2,50*	*95*	*16906*
Toendrarietgans	*1240386*	*1,11*	*75*	*1032621*
Kolgans	*271888*	*1,00*	*10*	*27189*
Subtotaal doelsoorten				***1.091.070***
Kleine Rietgans*	4500*	1,06	75	3578
Brandgans*	4500*	0,76	10	342
Totaal				**1.094.990**

Tabel 2: Vereiste capaciteit in kolgansdagen op akkerland.

Vergelijking aanwezige en vereiste draagkracht van bouwland
Voor onverstoord bouwland en de voorkeursgewassen daarbinnen komt het draagkrachtcijfer uit op 1.178.994 kolgansdagen. Voor de Toendrarietgans is de beschikbare draagkracht daarmee hoger dan de benodigde hoeveelheid voor deze soort. Ook is het hoger dan het totale benodigde aantal kolgansdagen (1.094.990) om alle op bouwland foeragerende ganzen en zwanen rondom het Fochteloërveen te kunnen huisvesten. Hierdoor heeft het gebied na uitvoering van de geplande werkzaamheden voldoende draagkracht om de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten Wilde Zwaan, Kleine Zwaan, Toendrarietgans en Kolgans voor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen gezamenlijk te kunnen behalen. Deze doelsoorten, maar ook de Kleine Rietgans en de Brandgans, concurreren met de Toendrarietgans in de foerageergebieden rond het Fochteloërveen.

Draagkracht van de graslandgebieden rond het Fochteloërveen
In voorgaande paragraaf is de draagkracht van het bouwland rond het Fochteloërveen bepaald. Op dezelfde wijze kan ook de draagkracht van de graslandgebieden worden vastgesteld. Dit betekent dat voor deze soort 25% van 1.240.386 = 310.097 vogeldagen nodig is om het instandhoudingsdoel op grasland te behalen. Vermenigvuldigd met de kolgansfactor voor deze soort (1,11) komt dit neer op 344.207 kolgansdagen.

Soort	Vogeldagen/seizoen	Kolgansfactor	% op grasland	Kolgansdagen grasland
Kleine zwaan	*7952*	*1,90*	*0,05*	*755*
Wilde zwaan	*7118*	*2,50*	*0,05*	*890*
Toendrarietgans	*1240386*	*1,11*	*0,25*	*344207*
Kolgans	*271888*	*1,00*	*0,90*	*244700*
Subtotaal doelsoorten				***590.552***
Brandgans*	4500	0,76	0,90	3078
Kleine rietgans*	4500	1,06	0,25	1193
Totaal				**594.822**

Tabel 3: Vereiste capaciteit in kolgansdagen op grasland.

Voor graslanden is een draagkracht van 594.822 kolgansdagen nodig om alle op gras foeragerende ganzen en zwanen te faciliteren en de relevante instandhoudingsdoelen te behalen. Wanneer dit getal wordt gedeeld door de gemiddelde capaciteit van graslanden in Noord-Nederland blijkt dat hiervoor ca 350 hectare grasland nodig is. Rond het Fochteloërveen is nog ten minste 1900 hectare aanwezig. De draagkracht van graslanden rond het Fochteloërveen is dan ook ruim voldoende.

Verlies foerageergebied Kloosterveen
Het plangebied en de directe omgeving ervan werd in het verleden door Toendrarietganzen gebruikt om te foerageren. Het belang van het plangebied is de afgelopen tien jaar duidelijk verminderd en foeragerende vogels worden er vrijwel niet meer waargenomen. Desondanks wordt het instandhoudingsdoel voor deze soort gehaald. Hieruit blijkt dat de ganzen niet afhankelijk zijn van het plangebied. Wanneer de woonwijk wordt gerealiseerd, kunnen deze ganzen uitwijken naar andere gebiedsdelen binnen het totale foerageergebied zonder dat de vliegafstand, en daarmee het energieverbruik van de ganzen, toeneemt. Alternatieve foerageergebieden zijn op korte afstand tot het plangebied aanwezig, met name ten westen van Bovensmilde en ten zuiden van Zuidvelde. Met de realisatie van woonwijk Kloosterveen zal de kwaliteit van het foerageergebied als geheel niet afnemen.

Kwaliteit van het foerageergebied
Volgens het Natura 2000-beheerplan spelen rond het Fochteloërveen verschillende knelpunten die de draagkracht van het gebied als pleisterplaats, rust- en foerageergebied voor zwanen en ganzen onder druk zetten. Alleen voor de Kleine en de Wilde Zwaan staan de knelpunten mogelijk ook daadwerkelijk

de realisatie van het instandhoudingdoel in de weg. Het blijkt echter dat overwintering in andere gebieden in Europa eveneens een belangrijke rol speelt in de dalende aantallen van zwanen. Voor de overige soorten spelen deze knelpunten vooralsnog niet. De lokale staat van instandhouding van Toendrarietgans en Kolgans is gunstig en de doelaantallen worden gehaald en blijkt voldoende voedsel aanwezig te zijn binnen het totale foerageergebied rond het Fochteloërveen voor alle ganzen en zwanen. Er is geen reden is om aan te nemen dat de aantallen ganzen en zwanen zullen dalen als direct gevolg van de gebiedsontwikkeling en het hiermee gepaard gaande verlies aan foerageergebied.

Conclusie (kwantitatief)
Uit de draagkrachtberekening blijkt dat met de realisatie van de woonwijk Kloosterveen voldoende draagkracht overblijft om alle doelsoorten ganzen en zwanen van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen van voedsel te voorzien.
Deze conclusie is bereikt met behulp van de best beschikbare gegevens en gebruik makend van het voorzorgprincipe, ofwel uitgaand van een 'worst-case' scenario. Hierbij zijn de volgende aspecten worst-case meengenomen:

- het capaciteitscijfer voor aardappels en suikerbieten is op 1153 kolgansdagen/ha gehouden, ondanks dat uit meerdere bronnen blijkt dat dit ten minste zo hoog is als grasland (1700 kolgansdagen/ha);
- in de draagkrachtbepaling is de capaciteit van graanakkers niet meegenomen, ondanks dat Kol- en Toendrarietganzen hier op foerageren;
- de verstoringsafstanden zijn strikt gehanteerd, ondanks dat bij andere draagkrachtbepalingen het verstoorde deel voor 50% van de draagkracht is meegenomen;
- de draagkracht is bepaald voor een heel winterseizoen, ondanks dat het instandhoudingsdoel een maximum betreft die op enig moment in dit seizoen behaald dient te worden. Hierdoor zijn er beduidend meer kolgansdagen in de berekening meegenomen dan strikt noodzakelijk.

Conclusie (kwalitatief)
De instandhoudingsdoelen van Toendrarietgans en Kolgans worden de laatste jaren gehaald. De aantallen van Kleine en Wilde Zwaan blijven hieronder. Het is echter onduidelijk in hoeverre de oorzaak hiervan in de situatie in en rond het Fochteloërveen ligt. Het plangebied en de omgeving ervan vervult geen essentiële functie voor foeragerende ganzen en zwanen. De kerngebieden hiervan liggen aan de noord- en (zuid)westzijde van het Fochteloërveen en de draagkracht van het foerageergebied als geheel is voldoende. Er is geen reden om aan te nemen dat de aantallen ganzen en zwanen zullen dalen als direct gevolg van de realisatie van de woonwijk en het hiermee gepaard gaande verlies aan foerageergebied. Daarmee zijn (significant) negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten Kleine Zwaan, Wilde Zwaan, Kolgans en Toendrarietgans van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen uit te sluiten.

7.3 Effecten op broedvogelsoorten

Tijdens de aanlegfase vinden bouwwerkzaamheden plaats in het plangebied. Reguliere bouwwerkzaamheden zullen niet snel leiden tot grote verstorende werkzaamheden buiten het plangebied, maar heiwerkzaamheden kunnen op grotere afstand (enkele honderden meters) tot verstoring leiden. De grens van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen ligt op ruim 800 meter afstand van het plangebied en de dichtstbijzijnde leefgebieden van kwalificerende soorten bevinden zich op > 1.500 m afstand van het plangebied. Op een dergelijk grote afstand zal geen significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen optreden als gevolg van hei- of andere bouwwerkzaamheden. In de aanlegfase is derhalve geen sprake van een significante geluidverstoring op het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Voor de gebruiksfase blijkt uit de berekende verkeerscontour dat verkeersgeluid voor een klein deel het Natura 2000-gebied Fochteloërveen kan bereiken. Binnen deze contour ligt alleen (potentieel) broedgebied van de kwalificerende broedvogelsoort roodborsttapuit. Het is niet de verwachting dat een (beperkte) toename van verkeersgeluid effect zal hebben op het potentiele broedgebied. Als echter uitgegaan wordt van een worst case benadering kunnen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen nog steeds worden uitgesloten. Worst case zou zijn dat het aantal broedpaar van de roodborsttapuit binnen de verstoringscontour (maximaal 5 broedpaar) volledig zal verdwijnen. Ook in dat geval (wat niet de verwachting is) is er geen sprake van een aantasting van het instandhoudingsdoel van de soort. Het instandhoudingsdoel voor de roodborsttapuit betreft behoud omvang en kwaliteit van het leefgebied voor ten minste 65 broedpaar. Momenteel broeden er 100 paar roodborsttapuiten in het Natura 2000-gebied. Indien er leefgebied voor 5 broedpaar volledig verloren zal gaan (worst case), blijft er nog leefgebied aanwezig voor 95 broedpaar. Dat is nog ruim boven het instandhoudingsdoel van 65 broedpaar. Voorgaande effectbeoordeling is gebaseerd op het totale uitbreidingsplan. Fase 1 (woningen en waterberging) maakt onderdeel uit van dit totale plan. Voor fase 1 geldt dan ook dat een significante verstoring met zekerheid kan worden uitgesloten.

7.4 Kraanvogel

Voor deze soort gelden geen instandhoudingsdoelen, maar de Kraanvogel wordt wel genoemd in de kernopgaven voor het Fochteloërveen. Het Europees Hof van Justitie heeft daarnaast in zijn arrest van 7 december 2000, C-374/98 (Basses Corbières-zaak; zie met name overwegingen 49 t/m 58), uitgemaakt dat voor kwalificerende maar nog niet aangewezen vogelsoorten en -gebieden de toets van art. 4 lid 4 Vogelrichtlijn moet worden toegepast. Daarmee moet de kraanvogel worden getoetst als ware het een aangewezen soort.

Effecten op het broedgebied

De Kraanvogel broedt in het Fochteloërveen in gebiedsdelen die ontoegankelijk zijn voor recreanten. Met de uitvoering van het Dutch Crane Resort is met name de rust in het Fochteloërveen toegenomen als gevolg van een verdere vernatting en het afsluiten van zandpaden. Voor recreanten zijn vaste wegen en paden in en rond het gebied ingericht die de broedgebieden van de Kraanvogels ontzien. Een toename van het aantal recreanten op deze wegen en paden in het gebied als gevolg van de realisatie van de woonwijk zal daarom geen negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het broedgebied van de Kraanvogel.

Effecten op het rust- en foerageergebied

De locatie en de omgeving van de woonwijk maken geen onderdeel uit van het rust- en foerageergebied van de Kraanvogels. Deze bevinden zich ten noorden en (zuid)westen van het Fochteloërveen. De realisatie van de woonwijk zal daarom niet leiden tot een verslechtering van het foerageergebied.

Voor de Kraanvogel vormt het plangebied en de directe omgeving geen essentieel rust- en foerageergebied. De broedgebieden worden niet extra verstoord door de verhoging van de recreatiedruk als gevolg van de realisatie van de woonwijk. Negatieve gevolgen op deze soort zijn dan ook uit te sluiten.

7.5 Effecten op habitattypen

De uitbreiding van Kloosterveen met woningen en waterberging vindt volledig ten oosten van de Norgervaart en Drentse Hoofdvaart plaats. Er vinden geen bodemingrepen of peilaanpassingen plaats in de polders ten westen van Norgervaart en Drentse Hoofdvaart. In het plangebied voor de uitbreiding van Kloosterveen komen de huidige lagere winterpeilen te vervallen en worden de huidige

hogere zomerpeilen gehandhaafd of verder verhoogd. De drainagebasis van het gebied wordt niet verlaagd. Ook is het huidige ontwateringsstelsel van sloten veel intensiever dan de toekomstige waterstructuur zodat een grotere afvoer van grondwater niet valt te verwachten. De naastgelegen landbouwpolders tussen Kloosterveen en het Fochteloërveen kennen daarnaast lagere peilen. Onder het plangebied komen storende lagen (keileem – ondiep en potklei – dieper) voor die niet worden doorgraven in de nieuwe situatie waardoor ontwaterende effecten zich beperken tot de directe omgeving van de waterpartijen.

Op basis van bovenstaande aspecten wordt geconcludeerd dat de voorgenomen uitbreiding van Kloosterveen (zoals beschreven in de MER en Structuurvisie) niet leiden tot effecten op de grondwaterstanden in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Uit de toetsing blijkt dat de uitbreiding van Kloosterveen niet leidt tot een grondwaterstandsverlaging in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. Van een verslechtering van de kwaliteit van voor verdroging gevoelige habitattypen in het Fochteloërveen is derhalve geen sprake. Grondwatereffecten op het Natura 2000-gebied Witterveld kunnen gelet op de grote afstand tot het plangebied (ca. 2 km) eveneens op voorhand worden uitgesloten. De voor het project opgestelde effectbeoordeling is gebaseerd op het totale uitbreidingsplan. Fase 1 (woningen en waterberging) maakt onderdeel uit van dit totale plan. Voor fase 1 geldt dan ook dat een verslechtering van de kwaliteit van natuurlijke habitats en/of habitats van soorten als gevolg van grondwaterstand-verandering met zekerheid kan worden uitgesloten.

8. Duitsland

Voor de beoordeling van de gevolgen van stikstofdepositie op de Duitse Natura 2000-gebieden wordt aangesloten bij de door het Kieler Institut für Landschaftsökologie ontwikkelde beoordelingsmethode. Volgens die methode worden effecten alleen significant geacht als de depositie door het project meer dan 7,14 mol N/ha/jaar is. De Raad van State heeft in haar uitspraken van 16 april 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:1312) en van 5 augustus 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:2510) overwogen dat deze methode voor de Duitse Natura 2000-gebieden in overeenstemming is met artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. Het effect van dit voornemen blijft onder 7,14 mol/ha/jaar en is daarmee naar Duits recht niet significant. Het staat daarom de verlening van de gevraagde vergunning niet in de weg.

9. Zienswijzen

Dit besluit is voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Bij brief van 22 februari 2019, door ons ontvangen op 26 februari 2019 is door de Vogelbescherming Nederland (hierna: Vogelbescherming) een zienswijze ingediend. Bij brief van 26 februari 2019 is door Natuur en milieufederatie Drenthe, mede namens Natuurmonumenten (hierna: NMF) een zienswijze ingediend. Hieronder zullen wij per zienswijze de gronden samenvatten (cursief) en voorzien van onze reactie.

9.1 Zienswijze Vogelbescherming

1) Als gevolg van de aanleg van de woonwijk Kloosterveen gaat foerageergebied voor watervogels zoals kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans in het Fochteloërveen verloren. In de passende beoordeling is nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van het verdwijnen van het foerageergebied en naar de toename van verstoring. Geconstateerd wordt dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen op de kwalificerende soorten van het Fochteloërveen. Indiener acht de gebruikte methode 'kolgansdagen' niet betrouwbaar om de volgende redenen:

a. Indiener acht foerageergebied dicht bij het Fochteloërveen zoals het plangebied Kloosterveen veel belangrijker voor de foeragerende vogels dan foerageergebied(en) op grotere afstand. Hiermee is volgens indiener onvoldoende rekening gehouden. Deze nuancering komt niet tot uiting in de berekening van de kolgansdagen, maar is wel degelijk van belang om de werkelijke draagkracht van het gebied te bepalen.

Reactie GS:

Het project dat geheel buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen wordt uitgevoerd heeft geen gevolgen voor de omvang van het leefgebied of voor de mogelijkheden van verbetering van de kwaliteit van het leefgebied in het aangewezen gebied Fochteloërveen. De gevolgen van het project (naast stikstof) houden verband met het verdwijnen van een foerageergebied dat buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen ligt. Gelet hierop is in de passende beoordeling onderzocht of er na het verdwijnen van een deel van het foerageergebied nog voldoende draagkracht is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels van het Fochteloërveen. Dit onderzoek is gedaan door middel van de methode kolgansdagen. De methode kolgansdagen geeft inzicht in beschikbaar blijvend foerageergebied binnen de daarvoor aannemelijke actieradius voor de betreffende soorten, en daarmee samenhangend het draagvlak voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen. Zolang er voldoende geschikt foerageergebied in de nabije omgeving voorhanden blijft is daarmee de draagkracht voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels van het Fochteloërveen gewaarborgd.

Bekend is dat de betreffende herbivore watervogels tussen 12 (zwanen) en 30 (ganzen) kilometer kunnen foerageren vanuit slaapplaatsen. In de door initiatiefnemer uitgevoerde draagkrachtbeoordeling is een gebied "worst case" beschouwd met een straal van hooguit 5,5 kilometer vanaf de rand van het Fochteloërveen. Hierbinnen zijn de foerageergebieden bepaald. Van herbivore watervogels die buiten deze gebieden foerageren, en dus buiten de straal van 5,5 kilometer, kan niet met zekerheid worden gezegd dat ze in het Fochteloërveen gaan slapen. Deze ganzen kunnen ook uitwijken naar slaapplaatsen in Diependal of het zandgat bij Amerika. De herbivore watervogels binnen deze straal hebben zeker binding met het Fochteloërveen. Vanwege deze relatief beperkte straal van het totale gebied met beschouwde foerageergebied rond het Fochteloërveen kan gesteld worden dat de door Vogelbescherming genoemde primaire gebieden alle zijn meegenomen in de draagkrachtbepaling. De door de initiatiefnemer gevolgde werkwijze kan dan ook als een 'worst-case' benadering beschouwd worden.

b. Het areaal bollenteelt in de omgeving van het Fochteloërveen is te gering ingeschat. Volgens de lokale WetlandWacht [redacted] is de werkelijke omvang minimaal 150 ha.

Reactie GS:

In de aangepaste passende beoordeling is uitgegaan van de laatste gegevens uit het Basisregistratie Gewaspercelen (BRP). De gebruikte gegevens zijn zodoende de best beschikbare actuele aanwezig kennis.

c. Het kwaliteitsverlies van het foerageergebied is niet alleen een gevolg van de in de passende beoordeling vermelde cumulatie van ruimtelijke projecten maar komt ook door verstoring (zoals in de buurt parkerende hondenbezitters en brede fietspaden)

Reactie GS:

In de passende beoordeling zijn bij de methode "kolgansdagen" verstoringsafstanden aangehouden tot in het plangebied aanwezige wegen, paden, beplanting etc. ter bepaling van beschikbaar foerageergebied. Daarmee is eventuele (kwantificeerbare) verstoring wel degelijk passend beoordeeld.

d. Aan het fenomeen verjaging van foeragerende vogels wordt ten onrechte voorbijgegaan, terwijl dit een enorm negatief effect heeft op de draagkracht van het gebied. Volgens WetlandWacht [redacted] worden met name ganzen (illegaal?) verjaagd van landbouwpercelen om schade aan gewassen te voorkomen.

Reactie GS:

Als verjaging een negatief effect heeft op kwalificerende soorten is dat verboden. Met verboden activiteiten kan geen rekening gehouden worden in een passende beoordeling. Dit knelpunt (verstoring door verjaging) is gesignaleerd in het beheerplan Fochteloërveen (nov. 2016). In dat plan zijn de effecten van verjaging beschreven. In het beheerplan zijn meerdere maatregelen bedacht die in de eerste beheerplan periode zullen worden uitgewerkt om dit knelpunt aan te pakken. Het aspect verjaging staat los van de ontwikkeling van het project Kloosterveen.

2) Volgens gegevens uit het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM, zie sovon.nl) zijn de aantallen kleine zwaan en wilde zwaan veel lager dan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten. De instandhouding van deze soorten staat dus onder druk.

Reactie GS:

Uit de passende beoordeling voor het Kloosterveen blijkt dat het voorgenomen project geen negatieve invloed heeft op instandhoudingsdoelstellingen van de kleine zwaan en de wilde zwaan. Zoals de Afdeling heeft overwogen in de uitspraak van 11 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:735 (r.o. 8) en 17 augustus 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2259 (r.o. 4.4) kan een gebied niettemin voldoen aan de doelstelling voor de draagkracht indien minder vogels aanwezig zijn dan het aantal dat in de instandhoudingsdoelstelling voor deze vogelsoort is genoemd. De instandhoudingsdoelstelling bevat immers een opdracht tot het behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een bepaalde populatie. Dat deze populatie op een zeker moment feitelijk niet wordt gehaald, hoeft op zichzelf niet te betekenen dat de draagkracht van het gebied niet voldoende is voor die populatie. Uit de in de passende beoordeling gehanteerde methode kolgansdagen blijkt dat er voldoende draagkracht is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor beide soorten omdat er voldoende foerageergebied over blijft. Overigens gaat het in dit geval (Kloosterveen) om foerageergebied buiten een natura 2000 gebied in tegenstelling tot situatie zoals in de uitspraken het geval is.

3) Ook de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats wordt steeds meer aangetast door een toename van verstoring als gevolg van de uitbreiding van de stadsrand van Assen. In de passende beoordeling wordt hier niet op ingegaan.

Reactie GS:

In de passende beoordeling wordt wel degelijk ingegaan op de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats. In het kader van Dutch Crane Resort zijn enkele jaren geleden (2011) maatregelen getroffen om het areaal rustig leefgebied voor diverse kwalificerende soorten van het Fochteloërveen

te vergroten. Ook is hierbij de omgeving van het Esmeer deels ontoegankelijk gemaakt (het pad vanuit de richting Kloosterveen is verwijderd). Het Esmeer en de directe omgeving is hierdoor juist rustiger geworden. Aangezien het gebied alleen toegankelijk is van zonsopkomst tot zonsondergang is daarnaast het veronderstelde effect op de functie als slaapplaats niet aan de orde.

4) Volgens de indiener ontbreekt het aan een betrouwbaar beeld van de verstoring in en rond het Natura 2000 Fochteloërveen van de aangewezen Natura 2000 niet-broedvogels. Volgens de indiener zijn zonder een betrouwbaar beeld significante effecten van het project niet uit te sluiten.
Reactie GS:
In de passende beoordeling zijn bij de methode "kolgansdagen" verstoringsafstanden aangehouden tot in het plangebied aanwezige wegen, paden, beplanting etc. ter bepaling van beschikbaar foerageergebied. Daarmee is eventuele (kwantificeerbare) verstoring wel degelijk passend beoordeeld.

5) Indiener plaatst enkele nuancerende opmerkingen t.a.v. een passage over de kraanvogel. Indiener geeft aan dat in de beoordeling ten onrechte geen aandacht is geschonken aan activiteiten die mogelijk negatief effect hebben op de kraanvogel.
Reactie GS:
Uit de passende beoordeling blijkt dat het plangebied en de directe omgeving geen essentieel rust- en foerageergebied is voor de kraanvogel. De broedgebieden worden niet extra verstoord door de verhoging van de recreatiedruk als gevolg van de realisatie van de woonwijk. Negatieve gevolgen op deze soort zijn dan ook uit te sluiten. Als gevolg van deze toetsing is thans voldoende onderzocht of door de ontwikkeling van dit project er negatieve effecten zullen voordoen voor de kraanvogel. Een significant negatief effect kan uitgesloten worden.

6) Gevraagd wordt om de vergunningverlening op te schorten totdat de Raad van State definitief heeft geoordeeld over de houdbaarheid van het PAS.
Reactie GS:
Als gevolg van de vernietiging van de passende beoordeling is duidelijk geworden dat voor het aspect stikstof de vergunning van 20 mei 2019 hersteld moet worden. Dit besluit strekt daarom ter vervanging van dat besluit. Zoals uit dit besluit blijkt wordt voor het aspect stikstof extern gesaldeerd met het Stikstofregistratiesysteem. Kortheidshalve verwijzen wij naar paragraaf 6 en 7 van deze beschikking.

7) De Vogelbescherming wil graag meer positieve impulsen voor dit gebied en is bereid hieraan een bijdrage te verlenen.
Reactie GS:
Naar aanleiding van de beroepsschriften is een minnelijk traject gestart met de Vogelbescherming, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie en de gemeente Assen. De uitkomst hiervan is dat wij onafhankelijk ecologisch onderzoek laten doen conform een gezamenlijk bepaalde opdracht. Naar aanleiding van de uitkomst hiervan zullen wij mogelijk nadere maatregelen (moeten) nemen in het gebied.

Conclusie zienswijze Vogelbescherming
De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit.

9.2 Zienswijze NMF

8) Indiener is tegen de uitbreiding van de wijk Kloosterveen. Indiener vreest negatieve effecten als gevolg van extra stikstof depositie in de natuur.
Als gevolg van de vernietiging van de passende beoordeling is duidelijk geworden dat voor het aspect stikstof de vergunning van 20 mei 2019 hersteld moet worden. Dit besluit strekt daarom ter vervanging van dat besluit. Zoals uit dit besluit blijkt wordt voor het aspect stikstof extern gesaldeerd met het Stikstofregistratiesysteem. Kortheidshalve verwijzen wij naar paragraaf 6 en 7 van deze beschikking.

9) Indiener is gelet op de uitspraak van het Hof van Justitie van 7 november 2018 (PAS-arrest) van mening dat onvoldoende is onderbouwd dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen, Norgerholt en Witterveld zijn uitgesloten. Indiener is van opvatting dat aan de wetenschappelijke onderbouwing die ten grondslag ligt aan het PAS en de maatregelen waarop deze onderbouwing is gebaseerd niet voldoende zekerheid bieden dat de natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden geen schade zullen ondervinden.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

9) Indiener wijst in het bijzonder op de meetresultaten van het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden (MAN) waaruit blijkt dat de ammoniakconcentratie in de lucht in het Fochteloërveen de afgelopen jaren is toegenomen.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

10) Verder is de uitvoering van de ecologische herstelmaatregelen in Drenthe pas net op gang gekomen. De vraag is dan ook of deze op het moment al zodanig effect sorteren dat daarmee verdere verslechtering van habitattypen en leefgebieden wordt voorkomen.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

11) Verder blijken bronmaatregelen in de praktijk lang niet altijd zo effectief als theoretische modellen voorspellen. Dat bleek dit jaar bijvoorbeeld uit een onderzoek naar luchtwassers. Waar producenten beloven dat 85% van de ammoniak uit de lucht gefilterd wordt, blijkt dit in de praktijk vaak maar 59%.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

12) Gevraagd wordt om de vergunningverlening op te schorten totdat de Raad van State definitief heeft geoordeeld over de houdbaarheid van het PAS.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

Als gevolg van de aanleg van de woonwijk Kloosterveen gaat foerageergebied voor watervogels zoals kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans in het Fochteloërveen verloren. In de passende beoordeling is nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van het verdwijnen van het foerageergebied en naar de toename van verstoring. Geconstateerd wordt dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen op de kwalificerende soorten van het Fochteloërveen. Indiener acht de gebruikte methode 'kolgansdagen' niet betrouwbaar om de volgende redenen:

a. Indiener acht foerageergebied dicht bij het Fochteloërveen zoals het plangebied Kloosterveen veel belangrijker voor de foeragerende vogels dan foerageergebied(en) op grotere afstand. Hiermee is volgens indiener onvoldoende rekening gehouden.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1a. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

b. Het areaal bollenteelt in de omgeving van het Fochteloërveen is te gering ingeschat. Volgens de lokale WetlandWacht [redacted] is de werkelijke omvang minimaal 150 ha.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1b. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

c. Het kwaliteitsverlies van het foerageergebied is niet alleen een gevolg van de in de passende beoordeling vermelde cumulatie van ruimtelijke projecten maar ook komt ook door verstoring (zoals in de buurt parkerende hondenbezitters en brede fietspaden)
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1c. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

d. Aan het fenomeen verjaging van foeragerende vogels wordt ten onrechte voorbijgegaan, terwijl dit een enorm negatief effect heeft op de draagkracht van het gebied. Volgens WetlandWacht [redacted] worden met name ganzen (illegaal?) verjaagd van landbouwpercelen om schade aan gewassen te voorkomen.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1d. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

13) Volgens gegevens uit het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM, zie sovon.nl) zijn de aantallen kleine zwaan en wilde zwaan veel lager dan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten. De instandhouding van deze soorten staat dus onder druk.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 2 van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

14) Ook wordt de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats steeds meer aangetast door een toename van verstoring. In de passende beoordeling wordt hier niet op ingegaan.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 3 van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

15) Rond het Fochteloërveen vinden, naast de wens om Kloosterveen uit te breiden, meer ontwikkelingen plaats die een negatieve impact hebben op de foerageermogelijkheden voor ganzen en zwanen van N2000-gebied Fochteloërveen. Dat vraagt om een oplossing op landschapsschaal en Natuurmonumenten is graag bereid om hierover mee te denken.

Reactie GS:

Naar aanleiding van de beroepsschriften is een minnelijk traject gestart met de Vogelbescherming, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie en de gemeente Assen. De uitkomst hiervan is dat wij onafhankelijk ecologisch onderzoek laten doen conform een gezamenlijk bepaalde opdracht. Naar aanleiding van de uitkomst hiervan zullen wij mogelijk nadere maatregelen (moeten) nemen in het gebied.

Conclusie zienswijzen NMF en Natuurmonumenten

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit.

10. Conclusie

Gelet de gereserveerde stikstofruimte binnen het SSRS voor dit project, de ingediende aanvraag met bijbehorende bijlagen en de motivering in deze toelichting komen wij tot de conclusie dat de aangevraagde vergunning kan worden verleend.

Date : 29-3-2021 17:53:08
From : "[redacted]@altwym.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : [redacted]@anantis.nl
Subject : Telgegevens [redacted] tbv draagkrachtanalyse Fochteloerveen

Beste [redacted],

Tijdens het overleg met de begeleidingsgroep voor het Fochteloerveenproject d.d. 22 maart j.l. hebben we gesproken over de beschikbaarheid van telgegevens van de kwalificerende niet-broedvogels. We hebben nu de telgegevens die in de NDFF zijn opgenomen (2009-2019) ter beschikking. [redacted] heeft maandelijks tellingen van de kwalificerende soorten (plus Kraanvogel) uitgevoerd in en rond het Fochteloerveen. Deze zijn niet opgenomen in de NDFF. We beschikken nu over zijn tellingen van Kolgans en Toendrarietgans van 2011/2012 tot en met 2019/2020, en tellingen van Wilde zwaan, Kleine zwaan, Slobeend en Wintertaling van 2011/2012 tot met 2015/2016. Zijn telresultaten van de laatstgenoemde vier soorten in de seizoenen 2016/2017 tot en met 2019/2020 hebben wij niet, wintertellingen van Kraanvogel in het geheel niet.

Hierbij gaat een beknopt overzicht van de data per soort/soortengroep en mogelijkheden voor de trendanalyse.

Slaapplaatstellingen zwanen en ganzen

In de NDFF vinden we slechts 5 slaapplaatstellingen uit 7 seizoenen (SOVON-data meetnet slaapplaatstellingen 2013-2019). Een enkele telling per seizoen is onvoldoende om een betrouwbare trend met seizoensmaxima te bepalen, omdat de kans beperkt is dat juist op de teldag het hoogste aantal aanwezig is. De SOVON website laat geen trend zien voor Kleine zwaan (geen positieve telresultaten na 2011) en Kolgans; een negatieve trend voor Wilde zwaan en een positieve trend voor Toendrarietgans. Voor een betrouwbare trendberekening zijn verschillende tellingen per jaar nodig, een betrouwbare berekening is mogelijk met de dataset van [redacted] (op basis van maandelijkse tellingen per winterhalfjaar in en rond het veen). Gegevens van Toendrarietgans en Kolgans hebben wij al tot en met 2019/20. Daaruit blijkt een negatieve trend voor beide soorten. Met zijn gegevens van Wilde zwaan en Kleine zwaan kan de trend tot en met 2019/2020 beschreven worden en vergeleken met de instandhoudingsdoelen, die in seizoensmaxima zijn uitgedrukt.

Slobeend en Wintertaling

Slobeend en Wintertaling worden overdag geteld. De telgevens in de NDFF (Meetnet watervogels) van het Fochteloerveen zijn onvolledig, zodat voor deze soorten geen betrouwbare trend (op basis van seizoensgemiddelden) bepaald kan worden. De nu beschikbare data van [redacted] uit de seizoenen 2011/12 - 2015/16 voor de Wintertaling en 2014/15-2015/16 voor de Slobeend (maandelijkse tellingen per winterhalfjaar) wijzen er op dat de aantallen van beide soorten aanzienlijk hoger liggen dan die SOVON vermeldt. De trend kan met de dataset van [redacted] doorgetrokken worden tot met 2019/2020. Het is dan mogelijk om te beoordelen of de trends die vermeld zijn op de website van SOVON voor het Fochteloerveen, namelijk toename van de Slobeend en afname van de Wintertaling (tot en met 2017/18 of 2018/19), correct zijn en hoe de actuele situatie er uit ziet.

Kraanvogel

De telgevens in de NDFF (Meetnet watervogels) wijzen op gemiddeld 3-4 Kraanvogels per winterhalfjaar in de gebieden rond het Fochteloerveen (2011/2016, 2014/2019). Volgens [redacted] is dit een onderschatting; dit lijkt ook op basis van losse waarnemingen het geval. Op basis van maandelijkse tellingen van [redacted] kan het seizoensgemiddelde betrouwbaar bepaald worden.

Ganzen en zwanen rond het Fochteloerveen

De telgevens in de NDFF (Meetnet watervogels) geven een beeld van de aantallen overdag per telgebied rond het veen. Het aantal waarnemingen van Kleine zwaan is zeer beperkt, het beeld is onvolledig van Wilde zwaan (deelgebied nabij Haule). De dekkingsgraad voor ganzen is redelijk. Binnen de geregeld getelde gebiedsdelen kan het seizoensgemiddelde bepaald worden voor Wilde zwaan, Kolgans en Toendrarietgans; deze gegevens zijn bruikbaar voor het maken van verspreidingskaarten op telgebiedniveau (voor de getelde deelgebieden) en zij kunnen gebruikt worden om de benutting te kwantificeren en te vergelijken met de draagkrachtberekeningen. Dit is van betekenis als ijking van de gevolgde methodiek.

Onze conclusie is dat de NDFF-gegevens gebruikt kunnen worden voor het in beeld brengen van de verspreiding van ganzen en zwanen in delen van het gebied rond het Fochteloerveen op telgebiedniveau, en voor een ijking van de draagkrachtberekeningen. De dataset is echter zo onvolledig dat we voor zwanen en eenden geen trendanalyse uit kunnen voeren waarin de jaren 2016/17-2019/20 worden betrokken. Dit is wel mogelijk wanneer we beschikking hebben over de telgegevens die [redacted] heeft verzameld. Wij hopen dat je mogelijkheden ziet om [redacted] tegen een redelijke vergoeding zijn telgegevens van Wilde zwaan, Kleine zwaan, Slobeend, Wintertaling en Kraanvogel in het winterhalfjaar te ontsluiten en ter beschikking te stellen voor het lopende project. Deze gegevens lijken me overigens ook heel waardevol voor de evaluatie van het Natura 2000-beheerplan, omdat duidelijk wordt hoe de actuele aantallen zich verhouden tot de instandhoudingsdoelen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Altenburg & Wymenga ECOLOGISCH ONDERZOEK

Date : 21-10-2019 10:29:10
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@assen.nl
Subject : Terugkoppeling gesprek Vogelbescherming
Attachment : image001.png;image003.png;image004.png;image005.png;image009.png;image010.png;image011.png;image012.jpg;

Goedemorgen[redacted] er[redacted],

Vorige week donderdag heb ik samen met wethouder Dekker een gesprek gehad met de Vogelbescherming.
Vanuit de Vogelbescherming waren[redacted]) en Fred Wouters (directeur bestuurder) aanwezig.
We hebben een prettig gesprek gehad. Ik denk dat het goed is geweest dat onze wethouder kennis heeft gemaakt met de directeur bestuurder en dat de standpunten/belangen onderling zijn uitgewisseld.
En ik heb de indruk dat ik ook wel goed heb kunnen uitleggen waarom hun laatste verzoek/eis voor ons (en jullie) onmogelijk is om in te willigen c.q. hierover resultaatsafspraken te maken.
Maar de uitkomst is (en dat is niet geheel onverwacht) dat de VB doorgaat met haar beroepsprocedure.
Wethouder Dekker heeft aangegeven dat ze bij de provincie zal vragen om desondanks de analyse van het beheerplan Fochteloerveen naar voren te trekken. En om de VB goed bij de wijze waarop dat gebeurt te betrekken.
Dus bij deze dit verzoek.
Ik hoor graag hoe jullie hier naar kijken en of jullie hier mogelijkheden voor zien.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Tel: 0[redacted]

Aanwezig op [redacted]

Gemeente Assen

Gemeente Assen	Postadres	Afleveradres	Telefoon	E-mail
Noordersingel 33, 9401 JW Assen	Postbus 30018, 9400 RA Assen	Javastraat 13, 9401 KZ Assen	14 0592	info@assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 9-2-2021 15:30:25
From : "
To : " **@assen.nl, "** **@nmfdrenthe.nl, "** **@natuurmonumenten.nl, ""**
@Vogelbescherming.nl
Cc : " **@drenthe.nl**
Subject : t.i. statenbrief
Attachment : 6-5.3-2021000028 PS Beantw. schr.vr. natuurvergunning Kloosterveen.pdf;image001.png;

Goedemiddag,

Ter informatie zend ik jullie de brief die vandaag verstuurd is naar Provinciale Staten.
Dit n.a.v. vragen van Partij van de Dieren.

Ik vertrouw erop jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen weet je me te vinden.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)
@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

Aan:
mevrouw T. Potharst

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 9 februari 2021
Ons kenmerk 6/5.3/2021000028
Behandeld door team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
(0592) 36 55 55
Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex artikel 41 Reglement van orde over de procedure van de natuurvergunning voor het Kloosterveen

Geachte mevrouw Potharst,

In uw brief van 8 januari 2021 stelde u een aantal vragen over procedure natuurvergunning Kloosterveen. Deze vragen beantwoorden wij als volgt.

Vraag 1
In de Wnb vergunning staat dat de uitbreiding van Kloosterveen geen negatieve effecten zal hebben op de instandhoudingsdoelen van de niet-broedvogels 1 en dat er ook geen negatieve invloed op het broedgebied van de kraanvogel 2 zullen zijn.

a. Als GS bovenstaande al in de Wnb vergunning stelt, waarom wordt er dan nog een (extra) onderzoek uitgevoerd over de verstoring voor de niet-broedvogels en de kraanvogel?
b. Twijfelt GS over de eigen conclusies in de Wnb vergunning dat er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen zijn? Zo ja, waarom? Zo nee waarom niet?

Antwoord 1

a. Tegen de PAS-natuurvergunning die is afgegeven voor de realisatie van 500 woningen in de wijk Kloosterveen is in juli 2019 beroep ingediend door de Vogelbescherming, Natuurmonumenten en de Natuur en Milieufederatie (hierna: natuurpartijen). Om een langlopende juridische procedure te voorkomen hebben de natuurpartijen en de gemeente Assen ingestemd met een minnelijk traject. Het uit laten voeren van extra ecologisch onderzoek is een uitkomst van dit traject.

b. *Omdat de Wnb vergunning was verleend onder het PAS was duidelijk dat de vergunning voor het onderdeel stikstof aanpassing behoefde. De vergunning is hierop ook aangepast met gebruikmaking van het Stikstofregistratiesysteem (SSRS). Het onderwerp stikstof in de vergunning is hiermee hersteld. Ten aanzien van het onderdeel foerageergebieden hadden wij geen twijfel over de houdbaarheid van de vergunning. Bij de vergunning was namelijk een uitgebreide passende beoordeling gevoegd op basis waarvan wij de conclusie hebben kunnen trekken dat dit project geen significant negatieve effecten zal hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de relevante Natura 2000-gebieden.*

Vraag 2

Waarom heeft GS alvast een Wnb vergunning afgegeven, terwijl er nog wordt gewacht op onderzoek naar de verstorende effecten?

Antwoord 2

Ten behoeve van de natuurvergunning voor het Kloosterveen is er door de gemeente Assen een uitgebreide passende beoordeling opgesteld (welke deel van de aanvraag voor de natuurvergunning uitmaakte). In de passende beoordeling is onderzocht of er als gevolg van dit project negatieve effecten worden verwacht. In de passende beoordeling is vastgesteld dat er, met uitzondering van het aspect stikstof, wat inmiddels is opgelost met gebruikmaking van het SSRS, geen negatieve effecten zullen optreden als gevolg van dit project. De vergunning kon zodoende door ons worden verleend.

Vraag 3

a. Waarom worden de kosten van het onderzoek voor 50% betaald door de provincie Drenthe en niet geheel door de initiatiefnemer (gemeente Assen)?
b. Wat zijn de totale kosten van het onderzoek?
c. 'Wie betaalt, bepaalt'. Waarom wordt het bureau 'onafhankelijk' genoemd, als deze betaald wordt door de provincie en de gemeente?
d. Kan GS de opdracht voor het onderzoek en de resultaten van het onderzoek met PS delen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

a. *De afspraken over de kostenverdeling is een uitkomst van het minnelijk traject. Het onderzoek draagt ook bij aan de kennis van het gebied in relatie tot de instandhoudingsdoelen. Het gebied is vele malen groter dan enkel het invloedsgebied van de gemeente Assen. Daarmee is de provincie genegen bij te dragen aan de kosten van het onderzoek.*
b. *De totale kosten van het onderzoek zijn nog niet bekend. Naar schatting zal het onderzoek € 50.000,- gaan kosten.*
c. *Het adagium 'Wie betaalt, bepaalt' gaat in dit geval niet op ten aanzien van de inhoud van het onderzoek. Er zijn namelijk afspraken gemaakt over de begeleiding van de opdracht. Dit gebeurt door een begeleidingsgroep die bestaat uit mensen van de provincie, gemeente, natuurmonumenten, Vogelbescherming en Natuur en Milieufederatie.*

Daarnaast wordt de commissie voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter. Daarmee hebben wij de onafhankelijkheid geborgd.

d. *De opdracht voor het onderzoek hebben wij als bijlage 1 bij deze brief gevoegd.*

Vraag 4

Hoe heeft de uitkomst van het onderzoek door het ecologisch bureau precies gevolgen voor de Wnb procedure?

Antwoord 4

Dit heeft geen gevolgen voor de Wnb procedure. De Wnb vergunning voor het
Kloosterveen is onherroepelijk omdat de beroepsprocedures tegen die natuurvergunning zijn ingetrokken.

Vraag 5

a. Waarom heeft GS gekozen voor een minnelijk traject?
b. Had de provincie aanleiding te vermoeden dat de indieners gelijk zouden krijgen in hun beroep? Kunt u dit toelichten?
c. Bent u van plan om vaker tot een minnelijk traject te komen met indieners van beroepschriften op de Wet Natuurbescherming? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 5

a. *Zie ons antwoord op vraag 1.*
b. *Wij hadden geen aanleiding om te veronderstellen dat de indieners van het beroep gelijk zouden krijgen (met uitzondering van het aspect stikstof inmiddels is hersteld met gebruikmaking van het SSRS).*
c. *In het algemeen kunnen wij stellen dat we de voorkeur geven aan een minnelijk traject boven een beroepsprocedure. Omdat wij met alle belangen rekening willen houden zoeken wij liever gezamenlijk naar oplossingen.*

Vraag 6

a. Hoe kan de gemeente Assen de bouw in gang zetten als de Wnb procedure nog niet is afgerond?
b. Wat gebeurt er als de bezwaarmakers hun beroepen niet intrekken?
c. Wie betaalt de mogelijke kosten die door een eventuele vertraging in de bouw ontstaan?

Antwoord 6

a, b en c. Als gevolg van het minnelijke traject zijn de beroepen tegen de natuurvergunning ingetrokken. De Wnb-vergunning is hierdoor onherroepelijk. De Wnb toestemming zal daarom niet leiden tot vertraging in de bouw.

Vraag 7

a. Wie betaalt deze maatregelen? Uit welk budget?
b. Wordt er een nulmeting gedaan? En gaat u monitoren of de verslechtering inderdaad wordt voorkomen?

Antwoord 7

a. Het is nu nog onduidelijk of er maatregelen nodig zijn. Er is zodoende nu nog geen budget voor gereserveerd. Na afronding van het onderzoek zullen wij dit gaan beoordelen.
b. Het verloop van de aantallen ganzen en kraanvogel worden via het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) en beheerders bijgehouden, zoals onder meer weergegeven op de website van SOVON. Een beoordeling van verslechtering van het leefgebied wordt bepaald aan de hand van het aantal individuen wat aanwezig is en foerageert, maar wordt geijkt ten opzichte van het instandhoudingsdoel van het gebied. Een nulmeting is daarvoor niet direct noodzakelijk. Wel wordt in het onderzoek gekeken naar de ontwikkeling van het foerageergebied over de jaren.

Vraag 8

Uit welk budget stelt GS hiervoor middelen ter beschikking? Wat zijn ´voldoende middelen´ in dit verband?

Antwoord 8

Het is nu nog onduidelijk of er maatregelen nodig zijn. Er is zodoende nu nog geen budget voor gereserveerd.

Vraag 9

a. Waarom is bovenstaande passage (over de intentie t.a.v. toekomstige beroepsprocedures) opgenomen in de overeenkomst?
b. Heeft het uitspreken van intentie enige juridische status?

Antwoord 9

a. De passage is opgenomen om te onderstrepen dat wij met elkaar in gesprek moeten blijven en daarin gezamenlijk naar oplossingen te zoeken. Dit heeft de voorkeur van alle partijen die verbonden zijn aan de overeenkomst.
b. Het uitspreken van een intentie is niet juridisch afdwingbaar maar het heeft wel degelijk nut. Het uitspreken van een intentie heeft als functie dat voor alle partijen helder is dat de voorkeur ligt bij het voeren van een gesprek boven een juridische procedure.

Vraag 10

Met betrekking tot de stikstofdepositie; Fochteloërveen is reeds zwaar overbelast door stikstof.

a. Wat gaat de provincie doen om deze depositie te verminderen?
b. Wordt de maximumsnelheid op de N373 Norgervaart verlaagt van 80km/uur naar 60 km/uur om de stikstofdepositie op het Fochteloërveen omlaag te brengen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

a. De algemene opgave om stikstof te verminderen ligt bij het Rijk. Hiervoor is door de Tweede Kamer het wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering aangenomen. Over de rol die wij als provincie in dit kader hebben (zoals de gebiedsgerichte aanpak) informeren wij u regelmatig. Kortheidshalve verwijzen wij u naar de communicatie in dat verband.

b. Nee dit is niet aan de orde. De provinciale weg N373 heeft in door PS vastgestelde netwerk van wegen een gebiedsontsluitende functie. De huidige weginrichting sluit aan bij deze functie van de weg: zo is de weg voldoende breed, is (brom)fietsverkeer gescheiden van het overige verkeer en geldt een snelheidslimiet van 80 km/u. Gelet op de (gemiddeld) af te leggen afstand over een gebiedsontsluitingsweg en de daarmee samenhangende ritduur, is een snelheid van 80 km/u passend.

Vraag 11

Er bestaan zorgen over de juridische houdbaarheid van de SSRS omdat deze mogelijk in strijd is met de Habitatrichtlijn. Maakt GS zich zorgen om de juridische houdbaarheid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

De minister heeft aangegeven dat het SSRS juridisch voldoende onderbouwd is.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter , secretaris

Bijlage Opdracht; Verstoring van en oplossingen voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen d.d. 29 september 2020

[redacted]/coll.

Date : 3-7-2019 16:10:25
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@nmfdrenthe.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl
BCc : "[redacted]@assen.nl
Subject : uitnodiging
Attachment : image001.png;

Ho[redacted]

Graag organiseren wij op korte termijn een gesprek samen met de gemeente Assen, NMF, NM en de vogelbescherming n.a.v. de natuurvergunning Kloosterveen.
Mag ik jou vragen om mij de emailadressen toe te sturen van de betrokkenen die daarbij (ambtelijk) aanwezig willen/kunnen zijn namens NMF, NM en de vogelbescherming?
De bijeenkomst willen wij graag op korte termijn inplannen (ergens op of tussen 15-18 juli).

Graag hoor ik van je.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Date : 9-10-2020 11:48:12
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drentsparlement.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : Vandaag 13.00 uur verzenden Statenbrief - overeenkomst Kloosterveen
Attachment : 41-4.4-2020001898 PS Natuurvergunning Kloosterveen-opdracht Fochteloërveen.pdf;

Hoi[redacted]

Zou jij zoals we gisteren hebben afgesproken, bijgevoegde statenbrief om 13.00 uur vandaag willen verzenden aan de statenleden? De Natuur- en Milieufederatie zal rond dat tijdstip ook een persbericht doen uitgaan en de raad van Assen wordt ook rond dit tijdstip per brief geïnformeerd. Volgens mij doen we het dan netjes! Zou je me kunnen laten weten of het zo in orde komt? Dank!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Date : 11-9-2019 10:34:21
From : '[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : '[redacted]@drenthe.nl
Subject : vanmiddag even bellen?
Attachment : image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image008.png;image009.png;image010.png;image011.png;

Dag [redacted],

Ik wil je vandaag graag bellen over de vraag of wij in hetgeen is besproken in het laatste overleg voldoende aanleiding zien om het overleg voort te zetten om te trachten tot overeenstemming te komen. Komt dat vanmiddag uit?

Groet,
[redacted]

Tel: +31 (0)3[redacted]
Mob:

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 augustus 2019 15:38
Aan: [redacted] Arnout Venekamp [redacted]
CC: [redacted]@natuurmonumenten.nl [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl' ; [redacted]@assen.nl'
Onderwerp: RE: Data voor overleg

Geachte [redacted]

De fout lag zeker niet bij u maar in de overdracht bij ons op kantoor. Hiervoor excuses. De nieuwe uitnodiging is inmiddels geprikt waarbij zowel u als [redacted] aanwezig kunnen zijn (zag ik).

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
[redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: maandag 22 juli 2019 14:14
Aan: Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl> [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl> [redacted]@nmfdrenthe.nl> [redacted]@natuurmonumenten.nl; [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Data voor overleg

Geachte heren Venekamp, [redacted]

[redacted] van de Natuur en Milieufederatie gaf aan dat u mij vorige week op het overleg verwachtte. Dat verbaast mij, want ik heb op 5 juli aan de secretaresse de verhinderdata van mij en mijn collega [redacted] gemaild (zie bijlage). Toen het overleg toch op een verhinderdatum werd gepland, heb ik jullie outlook uitnodiging geweigerd met een toelichting erbij.

Ik begreep van [redacted] dat u een tweede overleg gaat plannen. Het is voor VBN van belang dat [redacted] en ik beiden aanwezig kunnen zijn bij overleggen over dit dossier. [redacted] werkt als inhoudelijk medewerker en dossiervoerder aan dit dossier. Ik zorg voor juridische ondersteuning. Onze WetlandWacht [redacted] biedt ons kennis en gegevens over het Fochteloerveen. (Hij was vorige week ook verhinderd en had zich afgemeld bij de secretaresse.)

Vriendelijk verzoek om bij het plannen van het volgende overleg er rekening mee te houden dat ik van ver moet komen (Den Haag). Dus graag niet eerder dan 10 uur.

Vriendelijke groet,

[redacted]

Tel: +31 (0)3[redacted]
Mob:

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: donderdag 4 juli 2019 15:01
Aan: [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl' [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl' [redacted]@assen.nl>
CC: Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Data voor overleg

Beste mensen,

Op verzoek van [redacted], wil ik een ambtelijk overleg in gaan plannen nog voor de zomervakantie.
Het onderwerp is vogelbescherming n.a.v. de natuurvergunning Kloosterveen.
Ik heb een aantal data voor u, waarop de heren Arnout Venekamp, [redacted] en [redacted], beschikbaar zijn.
Wilt u aangeven welke datum en tijdstip u beschikbaar bent? Dan kan ik z.s.m. een overleg in gaan plannen.

Woensdag 17 juli van 9.00 tot 10.30 uur
Donderdag 18 juli van 9.00 tot 10.30 uur OF van 10.30 tot 12.00 uur OF 13.00 tot 14.30 uur OF 14.30 tot 16.00 uur
Vrijdag 19 juli van 9.00 tot 10.30 OF van 10.30 tot 12.00 uur
Zou u mij z.s.m. een reactie kunnen sturen a.u.b.
Alvast hartelijk dank.

Met vriendelijke groet,

[redacted] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [redacted]
Telefoon: (0592) [redacted] of + 06-[redacted]
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl
provincie Drenthe

Date : 26-11-2020 08:39:40
From : [redacted]@nmfdrenthe.nl
To : [redacted]@drenthe.nl
Subject : verlenen opdracht Kloosterveen
Attachment : image001.jpg;

Hallo [redacted]

Vorige week donderdag 19 november is de offerte van Altenburg en Wymenga besproken. Maar er is een nieuwe afspraak gemaakt op 7 en/of 14 december, omdat we te weinig tijd hadden om de details te bespreken. Omdat iedereen op hoofdlijnen wel akkoord was met de offerte, is het mij nu even onduidelijk of de provincie de opdracht nu al officieel heeft verleend (en wij dus ons beroep moeten intrekken) of dat de opdracht pas na het volgende overleg wordt verleend.

Met vriendelijke groet,

[redacted] oedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

Date : 1-6-2021 05:40:51
From : "[redacted]@anantis.nl
To : [redacted]@natuurmonumenten.nl, [redacted]@hetnet.nl" [redacted]@hetnet.nl, "[redacted]@drenthe.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@drenthe.nl, [redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl, "[redacted]@altwym.nl, [redacted]@altwym.nl
Subject : verslag bijeenkomst Begeleidingsgroep foerageergebied Fochteloërveen 18 mei
Attachment : Verslag bijeenkomst 18 mei 2021 begeleidingsgroep onderzoek foerageergebied Fochteloërveen.docx;

Dag allen

Bijgevoegd een beknopt verslag van de bijeenkomst van 18 mei. We hebben nog 2 bijeenkomsten te goed
15 juni (13.00-14.30
5 juli (15.30-17.00)

Met vriendelijke groet,

[redacted]

06[redacted]
www.anantis.nl

Kort verslag bijeenkomst begeleidingsgroep onderzoek foerageergebied Fochteloërveen

18 mei 2021

Aanwezig

, provincie Drenthe, , Wetlandwacht, , gemeente Assen, , Altenburg & Wymenga, , NMFD, , onafhankelijk voorzitter, , Altenburg &Wymenga, , Altenburg & Wymenga, , Natuurmonumenten, , Provincie Drenthe

Afwezig

, Vogelbescherming

1. Verslag afspraken 23 april 2021

De afspraken over de te volgen methode zijn door A&W vastgelegd in het document afspraken methodiek 23 april 2021. Ingestemd wordt met de aanpak zoals daar beschreven.

2. Presentatie resultaten A&W

presenteert de resultaten tot nu toe. Hij start met de *trendanalyse*. De data van geven ten opzichte van de SOVON data een beter beeld. Er zijn verschillen met de landelijke trend die nadere duiding vragen, met name bij de wilde zwaan. Gevraagd wordt ook in de grafieken duidelijk aan te geven welke data gepresenteerd zijn.

De presentatie op kaart van de *verstoringsbronnen* moet in de tekst goed worden toegelicht. Geopperd wordt de topografie zichtbaar te maken, het Fochteloërveen een andere kleurcode te geven en uitleg te geven over de eenheid Kolgansdagen.

De draagkrachtanalyse laat een grote variatie zien. Herkend wordt dat jagen zo'n grote invloed heeft. Jagers weten goed waar en wanneer ganzen foerageren. Om onderscheid naar weekend en door de week te maken, ontbreken voor de meeste bronnen de data. De gegevens zijn wel van vóór Corona.

De informatie over toe- en afname van medegebruik ten opzichte van 2009 komt van het historisch panel. De informatie geeft een vrij aardig beeld. Opgemerkt wordt dat in 2010 landbouwgebied omgezet is in natuur, met een afname van foerageergebied tot gevolg. checkt dit jaartal.

Het vliegverkeer kon vrij nauwkeurig bepaald worden aan de hand van de gegevens van Airport Eelde. Minder goed is in te schatten hoe lang men boven het Fochteloërveen vloog. De vraag is of de overlast door vliegverkeer goed in beeld is. A&W gaat de data nader analyseren om de verstoringsduur van kleine vliegtuigjes in 2009 en 2019 te bepalen.

De scores van de *gevoeligheidsanalyse* met betrekking tot vliegverkeer en de ANWB data worden nogmaals gecheckt door A&W.

A&W is nog steeds op zoek naar goede informatie over mogelijke *ontwikkelingen.* Afgesproken wordt onderscheid te maken in “harde” plannen, waar al een concreet voorstel over is gepubliceerd in een formele procedure en “zachte” plannen, zoals bijvoorbeeld de plannen voor het fietspad. Om de impact van zachte plannen te kunnen bepalen wordt gewerkt met “contouren” ; de verwachte omvang wordt op de kaart geprojecteerd.

A&W mailt de leden van de begeleidingsgroep welke ontwikkelingen inmiddels bekend zijn, de leden vullen aan.

A&W maakt een vergelijking van de historische, huidige situatie en ontwikkelingen.

3. Vervolg

Uitgaande van het op tijd binnen krijgen van de ontbrekende gegevens, kan A&W het onderzoek wat betreft draagkrachtanalyse half juni volledig hebben uitgevoerd. Er van uit gaande dat de aanpak voor een berekening van draagkrachteffecten in relatie tot ontwikkelingen en mogelijke / wenselijke verstoringsmaatregelen half juni vastgesteld wordt kan het concept rapport opgesteld worden en drie weken later worden besproken in de begeleidingsgroep. Gestreefd wordt naar afronding in nog twee bijeenkomsten.

De laatste twee bijeenkomsten worden met een datumprikker ingepland.

Date : 31-3-2021 11:30:45
From : "[redacted]en@altwym.nl
To : "[redacted]@hetnet.nl, "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl" [redacted]@vogelbescherming.nl, [redacted]"
[redacted]@natuurmonumenten.nl, "[redacted]@drenthe.nl, [redacted]@nmfdrenthe.nl" [redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@assen.nl, "R[redacted]
[redacted]@altwym.nl, "[redacted]@anantis.nl
Subject : Verslag bijeenkomst Fochteloërveen 22-03-2021
Attachment : 20210322 verslag bijeenkomst BegCie Fochteloërveen.docx;

Beste allen,

Bij deze in de bijlage alvast het verslag van de bijeenkomst van afgelopen maandag 22 maart.
Zoals genoemd zullen wij de gehanteerde methodiek met onderbouwing en de vraag van [redacted] over de slaapplaatsen en foerageergebieden in Drenthe eind van de week toesturen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
+31 511 - [redacted]
www.altwym.nl
Altenburg & Wymenga ECOLOGISCH ONDERZOEK

Verslag vijfde bijeenkomst onderzoeksgroep Fochteloërveen
22 maart 2021

Aanwezig: [redacted] *(VB),* [redacted] *(NMFD),* [redacted] *(Prov. Drenthe),* [redacted] *(NM),* [redacted] *(A&W),* [redacted] *(A&W),* [redacted] *(Prov. Drenthe),* [redacted] *(gem. Assen).*

Afwezig: [redacted] *(WWW),* [redacted] *(laatste half uur aanwezig).*

1. **Opening**

De bijeenkomst staat in het teken van de eerste resultaten van de trendanalyse en draagkrachtberekening.

2. **Verslag 5 maart**

Goedgekeurd

3. **Trendanalyse**

Alle aangevraagde NDFF toestemmingsdata zijn binnen, maar veel gegevens zijn alsnog niet volledig. De trends voor Toendrarietgans en Kolgans zijn wel te berekenen. Wilde zwaan gegevens zijn onvolledig. Nabij Haule ontbreken heel veel gegevens, dus dit beeld is ook onvolledig. Voor Kleine zwaan zijn dermate weinig waarnemingen dat geen trend te berekenen is. Ook voor Slobeend en Wintertaling zijn gegevens fragmentarisch en is geen trend te berekenen.

Hieruit valt te concluderen dat de gegevens van [redacted] van de afgelopen 5 jaar wel echt nodig zijn om betrouwbare uitspraken te doen.

<u>Rietgans</u>: trend maxima Sovon website. Van jaar op jaar fluctueren de aantallen sterk. Sommige jaren ligt het er flink boven, andere jaren flink onder. Op Sovon staat dat trend Rietgans in Fveen positief is; dat komt door hogere aantallen in 2015, 2017 en 2018. Wanneer je naar seizoensgemiddeldes kijkt, dan zie je een hele duidelijke negatieve trend. Dit is betrouwbaarder omdat er maandelijkse telgegevens inzitten. Dit geeft een betere kijk in benutting over het seizoen. Dit is een belangrijk punt en argument om te beslissen dat je het beste de frequentere tellingen kunt nemen voor een betrouwbare trendanalyse.

[redacted] merkt op dat de trend op Sovon gewoon wordt weergegeven en dat het doel voor de Toendrarietgans wordt weergegeven als seizoensmaximum en niet seizoensgemiddelde. Waarom dan trend als gemiddelde weergeven?

[redacted] begrijpt de opmerkingen en geeft aan dat hoe minder tellingen er zijn, hoe groter de kans is dat je het seizoensmaximum mist en vice versa. Waar het werkelijk om gaat is om de draagkracht van het gebied en de benutting. Als het gemiddelde hiervan een beter beeld geeft, krijg je een beter beeld van ecologische realiteit.

<u>Kolgans:</u> Zowel in maxima als seizoensgemiddeldes zit een negatieve trend. Op basis van de Sovon gegevens is dat lastiger te zeggen; hier staat dat er geen trend aantoonbaar is. Bij de Kolgans is het zo dat het aantalsniveau boven het instandhoudingsdoel zit. Dus dat geeft aan

dat er voor de Kolgans geen draagkrachtprobleem is. Wat wel opvalt is dat de trend voor de Kolgans (zie je bij seizgem) dat de aantallen naar beneden gaan. Je kunt je afvragen wat daar dan aan de hand is.

[redacted] vraagt zich af of de neerwaartse trend afhangt van de landelijke trend en of bekend is of dit voor omliggende locaties in Drenthe ook geldt. [redacted] geeft aan dat de landelijke trend voor Rietgans positief is en voor Kolgans al jarenlang stabiel. Voor andere locaties heeft [redacted] het niet scherp, maar kan dit uitzoeken.

[redacted] vraagt zich af of er een verklaring is voor de uitschieter in 2015. [redacted] vindt dit iets om aan [redacted] te vragen. Wat is de oorzaak van grote jaar op jaar verschillen? Weersomstandigheden?

[redacted] refereert aan kaartje beheerplan Kolgans. Tot aan 2011 is het rond de doelstelling. Lineair vlak of lineair omhoog; belangrijk om ook langere trend te bekijken.

4. Draagkrachtanalyse

Afgelopen keer zijn alle uitgangspunten uitgelegd. Een daarvan is 5 km rond buitengrens Fveen. Daarbinnen zijn de verschillende verstoringsfactoren geïnventariseerd. Er zijn draagkrachtcijfers verzameld per gewas- en graslandtypen met een bandbreedte. Daarnaast hebben we de aangepaste kaarten van [redacted] en [redacted] gebruikt.

Stapsgewijze aanpak:

1. Basisverstoringskaart landschap, regulier gebruik,
2. Toevoegen extra verstoringskaarten.

Voorbeeld km vak. Uit onderzoeken blijkt dat 33% binnen een verstoringszone langs paden en wegen nog benut wordt. Die 33% heeft alleen betrekking op geschikte gewassen en terreintypes. Verschillende soorten van verstoring treden op over het hele oppervlak. Als we denken aan verjaging: dit vindt plaats op de kavels. Dit geldt voor crossers/ metaaldetectoren/ vliegtuigen/ verjaging. Overal kan dit verstoring geven.

Wandelaars en fietsers zijn actief via de paden en wegen. In eerste instantie hadden we wandelaars en fietsers behandeld als verjaging en afschot, dus meegenomen over het gehele oppervlakte. Echter, bleef er geen draagkracht meer over in dat geval. Vervolgens gezocht naar een meer realistische aanpak; verstoring vindt vooral plaats in de omgeving van wegen en paden. Dus binnen die basisverstoring van 100 m. De extra verstoring door fietsers en wandelaars is daarom berekend over de oppervlakte van 33% binnen de verstoringszone van de basisverstoringskaart.

De verstoringsfactoren zijn vervolgens behandeld als onafhankelijk. Je vermenigvuldigt de verstoringskansen. Het verstoorde gedeelte is dan bijvoorbeeld 44% (vermenigvuldiging van verstoringskansen) niet 50% (optelling van verstoringskansen). De gecombineerde of cumulatieve verstoringskans is kleiner, omdat twee vormen van verstoring ook tegelijkertijd op kunnen treden. Zo kan je ook de andere vormen van verstoring meenemen.

[redacted] vraagt zich af wat het verschil is met de aanpak voor onderzoek in Noordwest Overijssel. [redacted] geeft aan dat dit een gebied is waar je niet die sterke mate van recreatief verkeer en crossmotors, vliegverkeer hebt zoals bij Fveen.

[redacted] vraagt zich af hoe verjaging in die context te zien. [redacted] geeft aan dat verjaging net als vliegverkeer en crossers wordt behandeld; over opp onverstoord + 33% van opp 100 m-verstoringszone .

Het vliegverkeer is niet in km vakken geïnventariseerd, maar voor het gebied als geheel. We hebben voor 2019 alle gegevens gebruikt van alle passerende vliegverkeer types voor de winterperiode (sept t/m maart). Hier zitten zowel hoogtegegevens in als de lengte van het vliegpad. De vliegverkeer types zijn gecategoriseerd in 4 categorieën (klein vliegtuig, groot vliegtuig, straaljager, helikopter). We hebben bekeken hoe vaak een vliegtuig overkomt en of dit verschilt per maand (nee) of door de week (ja). Kleine vliegtuigjes komen veel vaker over.

Er is voor de analyse specifiek onderscheid gemaakt in categorieën en verstoringshoogtes, gebaseerd op literatuuronderzoek en observaties van Herman. Enkel de vliegtuigpassages lager of gelijk aan de verstoringshoogte zijn meegenomen in de analyse. Ook horizontale verstoring is meegenomen om gecombineerd met het vliegpad het verstoringsoppervlak te kunnen berekenen. Omdat het verstoringoppervlak groot is, is niet per km hok gerekend. Ook verstoringsduur meegenomen. Gemiddelde verstoringsduur is 6 minuten.

[redacted] benoemd dat bij kleine lesvliegtuigjes een cirkel wordt gevlogen. Niet een recht doorlopende lijn. In principe is er een convenant dat er niet boven het Fochteloërveen gevlogen mag worden.

In totaal komen we met de huidige berekening uit op 65% minder draagkracht in cumulatie t.o.v. de basisverstoringskaart. Deze draagkracht heeft betrekking op ganzen en zwanen in het winterhalfjaar, uitgedrukt in kolgansdagen. Onderscheid is gemaakt in grasland en bouwland. Dit is relevant, omdat Rietganzen voor ongeveer 90% op bouwland foerageren.

[redacted] heeft een vraag over cumulatie. Hebben jullie het zo benaderd dat passanten na elkaar komen, volgen fietsers/wandelaars dezelfde route? Hoe is dit gedaan? Verstoring na elkaar of niet?

[redacted] geeft aan dat gewerkt is op het niveau van km vakken. Als iemand kilometers lang doorfietst of doorloopt dan komt het verschillende keren terug in verschillende km-vakken. De verstoorde oppervlakten zijn per km-vak uitgerekend en vervolgens opgeteld.

We bekijken nog of we rekening kunnen houden met doordeweeks en weekend dagen. Doordeweeks is er aanzienlijk meer vliegverkeer. Wandelaars en fietsers komen meer in het weekend. Dit zou een verbetering van het rekenresultaat op kunnen leveren. Maar dan moeten we wel weten wat het verschil is tussen weekend en doordeweek.

[redacted] vraagt zich af of het percentage op km hok al is afgekaart, of is hier nog een tijdspad voor afstemming. [redacted] geeft aan dat het de vorige keer behandeld is. [redacted] legt uit dat precieze metingen er niet zijn, dus we zijn km hok voor km hok afgegaan en hebben

verstoring ingeschat. Waar is intensief fietspad etc.; zo kom je op een percentage. Het blijven wel interpretaties.

geeft aan dat dit de best mogelijke manier is om de ervaring die er is te kwantificeren. Als je het precies wilt weten, dan is gericht onderzoek doen nodig.

: betekent “100% verstoord” dat daadwerkelijk 7 dagen in de week gedurende de hele dag verstoring optreedt?

die 100% is alleen toegekend in de woonwijken. Daar wordt de hele dag door het gebied verstoord door wandelaars en fietsers. De 75% klasse hebben betrekking op de drukkere doorgaande wegen.

: we zien in de verdeling van ganzen op slaapplaats in de winter dat de kolgans vooral naar Friesland / grasland vliegt; toendrarietganzen vliegen naar Drenthe, naar het bouwland.

stelt dat het uitgangspunt was dat in de analyse een afstand van 10 km tot het Fochteloërveen betrokken zou worden. Waar komt de 5 km vandaan? : hier hebben we het de vorige keer over gehad. Toen hebben we de verschillende kaarten over elkaar heen gelegd, waaronder kaarten van de meest recente PB en de kaarten van met het activiteitengebied van de vogels. Hieruit blijkt dat 5 km zone rond het Fochteloërveen overeen komt wat in de pb is gebruikt en aansluit op het activiteitengebied ganzen en zwanen. Wanneer je vanuit het centrum kijkt is de afstand 7-8 km. Als de ganzen verder moeten vliegen, stappen ze over op een andere slaapplaats. De ecologische relatie met het Fochteloërveen wordt dan losgelaten. In principe kunnen ganzen 20 km vliegen, maar ze zoeken een optimale foerageerstrategie. Verder is het ook zo dat het erom gaat dat de instandhoudingsdoelen van het Fveen overeind blijven.

en zijn het eens met de aanpak. is benieuwd naar kaart van andere foerageergebieden. Het is logisch dat wanneer veronderstelde afstand groter wordt de berekende draagkracht ook groter wordt. A&W zal een kaart presenteren met verschillende slaapplaatsen en daarmee verbonden foerageergebieden in Drenthe.

5. Data, planning en vervolg

zou graag kijken naar mogelijkheden voor verkrijgen van meer gegevens van en zou een verzoek willen doen voor vergoeding door de provincie, zodat een goede trendanalyse gedaan kan worden.

geeft aan dat we blijkbaar op basis van gegevens NDFF alleen trendanalyse kunnen doen voor Kolgans en Rietgans. Voor zwanen dus geen trendanalyse, wat wel van belang is. sluit zich hierbij aan.

geeft aan dat als het belangrijk wordt geacht ook gedacht kan worden dat vanuit appellanten wordt aangeboden om het te leveren.

Rest van begcie vindt het belangrijk dat deze gegevens van [redacted] in de analyse worden meegenomen; daarbij is de vraag wat een redelijke vergoeding is. [redacted] vraagt of [redacted] en [redacted] hierover onderling kunnen overleggen.

Acties:

- A&W stelt de methodiek voor draagkrachtberekeningen op schrift
- A&W presenteert een kaart met slaapplaatsen en daarmee verbonden foerageergebieden voor de Rietgans in Drenthe
- [redacted] en [redacted] overleg over een vergoeding voor telgegevens van [redacted]

Vervolgacties voor draagkrachtberekeningen:

- Kraanvogel: een analyse gebaseerd op het recente aantal broedvogels, waarin gewassen en verstoringsdruk nader bekeken worden
- Draagkracht historische situatie: evaluatiepanel organiseren
- Ontwikkelingen inventariseren, genoemd wordt het zonnepark Zuidveld in gemeente Noordenveld

Planning:

- Volgende bijeenkomst wordt uitgesteld. [redacted] stuurt een datumprikker voor een nieuwe datum, omdat het zinvoller is te overleggen als alle analyses compleet zijn.

6. Afronding

Geen verdere punten.

Date : 8-5-2020 13:39:08
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@assen.nl
Subject : Verslag concept ovk
Attachment : 20200506 Verslag concept ovk.docx;image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;image008.jpg;

Goedemiddag[redacted],

Bij deze het uitgewerkte verslag van de sessie van woensdagmorgen.
Het lijkt me goed als jullie nog checken of een en ander goed verwoord is.
Regelen jullie daarna de verzending richting de overige partijen?

Goed weekend gewenst.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

tel. 0592[redacted] / 06-[redacted]

Aanwezig op maandag, dinsdag en woensdag

Gemeente Assen

Gemeente Assen	Postadres	Afleveradres	Telefoon	E-mail
Noordersingel 33,	Postbus 30018,	Javastraat 13,	14 0592	info@assen.nl
9401 JW Assen	9400 RA Assen	9401 KZ Assen		

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Verslag op hoofdlijnen – overleg concept privaatrechtelijke ovk en bijbehorende opdracht

Datum: 6 mei 2020

Aanwezig: [redacted] (NMF Drenthe), [redacted] (Natuurmonumenten), [redacted] (Vogelbescherming Nederland), [redacted] (Vogelbescherming Nederland), [redacted] (provincie Drenthe), [redacted] (provincie Drenthe), [redacted] (gemeente Assen), [redacted] (gemeente Assen)

Inleiding
Omdat [redacted] nieuw is in het gezelschap, wordt gestart wordt met een voorstelrondje.

[redacted] leidt het overleg verder in. Vóór de coronacrisis is er met elkaar gesproken. Vervolgens is er een conceptovereenkomst en -opdracht opgesteld en gedeeld met elkaar. De natuurpartijen hebben daarop gezamenlijk gereageerd. De reactie was voor de beide overheden aanleiding voor dit gesprek. De opmerkingen worden langs gelopen.

Stikstof
De wijze waarop dit onderwerp is beschreven in de overeenkomst vinden de natuurpartijen te mager. Er is nog niet ingevuld hoe dit opgelost wordt.

[redacted] geeft aan dat de tijd ons heeft ingehaald; het stikstofregistratiesysteem(SRSS) is inmiddels in de lucht. Het SSRS zal als basis dienen voor de ontwikkeling van Kloosterveen. De gemeente Assen heeft al een aanvulling ingediend om gebruik te kunnen maken van het SRSS. De provincie Drenthe heeft de aanvulling doorgestuurd naar BIJ12. Op dit moment is nog geen definitief fiat of er voldoende stikstofruimte is of niet. Zodra die er is, stelt de provincie een concept-art. 6.19 Wnb besluit op. Deze zal gedeeld worden met iedereen en onderdeel uitmaken van deze overeenkomst.

Afgesproken wordt het gehele pakket te delen als de beoordeling van BIJ12 binnen is. Als de beoordeling door BIJ12 langer duurt, dan wordt de aanvulling stikstof eerder gedeeld. De andere partijen zijn benieuwd naar de gewijzigde vergunning. Partijen zijn akkoord met het proces. Als de gewijzigde vergunning conform de SRSS-regels is ingediend en wordt verleend, dan kunnen zij hierachter staan. Zij geven aan de SRSS als systematiek niet ter discussie te stellen.
De overeenkomst zal worden aangepast op basis van vorenstaande.

Privaatrechtelijke overeenkomst inzake maatregelen Fochteloërveen
De volgende opmerkingen worden gemaakt ten aanzien van de concept-privaatrechtelijke overeenkomst:

- De tekstuele opmerking bij de ondergetekenden wordt overgenomen. Instandhouding en de verplichting om verslechtering te voorkomen zijn 2 losse verplichtingen.
- Titel artikel 2 wordt conform de voorgestelde wijzigingen aangepast.
- Artikel 2a. de aanleiding voor deze overeenkomst is het beroep dat is ingediend door de natuurpartijen betreffende de verleende natuurvergunning aan de gemeente Assen voor realisatie van de woonwijk Kloosterveen. In het beroepschrift is niet gerept over broedvogels, uitgezonderd de kraanvogel. De kraanvogel heeft een status aparte en wordt wel meegenomen in het onderzoek, de overige broedvogels niet. Deze broedvogels maken ook geen gebruik van het foerageergebied. De Vogelbescherming bekijkt of ze hiermee kan instemmen en laat dit op korte termijn weten.

- Artikel 2d. Gevraagd wordt het woord ‘streefdatum’ te laten vervallen. Dit wordt overgenomen. Als einddatum voor de resultaten van het onderzoek wordt december aangehouden. Partijen hebben er geen problemen mee als dit door omstandigheden toch later wordt. Dat is dan geen reden om de overeenkomst direct te ontbinden. Het te selecteren bureau zal in het voortraject worden gevraagd of december haalbaar is als einddatum voor oplevering van het onderzoek.
- Artikel 2f. Er wordt voorgesteld een termijn van 3 jaar voor uitvoering te stellen om te voorkomen dat maatregelen niet uitgevoerd gaan worden. De bedoeling is om te formuleren dat uit het onderzoek voorgestelde maatregelen zo snel mogelijk uitgevoerd worden. Afgesproken wordt dat de zin wordt aangepast. Als uit het onderzoek voorgestelde maatregelen bekend zijn, dan worden deze zo snel mogelijk uitgevoerd. De uit te voeren maatregelen worden na het onderzoek op termijn gezet.
- Artikel 2h. De term ‘rustgebieden’ wordt gewijzigd in ‘foerageergebieden’ (= gebieden waar rust en voedsel gevonden wordt).
- Artikel 2h. De natuurpartijen hebben problemen met het 2e deel van dit artikel. Voor de provincie is het echter lastig om formeel foerageergebieden aan te wijzen als dit als maatregel uit het onderzoek blijkt. Dit heeft ermee te maken dat je met een gebiedsproces te maken hebben waarbij nog andere belangen ertoe kunnen leiden dat deze maatregelen lastig te behalen wordt. Dus absolute juridische zekerheid hierover kan de provincie niet geven. Partijen komen op dit punt niet bij elkaar. Afgesproken wordt dat dit punt wordt voorgelegd aan de gedeputeerden.
- Artikel 2i. Er speelt heel veel in en om het Fochteloërveen, daarom vinden de natuurpartijen wel dat actualisatie van het beheerplan zou moeten plaatsvinden. Dit stuit echter op problemen in de provinciale planning. Er wordt afgesproken dat alleen de eerste zin blijft staan. Herziening wordt gewijzigd in ‘actualisatie’. Het artikellid gaat concreet om de verwerking van de maatregelen in het beheerplan op enig moment. [redacted] komt nog met een tekstvoorstel om eerste zin beter vorm te geven.

Opdracht verstoringsinvloeden en oplossingen voor ganzen en zwanen in het Fochteloërveen
Enkele opmerkingen overlappen met wat al besproken is bij de privaatrechtelijke overeenkomst. Die worden hier niet weer herhaald.

Overige opmerkingen:
- Het beheerplan mist als aandachtspunt en bron voor het uit te voeren onderzoek. Dit wordt aangevuld bij de lijst van bronnenlijst onderaan de opdracht.
- Alinea 2. Voorgestelde tekstuele wijzigingen worden overgenomen. ‘Op termijn’ in de laatste zin komt tussen aanhalingstekens te staan.
- Alinea 3:
    - 1e bullet: Wordt gewijzigd: We willen een zorgvuldige en goede beschrijving en analyse op basis van de huidige en historische data. Waaronder: eerste 3 bullets aanhalen. Op die manier komen we tot een reële inschatting.
    - 2e bullet: met instandhoudingsdoelen worden de soorten bedoeld.
    - 3e bullet: moet ook soorten zijn.
    - 6e bullet: hiermee wordt beoogd het in beeld brengen van het belang van het gebied voor de soorten (wat doet de soort in dit gebied en wat doet het landelijk). Zin wordt verduidelijkt in de opdracht.
    - 7e bullet: aanvulling: leefgebied van de soorten. Wordt verduidelijkt.
    - 8e bullet is als voorstel van de natuurpartijen ingebracht. NMF ziet heel veel toekomstige plannen om het Fochteloërveen heen. Het zou goed zijn dat dit in beeld gebracht wordt. Vanuit het onderzoek worden andere betrokken gemeenten geïnformeerd over de uitvoering van dit onderzoek en daarbij worden de gemeenten

er nogmaals op attent gemaakt dat voor ruimtelijke ontwikkelingen in en rond het Fochteloërveen een natuurvergunning nodig zijn. Ook wordt opgehaald welke plannen binnen het foerageergebied (10 km) er zijn binnen de andere gemeenten. Op basis hiervan wordt een prognose voor de toekomst gemaakt. Onder 'plannen' wordt verstaan een ruimtelijke ontwikkeling waarvoor een aanvraag is ingediend die gerealiseerd wordt binnen het potentiële foerageergebied (10 km rond aangewezen het Natura 2000-gebied Fochteloërveen). Een analyse wat al die ontwikkelingen doen op het foerageergebied maakt geen onderdeel uit van het onderzoek.
    - 9e bullet: de tekstuele wijzigingen worden overgenomen.

- De kraanvogel heeft ook betekenis als niet-broedvogel. De provincie vraagt zich af hoeveel nemen we daarvan opnemen in het onderzoek? [redacted] komt met een voorstel hiervoor.
- De opmerkingen bij 'voor- en nadelen' worden verwerkt in de definitieve opdracht.
- In de concept-opdracht staat nu een passage over het inzichtelijk maken van de kosten/uren die gemoeid gaan met de verschillende oplossingen. Dit betreft enkel een overzicht van de te verwachten kosten/uren. Dit is akkoord.
- De natuurpartijen komen met een tekstvoorstel voor de scenario's. De provincie benadrukt dat bij alle scenario's geldt dat de instandhoudingsdoelen worden gewaarborgd/bereikt.
- Blz. 3, bovenaan. Het woordje 'afdoende' bij afronding opdracht wordt weggelaten.
- De tekstuele opmerkingen bij de kopjes 'governance' en 'bronnen' worden overgenomen.

Samenvattend:

- Bijna op alle punten zijn we er met elkaar uit.
- De Vogelbescherming komt terug op het punt broedvogels en kraanvogels.
- De provincie legt het voorstel om artikel 2h te laten vervallen bij de verantwoordelijke gedeputeerden neer. Waarschijnlijk zal dit 18 mei plaatsvinden. [redacted] zal de uitkomst terugkoppelen. Hiervoor wordt een videoconference call georganiseerd.
- Pas na akkoord van de gedeputeerden, worden de documenten aangepast en opnieuw rondgemaild. Daarna kunnen de aangepaste documenten aan de bestuurders van alle partijen voorgelegd worden.
- Als er geen akkoord komt van de gedeputeerden, dan wordt in de week van 18 mei tijdens de nog te plannen videoconference call besproken welke consequenties dit heeft voor het vervolg van het proces.

Date : 27-10-2020 11:08:21
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@Vogelbescherming.nl, "[redacted]@assen.nl, "[redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@natuurmonumenten.nl, [redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl, "[redacted]@assen.nl, "[redacted]@natuurmonumenten.nl, [redacted]@Natuurmonumenten.nl
Subject : vervolg begeleiding onderzoek Kloosterveen
Attachment : image001.png;

Hallo,

Dank voor jullie antwoorden. In deze mail reageer ik even naar jullie allen op de mail van [redacted] (waaronder de leden van de begeleidingscommissie).

Ad 1 [redacted] is bezig om de voorgestelde namen te benaderen/in te huren. Zodra we definitief een onafhankelijk begeleider hebben zal dat via [redacted] dan wel de begeleider gecommuniceerd worden aan de begeleidingsgroep.
Ad 2 De begeleidingsgroep bestaat uit:

- [redacted] met waarschijnlijk [redacted] (namens VB)
- [redacted] met [redacted] als back-up (namens NM)
- [redacted] (NMF)
- [redacted] (gemeente Assen)
- [redacted] (provincie Drenthe)

Ad 3 De overeenkomst wordt vandaag naar de Provinciale Staten verstuurd.

T.a.v. de opmerking van [redacted] over de toezending van de offertevraag het volgende. Er is door ons aan A&W gevraagd om een offerte te maken voor het projectvoorstel (zoals ik die vorige week naar jullie toezond). Met de nagestuurde brief wordt namelijk bedoeld het "projectvoorstel" (die is ook meegestuurd naar A&W). Daarin is de tekst verwoord zoals met z'n allen afgesproken. Ik ben het dus met je eens dat de tekst zoals door jouw geciteerd te kort door de bocht is. Maar dat maakt m.i. niet uit omdat het projectvoorstel leidend is voor het maken van de offerte.

Ik hoop jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Nadere berichtgeving zal plaats vinden aan de leden van de begeleidingscommissie.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)[redacted]
[redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 18:37
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: Aanvraag offerte

Dag [redacted]

Dank voor je mails. Vanwege mijn herfstvakantie een wat verlaat antwoord.

1. Geen bezwaren tegen de voorgestelde personen voor onafhankelijke procesbegeleider.
2. In de begeleidingscommissie zal namens VBN [redacted] deelnemen waarschijnlijk met [redacted] .
3. Geen bezwaren tegen zending overeenkomst naar staten.

Dank voor toezending van de offerteaanvraag. De tekst ervan is m.i. wat onvolledig. Er staat:
"Hierbij verzoeken wij u een offerte uit te brengen voor het onderzoeken of het areaal van het foerageergebied van ganzen en de kraanvogel rondom het Natura 2000 gebied Fochteloërveen afdoende van omvang is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Verdere informatie over de vraag is opgenomen in de nagestuurde brief."
Dat is een heel beperkte omschrijving van de opdracht die we gezamenlijk hebben geformuleerd. Het gaat immers niet alleen om ganzen en kraanvogels, maar ook om kleine en wilde zwanen. En het gaat niet alleen om de omvang van het foerageergebied, maar ook en met name om de kwaliteit ervan. Dat was nu juist onze kritiek op de passende beoordeling die Assen had laten doen.
In de offerteaanvraag wordt melding gemaakt van de "nagestuurde brief" met verdere informatie over de vraag. Mogelijk wordt daarin wel aandacht besteed aan deze punten. Vriendelijk verzoek die ons ook te mailen.
Dank alvast.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 20 oktober 2020 13:20
Aan: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Aanvraag offerte

Hallo allen,

Naar aanleiding van de mailberichten vorige week bericht ik jullie het volgende.

Voor de herfstvakantie hebben wij de opdracht uitgezet. Echter helaas is de offerte uitvraag ergens bij ons intern blijven hangen. Dit hebben we na de vakantie direct opgepakt door alsnog de offerte te vragen. Bijgaand treffen jullie die uitvraag aan.

Helaas zijn we dus nog niet zo ver dat we al een opdracht kunnen geven op de offerte. We moeten eerst de offerte afwachten.

T.a.v. het proces het volgende:

Zoals afgesproken zullen wij een onafhankelijk procesbegeleider inhuren om de begeleidingscommissie te begeleiden. Dit willen we graag z.s.m. regelen om te zorgen dat dit niet voor vertraging zorgt.
Wij stellen voor de volgende personen hiervoor te benaderen (naar beschikbaarheid e.d.):
[redacted] van Elzinga en Oterdoom, [redacted] en/of [redacted] .

Is dit wat jullie betreft akkoord? Of staan er namen tussen die jullie niet geschikt achten? Of hebben jullie andere suggesties. Dit horen ik en [redacted] graag z.s.m. (bij voorkeur uiterlijk deze week).

Wij willen de onafhankelijk procesbegeleider ook de regie geven t.a.v. het inplannen van het:
- een startbespreking
- tussentijdse update
- de begeleidingsgroep wordt in de gelegenheid gesteld om op het 1e conceptrapport en het definitieve conceptrapport te reageren.
- eindbespreking voorafgaande aan de definitieve oplevering.

Als het ecologisch onderzoek is afgerond zal de regie weer bij een provinciale ambtenaar komen te liggen. Dit kan [redacted] zijn maar ook een andere collega. Dit is afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek. Dat kunnen we nu nog niet invullen.

Verder is het tijd om de samenstelling van de begeleidingscommissie vast te stellen.
Ik kan aangeven dat [redacted] namens de provincie in de begeleidingscommissie deel zal nemen.
Zouden jullie aan willen geven wie er namens jullie organisatie in de begeleidingscommissie komt?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Date : 23-6-2020 08:29:25
From : "
To : " **@natuurmonumenten.nl, "** **@nmfdrenthe.nl,** **@Vogelbescherming.nl,** **@assen.nl**
Cc : " **@vogelbescherming.nl, "** **@Vogelbescherming.nl, "VTH" vth@drenthe.nl, "** **@assen.nl**
Subject : Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september.pdf
Attachment : Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september.pdf;image001.png;

Goedemorgen,

Hierbij de brief zoals die gisteren is verstuurd in afschrift.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)
E @drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Aan:
Rechtbank Noord-Nederland
Postbus 150
9700 AD GRONINGEN

Assen, 22 juni 2020
Ons kenmerk 201802553-00888501
Behandeld door [redacted] (0592) 36 55 55
Onderwerp: Verzoek aanhouden beroepszaken tot 1 september - Wijk Kloosterveen Assen - Uitbreiding woonwijk Kloosterveen

Geachte heer/mevrouw,

Op 6 februari 2020 heeft u ons geïnformeerd over de aanhouding van de behandeling van de beroepszaak bij u bekend onder nummer LEE 19 / 2381 NATUUR, welke procedure gelijk opgaat met beroepszaak LEE 19 / 2334 NATUUR. U heeft de eiseres gevraagd om de rechtbank uiterlijk 1 juli 2020 te informeren over de stand van zaken. Door middel van deze brief informeren wij u namens alle partijen hierover.

Wij zijn al geruime tijd in onderhandeling met de gemeente Assen, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en de Vogelbescherming Nederland over aanpassing van de natuurvergunning voor het onderdeel stikstof en maatregelen voor vogels. Deze onderhandelingen verlopen voorspoedig, maar partijen hebben o.a. voor de juridische borging en bestuurlijke afwikkeling nog tot 1 september 2020 nodig.

Ons verzoek, mede namens de indieners van het beroep, is dan ook om de behandeling van de bovengenoemde beroepszaken nog tot 1 september 2020 aan te houden. Voor 1 september 2020 zullen wij u nader informeren over de stand van zaken. Deze brief is verstuurd na afstemming met Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en de Vogelbescherming Nederland.

Wij vertrouwen erop u hiermee voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

A. Venekamp,
Teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Afschrift van deze brief is verzonden aan: gemeente Assen, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en de Vogelbescherming Nederland

Date : 13-10-2020 15:23:29
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@assen.nl,[redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@nmfdrenthe.nl,[redacted]"
[redacted]@vogelbescherming.nl, "[redacted]@natuurmonumenten.nl
Subject : Verzoek ivm regie en planning uitvoering overeenkomst

Dag[redacted],

Zou jij ons kunnen informeren hoe jullie de regie en planning van het uitvoeren van de overeenkomst zien? Wie trekt en bewaakt dat? Wat zijn de vervolgstappen en wat betekenen die voor ons (natuurorganisaties)? Dank alvast.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Date : 28-1-2022 17:14:48
From : "[redacted]@assen.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@assen.nl
Subject : Verzoek om overleg

Dag [redacted]

Telefonisch krijg ik je niet te pakken, vandaar even een mail.
Wij zouden graag met jou in overleg willen over de verdere ontwikkeling van Kloosterveen en de daarvoor benodigde natuurvergunning.
Hierbij betrekkend het verdiepend onderzoek naar foerageergebieden en de recente uitspraak van RvS vwb Wnb-vergunning HVW 184.

Is dat akkoord?
Zo ja, wanneer zou het jou passen?
Opties vanuit ons:

- Ma 7-2 om 11.00 en 13.00 uur
- Di 8-2 9.00 uur
- Wo 9-2, ochtend

Vr. groet,
[redacted]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 16-12-2019 14:02:04
From : "[redacted]@assen.nl
To : [redacted]@vogelbescherming.nl"[redacted]@vogelbescherming.nl
Cc : [redacted]@drenthe.nl
Subject : Verzoek om tel. afspraak
Attachment : image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;image008.jpg;

Beste [redacted],

Vorige week heb jij vanuit de Vogelbescherming zowel de provincie Drenthe als de gemeente Assen een nieuw voorstel gedaan in het kader van de impasse rondom de natuurvergunning Kloosterveen.
Zowel de provincie als wij binnen de gemeente hebben hier intern over gesproken en zouden jou graag hierover willen terugkoppelen.
Is het voor jou mogelijk om hier morgen tussen 13.00 en 14.00 uur met elkaar over te bellen?
We willen dan proberen om een tel. gesprek met ons 3-en te arrangeren (we zoeken nog even uit hoe we dit technisch kunnen regelen).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Tel: 06[redacted]

Aanwezig op [redacted]

Gemeente Assen

Gemeente Assen	Postadres	Afleveradres	Telefoon	E-mail
Noordersingel 33, 9401 JW Assen	Postbus 30018, 9400 RA Assen	Javastraat 13, 9401 KZ Assen	14 0592	info@assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-1-2021 09:25:36
From : "[redacted]"
To : [redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@natuurmonumenten.nl, "[redacted]@Vogelbescherming.nl, [redacted]@assen.nl
Cc : [redacted]@drenthe.nl
Subject : verzoek tot openbaren opdracht
Attachment : image005.png;image006.jpg;image008.png;image009.png;image010.png;image001.png;

Hallo allen,

Er zijn door de Partij van de Dieren nieuwe vragen gesteld over het traject Kloosterveen.
Er wordt nu ook gevraagd om openbaarmaking van de opdracht voor het onderzoek.
Eigenlijk maakt deze deel uit van de overeenkomst (waarvan jullie al hebben gezegd geen bezwaar te hebben tegen openbaarmaking) maar voor de zekerheid toch nog even de vraag:
Hebben jullie bezwaar tegen openbaarmaking van de opdracht?
Zouden jullie mij dit uiterlijk aanstaande maandag 25 januari 2021 willen laten weten?
Als ik niets hoor (en dat is prima) ga ik ervan uit dat er vanuit jullie organisaties geen bezwaren zijn.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

provincie Drenthe

[redacted]
Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592[redacted]
E [redacted]@drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@nmfdrenthe.nl>
Verzonden: donderdag 22 oktober 2020 8:10
Aan: [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst

Hallo [redacted]

Wij hebben ook geen bezwaar tegen openbaarmaking van de overeenkomst.

Met vriendelijke groet,

[redacted] oedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe

Natuur en Milieufederatie Drenthe
Hertenkamp 6
9401 HL Assen
Tel: 0592-311150
www.nmfdrenthe.nl

werkdagen ma, di, do en vr

natuur en milieu drenthe federatie

Van: [redacted]@Natuurmonumenten.nl>
Verzonden: woensdag 21 oktober 2020 7:29
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@Natuurmonumenten.nl>
Onderwerp: RE: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst

Hallo [redacted]

Bedankt voor je bericht en jouw vraag.
Ik heb even intern afgestemd, wat ons betreft is dat akkoord, wij hebben geen bezwaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Oude Benderseweg 14,
7963 PX Ruinen

0522[redacted]
Mobiel:
06[redacted]

www.natuurmonumenten.nl

Maak plaats voor wilde bloemen
Doe mee en ga naar natuurmonumenten.nl/bloemen of OERRR.NL/bloemen.

Natuurmonumenten

Red de Wilde Bloemen! OERRR

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 20 oktober 2020 15:26
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@Natuurmonumenten.nl>; [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: verzoek tot openbaren privaatrechtelijke overeenkomst
Urgentie: Hoog

Hallo,

Van de Partij voor de Dieren vanuit de Provinciale Staten hebben wij een verzoek gekregen om de privaatrechtelijke overeenkomst naar hen toe te sturen.
Als wij dit doen zal de overeenkomst te vinden zijn op de website https://www.drentsparlement.nl/ en dus in principe voor een ieder openbaar zijn.
Wij zien op voorhand geen reden om dit verzoek te weigeren en willen tot openbaarmaking overgaan.
Hierbij zullen wij uiteraard de handtekeningen onleesbaar maken.

Echter voordat wij hiertoe overgaan vernemen wij graag of er vanuit jullie zijde nog bezwaren zijn tegen openbaarmaking van dit stuk?

Zouden jullie mij dit uiterlijk aanstaande maandag 26 oktober willen laten weten? Als ik niets hoor ga ik ervan uit dat er vanuit jullie organisaties geen bezwaren zijn.

Graag hoor ik van jullie.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592
E @drenthe.nl

Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Date : 1-2-2021 19:25:38
From : "[redacted]@anantis.nl
To : "[redacted]@vogelbescherming.nl, "[redacted]@hetnet.nl"[redacted]@hetnet.nl, [redacted]@nmfdrenthe.nl, [redacted]" [redacted]@natuurmonumenten.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@altwym.nl"[redacted]@altwym.nl, "[redacted]@altwym.nl, [redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@altwym.nl, [redacted]@drenthe.nl
Subject : Volgende bijeenkomst onderzoek foerageergebied Fochteloerveen, Maandag 8 februari 10.30-12.00
Attachment : Kort verslag tweede bijeenkomst begeleidingsgroep onderzoek foerageergebied Fochteloërveen versie 7 december 2020.docx;

Dag allemaal

Op maandag 8 februari hebben we van 10.30-12.00 onze volgende bijeenkomst in het kader van het onderzoek foerageergebied Fochteloerveen. Altenburg en Wymenga is bezig om de benodigde data voor de draagkrachtberekeningen te verzamelen, o.a. via een veldbezoek maar ook door het opvragen van gegevens bij derden. Dat blijkt -mede door Corona- meer tijd te vergen dan gedacht. Dat betekent dat we a.s. maandag door A&W worden bijgepraat over de voortgang en de planning, maar er nog geen resultaten van berekeningen te melden zijn.

Verslag van de vorige bijeenkomst heb ik nog maar even bijgevoegd.

Tot maandag!

Met vriendelijke groet

[redacted]
06-[redacted]
www.anantis.nl

Kort verslag tweede bijeenkomst begeleidingsgroep onderzoek foerageergebied Fochteloërveen

7 december 2020

Aanwezig

, provincie Drenthe, , Wetlandwacht, , gemeente Assen, , Altenburg & Wymenga, NMFD, , onafhankelijk voorzitter, , Vogelbescherming, , Altenburg &Wymenga, Altenburg & Wymenga, , Natuurmonumenten, , Provincie Drenthe

1. Opening

is aangeschoven in de begeleidingsgroep. Hij heeft vanuit zijn functie Vergunningverlening en handhaving bij de provincie Drenthe veel kennis van de zaken die in het gebied spelen.

2. Verslag 19 november 2020

Het verslag wordt met de voorgestelde wijzigingen goedgekeurd.

3. Offerte A&W

In de vergadering van 19 november is de offerte (4 november 2020, 20-252/NF) op hoofdlijnen besproken en is geconcludeerd dat A&W aan de slag kon. Ook is afgesproken de opmerkingen van VBN, die naderhand per mail zijn gedeeld, mee te nemen. A&W heeft de opmerkingen van VBN van een reactie voorzien. De begeleidingsgroep stemt hiermee in. Daarmee is de offerte in zijn geheel geaccordeerd. Daarmee kan het beroep tegen de door de provincie verleende vergunning worden ingetrokken. NMFD en NM hebben dat gedaan, VBN zal dit terstond doen.

4. De aanpak

A&W presenteert de voorgestelde aanpak (presentatie bijgevoegd.

Wat betreft data wordt stilgestaan bij de te kiezen referentie: 1998 als moment van aanwijzing of 2013, moment van bepaling van omvang populaties. Geconcludeerd wordt dat de kwaliteit van beschikbare data daarin doorslaggevend zal moeten zijn. A&W zal aangeven hoe ze hier mee omgaan en welke onzekerheden dat oplevert.

Ook wordt stilgestaan bij de wijze waarop met variatie in de tijd moet worden omgegaan. Voor grondgebruik, bijv. bollenteelt, is er sprake van jaarlijks wijzigende situatie. Ook hier moet een aanpak voor worden ontwikkeld, die voldoende valide is om berekeningen op te kunnen baseren.

A&W vraagt aan een ieder relevante gegevens. Via de tabel kan een ieder aangeven welke gegevens hij/zij beschikt met bronvermelding, danwel suggesties om data te achterhalen. Het verzoek is deze voor 18 december aan te leveren. A&W brengt in kaart in hoeverre er dan nog essentiële leemten

resteren, waarvoor nog iets moet worden bedacht. Dit wordt in de eerst volgende bijeenkomst besproken.

Ten aanzien van de mee te nemen toekomstige ontwikkelingen wordt afgesproken, dat A&W begint bij de gemeente Assen en vervolgens op basis daarvan gericht aanvullingen gaat uitvragen bij de leden van de begeleidingsgroep en aanliggende gemeenten. Onderscheid moet worden gemaakt tussen “harde” (vergunde) activiteiten en mogelijke ontwikkelingen.

Er komt zsm een velddag, waar in elk geval de gebiedskenners (en) samen met A&W rond gaan en het gebruik en ontwikkelingen gaan inventariseren.

Daarna komt de begeleidingsgroep opnieuw bijeen. De reserve bijeenkomst van 14 december hoeft niet benut te worden en wordt gecanceld.

5. Vervolg

De volgende bijeenkomsten worden met een datumprikker ingepland.

Date : 3-12-2020 08:16:41
From : "[redacted]@anantis.nl
To : "[redacted]@hetnet.nl" [redacted]@hetnet.nl, "[redacted]@nmfdrenthe.nl, "[redacted]@vogelbescherming.nl, "[redacted]" [redacted]@natuurmonumenten.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@altwym.nl" [redacted]@altwym.nl, "[redacted]@altwym.nl, "[redacted]@drenthe.nl, [redacted]@altwym.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : voor maandag 7 december, tweede bijeenkomst onderzoek Fochteloërveen
Attachment : Kort verslag eerste bijeenkomst begeleidingsgroep onderzoek foerageergebied Fochteloërveen versie 2 december 2020.docx;opmerkingen VBN bij offerte 4 november van AW - reply AW.docx;

Dag allemaal

Maandag 7 december, van 12.30-14.00, hebben we de tweede bijeenkomst van de begeleidingsgroep onderzoek Fochteloërveen. Ik stuur zo een link via outlook.

Ik voeg twee documenten bij

1. Het verslag van de eerste bijeenkomst met daarin de wijzigingen zichtbaar n.a.v. de opmerkingen van [redacted] op de eerdere rondgezonden versie
2. De opmerkingen van VBN op de offerte met daar in rood toegevoegd de reactie van A&W.

In de bijeenkomst gaan we aan de hand van een presentatie van A&W de aanpak van het onderzoek bespreken.

Voor twee vragen heeft A&W jullie inbreng nodig. Het gaat om

a. data
b. ontwikkelingen die meegenomen moeten worden in het draagkracht onderzoek.

A&W zal maandag aangeven waar ze naar op zoek zijn en vraagt om na de vergadering deze inbreng aan A&W te leveren. We kunnen de volgende bijeenkomst, de 14e december, benutten om dit te bespreken, zodat A&W aan de slag kan.

Tot maandag!

[redacted]

Kort verslag eerste bijeenkomst begeleidingsgroep onderzoek foerageergebied Fochteloërveen

19 november 2020

Aanwezig

, wetlandwacht,
, gemeente Assen,
, Altenburg & Wymenga,
, NMFD,
, onafhankelijk voorzitter,
, Vogelbescherming,
, Altenburg &Wymenga,
Hut, Altenburg & Wymenga,
aas, Natuurmonumenten,
, Provincie Drenthe.

1. Opening, kennismaking

De begeleidingsgroep begeleidt het onderzoek van het foerageergebied Fochteloërveen, dat door A&W wordt uitgevoerd. is gevraagd om de rol van onafhankelijk voorzitter op zich te nemen. Voor de eerste bijeenkomst staan~~t~~ de bespreking van de offerte en de vervolgafspraken op de agenda.

Na een kennismakingsronde worden de verwachtingen van de deelnemers gedeeld. Samengevat gaat het er om consensus te bereiken over de methodiek waarmee de verstoring en draagkracht van het foerageergebied in beeld~~en~~ wordt gebracht, zodat het gesprek over de betekenis van de uitkomsten van de berekeningen kan gaan~~.~~ Om dit te kunnen bereiken is het nodig over de wijze waarop met aannames wordt gewerkt overeenstemming te hebben en zo snel mogelijk beschikking te hebben over alle relevante (gebieds) kennis in bezit bij de deelnemers.

Daarnaast hebben sommigen de verwachting dat de te kiezen methodiek inzetbaar kan zijn bij de beoordeling van andere ruimtelijke ontwikkelingen, ten behoeve van maatregelen en bij de gebiedsagenda en het N2000 beheerplan.

2. De offerte Altenburg en Wymenga van 4 november 2020

introduceert de offerte: het is van groot belang dat de aanpak goed wordt besproken, zodat allen zich kunnen vinden in de gevolgde methode en dat ook uitspreken. A&W zal volledig transparant zijn in haar onderzoek. Er is ruimte om variërende aannames/rekenregels naast elkaar door te rekenen, om daarmee de gevoeligheid van deze rekenregels /aannames in relatie tot de resultaten helder te krijgen. doet een dringend beroep op alle om beschikbare data en kennis zo snel mogelijk aan A&W aan te leveren.

start met het bespreken van de aandachtspunten en de benodigde data in de aanpak aan de hand van een notitie. Daaruit komen de volgende punten:

1. Het onderzoek gaat niet over de juistheid van de instandhoudingsdoelen, maar over de effecten op de instandhoudingsdoelen.
2. Om trends in beeld te brengen, is het zinvol on zoveel mogelijk langjarige datareeksen te kunnen benutten. In elk geval moet er vanaf het formele moment van aanwijzing gewerkt kunnen worden, maar zo mogelijk vanaf enkele jaren daarvoor.
3. Er lijken twee bronnen te zijn: SOVON en de data die voor het beheerplan gebruikt zijn. A&W zal beide bronnen benutten en nagaan waar de verschillen vandaan komen en wat die betekenen voor de methodiek en uitkomsten.
4. De gekozen contour van 10 km is gebaseerd op onderzoek naar foerageergedrag van de betreffende vogels. Dit is een goede aanname.
5. Om goed zicht te krijgen op beschikbare data en relevante (toekomstige) ontwikkelingen, gaat A&W de deelnemers bevragen.

[redacted] heeft algemene en meer specifieke opmerkingen op de offerte gemaakt en stuurt deze opmerkingen in de vorm van een notitie aan allen rond. A&W zal met in achtneming van het bovenstaande rekening houden met deze punten.

~~[Toevoegen:]De aanwezigen beamen dat A & W alleen met de begeleidingsgroep over de inhoud van het onderzoek overlegt en niet met de opdrachtgever afzonderlijk.~~

De begeleidingsgroep functioneert als inhoudelijk opdrachtgever: het gesprek over de aanpak en resultaten vindt in de begeleidingsgroep plaats.

Geconcludeerd wordt dat de offerte op hoofdlijnen akkoord wordt bevonden en dat A&W aan de slag kan. De aanpak van het onderzoek wordt daarom in een volgende bijeenkomst besproken. ~~Voor het doorspreken van de gehele offerte is helaas onvoldoende tijd beschikbaar; daarom zal spoedig een vervolgafspraak worden gepland.~~

Vervolg

Voor het bespreken van de methodiek worden twee bijeenkomsten gepland, waarvan 1 reserve. Ook wordt in januari 2021 een velddag (deel) gepland.

Opmerkingen bij offerte Altenburg & Wymenga 4 november 2020

- Op verschillende plaatsen gaat het over "*overleg met de opdrachtgever en de begeleidingsgroep*". De provincie zit echter ook in de begeleidingsgroep. Samen met Assen en de 3 NGO's. In de opdracht is nadrukkelijk overeengekomen dat de begeleidingsgroep de opdracht zal begeleiden en niet Drenthe en Assen. Dus, overleg over de inhoud vindt plaats met de begeleidingsgroep. Graag aanpassen.
- Overleg vindt inderdaad plaats in de begeleidingsgroep.

- Op p. 3 is vermeld:
  "*Wanneer de lokale trend in en rond het Natura 2000-gebied afwijkt van de trend in groter Geografisch verband, wordt een interpretatie gegeven van mogelijke oorzaken.*"
  Op zich prima dat dit wordt gedaan. Maar in het oog moet worden gehouden: Als een lokale trend overeenkomt met bijv. een landelijke trend kan het nog steeds zo zijn dat de draagkracht van een N2000-gebied niet voldoet. En de bedoeling van het onderzoek is om dit laatste boven tafel te krijgen.
  Wij onderschrijven dit. De draagkracht voor alle betrokken soorten wordt onderzocht. Hier wordt bedoeld dat een trend die afwijkt van de landelijke trend een aanwijzing geeft dat omstandigheden in het gebied zelf een rol spelen in veranderingen in aantallen.

- Ook op p. 3 is vermeld:
  "*Tevens wordt een inschatting gemaakt van de trend in relatie tot klimaatverandering (o.a. zachte winters, droge zomers) en de (verwachte) effecten hiervan op de terreingeschiktheid en instandhoudingsdoelen (bv. verandering in overwintering).*"
  Bedoeld is waarschijnlijk effecten op het *bereiken* van de instandhoudingsdoelen. Die doelen zijn gericht op **behoud of herstel van leefgebied** t.b.v. een bepaalde populatieomvang. Gewaakt moet worden voor de redenering dat het leefgebied niet langer behouden hoeft te worden als er door klimaatverandering minder vogels aanwezig zijn. Dan geldt nl. nog steeds de verplichting om het leefgebied te behouden. In strengere winters zal het gebied de aantallen immers weer moeten kunnen herbergen.
  Voor kleine zwanen bijv. zou verandering in verspreiding in combinatie met vermindering van draagkracht van het gebied ertoe kunnen leiden dat de aantallen in de instandhoudingsdoelstelling niet worden gehaald.
  Vgl. ook de Veluwerandmeren waar de instandhoudingsdoelstelling voor kleine zwaan ruimschoots wordt gehaald en sprake is van een stijgende trend.
  Gedoeld op veranderingen in de aanwezige terreingeschiktheid of draagkracht. Instandhoudingsdoelen hebben niet zozeer betrekking op aantallen vogels, maar op de draagkracht voor de betrokken aangewezen soorten.

- Ook op p. 3, onder punt 2 "Huidige draagkracht", is vermeld:
  "*Om te kunnen beoordelen of de hoeveelheid foerageergebied vanaf het moment van aanwijzing tot de huidige situatie voldoende was en is.*"
  Onderzoek naar de vraag of er t.t.v. de aanwijzing voldoende foerageergebied **was**, is nadrukkelijk geen onderdeel van de opdracht die partijen zijn overeen gekomen. In de onderhandelingen is expliciet overeengekomen dat er geen onderzoek wordt gedaan naar de correctheid van het instandhoudingsdoel. Zoals het nu is geformuleerd gebeurt dit alsnog wel. Het woordje "was" verwijderen uit de offerte.

Wij gaan geen inderdaad onderzoek doen naar de correctheid van de instandhoudingsdoelen. Bedoeld wordt dat gekeken wordt naar de draagkracht volgens de aanwijzing (die betrekking heeft op het aanwijzingsmoment) en de huidige draagkracht.

- Op p. 5, onder punt 4 “Advies”, zien wij graag dat het scenario “aanwijzen van foerageergebied” ook wordt benoemd.
- Wij nemen het aanwijzen van foerageergebied mee in het scenario voor ‘grondgebruik’

N.B. Overeengekomen is dat er ook aandacht zal zij voor de 2500 woningen (ruimtelijke ordening).

Date : 11-2-2020 10:40:42
From : [redacted]"
To : "[redacted]@drenthe.nl, [redacted]@drenthe.nl, [redacted]@drenthe.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]" [redacted]@assen.nl
Subject : voorbereidend gesprek inzake Kloosterveen

Date : 11-2-2020 10:38:36
From : "
To : " @assen.nl, " @assen.nl
Subject : voorbereidend gesprek
Attachment : Memo POHO VTH voorbereiding gesprekken.docx;

Hoi,

We hebben een voorlopige datum en tijd geprikt voor het voorbereidende overleg.
Zouden jullie (of een van jullie) kunnen aanstaande donderdag om 10.00 uur in het provinciehuis?

Zie tkn de voorbereidende memo die we maandag met de verantwoordelijk gedeputeerden hebben besproken.

Met vriendelijke groet,

Memo POHO VTH	provincie Drenthe
Gedeputeerde	Henk Jumelet en Hans Kuipers
Afschrift	
Datum	7 februari 2020
Poho datum	10 februari 2020
Opsteller	
Afgestemd met	
Onderwerp	Maatregelen Fochteloërveen i.r.t. Kloosterveen
Doel memo	☒Ter discussie ☐Ter informatie
Bijlage	
Naar GS	nee

Advies/Vraag

1. Van de actuele problematiek inzake foerageergebieden rondom het Fochteloërveen kennis nemen.
2. De mogelijke oplossingsrichtingen te verkennen.
3. Aan te geven welke oplossingsrichtingen in het gesprek met de beroepsindieners gebruikt kunnen worden
4. Op basis van de afgestemde oplossingsrichtingen een akkoord voor te bereiden na het gesprek met de indieners van het beroep en de belanghebbenden

Inleiding

In het kader van het ingestelde beroep tegen de natuurvergunning Kloosterveen is besloten om te onderzoeken of we in gezamenlijk overleg (met Vogelbescherming (VB), Natuur- en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten (NM) en de gemeente Assen) kunnen komen tot een akkoord, waarmee het beroep tegen de vergunning wordt ingetrokken.

In dit akkoord moeten afspraken gemaakt worden over maatregelen ten behoeve van de afname van stikstof én over het zekerstellen van foerageergebied voor de aangewezen vogelsoorten die buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen foerageren.

Wat betreft stikstof is er een aanpassing van de natuurvergunning nodig. Bekeken wordt of het stikstofregistratiesysteem zoals voorgesteld door het ministerie van LNV voor de eerste 500 woningen van het Kloosterveen uitkomst biedt. Indien dit niet het geval is zal de gemeente op een andere wijze deze ruimte moeten vrijmaken. Extern salderen (met de door hen opgekochte boerderij) kan dan een optie zijn.

Wat betreft de vogels, waarvoor de VB met haar beroep voor opkomt (kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kraanvogel) moeten volgens de VB in ieder geval, concrete maatregelen beschreven worden om de door hun omschreven knelpunten op te lossen. De VB ziet voor zich dat er uiteindelijk een juridisch afdwingbaar akkoord wordt vastgelegd, inclusief termijnen waarbinnen de maatregelen worden uitgevoerd. Als voorbeeld benoemd zij daarvoor het aanwijzen van foerageergebieden.

Het ambtelijke overleg staat op 27 februari 2020 gepland. Deze memo dient om dit gesprek voor te bereiden. Bijlage 1 geeft een overzicht van de actuele problematiek inzake foerageergebieden rondom het Fochteloërveen. Uit het overzicht blijkt dat wat betreft de provinciale ecologen eigenlijk niet veel hoeft te gebeuren om de instandhoudingsdoelstellingen voor aangewezen vogels van het Fochteloërveen te kunnen blijven behalen. Om tegemoet te komen aan de wensen van m.n. de VB is in het hieronder een overzicht gegeven van mogelijke oplossingsrichtingen inclusief knelpunten.

Mogelijke oplossingsrichtingen

In het beheerplan zijn vier maatregelen opgenomen (maatregel 1 t/m 4) die ervoor kunnen zorgen dat het areaal geschikt foerageergebied niet onder druk komt te staan, omdat in het beheerplan al gesignaleerd is dat in het gebied sprake is van een zekere mate van verstoring. Deze en alternatieve

maatregelen (die mogelijk meer tegenmoet komend aan de zorgen van VB) worden hieronder puntsgewijs aangegeven.

1. *Aanleg struweel langs wegen en paden.*
   Deze maatregel is al deels uitgevoerd door NM. Nagegaan kan worden of hier nog meer inzet in gepleegd kan worden.
   - Deze maatregel gaat vooral de verstoring van recreatie en overig verkeer tegen. Opzettelijke verstoring wordt hiermee niet voorkomen
2. *Tegengaan van verstoring door kleine luchtvaart (in het Natura 2000 gebied).*
   Dit punt zou al door de provincie opgepakt worden. Hier zou meer prioriteit en wellicht bestuurlijke inzet aan gekoppeld kunnen worden.
   - Deze maatregel is vooral gericht (en enkel kansrijk) boven de begrenzing van het gebied zelf. Mogelijk is een kleine buffer mogelijk,
3. *Het gebruik van het hondenbosje wijzigen*
   Het bezoek en gebruik van het Hondenbosje bij het Kleine Veen zorgt ervoor dat potentieel leefgebied voor onder andere de Kraanvogel niet door deze soort kan worden gebruikt. Er zijn al vergevorderde plannen om een nieuwe plek te zoeken voor het Hondenbosje. (Het is onduidelijk wat hiervan precies de status is).
   - Deze maatregel is gericht op het voorkomen van verstoring in het Fochteloërveen ten gunste van de nog niet aangewezen vogelrichtlijnsoort kraanvogel. Wat betreft het voorkomen van verstoring van ganzen en zwanen is de maatregel niet effectief. Echter omdat de VB hierin wel een belangrijk doel gerealiseerd ziet voor het gebied is dit wel een optie om te onderzoeken.
4. *Opstellen én uitvoeren van een handhavingsplan*
   Een handhavingsplan overeenkomen om beter te handhaven op verstoring. De VB stelt dat er veel overtredingen worden geconstateerd die verstoring tot gevolg hebben. Wellicht kan met de VB ( ) een betere manier van handhaving worden afgesproken (tussen BOA's van NM, NMF, Provincie en gemeente)?
   - *Deze maatregel is gericht op de handhaving van de huidige regels. Het knelpunt capaciteit is hier momenteel leidend in voor Drenthe.*
5. *Het aanwijzen van foerageergebieden*
   Het aanwijzen van een foerageergebieden als rustgebied (net als bij het Leekstermeergebied al het geval is). Dit zijn gebieden waar op basis van een vergoedingsafspraak ganzen en zwanen (en eventueel kraanvogels) kunnen foerageren zonder dat er in de winter verjaging plaats mag vinden.
   - *Deze maatregel is vooral gericht op graslandgebieden omdat in de winter op akkers (behalve bij wintertarwe) geen schade kan worden geleden. Aanwijzing van akkerbouwgebieden als rustgebied in de winter heeft dan meer een symbolische waarde. Vanuit Drenthe is richting de VB reeds aangegeven dat dit enkel kans van slagen kan hebben als we een gedegen gebiedsaanpak gaan doorlopen met de betreffende belanghebbenden en dat de provincie daarvoor ruimte moet krijgen.*
6. *Afstemmen ganzenbeleid Friesland en Drenthe*
   In het beheerplan is geconstateerd dat het ganzenbeleid van beide provincies enigszins verschilt. Daar wordt geopperd om het provinciale ganzenbeleid rondom het Fochteloërveen op elkaar af te stemmen, waarbij verstoring van de kleine zwaan (en kraanvogel) wordt beperkt.
   - *De aanpak van de verschillende ganzengebieden is vooral gebaseerd op het verjagen van ganzen op niet aangewezen percelen naar percelen waar vraatschade wordt vergoed. (zie ook 6) Hierdoor is nog geen actie gezet op dit punt.*
7. *Het instellen van foerageerakkers*
   Een alternatief t.o.v. voorgaande punt is om uit te zoeken of binnen deze foerageergebieden de aanleg van en het in gebruik hebben van akkers die tot doel hebben om voedsel voor de doelsoorten te garanderen (agrarisch natuurbeheer), nog een optie is. Dit zou wellicht door middel van een subsidie gestimuleerd kunnen worden? Dan zou wel uitgezocht moeten worden of dit samen kan gaan met de SNL subsidie/staatsteun.

- *Deze maatregel kan ervoor zorgen dat er een veel hogere foerageerfactor op die betreffende percelen wordt gerealiseerd dan waarvan nu in de berekening voor ganzenfoerageergebieden wordt uitgegaan. Daarmee kan dit een effectieve compensatiemethode zijn. De rust op die percelen moet dan wel worden geborgd.*

8. *Verstoringsfactoren verminderen*
   Het verkeer-/recreatieluw maken van gebieden. Dit kan bijvoorbeeld door bepaalde paden af te sluiten voor recreatie/verkeer.

   - *Deze maatregel zorgt voor meer rust in de gebieden, echter gezien de berekeningen zoals die gemaakt zijn voor het benodigde foerageergebied houden al rekening met een verstorend effect vanaf de weg. Deze maatschappelijk ongewenste maatregel kan daarmee ook enkel een symbolische waarde hebben.*

Aanvullende zaken om rekening mee te houden in het gesprek

1. Er bestaat de wens om een fietspad aan te leggen aan de zuidzijde van het Fochteloërveen. Ook dit fietspad heeft een aanvullende verstorende werking. In de huidige berekeningen is daarmee nog geen rekening gehouden. Daarmee kan dit (als dit plan doorgaat) eventuele af te spreken maatregelen tegenwerken.

2. Voor de kraanvogel is er voor het Fochteloërveen nog geen instandhoudingsdoel gesteld. Gezien de verplichting van de vogelrichtlijn wordt verwacht dat als de soort meer dan 10 jaar broedt en bijdraagt aan de wezenlijke populatie van Nederland de soort aangewezen moet worden als instandhoudingsdoel. De kraanvogel foerageert op landbouwgrond rondom het Fochteloërveen. Wanneer gekozen wordt voor het instellen van foerageergebieden helpt dit de kraanvogel.

Vervolgstappen (aanpak/uitvoering)
De bestuurlijke (denk)richtingen zullen meegenomen worden in het gesprek op 27 februari 2020.

Bijlage 1 overzicht actuele problematiek rondom het Fochteloërveen
Het Fochteloërveen is in het kader van Natura 2000 aangewezen voor ganzen en zwanen (niet-broedvogelsoorten toendrarietgans, kolgans, kleine zwaan, wilde zwaan). Deze winter- en trekvogels overnachten onder meer in de wateren van het Fochteloërveen en foerageren op aangrenzend landbouwgebied.

In het N2000-beheerplan is geconstateerd dat het areaal geschikt foerageergebied afneemt door toename van storing en verdichting van het landschap en uitbreiding van bebouwing. Hierdoor zouden de instandhoudingsdoelen van de vogelsoorten onder druk kunnen komen te staan.

Voor uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen is recentelijk de draagkrachtberekening van het foerageergebied rond het gebied geactualiseerd (Buro Bakker 2019). Hieruit is gebleken dat, worst case geredeneerd, nog (ruim) voldoende foerageergebied aanwezig is voor het behalen van de Natura 2000 doelstellingen na realisatie van het Kloosterveen. De draagkracht van foerageergebied rond het Fochteloërveen is dan ook ruim voldoende, zowel op bouwland als op grasland.

De kerngebieden van de foerageergebieden liggen aan de noord- en (zuid)westzijde van het Fochteloerveen en de draagkracht van het foerageergebied als geheel is voldoende. De instandhoudingsdoelen van toendrarietgans en kolgans worden de laatste jaren gehaald.

De aantallen van kleine en wilde zwaan niet. Het is echter onduidelijk in hoeverre de oorzaak hiervan in de situatie in en rond het Fochteloërveen ligt. De trend voor beide zwanen is sinds 1993 negatief, en sinds 2006/2007 onzeker.

Het foerageren van zwanen gebeurt vaak in hetzelfde gebied als de ganzen. Zwanen zijn minder gevoelig voor verstoring dan ganzen. Maar wanneer de ganzen bij storing opvliegen, gaan de zwanen mee.

Kleine zwaan
De afname van de kleine zwaan kan te maken hebben met zachte winters waardoor de kleine zwanen in mindere mate in Nederland verschijnen. De algehele tendens in Nederland is dalend.

Wilde zwaan
De Nederlandse tendens voor de wilde zwaan daarentegen is stijgend. De afname in het Fochteloërveen zou daarom ook te maken kunnen hebben met oorzaken in en rond het gebied zelf. Toename van storing in het foerageergebied kan een oorzaak zijn. Of dit inderdaad het geval is, is lastig vast te stellen aangezien de grootte van de populatie (en daarmee aantallen in het Fochteloërveen) door veel factoren wordt bepaald, ook door factoren buiten het Fochteloërveen en aangrenzende foerageergebied.

Date : 18-5-2020 08:02:00
From : "[redacted]@drenthe.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : Voorlopig: Vervolg gesprek Kloosterveen

Mij gaat het niet lukken.

[redacted] had je aangehaakt toch?

Date : 10-12-2019 12:39:13
From : [redacted] "
To : "Arnout Venekamp" A[redacted] @drenthe.nl, "[redacted] @drenthe.nl, "[redacted] @drenthe.nl
Cc : "[redacted] @drenthe.nl
Subject : voorstel Vogelbescherming

Hey,

Ik werd net gebeld door [redacted] van de Vogelbescherming.
Ze had een alternatief voorstel voor de situatie beroep tegen de vergunning voor het Kloosterveen.

Haar voorstel is: aanhouden beroepszaak tot uitkomst analyse (evaluatie beheerplan).
Na uitkomst analyse afspraken maken over de uitvoering van de maatregelen.
In die overeenkomst is kan dan bepaald worden dat het beroep wordt ingetrokken.

Aandachtpunten
Onduidelijkheid 1: Wat verwachten wij en de Vogelbescherming van die analyse (zijn de beelden gelijk)?
Onduidelijkheid 2: Moet er ook nog een ovk komen voorafgaand aan de analyse of alleen na die tijd over de uitvoering?
Onduidelijkheid 3: Hoe lang duurt zo'n analyse/evaluatie? Ben je zo een jaar verder? Zal de rechtbank zo lang aanhouden? Wellicht deels tackelen door de evaluatie alleen over de soorten te doen die relevant zijn in de procedure Kloosterveen?
Aandachtspunt gemeente: aanhouden bouw tot uitkomst gebiedsproces (analyse)
Optioneel: deelname wetlandwacht ipv Vogelbescherming.
Vereiste: in de tussentijd ook onderdeel Stikstof herstellen van de vergunning (door salderen).

Vervolg
Morgen bespreek ik dit voorstel samen met [redacted] met de gemeente Assen.
Maandag wil ik het graag bespreken in het POHO.

[redacted] Arnout Venekamp Wat zijn jullie eerste gedachten over dit voorstel?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Date : 7-2-2020 07:10:57
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl
Subject : vraag FV tbv memo
Attachment : Memo POHO VTH voorbereiding gesprek.docx;

Hey [redacted] en cc [redacted]

Ik heb [redacted] en jouw opmerkingen verwerkt in de bijlage.
Graag stuur ik hem vanochtend voor 10:00 uur naar [redacted]

Zie jij kans om vanochtend de memo nog een keer tegen te lezen?
Zou je ook nog op de drie opmerkingen tekstvoorstellen kunnen doen?

Ten slotte kwam [redacted] dit nog tegen in het beheerplan, kunnen we hier ook nog wat mee, als in achteraan gaan? of is dat inmiddels al aangewezen als??

In aanvulling op bovenstaande maatregelen kan worden genoemd dat er een verzoek is ingediend bij het Ministerie van IenM om het Fochteloërveen te vermelden als belangrijk vogelgebied op de kaart van Bird Sanctuaries, Bird Strike Risk and Wetland Area van AIP Netherlands. Dit kan betekenen dat in de praktijk er (in bepaalde periodes) niet over dit gebied mag worden gevlogen.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Memo POHO VTH	provincie Drenthe
Gedeputeerde	Henk Jumelet en Hans Kuipers
Afschrift	
Datum	5 februari 2020
Poho datum	5 februari 2020
Opsteller	[redacted]
Afgestemd met	[redacted]
Onderwerp	Maatregelen Fochteloerveen i.r.t. Kloosterveen
Doel memo	☒Ter discussie ☐Ter informatie
Bijlage	
Naar GS	nee

Advies/Vraag
1. Kennis nemen van de actuele problematiek inzake foerageergebieden rondom het Fochteloërveen.
2. Te verkennen welke oplossingsrichtingen bestuurlijk gezien kans van slagen hebben.

Inleiding
In het kader van het ingestelde beroep tegen de natuurvergunning Kloosterveen is besloten om te onderzoeken of we in gezamenlijk overleg (met Vogelbescherming, Natuur- en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en de gemeente Assen) kunnen komen tot een akkoord. In dit akkoord zou, volgens de Vogelbescherming (VB) in ieder geval, concrete maatregelen moeten worden beschreven om de knelpunten voor de vogels waar VB met haar beroep voor opkomen (kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kraanvogel) op te lossen. De VB ziet voor zich dat er uiteindelijk een juridisch afdwingbaar akkoord wordt vastgelegd (inclusief termijnen waarbinnen de maatregelen worden uitgevoerd). Een belangrijke wens van de VB is verder het aanwijzen van foerageergebied door de provincie. Hierover is eerder ambtelijk al aangegeven dat de provincie hierover geen resultaatverplichting op zich zal nemen zonder een voorafgaand gebiedsproces en dat maximaal eventueel een intentieverklaring van de provincie in een akkoord kan worden opgenomen. De VB heeft aangegeven dat zo'n verklaring (over een inspanningsverplichting) voor hen van belang is.

Ook is er t.a.v. stikstof een aanpassing van de natuurvergunning nodig. Bekeken wordt of het stikstofregistratiesysteem voor de eerste 500 woningen van het Kloosterveen uitkomst biedt als dat niet het geval is zal de gemeente extern moeten salderen (met de door hen opgekochte boerderij).

Het ambtelijke overleg staat op 27 februari 2020 gepland. Deze memo dient om dit gesprek voor te bereiden. Bijlage 1 geeft een overzicht van de actuele problematiek inzake foerageergebieden rondom het Fochteloërveen. Uit het overzicht blijkt dat wat betreft de provinciale ecologen eigenlijk niet veel hoeft te gebeuren om de instandhoudingsdoelstellingen voor aangewezen vogels van het Fochteloërveen te kunnen blijven behalen. Om tegemoet te komen aan de wensen van m.n. de VB is in het hieronder een overzicht gegeven van mogelijke oplossingsrichtingen.

Mogelijke oplossingsrichtingen
In het beheerplan zijn vier maatregelen opgenomen (maatregel 1 t/m 4) die ervoor kunnen zorgen dat het areaal geschikt foerageergebied niet onder druk komt te staan, omdat in het beheerplan al gesignaleerd is dat in het gebied sprake is van een zekere mate van verstoring. Deze en alternatieve maatregelen (die mogelijk meer tegenmoet komend aan de zorgen van VB) worden hieronder puntsgewijs aangegeven.

1. Aanleg struweel langs wegen en paden. Deze maatregel is al deels uitgevoerd door NM. Nagegaan kan worden of hier nog meer inzet in gepleegd kan worden.
2. Tegengaan van storing door kleine luchtvaart. Dit punt zou al door de provincie opgepakt worden. Hier zou meer prioriteit en wellicht bestuurlijke inzet aan gekoppeld kunnen worden.

3. Het bezoek en gebruik van het Hondenbosje bij het Kleine Veen zorgt ervoor dat potentieel leefgebied voor onder andere de Kraanvogel niet door deze soort kan worden gebruikt. Er zijn al vergevorderde plannen om een nieuwe plek te zoeken voor het Hondenbosje. (Het is onduidelijk wat hiervan precies de status is).
4. In het beheerplan is geconstateerd dat het ganzenbeleid van beide provincies enigszins verschilt. Geadviseerd wordt het provinciale ganzenbeleid rondom het Fochteloërveen op elkaar af te stemmen, waarbij verstoring van de kleine zwaan (en kraanvogel) wordt beperkt.
5. Een handhavingsplan overeenkomen om beter te handhaven op verstoring. De VB stelt dat er veel overtredingen worden geconstateerd die verstoring tot gevolg hebben. Wellicht kan met de VB [redacted]) een betere manier van handhaving worden afgesproken (tussen BOA's van NM, NMF, Provincie en gemeente)?
5. Het aanwijzing van een foerageergebieden als rustgebied (net als bij het Leekstermeergebied al het geval is). Dit zijn gebieden waar ganzen en zwanen (en eventueel kraanvogels) kunnen foerageren zonder dat er in de winter verjaging plaats mag vinden. De schade die in die periode ontstaat wordt aan de eigenaren/gebruikers vergoed. In het Flora en fauna beleidsplan staat de opdracht om meer van dit soort rustgebieden in de provincie aan te wijzen. Er wordt echter bij gezegd dat dit graslandgebieden moet betreffen terwijl de gebieden die extra rust nodig hebben rondom het Fochteloërveen juist akkerbouwgebieden zijn (de graslanden zijn voornamelijk in Friesland te vinden). Bij akkerbouwgebieden is het niet logisch om schade in de winter te vergoeden omdat er daar geen schade geleden wordt (hooguit kan dit het geval zijn bij wintergraan). Aanwijzing van akkerbouwgebieden als rustgebied in de winter heeft dan meer een symbolische waarde. Het is namelijk ook niet logisch/aannemelijk dat ganzen in de winterperiode van een akkerbouwland zouden worden verjaagd (VB stelt dit echter wel).
6. Een alternatief t.o.v. voorgaande punt is om uit te zoeken of binnen deze foerageergebieden de aanleg van en het in gebruik hebben van akkers die tot doel hebben om voedsel voor de doelsoorten te garanderen (agrarisch natuurbeheer), nog een optie is. Dit zou wellicht door middel van een subsidie gestimuleerd kunnen worden? Dan zou wel uitgezocht moeten worden of dit samen kan gaan met de SNL subsidie/staatsteun.
7. Het verkeer-/recreatieluw maken van gebieden. Dit kan bijvoorbeeld door bepaalde paden af te sluiten voor recreatie/verkeer.

Met opmerkingen [redacted] kan jij deze nog concreter maken? Wie heeft dan vergevorderde plannen? De provincie? Wie is aan zet hiervoor?

Met opmerkingen [redacted], kan jij deze tekst nog aanvullen met de reden waarom dit geen optie is? Of de reden waarom we dit niet gaan doen?

Met opmerkingen [redacted], zie je dit ook als een reële optie?

Risico

1. Er bestaat de wens om een fietspad aan te leggen aan de zuidzijde van het Fochteloërveen. Dit kan (als dit plan doorgaat) eventuele af te spreken maatregelen tegenwerken.

2. Voor de kraanvogel is er voor het Fochteloërveen geen instandhoudingsdoel. Het is niet uit te sluiten dat in de toekomst de kraanvogel alsnog opgenomen wordt in de instandhoudingsdoelen. De kraanvogel foerageert op landbouwgrond rondom het Fochteloërveen. Wanneer gekozen wordt voor het instellen van foerageergebieden kan dit dusdanig plaats vinden dat de kraanvogel hiervan profiteert. Voor de kraanvogel zijn dan aanvullende maatregelen wenselijk zoals het optimaal inrichten van het foerageergebied.

Vervolgstappen (aanpak/uitvoering)

De bestuurlijke (denk)richtingen zullen meegenomen worden in het gesprek op 27 februari 2020.

Bijlage 1 overzicht actuele problematiek rondom het Fochteloërveen

Het Fochteloërveen is in het kader van Natura 2000 aangewezen voor ganzen en zwanen (niet-broedvogelsoorten toendrarietgans, kolgans, kleine zwaan, wilde zwaan). Deze winter- en trekvogels overnachten onder meer in de wateren van het Fochteloërveen en foerageren op aangrenzend landbouwgebied. In het N2000-beheerplan is geconstateerd dat het areaal geschikt foerageergebied afneemt door toename van storing en verdichting van het landschap en uitbreiding van bebouwing. Hierdoor zouden de instandhoudingsdoelen van de vogelsoorten onder druk kunnen komen te staan.

Voor uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen is recentelijk de draagkrachtberekening van het foerageergebied rond het gebied geactualiseerd (Buro Bakker 2019). Hieruit is gebleken dat, worst case geredeneerd, nog voldoende foerageergebied aanwezig is voor het behalen van de Natura 2000 doelstellingen na realisatie van het Kloosterveen. Voor onverstoord bouwland en de voorkeursgewassen daarbinnen komt het draagkrachtcijfer uit op 1.178.994 kolgansdagen. Dit is hoger dan het totale benodigde aantal kolgansdagen (1.094.990) om alle op bouwland foeragerende ganzen en zwanen rondom het Fochteloërveen te kunnen huisvesten. Hierdoor heeft het gebied voldoende draagkracht om de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten Wilde Zwaan, Kleine Zwaan, Toendrarietgans en Kolgans voor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen gezamenlijk te kunnen behalen. Voor graslanden is daarnaast een draagkracht van 594.822 kolgansdagen nodig om alle op gras foeragerende ganzen en zwanen te faciliteren en de relevante instandhoudingsdoelen te behalen. Dit komt neer op ca 350 hectare grasland. Momenteel is ten minste 1900 hectare aanwezig rond het Fochteloërveen. De draagkracht van graslanden rond het Fochteloërveen is dan ook ruim voldoende.

De kerngebieden van de foerageergebieden liggen aan de noord- en (zuid)westzijde van het Fochteloerveen en de draagkracht van het foerageergebied als geheel is voldoende. De instandhoudingsdoelen van Toendrarietgans en Kolgans worden de laatste jaren gehaald. De aantallen van Kleine en Wilde Zwaan niet. Het is echter onduidelijk in hoeverre de oorzaak hiervan in de situatie in en rond het Fochteloërveen ligt. De trend voor beide zwanen is sinds 1993 negatief, en sinds 2006/2007 onzeker. Het foerageren van zwanen gebeurt vaak in hetzelfde gebied als de ganzen. Zwanen zijn minder gevoelig voor verstoring dan ganzen. Maar wanneer de ganzen bij storing opvliegen, gaan de zwanen mee. De afname van de kleine zwaan kan te maken hebben met zachte winters waardoor de kleine zwanen in mindere mate in Nederland verschijnen. De algehele tendens in Nederland is dalend.

De Nederlandse tendens voor de wilde zwaan daarentegen is stijgend. De afname in het Fochteloërveen zou daarom ook te maken kunnen hebben met oorzaken in en rond het gebied zelf. Toename van storing in het foerageergebied kan een belangrijke oorzaak zijn. Of dit inderdaad het geval is, is lastig vast te stellen aangezien de grootte van de populatie (en daarmee aantallen in het Fochteloërveen) door veel factoren wordt bepaald, ook door factoren buiten het Fochteloërveen en aangrenzende foerageergebied.

Date : 5-11-2019 14:56:27
From : "[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@vogelbescherming.nl
Subject : vraag ivm systeemanalyse in het kader van project actualisatie doelensysteem
Attachment : image001.png;image002.png;image328808.png;image674774.png;

Hoi[redacted]

Vandaag in ons telefoongesprek gaf je aan dat in 2021 of 2022 er een beheerplananalyse voor Fochteloerveen zal plaatsvinden. Ik vroeg me af of dit gelet op het project Actualisatie Doelensystematiek niet al volgend jaar zou moeten plaatsvinden. Je vroeg me die vraag even op de mail te zetten. Bij deze.

Er is een kernteam van ambtenaren dat voor dit project een advies heeft geschreven. Vogelbescherming is ook betrokken geweest bij de totstandkoming van dit advies. Net als de provincies. (Mogelijk[redacted] voor Drenthe?). In dat advies staat o.a.:

"2) *Benut het instrument systeemanalyse bij de evaluatie van de beheerplannen voor elk Natura 2000-gebied. Dit instrument kan worden ingezet voor het (nader) uitwerken van de instandhoudingsdoelen van elk Natura 2000-gebied in omvang, ruimte en tijd, voor het (nader) uitwerken van de gevolgen van menselijke activiteiten voor de instandhoudingsdoelen, voor het (nader) uitwerken van de benodigde maatregelen voor het effectief realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen (inclusief kosten en maatschappelijke gevolgen), voor het toetsen van de haalbaarheid van de huidige instandhoudingsdoelstellingen per Natura 2000-gebied en voor het identificeren van kansen voor het realiseren van andere Natura 2000-doelen."*
(...)
Omdat deze evaluaties niet snel en gelijktijdig beschikbaar komen - dit wordt bepaald door de beheerplantermijn van elk beheerplan - wordt geadviseerd via een quick scan de kansen en knelpunten bij de voortouwnemers van alle Natura 2000-gebieden te inventariseren."

Dit laatste zou al volgend jaar moeten gebeuren. Houdt dat in dat jullie op basis van de quick scan al volgend jaar m.b.t. de kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans kansen en knelpunten in beeld zullen hebben?

Mvg,
[redacted]

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted].
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30[redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en derhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Date : 13-3-2020 11:20:31
From : "
To : @drenthe.nl
Subject : vraag meekijken/denken privaatrechtelijke ovk
Attachment : MEMO POHO VTH tussenstand minnelijk traject.docx;

Hoi

Het lijkt erop dat we met diverse partijen een privaatrechtelijke ovk gaan afsluiten (zie de bijlage voor achtergrond).

Wie van BC kan het beste hierin meedenken?
Ik ben van plan om a.s. dinsdag een voorzet te maken.
Het zou mooi zijn als volgende week woensdag/donderdag iemand van BC dit aan kan vullen waar nodig.

Graag zou ik de eerste voorzet eerst langs BC willen laten gaan voordat ik het concept deel met de VB, NM en NMF en gemeente Assen.

Met vriendelijke groet,

Memo POHO VTH	provincie Drenthe
Gedeputeerde	Henk Jumelet en Hans Kuipers
Afschrift	
Datum	28 februari 2020
Poho datum	9 maart 2020
Opsteller	[redacted]
Afgestemd met	[redacted] en [redacted]
Onderwerp	Minnelijk traject beroep Kloosterveen
Doel memo	☒Ter discussie ☐Ter informatie
Bijlage	-
Naar GS	nee

Advies/Vraag

1. Met het verder uitwerken van een opdracht voor een analyse en een privaatrechtelijke overeenkomst in te stemmen.
2. De gemeente Assen te vragen de analyse (deels) te bekostigen.

Inleiding

Op 27 februari 2020 heeft een minnelijk overleg plaatsgevonden tussen de VB, NM, NMF, gemeente Assen en de provincie Drenthe. Doel van het gesprek was om na te gaan of er concrete afspraken gemaakt kunnen worden over te nemen maatregelen rondom het Fochteloerveen (FV), om zodoende te bereiken dat de beroepsschriften tegen de natuurvergunning Kloosterveen introkken kunnen worden.

Tijdens het overleg hebben VB, NM en NMF hun verzoek toegelicht. Kort gezegd komt het neer op het volgende:

- De partijen VB, NM en NMF zijn bereid het beroep tegen de natuurvergunning in te trekken als de gemaakte afspraken vastgelegd zijn in een privaatrechtelijke overeenkomst tussen VB, NM en NMF de gemeente Assen en de provincie Drenthe. In die overeenkomst moeten de volgende zaken een plek krijgen.
- De provincie komt met een procesvoorstel hoe wij om willen gaan met het knelpunt rondom het FV wat wordt aangeduid door de indieners. In het procesvoorstel zal de eerste stap zijn het maken van een analyse waarin de staat van instandhouding van de verschillende soorten in relatie tot de verstorende factoren rondom het FV in kaart worden gebracht. Hierbij worden ook al mogelijke oplossingen meegenomen voor de verstorende factoren.
- De exacte uitvraag voor de analyse maakt onderdeel uit van de nog af te sluiten privaatrechtelijke overeenkomst en moet nog uitgewerkt worden. Onderdelen waarover al gesproken is zijn de volgende:
    - Bij deze analyse wordt gebruik gemaakt van de best beschikbare kennis (van [redacted] in samenhang met de gegevens die door SOVON worden verzameld. Enkel een GIS benadering (zoals in de passende beoordeling van Assen is gebeurd) is te beperkt van aard voor de vogelbescherming.
    - Naast de beschermde soorten waarvoor ISHD zijn opgenomen zal ook de kraanvogel meegenomen worden in de analyse. De verwachting is dat deze vogel in de toekomst zal worden opgenomen als ISHD voor het FV.
    - De analyse strekt zich niet alleen uit tot het grondgebied van de gemeente Assen maar beslaat ook dat van de andere gemeenten die grenzen aan het FV en van de provincie Friesland.
    - De analyse maakt de knelpunten cumulatief inzichtelijk ten aanzien van de door de indieners verwachte schaarste van foerageergebieden van nu en in de toekomst (zoals bollenteelt, zonnepanelenvelden, verjaging, recreatie e.d.).
    - De analyse geeft ook inzicht in oplossingen voor deze knelpunten waarbij het aanwijzen van een beschermd foerageergebied een optie is. Andere opties zijn: meer voorlichting over nut en noodzaak van het niet verstoren, afsluiten fietspaden, afsluiten schouwpaden voor recreanten, intensivering handhaving, vrijwillig -financieel gestimuleerd- agrarisch natuurbeheer.

    - De analyse gebeurt door een extern bureau en moet voor het einde van dit jaar zijn afgerond.
- Vanuit de VB bestaat de grote wens om “beschermde foerageergebieden” aan te wijzen. De provincie heeft aangegeven dat de noodzaak hiervoor wat ons betreft niet vaststaat en dat dit niet kan zonder een gebiedsproces. Als handreiking richting de VB is hiervoor aangegeven dat wij de intentie in de privaatrechtelijke overeenkomst willen vastleggen om tot oplossingen te komen als dit uit de analyse blijkt nodig te zijn.
- Uiteindelijk zal de opgedane kennis van de analyse een plek moeten krijgen in het beheerplan.

Argumenten

1.1 Gelet op de bestuurlijke wens om er gezamenlijk uit te komen wordt geadviseerd de -concept afspraken- verder uit te werken.

1.2 Gezien de verplichting van de provincie om te voldoen aan de ISHD van de verschillende soorten draagt een analyse van de voedselgebieden en verstoring van deze soorten bij aan de inzichten voor eventuele maatregelen. Daarmee zijn de uitkomsten van het onderzoek waardevol voor een nieuw beheerplan welke op termijn opgesteld wordt.

2.1 *Omdat wij dit traject doorlopen om een woonwijk van de gemeente Assen mogelijk te maken kan gevraagd worden aan Assen om hierin financieel bij te dragen.* De kosten van de analyse lijken hiervoor het meest logisch. De kosten van het traject dat wij daarna zullen doorlopen zullen dan voor rekening van de provincie komen.

Risico’s

1.1 Wij schatten de kans in als -redelijk groot- dat wij bij de formulering van de exacte analyse als-nog vastlopen in de gesprekken.
In het minnelijke gesprek was er reeds een verschil van inzicht in welke data gebruikt moeten worden. De data van een landelijke partij die 2x per jaar slaapplaatstellingen uitvoert. Of de data van een van de indieners van het beroepsschrift die in het gebied woont.

1.2 Wij zien op basis van de bij ons bekende gegevens geen juridische noodzaak voor het aanwijzen van een “beschermde foerageergebieden” rondom het FV.
De meeste ISHD worden gehaald en het gebied rondom het FV heeft voldoende draagkracht (plek om te foerageren) om de andere doelen te halen. Ook bestaat de (nog niet onderzochte) optie om de ISHD voor de soorten waarvan de doelen nu niet gehaald worden door de minister te laten herzien (zijn de doelen wel reëel gelet op het gebied). Gelet op deze risico’s kan ook overwogen worden om niet door te gaan met het minnelijke traject.

1.3 *Indien wij er voor kiezen om de GIS benadering voor het berekenen van geschikt foerageergebied los te laten kan dit juridische nadelige consequenties hebben voor de beroepsprocedure t.a.v. Kloosterveen (omdat wij die daar hebben toegepast), maar wellicht ook voor andere projecten in den lande waar deze methode is gebruikt om een vergunning voor initiatieven te verlenen.* Als de beroepsprocedure wordt ingetrokken is dit risico niet meer aanwezig voor het Kloosterveen maar wel voor andere toekomstige initiatieven.

1.4 Doorgaan met dit traject zal de provincie geld gaan kosten (hoeveel is nu nog onduidelijk) en zal veel tijd vragen van medewerkers van de provincie/prolander om de gemaakte afspraken na te leven.

2.1 De gemeente Assen ziet de analyse eerder in het licht van een beoordeling van het behalen van de instandhoudingsdoelen waar de provincie voor aan de lat staat, waardoor zij stellen dat wij de analyse zelf moeten bekostigen. Maar omdat het traject kan zorgen voor het intrekken van het beroepsschrift waarmee zij door kan gaan met de bouw van de woningen kan zij wellicht instemmen met het betalen van (een deel van) de kosten.

Vervolgstappen (aanpak/uitvoering)

Indien u instemt met het voorstel zullen wij de overige partijen informeren en zullen wij een concept privaatrechtelijke overeenkomst opstellen en een concept uitvraag voor de analyse. Deze concepten zullen voorgelegd worden aan de overige partijen. Als over de stukken consensus bestaat zullen de stukken door de verschillende besturen geaccordeerd moeten worden.

Date : 9-1-2020 14:20:28
From : "
To : "Arnout Venekamp" @drenthe.nl
Subject : vraagje

Zal ik dit naar Assen sturen?

Hallo

Dank voor je mails.

Jullie agendapunten zijn duidelijk.

De uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen komt al een paar keer terug in de punten vanuit Assen maar vanuit de provincie willen we het hier graag ook even over hebben in relatie tot de lopende beroepsprocedure voor Kloosterakker (mede i.r.t. foerageergebieden). Bekend is dat er beroep is ingediend en dat wij (provincie en gemeente) in gesprek zijn met de Vogelbescherming en NM en NMF. Graag evalueren wij dit proces.

Met vriendelijke groet,

Date : 22-10-2019 14:59:47
From : '[redacted]@Vogelbescherming.nl
To : '[redacted]@drenthe.nl
Cc : [redacted]@vogelbescherming.nl
Subject : vraag: wanneer beantwoordt de provincie de reactie v. Vogelbescherming m.b.t. Kloosterveen?
Attachment : image001.png;image002.png;image003.png;image004.png;image005.png;image006.png;image007.png;image008.png;

Dag[redacted]

Voor zover ik kan nagaan hebben wij nog geen antwoord van de provincie ontvangen op onze onderstaande email van 12 september. (Enige tijd geleden gaf je aan dat jullie het gesprek tussen de wethouder en onze directeur even wilden afwachten.)
Kun je inmiddels aangeven wanneer wij jullie antwoord ongeveer kunnen verwachten?

Dank alvast en vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:32
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl)' [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl; [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: reactie Vogelbescherming nu incl. bijlage

Dag[redacted] (e.a.),

Bij de onderstaande email ontbrak de bijlage. Mijn excuses.
Alsnog bij deze email gevoegd.

Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Tel: +31 (0)3[redacted]
Mob:

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 12 september 2019 9:10
Aan: [redacted]nth@drenthe.nl>
CC: [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@hetnet.nl)' [redacted]@hetnet.nl> [redacted]@nmfdrenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl> [redacted]@assen.nl; [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: stukken overleg Natuurvergunning Kloosterveen 28 augustus

Dag[redacted]

Zoals we bespraken toen ik je aan de telefoon had gistermiddag, herhaal ik hierbij in de mail nog even de reactie van Vogelbescherming op het voorstel dat jullie deden tijdens het overleg op 28 augustus.
Jullie gaven toen aan dat we kunnen overleggen om – kort gezegd - te komen tot een overeenkomst met procesafspraken (en intentieverklaring) waaronder de afspraak dat er een analyse zal plaatsvinden van de knelpunten (verstoring etc.) voor de zwanen en ganzen van Natura 2000-gebied Fochteloërveen en van oplossingen daarvoor (bijv. aanwijzing van foerageergebied). In de overeenkomst zouden dan duidelijke afspraken komen over wat, hoe, wanneer. Vervolgens zouden evt. te treffen maatregelen die mogelijk uit die analyse voortkomen voor een goede bescherming van die vogels evt. in het volgende beheerplan terecht komen en/of op een andere manier worden vastgelegd. Het idee is dat de beroepen worden ingetrokken na het sluiten van de overeenkomst.
Dit is voor ons een wat mager uitgangspunt. Het is immers na het sluiten van zo'n overeenkomst met procesafspraken onzeker of er ook daadwerkelijk maatregelen ter verbetering zullen worden uitgevoerd. Daarnaast is ons niet duidelijk of er in de analyse ook aandacht voor de kraanvogels zal zijn.
Desondanks zijn we bereid dit overleg aan te gaan onder de voorwaarde dat het resterende rust- en foerageergebied aan de kant van Assen ondertussen optimaal wordt ingericht voor de vogels. Tot er op basis van de analyse die zal worden uitgevoerd definitieve maatregelen zullen zijn genomen. Afhankelijk van de resultaten van de analyse zou ook gekozen kunnen worden voor voortzetting van het optimale beheer van dit rust- en foerageergebied. Uiteraard zal dat rust- en foerageergebied moeten zijn gevrijwaard van verstoring. In bijgaand voorstel van onze WetlandWacht[redacted] zit een kaartje waarop het bedoelde rust- en foerageergebied groen is gearceerd.
Overigens vinden wij dat niet alleen de provincie, maar ook de gemeente Assen hier een verantwoordelijkheid heeft. De gemeente wil immers deze grote uitbreiding van Kloosterveen waarvan volgens ons significant negatieve effecten voor deze vogels niet zijn uitgesloten. De gemeente beroept zich wel op de berekening in de passende beoordeling, maar wij bestrijden die. Vaststaat dat er verstoring in de foerageergebieden plaatsvindt (zie het Natura 2000-beheerplan) terwijl daarmee geen rekening is gehouden in de passende beoordeling ter beantwoording van de vraag of er voldoende geschikt foerageergebied overblijft. Deze verantwoordelijkheid zou vertaald kunnen worden in een bijdrage van de gemeente bijv. aan het inrichten van het rust- en foerageergebied.

Wij horen graag jullie reactie.

Vriendelijke groet,
[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)3[redacted].
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Vogelbescherming
NEDERLAND

Consider the environment. Do you really need to print this email?
De inhoud van dit bericht en de eventueel daarbij behorende bijlagen zijn persoonlijk gericht aan en dienhalve uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan zonder toestemming van de afzender. Heeft u dit bericht ontvangen en bent u niet de geadresseerde, noch bevoegd dit bericht namens geadresseerde te ontvangen, dan verzoeken wij u vriendelijk ons direct op de hoogte te stellen van de ontvangst en dit bericht, met inbegrip van eventuele bijlagen, uit uw systeem te wissen.

The information sent with this e-mail message is only for the strict use of the intended recipient. It is not permitted to publish, copy, circulate and/or disclose any of this information to third parties without the permission of the sender. If you are not the intended recipient or the authorised person to use these contents of this e-mail message, please notify us immediately, delete the e-mail message from your inbox, and do not use it for any purpose or disclose the contents of this message to third parties, or publish, copy or store this information on a information carrier.

Date : 10-2-2020 12:02:31
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@drenthe.nl
Cc : "[redacted]@drenthe.nl, "[redacted]@drenthe.nl
Subject : VTB
Attachment : Memo POHO VTH voorbereiding gesprekken.docx;

Hoi [redacted]

Graag zou ik een beroep op jou willen doen als VTB'er.

Dan als eerste de vraag: ben jij beschikbaar op 27 februari van 9:30 uur tot 12.00 uur? Op dat moment hebben we een overleg gepland. Zie de bijlage voor nadere info.

Zo ja dan zou ik (samen met [redacted] en/of [redacted]) graag op korte termijn met jouw (en een medewerker van Assen) met jou in gesprek om de mogelijkheden door te spreken.

Zou je een vooroverleg wellicht morgen 11 februari om 11:00 uur kunnen of 13 februari om 10:00 uur?

Ik hoor graag van je.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Memo POHO VTH	provincie Drenthe
Gedeputeerde	Henk Jumelet en Hans Kuipers
Afschrift	
Datum	7 februari 2020
Poho datum	10 februari 2020
Opsteller	
Afgestemd met	
Onderwerp	Maatregelen Fochteloërveen i.r.t. Kloosterveen
Doel memo	☒Ter discussie ☐Ter informatie
Bijlage	
Naar GS	nee

Advies/Vraag

1. Van de actuele problematiek inzake foerageergebieden rondom het Fochteloërveen kennis nemen.
2. De mogelijke oplossingsrichtingen te verkennen.
3. Aan te geven welke oplossingsrichtingen in het gesprek met de beroepsindieners gebruikt kunnen worden
4. Op basis van de afgestemde oplossingsrichtingen een akkoord voor te bereiden na het gesprek met de indieners van het beroep en de belanghebbenden

Inleiding

In het kader van het ingestelde beroep tegen de natuurvergunning Kloosterveen is besloten om te onderzoeken of we in gezamenlijk overleg (met Vogelbescherming (VB), Natuur- en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten (NM) en de gemeente Assen) kunnen komen tot een akkoord, waarmee het beroep tegen de vergunning wordt ingetrokken.

In dit akkoord moeten afspraken gemaakt worden over maatregelen ten behoeve van de afname van stikstof én over het zekerstellen van foerageergebied voor de aangewezen vogelsoorten die buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen foerageren.

Wat betreft stikstof is er een aanpassing van de natuurvergunning nodig. Bekeken wordt of het stikstofregistratiesysteem zoals voorgesteld door het ministerie van LNV voor de eerste 500 woningen van het Kloosterveen uitkomst biedt. Indien dit niet het geval is zal de gemeente op een andere wijze deze ruimte moeten vrijmaken. Extern salderen (met de door hen opgekochte boerderij) kan dan een optie zijn.

Wat betreft de vogels, waarvoor de VB met haar beroep voor opkomt (kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kraanvogel) moeten volgens de VB in ieder geval, concrete maatregelen beschreven worden om de door hun omschreven knelpunten op te lossen. De VB ziet voor zich dat er uiteindelijk een juridisch afdwingbaar akkoord wordt vastgelegd, inclusief termijnen waarbinnen de maatregelen worden uitgevoerd. Als voorbeeld benoemd zij daarvoor het aanwijzen van foerageergebieden.

Het ambtelijke overleg staat op 27 februari 2020 gepland. Deze memo dient om dit gesprek voor te bereiden. Bijlage 1 geeft een overzicht van de actuele problematiek inzake foerageergebieden rondom het Fochteloërveen. Uit het overzicht blijkt dat wat betreft de provinciale ecologen eigenlijk niet veel hoeft te gebeuren om de instandhoudingsdoelstellingen voor aangewezen vogels van het Fochteloërveen te kunnen blijven behalen. Om tegemoet te komen aan de wensen van m.n. de VB is in het hieronder een overzicht gegeven van mogelijke oplossingsrichtingen inclusief knelpunten.

Mogelijke oplossingsrichtingen

In het beheerplan zijn vier maatregelen opgenomen (maatregel 1 t/m 4) die ervoor kunnen zorgen dat het areaal geschikt foerageergebied niet onder druk komt te staan, omdat in het beheerplan al gesignaleerd is dat in het gebied sprake is van een zekere mate van verstoring. Deze en alternatieve

maatregelen (die mogelijk meer tegenmoet komend aan de zorgen van VB) worden hieronder puntsgewijs aangegeven.

1. *Aanleg struweel langs wegen en paden.*
   Deze maatregel is al deels uitgevoerd door NM. Nagegaan kan worden of hier nog meer inzet in gepleegd kan worden.
   - Deze maatregel gaat vooral de verstoring van recreatie en overig verkeer tegen. Opzettelijke verstoring wordt hiermee niet voorkomen
2. *Tegengaan van verstoring door kleine luchtvaart (in het Natura 2000 gebied).*
   Dit punt zou al door de provincie opgepakt worden. Hier zou meer prioriteit en wellicht bestuurlijke inzet aan gekoppeld kunnen worden.
   - Deze maatregel is vooral gericht (en enkel kansrijk) boven de begrenzing van het gebied zelf. Mogelijk is een kleine buffer mogelijk,
3. *Het gebruik van het hondenbosje wijzigen*
   Het bezoek en gebruik van het Hondenbosje bij het Kleine Veen zorgt ervoor dat potentieel leefgebied voor onder andere de Kraanvogel niet door deze soort kan worden gebruikt. Er zijn al vergevorderde plannen om een nieuwe plek te zoeken voor het Hondenbosje. (Het is onduidelijk wat hiervan precies de status is).
   - Deze maatregel is gericht op het voorkomen van verstoring in het Fochteloërveen ten gunste van de nog niet aangewezen vogelrichtlijnsoort kraanvogel. Wat betreft het voorkomen van verstoring van ganzen en zwanen is de maatregel niet effectief. Echter omdat de VB hierin wel een belangrijk doel gerealiseerd ziet voor het gebied is dit wel een optie om te onderzoeken.
4. *Opstellen én uitvoeren van een handhavingsplan*
   Een handhavingsplan overeenkomen om beter te handhaven op verstoring. De VB stelt dat er veel overtredingen worden geconstateerd die verstoring tot gevolg hebben. Wellicht kan met de VB ( ) een betere manier van handhaving worden afgesproken (tussen BOA's van NM, NMF, Provincie en gemeente)?
   - *Deze maatregel is gericht op de handhaving van de huidige regels. Het knelpunt capaciteit is hier momenteel leidend in voor Drenthe.*
5. *Het aanwijzen van foerageergebieden*
   Het aanwijzen van een foerageergebieden als rustgebied (net als bij het Leekstermeergebied al het geval is). Dit zijn gebieden waar op basis van een vergoedingsafspraak ganzen en zwanen (en eventueel kraanvogels) kunnen foerageren zonder dat er in de winter verjaging plaats mag vinden.
   - *Deze maatregel is vooral gericht op graslandgebieden omdat in de winter op akkers (behalve bij wintertarwe) geen schade kan worden geleden. Aanwijzing van akkerbouwgebieden als rustgebied in de winter heeft dan meer een symbolische waarde. Vanuit Drenthe is richting de VB reeds aangegeven dat dit enkel kans van slagen kan hebben als we een gedegen gebiedsaanpak gaan doorlopen met de betreffende belanghebbenden en dat de provincie daarvoor ruimte moet krijgen.*
6. *Afstemmen ganzenbeleid Friesland en Drenthe*
   In het beheerplan is geconstateerd dat het ganzenbeleid van beide provincies enigszins verschilt. Daar wordt geopperd om het provinciale ganzenbeleid rondom het Fochteloërveen op elkaar af te stemmen, waarbij verstoring van de kleine zwaan (en kraanvogel) wordt beperkt.
   - *De aanpak van de verschillende ganzengebieden is vooral gebaseerd op het verjagen van ganzen op niet aangewezen percelen naar percelen waar vraatschade wordt vergoed. (zie ook 6) Hierdoor is nog geen actie gezet op dit punt.*
7. *Het instellen van foerageerakkers*
   Een alternatief t.o.v. voorgaande punt is om uit te zoeken of binnen deze foerageergebieden de aanleg van en het in gebruik hebben van akkers die tot doel hebben om voedsel voor de doelsoorten te garanderen (agrarisch natuurbeheer), nog een optie is. Dit zou wellicht door middel van een subsidie gestimuleerd kunnen worden? Dan zou wel uitgezocht moeten worden of dit samen kan gaan met de SNL subsidie/staatsteun.

- *Deze maatregel kan ervoor zorgen dat er een veel hogere foerageerfactor op die betreffende percelen wordt gerealiseerd dan waarvan nu in de berekening voor ganzenfoerageergebieden wordt uitgegaan. Daarmee kan dit een effectieve compensatiemethode zijn. De rust op die percelen moet dan wel worden geborgd.*

8. *Verstoringsfactoren verminderen*
   Het verkeer-/recreatieluw maken van gebieden. Dit kan bijvoorbeeld door bepaalde paden af te sluiten voor recreatie/verkeer.

   - *Deze maatregel zorgt voor meer rust in de gebieden, echter gezien de berekeningen zoals die gemaakt zijn voor het benodigde foerageergebied houden al rekening met een verstorend effect vanaf de weg. Deze maatschappelijk ongewenste maatregel kan daarmee ook enkel een symbolische waarde hebben.*

Aanvullende zaken om rekening mee te houden in het gesprek

1. Er bestaat de wens om een fietspad aan te leggen aan de zuidzijde van het Fochteloërveen. Ook dit fietspad heeft een aanvullende verstorende werking. In de huidige berekeningen is daarmee nog geen rekening gehouden. Daarmee kan dit (als dit plan doorgaat) eventuele af te spreken maatregelen tegenwerken.

2. Voor de kraanvogel is er voor het Fochteloërveen nog geen instandhoudingsdoel gesteld. Gezien de verplichting van de vogelrichtlijn wordt verwacht dat als de soort meer dan 10 jaar broedt en bijdraagt aan de wezenlijke populatie van Nederland de soort aangewezen moet worden als instandhoudingsdoel. De kraanvogel foerageert op landbouwgrond rondom het Fochteloërveen. Wanneer gekozen wordt voor het instellen van foerageergebieden helpt dit de kraanvogel.

Vervolgstappen (aanpak/uitvoering)
De bestuurlijke (denk)richtingen zullen meegenomen worden in het gesprek op 27 februari 2020.

Bijlage 1 overzicht actuele problematiek rondom het Fochteloërveen
Het Fochteloërveen is in het kader van Natura 2000 aangewezen voor ganzen en zwanen (niet-broedvogelsoorten toendrarietgans, kolgans, kleine zwaan, wilde zwaan). Deze winter- en trekvogels overnachten onder meer in de wateren van het Fochteloërveen en foerageren op aangrenzend landbouwgebied.

In het N2000-beheerplan is geconstateerd dat het areaal geschikt foerageergebied afneemt door toename van storing en verdichting van het landschap en uitbreiding van bebouwing. Hierdoor zouden de instandhoudingsdoelen van de vogelsoorten onder druk kunnen komen te staan.

Voor uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen is recentelijk de draagkrachtberekening van het foerageergebied rond het gebied geactualiseerd (Buro Bakker 2019). Hieruit is gebleken dat, worst case geredeneerd, nog (ruim) voldoende foerageergebied aanwezig is voor het behalen van de Natura 2000 doelstellingen na realisatie van het Kloosterveen. De draagkracht van foerageergebied rond het Fochteloërveen is dan ook ruim voldoende, zowel op bouwland als op grasland.

De kerngebieden van de foerageergebieden liggen aan de noord- en (zuid)westzijde van het Fochteloerveen en de draagkracht van het foerageergebied als geheel is voldoende. De instandhoudingsdoelen van toendrarietgans en kolgans worden de laatste jaren gehaald.

De aantallen van kleine en wilde zwaan niet. Het is echter onduidelijk in hoeverre de oorzaak hiervan in de situatie in en rond het Fochteloërveen ligt. De trend voor beide zwanen is sinds 1993 negatief, en sinds 2006/2007 onzeker.

Het foerageren van zwanen gebeurt vaak in hetzelfde gebied als de ganzen. Zwanen zijn minder gevoelig voor verstoring dan ganzen. Maar wanneer de ganzen bij storing opvliegen, gaan de zwanen mee.

Kleine zwaan
De afname van de kleine zwaan kan te maken hebben met zachte winters waardoor de kleine zwanen in mindere mate in Nederland verschijnen. De algehele tendens in Nederland is dalend.

Wilde zwaan
De Nederlandse tendens voor de wilde zwaan daarentegen is stijgend. De afname in het Fochteloërveen zou daarom ook te maken kunnen hebben met oorzaken in en rond het gebied zelf. Toename van storing in het foerageergebied kan een oorzaak zijn. Of dit inderdaad het geval is, is lastig vast te stellen aangezien de grootte van de populatie (en daarmee aantallen in het Fochteloërveen) door veel factoren wordt bepaald, ook door factoren buiten het Fochteloërveen en aangrenzende foerageergebied.

Van:
Aan:
Cc:
Onderwerp: RE: Conceptrapport Verstoring en draagkracht Fochteloerveen
Datum: dinsdag 24 augustus 2021 09:20:56
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
image004.png
image007.jpg
20-252 Verstoring en draagkracht Fochteloërveen concept 13-8-2021 (002 .pdf

---

Dag en
Excuus voor mijn late commentaar. Ik heb gisterenavond tijd gevonden om jullie rapport te lezen. Het ziet er mooi en goed uit. De opbouw is prettig en we worden stap voor stap meegenomen in het proces, zoals we ook tijdens de overleggen zijn meegenomen. Nu is het soms lastig een rapport te beoordelen als je zelf al behoorlijk in de materie zit. Mijn voorstel zou zijn dat ook iemand anders, die wel de doelgroep is maar niet in de adviesgroep zit, het ook door te nemen.
Ik heb een aantal aanvullingen toegevoegd.
Het is mooi dat jullie af en toe lokale ervaringen/waarnemingen hebben kunnen uitzetten tegen gemeten data. Dit laat ook goed zijn hoe lastig persoonlijk bevindingen kunnen zijn, hoe onafhankelijk men ook wil zijn. En dat in sommige gevallen de beelden goed overeenkomen maar soms ook niet, zoals bij het vliegverkeer.
Ik zal later het rapport nogmaals even goed doorlezen.
Met vriendelijke groet,

06
www.natuurmonumenten.nl
Ik werk op

Doe mee met Natuurmonumenten en bescherm natuur in Nederland.

Van: @altwym.nl>
Verzonden: vrijdag 13 augustus 2021 16:32
Aan: @natuurmonumenten.nl>;
<@vogelbescherming.nl>; @hetnet.nl>;
@drenthe.nl>; @drenthe.nl>;
@nmfdrenthe.nl>; @assen.nl>;
@anantis.nl>
CC: @altwym.nl>
Onderwerp: Conceptrapport Verstoring en draagkracht Fochteloerveen
Beste allen,
Hierbij gaat het conceptrapport Verstoring en draagkracht in en rond het Natura 2000-gebied Fochteloerveen. Wij hopen dat het een helder rapport geworden is en bespreken graag het stuk met jullie a.s. dinsdag.

Met vriendelijke groet,

Altenburg & Wymenga
ECOLOGISCH ONDERZOEK

Verstoring en draagkracht in en rond het Natura 2000-gebied Fochteloërveen

Analyse van effecten en perspectieven voor niet-broedvogels en Kraanvogel

A&W-rapport 20-252

in opdracht van

provincie Drenthe

Verstoring en draagkracht in en rond het Natura 2000-gebied Fochteloërveen

Analyse van effecten en perspectieven voor niet-broedvogels en Kraanvogel

A&W-rapport 20-252

Foto Voorplaat
Kraanvogel in vlucht

2021
Verstoring en draagkracht in en rond het N2000-gebied Fochteloërveen. Analyse en perspectieven voor niet-broedvogels en Kraanvogel. A&W-rapport 20-252
Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgever
Provincie Drenthe
Westerbrink 1
9405 BJ Assen
Telefoon 0592 365 555

Uitvoerder
Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
info@altwym.nl
www.altwym.nl

© Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv. Overname van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding.

Projectnummer	Projectleider	Status
20-252		Concept

Autorisatie	Paraaf	Datum
Goedgekeurd		13 augustus 2021

Kwaliteitscontrole

Inhoud

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doelstelling 1
1.3 Aanpak en inhoud 1
2 Gebied en doelstellingen 3
2.1 Gebiedsbeschrijving 3
2.2 N2000-instandhoudingsdoelstellingen 4
3 Verstoringsinvloeden 5
3.1 Verstoringsgevoeligheid 5
3.2 Huidige verstoringsdruk 8
3.3 Historische situatie en trends 11
3.4 Toekomstige situatie 16
4 Opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen 19
4.1 Benodigde opvangcapaciteit 19
4.2 Berekeningswijze beschikbare opvangcapaciteit 20
4.3 Areaal foerageergebied 20
4.4 Huidige opvangcapaciteit 22
4.5 Ontwikkelingen in foerageerareaal en opvangcapaciteit 25
5 Ecologische analyse per soort 27
5.1 Kleine zwaan 27
5.2 Wilde zwaan 29
5.3 Toendrarietgans 32
5.4 Kolgans 34
5.5 Wintertaling 36
5.6 Slobeend 39
5.7 Kraanvogel 41
6 Draagkrachtscenario's 47
Scenario 1: Halveren verstoring wandelaars en fietsers 47
Scenario 2: Jacht, verjaging en afschot verbieden 47
Scenario 3: combinatie scenario 1 + 2 47
7 Conclusies en aanbevelingen 49
7.1 Verstoringsdruk in foerageergebieden en op slaapplaatsen 49
7.2 Effecten op draagkracht en instandhoudingsdoelen 49
7.3 Mogelijkheden om waar nodig verstoringsdruk te beperken 52
8 Literatuur 53

Bijlage 1 Werkwijze verstoringsinventarisatie en berekening opvangcapaciteit zwanen en ganzen 55
Bijlage 2 Tabel en figuren verstoringsinventarisatie 70
Bijlage 3 Figuren foerageergebied en opvangcapaciteit 76
Bijlage 4 Veranderingen overige landgebruiktypen 81
Bijlage 5 Overzicht (landelijke) vogeltrends 82

Dankwoord

Dank aan allen die zo bereidwillig waren bij te dragen aan dit onderzoek voor hun tijd, medewerking en adviezen, o.a. alle leden van de begeleidingscommissie te weten [redacted] en [redacted] (Prov. Drenthe), [redacted] (Wetland Wacht), [redacted] (Natuurmonumenten), [redacted] (Vogelbescherming), [redacted] (NMF Drenthe), [redacted] (Gemeente Assen) en [redacted]. Veel dank aan de respondenten van het historisch panel voor hun tijd en het delen van hun ervaring en kennis van het gebied (te weten [redacted]). Dank aan de gemeentes Assen, Noordenveld, Ooststellingwerf, Midden Drenthe en Tynaarlo voor hun medewerking bij het vergaren van gegevens.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Fochteloërveen is in 2004 aangewezen als Natura 2000-gebied onder de Habitat- en Vogelrichtlijn. Het definitieve aanwijzingsbesluit is in 2013 gepubliceerd. Het gebied is onder andere aangewezen voor verschillende broed- en niet-broedvogels. Van de niet-broedvogels liggen de aantallen Kleine- en Wilde zwaan in het gebied over de afgelopen zes jaar onder de gestelde instandhoudingsdoelen. De oorzaken daarvan zijn niet precies in beeld. Er vinden verschillende ruimtelijke ontwikkelingen plaats rondom het Fochteloërveen en nieuwe ontwikkelingen zijn gepland. Ook zijn er aanwijzingen voor een toegenomen verstoring van foerageergebieden. Tevens speelt klimaatverandering een rol met toenemende droogte in het gebied tot gevolg.

Deze (nieuwe) ontwikkelingen leiden tot de hypothese dat er (op termijn) niet afdoende foerageergebied beschikbaar is om de gestelde aantallen te faciliteren. Om dit goed te kunnen beoordelen is een grondige ecologische analyse nodig, ook om nieuwe ontwikkelen te kunnen spiegelen aan de ecologische eisen die in dat opzicht vanuit het Natura 2000-gebied worden gesteld.

1.2 Doelstelling

De provincie Drenthe heeft in samenwerking met de gemeente Assen en andere relevante partners (Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Drenthe) Altenburg & Wymenga gevraagd onderzoek uit te voeren naar:

- de verstoringsdruk in en rondom slaapplaatsen en foerageergebieden van kwalificerende niet-broedvogelsoorten;
- het effect op de beschikbare draagkracht en daarmee op de instandhoudingsdoelen en;
- mogelijkheden om waar nodig verstoringsdruk te beperken.

Kwalificerend zijn Kleine zwaan, Wilde zwaan, Toendrarietgans, Kolgans, Slobeend en Wintertaling. Ook de Kraanvogel is in het onderzoek betrokken gelet op het belang van het gebied voor deze soort in Nederland. Het onderzoek richt zich op aantal en verspreiding van de betrokken soorten, beschikbare draagkracht in de historische (rond de periode van aanwijzing), actuele en toekomstige situatie, rekening houdend met landgebruik en verstoringsdruk. Ook wordt klimaatverandering in het onderzoek betrokken.

1.3 Aanpak en inhoud

De aanpak voor de ecologische analyse naar verstoringsinvloeden en draagkracht is verder globaal onderverdeeld in de volgende onderdelen: *Gebied en doelstellingen*, *Inventarisatie verstoringsinvloeden, Draagkrachtanalyse ganzen en zwanen, Ecologische analyse per soort, Scenario's en advies.* De aanpak per onderdeel en hoofdstukindeling is hieronder op hoofdlijnen beschreven. Een gedetailleerde uitwerking van de methodiek voor de verschillende onderdelen van de analyse staat beschreven in Bijlage 1.

In onze aanpak heeft het overleg met de opdrachtgever en begeleidingscommissie centraal gestaan om te komen tot een gemeenschappelijk gedragen eindresultaat. Alle keuzes zijn in afstemming gemaakt.

Gebied en doelstellingen
Ter inleiding op de analyse en om de resultaten in perspectief tot de uitgangssituatie te kunnen plaatsen is ten eerste een korte beschrijving van het gebied gegeven en worden de doelsoorten met de betreffende Natura 2000-doelen geïntroduceerd in **hoofdstuk 2**.

Inventarisatie verstoringsinvloeden
Om mogelijke effecten van verstoring in het gebied te kunnen duiden is in **hoofdstuk 3** in de eerste plaats een overzicht gegeven van de verstoringsgevoeligheid en verstoringsafstanden van de doelsoorten. Tevens geeft dit hoofdstuk een overzicht van de geïnventariseerde verstoringsinvloeden in de huidige situatie. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de algemene trend en intensiteit van verschillende verstoringsbronnen in het gebied in historisch en toekomstige perspectief. De resultaten van de inventarisatie zijn vervolgens gebruikt als input voor de kwantitatieve draagkrachtanalyse (Hoofdstuk 4).

Draagkrachtanalyse ganzen en zwanen
In **hoofdstuk 4** wordt de draagkrachtanalyse uiteengezet voor de doelsoorten Kleine zwaan, Wilde zwaan, Kolgans en Toendrarietgans. Hiervoor is de berekende beschikbare opvangcapaciteit vergeleken met de benodigde opvangcapaciteit om aan de doelstellingen te voldoen. De beschikbare opvangcapaciteit is afhankelijk van het aanwezige foerageergebied en de mate waarin doelsoorten ongestoord kunnen foerageren. Voor dit onderzoek zijn daarom de geïnventariseerde verstoringsinvloeden in de berekeningen geïntegreerd. Tevens is een overzicht gegeven van de verandering in opvangcapaciteit in de historische en toekomstige situatie, rekening houdend met toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

Ecologische analyse per soort
Om mogelijke effecten op instandhoudingsdoelen van de niet-broedvogels en de Kraanvogel te kunnen bepalen is het van belang om inzicht te krijgen in de doelen en de aantalsontwikkelingen van de soorten. In **hoofdstuk 5** wordt per soort een overzicht gegeven van de aantalsontwikkelingen en trends, welke worden geduid in groter perspectief aan de hand van de verstoringsinvloeden in het gebied, in groter geografisch verband. Tevens is een inschatting gemaakt van de verwachte effecten van klimaatverandering in toekomstig perspectief.

Scenario's en advies
Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van verschillende draagkrachtscenario's, rekening houdend met vermindering van verstoringsinvloeden. In **Hoofdstuk 7** conclusies getrokken waaruit een advies volgt en mogelijke maatregelen gegeven worden op basis van de vergaarde informatie uit voorgaande hoofdstukken

2 Gebied en doelstellingen

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het Natura 2000-gebied Fochteloërveen is gelegen in de gemeenten Noordenveld (Drenthe) en Ooststellingwerf (Fryslân) en ligt tussen Veenhuizen, Bovensmilde, Ravenswoud en Fochteloo direct ten westen van Assen (zie Figuur 2-1) en beslaat een oppervlakte van circa 2596 ha. Het bestaat naast het hoogveen in het centrale deel, uit droge en vochtige heide, vennen, ruige graslanden en het gebied wordt in het noorden begrensd door een bosgebied met naaldbomen. In het zuidoosten liggen enkele rietvelden met bos, die zijn ontstaan als vloeivelden. In het noordoosten van het gebied bevinden zich de Norgerpetgaten, een klein veenrestant, en het Esmeer, de grootste pingoruïne van Drenthe. Sinds 2001 broedt de Kraanvogel Buiten het broedseizoen is het gebied van belang als slaapplaats en foerageergebied voor ganzen, zwanen en eenden.

Een belangrijk deel van het gebied is eigendom van de natuurorganisaties Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Het overige deel van het gebied is in eigendom van de Staat en particulieren (Beheerplan 2016).

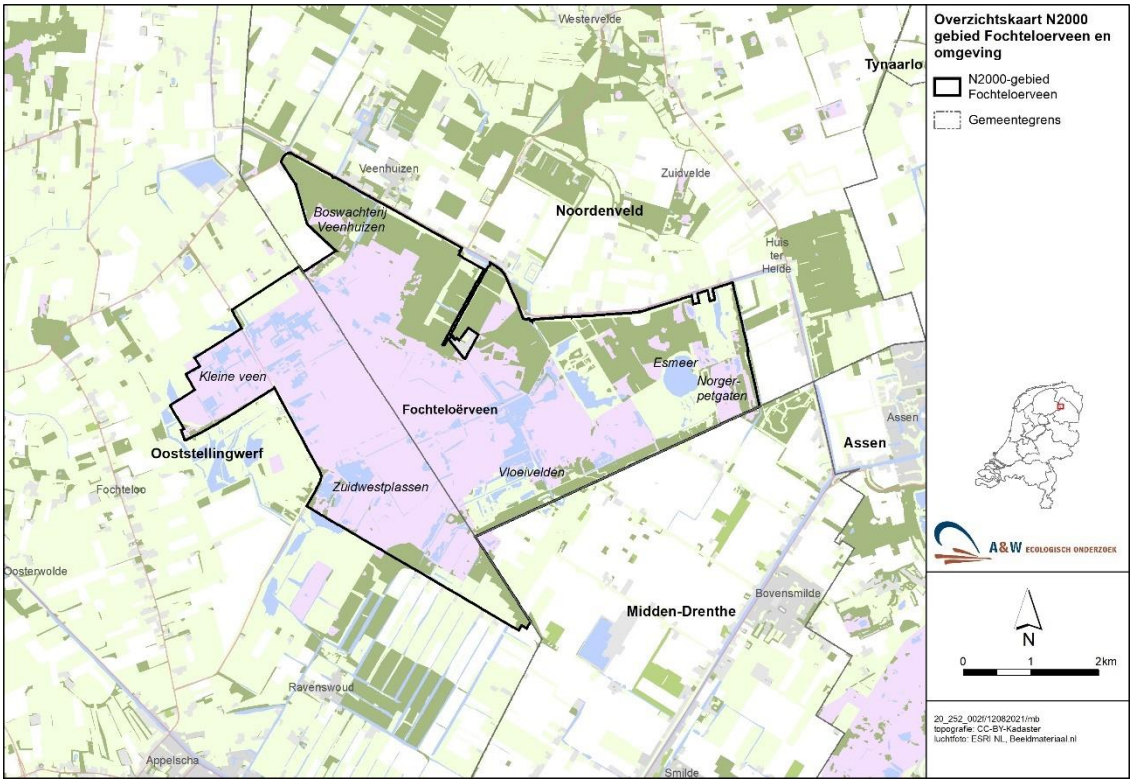

Figuur 2-1 Ligging Natura 2000-gebied Fochteloërveen ten opzichte van de gemeentegrenzen.

2.2 N2000-instandhoudingsdoelstellingen

Voor de realisatie van de landelijke Natura 2000-doelen zijn aan alle Natura 2000-gebieden kernopgaven toebedeeld om doelen voor Habitattypen en -soorten en Vogelrichtlijnsoorten per Natura 2000-gebied te focussen en concretiseren. Tabel 2-1 geeft de kernopgaven weer voor Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Tabel 2-1 Kernopgaven Natura 2000-gebied Fochteloërveen (Essentietabel, synbiosys.alterra.nl)

Kernopgave	Natura 2000-doel
7.01 Uitbreiding actieve kern	Uitbreiding kernen van **Actieve hoogvenen** (hoogveenlandschap) *H7110_A
7.02 Initiëren hoogveenvorming	Op gang brengen of continueren van hoogveenvorming in **Herstellende hoogvenen** H7120 in kansrijke situaties, met het oog op ontwikkeling van Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap) *H7110_A (waar nodig uitbreiding oppervlakte H7120). Instandhouding van huidige relicten als bronpopulaties fauna. Herstel van grote veengebieden met voldoende rust onder andere voor de niet-broedvogel **Kraanvogel** A127.
7.03 Overgangszones grote venen	Ontwikkeling van overgangszones van **Actieve hoogvenen** (hoogveenlandschap) *H7110_A incl. laggzones (met onder andere **Hoogveenbossen**) *H91D0, **Zure vennen** H3160 en **Porseleinhoen** A119 en **Paapje** A275.

*De met een * aangegeven habitattypen betreffen zogenaamde prioritaire habitattypen die extra onder druk staan en waarvoor extra inspanning vereist is.*

Het gebied Fochteloërveen is in totaal aangewezen voor vijf habitattypen, vier broedvogelsoorten en zes niet-broedvogelsoorten te weten de Kleine zwaan, Wilde zwaan, Toendrarietgans, Kolgans, Wintertaling en Slobeend. De instandhoudingsdoelen van de niet-broedvogels betreffen het behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie met een gemiddeld seizoensmaximum[1] van 90 Kleine zwanen, 100 Wilde zwanen, 11.100 Toendrarietganzen en 2.300 Kolganzen. Voor de Wintertaling en de Slobeend is dit een gemiddeld seizoensgemiddelde[2] van 600 Wintertalingen en 40 Slobeenden (Zie Tabel 2-2). Hoewel er voor de Kraanvogel (*Grus grus*) geen instandhoudingsdoel bestaat, is het een unieke en kenmerkende soort van Actieve en Herstellende hoogvenen waarvoor de aanwezigheid van voldoende rust noodzakelijk is, zoals beschreven in kernopgave 7.03.

Tabel 2-2 Instandhoudingsdoelen (IHD) doelsoorten en gebiedsfunctie (foerageergebied (f), slaap- (s) en rustplaats (r)) voor Natura 2000-gebied Fochteloërveen (zie Aanwijzingsbesluit; Beheerplan Provincie Drenthe (2016).

Code	Soort	Doel Leefgebied		Functie	IHD gemiddeld seiz. max.	IHD gemiddeld seiz. gem.
		Omvang	Kwaliteit			
A037	Kleine zwaan	Behoud	Behoud	*s, r*	90	
A038	Wilde zwaan	Behoud	Behoud	*s, r*	100	
A039b	Toendrarietgans	Behoud	Behoud	*s, r*	11.100	
A041	Kolgans	Behoud	Behoud	*s, r*	2.300	
A052	Wintertaling	Behoud	Behoud	*f*		600
A056	Slobeend	Behoud	Behoud	*f*		40

[1] *Het gemiddelde van het piekaantal per seizoen, berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen*
[2] *Het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen (12 maanden), berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen*

3 Verstoringsinvloeden

Veel mensen bezoeken natuurgebieden voor rust, ruimte en natuurschoon. Ook het Fochteloërveen is een gebied dat door veel recreanten wordt bezocht, niet in de laatste plaats door de aanwezigheid van de unieke Kraanvogel. Echter, de aanwezigheid van recreanten, maar ook andere bezigheden en ontwikkelingen rondom het veen kunnen verstoring van de natuur en de doelsoorten tot gevolg hebben. Zo lopen er rondom, en beperkt door, het Fochteloërveen, diverse paden en wegen geschikt voor wandelaars, fietsers en gemotoriseerde voertuigen die het gebied bezoeken ter recreatie, maar tevens verstoring kunnen veroorzaken. Ook kan verstoring veroorzaakt worden door onder andere verjaging van vogels op agrarische percelen rondom het veen. Daarnaast is luchtvaart een mogelijke verstoringsbron, door vliegbewegingen over het gebied door grote vliegtuigen, straaljagers, helikopters en les- en sportvliegtuigen vanaf Eelde en Harderwijk.

Om mogelijke effecten van verstoring in het gebied te kunnen duiden is in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de verstoringsgevoeligheid en mogelijke effecten hiervan op de doelsoorten. Daarnaast is de verstoringsdruk geïnventariseerd om inzicht te krijgen in de *algemene trend* en de intensiteit van verschillende verstoringsbronnen in het gebied in de loop van de tijd en om effecten van verstoring in en rondom het Fochteloërveen in kaart te brengen als *input voor een kwantitatieve analyse* in hoofdstuk 4. De resultaten van de verstoringsinventarisatie worden in de volgende paragrafen behandeld.

3.1 Verstoringsgevoeligheid

Voldoende rust in een gebied is naast voedsel van voldoende omvang en kwaliteit een zeer belangrijke factor voor het voorkomen en behouden van (doel)soorten in een gebied (Krijgsveld et al. 2008). Verstoring kan op verschillende manieren van invloed zijn op vogelpopulaties. Zo kan directe verstoring fysiologische en gedragseffecten teweegbrengen met verlies van tijd en energie tot gevolg. Afhankelijk van de intensiteit en frequentie van verstoring kan dit mogelijk doorwerken op het reproductief succes of de overleving en uiteindelijk op de populatie (

Figuur *3-1*).

Indirecte gevolgen van verstoring hebben vooral betrekking op (kwaliteits-) verlies van leefgebied (Krijgsveld *et al.* 2008). Onderzoek van Krijgsveld *et al.* (2008) wijst uit dat ganzen en Smienten minder foerageren in gebieden nabij wegen en paden dan in onverstoord gebied. Verstoring door mensen en andere verstoringsbronnen kunnen daardoor resulteren in een lagere begrazingsdruk (Madsen 1995; Tombre *et al.* 2005; Bos *et al.* 2008).

Zoals behandeld in voorgaande hoofdstukken fungeert het Fochteloërveen voor de doelsoorten Kleine Zwaan, Wilde zwaan, Toendrarietgans, Kolgans, Slobeend en Wintertaling als slaap- rust, en foerageergebied en voor de Kraanvogel tevens als broedgebied. Effecten van verstoring zijn afhankelijk van verschillende factoren en kunnen verschillen per soort, verstoringsbron en intensiteit, activiteit van de vogels, terreintype en seizoen (Krijgsveld *et al*. 2008).

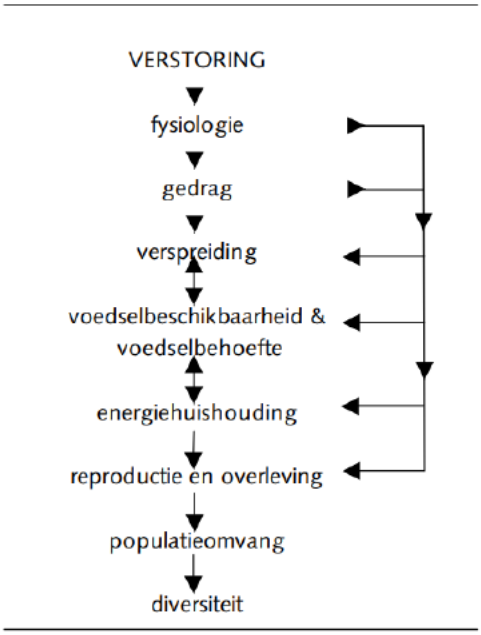

Figuur 3-1 Schematische weergave van verstoringseffecten en mogelijke interactie tussen verstoringsniveaus (uit Krijgsveld et al. 2008).

Tabel 3-1 geeft een overzicht van min en max waarden of gemiddeldes van gemeten verstoringsafstanden uit de literatuur (Krijgsveld et al. 2008). In de Tabel is de afstand weergegeven waarbij vogels opvliegen en vluchten (*vluchtafstand*), voor verstoring door recreatie en vliegverkeer en de gemiddeldes voor land, water en in de lucht. In sommige gevallen is de *alertafstand* weergegeven, wanneer de vluchtafstand niet beschikbaar was. De alertafstand, de afstand waarop vogels stoppen met hun activiteit en alert gedrag vertonen. Deze afstand is gemiddeld 2,3 keer groter dan de opvliegafstand en zou aangehouden moeten worden om verstoring te voorkomen (Krijgsveld et al. 2008).

Tabel 3-1 Overzicht van uit literatuur bekende verstoringsafstanden recreatieve verstoringsbronnen en vliegverkeer voor de doelsoorten en Kraanvogel. Bron:

	Gemiddelde of minimale – maximale verstoringsafstand (m)						Gemiddelde verstoringsafstand (m)		
Soort	**Voetganger**	**Jager/ Jacht**	**Fietser**	**Voertuig**	**Vaartuig**	**Vliegtuig**	**Land**	**Water**	**Lucht**
Kleine zwaan					142-700			492	
Wilde zwaan	155-211	325	116	168		1355*	206		1355*
Toendrarietgans	200	500		300-500		500-6550*	300		3525*
Kolgans	25-200	500				200-1000	124		583
Wintertaling	39-204				76-150		133	113	
Slobeend					50-430			232	
Kraanvogel	300-400						350		

**alertafstand*

Zwanen

De verstoringsgevoeligheid van Kleine- en Wilde zwaan is over het algemeen gemiddeld tot groot. Op water foeragerende en ook rustende wilde zwanen zijn gevoelig voor verstoring. In graslanden is de verstoringsafstand mogelijk kleiner (zie bronnen in Krijgsveld et al. 2008 en Livezey et al. 2016; Mayer et al. 2019). Zwanen met een activiteitengebied in agrarische omgeving, hebben vooral te maken met verstoring door landbouwwerkzaamheden en jacht, soms ook door laagvliegende vliegtuigen en helikopters. Zwanen mijden gebieden waar jacht plaatsvindt, waardoor ze geschikt foerageergebied mislopen (Schneider-Jacoby *et al*. 1991). Windmolenparken hebben een verstorende werking op afstanden tussen de 125-500 m (Profielendocument 2008; Fijn *et al*. 2012).

Ganzen

De Toendrarietgans is erg gevoelig voor verstoring. Met name landrecreatie kan een negatief effect veroorzaken (Spilling *et al.* 2008; Krijgsveld *et al.* 2008). Zo geven in de foerageergebieden landbouwwerkzaamheden, laagvliegende (sport)vliegtuigen, helikopters, jacht en recreatie de meeste verstoringsdruk. De soort is tevens gevoelig voor verdichting van het landschap door windmolens, wegen, bebouwing en beplantingen. Ook de Kolgans is gevoelig voor verstoring. De verstoringsafstand door windparken ligt tussen de 300-900 m en 400-600 m voor respectievelijk Toendrarietganzen en Kolganzen (Profielendocument 2008).

Onderzoek heeft daarnaast uitgewezen dat foerageergebieden nabij wegen met verkeer en wandelaars gemeden werden door Kolganzen. Tevens werden op verstoorde velden werden minder Kolganzen aangetroffen en vogels in verstoord gebied besteedden meer tijd aan vliegen. Het opvliegen van ganzen werd met name door luchtverkeer veroorzaakt (Venema 1988 in Krijgsveld et al. 2008). Daarnaast nam de vliegafstand toe na verstoring en was er meer foerageertijd nodig (bij verdubbeling vliegafstand, 3,7% meer foerageertijd noodzakelijk) (Nolet *et a*l. 2016).

Eenden

De verstoringsgevoeligheid van Wintertaling en Slobeend kan gecategoriseerd worden als respectievelijk gemiddeld en groot (Krijgsveld et al. 2008), waarbij het meest negatieve effect van verstoring wordt veroorzaakt door waterrecreatie of landrecreatie in de oeverzones. De Slobeend is daarnaast zeer gevoelig voor verstoring in de ruitijd (Krijgsveld et al. 2008). Bij windturbines zijn verstoringsafstanden van 100-250 m vastgesteld voor Wintertaling (Profielendocument 2008). Verstoring door jacht heeft als effect dat eenden zich verplaatsen naar andere deelgebieden (Bregnballe & Madsen 2004). Daarnaast maakt het voor eenden een groot verschil of er structuren aanwezig zijn die zichtbaarheid van verstoringsbronnen (recreanten) afschermen, zoals rietkragen of bosschages langs water. Ook is er een groot verschil samenhangend met groepsgrootte.

Kraanvogel

De Kraanvogel is zeer verstoringsgevoelig en vlucht al op grote afstand voor elke vorm van menselijke verstoring, waaronder agrarische activiteiten en recreatie of laagvliegende vliegtuigen en helikopters (Krijgsveld et al. 2008; Profielendocument 2008). Hoewel er weinig literatuur beschikbaar is over specifieke verstoringsafstanden van de Kraanvogel in Nederland, wordt de verstoringsafstand in het Fochteloërveen gemiddeld geschat rond de 300-400 m (Bijlsma 1999). Internationaal zijn verstoringsafstanden gevonden van 150 m in Scandinavië, 200-300 m in Duitsland en tot 1000 m in Spanje. De variatie hangt samen met de mate van rust in het gebied. Uit onderzoek in China naar effecten van verstoring door menselijke recreatie op de Monnikskraanvogel (*Grus monacha*), kwam naar voren dat de verstoringsafstand toenam met

geluidsintensiteit van de verstoringsbron. Zo liep de verstoringsafstand op van 250 m tot 700 m door het geluid van wandelaars, motorgeluid en fluitende en schreeuwende personen (Jinming Luo *et al.* 2012).

3.2 Huidige verstoringsdruk

Basisverstoring

Om de draagkracht van het Fochteloërveen voor de doelsoorten goed te kunnen bepalen is een kwantitatieve analyse van verstoringsbronnen en effecten van verstoring van belang. Om effecten van verstoring in de huidige situatie in en rondom het Fochteloërveen zo goed mogelijk in kaart te brengen voor de berekening van de beschikbare opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen (zie hoofdstuk 4), is ten eerste een *basisverstoringskaart* opgesteld. Deze kaart is gebaseerd op het landgebruik en de in het landschap aanwezige fysieke verstoringsbronnen met een verstoringscontour (o.a. paden, wegen, bomenrijen en bebouwing).

De gehanteerde afstanden van de verstoringscontour sluiten aan bij eerdere rapportages van A&W (zie ook Bijlage 1.3). Het resultaat geeft een kaart met het voor ganzen en zwanen geschikt foerageergebied buiten de verstoringscontour en vormt de basis in een situatie met rustig regulier gebruik (Figuur 3-2). Uit de basisverstoringskaart blijkt dat de verstoringscontour het grootste oppervlakte overlapt ten noorden en oosten van het Fochteloërveen bij Assen en Veenhuizen (Figuur 3-2).

Additionele verstoring

Naast de basisverstoringskaart is een inventarisatie gemaakt van verstoring per km hok in een straal van 5 km rondom het gebied, om de intensiteit en de verschillende vormen van *additionele verstoring* in het gebied in kaart te brengen en te kwantificeren. Hiervoor is onderscheid gemaakt in de volgende vormen van verstoring welke per km hok in percentages zijn uitgedrukt:

- fietsers;
- wandelaars;
- overige vormen van recreatie (motorcross / metaaldetectie);
- verjaging (incl. jacht en afschot)

De inventarisatie is o.a. gemaakt op basis van gebiedskennis van gebiedsdeskundigen van Natuurmonumenten en de Wetland Wacht (Voor details zie Bijlage 1.3). Het resultaat is een km hok kaart per verstoringsbron waarbij de verstoringsdrukpercentages in kleur zijn weergegeven (Figuur 3-3). Verstoringsdruk door *vliegverkeer* is, anders dan bij de andere verstoringsbronnen, niet aan een specifieke locatie in het gebied te relateren. Om deze reden is het vliegverkeer niet in kaart weergegeven, maar is het verstoringseffect berekend voor de analyse in hoofdstuk 4 (voor details zie Bijlage 1.3).

Uit de verstoringsdrukkaarten blijkt dat er een grote tot vrijwel continue verstoring rondom het gebied bestaat van fietsers en wandelaars. De gebieden met de hoogste verstoringsdruk door wandelaars liggen ten noorden en oosten van het Fochteloërveen bij Assen en Veenhuizen. De verstoringsdruk door verjaging, jacht en afschot concentreert zich voornamelijk ten westen- en zuidwesten van het Fochteloërveen met een matige tot grote verstoringsdruk. Verstoring door overige vormen van recreatie zoals motorcrossers en metaaldetectoren is met name aanwezig ten westen en zuidwesten van het gebied, met een kleine verstoringsdruk.

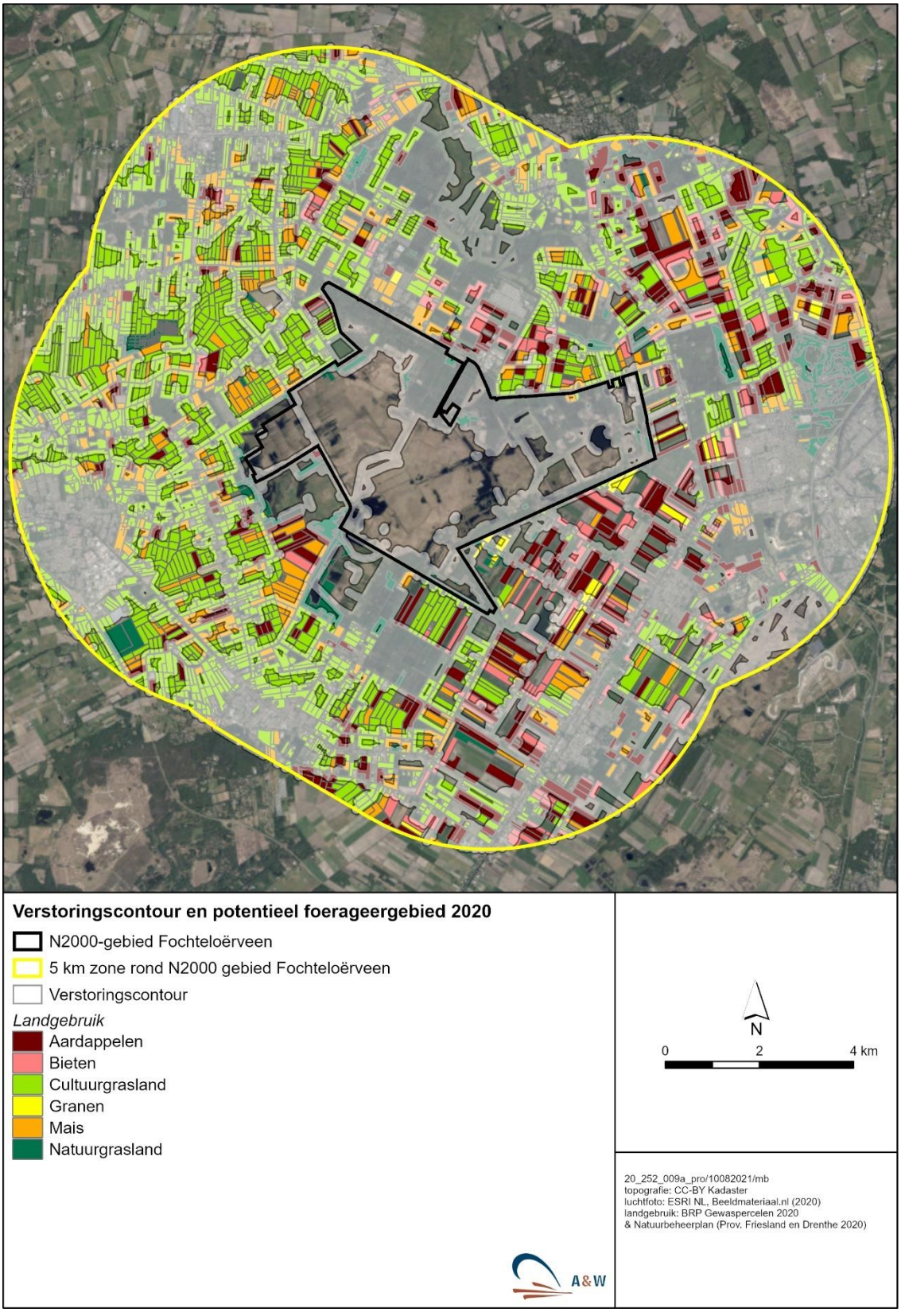

Figuur 3-2 Foerageergebied gecategoriseerd in landgebruiktypen inclusief verstoringscontour binnen een straal van ca. 5 km rondom het Fochteloërveen (uitgangskaart situatie 2020).

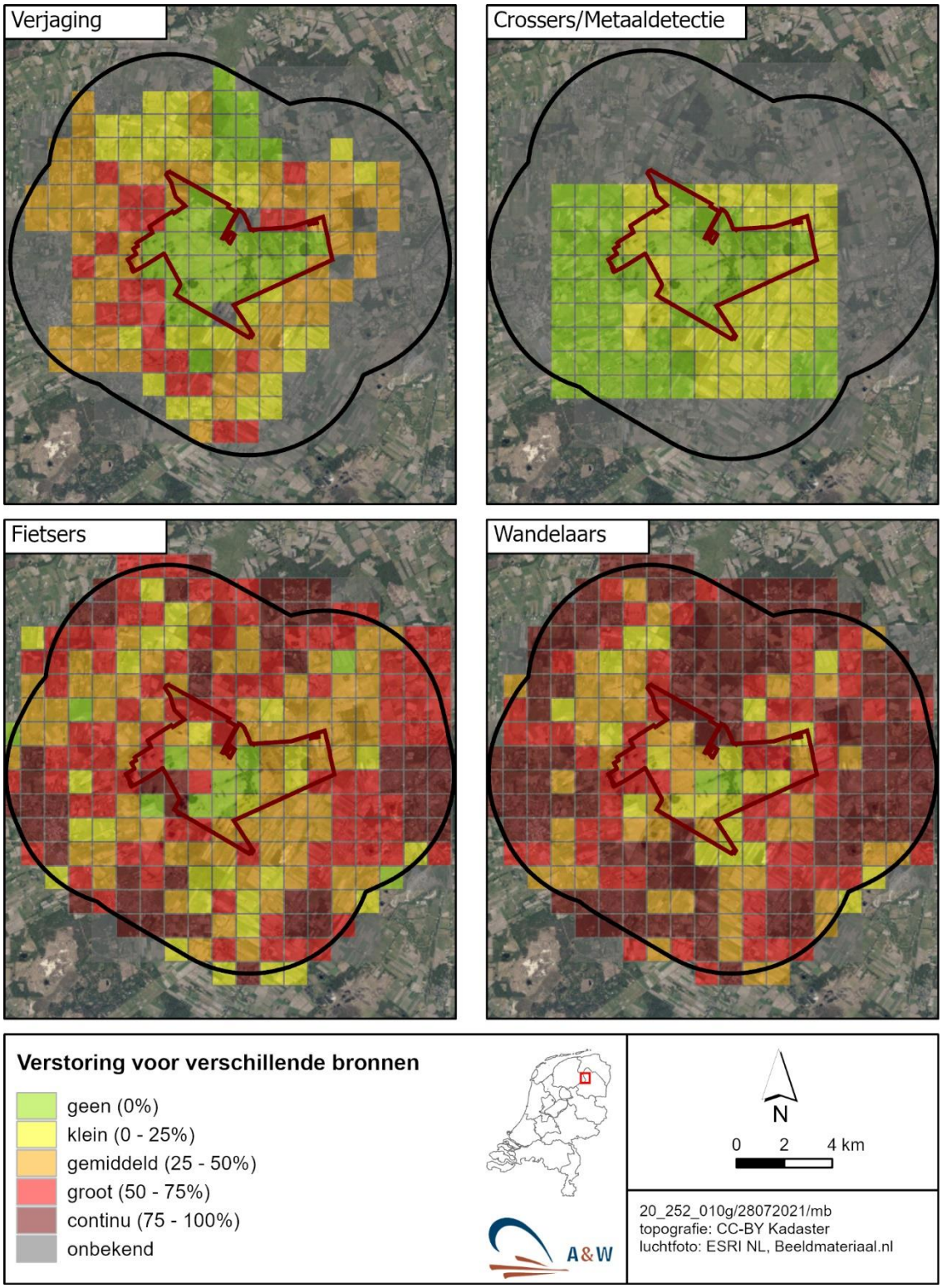

Figuur 3-3 Overzichtskaart inventarisatie verstoringsdruk per km hok voor fietsers, wandelaars, verjaging en crossers / metaaldetectoren binnen een straal van 5 km (zwarte contour) rondom het Fochteloërveen (donkerrode contour) (Bron input: Natuurmonumenten ([redacted]) en Wetlandwacht [redacted]).

3.3 Historische situatie en trends

Om tevens een indruk te krijgen van verstoringsdruk in *historisch perspectief* is verstoring geïnventariseerd middels consultatie van bewoners en gebiedskenners (historisch panel) over de variatie in verschillende verstoringsbronnen, de verandering in verstoringsbronnen en de intensiteit van de verstoring in de afgelopen vijf jaar (periode 2015-2019) ten opzichte van 10 jaar geleden (2009) en ca. 25 jaar geleden (periode 1995-2000). Hierbij is waar mogelijk per deelgebied (Figuur 3-4 Overzichtskaart deelgebieden voor (historische) verstoringsinventarisatie Figuur 3-4) de toe- of afname in percentages gescoord van de verschillende verstoringsbronnen via wegen en paden, via kavels en het vliegverkeer (Voor details over methodiek inventarisatie zie Bijlage 1.4).

In totaal hebben 8 respondenten hun ervaring gedeeld. In Tabel 3-3 staan de resultaten en kleurcodes weergegeven voor de vergelijking met 2009 (Zie Bijlage 2.1 voor de resultaten voor de periode 1995-2000). Zo betekent een donkerrode kleur in de Tabel een toename van 75-100% verstoring in de huidige situatie ten opzichte van het jaar 2009. De verstoringspercentages zijn later gebruikt voor de berekening van de historische opvangcapaciteit (zie hoofdstuk 4 en Bijlage 1.4).

Om de ervaring van gebiedskenners te kunnen duiden en staven is tevens kwantitatieve informatie opgevraagd over wandelaars, fietsbewegingen en verkeerstellingen van de gemeente Assen en Ooststellingwerf, bezoekers van de uitkijktoren in het Fochteloërveen en vliegbewegingen uit gegevens van de Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL). De ervaring en uitwerking is beschreven in de volgende paragrafen.

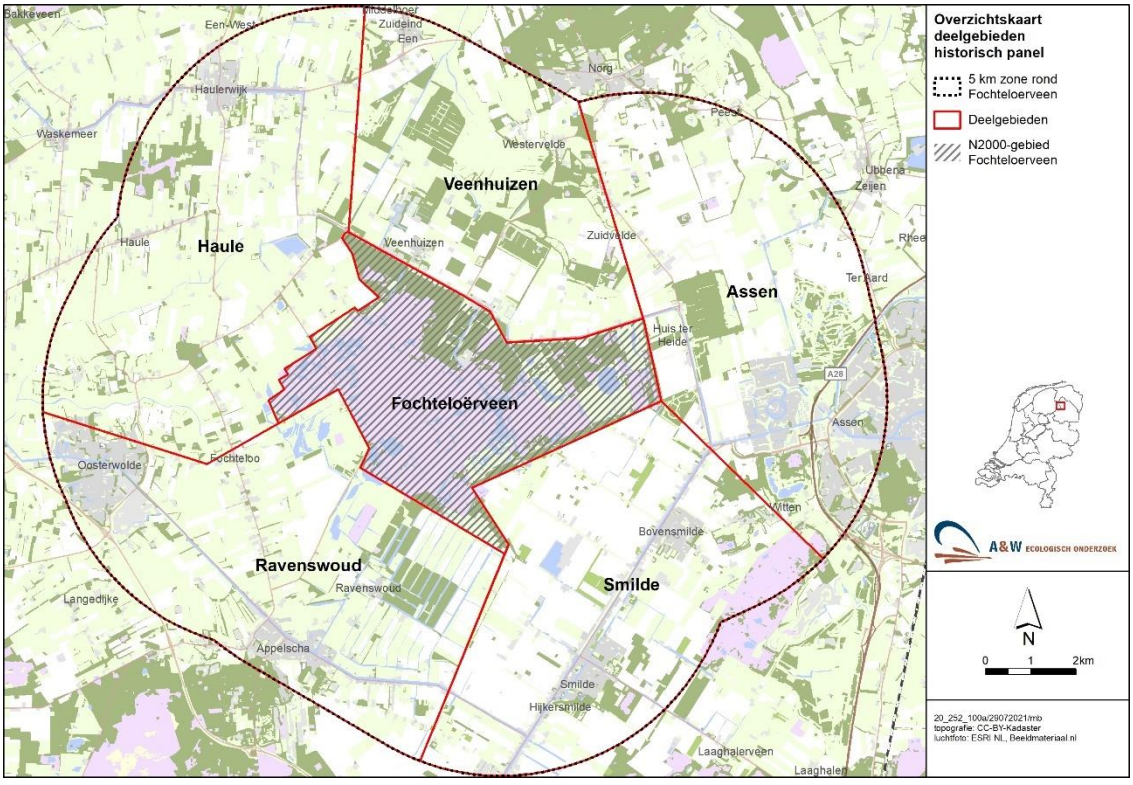

Figuur 3-4 Overzichtskaart deelgebieden voor (historische) verstoringsinventarisatie.

Tabel 3-2 Overzichtstabel gemiddelde scorepercentages verstoringsinventarisatie per deelgebied per verstoringsbron in de huidige situatie (afgelopen 5 jaar) ten opzichte van 2009.

	Assen	Smilde	Ravens-woud	Haule	Veen-huizen	Fochteloër-veen	Gemiddeld
Via paden / wegen	***67***	***50***	***63***	***38***	***47***	***66***	***55***
Fietser	83	63	67	50	56	67	64
Wandelaars	50	38	58	25	38	65	45
Op kavels	***50***	***34***	***32***	***-13***	***31***	***24***	***26***
Verjaging / afschot	75	38	12	-50	0	0	12
Crossers	50	50	33	?	75	31	48
Metaaldetectie	0	25	17	?	0	8	10
Honden (kavelranden)	75	25	67	25	50	55	49
Luchtverkeer	***25***	***27***	***20***	***44***	***38***	***35***	***31***
Kleine vliegtuigjes	0	25	42	25	50	46	31
Helikopters	50	25	42	75	50	38	47
Grote vliegtuigen	50	56	8	75	50	65	51
Straaljagers	0	0	-13	0	0	-7	-3
Gemiddeld	**38**	**30**	**26**	**25**	**34**	**29**	
# respondenten	N=3	N=2	N=3	N=1	N=2	N=6	

Kleurcodes verstoring	Afname	Gelijk	Lichte toename	Matige toename	Sterke toename	Zeer sterke toename	onbekend
		0%	1-24%	25-49%	50-74%	75-100%	?

Verstoring via wegen en paden

Fietsers en wandelaars

In de afgelopen jaren hebben verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden in- en rond het Fochteloërveen. Zo is het gebied toegankelijker geworden voor recreanten door aanpassing van paden en wegen en kunnen woningbouwontwikkelingen hier aan bijdragen door toename van bezoekers uit de omgeving (Grontmij 2011a). Echter, er zijn weinig kwantitatieve data beschikbaar over de actuele recreatieontwikkelingen. In de Natuurvisie (2010) van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is geschat dat het aantal fietsers en auto's op de Fochteloërveenweg in de periode 1995-2010 is verdrie- tot zesvoudigd. Door [redacted] zijn vanaf het jaar 2013 in het gebied tellingen gedaan van recreanten, verkeer en andersoortige verstoring. Uit de tellingen kwam naar voren dat wandelaars en fietsers zijn toegenomen. Gemiddeld over de jaren was het aantal bezoekers ca. 40% hoger in het weekend dan door de weeks (Zie figuren Bijlage 2.2).

De sterke toename in wandelaars en fietsers met name in het weekend en met feestdagen, komt overeen met de ervaringen van gebiedskenners. Nieuw aangelegde fietspaden naar Ravenswoud en naar Drentseweg hebben hier mogelijk aan bijgedragen. De Meesterswijk is druk tot zeer druk met fietsers. Specifiek wordt de afgelopen tien jaar gekenmerkt door toename in aantal elektrische fietsen, racefietsers en mountainbikers die routes volgen rond het Esmeer en zuidoostzijde van het Fochteloërveen in de bosrand na aanleg van het betonfietspad.

Ook het aantal honden dat hun baas vergezeld in het gebied is fors toegenomen, mede te wijten aan het ingestelde losloopgebied in de Compagnonsbossen. Het los laten lopen van honden gebeurt vrijwel overal, met name op de wandelroutes en in de randzones. Ook zorgt de toename van het aantal fotografen in het gebied voor veel verstoring en overlast van foeragerende en rustende Kraanvogels en ganzen, maar ook broedvogels en zelfs reptielen. Fotografen lijken zich weinig van regels aan te trekken.

Gemotoriseerd verkeer
Samen met de toename in wandelaars en fietsers lijkt ook het gemotoriseerd verkeer fors toegenomen in de afgelopen jaren, waaronder automobilisten en motorrijders die aan het toeren zijn. Daarnaast staan er veel meer auto's, (soms met draaiende motor) in de bermen om vanuit de auto vogels te observeren. De ervaren toename in intensiteit en variatie van gemotoriseerd verkeer komt overeen met de tellingen van . Uit de tellingen blijkt dat het aantal auto's en motoren dat de Fochteloërveenweg passeerden in 2020 is toegenomen ten opzichte van 2012 en zijn er meer verschillende voertuigen geobserveerd, waaronder campers, vrachtauto's, tractoren, een kraan en quads (Zie Bijlage 2.2). Uit tellingen voor de verkeersvisie door Roelofs Advies en Ontwerp (2018), bleek dat de verkeersintensiteiten van verkeer op zondagen piekt op de Fochteloërveenweg, wat duidt op recreatief verkeer dat bewust de route langs het veen kiest.

<u>Verstoring op kavels</u>

Verjaging, jacht en afschot
Er zijn geen kwantitatieve data beschikbaar over de intensiteit van jacht en verjaging in en rondom het gebied. De ervaring van verjaging en afschot wisselt per deelgebied. Hoewel jacht over het algemeen lijkt afgenomen, is verjaging een frequent fenomeen. In deelgebied Assen wordt de grootste toename ervaren. Verjaging en afschot van ganzen die van de foerageergebieden naar de slaapplaatsen migreren vindt nog steeds regelmatig plaats door jagers en boeren, waarbij ook Kraanvogels worden verjaagd van de akkers.

Crossers en metaaldetectie
In elk deelgebied wordt een toename van verstoring door crossers op de kavels ervaren. Hierbij worden plaatselijk incidenteel of frequent crossers waargenomen in het najaar met name op zaterdag en zondag. Hierbij wordt o.a. gecrost op kale kavels en het verboden pad naar het Esmeer. De grootste toename wordt ervaren in deelgebied Veenhuizen met daaropvolgend Assen en Smilde. Metaaldetectie wordt incidenteel waargenomen en lijkt geen significante bron van verstoring op te leveren.

<u>Vliegverkeer</u>
Voor de trends van de vliegbewegingen over het Fochteloërveen is zijn data opgevraagd bij de Luchtverkeersleiding Nederland (NVNL) met daarin informatie van het aantal vliegbewegingen per vliegtuigtype, het aantal motoren, de vlieghoogte en de tijdsduur dat het vliegtuig zich in een straal van 5 km rondom het gebied bevond. Voor de trendanalyse is zijn de vliegtuigtypes opgedeeld in vier categorieën: klein vliegtuig, groot vliegtuig, straaljager en helikopter (voor details zie Bijlage 1-3).

In de huidige situatie wordt ten opzichte van 25 jaar geleden veel overlast van vliegverkeer ervaren. Destijds kwam volgens de respondenten geen of incidenteel kleine- en grote vliegtuigen en helikopters over. Sinds 2009 ervaren de respondenten een gemiddeld matige toename van kleine vliegtuigjes en helikopters en een sterke toename van grote vliegtuigen. De ervaring van de matige toename van kleine vliegtuigjes en helikopters komt echter niet overeen met de LVNL data. In de volgende paragrafen worden de trends nader toegelicht.

Kleine vliegtuigjes en helikopters

In Figuur 3-5 en 3-6 is het gemiddelde aantal kleine vliegtuigjes en helikopters per dag weergegeven voor de jaren 2009 t/m 2020 voor de broed- en winterperiode. De algemene trend laat een afname zien van het aantal geregistreerde kleine vliegtuigjes over de jaren. Zo is het aantal vliegtuigjes in de winterperiode in 2019 met 45% afgenomen ten opzichte van 2009. Het aantal helikopters laat geen duidelijke trend zien.

Door de respondenten wordt een matig sterke toename van verstoring door kleine vliegtuigjes ervaren, met name in de weekenden. Het gaat dan om de kleine sportvliegtuigen en de kleine lesvliegtuigen die vanaf vliegveld Eelde en Lelystad vluchten maken over het gebied. Deze ervaring komt echter niet geheel overeen met de data van de LVNL (zie Figuur 3-5), waaruit blijkt dat het aantal kleine vliegtuigjes sinds 2009 is afgenomen[3]. Ook wordt een gemiddeld matige toename van verstoring door helikopters ervaren. Het gaat dan voornamelijk om vluchten van traumahelikopters. In de jaren 2007 t/m 2013 heeft een inventarisatie naar vliegbewegingen van kleine luchtvaart plaatsgevonden door de Wetlandwacht. Hieruit bleek dat er een toename is in de storing door de kleine luchtvaart in de periode 2011-2013 t.o.v. 2007-2010 voornamelijk door helikopters (in Molenaar 2019). Voor deze periode komt het beeld overeen met de gegevens van de LVNL waarbij een piek van helikopters in 2013 zichtbaar is. Hierna is volgens de LVNL geen toename aanwezig.

Grote vliegtuigen en straaljagers

In Figuur 3-7 en 3-8 is het gemiddelde aantal grote vliegtuigen en straaljagers per dag weergegeven voor de jaren 2009 t/m 2020 voor de broed- en winterperiode. Het aantal grote vliegtuigen dat over het gebied vliegt neemt toe over de jaren (Figuur 3-8). Zo is het aantal grote vliegtuigen in de winterperiode van 2019 ten opzichte van 2009 met 28% toegenomen. De toename van het aantal grote vliegtuigen wordt ook ervaren door de respondenten. Dit is onder andere te wijten aan de uitbreiding van vliegveld Eelde. Door straaljagers wordt gemiddeld minder verstoring ervaren, hoewel uit de data van de LVNL geen trend af te leiden valt.

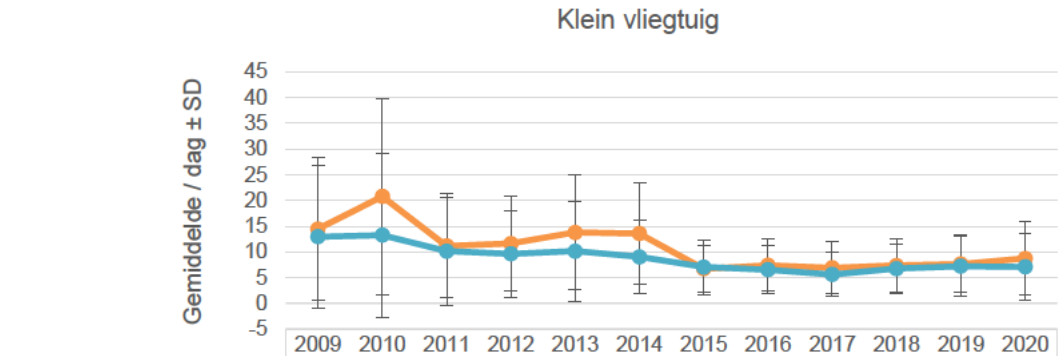

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogteselectie	14,5	20,8	11,2	11,6	13,8	13,6	6,7	7,4	6,9	7,4	7,6	8,7
Winter_hoogteselectie	13,0	13,3	10,1	9,6	10,2	9,1	7,1	6,5	5,6	6,8	7,2	7,1

Figuur 3-5 Gemiddeld (± standaarddeviatie) aantal geregistreerde kleine vliegtuigjes per dag boven het Fochteloërveen van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

[3] *In de dataset waren vluchten zonder ID nummer aanwezig, wat volgens de LVNL mogelijk zweefvliegtuigen en luchtballonnen zijn of kleinere vliegtuigen die op zicht vliegen. Het totaal aantal niet-geregistreerde vluchten in de database bleek echter slechts 0,8% van het totaal, wat niets verandert aan de afnemende trend.*

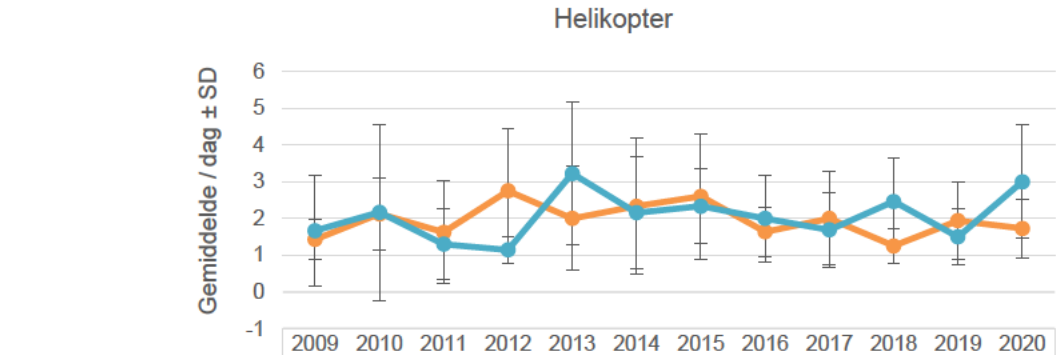

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogteselectie	1,4	2,1	1,6	2,8	2,0	2,3	2,6	1,6	2,0	1,3	1,9	1,7
Winter_hoogteselectie	1,7	2,2	1,3	1,1	3,2	2,2	2,3	2,0	1,7	2,5	1,5	3,0

Figuur 3-6 Gemiddeld (± standaarddeviatie) aantal geregistreerde helikopters per dag boven het Fochteloërveen van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

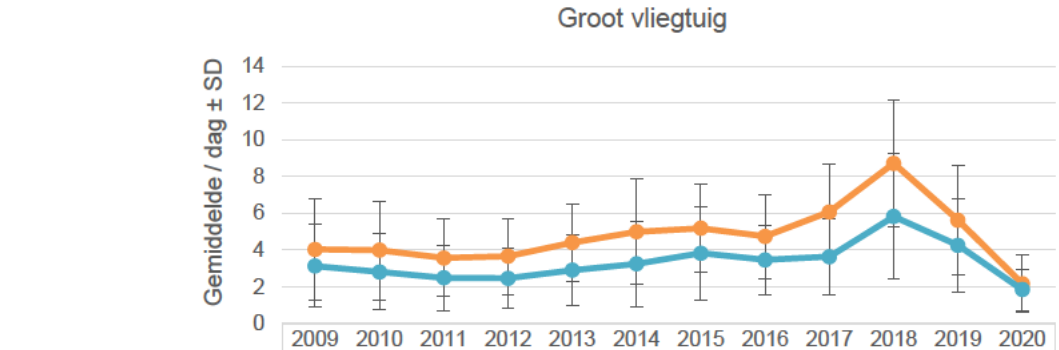

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogteselectie	4,0	4,0	3,6	3,7	4,4	5,0	5,2	4,7	6,1	8,7	5,6	2,2
Winter_hoogteselectie	3,1	2,8	2,5	2,5	2,9	3,3	3,8	3,5	3,6	5,8	4,3	1,8

Figuur 3-7 Gemiddeld (± standaarddeviatie) aantal geregistreerde grote vliegtuigen per dag boven het Fochteloërveen van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

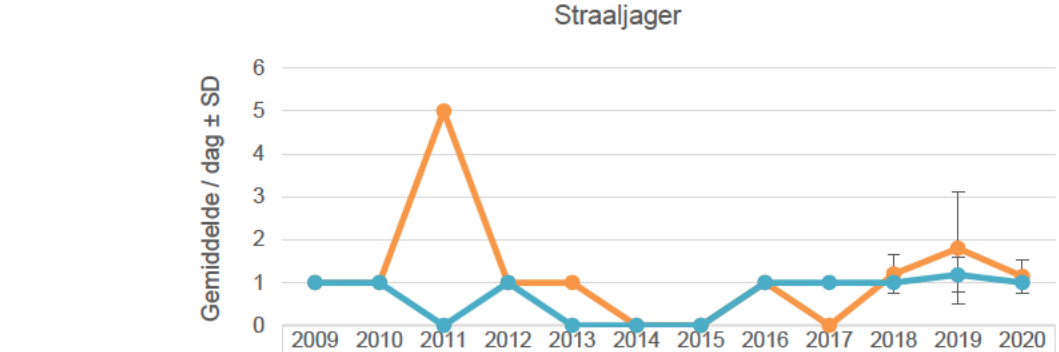

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogteselectie	1,0	1,0	5,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,2	1,8	1,1
Winter_hoogteselectie	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,2	1,0

Figuur 3-8 Gemiddeld (± standaarddeviatie) aantal geregistreerde straaljagers per dag boven het Fochteloërveen van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

Luchtballonnen en drones
Ten opzichte van 25 en 10 jaar geleden worden incidenteel tot regelmatig luchtballonnen waargenomen, voornamelijk in het weekend. De luchtballonnen komen vaak laag over het Fochteloërveen waar ze met de gasbrander verstoring van vogels kunnen veroorzaken. De landing gebeurt vaak op de naastliggende landbouwgronden zoals in polder Ravenswoud. Een andere vliegende bron van verstoring die voorkomt in het Fochteloërveen is de aanwezigheid van drones. Hoewel de frequentie nog incidenteel is, is volgens de respondenten ook dit gebruik toegenomen. Er is geen kwantitatieve data beschikbaar voor deze typen luchtverkeer.

Verstoringsduur en vliegpad
Helikopters en kleine (sport) vliegtuigjes zijn volgens de literatuur meer verstorend dan straaljagers en grote vliegtuigen, gezien zij vaak lager vliegen en langer boven een gebied aanwezig zijn dan grote vliegtuigen en straaljagers (Krijgsveld et al. 2008). Om inzicht te krijgen in veranderingen in vliegduur en mogelijke verstoringseffecten hiervan is de gemiddelde tijdsduur in minuten per vlucht per dag uitgezet over de jaren (Bijlage 323 Figuur 3-7, 3-8). Hoewel voor kleine vliegtuigen de tijdsduur gelijk blijft over de jaren, lijkt voor helikopters de tijdsduur gemiddeld wat hoger te liggen in periode 2013 – 2020 dan in 2009 – 2012.

Om een beeld te krijgen van de vliegbewegingen van het gebied is een kaart opgesteld met daarin alle vliegpaden per type categorie voor het jaar 2019 (zie Bijlage 2.3). Hieruit blijkt dat kleine- en grote vliegtuigen praktisch het gehele gebied overvliegen. Straaljagers vliegen gemiddeld iets zuidelijker over en helikopters wat meer aan de westkant van het gebied.

3.4 Toekomstige situatie

De draagkracht van het gebied kan afwijken in de toekomstige draagkracht door nieuw geplande (ruimtelijke) ontwikkelingen die mogelijk een extra verstoringsdruk met zich meebrengen. Om inzicht te krijgen in de toekomstige verstoringsdruk en deze kwantitatief mee te kunnen nemen in de analyse, is informatie opgevraagd bij de omliggende gemeenten (Assen, Noordenveld, Ooststellingwerf, Midden-Drenthe en Tynaarlo). Specifiek is gevraagd naar ruimtelijke ontwikkelingen, waarvoor al een concrete locatie en bestemmingsplan bestaat, en potentiële ontwikkelingen, waarvoor zoeklocaties bestaan, die mogelijk van invloed kunnen zijn op het foerageergebied. Onder ontwikkelingen wordt verstaan: woningbouw, veranderingen in landgebruik en agrarische overeenkomsten aan de randen van dorpen en in het buitengebied binnen een straal van 5 km rondom de grens van het Fochteloërveen (Voor details zie Bijlage 1.5).

<u>Ruimtelijke ontwikkelingen</u>
De ruimtelijke ontwikkelingen binnen het gebied konden worden onderverdeeld in de volgende categorieën: recreatie, wind- of zonne-energie, bedrijventerrein, natuurontwikkeling, woonwijk en gebiedsontwikkeling. In Figuur 3-9 staan alle ontwikkelingen die door de gemeentes zijn doorgegeven weergegeven, waarbij is aangegeven of de ontwikkeling concreet of potentieel is. De grootste oppervlaktes van de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de 5 km straal vallen achtereenvolgens onder de categorieën woonwijk (Kloosterveen), recreatie (toeristische recreatieve zone Assen) en zonne-energie (Zuidvelde). Bijlage 2-2 geeft het kaartbeeld inclusief de nieuwe verstoringscontour rekening houdend met de ontwikkelingen.

Naast de ontwikkelingen waarvoor een locatie concreet of potentieel in kaart gebracht kon worden, is door sommige gemeenten een uitgebreider overzicht gegeven van ontwikkelingen buiten de 5 km zone of waarvoor een plan bestaat, dat nog niet is uitgewerkt. In Tabel 3-4 is globaal per gemeente aangegeven onder welke categorie de mogelijk toekomstige

ontwikkelingen vallen. Uitgaande van de bekende verstoringsafstanden en mogelijke effecten zullen (ruimtelijke) ontwikkelingen in de categorieën recreatie en woningbouw in potentie in de toekomst de meeste verstoring van natuurgebieden zoals het Fochteloërveen kunnen veroorzaken.

Tabel 3-3 Overige bekende ontwikkelingen buiten de 5 km zone of waarvoor nog geen concreet plan bestaat onderverdeeld per gemeente. Voor de gemeente Assen zijn geen extra ontwikkelingen bekend.

Categorie / Gemeente	Noordenveld	Ooststellingwerf	Midden Drenthe	Tynaarlo
Recreatie		X		X
Infrastructuur			X	
Wind- of zonne energie	X	X	X	
Uitbreiding bedrijven(terrein)		X		X
Agrarisch		X		
Natuurontwikkeling	X			X
Woningbouw / woonwijk	X	X		X
Economische zaken		X	X	
Gebiedsontwikkeling		X		

Vliegverkeer

Naast de ruimtelijke ontwikkelingen, is in de toekomst mogelijk ook een toename te verwachten van verstoringsdruk door vliegverkeer. Volgens de respondenten zal dit het geval zijn voor lesvliegtuigjes en straaljagers. Het is mogelijk dat de overlast door lesvliegtuigjes in de toekomst toe gaat nemen, omdat de Transavia vliegschool nu ook is gestationeerd op GEA. Daarnaast neemt volgens de respondenten van de verstoringsinventarisatie mogelijk de frequentie van straaljagers over het gebied toe in de toekomst aangezien het trainingsgebied voor de F35 praktisch over het gebied komt te lopen bij de komende beoogde herindeling van het luchtruim.

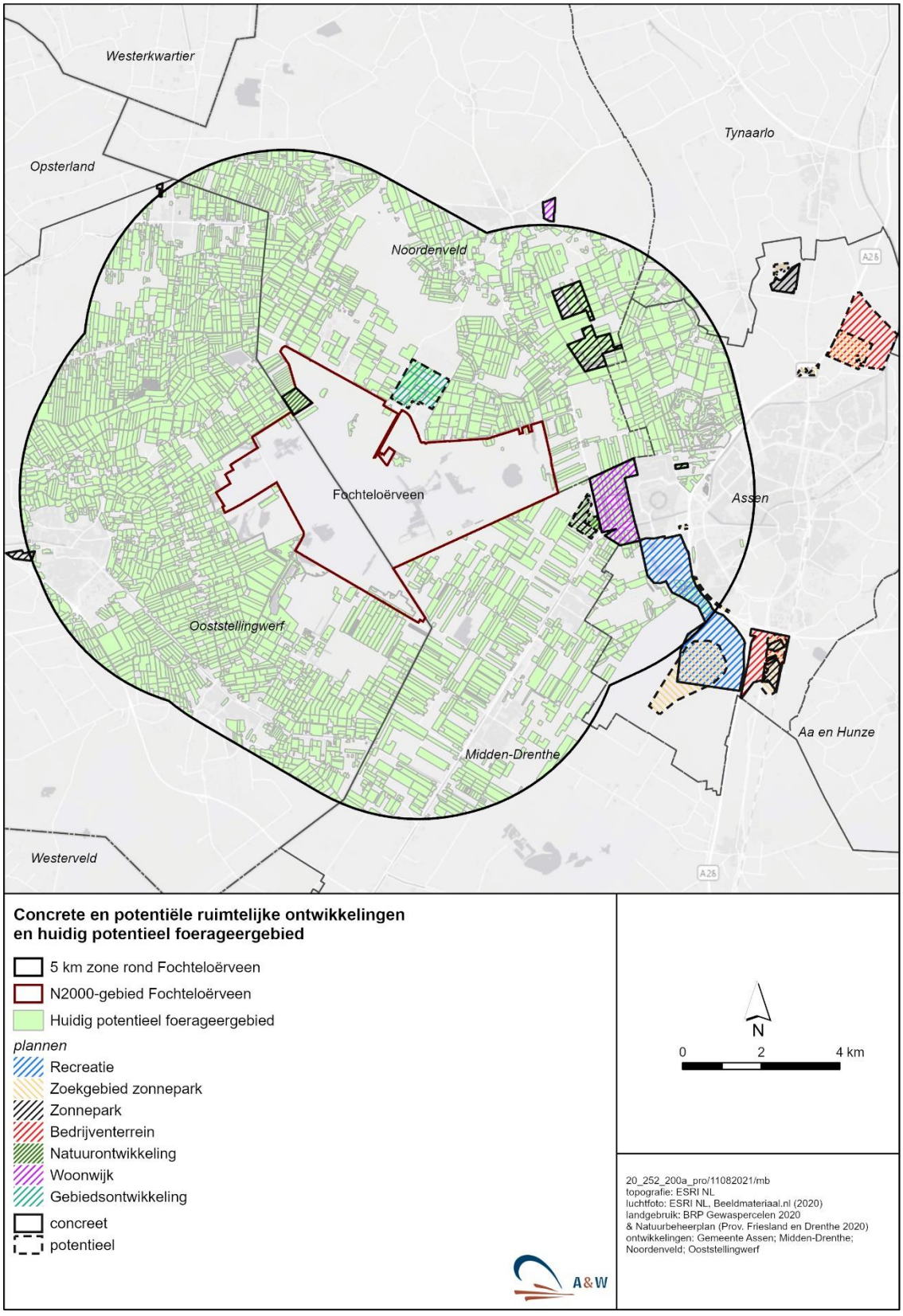

Figuur 3-9 Overzicht concrete en potentiële ruimtelijke ontwikkelingen en huidig potentieel foerageergebied.

4 Opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen

Het uitgangspunt van het beheerplan van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen is de omvang en kwaliteit van het leefgebied met voldoende draagkracht voor de aangewezen doelsoorten te behouden. De benodigde opvangcapaciteit is afhankelijk van het aantal vogels dat gedurende het winterseizoen moet kunnen foerageren. Voor de herbivore watervogels; de Kleine zwaan, Wilde zwaan, Toendrarietgans en Kolgans is aan de hand van het instandhoudingsdoel berekend hoeveel voedsel er in een winterseizoen in het gebied beschikbaar moet zijn. De Slobeend, Wintertaling en Kraanvogel zijn voor deze analyse niet meegenomen. De beschikbare opvangcapaciteit is afhankelijk van het aanwezige foerageergebied (kwaliteit en kwantiteit) en de mate waarin de doelsoorten ongestoord kunnen foerageren. In dit onderzoek is de beschikbare opvangcapaciteit berekend voor de huidige situatie en de toekomstige situatie om te bepalen of de opvangcapaciteit door nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk wordt beïnvloed. Tevens is op basis van ervaring van gebiedskenners een kwantitatieve inschatting gemaakt van de draagkracht in het gebied in de historische situatie. De resultaten van deze draagkrachtanalyses zijn uitgewerkt in de volgende paragrafen.

4.1 Benodigde opvangcapaciteit

Om te kunnen beoordelen of de huidige opvangcapaciteit van het Fochteloërveen voldoet, dient de berekende opvangcapaciteit vergeleken te worden met de benodigde capaciteit zoals gesteld op basis van de instandhoudingsdoelen. Voor de berekening van de benodigde opvangcapaciteit is eerst het aantal 'vogeldagen' berekend aan de hand van de instandhoudingsdoelen. Het aantal vogeldagen is kort gezegd het aantal getelde dieren maal de verblijfstijd. De vogeldagen zijn hierna omgerekend naar het aantal 'kolgansdagen' (kgd) per jaar met behulp van een omrekeningsfactor op basis van gewicht en het percentage gras / bouwland gewassen in het dieet (zie Tabel 4-1). De methodiek voor de bepaling van het aantal vogeldagen is gelijkgesteld aan de methodiek gehanteerd door Buro Bakker (2020). Het percentage gras en gewas in het dieet is afgeleid van schattingen door [redacted] (2020) (voor details zie Bijlage 1.3).

Uit de berekening blijkt dat het gebied opvang moet kunnen bieden voor in totaal 0,5 miljoen kolgansdagen per seizoen op grasland en 1,1 miljoen kolgansdagen op bouwland om de aangewezen soorten in termen van hun instandhoudingsdoel voldoende te kunnen faciliteren. De totaal benodigde opvangcapaciteit komt daarmee uit op 1,6 miljoen kolgansdagen.

Tabel 4-1 Vereiste opvangcapaciteit per kwalificerende soorten ganzen en zwanen in kolgansdagen, nodig voor de gestelde instandhoudingsdoelen. Onderscheid is gemaakt tussen bouwland en grasland, omdat de soorten verschillen in afhankelijkheid van bouwland dan wel grasland (toelichting: zie Bijlage 2.3).

soort	bouwland in dieet (%)	capaciteit op grasland	capaciteit op bouwland	capaciteit totaal
Kleine zwaan	20	12.087	3.022	15.109
Wilde zwaan	25	13.346	4.449	17.795
Toendrarietgans	75	344.207	1.032.621	1.376.828
Kolgans	35	176.727	95.161	271.888
Totaal		**546.368**	**1.135.253**	**1.681.621**

4.2 Berekeningswijze beschikbare opvangcapaciteit

De beschikbare opvangcapaciteit voor de zwanen en ganzen is berekend voor het gebied binnen een straal van 5 km rond het Fochteloërveen aan de hand van een stapsgewijze benadering.

1. Ten eerste is een *basisverstoringskaart* opgesteld, gebaseerd op een verstoringscontour de in het landschap aanwezige fysieke verstoringsbronnen (bebouwing, bosschages, wegen en paden) en het reguliere gebruik door bewoners en gebruikers. Hieruit volgt het areaal grasland en bouwland binnen en buiten de basisverstoringscontour. Deze kaart geeft de situatie weer voor rustig regulier gebruik (zie paragraaf 3.2).

2. Daarnaast is een inventarisatie gemaakt van *additionele verstoring* per kilometerhok, om de intensiteit van recreatief gebruik, jacht en verjaging in kaart te brengen; vliegverkeer is op gebiedsniveau geïnventariseerd (zie paragraaf 3.2).

3. Vervolgens is een *cumulatieve berekening* gemaakt van de basisverstoring en de verschillende additionele verstoringsbronnen met als resultaat de totale oppervlakte onverstoord foerageergebied (zie Bijlage 1.3).

4. Deze oppervlakte is vervolgens omgerekend naar de *beschikbare opvangcapaciteit* in kolgansdagen op basis van draagkrachtcijfers voor verschillende gewassen en graslandtypen in kolgansdagen / ha (zie Bijlage 1.3).

Voor de berekening van de beschikbare opvangcapaciteit in de huidige situatie is als uitgangspunt voor de verstoring het jaar 2019 genomen, zodat extra verstoring in de Coronaperiode buiten beschouwing is gelaten. Voor de onderliggende basiskaarten en gewastypes is wel uitgegaan van de meest recente data, uit het jaar 2020. Details van de berekeningen zijn opgenomen in Bijlage 1.3.

4.3 Areaal foerageergebied

<u>Basisverstoring</u>
Geschikt foerageergebied bevindt zich bij voorkeur in open gebieden op enige afstand van infrastructuur, zoals wegen, bebouwing, bosschages en windturbines. De verstoringsafstand voor ganzen, eenden en zwanen varieert van 100-250 m (zie paragraaf 3.1, voor details zie Bijlage 1). Al het foerageergebied binnen deze verstoringscontour is geclassificeerd als gebied met basisverstoring (zie paragraaf 3.2, Figuur 3-2).

Op basis van een uitwerking van telgegevens in het buitengebied van Steenwijkerland is gebleken dat de dichtheid van ganzen en Smienten binnen een afstand van 100 m tot boerderijen en extensieve wegen globaal een derde is van die op 100-200 afstand en verder (Van der Hut 2015). Voor de huidige berekening is er daarom van uitgegaan dat 67% van het oppervlakte foerageergebied binnen de verstoringscontour onverstoord is.

In totaal is er ca. 11.221 ha foerageergebied aanwezig, waarvan 64% binnen de verstoringscontour valt en 36% daarbuiten (zie Figuur 3-2). De totale oppervlakte onverstoord foerageergebied – binnen (33% van verstoringscontour) en buiten de verstoringscontouren samen – is 6.381 ha (Zie Tabel 4-2). Veruit het grootste deel van de oppervlakte onverstoord foerageergebied bestaat uit cultuurgrasland (53%), met daaropvolgend aardappelen (18%) en maïs (15%). Slechts 1% van het oppervlak foerageergebied bestaat uit granen. (Zie ook Figuur 3-2 en Bijlage 2.2).

Tabel 4-2 Onverstoord foerageerareaal per gras- en bouwlandtype volgens de basisverstoringskaart en afname onder invloed van verschillende verstoringsbronnen.

Landgebruiktype	Opp	Fietsers	Wandelaars	Verjaging	Crossers	Vlieg-	Na cumulatie	
	(ha)	%	%	%	%	verkeer %	ha	%
Grasland totaal	***3.685***	***-27***	***-33***	***-37***	***-3***	***-12***	***1.158***	***-69***
Cultuurgrasland	*3.403*	-27	-32	-38	-3	-12	1.079	-68
Natuurgrasland	*282*	-32	-39	-29	-6	-12	80	-72
Bouwland totaal	***2.697***	***-22***	***-26***	***-35***	***-9***	***-12***	***934***	***-65***
Aardappelen	*1155*	-21	-26	-34	-9	-12	405	-65
Bieten	*472*	-18	-22	-34	-12	-12	173	-63
Granen	*83*	-16	-19	-37	-15	-12	29	-64
Mais	*988*	-25	-30	-37	-6	-12	326	-67
Totaal	***6.381***	**-25**	**-30**	**-36**	**-5**	**-12**	**2.092**	

Additionele verstoring

De verstoringseffecten van verschillende bronnen zoals recreatie, verjaging en vliegverkeer op de beschikbare opvangcapaciteit zijn afzonderlijk berekend per kilometerhok (zie ook Figuur 3-3). De verstoringseffecten van de additionele verstoring zijn vervolgens gecumuleerd met de basisverstoringskaart. In de berekening is onderscheid gemaakt in verstoring binnen de contouren van de basisverstoringskaart en verstoring buiten deze contour. De reden hiervoor is dat verschillende soorten van verstoring, zoals verjaging en vliegverkeer, over het hele oppervlak van kavels plaatsvinden en andere, zoals fietsen en wandelen, beperkt zijn tot de directe omgeving van wegen en paden. Wandelaars en fietsers zijn daarom in de berekening enkel meegenomen binnen de contour, de overige verstoringsbronnen voor het gehele oppervlak binnen kilometerhokken. (zie Bijlage 1.3 voor details).

Tabel 4-2 geeft het overzicht van de percentuele afname van de verschillende verstoringsbronnen ten opzichte van de basisverstoring en het oppervlak dat overblijft na cumulatie van alle verstoringsbronnen. Hieruit blijkt dat de effecten van verjaging, jacht en afschot het grootst zijn, gevolgd door verstoring door wandelaars en fietsers. Na cumulatie is de grootste afname in oppervlak zichtbaar voor Natuurgrasland en Cultuurgrasland.

4.4 Huidige opvangcapaciteit

Om de opvangcapaciteit van het gebied te kunnen bepalen, zijn draagkrachtcijfers gebruikt voor gras- en bouwlandtypes uit gepubliceerd onderzoek. Deze cijfers geven de voedingswaarde van de landgebruiktypen weer, uitgedrukt in kolgansdagen per hectare. Aangezien er een grote variatiebreedte in draagkrachtcijfers bestaat, is voor de berekening uitgegaan van het gemiddelde, een minimale en een maximale draagkrachtwaarde (respectievelijk -50% en +50% van het gemiddelde). Tevens is een bandbreedte aangehouden voor de gehanteerde verstoringspercentages van de verschillende verstoringsbronnen. Deze bandbreedte is weergegeven als foutbalk in de grafiek (zie Bijlage 1.3 voor details).

Opvangcapaciteit in cijfers

Figuur 4-1 geeft een overzicht van de opvangcapaciteit voor zwanen en ganzen met basisverstoring onderverdeeld in bouwland en grasland met minimale, gemiddelde en maximale draagkrachtcijfers. Figuur 4-2 geeft de opvangcapaciteit rekening houdend met cumulatie van verschillende verstoringsbronnen. Uit de berekening blijkt dat de opvangcapaciteit met basisverstoring voor gras- en bouwland samen voldoende is (Figuur 4-1). Rekening houdend met de afhankelijkheid van bouwland, die vooral voor de Toendrarietgans geldt, is de gemiddelde opvangcapaciteit volgens de basiskaart voldoende, maar rekening houdend met de verschillende verstoringsbronnen te laag (zie Figuur 4-2). Dit geldt ook wanneer we rekening houden met een maximale bandbreedte in draagkrachtwaardes van landgebruiktypen en in verstoringspercentages (Figuur 4-1, Figuur 4-2). Ook ligt voor grasland en bouwland totaal de opvangcapaciteit lager dan de benodigde opvangcapaciteit, wanneer uit wordt gegaan van minimale draagkrachtcijfers (Figuur 4-2).

Figuur 4-3 geeft de opvangcapaciteit die overblijft na verstoring van de individuele verstoringsbronnen ten opzichte van de basisverstoring. Hieruit blijkt eveneens dat achtereenvolgens verjaging, wandelaars en fietsers het grootste effect hebben op de opvangcapaciteit.

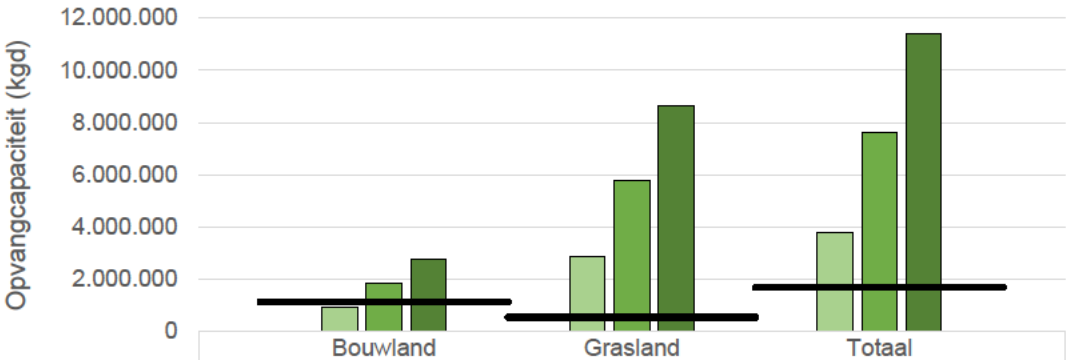

	Bouwland	Grasland	Totaal
Minimaal	919538	2877617	3797155
Gemiddeld	1839077	5755234	7594310
Maximaal	2758615	8632850	11391466

Figuur 4-1. Overzicht minimale, gemiddelde en maximale opvangcapaciteit zwanen en ganzen met basisverstoring in de huidige situatie ten opzichte van de benodigde opvangcapaciteit (zwarte lijn).

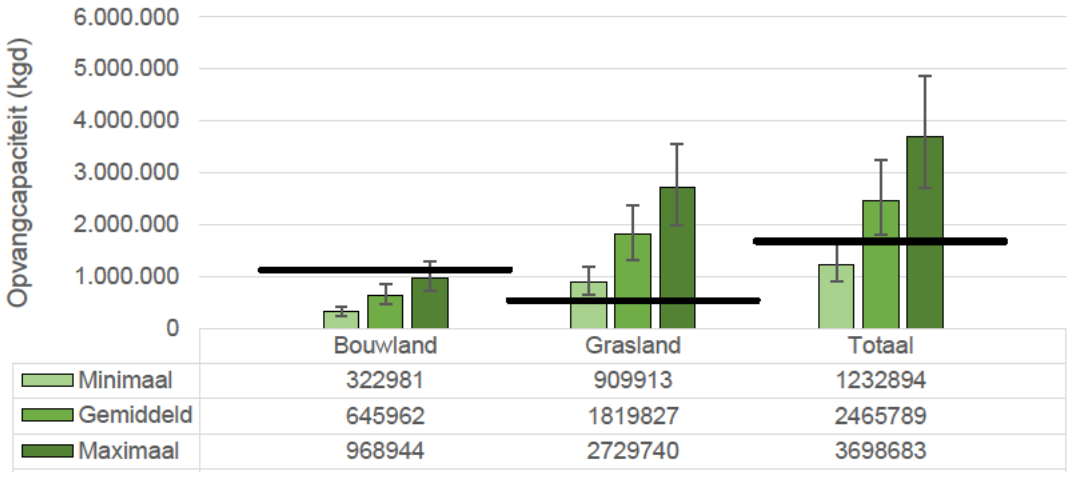

	Bouwland	Grasland	Totaal
Minimaal	322981	909913	1232894
Gemiddeld	645962	1819827	2465789
Maximaal	968944	2729740	3698683

Figuur 4-2. Overzicht minimale, gemiddelde en maximale opvangcapaciteit zwanen en ganzen cumulatieve verstoring in de huidige situatie ten opzichte van de benodigde opvangcapaciteit (zwarte lijn). De foutbalken geven de bandbreedte variatie voor de gehanteerde verstoringspercentages weer.

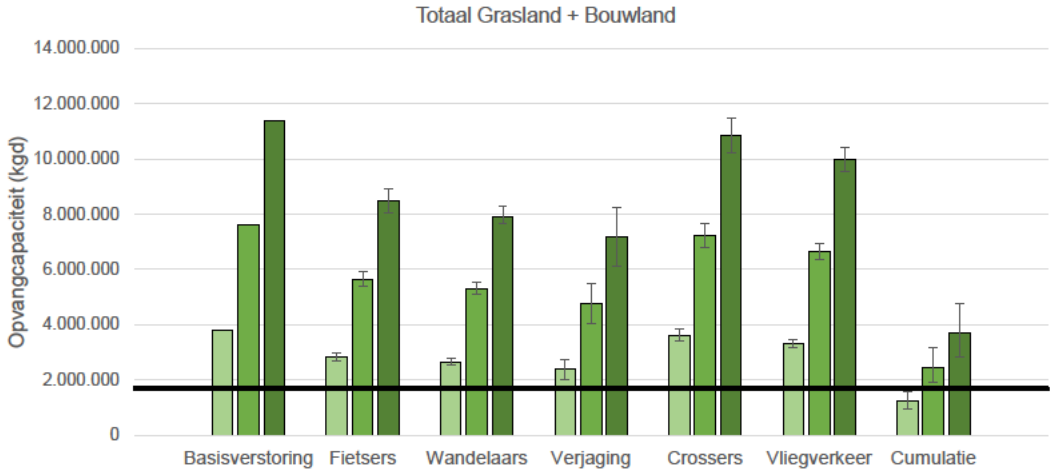

Figuur 4-3 Overzicht minimale, gemiddelde en maximale opvangcapaciteit zwanen en ganzen per individuele verstoringsbron en cumulatie ten opzichte van de basisverstoring in de huidige situatie. De zwarte lijn geeft de benodigde opvangcapaciteit weer. De foutbalken geven de bandbreedte variatie voor de gehanteerde verstoringspercentages weer.

Opvangcapaciteit in kaart

De ruimtelijke verdeling van de beschikbare opvangcapaciteit is weergegeven per kilometervak in Figuur 4-4. Vliegverkeer is hierin niet meegenomen, omdat de verstoringsafstand die van kilometervakken overschrijdt; effecten zijn berekend voor het oppervlak als geheel. Deelgebieden met de hoogste opvangcapaciteit liggen in de omgeving van Haulerwijk, Haule, Appelscha en Norg. Effecten van verstoring zijn buiten de woonkernen vooral zichtbaar rond Assen, Veenhuizen en Smilde.

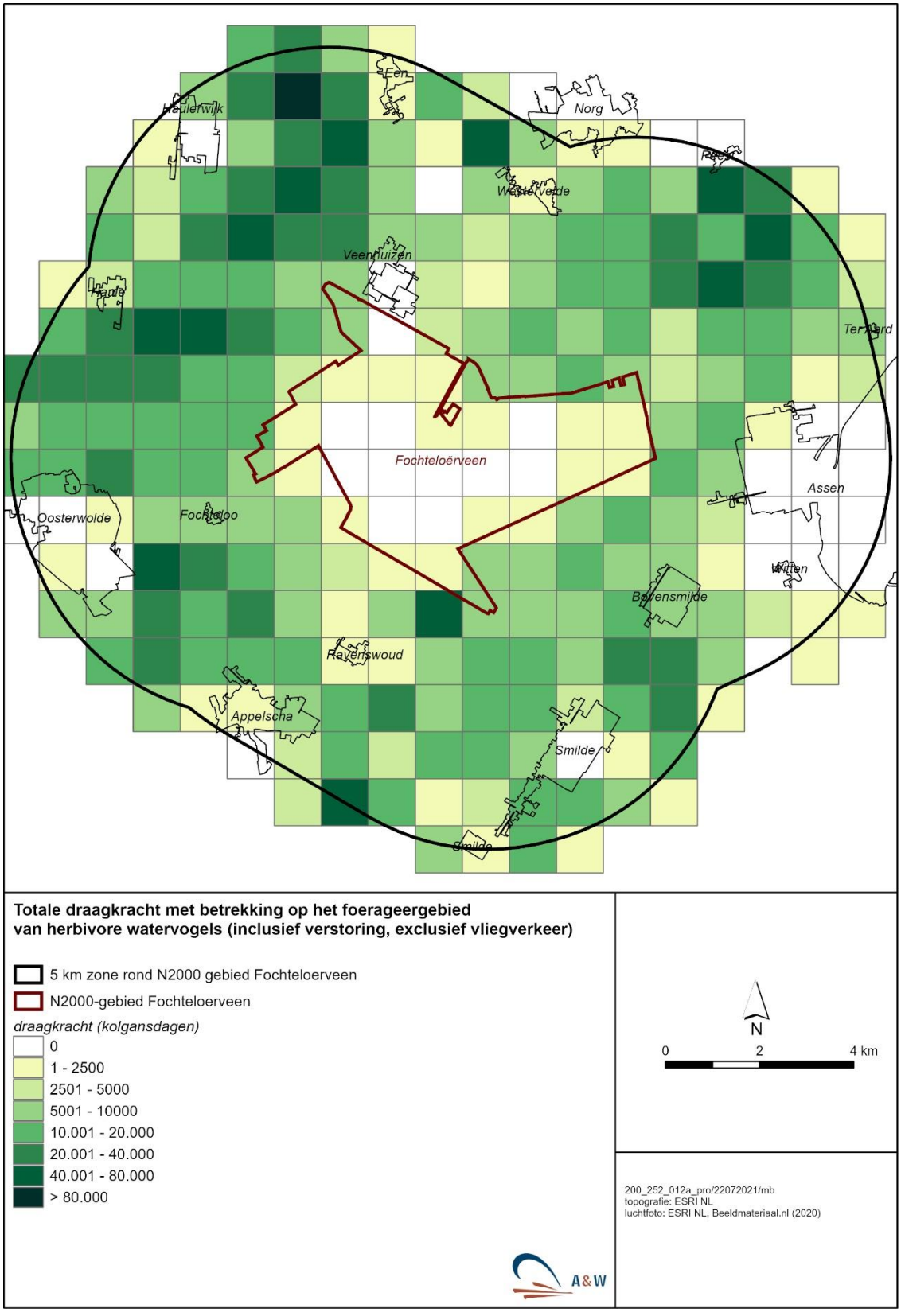

Figuur 4-4. Opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen rond het Fochteloërveen per kilometervak rekening houdend met alle verstoringsbronnen exclusief vliegverkeer.

4.5 Ontwikkelingen in foerageerareaal en opvangcapaciteit

Areaal foerageergebied

Sinds 2009 is de totale oppervlakte aan bouwlandpercelen binnen 5 km rond het Fochteloërveen min of meer gelijk gebleven, rond 11.000 ha. De verdeling in gewasoppervlakten is wel veranderd (Figuur 4-5. Het aandeel bieten is met ca. 35% toegenomen, dat van maïs en granen afgenomen (ca -31% en -19%)). Het areaal aardappelen is niet noemenswaardig veranderd. Buiten de bouwlandpercelen is het areaal natuurgrasland in 2020 kleiner geworden, doordat een deel van het areaal (ca. 470 ha) in de huidige situatie verruigde natuur is, wat ongeschikt is geworden als foerageergebied. Het aandeel cultuurgrasland is slechts 1% afgenomen. (Voor veranderingen van overige landgebruiktypes zie figuur Bijlage 4).

Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen in de toekomst gerealiseerd worden, neemt het areaal van alle landbouwgewassen en grasland ten opzichte van de huidige situatie af. De arealen van granen en bieten nemen in de toekomstige situatie met ruimtelijke ontwikkelingen, het meeste af (resp. -10% en -9%).

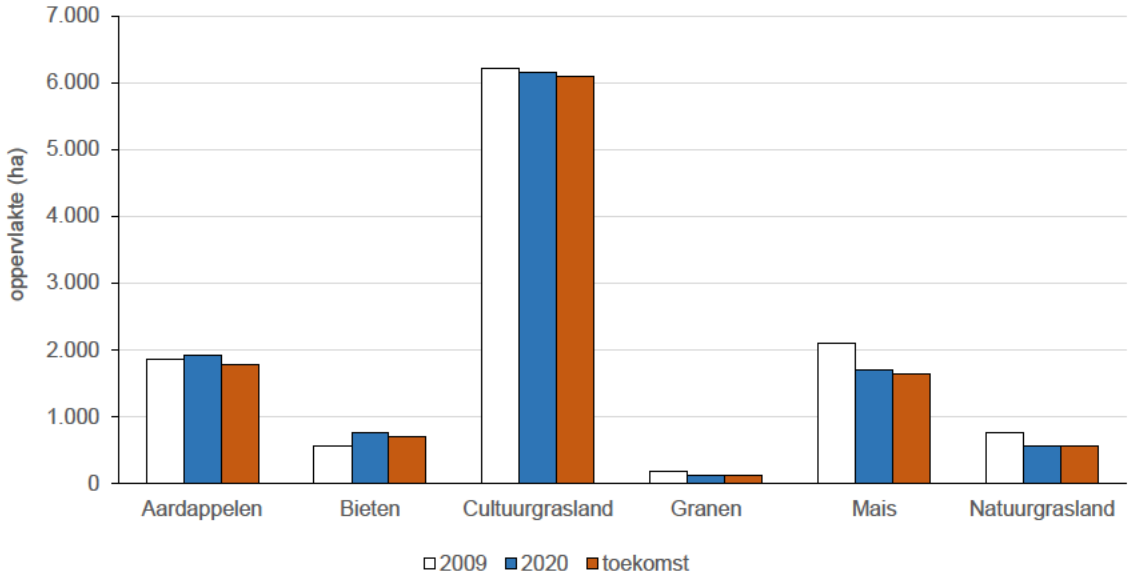

Figuur 4-5 Ontwikkeling in het areaal landbouwgewassen en grasland binnen een straal van 5 km rond het Fochteloërveen in de historische, huidige en toekomstige situatie. In de toekomstige situatie zijn concrete en potentiële ruimtelijke plannen betrokken.

Opvangcapaciteit

De opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen op bouwland is tussen 2009 en de huidige situatie met ca. 17% afgenomen (Figuur 4-6). Voor de berekening van de beschikbare toekomstige opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen is de afname berekend van het oppervlakte onverstoord foerageergebied, wanneer zowel de concrete als potentiële ontwikkelingen gerealiseerd zouden zijn. Aan de hand hiervan wordt voor de toekomstige situatie een verdere afname met ca. 8% verwacht (zie ook paragraaf 3.4). In vergelijking met de situatie in 2009 gaat het in de toekomst om 25% verlies aan geschikt, verstoringsvrij areaal bouwland (voor details zie Bijlage 1-3 t/m 1-5).

Wanneer gekeken wordt naar de opvangcapaciteit van het totaal beschikbare foerageergebied voor ganzen en zwanen (Figuur 4-7), is de opvangcapaciteit met 18% afgenomen in de huidige situatie ten opzichte van 2009 en voor de toekomst wordt een verdere afname van totaal ca. 3% verwacht. Voor bouwland en grasland samen gaat het in de toekomst ten opzichte van de historische situatie om een verlies van 20% aan verstoringsvrij areaal foerageergebied. Het onderscheid tussen opvangcapaciteit op bouwland en grasland is belangrijk, omdat voldoende bouwland noodzakelijk is voor Toendrarietgans, Kleine zwaan en Wilde zwaan.

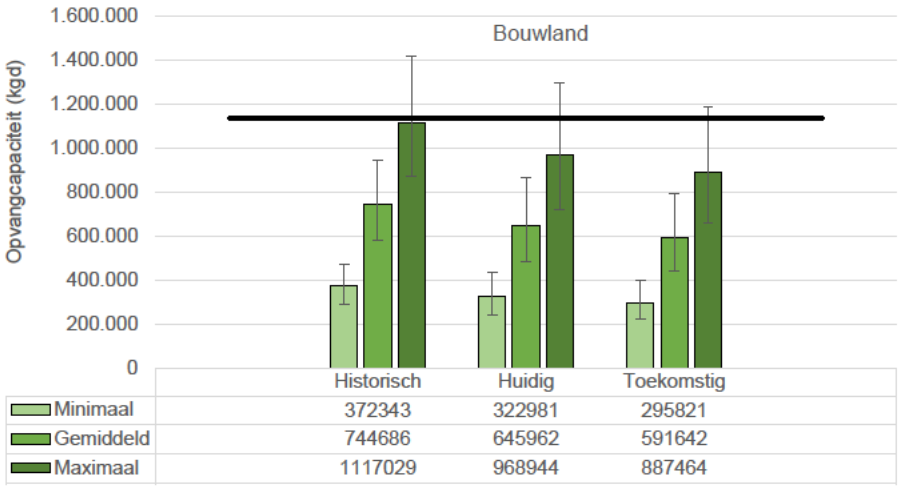

Figuur 4-6 Ontwikkeling in opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen op bouwland, rekening houdend met cumulatieve verstoringsdruk, in de historische, huidige en toekomstige situatie. In de toekomstige situatie zijn concrete en potentiële ruimtelijke plannen betrokken. De zwarte lijn geeft de benodigde opvangcapaciteit weer.

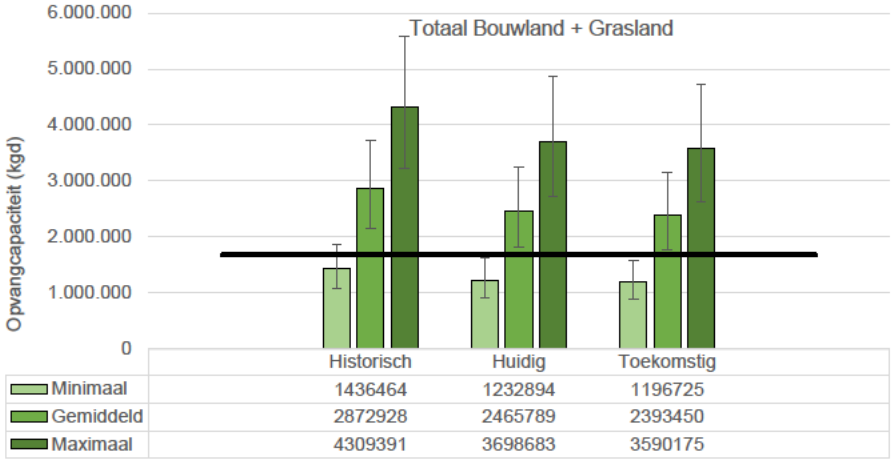

Figuur 4-7 Ontwikkeling in totale opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen op bouwland en grasland, rekening houdend met cumulatieve verstoringsdruk, in de historische, huidige en toekomstige situatie. In de toekomstige situatie zijn concrete en potentiële ruimtelijke plannen betrokken.

5 Ecologische analyse per soort

In dit hoofdstuk wordt per soort de aantalsontwikkeling beschreven en in verband gebracht met veranderingen in verstoringsdruk en draagkracht. Na een beknopt bespreking van de landelijke situatie, met aandacht voor terreinkeus, seizoensdynamiek en trend in Nederland, volgt een analyse van veranderingen in aantal en verspreiding in en rond het Fochteloërveen. De informatie over verstoringsdruk en opvangcapaciteit, gepresenteerd in de voorgaande hoofdstukken, wordt benut voor een interpretatie van de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan en voor kunnen doen in de toekomst, rekening houdend met ruimtelijke plannen in de regio.

5.1 Kleine zwaan

Landelijke situatie

De Kleine zwaan arriveert in Nederland in oktober vanuit arctisch Rusland; de hoogste aantallen worden in november-januari aangetroffen, waarna de zwanen in februari-maart richting de broedgebieden trekken. Kleine zwanen foerageren in oktober op ondergedoken waterplanten, in de loop van de winter op bouwland (in afnemende mate, aanvankelijk ca 40%) en nabijgelegen grasland (in toenemende mate van ca 10% in november tot 90% of meer in februari-maart; Dirksen *et al.* 1981, Voslamber *et al.* 2004). De aantallen wisselen sterk in samenhang met winterstrengheid, broedsucces en de voedselsituatie. Na 1995 is de trend dalend.

Aantal en verspreiding

Kleine zwanen arriveren laat in de herfst, de meeste vogels zijn aanwezig in de wintermaanden december – februari (Figuur 5-1). De aantallen per winterhalfjaar verschillen sterk, sinds 2010/2011 tekent zich een negatieve trend af (Figuur 5-2). Bij koud weer verblijven er doorgaans meer Kleine Zwanen in het gebied en deze verblijven langer, waardoor de aantallen dan pieken (2009a). Het instandhoudingsdoel van gemiddeld 90 vogels (seizoensmaximum) wordt de laatste jaren niet meer gehaald.

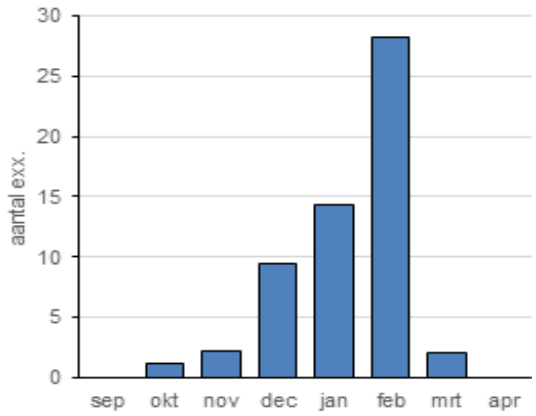

Figuur 5-1 Seizoensverloop (gemiddelden 2014/15 – 2018/19). Bron:

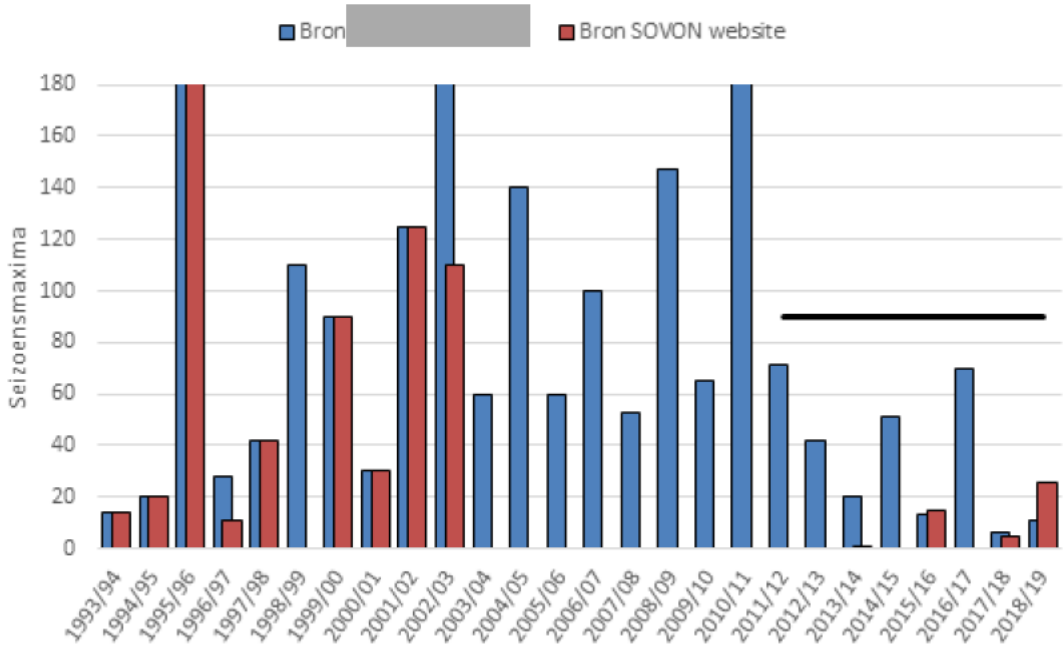

Figuur 5-2 . Aantalsontwikkeling (seizoensmaxima) van de Kleine zwaan in en rond het Fochteloërveen. De zwarte lijn geeft het instandhoudingsdoel weer. (De waardes voor seizoenen '95/96 (389), '02/03 (330) en '10/11 (335) vallen buiten de grafiek).

Kleine zwanen gebruiken plassen in het Fochteloërveen – tot ca 2011 voornamelijk het Esmeer – als slaapplaats. Ze vliegen tot ca 2-5 km van de slaapplaatsen naar de foerageergebieden rond het Fochteloërveen. Ze foerageren hoofdzakelijk op gras.

In 2019/2020 zijn Kleine zwanen alleen waargenomen ten noorden van Appelscha in gezelschap van Wilde zwaan en Knobbelzwaan (Figuur 5-3) op grasland; deze vogels rustten en sliepen in de daar aanwezige plassen in het Compagnonsveld. Ook in de vier daar aan voorafgaande winters verbleven Kleine zwanen in deze omgeving (NDFF). In de jaren 1993-1993 verbleven Kleine zwanen niet alleen in dit gebied, maar ook ten oosten van Oosterwolde (1996). In de jaren 2007-2011 pleisterden Kleine zwanen op akkers tussen Ravenswoud en Smilde (NDFF).

<u>Verstoring en draagkracht</u>

Het aantal Kleine zwanen varieert sterk van jaar op jaar in relatie tot winterstrengheid. Het laatste jaar met forse aantallen was 2010/2011 (max 335). Deze vogels foerageerden in februari-maart hoofdzakelijk op graslandpercelen tussen Ravenswoud en Smilde, en ten noorden van Appelscha; als slaapplaats werden plassen in het veen (o.m. Compagnonsveld) gebruikt (waarneming.nl, geg.). De verspreiding en aantallen worden niet zichtbaar gestuurd door variatie in voedselaanbod in ruimte en tijd (zie Figuur 5-3).

Uit waarnemingen blijkt dat Kleine zwanen verstoring ondervinden in de foerageergebieden door verjaging, vliegverkeer en recreatie. In het voorjaar van 2021 bijvoorbeeld, weken de vogels uit na verstoring naar een alternatieve foerageerlocatie nabij Ravenswoud. De slaapplaats in het Compagnonsveld was rustig door afsluiting van de wandelroute (waarnemingen). De combinatie met naastgelegen grasland, waar zwanen worden gedoogd is blijkbaar gunstig. Het is duidelijk dat voldoende rust een belangrijke voorwaarde is.

Effecten van veranderingen in de opvangcapaciteit op grasland en bouwland zijn niet aantoonbaar, omdat Kleine zwanen slechts een klein deel van het voedselaanbod aan oogstresten en grasland consumeren. Het is niet aannemelijk dat dit beperkend is voor de soort. Een laag populatieniveau, een verschuiving van het overwinteringskwartier naar gebieden ten oosten van Nederland en de winterstrengheid (zachte winters) spelen een rol. Onderzoek wijst uit dat Kleine zwanen de laatste jaren op andere locaties in Europa en zelfs in China overwinteren[4],[5]. Het instandhoudingsdoel van 90 Kleine zwanen (seizoensmaximum) werd voor het laatst behaald in 2010/11. Het is aannemelijk dat voldoende draagkracht voor dit aantal nog steeds beschikbaar is, mits voldoende rust op slaapplaatsen en nabijgelegen grasland aanwezig is. De situatie rond het Compagnonsveld in 2020/21 is daarvan een voorbeeld.

De nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die in kaart zijn gebracht kunnen een negatief effect hebben op het aantal Kleine zwanen dat gebruik maakt van het Fochteloërveen. Bij aanhoudend vorst is de Weperplas, een zandwinplas aan de Weperpolder, een alternatieve slaapplaats. Het initiatief voor een drijvend zonnepark op deze plaats heeft als effect dat deze plas zijn functie als alternatieve slaapplaats verliest. Dit kan ertoe leiden dat Kleine zwanen uitwijken naar andere gebieden, zodat de binding met en het gebruik van het Fochteloërveen afneemt.

5.2 Wilde zwaan

Landelijke situatie

In Nederland komt de Wilde Zwaan vrijwel alleen in de winter voor. Het is een trekvogel die broedt in het noorden van Scandinavië en Rusland en arriveert rond oktober in de overwinteringsgebieden. Een relatief klein en in strengere winters iets groter deel bereikt Nederland. Wilde zwanen leven in gebieden met een combinatie van grote wateren (hun slaapplaats) en uitgestrekte akkers, graslandpolders of uiterwaarden (hun foerageergebied). Het voedselbiotoop bestaat bij voorkeur uit akkers en natte, vaak ondergelopen graslanden met een korte vegetatie. Vooral in het najaar en in de winter foerageert een klein deel van de wilde zwanen in het water en op akkers op graan en bietenresten. Hun rustbiotoop bestaat uit zoete of zoute wateren, ondergelopen boezemlanden en zomerpolders, zand- en modderbanken.

De Nederlandse winter populatie van de Wilde zwaan neemt de laatste jaren toe, met een duidelijk zwaartepunt van de verspreiding in het noorden en oosten van Nederland. De hoogste aantallen van Wilde Zwaan worden in januari waargenomen. Omdat Nederland aan de zuidwestgrens van het winterareaal ligt, fluctueren de aantallen sterk afhankelijk van de winter (Hornman *et al.* 2018, 2019).

Aantal en verspreiding

Wilde zwanen arriveren in het Fochteloërveen in oktober; in de herfst neemt het aantal toe tot enkele tientallen en tijdens de wintermaanden tot ca 100 of meer; in maart vindt wegtrek plaats (Figuur 5-4). In de jaren 1995 – 2012 varieerden de wintermaxima van ca 100 tot 200 exx, daarna tekent zich een negatieve trend af die afwijkt van de landelijke trend (zie Figuur 5-5 en Bijlage 5.2) (Venema & WAD 2001, Van Roomen *et al.* 2007, 2009). Het instandhoudingsdoel, een seizoensmaximum van 100 vogels, wordt sinds 2011/12 in de meeste winterseizoenen niet gehaald.

[4] https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Sovon-Nieuws_2016-3-p24_Kleine-Zwaan-buigt-af.pdf
[5] https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/steeds-minder-kleine-zwanen-nederland

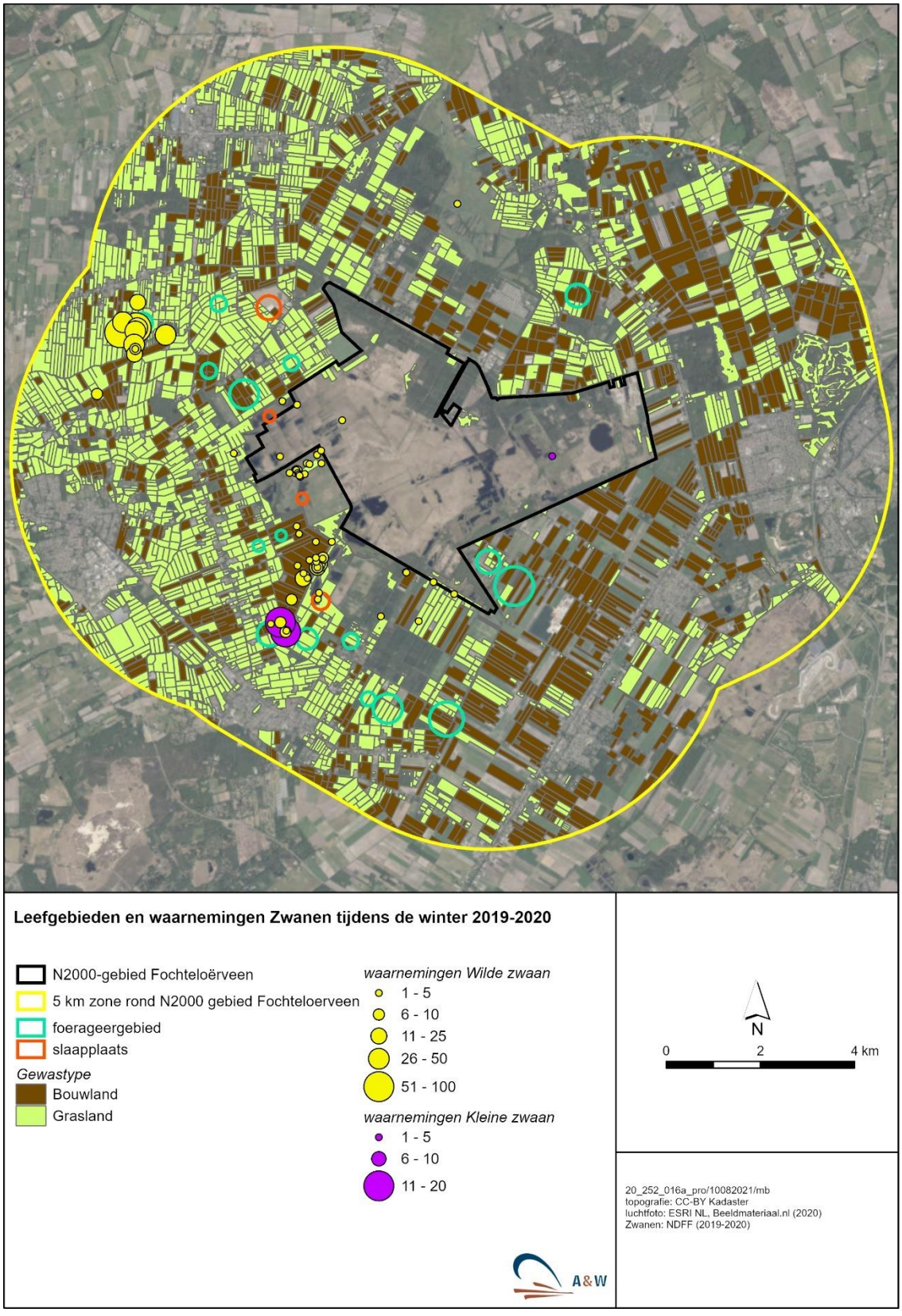

Figuur 5-3 Verspreiding van Kleine zwaan en Wilde zwaan in en rond het Fochteloërveen in de winter 2019/2020.

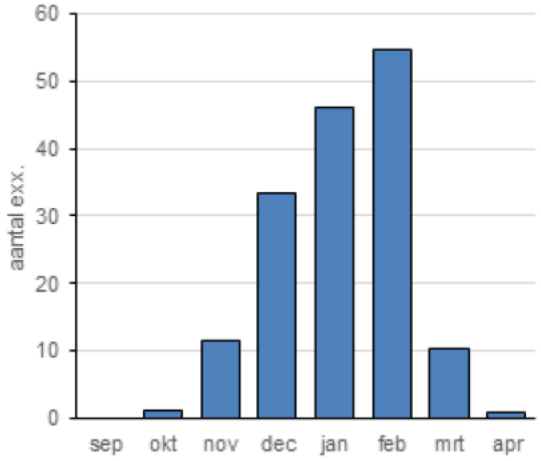

Figuur 5-4 Seizoensverloop (gemiddelden 2014/15 – 2018/19) van de Wilde zwaan in en rond het Fochteloërveen. Bron: .

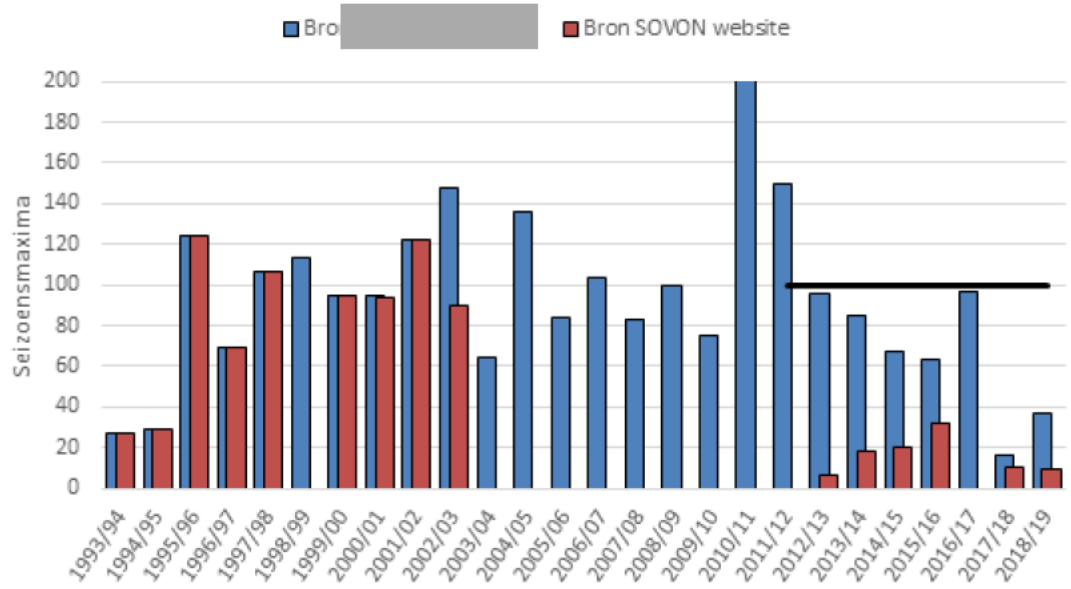

Figuur 5-5 Aantalsontwikkeling (seizoensmaxima) van de Wilde zwaan in en rond het Fochteloërveen. De waarden voor seizoen 2010/2011 (865) valt buiten de grafiek. De zwarte lijn geeft het instandhoudingsdoel weer.

In de winter van 2020/21 foerageerden Wilde zwanen ten noorden van Appelscha en nabij Haule op grasland; deze vogels sliepen op plassen in het Compagnonsveld. In de jaren '90 foerageerden ook relatief hoge aantallen verspreid op akkers nabij Assen, Bovensmilde, Smilde en Ravenswoud; deze vogels sliepen voornamelijk op plassen in het veen en tijdens matige vorst op het Esmeer en het zandwingat in Smilde (1996). Rond 2015 was de verspreiding hier sterk ingekrompen. De zwanen kunnen weken achtereen op een vaste locatie verblijven. Bij koud weer verblijven er doorgaans meer Wilde Zwanen in het gebied en deze verblijven hier ook langer (, 2009a).

Verstoring en draagkracht

De afnemende trend van de Wilde zwaan wijkt af van de positieve landelijke trend (Bijlage 5.2). Dit wijst erop dat lokale factoren een rol spelen. Deze trend valt samen met een afname van de opvangcapaciteit en een toename van verstoringsdruk. Het foerageerareaal is niet noemenswaardig veranderd. De opvangcapaciteit specifiek voor Wilde zwaan is moeilijk vast te stellen omdat zij een beperkt deel van het voedselaanbod consumeren, dat grotendeels uit grasland bestaat. Dit aanbod staat niet onder druk. De kaart met basisverstoringscontouren, gras- en bouwlandpercelen laat zien dat de pleisterplaatsen vooral gelegen zijn in de grotere eenheden met graspercelen en afstand tot paden en wegen (Figuur 5-3). Daarbij is ook de relatie met slaapplaatsen (rust en afstand) van belang. Verstoringsdruk is een kritische factor, die waarschijnlijk beperkend is voor het winteraantal. Dit geldt niet alleen voor fietsers en wandelaars via wegen en paden, maar ook voor verjaging van ganzen op agrarische percelen – zodat ook zwanen de lucht in gaan – en voor vliegverkeer. In de periode 2007 – 2013 is een sterke toename in het aantal verstoringen van zwanen in de foerageergebieden door vliegverkeer, vooral kleine vliegtuigen en helikopters, geconstateerd (Molenaar 2019).

De nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die in kaart zijn gebracht kunnen net als bij de Kleine zwaan een negatief effect hebben op het aantal Wilde zwanen dat gebruik maakt van het Fochteloërveen, indien de Weperplas niet meer als een alternatieve slaapplaats beschikbaar is bij aanhoudende vorst.

5.3 Toendrarietgans

Landelijke situatie

De Toendrarietgans overwintert in een groot deel van Midden-Europa, het noordwesten van Duitsland en delen van Nederland. In Nederland zijn de Toendrarietganzen van oktober tot in de eerste helft van maart te vinden. In het najaar en de winter bestaat het voedsel van de Toendrarietgans hoofdzakelijk (tot 75%) uit oogstresten van suikerbieten, aardappelen en maïs. Naast oogstresten wordt tegen het eind van de winter gras en wintergraan gegeten (Voslamber *et al*. 2004; Feenstra & Van den Berg 2001, Venema & WAD 2001, Buro Bakker, 2009).

Aantal en verspreiding

Toendrarietganzen arriveren in september-oktober in het Fochteloërveen. In de loop van de herfst nemen de aantallen toe, het maximum wordt bereikt in de maanden november – februari, afhankelijk van de weersomstandigheden (Figuur 5-6). Gemiddeld genomen lag de piek in de seizoenen 2014/15 – 2018/19 op ruim 12.000 vogels in december. In maart trekken de vogels weg.

Sinds eind jaren ‘90 schommelt het wintermaximum van de Toendrarietgans tussen globaal 10.000 en 20.000 vogels, met een piekaantal in 2018/18 van ca 15.000 (gebaseerd op maandelijkse tellingen, Figuur 5-7). SOVON benoemt de trend als positief, maar dit is gebaseerd op een beperkt aantal slaapplaatstellingen (1-2 per winterseizoen). Gedurende de laatste vijf winterseizoenen met telgegevens (2015/16 – 2019/20) werd het instandhoudingsdoel van 11.100 vogels in drie van de seizoenen wel en in twee van de seizoenen niet gehaald.

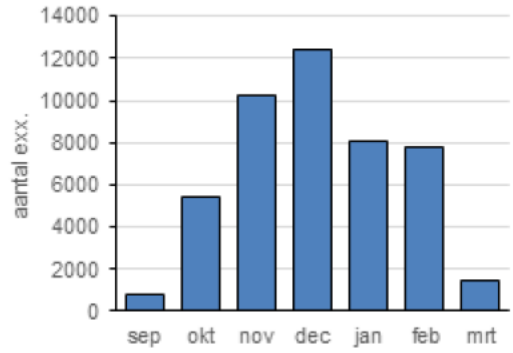

Figuur 5-6 Seizoensverloop (gemiddelden 2014/15 – 2018/19) van de Toendrarietgans in en rond het Fochteloërveen. Bron:

Toendrarietganzen gebruiken de plassen in het Fochteloërveen als slaapplaats en zoeken hun voedsel in het omringende agrarische gebied binnen een straal van 8-10 kilometer rond de slaapplaatsen; dit betreft het gebied binnen ca 5 km rond de buitengrens van het veen. Zonder verstoring gebruiken Toendraganzen agrarische percelen tot ca 2,5 km rond het veen (med.). Overdag drinken ze water uit plasjes op het land, in de rivieren zoals de Kuunder en het Grootdiep, maar ook de wijken tussen het Fochteloërveen en Appelscha. Als de ondiepe plassen in het hoogveen dichtvriezen, drinken ganzen op het Esmeer en twee zandgaten in de buurt. In winters met matige en strenge vorst slapen de meeste ganzen op de Weperplas bij Veenhuizen.

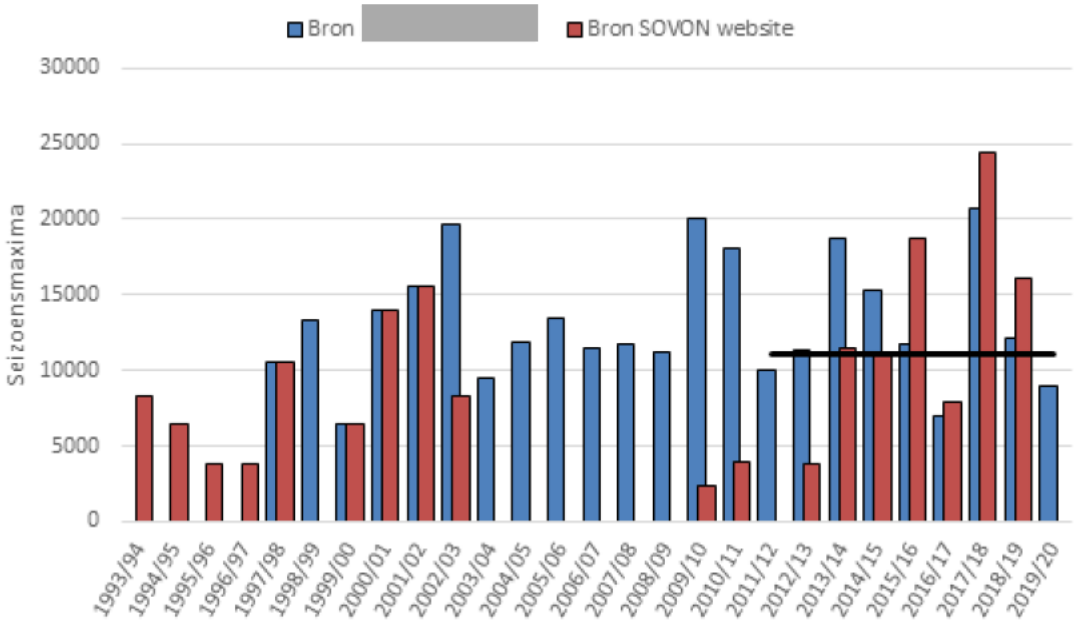

Figuur 5-7 Seizoensmaxima van de Toendrarietgans in en rond het Fochteloërveen in de jaren 1993 tot 2020. De zwarte lijn geeft het instandhoudingsdoel weer.

<u>Verstoring en draagkracht</u>

Seizoensgemiddelden laten een beter beeld zien van het gebruik van Fochteloërveen en omgeving over het winterhalfjaar; deze cijfers wijzen op dalende trend (Zie Figuur 5-8). Deze ontwikkeling wijkt af van de landelijke trend (Bijlage 5.3): een stijging vanaf omstreeks 1990 en een stabilisatie na omstreeks 2010. De recente afname valt samen met een afname van de

opvangcapaciteit als gevolg van een hogere verstoringsdruk. In de huidige situatie ligt het maximale draagkrachtcijfer net onder het instandhoudingsdoel en het gemiddelde cijfer ruim onder het doel. Dit geldt in het bijzonder voor de bouwlandpercelen, waarvan de Toendrarietganzen voornamelijk van afhankelijk zijn. De gegevens wijzen erop dat de huidige situatie qua verstoringsdruk en opvangcapaciteit kritisch is.

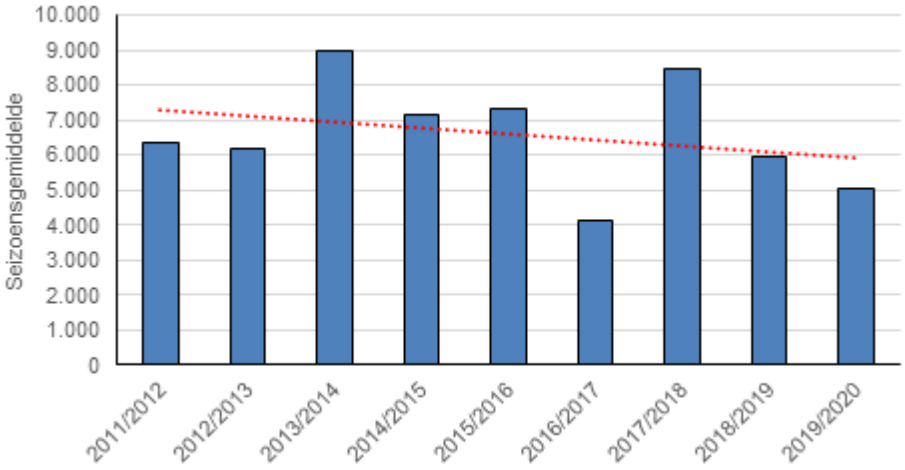

Figuur 5-8 Aantalsontwikkeling van de Toendrarietgans in het gebied Fochteloërveen in de jaren 2011 tot 2020 op basis van seizoensgemiddelden. De trend is in rood weergegeven. Bron: [redacted].

5.4 Kolgans

Landelijke situatie

De Kolgans arriveert vanaf oktober in Nederland. De hoogste aantallen Kolganzen worden in november tot februari aangetroffen, waarna de meeste in maart wegtrekken. Het overgrote deel van de Kolganzen in Nederland foerageert op grasland. Sinds enkele jaren komt de soort steeds vroeger aan in de overwinteringsgebieden en met dit verschijnsel lijkt ook de voedselkeuze te veranderen. Vooral de eerste weken na aankomst in oktober en begin november wordt op oogstresten van suikerbieten en maïs gefoerageerd.

De afgelopen decennia zijn de aantallen vogels toegenomen in Nederland, en ook verblijft de soort langer in ons land (Van Roomen *et al.* 2007; Koffijberg & Van Winden 2008). De hoogste aantallen worden gehaald in de graslandgebieden van Friesland en in het rivierengebied van Gelderland (Voslamber *et al*. 2004; Van Roomen *et al.* 2007). In Drenthe concentreren de Kolganzen zich op een beperkt aantal pleisterplaatsen, waarvan het Leekstermeer de belangrijkste is (Venema & WAD 2001, Voslamber *et al*. 2004).

Aantal en verspreiding

Kolganzen arriveren in september-oktober in het Fochteloërveen. De aantallen zijn gemiddeld genomen het hoogst in oktober-november, maar de piek kan ook in december-februari liggen, afhankelijk van de weersomstandigheden (Zie Figuur 5-9). Gemiddeld genomen lag de piek in de seizoenen 2014/15 – 2018/19 op ruim 12.000 vogels in december. In maart trekken de vogels weg.

In de periode 2010-2014 is het seizoensmaximum sterk gestegen van globaal 3.000 naar rond de 10.000; na 2016 is het aantal weer afgenomen tot ruim 4.000 (Figuur 5-10), ruimschoots boven het instandhoudingsdoel van 2.300.

Kolganzen gebruiken de plassen in het Fochteloërveen als slaapplaats en zoeken hun voedsel in het omringende agrarische gebied binnen een straal van 8-10 kilometer rond de slaapplaatsen; dit betreft het gebied binnen ca 5 km rond de buitengrens van het veen. Zij foerageren in kleine groepen samen met Toendrarietganzen op oogstresten, terwijl grotere ongemengde groepen zich op graslanden bevinden. Net als Toendrarietganzen gebruiken ze in verstoringsvrije perioden agrarische percelen tot ca 2,5 km rond het veen (med. [redacted]). Tijdens vorstperioden wijken om te drinken uit naar het Esmeer en twee zandgaten in de buurt. In winters met matige en strenge vorst slapen de meeste ganzen op de Weperplas bij Veenhuizen.

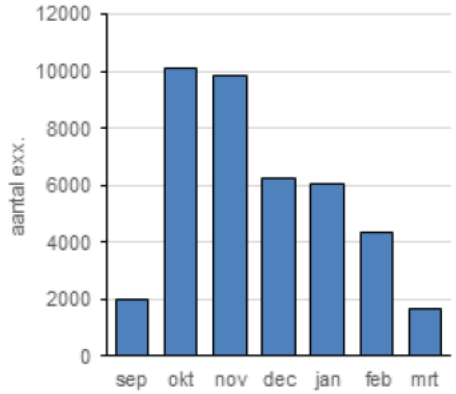

Figuur 5-9 Seizoensverloop (gemiddelden 2014/15 – 2018/19) van de Toendrarietgans in en rond het Fochteloërveen. Bron: [redacted]

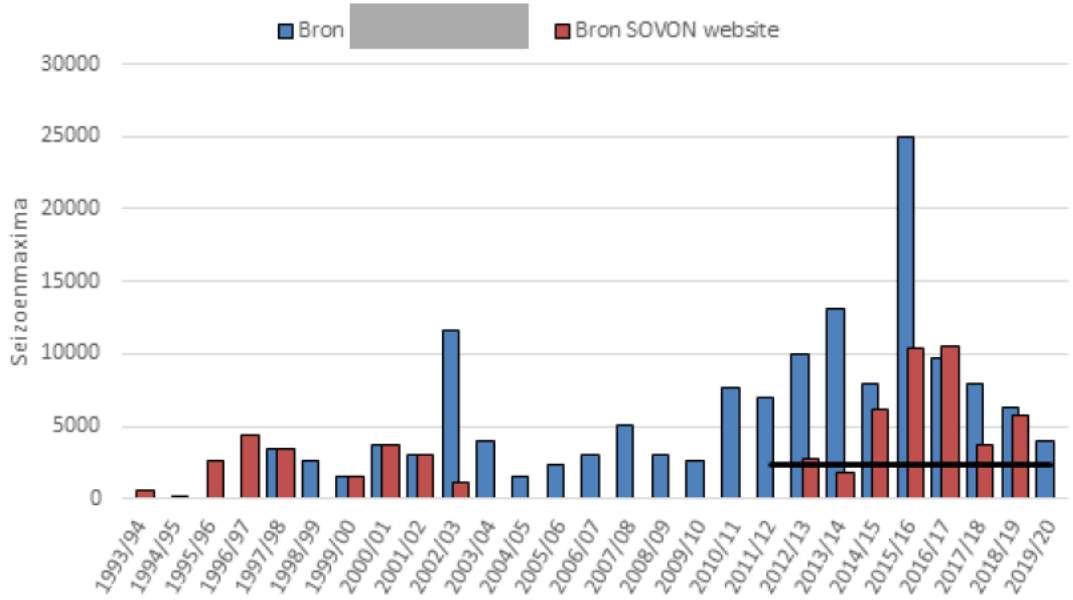

Figuur 5-10 Seizoenmaxima van de Kolgans in het gebied Fochteloërveen in de jaren 1993 tot 2020. De zwarte lijn geeft het instandhoudingsdoel weer.

<u>Verstoring en draagkracht</u>

Seizoensgemiddelden laten een beter beeld zien van het gebruik van Fochteloërveen en omgeving over het winterhalfjaar; deze cijfers wijzen op dalende trend (Figuur 5-11). De landelijke trend is een stijging vanaf omstreeks 1990 en een afname na 2010-2011 in Flevoland en ZW-Nederland; in de noordelijke regio's zijn de aantallen stabiel (Bijlage 5.4, Koffijberg 2019). Het is onduidelijk in hoeverre de lagere recente aantallen rond het Fochteloërveen samenhangen met zachte winters of een afname in de opvangcapaciteit; de opvangcapaciteit is op grasland,

waar Kolganzen hoofdzakelijk foerageren, ruimschoots voldoende voor het instandhoudingsdoel.

De draagkrachtberekeningen laten zien dat rekening houdend met toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen het perspectief is dat de draagkracht verder daalt, maar voldoende blijft voor het instandhoudingsdoel van de Kolgans.

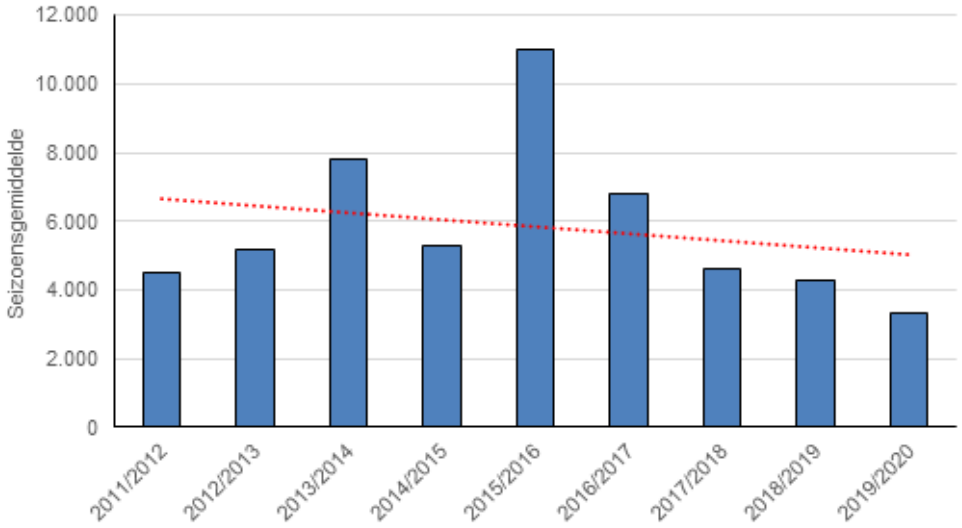

Figuur 5-11 Aantalsontwikkeling van de Kolgans in en rond het Fochteloërveen in de jaren 2011 tot 2020 op basis van seizoensgemiddelden; de trend is in rood weergegeven (geg. [redacted]).

5.5 Wintertaling

Landelijke situatie

In Nederland zijn het hele jaar Wintertalingen aanwezig. De Wintertaling verblijft de doortrek- en winterperiode graag in kleinschalige, ondiepe wateren in 'wetlands' met periodiek terugkerende, of permanent aanwezige pioniervegetaties. In de winter worden vooral zaden van waterplanten, grassen en zoute planten (zoals zeekraal) gegeten (Profielendocument 2008). De aantallen van de Wintertaling in Nederland vertonen enige schommelingen, maar de algehele trend is positief, waarbij het patroon opvallend veel overeenkomst vertoont met dat van de Slobeend (Bijlage 5.5).

Aantal en verspreiding

In het voorjaar, maar vooral in het najaar zijn er vele honderden tot enkele duizenden Wintertalingen in het Fochteloërveen aanwezig. Na de vernatting rond de eeuwwisseling in het Fochteloërveen nam het aantal Wintertalingen tijdelijk sterk toe tot honderden (Figuur 5-12). De laatste jaren is het aantal redelijk stabiel met een seizoensgemiddelde van ca 400-700 (gemiddeld 522) en een sterk variërend seizoensmaximum van 600-2400, doorgaans in de herfstmaanden september – december. Het instandhoudingsdoel van 600 vogels (seizoensgemiddelde) wordt in sommige jaren gehaald.

Belangrijke pleisterplaatsen binnen het Natura 2000-gebied zijn de vloeivelden, het Esmeer en de Brunstinger Plas en andere ondiepe plassen (Figuur 5-13).

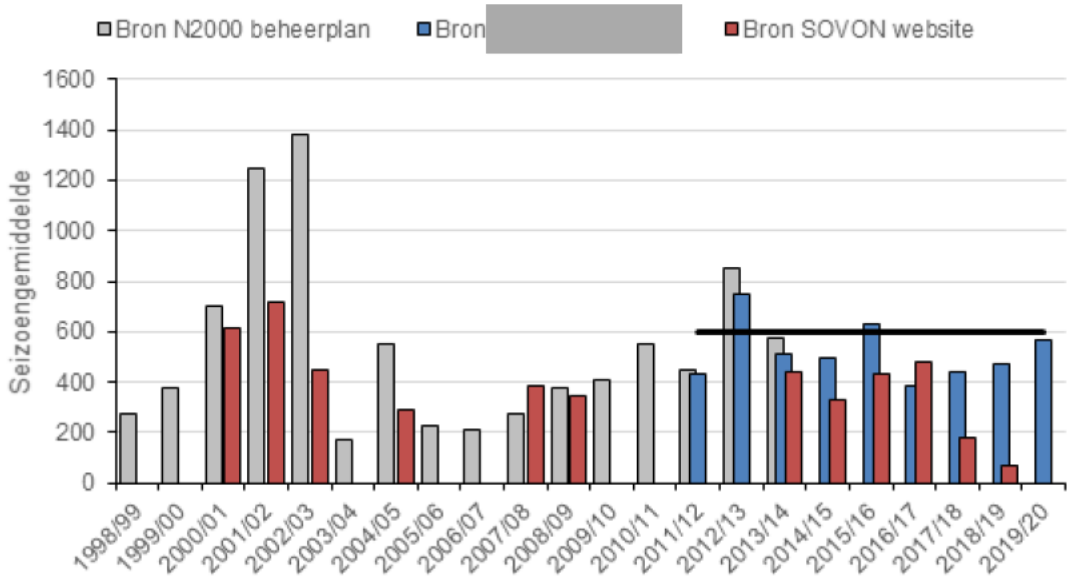

Figuur 5-12 Seizoensgemiddelde van de Wintertaling in het Fochteloërveen sinds 1998/99. De zwarte lijn geeft het instandhoudingsdoel weer.

Verstoring en draagkracht

Een analyse van de afstand van pleisterplaatsen tot wandel- en fietspaden laat zien dat de meeste locaties buiten verstoringsafstand liggen (Figuur 5-14). Deze verstoringsafstand t.o.v. wandelaars is gemiddeld 133 m (zie paragraaf 3.1), maar varieert in relatie tot de openheid van het gebied en de groepsgrootte. Wintertalingen kunnen beschut achter een rietkraag of opslag langs de oever op zeer korte afstand van paden en wegen met recreatief gebruik rusten (ordegrootte enkele tientallen meters). Recreatiedruk blijkt niet beperkend voor de aanwezige aantallen. Gemiddeld genomen lijkt de draagkracht lager dan vereist voor het instandhoudingsdoel. Sturend is waarschijnlijk het areaal ondergelopen ruig grasland – zoals tijdens de vernattingsperiode - , waar Wintertalingen foerageren op drijvende zaden in het najaar. Variatie in het waterpeil is hierin een belangrijke factor.

Effecten van ruimtelijke ontwikkelingen rond het Fochteloërveen worden niet verwacht, omdat Wintertalingen voor het overgrote deel binnen het Natura 2000-gebied verblijven.

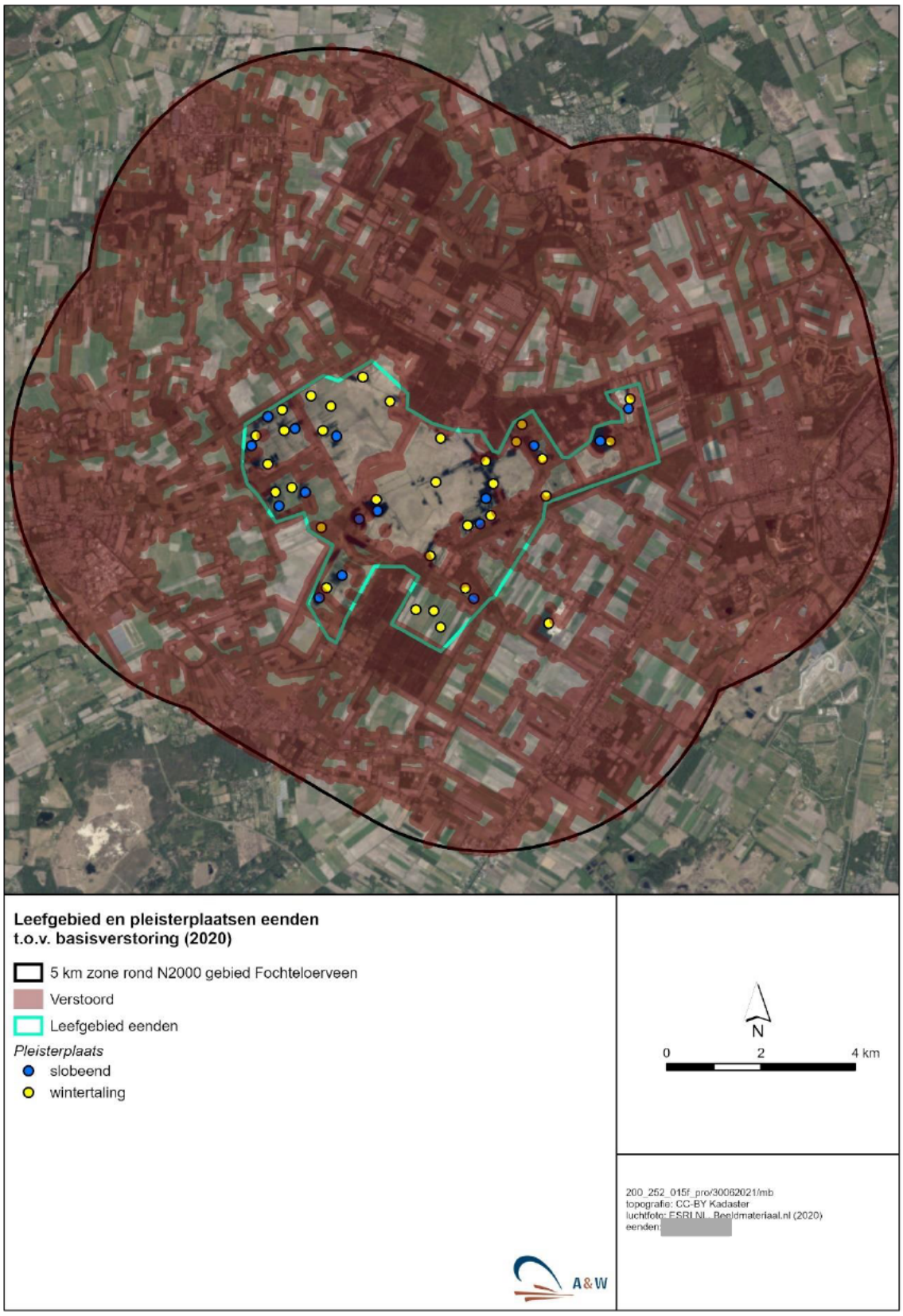

Figuur 5-13 Pleisterplaatsen van Slobeend en Wintertaling in het Fochteloërveen (gegevens). Daarnaast zijn verstoringscontouren rond wegen en paden weergegeven in rood).

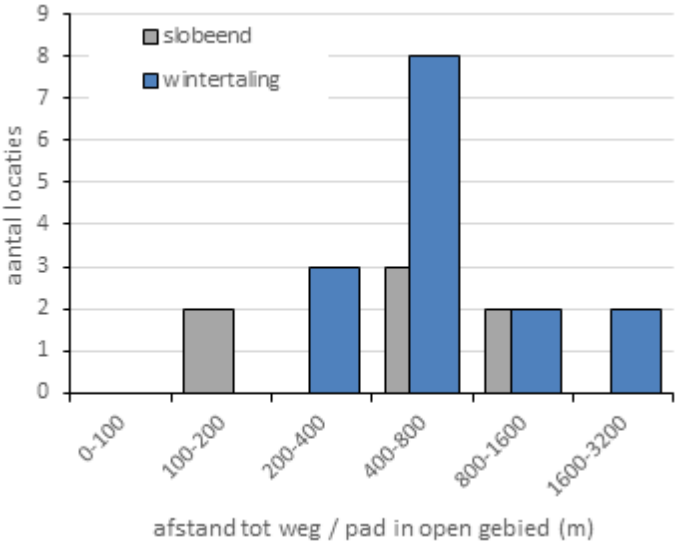

Figuur 5-14 Aanwezigheid van Wintertaling en Slobeend in relatie tot de afstand tot paden in open gebied het Fochteloërveen.

5.6 Slobeend

Landelijke situatie

In Nederland zijn het hele jaar Slobeenden aanwezig. Het aantal broedvogels is echter aanzienlijk kleiner dan het aantal vogels dat ons land bezoekt tijdens de trek en in de wintermaanden. De aantallen zijn het hoogst in de doortrekperioden in het najaar (september t/m november) en het voorjaar (maart t/m april). De Slobeend is een grondeleend, die niet of nauwelijks duikt en gebonden is aan ondiepten, oevergebieden en aangrenzende landbouwgebieden. De Slobeend foerageert op plantaardig en dierlijk plankton met aanvulling van slakjes, kreeftachtigen, insectenlarven en zaden.

De aantallen in het winterhalfjaar schommelen sterk in relatie tot winterstrengheid (wegtrek bij strenge vorst), de trend is positief: sinds 1980 is sprake van een significante toename, die zich na 2010 heeft voortgezet (Bijlage 5.6, Van Kleunen 2019).

Aantal en verspreiding

De telgegevens van de Slobeend in het Fochteloërveen zijn onvolledig, maar geven een redelijk goed beeld van het seizoensverloop en de aantalsontwikkeling (Figuur 5-15, 5-16). In het voorjaar en de herfst kunnen globaal 150 – 250 Slobeenden op het Esmeer en op andere locaties pleisteren. Het aantal was in de periode 2004-2014 stabiel, daarna ligt het aantalsniveau fors hoger en met gemiddeld 113 vogels ruimschoots boven het instandhoudingsdoel van 40 (seizoensgemiddelde). De gegevens die via NDFF en website van SOVON worden weergegeven berusten op te weinig tellingen om een betrouwbaar beeld te geven van de aantallen over het winterhalfjaar en het seizoensgemiddelde.

De verspreiding komt overlapt met die van de Wintertaling: belangrijke pleisterplaatsen binnen het Natura 2000-gebied zijn de vloeivelden, het Esmeer en de Brunstinger Plas en andere ondiepe plassen (Figuur 5-13).

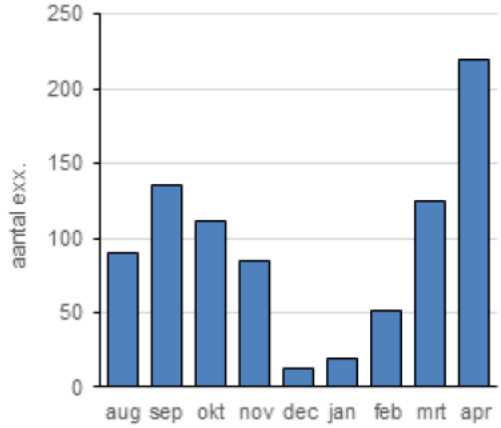

Figuur 5-15 Seizoensverloop (gemiddelden 2014/15 – 2018/19) van de Slobeend in het Fochteloërveen. Bron:

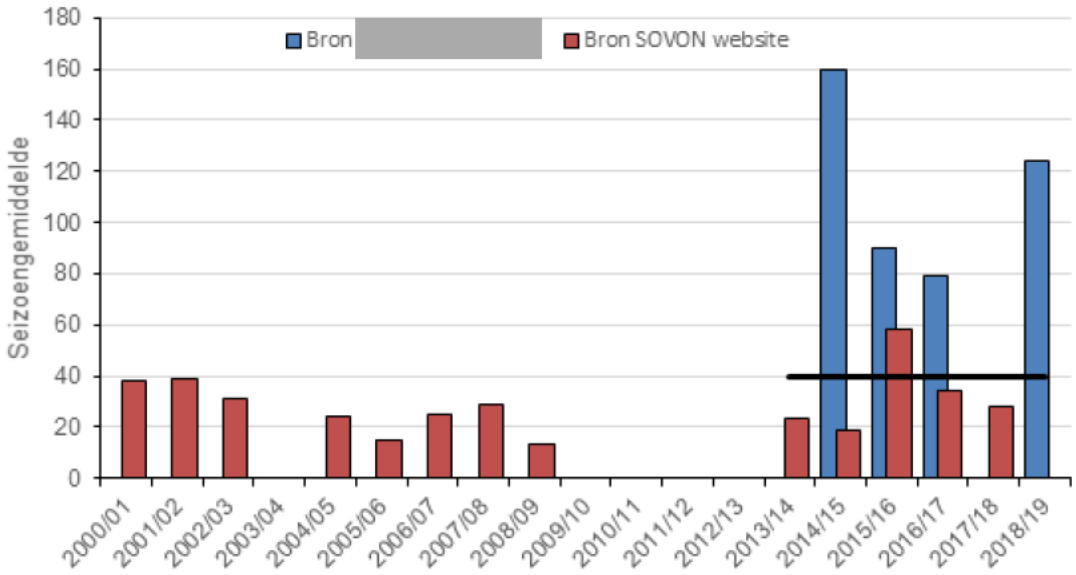

Figuur 5-16 Seizoensgemiddelde van de Slobeend in het Fochteloërveen sinds 1998/99. De zwarte lijn geeft het instandhoudingsdoel weer.

Verstoring en draagkracht

Een analyse van de afstand van pleisterplaatsen tot wandel- en fietspaden laat zien dat de meeste locaties buiten verstoringsafstand liggen (Figuur 5-14). Deze afstand is vergelijkbaar met die van de Wintertaling in ligt open gebied in de ordegrootte van 100-200 m (zie paragraaf 3.1), en is afhankelijk van de aanwezige vegetatie. Slobeenden kunnen beschut achter een rietkraag of opslag langs de oever op aanzienlijk kortere afstand van paden en wegen met recreatief gebruik rusten. Recreatiedruk lijkt niet beperkend voor de aanwezige aantallen. In de huidige situatie is het aanbod aan pleisterplaatsen met voedsel en voldoende rust ruimschoots voldoende voor het instandhoudingsdoel. Effecten van ruimtelijke ontwikkelingen rond het Fochteloërveen worden niet verwacht, omdat Wintertalingen voor het overgrote deel binnen het natura 2000-gebied verblijven.

5.7 Kraanvogel

Landelijke situatie

Vanaf 2001 broeden Kraanvogels in Nederland. Het Fochteloërveen is het belangrijkste broedgebied, daarnaast is o.a. in het Dwingelderveld en Engbertdijksvenen gebroed; de soort breidt zich verder uit (2018, www.sovon.nl). De vestigingen vallen samen met een sterke uitbreiding van de Duitse broedpopulatie in westelijke richting (www.sovon.nl). Tijdens de voorjaarstrek (eind februari – eind maart) naar Scandinavië en Duitsland, en tijdens de najaarstrek naar Frankrijk en Spanje (half oktober – december) komen vogels aan de grond op en rond slaapplaatsen in hoogveen- en heidegebieden. Kleine aantallen zijn 's winters aanwezig. Dit zijn lokale broedvogels, doortrekkers of overwinteraars van elders. Zij foerageren vooral op oogstresten.

Aantal en verspreiding

Broedvogels

De Kraanvogel vestigde zich in 1999 als broedvogel in het Fochteloërveen. In de periode 2011-2014 groeide het aantal broedparen tot 8-9 paren; sindsdien is de stand min of meer stabiel (Figuur 5-17). Het broedsucces nam aanvankelijk toe, van 0,9 vliegvlugge jongen per paar tot 1,2 in de jaren 2001-2006. Daarna nam het af tot 0,7 in de jaren 2007-2012 als gevolg van concurrentie tussen paren, waarbij de 'nieuwkomers' in deelgebieden met lagere habitatkwaliteit broedden. De laatste jaren is het broedsucces laag als gevolg van droogte en als gevolg van verstoring door recreanten (Nowald & Feenstra 2020). In 2018 en 2019 vlogen van 8 resp. 9 broedparen slechts 2 jongen uit (www.hetFochteloërveen.nl). Recreatiedrukte via de Fochteloërveenweg verstoorde Kraanvogels die over wilden steken van het veen naar het landbouwgebied dusdanig dat twee jongen niet overleefden in www.hetFochteloërveen.nl)

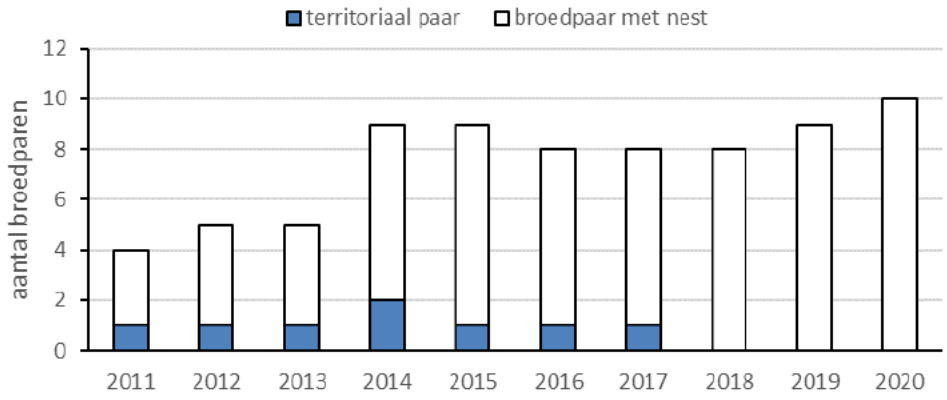

Figuur 5-17 Ontwikkeling van de broedvogelstand van de Kraanvogel in het Fochteloërveen 2011-2020. Bron:

Gedurende het broedseizoen foerageren Kraanvogels niet alleen binnen het veen, maar ook daarbuiten. Volwassen vogels eten wormen en andere ongewervelden in graslandpercelen en akkers, en graven o.m. knolletjes op in aardappelakkers. Ouderparen met vliegvlugge jongen (ca 11 weken oud) verhuizen van de broedlocaties naar direct aangrenzende percelen om te foerageren. Ze maken in enkele deelgebieden gebruik van de aanwezige percelen met gras en landbouwgewassen rond het veen: aan de noordwestzijde (Weperpolder), zuidwestzijde

(grenzend aan de Fochteloërveenweg), westelijk en noordelijk van Ravenswoud en aan de noordoostzijde nabij Norgerhaven (Figuur 5-18).

Wintervogels
Sinds 2000/2001 verblijven Kraanvogels buiten het broedseizoen (nazomerconcentrtaies en overwintering) structureel in en rond het Fochteloërveen. De aantallen zijn geleidelijk gestegen tot gemiddeld maximaal enkele tientallen per seizoen (67 in 2017/2018; Figuur 5-19). Deze hoge aantallen hebben niet alleen betrekking op Nederlandse, maar ook op Duitse vogels die tijdens strengere winterperioden naar Nederland komen. In de winterperiode slapen de vogels en foerageren ze op percelen in de omgeving van Fochteloo, Ravenswoud en Smilde (Figuur 6.19). Dit deelgebied met grasland en graanpercelen is ook van betekenis als zomerverzamerplaats. Uit geregistreerde waarnemingen blijkt dat verreweg de meeste Kraanvogels een afstand houden van minimaal 200 m tot wegen. Referenties geven een verstoringsafstand aan van 150 m in Scandinavië, 200-300 m in Duitsland, tot 1 km in Spanje. Belangrijke factoren in deze variatie zijn waarschijnlijk de periode van het jaar (broedfase dan wel overwintering) en de groepsgrootte (grotere groepen reageren doorgaans op grotere afstand, zie paragraaf 3.1).

In 2007 bleek dat het meest op maïsstoppels werd gefoerageerd (51%), daarnaast op grasland (27%). In augustus en september werden graanpercelen en maispercelen bezocht zodra ze waren geoogst. Van januari tot maart zijn maïsstoppels de belangrijkste voedselbron (53%). Daarnaast worden ook wormen gegeten (2007).

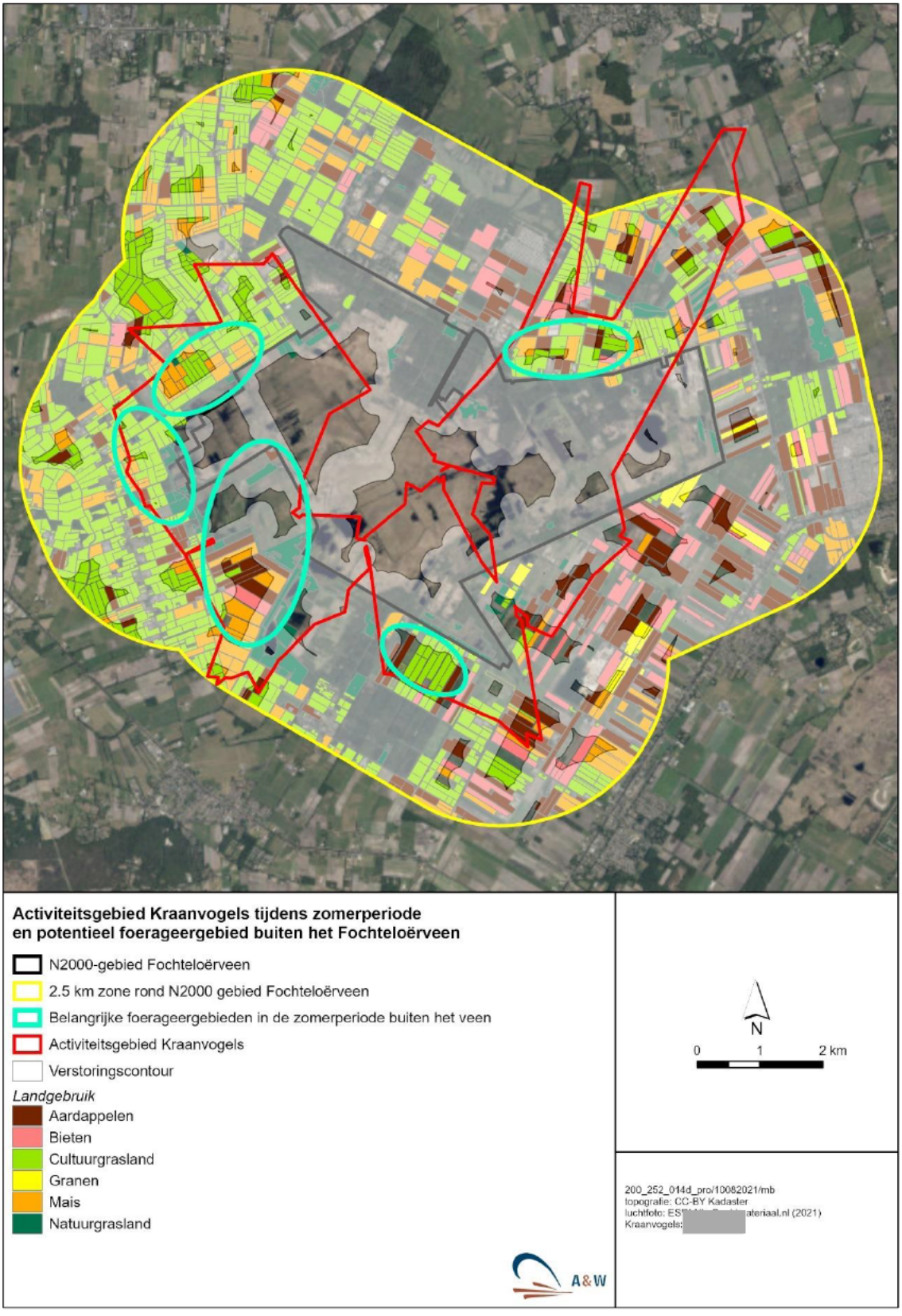

Figuur 5-18 Activiteitengebied van Kraanvogels in en rond het Fochteloërveen in de zomerperiode (binnen een afstand van 2,5 km rond het veen, 2013-2017, geg. [redacted]) en de belangrijkste foerageergebieden van de broedvogels op basis van waarnemingen 2016-2020, NDFF).

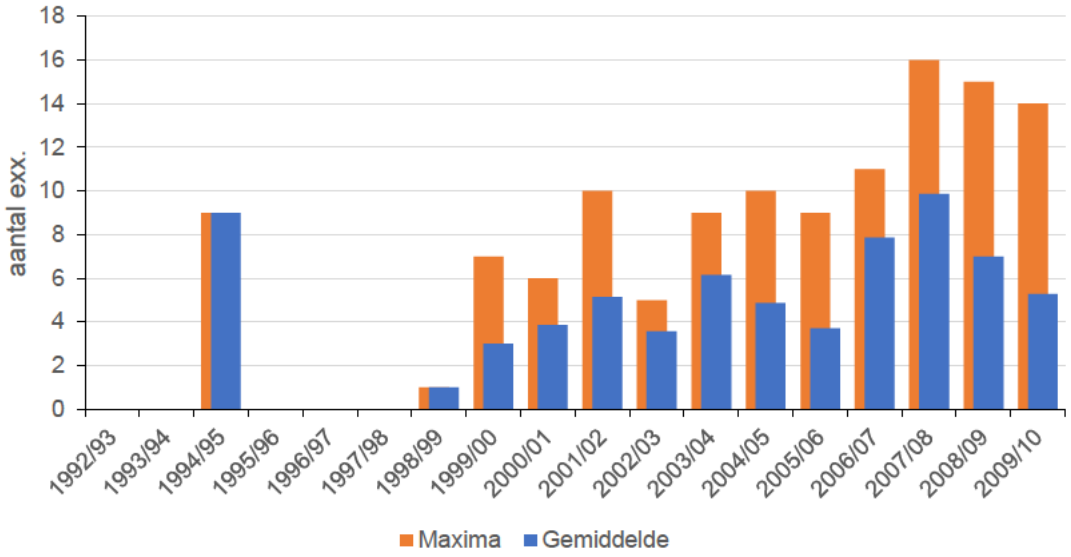

Figuur 5-19 Aantal Kraanvogels rond het Fochteloërveen in de winterperiode sinds 1992/93. Weergegeven zijn gemiddelden en maxima in de maanden september – maart. Bron: www.hetFochteloërveen.nl. Gegevens uit de seizoenen 2011/12 – 2019/20 zijn nog niet beschikbaar

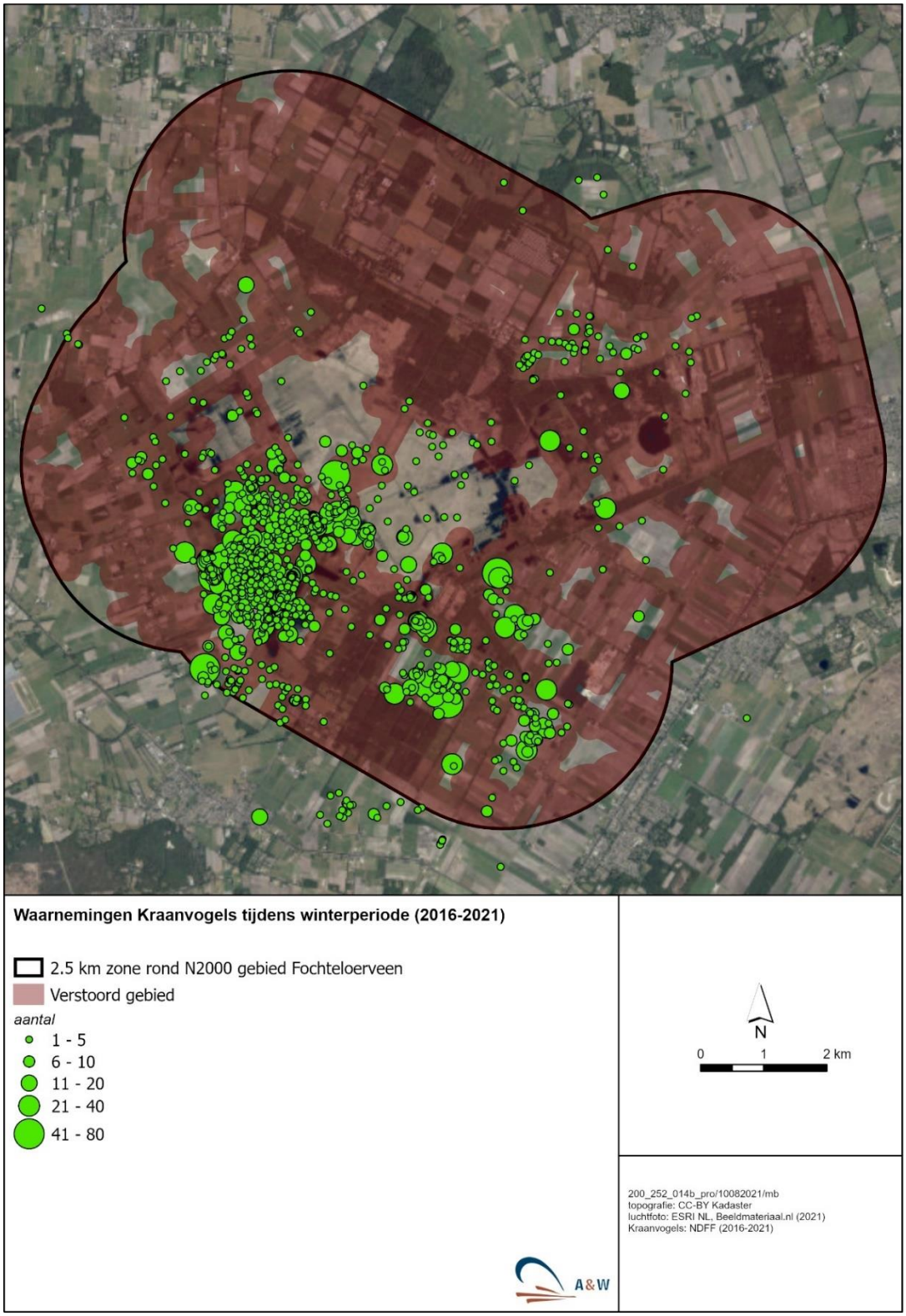

Figuur 5-20 Verspreiding van Kraanvogels in de winterseizoenen 2016/17 – 2020/21 op basis van losse waarnemingen (NDFF). Het als verstoord beschouwde gebied ligt binnen 200 m afstand van wegen en paden. NB: deze weergave wordt nog aangepast (deel geeft locaties waarnemers weer i.p.v. vogels), mede i.v.m. auteursrechten.

Verstoring en draagkracht

De Kraanvogel is niet als kwalificerende broedvogel voor het Fochteloërveen aangewezen. Wel is de soort benoemd als onderdeel van de kernopgave. Het grote belang voor de soort in Nederland is evident; de broedpopulatie in Nederland is gestegen tot 40 paar, waarvan 10 in het Fochteloërveen (Owald & Feenstra 2020). Ook in de nazomer en het winterhalfjaar pleistert een belangrijk aandeel in en rond het Fochteloërveen. Het recente maximum buiten het broedseizoen ligt op ca 60-70 exemplaren.

Broedvogels

De draagkracht van het gebied voor broedvogels is niet goed te bepalen, omdat habitatanalyses van het terreingebruik in agrarisch gebied ontbreken; een scan van literatuur uit Duitsland en andere landen leverde geen bruikbare referenties op. De stabilisatie van het aantal broedparen wijst op erop dat de beschikbare draagkracht, tot een tiental broedparen, bereikt is. Uit karteringen van activiteiten van Kraanvogels (broedparen en families) rond het veen blijkt dat ze tot 2 á 2,5 km van het broedgebied foerageren en dat geschikte foerageergronden benut worden. Welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig is voor een broedpaar is niet goed duidelijk. Een belangrijke vraag is in hoeverre het broedresultaat beperkt wordt door recreatiedruk. Verstoringsincidenten komen voor in het broedgebied door natuurfotografen, loslopende honden en mountainbikers (Nowold & Feenstra 2020). Het is duidelijk dat Kraanvogels gebaat zijn bij rust, niet alleen in het broedgebied, maar ook in de overgangszone van het veen naar aangrenzend foerageergebied in de periode waarin oudervogels met jongen oversteken van broedgebied naar landbouwgebied. Deze trajecten zijn vooral de Helomaweg, Veenweg, Fochteloërveenweg, en Compagnonsweg aan de oostzijde van het veen.

Het perspectief van klimaatverandering is voor Duitsland en Zweden gunstig ingeschat, omdat broedvogels eerder arriveren en beginnen met broeden, zodat meer tijd is voor vervolglegsels na een mislukte broedpoging (Lundgren, Nowold 2010). Droge zomers zoals in 2019 en 2020, met een lager voedselaanbod en hogere predatiedruk zijn echter ongunstig voor de Kraanvogel als broedvogel in Nederland en Duitsland (Nowold & Feenstra 2020). Het effect van klimaatverandering is moeilijk te voorspellen, omdat ook natte zomers mogelijk zijn - 2021 is wat dit betreft een actueel voorbeeld.

Wintervogels

De opvangcapaciteit voor Kraanvogels buiten het broedseizoen kan niet gekwantificeerd worden, omdat draagkrachtcijfers voor verschillende gewassen specifiek voor Kraanvogels ontbreken. Het aantal wintervogels laat een stijgende lijn zien. Verspreidingsgegevens maken duidelijk dat Kraanvogels verstoringsgevoelig zijn en afstand houden tot wegen. Verstoringen komen voor door recreatie en gerichte verjaging (vooral gericht op ganzen), maar niet duidelijk is in hoeverre het aantal in de huidige situatie beperkt wordt door verstoringsdruk.

De kraanvogel (*Grus grus*) lijkt door de hogere gemiddelde temperaturen langer te doen over de migratie in de herfst. Ze nemen vaker tussenstops of verblijven langer bij zo'n tussenstop. Doordat ze langer verblijven op een plaats, is de kans dat jonge kraanvogels de migratie overleven groter (Volkov *et al.,* 2016). Ook de aantallen nemen toe, doordat er meer voedsel beschikbaar is (Salvi, 2012). De aantallen in de winterperiode hangen echter niet alleen samen met de populatiegroei in Duitsland, maar ook met winterstrengheid. Klimaatverandering, met minder strenge winters kan ertoe leiden dat meer vogels noordelijker overwinteren. Dit kan betekenen minder vaak een influx optreedt vanuit Duitsland. Aan de andere kant lijken de omstandigheden voor Nederlandse broedvogels gunstiger te worden om lokaal te overwinteren.

6 Draagkrachtscenario's

Uit hoofdstuk 4 is gebleken dat verstoring door verjaging kavelbreed, en verstoring door wandelaars en fietsers via wegen en paden, het grootste effect hebben op de opvangcapaciteit van zwanen en ganzen in het gebied. In cumulatie met de andere verstoringsbronnen resulteert dit in een opvangcapaciteit voor bouwland onder het benodigde instandhoudingsdoel. Dit kan voor de Toendrarietgans en in mindere mate Kleine zwaan en Wilde zwaan een probleem opleveren, aangezien deze soorten afhankelijk zijn van bouwland. Voor grasland en bouwland samen is de opvangcapaciteit onvoldoende uitgaande van minimale draagkrachtwaardes van de gewastypen en voldoende uitgaande voor gemiddelde of maximale draagkrachtcijfers. Daarbij moet bedacht worden dat op vogelsoortniveau deze conclusie alleen van toepassing is op de Kolgans, die van oogstresten profiteert, maar primair een graseter is.

Om de voldoende opvangcapaciteit te kunnen blijven garanderen in een toekomstige situatie waarin ruimtelijke ontwikkelingen, en mogelijk vliegverkeer en recreatie, een negatief effect kunnen hebben op de doelsoorten die deels of grotendeels afhankelijk zijn van bouwland, zijn maatregelen om verstoring te voorkomen noodzakelijk.

In Figuur 6-1 en Figuur 6-2 is het resultaat weergegeven van de berekeningen van de opvangcapaciteit in de toekomstige situatie, wanneer rekening wordt gehouden met verschillende scenario's ten opzichte van de huidige situatie. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de basisverstoring (van infrastructuur aan wegen en bebouwing, bos, regulier extensief gebruik) en totale cumulatieve verstoring, waarin additionele verstoring (recreatie, jacht en verjaging, vliegverkeer) is meegenomen. Drie scenario's zijn gehanteerd voor de opvangcapaciteit, waarin de verstoringsdruk door recreatief gebruik van paden en wegen, en jacht en verjaging wordt verminderd of geheel wordt weggenomen.

Scenario 1: halveren verstoring wandelaars en fietsers
In scenario 1 is de verstoring door wandelaars en fietsers via paden of wegen binnen een straal van 5 km rondom het veen met de helft verminderd. De overige verstoring is gelijk gehouden. Uit Figuur 6-1 blijkt dat de opvangcapaciteit voor bouwland (relevant voor met name Toendrarietgans) in dit scenario niet boven de benodigde capaciteit uit komt. Voor bouwland en grasland samen is dit nog steeds het geval, ook niet indien van maximale draagkrachtwaarden wordt uitgegaan.

Scenario 2: wegnemen verstoringsdruk jacht, verjaging en afschot
In scenario 2 is verstoring door jacht, verjaging en afschot op nul gezet in het gehele gebied binnen een 5 km straal rondom het veen. De overige verstoring is gelijk gehouden. Wanneer dit scenario wordt toegepast, blijkt dat de opvangcapaciteit voor bouwland, rekening houdend met maximale draagkrachtwaarden, voldoende is om aan de benodigde opvangcapaciteit te voldoen. Echter is dit nog niet het geval voor de minimale en gemiddelde draagkrachtwaarden.

Scenario 3: combinatie scenario 1 + 2
In scenario 3 zijn scenario 1 en scenario 2 gecombineerd, waarbij de overige verstoringsbronnen gelijk zijn gehouden. Het resultaat van dit scenario laat zien dat de benodigde opvangcapaciteit van totaal grasland en bouwland nu ook wordt gehaald uitgaande van minimale draagkrachtwaarden. Ook de opvangcapaciteit voor bouwland komt met gemiddelde draagkrachtwaarden boven de benodigde opvangcapaciteit uit. Om voldoende opvangcapaciteit op bouwland voor alle draagkrachtwaarden te bereiken zijn meer maatregelen nodig.

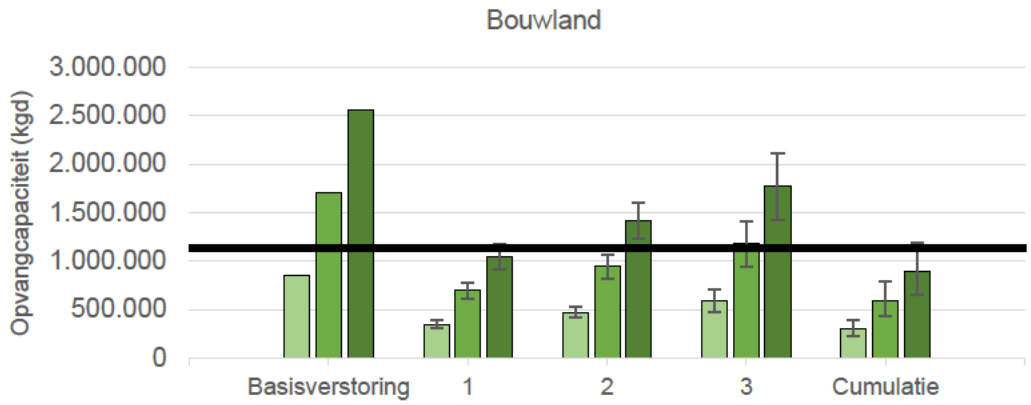

Figuur 6-1 Overzicht opvangcapaciteit bouwland in de toekomstige situatie in verschillende scenario's: 1: verstoring wandelaars en fietsers gehalveerd, 2: geen verjaging, 3: combinatie van 1 en 2.

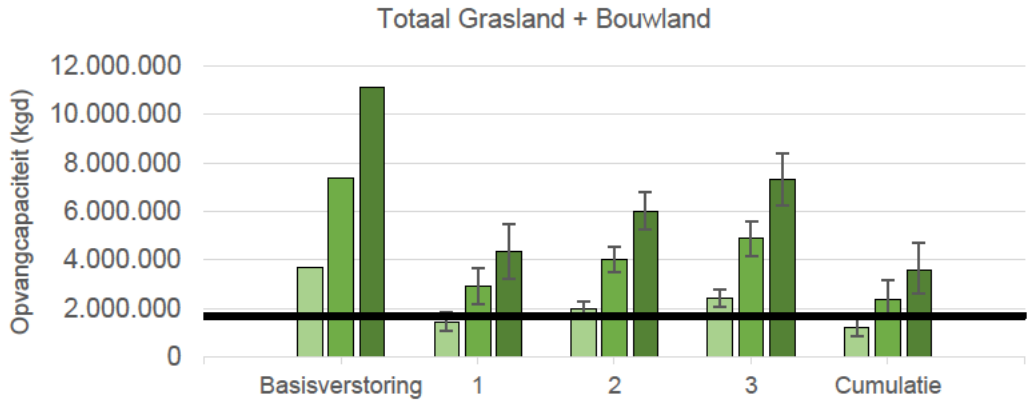

Figuur 6-2 Overzicht opvangcapaciteit bouwland en grasland gezamenlijk in de toekomstige situatie in verschillende scenario's: 1: verstoring wandelaars en fietsers gehalveerd, 2: geen verjaging, 3: combinatie van 1 en 2.

Uit bovenstaande draagkrachtscenario's blijkt dat een combinatie van maatregelen nodig is om de verstoringsdruk op doelsoorten zodanig te verminderen dat ook in de toekomst, rekening houdend met nu bekende ruimtelijke plannen, de instandhoudingsdoelstellingen voor de ganzen en zwanen behaald kunnen blijven.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Verstoringsdruk in foerageergebieden en op slaapplaatsen

De verstoringsdruk in de huidige en historische situatie is geïnventariseerd op basis van ervaringen van gebiedsdeskundigen. De verstoringsdruk in de huidige situatie is geschat (in intensiteitsklassen) in ruimtelijke eenheden van 1 bij 1 kilometer (kilometervakken). Veranderingen in verstoringsdruk zijn semi-kwantitatief (de mate van verandering in klassen) gescoord per deelgebied door een panel voor de situatie 25 jaar geleden (1995-2000) en tien jaar geleden (rond 2009). Voor de trends van de vliegbewegingen over het Fochteloërveen is zijn data opgevraagd bij de Luchtverkeersleiding Nederland (NVNL).

Kolgans, Toendrarietgans, Kleine zwaan, Wilde zwaan en Kraanvogel ondervinden in de huidige situatie verstoring tijdens het foerageren op agrarische percelen. Gebieden met een hoge verstoringsdruk door wandelaars liggen ten noorden en oosten van het Fochteloërveen bij Assen en Veenhuizen. De verstoringsdruk door verjaging, jacht en afschot is matig en concentreert zich voornamelijk ten westen- en zuidwesten van het Fochteloërveen. Verstoringsdruk door overige vormen van recreatie zoals motorcrossers en metaaldetectoren is ruimtelijk gezien beperkt aanwezig, vooral ten oosten en zuidoosten van het gebied.

Verstoringsdruk op slaapplaatsen is niet afzonderlijk geïnventariseerd. Uit de verstoringskaarten blijkt dat de verstoringsdruk door wandelaars in de omgeving van het Esmeer en de plassen in het Compagnonsveld, die gebruikt worden door ganzen en zwanen in het veengebied, gemiddeld tot groot is. Andere, verspreid liggende plassen waar Slobeend en Wintertaling pleisteren, liggen voor het merendeel op meer dan 200 m afstand van wandelpaden, zodat deze soorten weinig verstoring ondervinden.

Een vergelijking met de situatie van 10 jaar gelden wijst op een toename van verstoringsdruk door fietsers en wandelaars via wegen en paden met 55%, een toename van verstoring door verjaging en recreatief gebruik op kavels (crossers, metaaldetectie, wandelaars met honden langs perceelsranden) met 26% en een toename van vliegverkeer met 31%. De gesignaleerde trends voor fietsers, wandelaars en autoverkeer worden ondersteund door lokale tellingen en andere bronnen. In de Natuurvisie (2010) van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is geschat dat het aantal fietsers en auto’s op de Fochteloërveenweg in de periode 1995-2010 is verdrie- tot zesvoudigd. Gegevens van het NVNL laten een groei zien van het aantal helikoptervluchten tussen 2009 en 2013, maar geen toename in het aantal vliegbewegingen van kleine vliegtuigen

7.2 Effecten op draagkracht en instandhoudingsdoelen

Ontwikkeling van de opvangcapaciteit

De opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen is sinds 2009 afgenomen. Dit hangt niet samen met het areaal aan bouwland en grasland. Er zijn sinds 2000 wel verschuivingen opgetreden binnen het gewassenaanbod, maar de totale oppervlakte is niet noemenswaardig veranderd. Het aandeel bieten en granen is toegenomen, dat van maïs en natuurgrasland afgenomen.

In de beoordeling van de opvangcapaciteit voor zwanen en ganzen is de situatie op en rond bouwlandpercelen zwaarwegend, omdat de Toendrarietgans - en in mindere mate Kleine zwaan en Wilde zwaan - in hoge mate afhankelijk zijn van oogstresten op bouwland. Zij kiezen in

Nederland voor bouwlandgebieden met geschikte slaapplaatsen in de directe omgeving, en stappen over op nabijgelegen graslandpercelen als de voorraad aan oogstresten is uitgeput. De berekende opvangcapaciteit voor deze groep op bouwland is tussen 2009 en 2020 met 17% afgenomen (Figuur 7-1). De maximaal berekende opvangcapaciteit ligt in de huidige situatie onder het instandhoudingsdoel. De capaciteit is minder geworden, omdat verstoringsdruk is toegenomen. In deze periode is de daadwerkelijke benutting – op basis van getelde aantallen – afgenomen met ca 30% (dit geldt zowel voor de trendmatige afname als het aantalsniveau in 2017-2020 ten opzichte van 2009-2012).

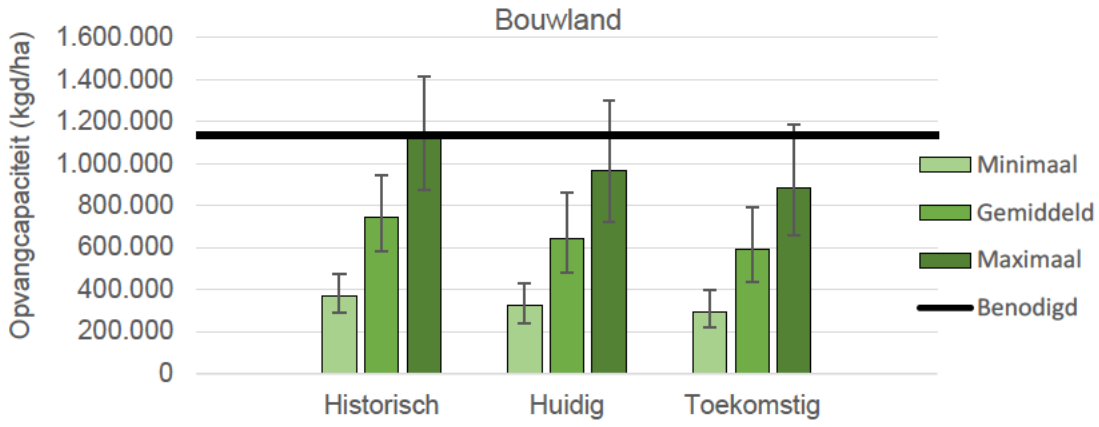

Figuur 7-1. Opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen op bouwland in de historische situatie rond 2009, de huidige situatie (2019) en mogelijk toekomstige situatie, rekening houdend met ruimtelijke plannen.

De draagkracht van het gebied voor Kraanvogels in het agrarische gebied is niet goed te bepalen, omdat habitatanalyses van het terreingebruik in grasland en op akkers ontbreken. De stabilisatie van het aantal broedparen wijst op erop dat de beschikbare draagkracht, tot een tiental broedparen, bereikt is. Mogelijk wordt het broedresultaat beperkt door recreatiedruk. Kritisch zijn overgangszone van het veen naar aangrenzend foerageergebied in de periode waarin oudervogels met jongen oversteken van broedgebied naar landbouwgebied. Deze trajecten zijn vooral de Helomaweg, Veenweg, Fochteloërveenweg, en Compagnonsweg aan de oostzijde van het veen. Ook in de wintersituatie houden Kraanvogels afstand tot wegen. Verstoringen komen voor door recreatie en verjaging, maar niet duidelijk is in hoeverre het aantal in de huidige situatie beperkt wordt door verstoringsdruk.

<u>Ontwikkeling in vogelaantallen</u>

De tellingen in het winterhalfjaar in en rond het Fochteloërveen laten een negatieve trend zien voor Kleine Zwaan, Wilde zwaan, Toendrarietgans en Kolgans. Het aantal Wintertalingen fluctueert, de Slobeend is op een hoger aantalsniveau gekomen dan ca 25 jaar geleden. De Kraanvogel is als broedvogel en wintervogel talrijker geworden.

Beschouwen we de herbivore watervogels in de winter, de ganzen en zwanen, als één groep en drukken we de aantallen uit in kolgansdagen, dan blijkt de benutting binnen een straal van 5 km rond het Fochteloërveen sinds 2009 te zijn afgenomen met 29%, namelijk van ca 2,5 tot ca 1,9 miljoen kolgansdagen (gebaseerd op 5 jaarlijkse gemiddelden; Figuur 7-2). In een deel van de jaren lag de benutting door de Toendrarietgans beneden het instandhoudingsdoel (2016/17 en 2018/19). Indien deze trend doorzet wordt een kritisch punt bereikt en komt de benutting structureel beneden het instandhoudingsdoel. Hert aantal Wintertalingen ligt gemiddeld genomen onder het instandhoudingsdoel, het aantal Slobeenden ruimschoots daarboven. Voor Kraanvogels is geen instandhoudingsdoel vastgesteld. In deze studie wordt uitgegaan van

actuele aantallen, namelijk 8-10 broedparen en een seizoensmaximum buiten het broedseizoen van enkele tientallen vogels.

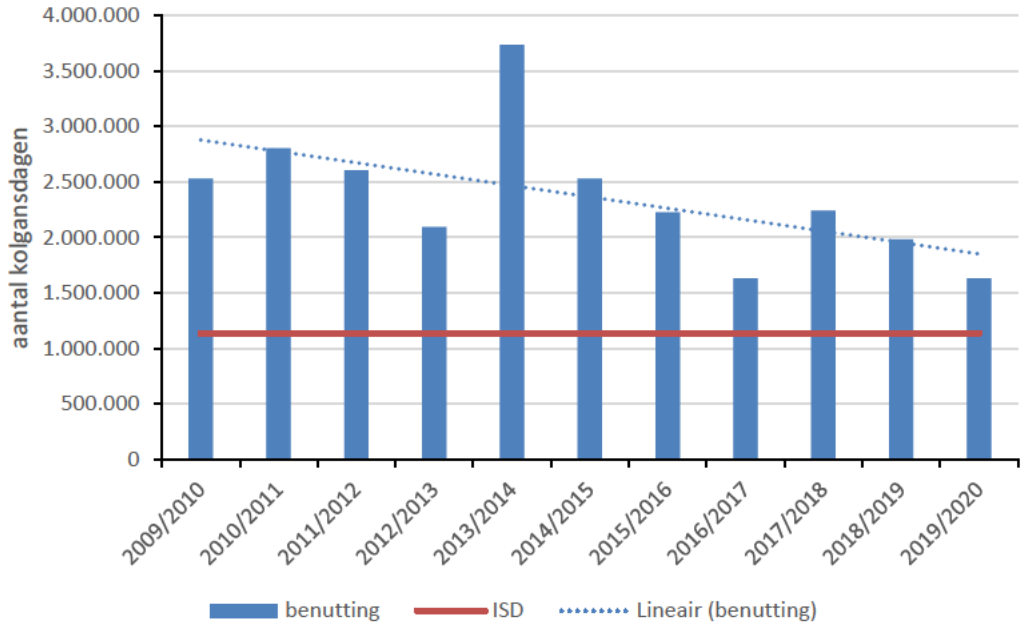

Figuur 7-2. Benutting in kolgansdagen en instandhoudingsdoel voor zwanen en ganzen als groep op het totaal aan bouwland en grasland in en rond het Fochteloërveen, 2009/10 – 2019/20.

Effecten op instandhoudingsdoelen

De analyse wijst erop dat voor Kolgans en Slobeend de draagkracht voldoende is en blijft, ook rekening houdend met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de Kolgans hangt dit samen met het areaal grasland dat voldoende blijft. De Slobeend vindt pleisterplaatsen met voldoende rust binnen het veengebied. De aantallen van de Wintertaling liggen gemiddeld genomen lager dan het instandhoudingsdoel, wat wijst op onvoldoende geschikt foerageergebied. Dit lijkt echter geen verband te houden met veranderingen in verstoringsdruk.

Voor de zwanen en in het bijzonder de Toendrarietgans als groep, die – deels – afhankelijk zijn van bouwland, zou de opvangcapaciteit op bouwland verder dalen onder het niveau dat voor de instandhoudingsdoelen vereist is. Voor de toekomstige situatie wordt een verdere afname met 8% verwacht. In vergelijking met de situatie van 2009 gaat het om 25% verlies aan geschikt, verstoringsvrij areaal bouwland. Neemt het aanbod aan geschikt, ongestoord bouwland rond het Fochteloërveen af, dan wijken de zwanen en Toendrarietganzen in de eerste helft van de winter waarschijnlijk uit naar andere regio's met een hoger aanbod aan oogstresten.

Naast de verstoringsdruk op en rond akkers en graslandpercelen spelen ook ontwikkelingen op en rond slaapplaatsen een rol. Bij aanhoudend vorst is de Weperplas, een zandwinplas aan de Weperpolder, een alternatieve slaapplaats voor zwanen en ganzen. Het initiatief voor een drijvend zonnepark op deze plaats heeft als effect dat deze plas zijn functie als alternatieve slaapplaats verliest. Dit kan ertoe leiden dat vogels uitwijken naar andere gebieden, zodat de binding met en het gebruik van het Fochteloërveen afneemt.

Voor de broedvogelstand van de Kraanvogel is voldoende rust in agrarisch gebied, grenzend aan het veen belangrijk, en waarschijnlijk ook kritisch voor de jongenoverleving. Deze

deelgebieden liggen aan de Helomaweg, Veenweg, Fochteloërveenweg, en Compagnonsweg aan de oostzijde van het veen.

Effecten van klimaatverandering zijn moeilijk te voorspellen. Winterstrengheid speelt een belangrijke rol in het aantal watervogels in de winter, hogere voorjaarstemperaturen en zomerdroogte hebben effect op het broedresultaat van de Kraanvogel. Klimaatverandering kan dan ook doorwerken in de aantallen van kwalificerende soorten, inclusief de Kraanvogel. Komen zachte winters vaker voor, dan kunnen Slobeenden en Wintertalingen langer aanwezig zijn; ook treedt dan minder vaak wegtrek op van ganzen en zwanen. Aan de andere kant treden minder vaak influxen op van ganzen, zwanen en Kraanvogels – deze vogels blijven dan noordelijker en oostelijker overwinteren. Kraanvogels kunnen profiteren van een langer broedseizoen, maar bij zomerdroogte is het broedsucces laag.

7.3 Mogelijkheden om waar nodig verstoringsdruk te beperken

Onze aanbeveling is om maatregelen te nemen die de negatieve aantalstrend van ganzen en zwanen keren en zorgdragen voor voldoende rust voor Kraanvogels. Planvorming voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen maken maatregelen nodig om te voorkomen dat de vereiste opvangcapaciteit beschikbaar is. Uit enkele draagkrachtscenario's die zijn doorgerekend blijkt dat een combinatie van maatregelen nodig is om de verstoringsdruk zodanig te verminderen dat ook in de toekomst, rekening houdend met nu bekende ruimtelijke plannen, de instandhoudingsdoelstellingen voor de ganzen en zwanen behaald kunnen blijven

Wij denken aan de volgende opties.

<u>Aanwijzen ganzenfoerageergebieden</u>
Berekeningen laten zien dat het terugdringen van verstoring door jacht en verjaging op agrarische percelen een relatief grote bijdrage levert aan de opvangcapaciteit voor ganzen en zwanen in het winterhalfjaar; ook Kraanvogels profiteren hiervan. Dit is mogelijk via provinciaal beleid, gericht op het aanwijzen van rustgebieden en vergoedingen voor agrariërs.

<u>Sturing van recreatiedruk</u>
Het uitwerken van een zoneringsplan voor recreatief gebruik van paden en wegen kan eveneens een belangrijke bijdrage leveren aan borgen van voldoende opvangcapaciteit voor ganzen, zwanen en Kraanvogels, niet alleen in het winterhalfjaar, maar wat de Kraanvogels betreft ook in de zomerperiode. Hierbij kan de aandacht gericht worden op de directe omgeving rond het veen (een straal van ca 2,5 km) en specifiek op paden nabij slaapplaatsen (het Compagnonsveld is een goed voorbeeld) en trajecten waar Kraanvogels met jongen foerageren op percelen direct grenzend aan het veen.

<u>Selecteren in ruimtelijke ontwikkelingen</u>
Zandwingaten bieden voor ganzen en zwanen uitwijkplaatsen tijdens vorstperioden. Behoud van deze locaties, in het bijzonder de Weperplas is van belang om het ruimtelijk verband tussen slaapplaatsen en foerageergronden te behouden. Vanuit dit oogpunt bezien is het afzien van een drijvend park met zonnepanelen van belang voor behoud van voldoende draagkracht voor ganzen en zwanen in en rond het Fochteloërveen.

8 Literatuur

PM: nog aan te vullen

Bélanger, L. & J. Bédard, (1989). Responses of staging greater snow geese to human disturbance. Journal of Wildlife Management 53(3): 713-719.

Bijlsma, R.G. (1999). Prenuptiaal gedrag, voedsel en rui van overzomerende Kraanvogels *Grus grus* in West-Drenthe in 1999. Drentse Vogels: 12. 17-35.

Bos, D. Nolet, B.A., Boudewijn, T., Van der Jeugd, H.P. & B.S. Ebbinge (2008). Capacity of accomodation areas for wintering geese in the Netherlands: field tests of first principles A&W-rapport 1197. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Bos, D., Maarten, J.J.E. Loonen & Jan P. Bakker (2008). Fertilisation of coastal grasslands and capacity for accommodating geese. Vogelwelt 129: 141-146

Fijn, R.C., Krijgsveld, K.L., Tijsen, W., Prinsen, H.A.M., Dirksen, S. (2012). Habitat use, disturbance and collision risks for Bewick's Swans *Cygnus Colombianus bewickii* wintering near a windfarm in the Netherlands. Bureau Waardenburg. Wildfowl, 62: 97-116.

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg, Culemborg / Vogelbescherming Nederland, Zeist

Lensink, R., H. Steendam & K.L. Krijgsveld, (2007b). Gedrag van watervogels in relatie tot vliegverkeer van en naar Groningen Airport Eelde. Onderzoek naar mogelijk verstorende effecten. Rapport 07-039. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Madsen, J., (1985). Impact of disturbance on field utilization of pink-footed geese in West Jutland, Denmark. Biological Conservation 33: 53-64.

Nolet, B. A., Kölzsch, A., Elderenbosch, M., & van Noordwijk, A. J. (2016). Scaring waterfowl as a management tool: how much more do geese forage after disturbance? Journal of Applied Ecology, 53(Special Feature: Model-assisted monitoring of biodiversity), 1413-1421.

Rees, E.C., J.H. Bruce & G.T. White, (2005). Factors affecting the behavioural responses of whooper swans (Cygnus c. cygnus) to various human activities. Biological Conservation, 121: 369-382

Riddington, R., M. Hassall, S.J. Lane, P.A. Turner & R. Walters, (1996). The impact of disturbance on the behaviour and energy budgets of brent geese Branta b. bernicla. Bird Study 43: 269-279

Tombre, I.M., Tommervik, H. & Madsen, J (2005). Land use changes and goose habitats, assessed by remote sensing techniques, and corresponding goose distribution, in Vesteralen, Northern Norway. Agriculture Ecosystems and Environment 109: 284-296.

Ward, D.H., R.A. Stehn & D.V. Derksen, (1994). Response of staging brant to disturbance at the Izembek Lagoon, Alaska. Wildlife Society Bulletin 22(2): 220-228.

Ward, D.H., R.A. Stehn, W.P. Erickson & D.V. Derksen, (1999). Response of fall-staging brant and Canada geese to aircraft overflights in southwestern Alaska. Journal of Wildlife Management 63(1): 373-381.

Profielendocumenten beschikbaar via:
https://www.natura2000.nl/profielen/a037-kleine-zwaan
https://www.natura2000.nl/profielen/a038-wilde-zwaan
https://www.natura2000.nl/profielen/a702-toedrarietgans
https://www.natura2000.nl/profielen/a041-kolgans
https://www.natura2000.nl/profielen/a052-wintertaling
https://www.natura2000.nl/profielen/a056-slobeend
https://www.natura2000.nl/profielen/a127-kraanvogel

Bijlage 1 Werkwijze verstoringsinventarisatie en berekening opvangcapaciteit zwanen en ganzen

Bijlage 1.1 Uitgangspunten

Inleiding methodiek

De methodiek voor het bepalen van de opvangcapaciteit voor herbivore watervogels (in het bijzonder ganzen en zwanen) in het winterseizoen rond het Fochteloërveen volgt de gebruikelijke methodiek. Deze methodiek is toegepast in een reeks passende beoordelingen van plannen en projecten binnen en/of in de omgeving van Natura 2000-gebieden, zoals uitgevoerd door Altenburg & Wymenga en andere adviesbureaus, waaronder het Fochteloërveen. De *benodigde opvangcapaciteit* wordt uitgedrukt in kolgansdagen en bepaald op basis van de instandhoudingsdoelen. De *beschikbare opvangcapaciteit* die aanwezig is wordt berekend op basis van:

- aanwezigheid foerageergebied rond de slaapplaatsen;
- de afstand die de betrokken soorten afleggen tussen slaapplaats en foerageergebied;
- de verstoringsafstand tot bebouwing, wegen, bospercelen en andere relevante verstoringsbronnen.

Binnen het aanwezige, bereikbare en geschikte foerageergebied wordt de opvangcapaciteit berekend op basis van draagkrachtcijfers, beschikbaar voor verschillende gewas- en graslandtypen uit gepubliceerd onderzoek. De draagkrachtanalyse houdt zo veel mogelijk rekening met de lokale situatie, waar het gaat om de betrokken soorten, het landschap, grondgebruik e.d. met als doel een zo realistisch mogelijke uitkomst. In het resultaat wordt een bandbreedte opgenomen, die rekening houdt met de variatie in de bekende draagkrachtcijfers voor verschillende gewassen en graslandtypen.

In dit project is nadrukkelijk het doel het effect van verschillende verstoringsbronnen op de opvangcapaciteit in beeld te brengen. Dit onderdeel is voor zover bekend nog niet, of in beperkte mate gekwantificeerd en betrokken in draagkrachtanalyses voor herbivore watervogels. Dit onderdeel kan gezien worden als een extra laag in de draagkrachtanalyse. De methode sluit aan bij onderzoek naar recreatie en broedvogels, waarbij het effect van de intensiteit (het aantal bezoekers of het aantal passanten) op de vogeldichtheid wordt bepaald. Voor dit onderdeel maken we gebruik van beschikbare kwantitatieve gegevens (zoals registraties van passerende fietsers en auto's, en vliegverkeer) en ervaringscijfers van gebiedsdeskundigen.

Gevoeligheidsanalyse

In de draagkrachtanalyse wordt een set variabelen gebruikt, die gebaseerd is op onderzoek en ervaringscijfers in verschillende gebieden, waaronder het Fochteloërveen en omgeving. In een gevoeligheidsanalyse is rekening gehouden met de variatie of bandbreedte in deze variabelen, zodat duidelijk wordt met welke marges rekening gehouden moet worden in de berekende opvangcapaciteit. Het gaat om draagkrachtcijfers (ganzendichtheden in verschillende gewassen en graslandtypen), benutbaar gebied rond slaapplaatsen of broedplaatsen, verstoringsafstand, verstoringshoogte (m.b.t. vliegtuigen), vliegsnelheid en verstoringsduur (m.b.t. vliegtuigen) en de inschatting van verstoringspercentages door verschillende verstoringsbronnen. Een grote bron van variatie die doorwerkt in alle berekeningen is de bandbreedte in draagkrachtcijfers. Wij gebruiken daarom gemiddelde draagkrachtcijfers en minimum en maximumwaarden. Ook voor andere factoren wordt de bandbreedte vermeld, en we maken zo veel mogelijk kwantitatief duidelijk welke marge in de berekende opvangcapaciteit deze bandbreedte tot gevolg heeft. Een

vergelijking met de berekende draagkracht geeft goede aanwijzingen over het realiteitsgehalte van de berekeningen. Voor onderbouwing van de gehanteerde bandbreedtes (Zie Bijlage 1.3).

Gehanteerde oppervlakte contour

In de huidige draagkrachtanalyse is uitgegaan van een afstand van ca 5 km rondom het Fochteloërveen. Een zone van 5 km rond slaapplaatsen wordt algemeen toegepast in draagkrachtanalyses voor ganzen; in een passende beoordeling voor Kloosterveen is uitgegaan van 5 km (Arcadis 2005). Uit veldonderzoek uitgevoerd in 2008/2009 door Buro Bakker bleek dat Rietganzen foerageren tot 2-7 km van de slaapplaatsen, wat neer komt op een zone van gemiddeld ca. 4 km rond het Fochteloërveen. Tellingen van [redacted] wijzen uit dat de meeste ganzen foerageren binnen een zone van ca 2,5 km rond het veen en bij verstoring uitwijken tot een afstand van 3-8 km, gemiddeld ca. 5 km rond het veen. De foerageergebieden van Wilde zwanen reiken eveneens tot een afstand van 5 km rond het Fochteloërveen (geg. [redacted]). Uit deze studies blijkt dat de zone van 5 km rond het Fochteloërveen realistisch is als gebied dat ganzen en zwanen afleggen; de buitengrens van deze zone ligt op 6,5-10 km van het centrum van het veen. Daarom is als uitgangssituatie voor de draagkrachtanalyse in de winterperiode uitgegaan van een omtrek van 5 km rondom de grens van het Fochteloërveen, maximaal 10 km vanaf het centrum (zie Bijlage Figuur 1-1). Deze zone is gemiddeld genomen groter dan die toegepast is in de draagkrachtstudie in 2020 (passende beoordeling Kloosterveen).

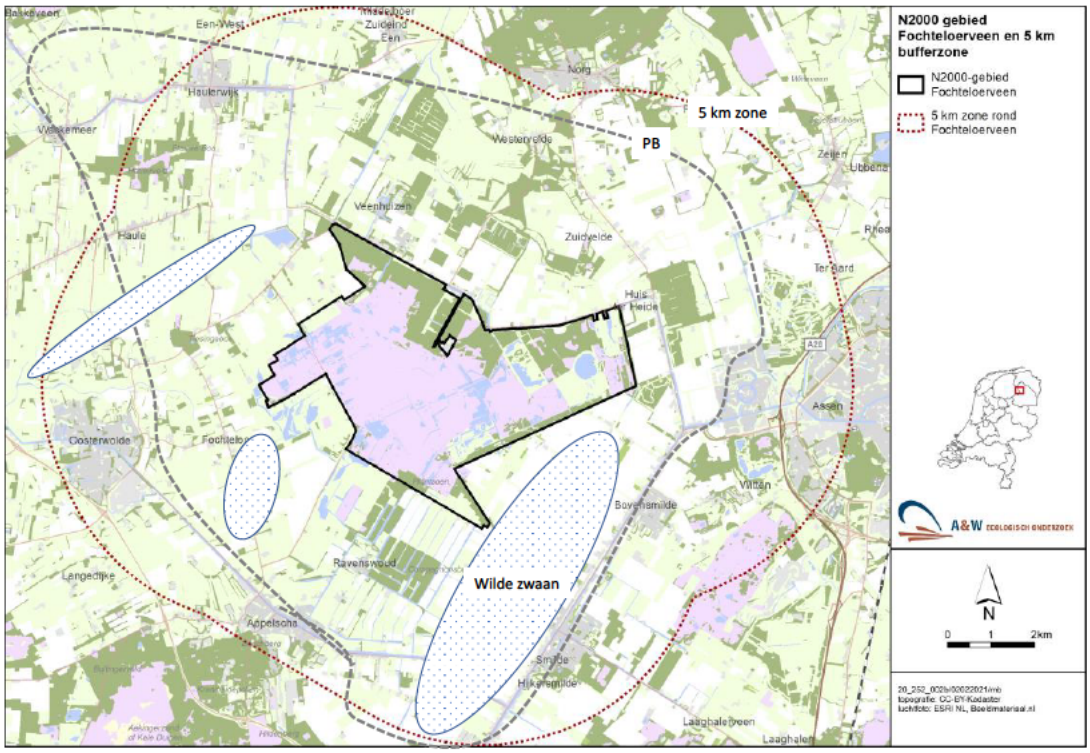

Bijlage Figuur 1-1 Actieradius van zwanen (blauwe cirkels) op basis van gegevens van [redacted]; gehanteerde oppervlaktecontour voor huidige draagkrachtanalyse (rode stippellijn) en door Buro Bakker (passende beoordeling 2020, grijze onderbroken lijn).

Bijlage 1.2 Benodigde opvangcapaciteit

De benodigde opvangcapaciteit is berekend aan de hand van de instandhoudingsdoelen voor de niet-broedvogels Kleine zwaan, Wilde zwaan, Toendrarietgans en Kolgans zoals zijn vastgelegd in het Natura 2000-aanwijzingsbesluit. Deze instandhoudingsdoelen zijn uitgedrukt in een seizoenmaximum. Om de benodigde draagkracht te berekenen, zijn de instandhoudingsdoelen eerst omgerekend naar het aantal *vogeldagen* per jaar. Het aantal vogeldagen is kort gezegd het aantal getelde dieren maal de verblijfstijd. Voor het berekenen van het aantal vogeldagen, is het seizoensmaximum omgerekend naar aantallen per maand aan de hand van het seizoensverloop waarna het seizoensgemiddelde is bepaald. Het aantal vogeldagen per jaar wordt vervolgens gegeven door het seizoensgemiddelde te vermenigvuldigen met 365. Voor de bepaling van het aantal vogeldagen is aangesloten bij de methodiek van Buro Bakker (2020) (zie Buro Bakker 2020 voor details):

Om voor de ganzen en zwanen op de benodigde vogeldagen op basis van het instandhoudingsdoel en het seizoensverloop te komen is per maand waarin een doelsoort is vastgesteld het gemiddelde aantal vogels bepaald. Hiervoor zijn de meest recente telgegevens van SOVON in de provincie Drenthe gebruikt voor de periode 2014/15 - 2016/17 (Hornman et al., 2016, 2018 en 2019). Vervolgens is de maand met het grootste aantal vogels als maximum gesteld (100%) en is voor de overige maanden het percentage ten opzichte van dit maximum bepaald. Dit percentage is vermenigvuldigd met het instandhoudingsdoel en het aantal dagen van de betreffende maand. Hieruit volgt het benodigde aantal vogeldagen op basis van het instandhoudingsdoel en het gemiddelde seizoensverloop. Op basis van correctiefactoren voor gewicht (Kolgansfactor) en het percentage grasland / bouwland in het dieet, zijn de vogeldagen vervolgens omgerekend naar kolgansdagen

Deze vogeldagen kunnen vervolgens worden omgerekend naar *kolgansdagen* om de opvangcapaciteit te kunnen duiden. Kolgansdagen zijn een eenheidsmaat voor de begrazing van verschillende soorten grasetende watervogels. De berekening naar kolgansdagen wordt uitgevoerd op basis van correctiefactoren voor gewicht (Kolgansfactor) en het percentage gras / bouwland in het dieet van de soort.

Het dieet van de betreffende doelsoorten kan voor een deel ook uit ander voedsel bestaan zoals oogstresten. Hier is voor de berekening voor gecorrigeerd. Het percentage gras en oogstresten in het dieet van de doelsoorten in de winterperiode in het Fochteloërveen is afgeleid van schattingen van de doelsoorten foeragerend op gras, graan en oogstresten van graan, aardappel, biet en maïs door [redacted] (2020) (zie Bijlage Tabel 1-1).

De voedselbehoefte is voor elke soort vervolgens omgerekend naar een standaard consument: de Kolgans met behulp van de ‘Kolgansfactor’. Dit kan worden berekend aan de hand van de ‘basal metabolic rate’ (BMR). Deze maat geeft het energieverbruik bij rust weer en is afhankelijk van het gewicht van de desbetreffende soort. Door deze omrekening kan de voedselbehoefte van de verschillende herbivore watervogels in één maat worden uitgedrukt (Ebbinge & Van der Greft-van Rossum 2004; Ebbinge 2008) (zie Bijlage Tabel 1-2).

Bijlage Tabel 1-1. Geschat percentage van gras, graan en oogstresten in het dieet van doelsoorten in het Fochteloërveen (Data [redacted] 2020).

Soort	Gras	Graan	Graan	Mais*	Aardappel*	Biet	totaal bouwland
Kleine zwaan	80	5	0	5	5	5	20
Wilde zwaan	75	5	0	5	10	5	25
Toendrarietgans	25	5	0	25	30	15	75
Kolgans	65	5	0	15	10	5	35

**Zonder dagelijkse verstoring in de vorm van bewuste verjaging, zou het percentage op aardappel en mais een stuk hoger liggen.*

Bijlage Tabel 1-2. Doelsoorten, gewicht (www.bto.org), Kolgansfactor (Ebbinge & Van der Greft-van Rossum 2004; Buro Bakker 2020) en percentage gras in het dieet ([redacted] 2020).

Soort	Wetenschappelijke naam	Gewicht (kg)	Kolgansfactor	Gras in dieet (%)
Kleine zwaan	*Cygnus colombianus*	5,9	1,9	80
Wilde zwaan	*Cygnus cygnus*	9,3	2,5	75
Toendrarietgans	*Anser serrirostris*	2,68	1,11	25
Kolgans	*Anser albifrons*	2,3	1	65

Bijlage 1.3 Beschikbare opvangcapaciteit

1. Basisverstoringskaart

De beschikbare opvangcapaciteit op basis van de basisverstoringskaart is berekend aan de hand van verschillende stappen:

1. Bepaling van het landgebruik en de draagkracht van de landgebruiktypen (in kgd/ha)
2. Bepaling verstoringsbronnen en het oppervlak verstoord/onverstoord
3. Berekening beschikbare opvangcapaciteit basisverstoringskaart

De opvangcapaciteit voor de basisverstoringskaart is bepaald door het landgebruik en de mogelijke verstoringsbronnen die uit de fysieke inrichting van het landschap zijn afgeleid. Hieruit volgt het totaal aanwezige areaal grasland en bouwland dat onverstoord en potentieel verstoord is. Om de opvangcapaciteit van het gebied te kunnen bepalen zijn bepaalde aannames gedaan over de draagkracht (kwaliteit) of wel de relatieve voedingswaarde van de verschillende landgebruiktypen in kolgansdagen per hectare.

Landgebruik en draagkracht
Voor de bepaling van het landgebruik is als basis de conceptversie van de Basisregistratie gewaspercelen 2020 gebruikt waaruit de geschikte gewastypes voor de winterperiode en perceelsgrenzen zijn overgenomen binnen de 5 km grens rondom het Fochteloërveen. De kaart is vervolgens bijgewerkt aan de hand van de vastgestelde natuurbeheertypen uit het Natuurbeheerplan 2020 voor de wintersituatie (sept t/m maart). Daarnaast is controle uitgevoerd met behulp van luchtfoto's uit 2020 (Beeldmateriaal.nl). De laatste correcties en aanvullingen zijn doorgevoerd op basis van veldgegevens van Natuurmonumenten en de Wetland Wacht. De gewastypes zijn vervolgens toegewezen aan een landgebruik categorie (zie Bijlage Tabel 1-3).

Bijlage Tabel 1-3 Overzicht geschikte gewastypes als foerageergebied en categorisatie naar type landgebruik

Gewastypes	Categorie landgebruik
Grasland, blijvend (intensief)	Cultuurgrasland
Grasland, tijdelijk (intensief)	Cultuurgrasland
Graszaad (intensief)	Cultuurgrasland
Graszoden (intensief)	Cultuurgrasland
Agrarisch natuurmengsel	Natuurgrasland
Grasland, natuurlijk (hoofdfunctie landbouw)	Natuurgrasland
Grasland, natuurlijk (hoofdfunctie natuur)	Natuurgrasland
Aardappelen, consumptie	Aardappelen
Aardappelen, poot NAK	Aardappelen
Aardappelen, poot TBM	Aardappelen
Aardappelen, zetmeel	Aardappelen
Bieten, suiker-	Bieten
Bieten, voeder-	Bieten
Franse boekweit	Granen
Gerst, winter-	Granen
Haver	Granen
Japanse haver	Granen
Overige granen	Granen
Rogge	Granen
Tarwe, winter-	Granen
Mais, corncob mix	Mais
Mais, korrel-	Mais
Mais, snij-	Mais
Mais, suiker-	Mais
Maiskolvesilage	Mais

Voor de berekening van de beschikbare opvangcapaciteit zijn opgaven nodig van de voedingswaarde van het type gras- en bouwland, uitgedrukt in kolgansdagen per hectare. De draagkrachtcijfers per landgebruiktype gehanteerd in de huidige analyse zijn gebaseerd op de beschikbare data, inclusief de onderzoeken genoemd in de meest recente passende boordeling Kloosterveen (Buro Bakker 2020), waaronder veldonderzoek rond het Fochteloërveen in 2008/2009. Aangezien er een grote variatiebreedte van draagkrachtcijfers bestaat welke o.a. afhankelijk kan zijn van de opbrengst per seizoen, maar ook aanwezigheid van verstoringsfactoren, is voor de berekening uitgegaan van het gemiddelde en een minimum en maximum draagkrachtwaarde (respectievelijk -50% en +50% van het gemiddelde van waarden uit de literatuur) (zie Bijlage Tabel 1-4).

Bijlage Tabel 1-4 Minimale, gemiddelde en maximale draagkracht van landgebruiktypen in kolgansdagen per hectare.

Landgebruiktype	Draagkracht (kgd/ha)			Referenties
	Min.	*Gem.*	*Max.*	
Grasland				
Cultuurgrasland	825	1650	2475	Bos et al. (2008); Ebbinge (2004); Ebbinge & van der Greft (2004)
Natuurgrasland	250	500	750	Voslamber & Liefting (2011)
Bouwland				
Aardappelen	362,5	725	1087,5	Voslamber & Liefting (2011); Visser et al. (2009)
Bieten	600	1200	1800	Voslamber & Liefting (2011); Visser et al. (2009)
Granen	127,5	255	382,5	Voslamber & Liefting (2011)
Maïs	210	420	630	Ebbinge & van der Greft (2004); Lensink et al. (2008); Voslamber & Liefting (2011)

Verstoringsbronnen, afstanden en oppervlakte

Geschikt foerageergebied bevindt zich bij voorkeur in open gebieden op enige afstand van menselijke verstoringsbronnen. Afhankelijk van de verstoringsbron kan de verstoringsafstand voor ganzen, eenden en zwanen variëren van enkele tientallen meters tot ca. 5 km (Krijgsveld *et al.* 2008). De verstoringsafstand is echter geen hard gegeven, maar is afhankelijk van verschillende factoren. De belangrijkste daarin zijn de aard van de verstoringsbron, de vogelsoort en de omstandigheden.

De verstoringsbronnen in de basisverstoringskaart hebben betrekking op landschapselementen zoals wegen, gebouwen en bos. De locaties van deze elementen zijn afkomstig uit de Top10-kaart van Nederland voor het jaar 2020. Op basis van verschillende onderzoeken zijn de verstoringsafstanden vastgesteld (Bijlage Tabel 1-5). Voor deze evaluatie is voor wegen, losse gebouwen en bos- en bomenrijen 100 m gehanteerd en 250 m voor woonwijken en bedrijventerreinen.

In de passende beoordeling Kloosterveen (Buro Bakker 2020) is een verstoringsafstand van 150 m ten opzichte van wegen en paden gehanteerd. Deze is 'ruim' geïnterpreteerd, omdat hierin recreatief gebruik is meegewogen. In de huidige analyse is landschap plus gangbaar gebruik (door bewoners en agrariërs) aan de ene kant en recreatief gebruik aan de andere kant uit elkaar gehaald en voor de basisverstoringskaart 100 m gekozen voor paden en wegen op basis van bovenvermeld onderzoek in rustige gebieden.

Vervolgens is in een geografisch informatiesysteem (GIS) berekend hoeveel hectare van de landgebruiktypen *binnen* de verstoringsafstand (verstoringscontour) valt en hoeveel *daarbuiten*. Op basis van een uitwerking van telgegevens in het buitengebied van Steenwijkerland is gebleken dat de dichtheid van ganzen en Smienten binnen een afstand van 100 m tot boerderijen en extensieve wegen globaal een derde is van die op 100-200 afstand en verder (Van der Hut 2015). Voor de huidige berekening is er daarom van uitgegaan dat 67% van het oppervlakte foerageergebied *binnen* de verstoringscontour onverstoord is. Deze benadering sluit aan bij onderzoek naar benutting van rustige agrarische percelen grenzend aan wegen op basis van keuteltellingen nabij het Sneekermeer in Friesland (Van der Hut 2008).

Bijlage Tabel 1-5. Verstoringsafstand per verstoringsbron

Verstoringsbron	Verstoringsafstand	Referenties
Wegen	100 m	Van der Hut et al. (2013); (2015); Oosterveld (2004)
Losse gebouwen	100 m	Van der Hut et al. 2010; Klop & Gundelach (2014)
Bos	100 m	Van der Hut et al. (2013); (2015); Bos et al. (2008)
Bomenrij	100 m	Van der Hut et al. (2013); (2015); Bos et al. (2008)
Woonwijken	250 m	Oosterveld (2004); Van der Hut et al. (2005; 2006; 2007); PB Norgerbrug (2011)
Bedrijventerreinen	250 m	Van der Hut & Van der Heijden (2017)

Beschikbare opvangcapaciteit basisverstoringskaart

De beschikbare opvangcapaciteit is berekend op basis van de oppervlakte geschikt foerageergebied en draagkrachtcijfers voor afzonderlijke gewassen en graslandtypen. Hierbij is 100% van de oppervlakte buiten verstoringsafstand en 33% van de oppervlakte binnen verstoringsafstand meegenomen (zie Bijlage Figuur 1-2). Voor de netto opvangcapaciteit zijn vervolgens de berekende draagkrachtwaarden voor het onverstoorde oppervlak en 0,33 maal het verstoorde oppervlak bij elkaar opgeteld.

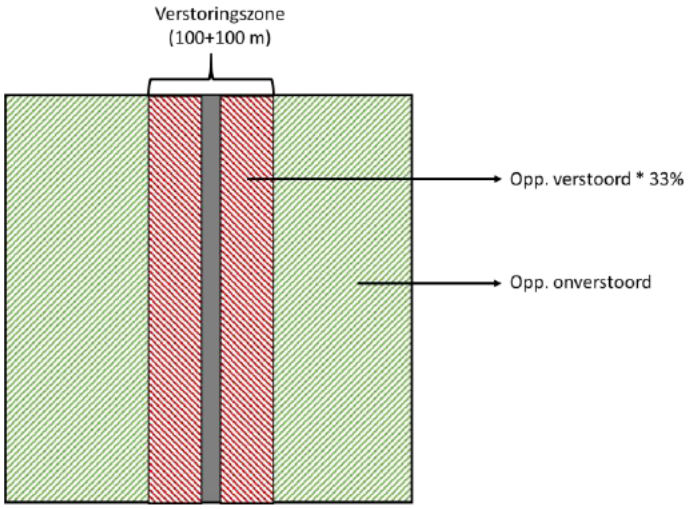

Bijlage Figuur 1-2. Schematische weergave van de basisverstoringskaart en het verstoorde oppervlak (binnen verstoringscontour) en onverstoorde oppervlakte (buiten verstoringscontour). Het onverstoorde (als foerageergebied te benutten) oppervlakte binnen de verstoringscontour is berekend door het verstoorde oppervlak te vermenigvuldigen met 0,33 (33%).

2. Additionele verstoring

Inventarisatie

Om effecten van verstoring in en rondom het Fochteloërveen zo goed mogelijk in kaart te brengen voor een kwantitatieve analyse, is een inventarisatie gemaakt van verstoring per km hok uitgedrukt in percentages, om de intensiteit en de verschillende vormen van *additionele verstoring* in het gebied in kaart te brengen. Hiervoor is onderscheid gemaakt in de volgende vormen van verstoring:

- Recreatief gebruik
  - Fietsers
  - Wandelaars
  - Overige recreatie (motorcross / metaaldetectie)
- Jacht, verjaging en afschot
- Vliegverkeer

Recreatief gebruik en jacht, verjaging en afschot

Exacte gegevens voor verstoring door recreatie en jacht, verjaging en afschot waren niet in kwantitatieve mate beschikbaar om te gebruiken voor de additionele verstoringsanalyse. Daarom is op basis van gebiedskennis van gebiedsdeskundigen van Natuurmonumenten en de Wetland Wacht per km hok binnen de 5 km de intensiteit van verstoring geschat. Hierbij is de mate van verstoring onderverdeeld in de categorieën weergegeven in Bijlage Tabel 1-6.

Bijlage Tabel 1-6 Overzicht indeling categorieën additionele verstoring door recreatief gebruik en jacht, verjaging en afschot

Effecten door verstoringsincidenten	Dagen verstoord	In percentage verstoring	Kleur categorie
Geen	0	0%	
Klein	1-2	25%	
Gemiddeld	3-4	50%	
Groot	5-6	75%	
Continu	7	100%	

De geïnventariseerde percentages van de verschillende verstoringsbronnen per km hok zijn vervolgens gedigitaliseerd in GIS en in kaart gezet per verstoringsbron, waarbij de kleurcategorie het percentage verstoring aangeeft.

Bij de verstoringsinventarisatie voor wandelaars en fietsers is rekening gehouden met de ligging en het aantal paden per kilometerhok en de intensiteit van het gebruik. Continue verstoring bevindt zich met name in de dichtbebouwde omgeving: hier ligt in de praktijk geen geschikt foerageergebied. De kaarten zijn nader beoordeeld door [redacted] (Prov. Drenthe) en [redacted] vrijwilliger NM/SBB aan Friese kant); zij hebben met de kaartbeelden ingestemd.

Vliegverkeer

Voor inventarisatie van verstoring door vliegverkeer is data binnen een straal van 5 km om het Fochteloërveen gebruikt afkomstig van de Luchtverkeersleiding Nederland (NVNL). Deze dataset bevat informatie van jaren 2009 t/m 2020 van het aantal vliegbewegingen met vliegtuigtype, tijdsduur, aantal motoren en vlieghoogte. Voor de additionele verstoring in de huidige situatie is data gebruikt uit 2019 voor de winterperiode (september t/m maart). Voor de algemene trend is de dataset inclusief alle jaren gebruikt.

De verschillende vliegtuigtypen uit de database zijn onderverdeeld in vier categorieën (Bijlage Tabel 1-7). Vervolgens is een selectie gemaakt op basis van vlieghoogte. Uitsluitend vliegtuigen met een gemiddelde vlieghoogte beneden *verstoringshoogte* zijn opgenomen. Deze hoogte is gebaseerd op literatuurgegevens. Daarnaast is per categorie de horizontale *verstoringsafstand* bepaald. Hierbij is uitgegaan van de opvliegafstand van ganzen en zwanen, zoals bekend uit de literatuur (Krijgsveld 2008 en bronnen hierin). Vervolgens is het gemiddelde genomen van de in de literatuur gevonden waarden voor hoogte en afstand en de waarden uit het veld genoteerd door de Wetland Wacht op basis van de app Flight Tracker. Eveneens op basis van literatuur is de *verstoringsduur* bepaald. Gezien het beperkt aantal onderzoeken, is gekozen voor een gemiddelde verstoringsduur gelijkgesteld voor alle categorieën (Bijlage Tabel 1-7).

Bijlage Tabel 1-7 Indeling van vliegtuigtypes, gemiddelde verstoringshoogte en (horizontale) verstoringsafstand op basis van literatuurgegevens en gegevens van de Wetland Wacht (

Type	Categorie	Verstorings-hoogte (m)	Verstorings-afstand (m)	Verstoringsduur (min)	Referenties
Ultralight plane *Light plane*	Klein vliegtuig	700	1300	7	Belanger & Bedard (1989); Ward et al. (1994; 1999)
Private jet *Medium plane* *Medium military plane* *Heavy plane* *Light airliner* *Airliner* *Heavy airliner*	Groot vliegtuig	1200	2000	7	Rees et al. (2006); Lensink et al. (2007b); Riddington et al. (1996)
Military fighter	Straaljager	1500	3000	7	
Medium helicopter *Helicopter*	Helikopter	2000	3000	7	Belanger & Bedard (1989); Ward et al. (1994; 1999); Rees et al. (2006)

Berekening verstoringseffect vliegverkeer
Het verstoringseffect van vliegverkeer (het extra effect uitgedrukt in percentage, d.i. ten opzichte van de basisverstoringskaart) is het product van de oppervlakte foerageergebied dat op een dag verstoord wordt en de vliegduur boven het gebied per dag. Het verstoringseffect is als volgt berekend:

- Het oppervlakte foerageergebied betreft geschikt foerageergebied volgens de basisverstoringskaart;
- Het verstoringsoppervlak is gelijk aan de het gemiddeld aantal vluchten per dag x de gemiddelde vluchtpadlengte x de horizontale verstoringsafstand x 2 (beide zijden van de vliegbaan); deze wordt uitgedrukt in % ten opzichte van het totale oppervlak binnen de 5 km zone;
- De totale verstoringsduur is gelijkgesteld aan het gemiddeld aantal vluchten per dag x de gemiddelde verstoringsduur plus de gemiddelde vluchtduur; deze wordt uitgedrukt in % ten opzichte van de gemiddelde daglengte;
- Het gehanteerde verstoringspercentage wordt dan: % verstoringsoppervlakte x % verstoringsduur. Voorbeeld: verstoringsoppervlakte 40% en verstoringsduur 60% = verstoringseffect 24%.

3. Cumulatieve berekening

Om het totaal effect van de verschillende verstoringsfactoren op het onderzoeksgebied te bepalen zijn de verstoringseffecten op de oppervlakte beschikbaar foerageergebied berekend in de basisverstoringskaart *gecumuleerd* met de verstoringseffecten van de additionele verstoring.

In de berekening is onderscheid gemaakt in verstoring binnen de verstorings-contour (100 of 250 m) van de basisverstoringskaart en verstoring buiten deze contour (Bijlage Figuur 1-3). De reden

hiervoor is verschillende soorten van verstoring optreden over het hele oppervlak en andere beperkt zijn tot de directe omgeving van verstoringsbronnen zoals wegen en paden.

Verjaging, afschot en jacht vindt plaats op de kavels. Ook crossers en personen met metaaldetectoren bewegen zich over de kavels en vliegtuigen komen breed over; overal in het agrarische gebied kan dit verstoring geven. Wandelaars en fietsers zijn actief via de paden en wegen.

In eerste instantie zijn de wandelaars en fietsers behandeld als verjaging en afschot, en meegenomen over het gehele oppervlak. Echter, in dat geval bleef er geen draagkracht meer over volgens de berekening. Vervolgens is gezocht naar een realistischer aanpak: verstoring vindt vooral plaats langs wegen en paden, binnen een afstand van 100 m. De extra verstoring door fietsers en wandelaars is daarom berekend over het onverstoorde oppervlak (33% van het verstoorde oppervlak) binnen de 100 m-zone van de basisverstoringskaart.

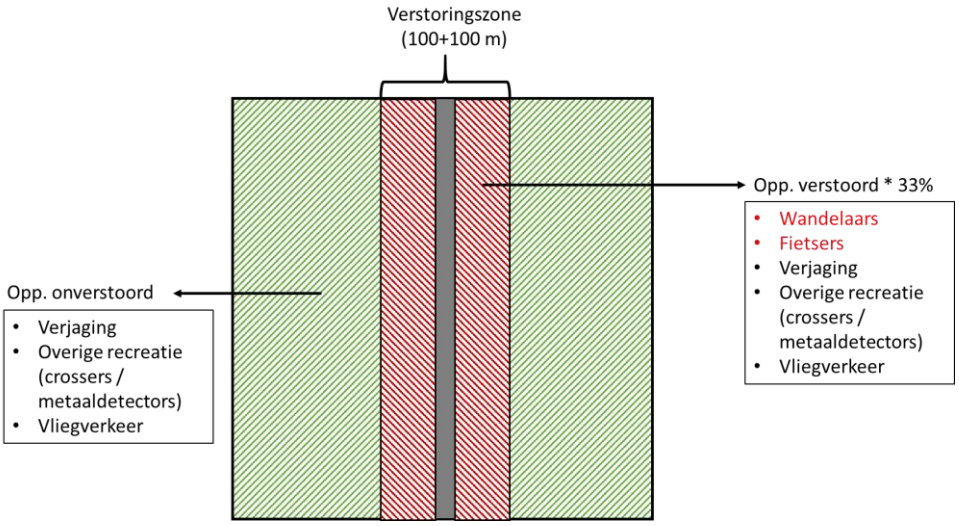

Bijlage Figuur 1-3 Schematisch overzicht van een kilometerhok met de basisverstoringskaart (voorbeeld met één weg midden door het vak) en de verdeling van verstoringsbronnen voor de cumulatieve berekening. Wandelaars en fietsers worden alleen betrokken op het onverstoorde deel binnen de verstoringscontour van de fysieke verstoringsbronnen, andere vormen van verstoring over dit deel plus de gehele oppervlakte buiten de verstoringscontour.

De verstoringsfactoren zijn vervolgens behandeld als onafhankelijk. Verstoringsbronnen kunnen tegelijkertijd optreden (bijvoorbeeld een passerende fietser en een overvliegend vliegtuig), maar ook na elkaar. Wij gaan er hier van uit dat tegelijkertijd of afzonderlijk optreden toeval is. De verstoringskansen worden daarom niet opgeteld, maar vermenigvuldigd.

Hieronder volgt een rekenvoorbeeld van de bepaling van het cumulatieve verstoringspercentage in een kilometervak. In de berekening worden de zones binnen en buiten de verstoringscontour eerst afzonderlijk behandeld.

Binnen verstoringscontour:
- Verjaging: onverstoord 25%
- Overige recreatie: onverstoord 75%
- Vliegverkeer: onverstoord 86%
- Wandelaars: onverstoord 25%

- Fietsers: onverstoord 50%
- In cumulatie: 0,25 x 0,75 x 0,86 x 0,25 x 0,50 = 0,02; 2% is onverstoord, 98% verstoord

Buiten verstoringscontour:
- Verjaging: onverstoord 25%
- Overige recreatie: onverstoord 75%
- Vliegverkeer: onverstoord 86%
- In cumulatie: 0,25 x 0,75 x 0,86 = 0,16; 16% is onverstoord, 84% verstoord

4. Totale opvangcapaciteit

Voor de totale opvangcapaciteit wordt het de (extra) oppervlakte die verstoord wordt binnen en buiten de verstoringscontour gecombineerd: 98% van 33% van het oppervlak *binnen* de verstoringscontour, plus 84% van de oppervlakte *buiten* de verstoringscontour. (0,98 x oppervlakte binnen verstoringscontour * 0,33 + 0,84 x oppervlakte buiten verstoringscontour).

De onverstoorde oppervlaktes foerageergebied van alle kilometervakken binnen de 5 km-zone zijn vervolgens gesommeerd en op basis van draagkrachtcijfers uitgedrukt in kolgansdagen; dit resulteert in de opvangcapaciteit, rekening houdend met alle verstoringsbronnen.

Bandbreedte verstoringspercentage
Om een marge mee te nemen in de berekening is voor de geïnventariseerde verstoringspercentages voor de additionele verstoring een bandbreedte aangehouden. Het uitgangspunt hierin is om op basis van de oorspronkelijke klassenindeling in dagen per week een onder en bovengrens van klassen te bepalen (het midden tussen twee opeenvolgende klassen) (zie Bijlage Tabel 1-8). Hiermee zijn vervolgens de klassengemiddelden opnieuw bepaald en de bijbehorende percentages berekend. De minimale en maximale verstoringspercentages zijn vervolgens meegenomen in de cumulatieve berekening voor de opvangcapaciteit. Voor de bandbreedte bepaling van het vliegverkeer is de variatie in de verstoringsduur uit de literatuur meegenomen: gemiddelde 7 minuten, maximum 15 minuten en minimum 2 minuut. In de grafieken zijn de bandbreedtes weergegeven als een foutbalk op het staafdiagram.

Bijlage Tabel 1-8 Overzicht methodiek bepaling bandbreedte voor de inventarisatie van de verstoringspercentages voor wandelaars, fietsers, jacht/verjaging/afschot en crossers/metaaldetectie.

Dagen verstoord	In percentage verstoring	Gemiddelde van dagen	Klassengrenzen			Klassebreedte	Percentage		
			onder	boven	Gem.		Min.	Gem.	Max.
0	0	0	0	0,75	0,375	0,75	**0**	5	**11**
1-2	25	1,5	0,75	2,5	1,625	1,75	**11**	23	**36**
3-4	50	3,5	2,5	4,5	3,5	2	**36**	50	**64**
5-6	75	5,5	4,5	6,25	5,375	1,75	**64**	77	**89**
7	100	7	6,25	7	6,625	0,75	**89**	95	**100**

Bijlage 1.4 Historische opvangcapaciteit

Inventarisatie
Om een beeld te krijgen van de verstoring in en rondom het gebied in historisch perspectief en het mogelijke effect hiervan op de opvangcapaciteit is de historische verstoring geïnventariseerd middels consultatie van bewoners en gebiedskenners. Voor de inventarisatie is gericht op het bepalen van de verandering in mogelijke verstoringsbronnen en de intensiteit van de verstoring in de afgelopen vijf jaar (periode 2015-2019) ten opzichte van 10 jaar geleden (2009) en ca. 25 jaar geleden (periode 1995-2000). Hierbij is waar mogelijk per deelgebied de toe- of afname in percentages gescoord van de verschillende verstoringsbronnen via wegen en paden, via kavels en het vliegverkeer.

De inventarisatie bestond uit twee onderdelen: open vragen en twee scoreformulieren (een voor referentiejaar 2009 en een voor referentieperiode 1995-2000), welke hieronder zijn toegelicht. Voor de verstoring is onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

- Verstoring via paden en wegen
- Verstoring op kavels
- Verstoring door luchtverkeer

Open vragen
De onderstaande open vragen zijn door de bewoners en gebiedskenners naar eigen ervaring ingevuld:

*Vraag 1: Hoe druk was naar uw ervaring het **recreatief gebruik via paden en wegen** (fietsers, wandelaars) in en rond het Fochteloërveen 10 jaar (2009) en 25 jaar (1995-2000) geleden en hoe is volgens u de situatie veranderd? Denk aan omschrijvende kwalificaties als incidenteel, af en toe, regelmatig, vaak*

*Vraag 2: Hoe druk was naar uw ervaring de **activiteit op de kavels** (jacht/afschot, metaaldetectoren, honden/wandelaars) rond het Fochteloërveen 10 jaar (2009) en 25 jaar (1995-2000) geleden en hoe is volgens u de situatie veranderd? Denk aan omschrijvende kwalificaties als incidenteel, af en toe, regelmatig, vaak*

*Vraag 3: Hoe druk was naar uw ervaring de **drukte van luchtverkeer** (kleine sportvliegtuigen, grote vliegtuigen, helikopters en straaljagers) rond het Fochteloërveen 10 jaar (2009) en 25 jaar (1995-2000) geleden en hoe is volgens u de situatie veranderd? Denk aan omschrijvende kwalificaties als incidenteel, af en toe, regelmatig, vaak*

Scoreformulier
Voor het invullen van de scoreformulieren is gevraagd om de veranderingen in intensiteit van de verstoringsbronnen voor de verschillende tijdsperiodes in te schatten naar eigen ervaring in onderstaande Bijlage Tabel 1-9. Bijlage Tabel 1-10 geeft de verschillende klassen weer met bijbehorende in te vullen percentages voor de schatting van de af- of toename van de verstoringsintensiteit.

Gevraagd is de score in te vullen voor het gebied als geheel (5 km zone) of voor de overkoepelende verstoringscategorie en wanneer mogelijk, een score te geven per deelgebied en per afzonderlijke verstoringsbron.

Voorbeeld: in deelgebied Ravenswoud schat u in dat de verstoringsintensiteit via paden en wegen in de huidige situatie (2019), de helft méér is dan in de periode van 1995-2000, dan vult u in de scoretabel 'via paden en wegen' onder kolom 'Ravenswoud' het percentage + 50 in.

Bijlage Tabel 1-9 Voorbeeld scoreformulier verstoringsintensiteit: afgelopen 5 jaar (2015-2019) ten opzichte van 2009 of 1995-2000

Verstorings-bronnen / deelgebieden	Assen	Smilde	Ravenswoud	Haule	Veenhuizen	Fochteloërveen	**Gebied als geheel**
Via paden en wegen							
Fietser							
Wandelaars							
Op kavels							
Verjaging / afschot							
Crossers							
Metaaldetectie							
Wandelaars / honden kavelranden							
Luchtverkeer							
Kleine vliegtuigjes							
Helikopters							
Grote vliegtuigen							
Straaljagers							

Bijlage Tabel 1-10 Klasse indeling toe- of afname verstoringsintensiteit in de afgelopen 5 jaar ten opzichte van de referentieperiode

Klasse	**Toe- of afname verstoringsintensiteit in %**
Decimering	- 90
Sterke afname	- 75
Matige afname, (helft minder)	- 50
Lichte afname, (kwart minder)	- 25
Geen verandering	0
Lichte toename, (kwart meer)	+ 25
Matige toename, (helft meer)	+ 50
Sterke toename, (drie kwart meer)	+ 75
Verdubbeling	+ 100

Berekening historische opvangcapaciteit

Vervolgens is het gemiddelde van de scores van de verstoringspercentages per deelgebied uitgerekend. De deelgebieden zijn per km hok gekoppeld. Het historische verstoringspercentage is berekend door de gemiddelde percentages van de historische inventarisatie te verrekenen met de verstoringspercentages geïnventariseerd in de huidige situatie per km hok. Om te komen tot de opvangcapaciteit zijn de verstoringspercentages op dezelfde manier doorgerekend als voor de huidige situatie (zie paragraaf Bijlage 1.3).

Voorbeeld: de huidige verstoring in een km hok is gezet op 75% door wandelaars. Er wordt ingeschat dat ten opzichte van de historische situatie de verstoringsdruk door wandelaars met de helft (50%) is toegenomen in de huidige situatie. De historische verstoringsdruk was in dat geval 0,75 / (1 + 0,5) = 0,5.

Bijlage 1.5 Toekomstige opvangcapaciteit

Inventarisatie

Om een mogelijk effect van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op de opvangcapaciteit te kunnen bepalen is een inventarisatie gemaakt van concrete plannen en projecten voor toekomstige (ruimtelijke) ontwikkelingen bij de aangrenzende gemeenten: Gemeente Assen, Gemeente Noordenveld, Gemeente Midden-Drenthe, Gemeente Ooststellingwerf en Gemeente Tynaarloo. Onder ontwikkelingen wordt verstaan: woningbouw, veranderingen in landgebruik en agrarische overeenkomsten aan de randen van dorpen en in het buitengebied binnen een straal van 5 km rondom de grens van het Fochteloërveen (Bijlage Figuur 1-4). Om het eventuele effect op de opvangcapaciteit te kunnen bepalen is hierbij als uitgangspunt genomen dat het gaat om ontwikkelingen / plannen die concreet op kaart staan. Dit kan zowel concrete als potentiële plannen betreffen.

Berekening toekomstige opvangcapaciteit

De concrete en potentiële plannen zijn vervolgens via een geografisch informatiesysteem (GIS) ingetekend in de basisverstoringskaart inclusief nieuwe verstoringscontour. Daarna is berekend hoeveel hectare geschikt foerageergebied binnen verstoringsafstand valt en hoeveel daarbuiten. Voor de berekening van de toekomstige opvangcapaciteit is vervolgens dezelfde methodiek gehanteerd als voor de beschikbare opvangcapaciteit, waarbij het oppervlakte geschikt foerageergebied is vermenigvuldigd met de draagkrachtcijfers voor de landgebruiktypen. Hierna is een doorrekening gemaakt voor de cumulatieve verstoring berekend op basis van de verstoringspercentages voor additionele verstoring (Zie Bijlage 1.3).

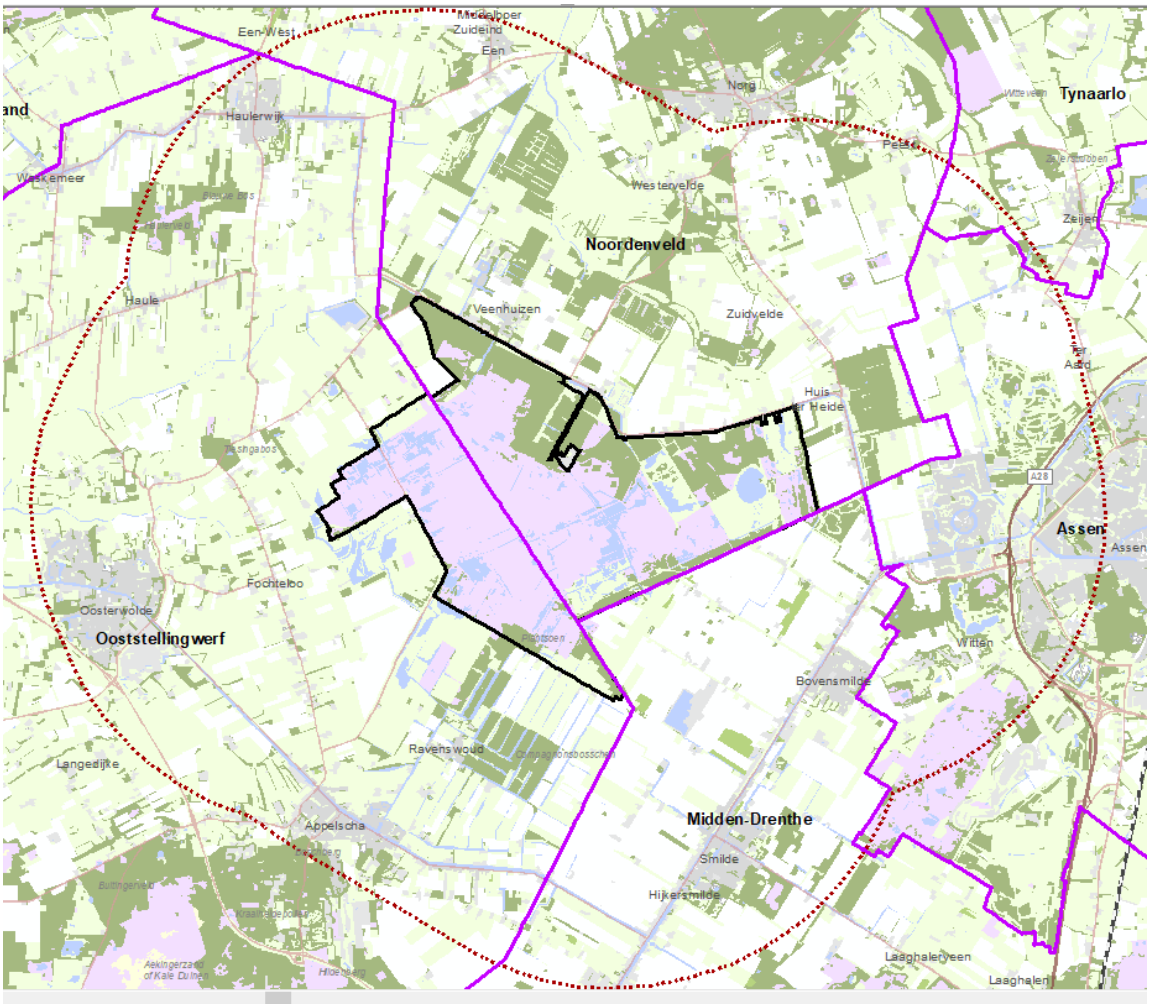

Bijlage Figuur 1-4 Ligging gemeenten binnen de 5 km zone rondom het Fochteloërveen

Bijlage 2 Tabel en figuren verstoringsinventarisatie

Bijlage 2.1 Overzichtstabel 1995-2000

Bijlage Tabel 2-1 Overzichtstabel gemiddelde scorepercentages verstoringsinventarisatie per deelgebied per verstoringsbron in de huidige situatie (afgelopen 5 jaar) ten opzichte van 1995-2000.

	Assen	Smilde	Ravens-woud	Haule	Veen-huizen	Fochteloër-veen	Gemiddeld
Via paden / wegen	***75***	***59***	***100***	***63***	***91***	***91***	***80***
Fietser	92	69	100	75	100	95	88
Wandelaars	58	50	100	50	81	88	71
Op kavels	***63***	***31***	***66***	***-50***	***38***	***29***	***29***
Verjaging / afschot	50	25	75	-75	0	-8	11
Crossers	75	50	50	?	75	50	60
Metaaldetectie	50	25	50	?	0	13	28
Honden (kavelranden)	75	25	88	-25	75	63	50
Luchtverkeer	***25***	***33***	***26***	***88***	***50***	***47***	***45***
Kleine vliegtuigjes	25	38	50	100	75	70	60
Helikopters	25	25	50	100	50	45	49
Grote vliegtuigen	50	69	50	100	75	80	71
Straaljagers	0	0	-45	50	0	-8	-1
Gemiddeld	**54**	**41**	**64**	**33**	**59**	**56**	
# respondenten	N=3	N=2	N=2	N=1	N=2	N=5	

Kleurcodes verstoring	Afname	Gelijk	Lichte toename	Matige toename	Sterke toename	Zeer sterke toename	onbekend
		0%	1-24%	25-49%	50-74%	75-100%	?

Bijlage 2.2 Figuren verstoring wegen en paden

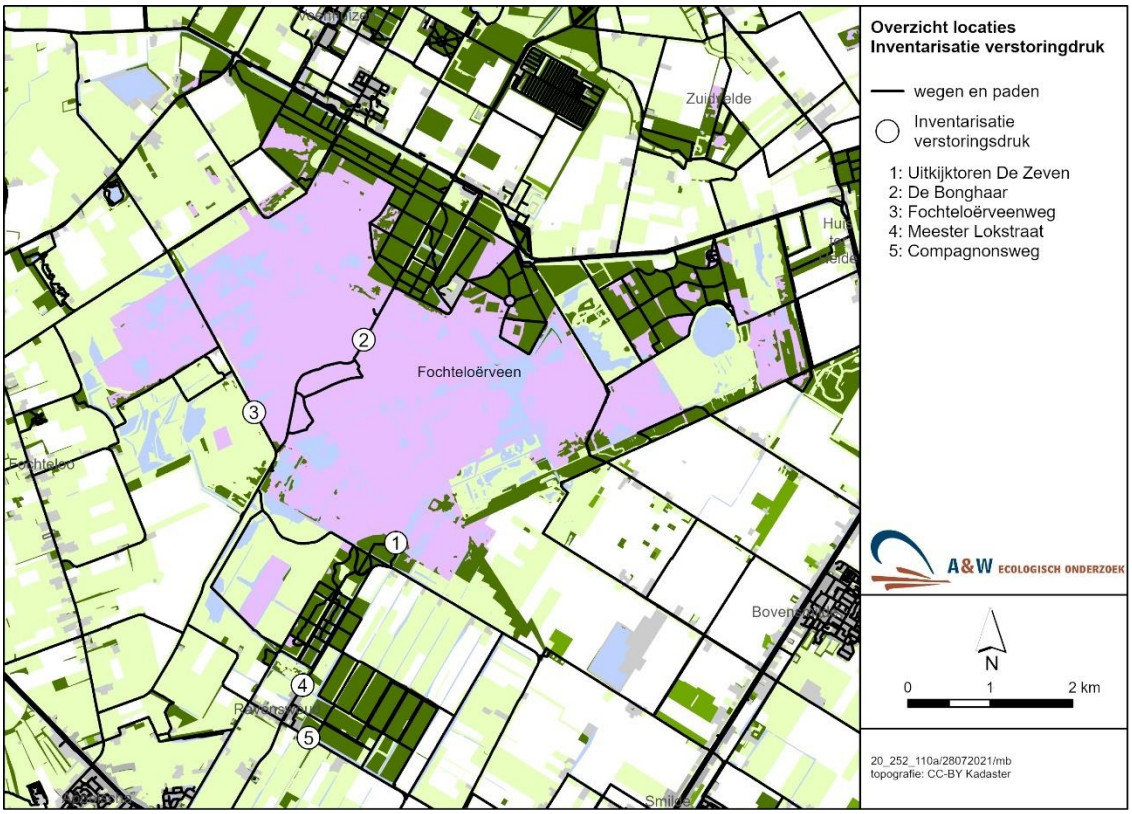

Bijlage Figuur 2-1 Overzicht locaties inventarisatie verstoringsdruk en wegen en paden door en rondom het Fochteloërveen

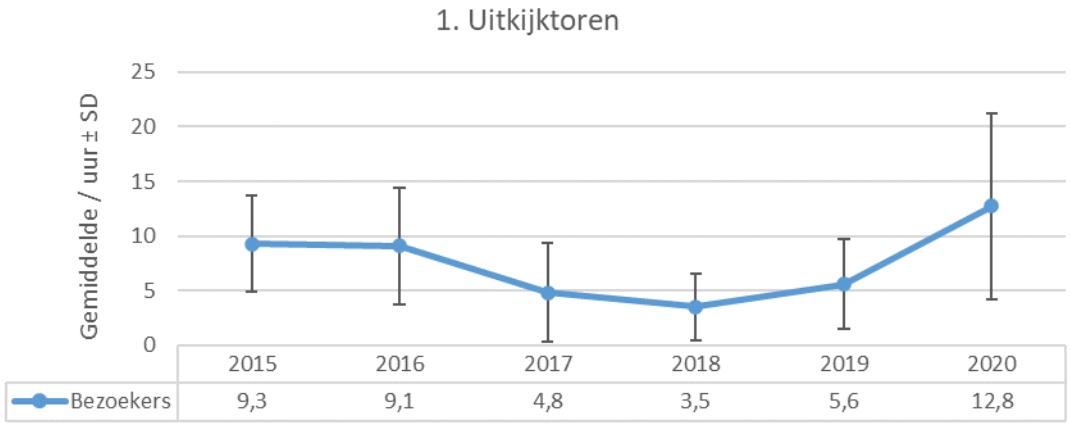

*Bijlage Figuur 2-2 Gemiddelde en standaarddeviatie van het aantal bezoekers van de uitkijktoren (sept t/m maart) per uur per jaar (bron: [redacted]). *203/2014 zijn niet meegenomen, omdat pas later per uur werd geturfd.*

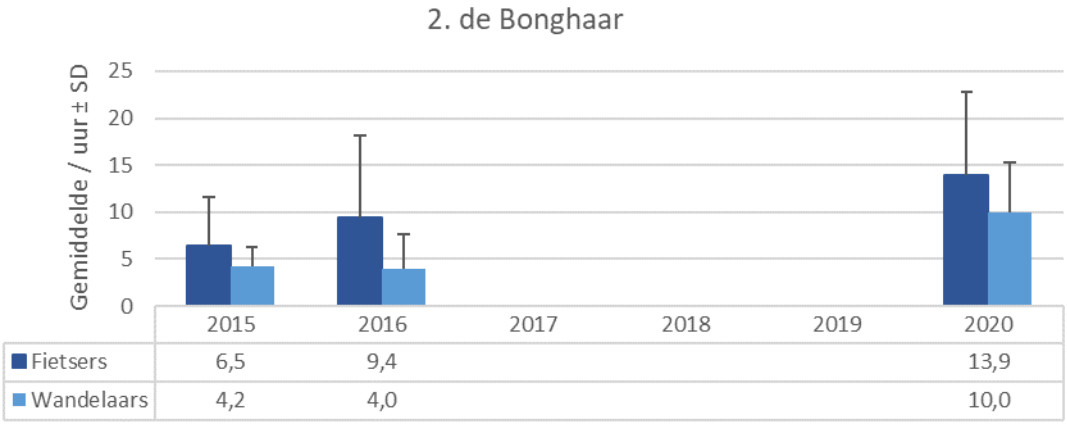

Bijlage Figuur 2-3 Gemiddelde en standaarddeviatie van het aantal wandelaars en fietsers op pad de Bonghaar (okt t/m nov) per uur in 2015 (n=24), 2016 (n=59) en 2020 (n=34) (bron:)

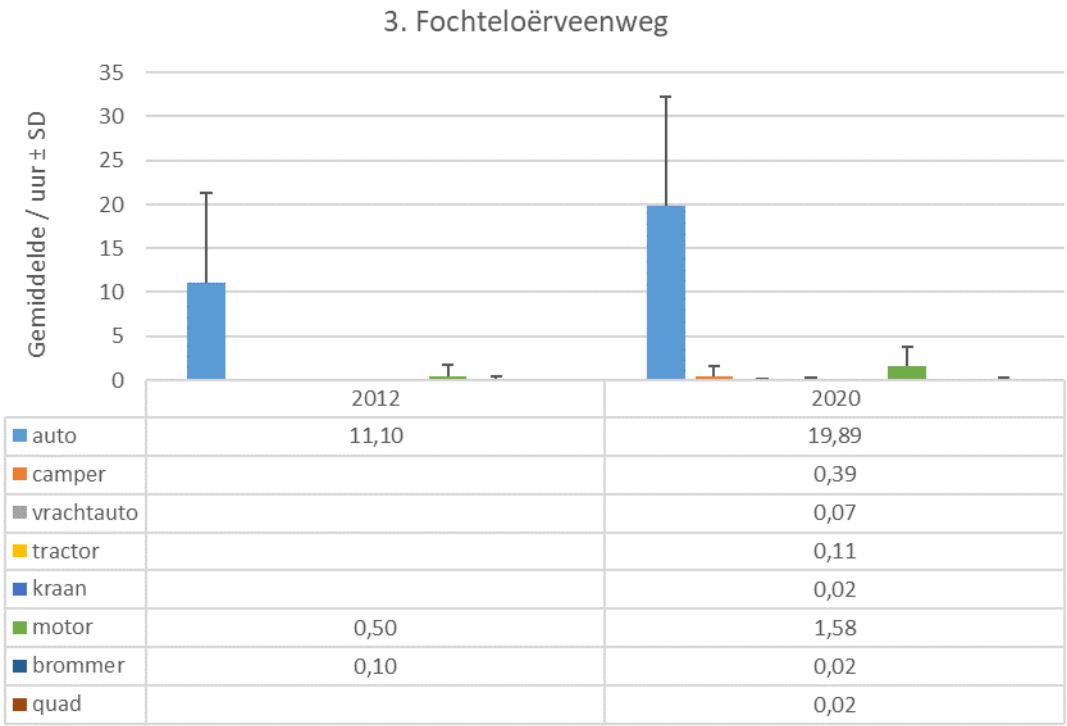

Bijlage Figuur 2-4 Gemiddelde en standaarddeviatie van het gemotoriseerd verkeer op de Fochteloërveenweg (okt t/m nov) per uur in 2012 (n=10) en 2020 (n=45) (bron:)

Bijlage 2.3 Figuren vliegverkeer

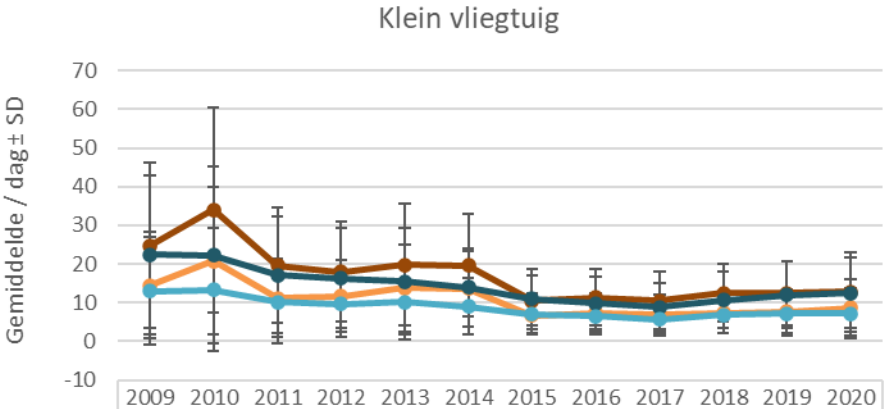

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogtetotaal	24,8	33,9	19,6	18,0	19,7	19,6	10,5	11,4	10,5	12,5	12,4	12,7
Broed_hoogteselectie	14,5	20,8	11,2	11,6	13,8	13,6	6,7	7,4	6,9	7,4	7,6	8,7
Winter_hoogtetotaal	22,4	22,3	17,1	16,4	15,5	13,9	10,9	9,9	8,8	10,7	12,0	12,4
Winter_hoogteselectie	13,0	13,3	10,1	9,6	10,2	9,1	7,1	6,5	5,6	6,8	7,2	7,1

Bijlage Figuur 2-5 Gemiddeld (± standaarddeviatie) aantal geregistreerde kleine vliegtuigjes per dag boven het Fochteloërveen (geselecteerde hoogtes en alle hoogtes) van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

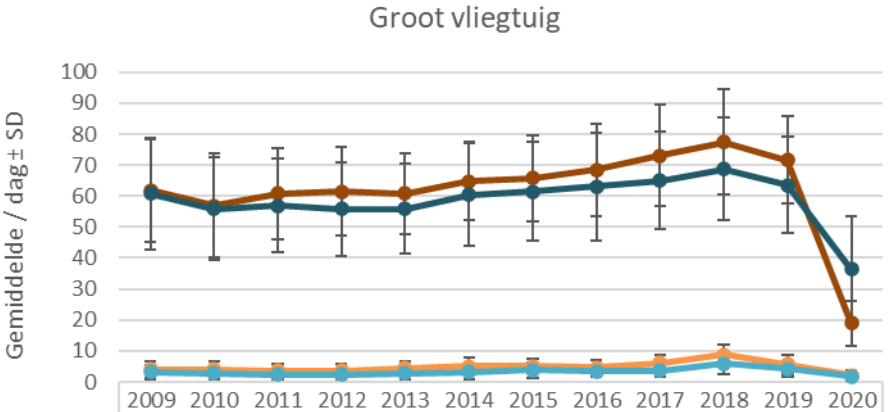

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogtetotaal	61,9	57,0	60,7	61,5	60,7	64,8	65,7	68,4	73,1	77,4	71,6	18,9
Broed_hoogteselectie	4,0	4,0	3,6	3,7	4,4	5,0	5,2	4,7	6,1	8,7	5,6	2,2
Winter_hoogtetotaal	60,8	55,9	57,0	55,8	55,9	60,5	61,5	63,1	64,9	68,8	63,6	36,4
Winter_hoogteselectie	3,1	2,8	2,5	2,5	2,9	3,3	3,8	3,5	3,6	5,8	4,3	1,8

Bijlage Figuur 2-6 Gemiddeld (± standaarddeviatie) aantal geregistreerde grote vliegtuigen per dag boven het Fochteloërveen (geselecteerde hoogtes en alle hoogtes) van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

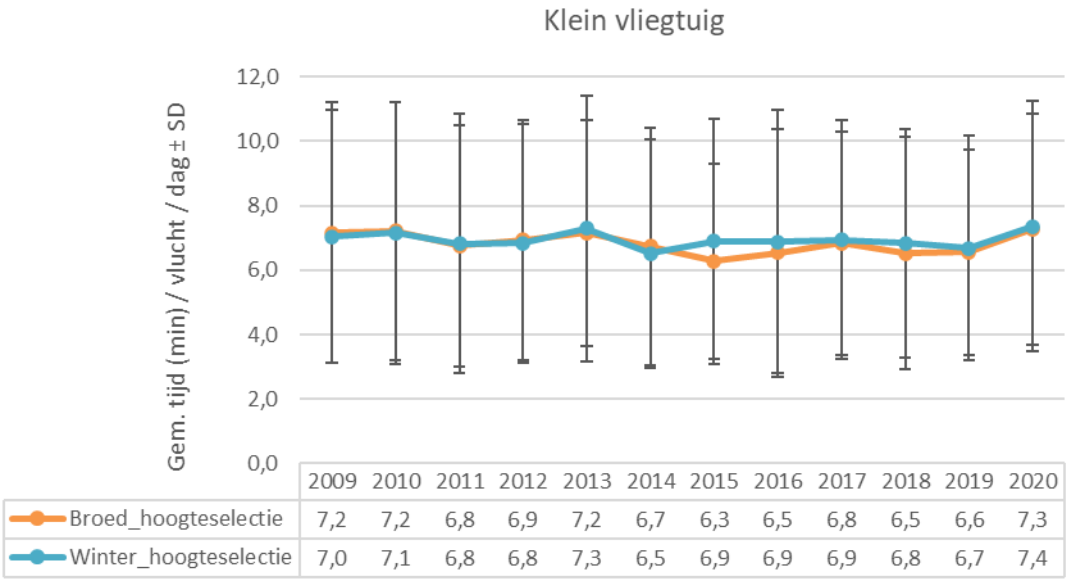

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogteselectie	7,2	7,2	6,8	6,9	7,2	6,7	6,3	6,5	6,8	6,5	6,6	7,3
Winter_hoogteselectie	7,0	7,1	6,8	6,8	7,3	6,5	6,9	6,9	6,9	6,8	6,7	7,4

Bijlage Figuur 2-7 Gemiddeld (± standaarddeviatie) tijd per vlucht van geregistreerde kleine vliegtuigjes per dag boven het Fochteloërveen van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

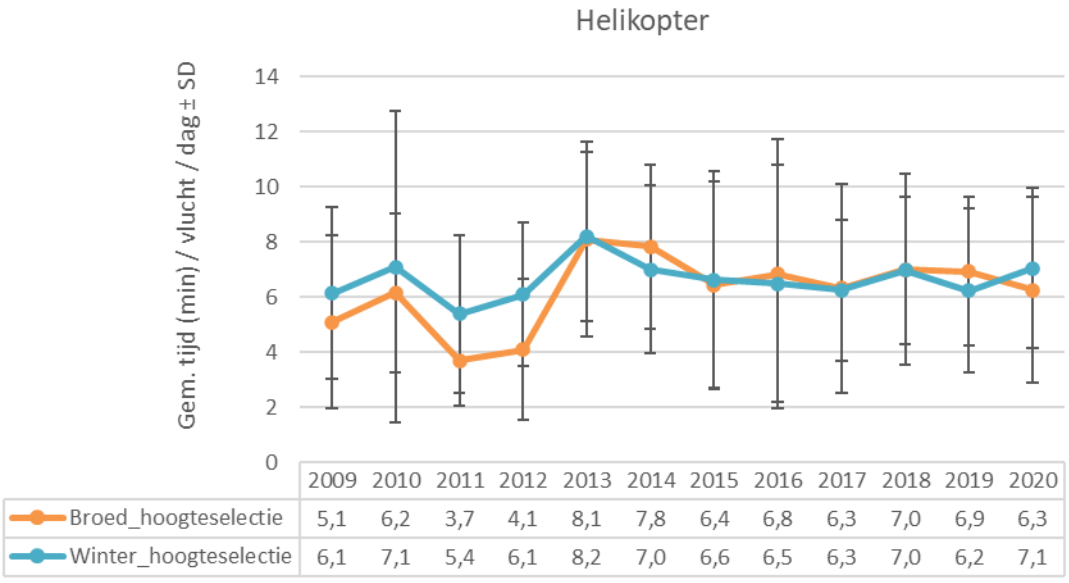

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broed_hoogteselectie	5,1	6,2	3,7	4,1	8,1	7,8	6,4	6,8	6,3	7,0	6,9	6,3
Winter_hoogteselectie	6,1	7,1	5,4	6,1	8,2	7,0	6,6	6,5	6,3	7,0	6,2	7,1

Bijlage Figuur 2-8 Gemiddeld (± standaarddeviatie) tijd per vlucht van geregistreerde helikopters per dag boven het Fochteloërveen van 2009 t/m 2020 in de broedperiode (april t/m aug) en winterperiode (sept t/m maart).

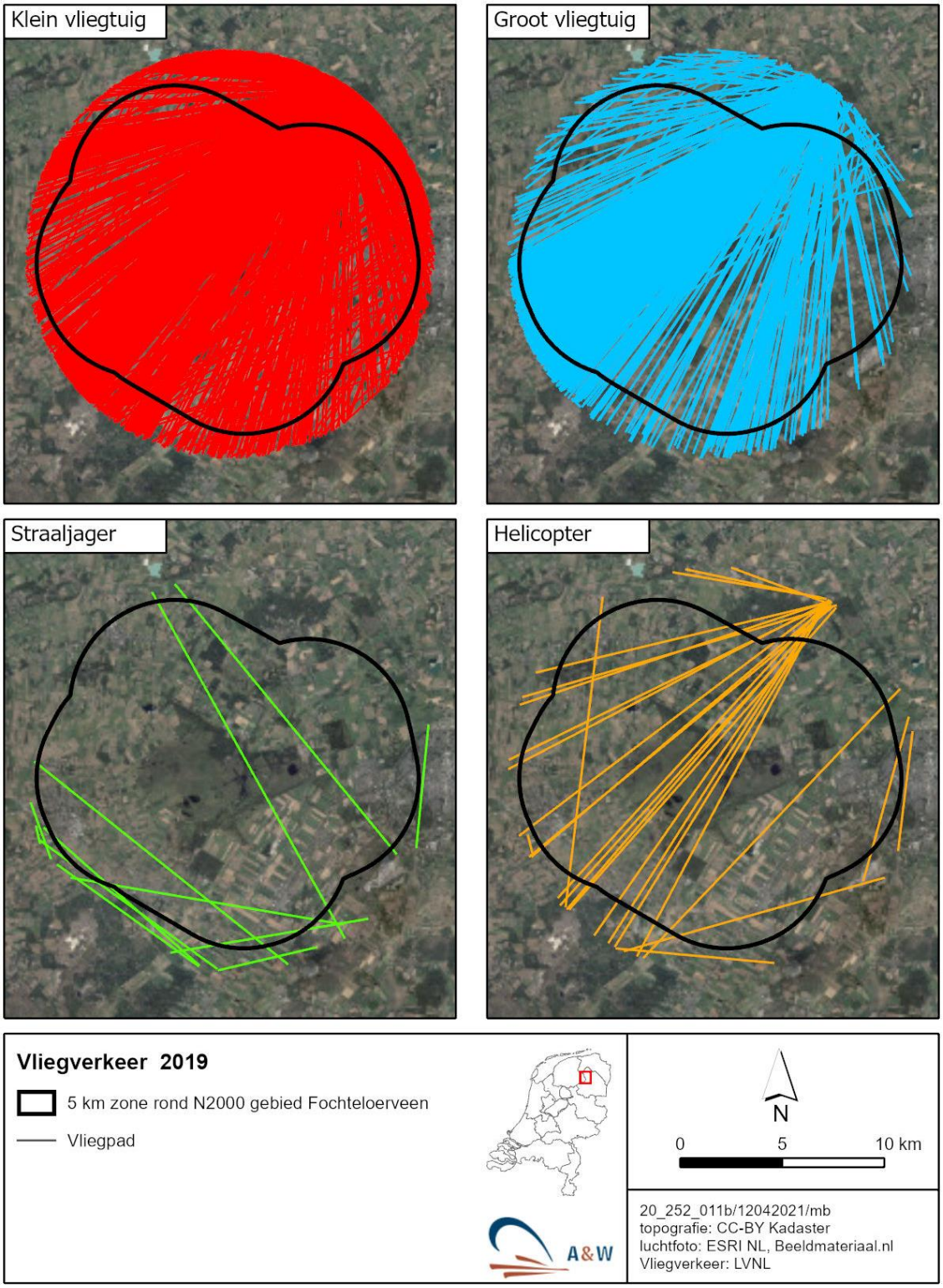

Bijlage Figuur 2-9 Overzicht van vliegpaden van kleine vliegtuigen, grote vliegtuigen, straaljagers en helikopters in het jaar 2019 binnen een straal van 5 km rondom het Fochteloërveen.

Bijlage 3 Figuren foerageergebied en opvangcapaciteit

Bijlage 3.1 Areaal foerageergebied

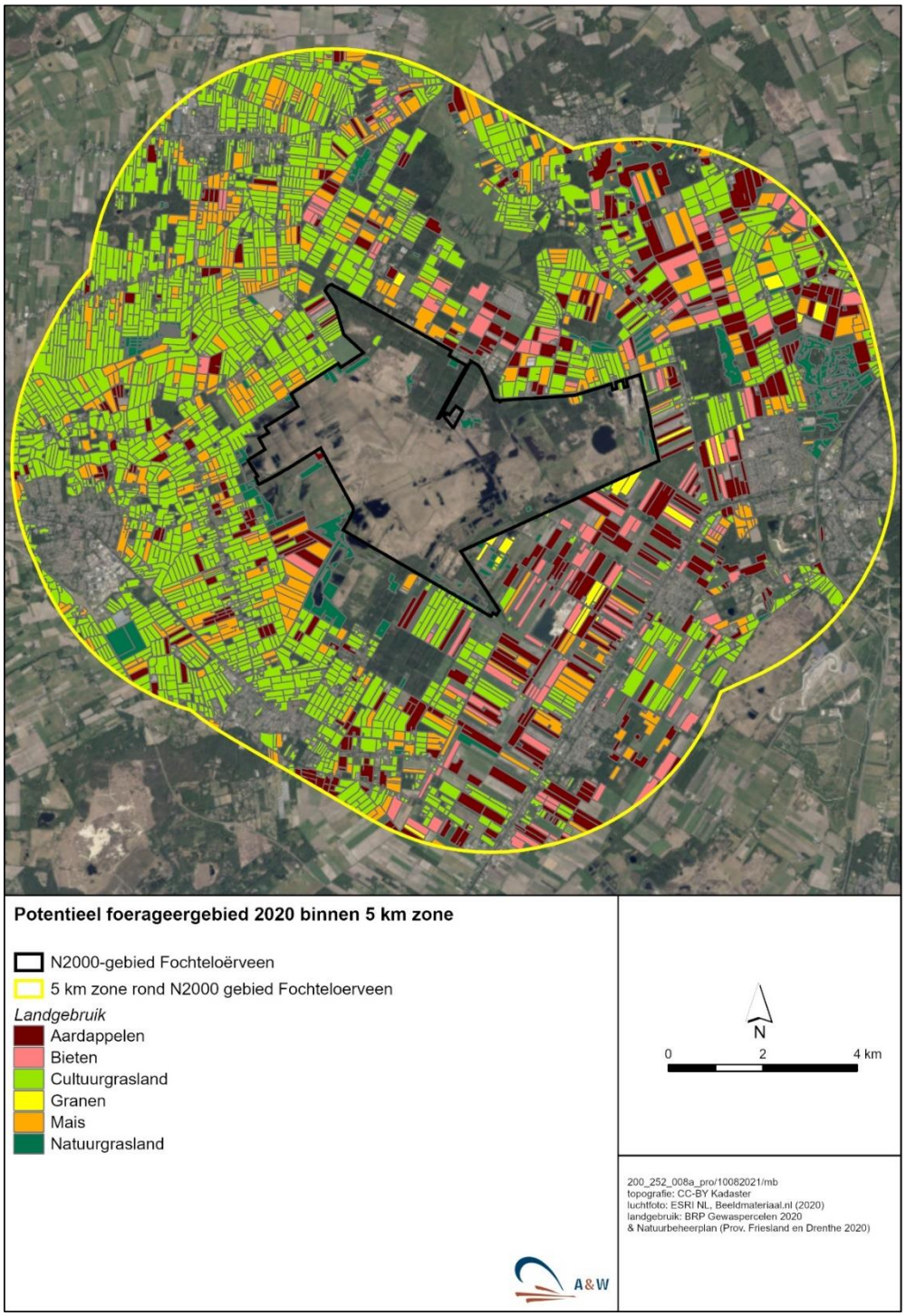

Bijlage Figuur 3-1 Overzicht potentieel foerageergebied in de huidige situatie (2020) binnen de 5 km zone rondom het Fochteloërveen.

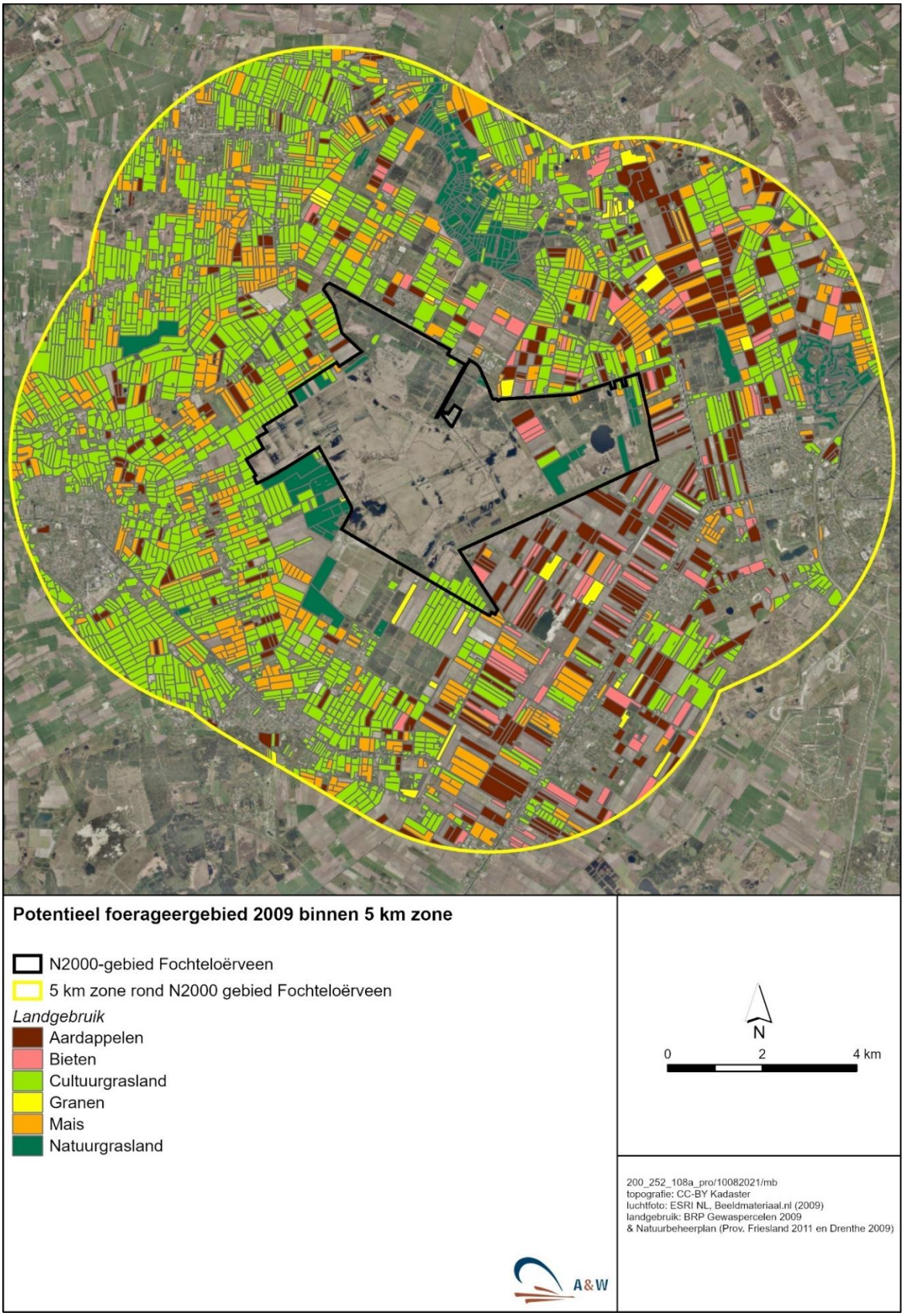

Bijlage Figuur 3-2 Overzicht potentieel foerageergebied in de historische situatie (2009) binnen de 5 km zone rondom het Fochteloërveen.

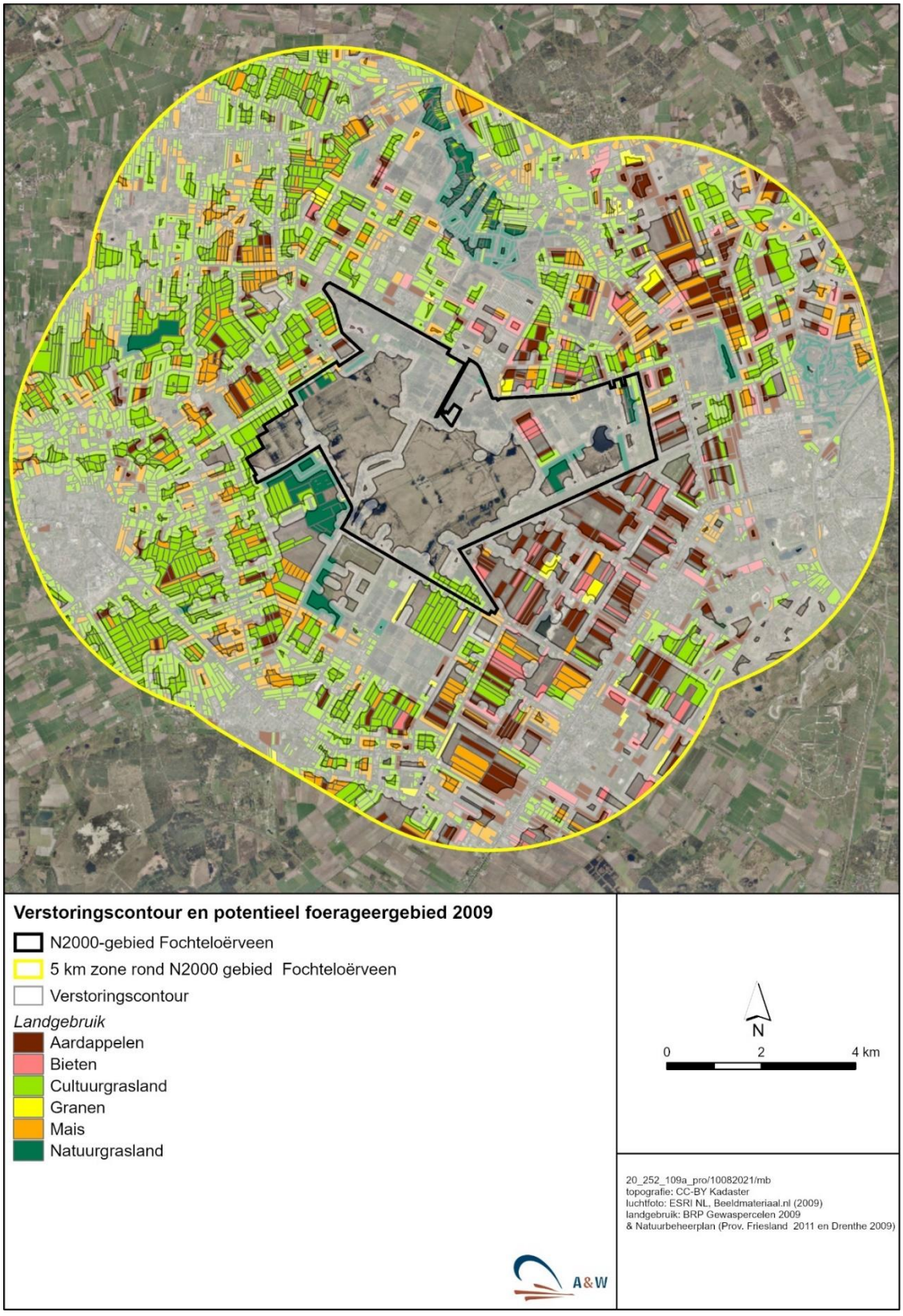

Bijlage Figuur 3-3 Overzicht potentieel foerageergebied en verstoringscontour in de historische situatie (2009) binnen de 5 km zone rondom het Fochteloërveen.

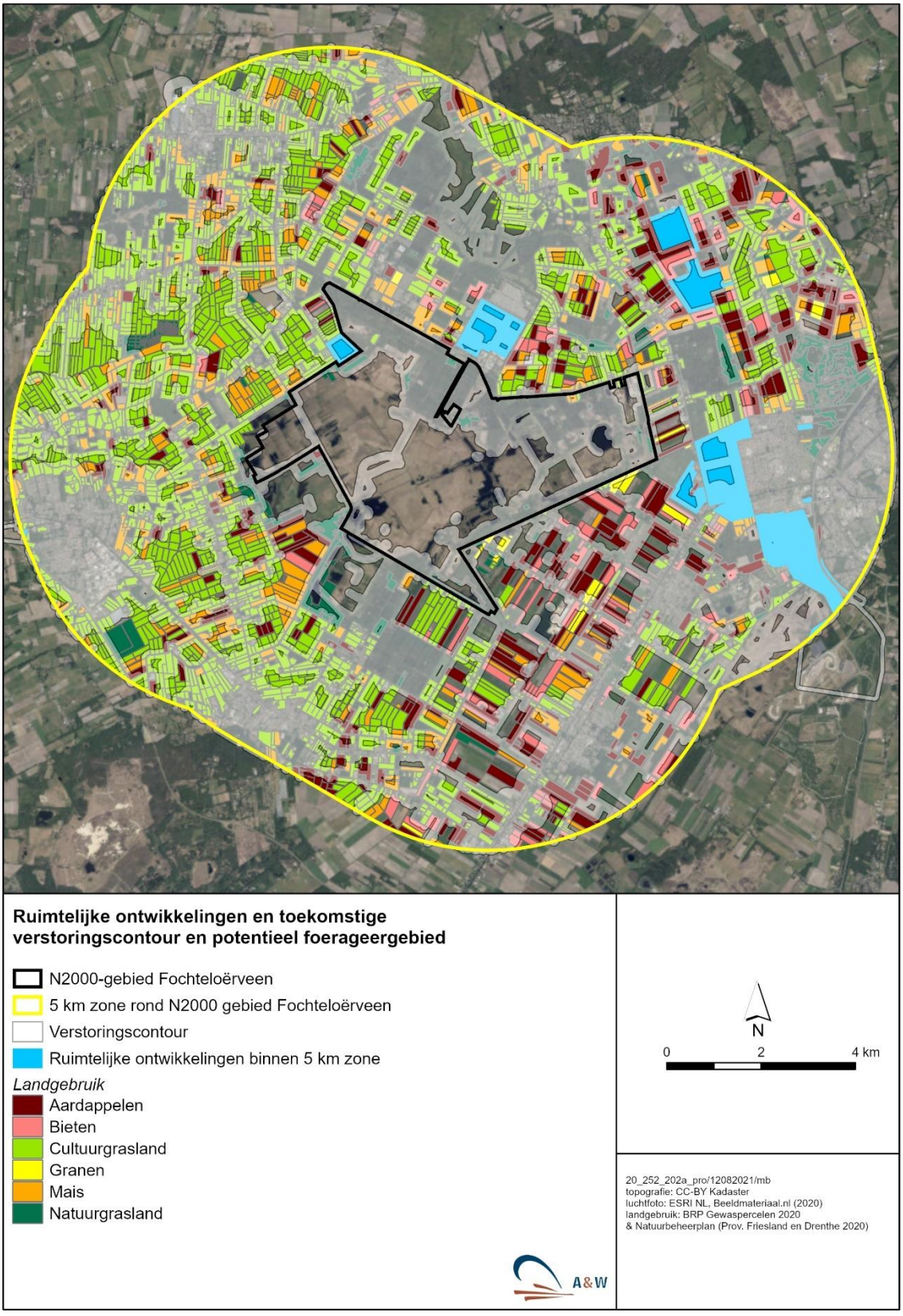

Bijlage Figuur 3-4 Overzicht potentieel foerageergebied en verstoringscontour in de toekomstige situatie binnen de 5 km zone rondom het Fochteloërveen.

Bijlage 3.2 Opvangcapaciteit

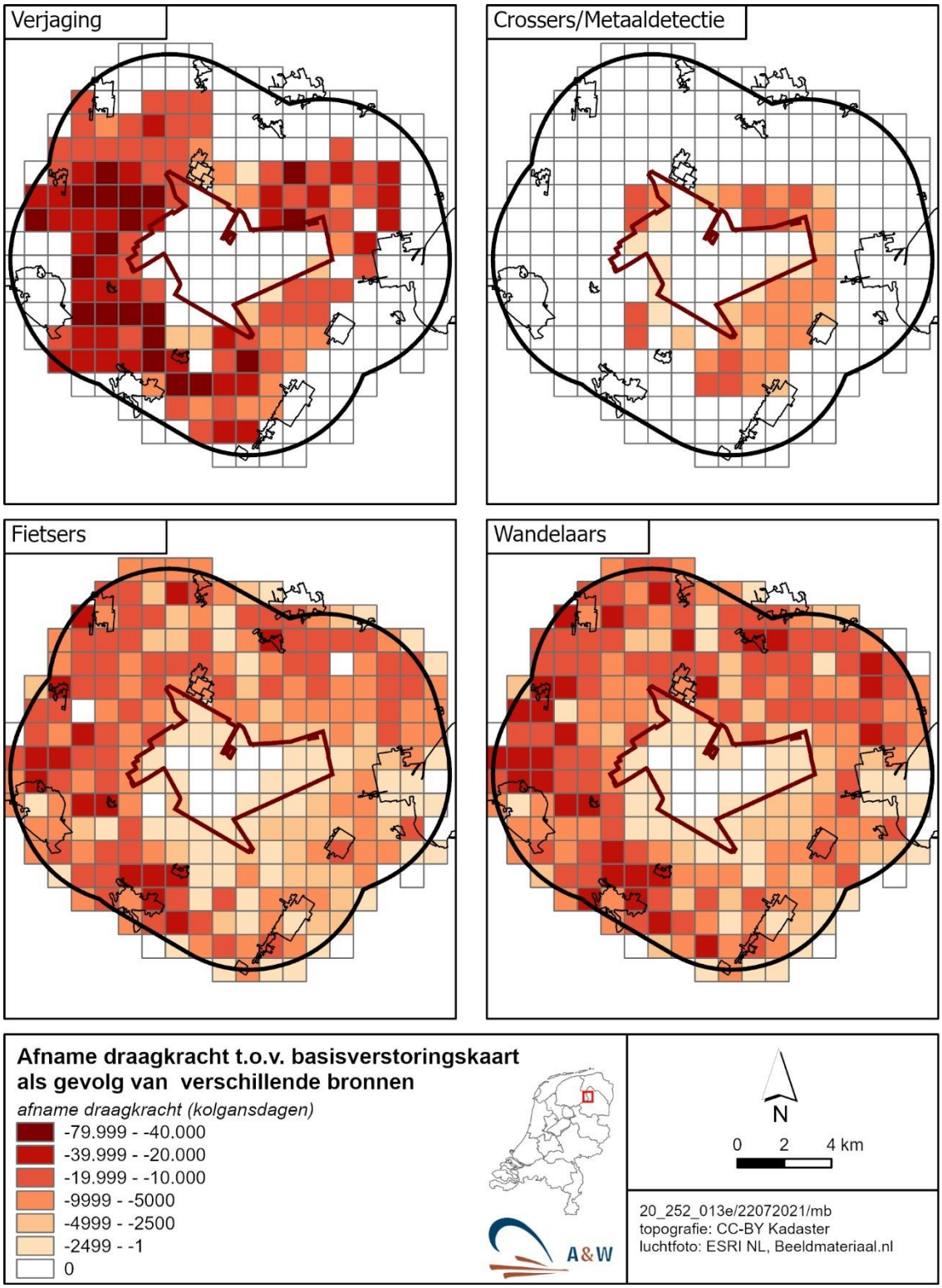

Bijlage Figuur 3-5 Overzicht afname draagkracht t.o.v. de basisverstoringskaart voor verschillende verstoringsbronnen.

Bijlage 4 Veranderingen overige landgebruiktypen

Bijlage Tabel 4-1. Overzicht veranderingen overige landgebruiktypes

Landgebruiktype	Gemiddeld opp.2009-2010 (ha)	Gemiddeld opp. 2018-2020 (ha)	Verschil 2018-2020 to.v. 2009-2010
Bos/bomen	127	57	-69
Braak	8	1	-7
Faunaranden	36	38	2
Fruit	7	16	9
Natuurterreinen	340	335	-5
Overige landbouwgewassen	129	317	188
Sierteelt	135	422	287
Zomergranen	1555	920	-635

Bijlage 5 Overzicht (landelijke) vogeltrends

Bijlage 5.1 Kleine zwaan

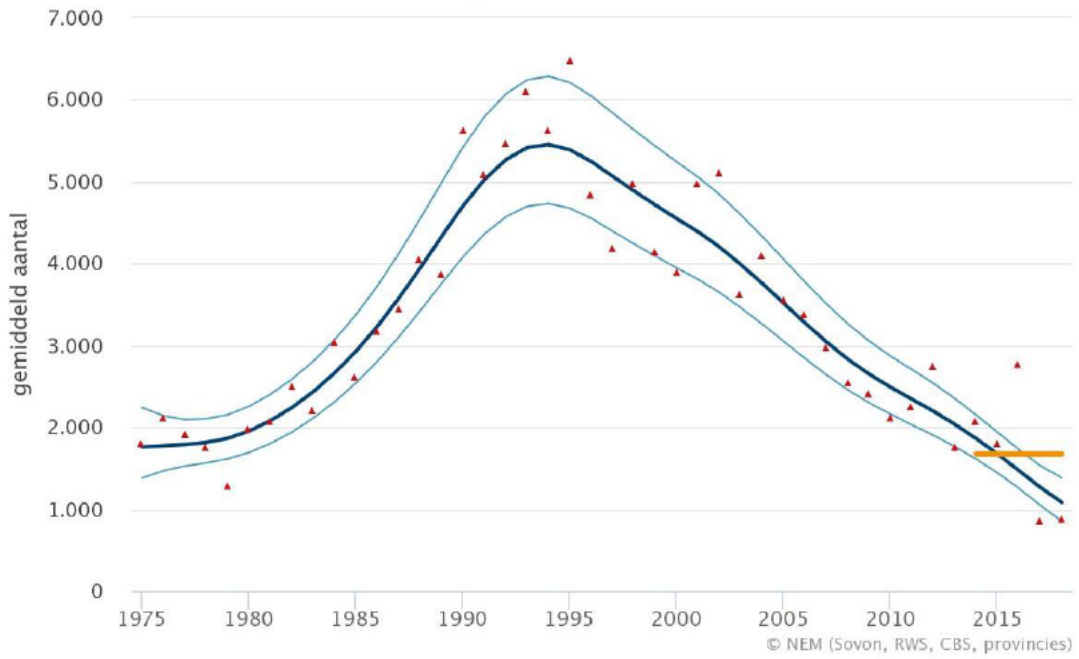

Bijlage Figuur 5.1. Watervogeltrend van de Kleine Zwaan in Nederland. De grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni), SOVON. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (blauwe curve) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde curves). De oranje lijn is de recent gemiddeld aantal.

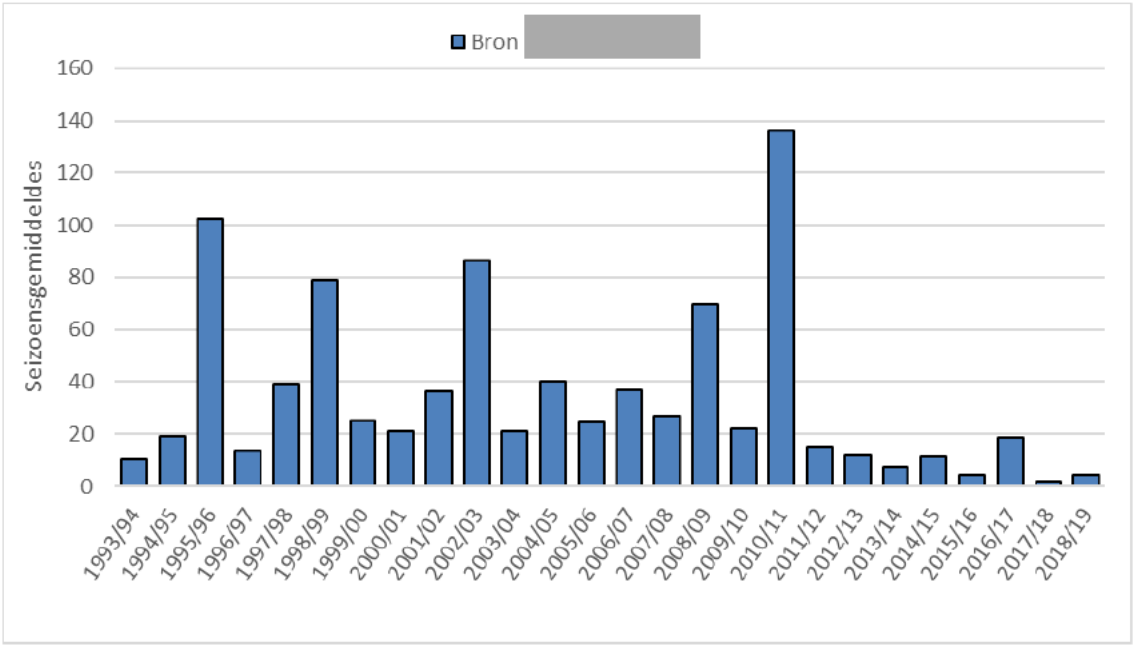

Bijlage Figuur 5.2 Seizoengemiddeldes van de Kleine Zwaan in het gebied Fochteloërveen in de jaren 1993 tot 2019, geteld door .

Bijlage 5.2 Wilde zwaan

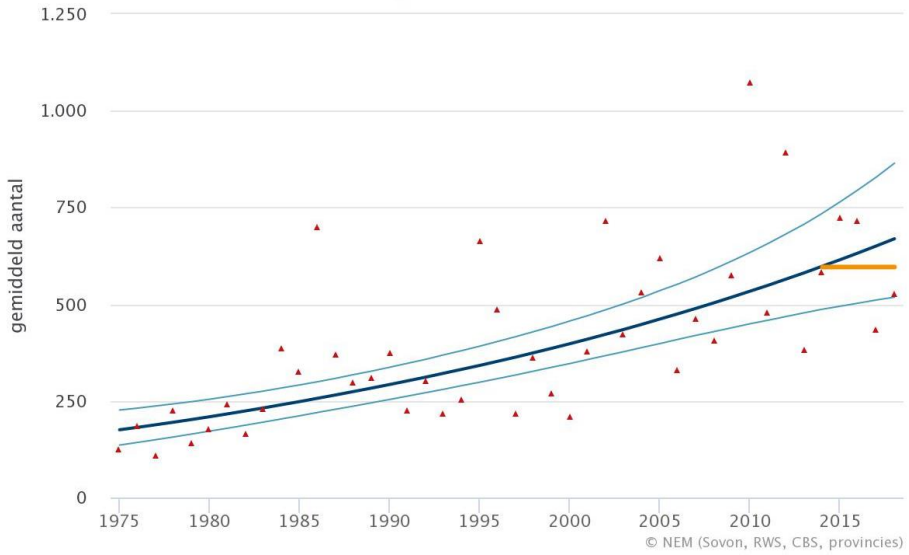

Bijlage Figuur 5.3 Watervogeltrend van de Wilde Zwaan in Nederland. De grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni), SOVON. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (blauwe curve) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde curves). De oranje lijn is het recent gemiddeld aantal.

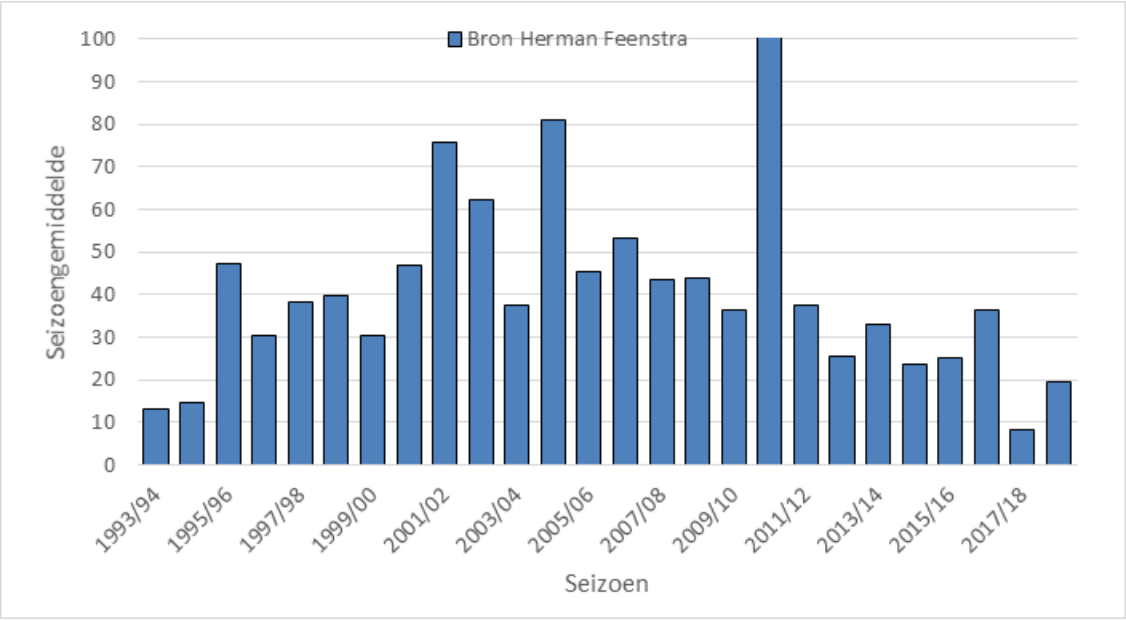

Bijlage Figuur 5.4 Seizoengemiddeldes van de Wilde Zwaan in het gebied Fochteloërveen in de maanden sept t/m maart van de jaren 1993-2019, geteld door [redacted] (De waarde voor seizoen '10/11 (256) valt buiten de grafiek).

Bijlage 5.3 Toendrarietgans

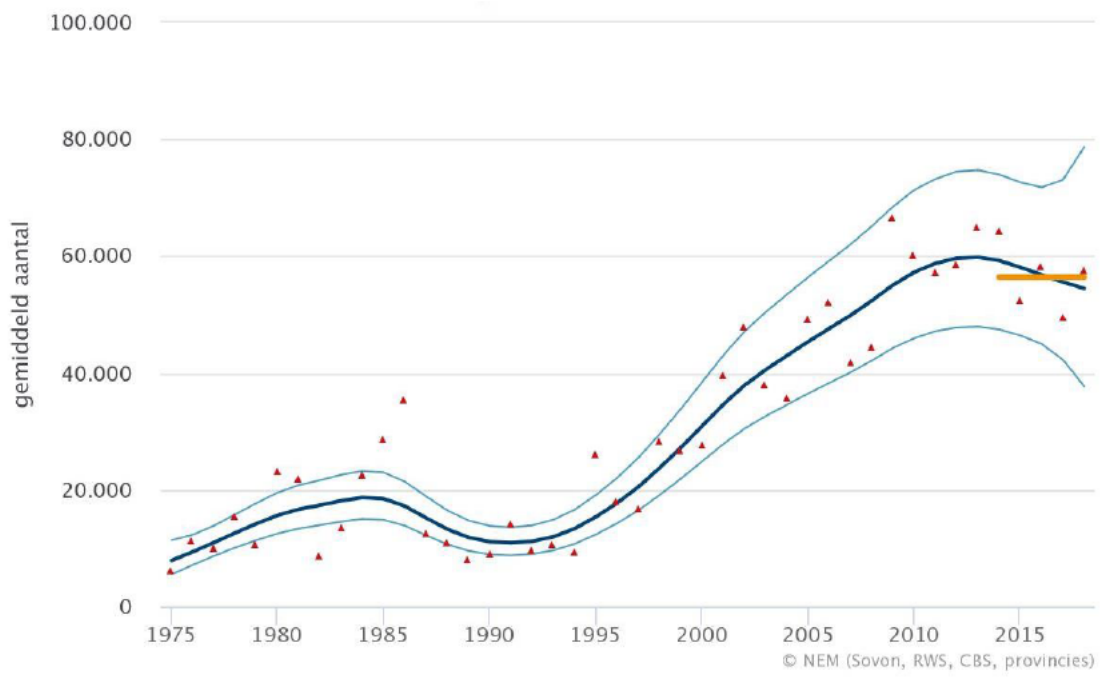

Bijlage Figuur 5.5. Watervogeltrend van de Toendrarietgans in Nederland. De grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni), SOVON. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (blauwe curve) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde curves). De oranje lijn is het recent gemiddeld aantal.

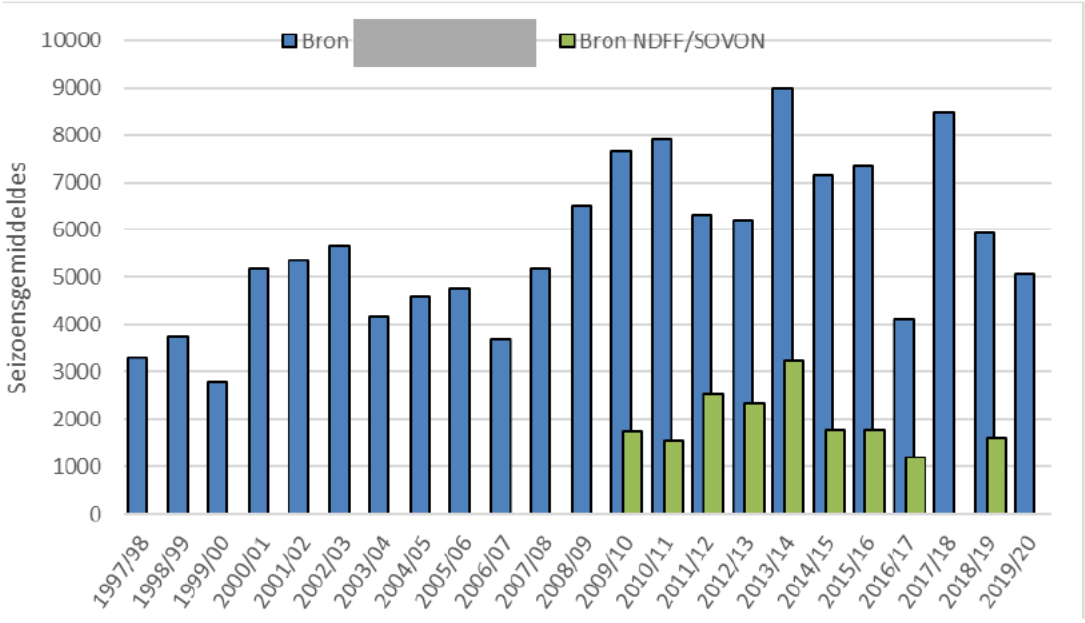

Bijlage Figuur 5.6. Seizoensgemiddelden van de Toendrarietgans in het gebied Fochteloërveen in de jaren 1997 tot 2020, geteld door [redacted] (blauw) en NDFF/SOVON (groen).

Bijlage 5.4 Kolgans

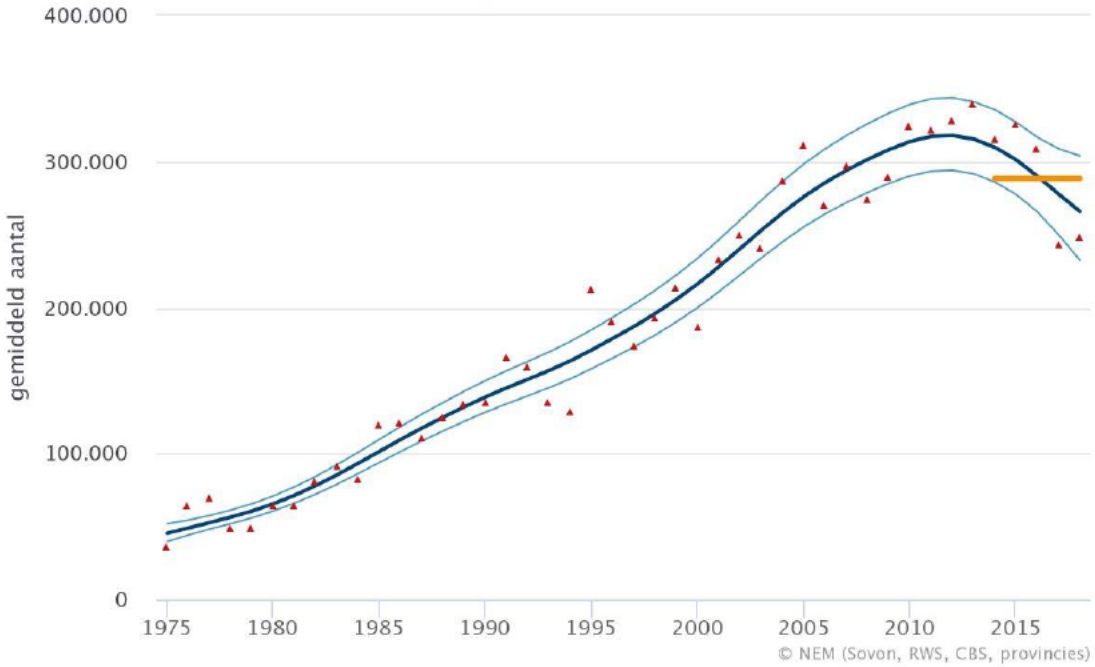

Bijlage Figuur 5-7. Watervogeltrend van de Kolgans in Nederland. De grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni), SOVON. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (blauwe curve) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde curves). De oranje lijn is het recent gemiddeld aantal.

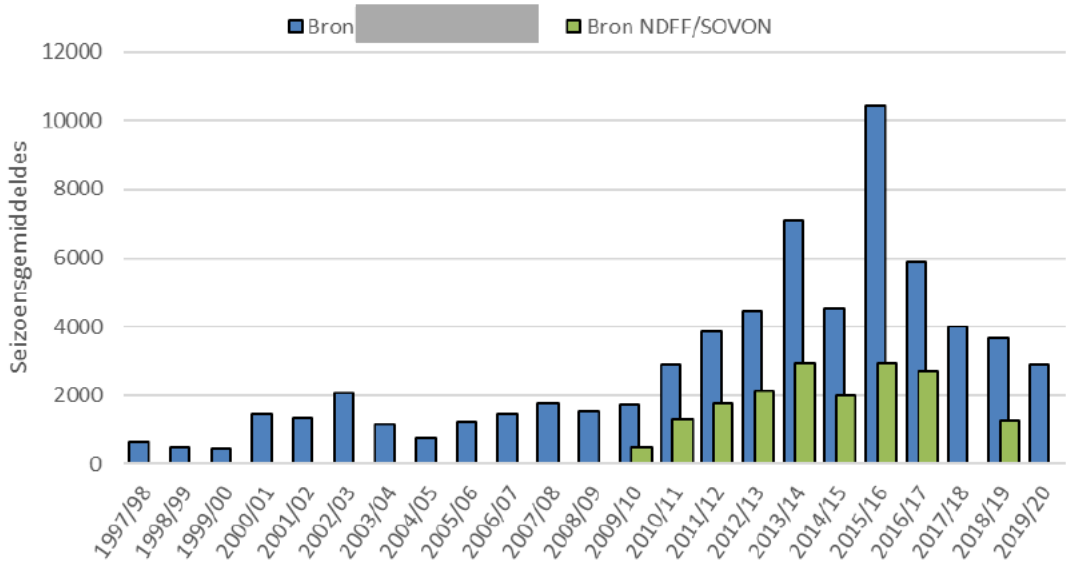

Bijlage Figuur 5-8. Seizoengemiddelde van de Kolgans in het gebied Fochteloërveen in de jaren 1997 tot 2020, geteld door [redacted] (blauw) en NDFF/SOVON (groen).

Bijlage 5.5 Wintertaling

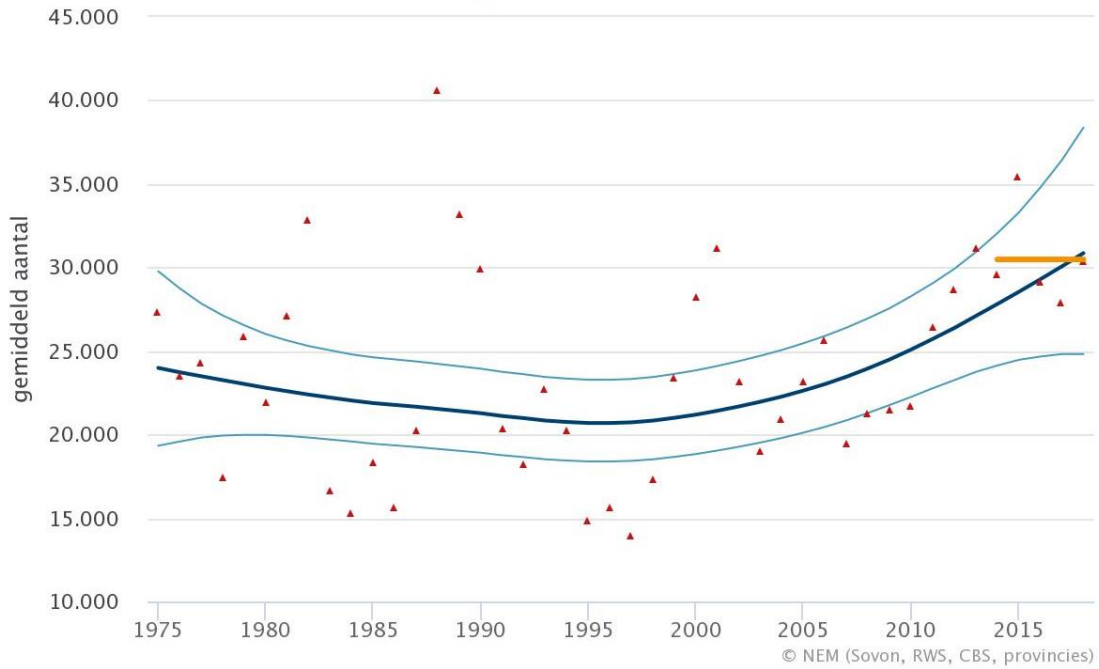

Bijlage Figuur 5-9. Watervogeltrend van de Wintertaling in Nederland. De grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni), SOVON. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (blauwe curve) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde curves). De oranje lijn is het recent gemiddeld aantal.

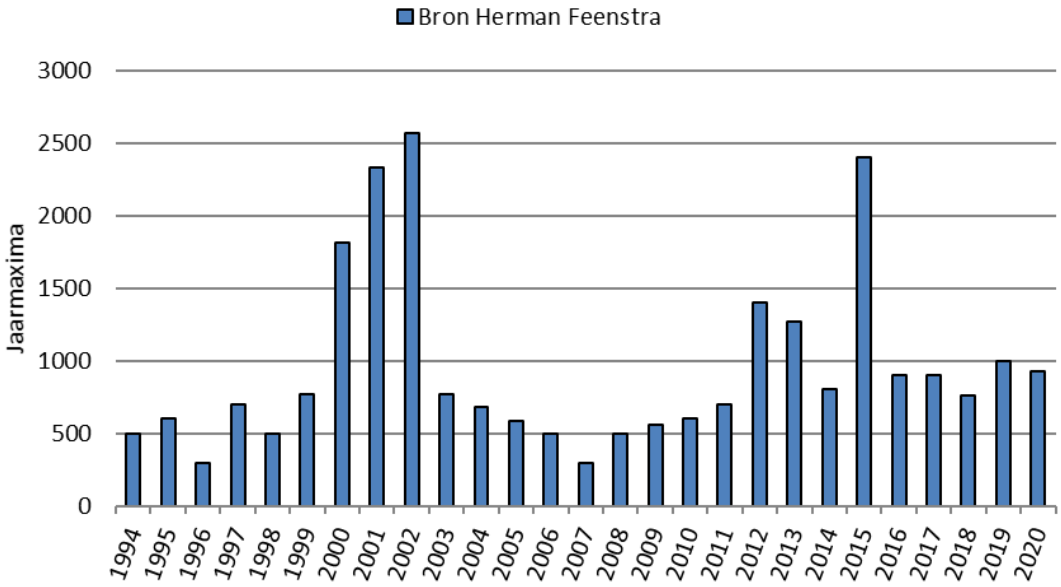

Bijlage Figuur 5-10. Jaarmaxima van de Wintertaling in het gebied Fochteloërveen in de jaren 1994 tot 2020, geteld door [redacted].

Bijlage 5.6 Slobeend

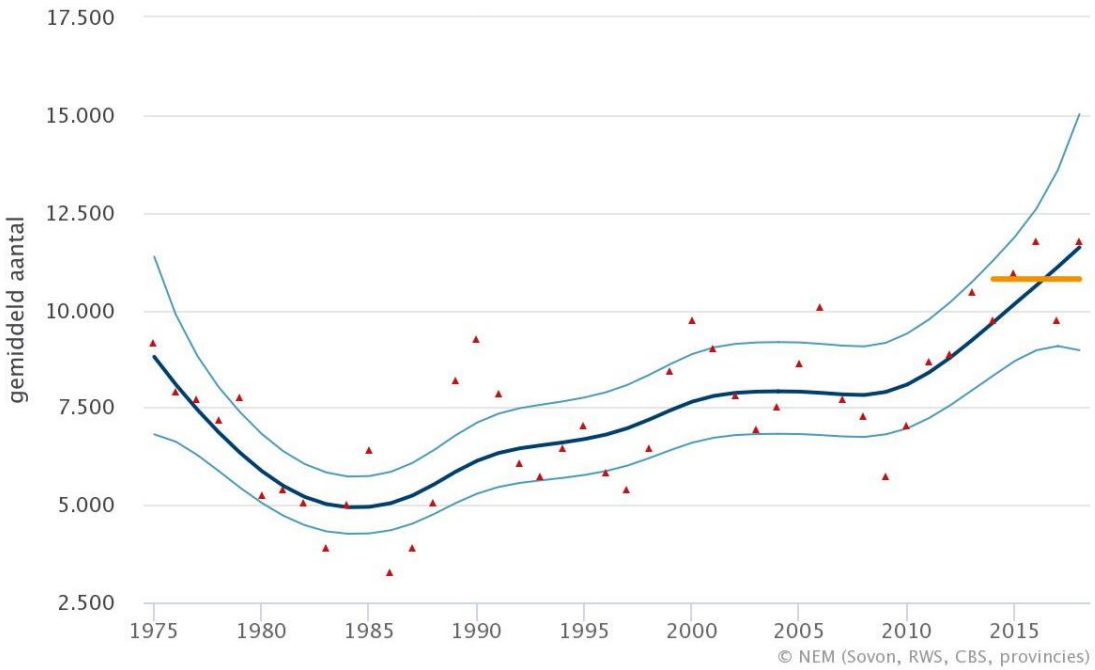

Bijlage Figuur 5-11. Watervogeltrend van de Slobeend in Nederland. De grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni), SOVON. Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (blauwe curve) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde curves). De oranje lijn is het recent gemiddeld aantal.

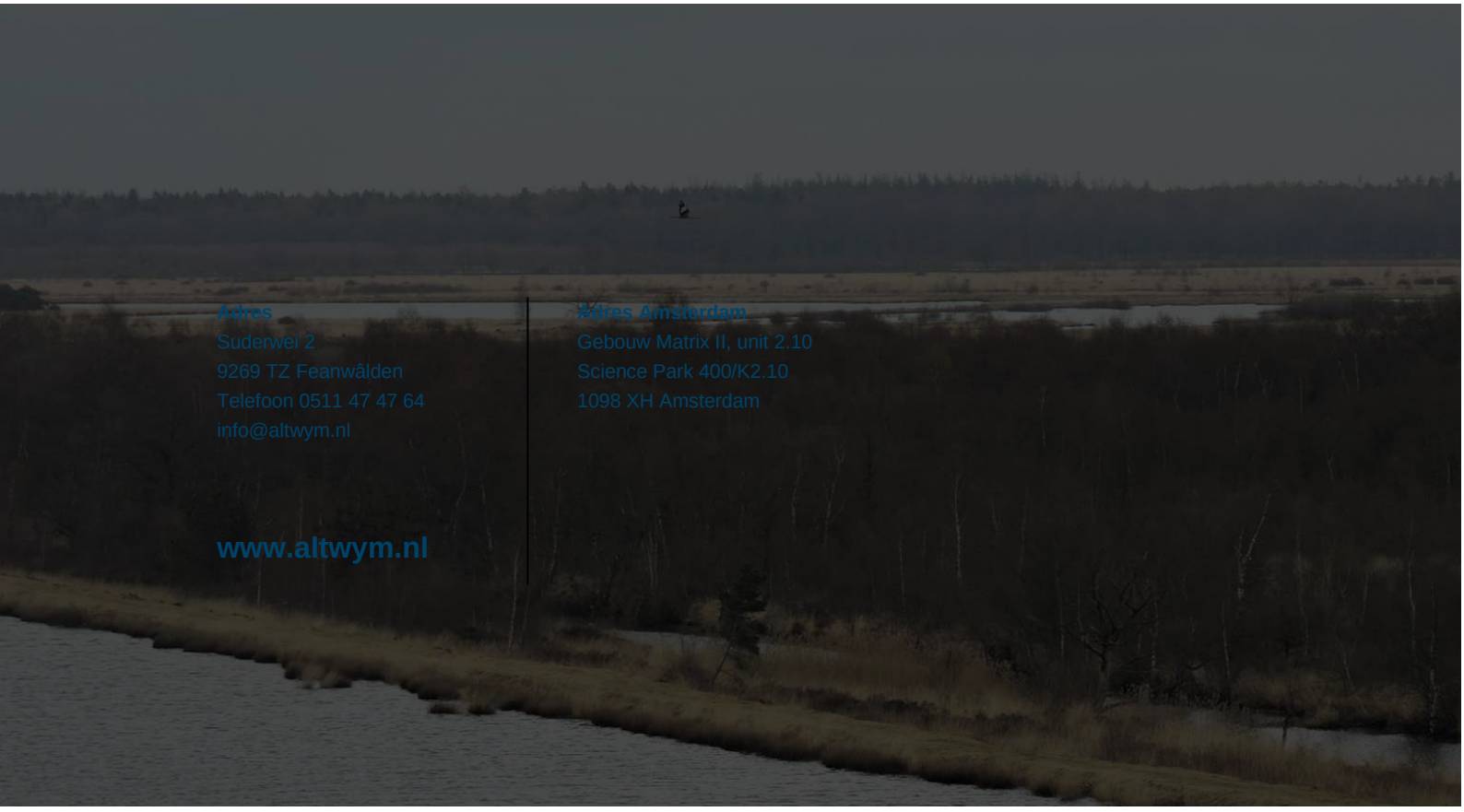

Adres
Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
info@altwym.nl

Adres Amsterdam
Gebouw Matrix II, unit 2.10
Science Park 400/K2.10
1098 XH Amsterdam

www.altwym.nl

Van:
Aan: Arnout Venekamp;
Cc: @natuurmonumenten.nl; @assen.nl"; @assen.nl"; @assen.nl"
Onderwerp: RE: Data voor overleg
Datum: maandag 22 juli 2019 14:14:08
Bijlagen: image001.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png
image007.png
image009.png
Re Data voor overleg .msg

Geachte heren Venekamp,
van de Natuur en Milieufederatie gaf aan dat u mij vorige week op het overleg verwachtte. Dat verbaast mij, want ik heb op 5 juli aan de secretaresse de verhinderdata van mij en mijn collega gemaild (zie bijlage). Toen het overleg toch op een verhinderdatum werd gepland, heb ik jullie outlook uitnodiging geweigerd met een toelichting erbij.
Ik begreep van dat u een tweede overleg gaat plannen. Het is voor VBN van belang dat en ik beiden aanwezig kunnen zijn bij overleggen over dit dossier. werkt als inhoudelijk medewerker en dossiervoerder aan dit dossier. Ik zorg voor juridische ondersteuning. Onze WetlandWacht biedt ons kennis en gegevens over het Fochteloerveen. (Hij was vorige week ook verhinderd en had zich afgemeld bij de secretaresse.)
Vriendelijk verzoek om bij het plannen van het volgende overleg er rekening mee te houden dat ik van ver moet komen (Den Haag). Dus graag niet eerder dan 10 uur.
Vriendelijke groet,

Van: @drenthe.nl]
Verzonden: donderdag 4 juli 2019 15:01
Aan: @natuurmonumenten.nl; ;
@hetnet.nl' ; @assen.nl' ; @assen.nl' ;
@assen.nl'
CC: Arnout Venekamp ;
Onderwerp: Data voor overleg
Beste mensen,
Op verzoek van de , wil ik een ambtelijk overleg in gaan plannen nog voor de zomervakantie.
Het onderwerp is vogelbescherming n.a.v. de natuurvergunning Kloosterveen.
Ik heb een aantal data voor u, waarop de heren Arnout Venekamp, en beschikbaar zijn.
Wilt u aangeven welke datum en tijdstip u beschikbaar bent? Dan kan ik z.s.m. een overleg in gaan plannen.
Woensdag 17 juli van 9.00 tot 10.30 uur
Donderdag 18 juli van 9.00 tot 10.30 uur OF van 10.30 tot 12.00 uur OF 13.00 tot 14.30 uur OF 14.30 tot 16.00 uur
Vrijdag 19 juli van 9.00 tot 10.30 OF van 10.30 tot 12.00 uur

Zou u mij z.s.m. een reactie kunnen sturen a.u.b.
Alvast hartelijk dank.
Met vriendelijke groet,

[redacted] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [redacted]
Telefoon: (0592) [redacted] of + 06-[redacted]
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc:
Onderwerp: Re: Data voor overleg
Datum: vrijdag 5 juli 2019 12:17:12
Bijlagen: image002.png
image531179.png
image979264.png

Dag [redacted]

Dank voor je bericht. Mijn collega [redacted] en ik zijn op de voorgestelde data niet beschikbaar. 5.1.2e [redacted] (Dat heb ik afgelopen maandag ook aan [redacted] van de Natuur- en Milieufederatie door gegeven toen ik aan haar doorgaf wie er uitgenodigd konden worden.)

Vriendelijke groet,

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
[redacted]@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30 [redacted]
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Consider the environment. Do you really need to print this email?

Op 4 jul. 2019 om 15:01 heeft [redacted]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Beste mensen,
Op verzoek van [redacted], wil ik een ambtelijk overleg in gaan plannen nog voor de zomervakantie.
Het onderwerp is vogelbescherming n.a.v. de natuurvergunning Kloosterveen.
Ik heb een aantal data voor u, waarop de heren Arnout Venekamp, [redacted], beschikbaar zijn.
Wilt u aangeven welke datum en tijdstip u beschikbaar bent? Dan kan ik z.s.m. een overleg in gaan plannen.
Woensdag 17 juli van 9.00 tot 10.30 uur
Donderdag 18 juli van 9.00 tot 10.30 uur OF van 10.30 tot 12.00 uur OF 13.00 tot 14.30 uur OF 14.30 tot 16.00 uur
Vrijdag 19 juli van 9.00 tot 10.30 OF van 10.30 tot 12.00 uur
Zou u mij z.s.m. een reactie kunnen sturen a.u.b.
Alvast hartelijk dank.
Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [redacted]
Telefoon: (0592) [redacted] of + 06-[redacted]
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl

Van:
Aan: @natuurmonumenten.nl; @hetnet.nl"; @assen.nl"; @assen.nl"; @assen.nl"
Cc: Arnout Venekamp;
Onderwerp: RE: Data voor overleg
Datum: maandag 8 juli 2019 11:37:56
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png
image007.png
image008.png

Beste
5.1.2e .
Mvg,

Van:
Verzonden: donderdag 4 juli 2019 15:01
Aan: @natuurmonumenten.nl; ;
@hetnet.nl' ; @assen.nl' ; @assen.nl' ;
@assen.nl'
CC: Arnout Venekamp ;
Onderwerp: Data voor overleg

Beste mensen,
Op verzoek van , wil ik een ambtelijk overleg in gaan plannen nog voor de zomervakantie.
Het onderwerp is vogelbescherming n.a.v. de natuurvergunning Kloosterveen.
Ik heb een aantal data voor u, waarop de heren Arnout Venekamp, , beschikbaar zijn.
Wilt u aangeven welke datum en tijdstip u beschikbaar bent? Dan kan ik z.s.m. een overleg in gaan plannen.
Woensdag 17 juli van 9.00 tot 10.30 uur
Donderdag 18 juli van 9.00 tot 10.30 uur OF van 10.30 tot 12.00 uur OF 13.00 tot 14.30 uur OF 14.30 tot 16.00 uur
Vrijdag 19 juli van 9.00 tot 10.30 OF van 10.30 tot 12.00 uur
Zou u mij z.s.m. een reactie kunnen sturen a.u.b.
Alvast hartelijk dank.
Met vriendelijke groet,

Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang
Telefoon: (0592) of + 06-
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl

Van:
Aan: @Vogelbescherming.nl";
@Vogelbescherming.nl"; @hetnet.nl"; @assen.nl";
@assen.nl"; @assen.nl
Cc: Arnout Venekamp;
Onderwerp: RE: Data voor overleg
Datum: donderdag 4 juli 2019 15:26:57
Bijlagen: image001.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png

Hallo
Ik ben in de gelegenheid op de door jou genoemde momenten (alle).
(inmiddels geblokt)
Met vriendelijke groet,

Oude Benderseweg 14,
7963 PX Ruinen

0522-
Mobiel:
06

www.natuurmonumenten.nl

Maak plaats voor wilde bloemen
Doe mee en ga naar natuurmonumenten.nl/bloemen of OERRR.NL/bloemen.

Van:
Verzonden: donderdag 4 juli 2019 15:01
Aan: @Vogelbescherming.nl' ;
@Vogelbescherming.nl' ; @hetnet.nl' ;
@assen.nl' ; @assen.nl' ; @assen.nl'
CC: Arnout Venekamp ;
Onderwerp: Data voor overleg
Beste mensen,
Op verzoek van , wil ik een ambtelijk overleg in gaan plannen nog voor de zomervakantie.
Het onderwerp is vogelbescherming n.a.v. de natuurvergunning Kloosterveen.
Ik heb een aantal data voor u, waarop de heren Arnout Venekamp, , beschikbaar zijn.
Wilt u aangeven welke datum en tijdstip u beschikbaar bent? Dan kan ik z.s.m. een overleg in gaan plannen.
Woensdag 17 juli van 9.00 tot 10.30 uur
Donderdag 18 juli van 9.00 tot 10.30 uur OF van 10.30 tot 12.00 uur OF 13.00 tot 14.30 uur OF 14.30 tot 16.00 uur

Vrijdag 19 juli van 9.00 tot 10.30 OF van 10.30 tot 12.00 uur
Zou u mij z.s.m. een reactie kunnen sturen a.u.b.
Alvast hartelijk dank.
Met vriendelijke groet,

[redacted] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [redacted]
Telefoon: (0592)[redacted] of + 06[redacted]
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Datum geprikt: Overleg maatregelen Fochteloërveen i.r.t. Kloosterveen
Datum: maandag 10 februari 2020 16:12:46
Bijlagen: ~WRD000.jpg
image001.png
image002.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png
image007.jpg

Dag [redacted],
Ik heb het afspraakverzoek geweigerd. Zoals uit de ingevulde datumprikker blijkt, 5.1.2.e [redacted] Mijn collega [redacted] zal aanwezig zijn samen met [redacted], WetlandWacht van Fochteloërveen.
Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@datumprikker.nl [redacted]@datumprikker.nl>
Verzonden: woensdag 29 januari 2020 16:24
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Datum geprikt: Overleg maatregelen Fochteloërveen i.r.t. Kloosterveen

[redacted]

datumprikker.nl

Datum en locatie geprikt

Geachte [redacted],
[redacted] heeft een datum en locatie geprikt voor de afspraak 'Overleg maatregelen Fochteloërveen i.r.t. Kloosterveen'.

Datum
do 27 februari 2020 09:30 - 12:00

Locatie
Provinciehuis
Westerbrink 1, Assen

afspraak bekijken

Een maand gratis bezorging!

[redacted]

Bespaar veel geld omdat je geen bezorgkosten hoeft te betalen.
bekijk kortingscode ga naar ah.nl

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: datumprikker
Datum: dinsdag 28 januari 2020 12:39:46
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png

Dag [redacted]
We hebben de datumprikker ontvangen. Tot mijn verbazing zijn de voorgestelde data vanaf begin maart. [redacted], jij en ik hadden volgens mij besproken om in januari bij elkaar te komen om de mogelijkheden om tot een akkoord te komen te verkennen. Kunnen jullie svp een datumprikker uitsturen voor januari of februari?
Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 27 januari 2020 11:06
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Re: datumprikker
Hallo,
Ik heb vorige week de vraag uitgezet. Ik zal navragen wat de Stavaza is.
Gr[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 27 jan. 2020 om 11:00 heeft [redacted]
> [redacted]@vogelbescherming.nl> het volgende geschreven:
>
> Dag [redacted],
> Voor zover ik kan nagaan heb ik nog geen datumprikker voor het overleg langs gehad. Wanneer kunnen we die verwachten?
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
> [redacted]
> [redacted]@Vogelbescherming.nl
> Vogelbescherming Nederland
> Boulevard 12,3707 BMZeist
> Tel: +31 (0)30 [redacted]
> Mob:
> Web:www.vogelbescherming.nl
> Consider the environment. Do you really need to print this email?

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: datumprikker
Datum: maandag 27 januari 2020 11:28:58
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png

Prima. Dank. Ik hoor graag de stavaza.
Groet,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 27 januari 2020 11:06
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Re: datumprikker
Hallo,
Ik heb vorige week de vraag uitgezet. Ik zal navragen wat de Stavaza is.
Gr[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 27 jan. 2020 om 11:00 heeft [redacted]
> [redacted]@vogelbescherming.nl> het volgende geschreven:
>
> Dag [redacted]
> Voor zover ik kan nagaan heb ik nog geen datumprikker voor het overleg langs gehad. Wanneer kunnen we die verwachten?
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
> [redacted]
> [redacted]@Vogelbescherming.nl
> Vogelbescherming Nederland
> Boulevard 12,3707 BMZeist
> Tel: +31 (0)30 [redacted]
> Mob:
> Web:www.vogelbescherming.nl
> Consider the environment. Do you really need to print this email?

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: datumprikker
Datum: dinsdag 28 januari 2020 12:56:56
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png

Dat zou heel fijn zijn[redacted]. Dank alvast.
(Januari is inderdaad al bijna afgelopen.)
Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: dinsdag 28 januari 2020 12:46
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: datumprikker
Ik zal kijken of we in februari ook nog datums kunnen prikken.
Januari zal zeker niet meer lukken.
Gr [redacted]

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: dinsdag 28 januari 2020 12:40
Aan: [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: datumprikker
Dag [redacted]
We hebben de datumprikker ontvangen. Tot mijn verbazing zijn de voorgestelde data vanaf begin maart. [redacted], jij en ik hadden volgens mij besproken om in januari bij elkaar te komen om de mogelijkheden om tot een akkoord te komen te verkennen. Kunnen jullie svp een datumprikker uitsturen voor januari of februari?
Vriendelijke groet,

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 27 januari 2020 11:06
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Onderwerp: Re: datumprikker
Hallo,
Ik heb vorige week de vraag uitgezet. Ik zal navragen wat de Stavaza is.
Gr [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 27 jan. 2020 om 11:00 heeft [redacted]
> <[redacted]@vogelbescherming.nl> het volgende geschreven:
>
> Dag [redacted]
> Voor zover ik kan nagaan heb ik nog geen datumprikker voor het overleg langs gehad. Wanneer kunnen we die verwachten?
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
> [redacted]
> [redacted]@Vogelbescherming.nl
> Vogelbescherming Nederland
> Boulevard 12,3707 BMZeist
> Tel: +31 (0)30 [redacted]
> Mob:
> Web:www.vogelbescherming.nl
> Consider the environment. Do you really need to print this email?

Van:
Aan:
Cc:
Onderwerp: RE: de aanpassingen verwerkt
Datum: donderdag 2 juli 2020 13:53:20
Bijlagen: image001.png
image517979.png
image932335.png

Dag e.a.,
, dank voor het verwerken van de aanpassingen. We kunnen ons er in vinden met uitzondering van het volgende punt.
In de opdracht heb je de zin dat bij afronding van de opdracht de opdrachtgever inzicht heeft in “de correctheid van het instandhoudingsdoel” vooralsnog laten staan, ondanks ons voorstel om die te verwijderen. In reactie op ons voorstel geeft de provincie aan dit te willen laten staan, omdat ze wil weten of het instandhoudingsdoel goed is. Daar hebben wij de volgende vragen over:
1. Op welk instandhoudingsdoel uit het N2000-aanwijzingsbesluit Fochteloërveen doelt de provincie precies?
2. Waarom wil de provincie weten of dit instandhoudingsdoel goed is?
Toelichting: Het onderzoek gaat over de vraag of al dan niet de instandhoudingsdoelen uit het aanwijzingsbesluit worden gehaald en zo niet, welke maatregelen er nodig zijn om ze te halen. Daarbij speelt o.i. geen rol of het instandhoudingsdoel goed is. Dat instandhoudingsdoel is immers een gegeven, ook juridisch gezien, nu het is vastgelegd in het (onherroepelijke) aanwijzingsbesluit.
3. Wat zijn de criteria op basis waarvan de provincie beoordeeld wil zien of het instandhoudingsdoel al dan niet goed is?
Overigens, onderzoek naar de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden vindt al plaats in het kader van de projecten vanuit het ministerie van LNV over actualisatie doelensystematiek Natura 2000 en doorlichting Natura 2000.
Nu we richting ambtelijke overeenstemming lijken te gaan, hebben we onlangs de civielrechtelijk advocaat om een reactie op de stukken gevraagd. Vandaag ontvingen we zijn advies. Hij is kritisch op art. 4 van de overeenkomst. Die luidt als volgt:
“*Artikel 4 Overige bevoegdheden*
Het in deze overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van de gemeente en provincie onverlet. Publiekrechtelijk handelen dan wel het nalaten van publiekrechtelijk handelen door de gemeente en provincie zal derhalve nimmer een tekortkoming bij de uitvoering van de overeenkomst kunnen vormen.”
Jullie zullen die intentie niet hebben, maar de advocaat geeft aan dat wij er rekening mee moeten houden dat deze bepaling ertoe zou kunnen leiden dat de provincie (of gemeente) bepaalde publiekrechtelijke besluiten die nodig blijken te zijn ter uitvoering van de overeenkomst niet nemen. Wij stellen daarom voor dit artikel te schrappen. Mochten provincie en gemeente daar niet mee kunnen instemmen, dan stellen we voor het artikel aan te vullen. Het artikel ziet heel algemeen op “overige bevoegdheden” en “publiekrechtelijk handelen”. Met publiekrechtelijk handelen als bedoeld in dat artikel zal niet bedoeld zijn het uitvoeren van de verplichtingen o.g.v. de overeenkomst, zoals bijv. publiekrechtelijk handelen dat nodig is ter uitvoering van de maatregelen als bedoeld in art. 2g. Anders zou de overeenkomst zinloos zijn. Ter verduidelijking stellen wij dan ook als aanvulling op art. 4 de volgende zin voor.
“*Onder publiekrechtelijk handelen als bedoeld in deze bepaling valt niet het handelen ter uitvoering van de verplichtingen uit deze overeenkomst zoals het uitvoeren van de maatregelen bedoeld in art. 2g*”.
We horen graag of partijen hiermee kunnen instemmen.
Vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

@Vogelbescherming.nl

Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
Tel: +31 (0)30
Mob:
Web: www.vogelbescherming.nl

Consider the environment. Do you really need to print this email?

Van: @drenthe.nl>

Verzonden: vrijdag 26 juni 2020 17:30
Aan: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@vogelbescherming.nl>; [redacted]@Vogelbescherming.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: de aanpassingen verwerkt

Hallo allen,

Jullie reacties op de private overeenkomst en de opdracht heb ik in de bijgaande eindversies verwerkt. De opmerkingen t.a.v. de overeenkomst heb ik allemaal overgenomen en verwerkt.

De opmerkingen t.a.v. opdracht heb ik ook bijna allemaal verwerkt (zie wijzigingen bijhouden). Over een paar tekstvoorstellen hebben we een alternatief idee (zie daarvoor de opmerkingen in de zijlijn).

Graag hoor ik of jullie je in onze reactie en het tekstvoorstel kunnen vinden of dat een overleg hierover noodzakelijk is.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592) [redacted]
E [redacted]@drenthe.nl
Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: de aanpassingen verwerkt
Datum: woensdag 15 juli 2020 12:25:46
Bijlagen: image010.png
image011.png
image012.png
image001.png
image002.png
image003.png
image004.png
image005.png
image006.png

Dag [redacted] e.a.,
Zoals jullie weten, heeft ons MT inmiddels besloten de concept overeenkomst zoals die er nu uitziet niet te ondertekenen. Het bestuurlijk overleg na de zomervakanties moet uitwijzen of wij alsnog tot overeenstemming gaan komen. Desondanks lijkt het ons goed nog te reageren op het antwoord van [redacted] hieronder op ons voorstel om art. 4 van de overeenkomst te schrappen of te wijzigen en op ons bezwaar tegen het in de opdracht laten staan van de zin dat bij afronding van de opdracht de opdrachtgever inzicht heeft in "de correctheid van het instandhoudingsdoel".
[redacted] ik heb inderdaad jouw collega [redacted] gesproken. Hij gaf n.a.v. de 3 vragen in mijn email een toelichting op de wens van de provincie om de correctheid van het instandhoudingsdoel onderdeel van de opdracht te laten zijn. Ik vat zijn antwoorden hieronder samen zodat iedereen op de hoogte is.
1. Op welk instandhoudingsdoel uit het N2000-aanwijzingsbesluit Fochteloërveen doelt de provincie precies?
Antwoord: de instandhoudingsdoelen van de soorten genoemd in de overeenkomst: kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans, kolgans, slobeend en wintertaling
2. Waarom wil de provincie weten of dit instandhoudingsdoel goed is?
Toelichting van VBN: Het onderzoek gaat over de vraag of al dan niet de instandhoudingsdoelen uit het aanwijzingsbesluit worden gehaald en zo niet, welke maatregelen er nodig zijn om ze te halen. Daarbij speelt o.i. geen rol of het instandhoudingsdoel goed is. Dat instandhoudingsdoel is immers een gegeven, ook juridisch gezien, nu het is vastgelegd in het (onherroepelijke) aanwijzingsbesluit.
Antwoord: Er zijn in Drenthe 2 andere gevallen bekend waarbij de instandhoudingsdoelen destijds volgens de provincie Drenthe niet juist waren vastgesteld (rivierdonderpad Drentsche Aa en geoorde fuut Dwingelderveld). Daarover vindt nu afstemming met LNV plaats. Drenthe wil voorkomen dat dit ook blijkt te gelden voor de doelen van de genoemde vogels nadat de maatregelen zijn uitgevoerd. Drenthe heeft aanleiding om te denken dat de doelen niet goed zijn vastgesteld als de doelen niet gehaald zijn al die tijd.
3. Wat zijn de criteria op basis waarvan de provincie beoordeeld wil zien of het instandhoudingsdoel al dan niet goed is?
Antwoord: De criteria die werden gehanteerd bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelen. Het gaat dus om de vraag of er al dan niet sprake was van een aantoonbare wetenschappelijke fout bij de aanwijzing.
Wij hebben aangegeven dat het onderzoek niet mede gericht moet zijn op de correctheid van de instandhoudingsdoelen. De instandhoudingsdoelen zoals vermeld in het onherroepelijke N2000-aanwijzingsbesluit zijn een gegeven en moeten ook als zodanig gelden in het licht van de overeenkomst en de opdracht. Dit werd erkend tijdens het overleg op 18 mei. Het verbaast ons dat dit zonder onze instemming in de opdracht is opgenomen. In het verslag van het overleg van 27 februari is hier geen afspraak over terug te vinden. Daarin staat wat de analyse betreft slechts "het maken van een analyse waarin de knelpunten rondom het Fochteloërveen in kaart worden gebracht". Wij hebben er dan ook van meet af aan tegen geageerd, maar daar is niks mee gedaan.
Er is overigens geen enkele aanleiding om te vermoeden dat er sprake is van een wetenschappelijke fout bij de aanwijzing. Daarvan kan sprake zijn indien uit objectieve informatie blijkt dat de betreffende vogelsoorten niet in het gebied voorkwamen op het moment van aanwijzing of niet in aantallen die voldoen aan de nationale selectiecriteria. Het gebied zou dan per vergissing voor deze soorten zijn aangewezen. Dat is o.i. evident niet het geval.
De provincie stelt aanleiding te hebben om te denken dat er bij de vaststelling van de doelen sprake was van een wetenschappelijke fout als de aantallen genoemd in de doelen al die tijd niet zijn gehaald. Kijkend naar de trends zoals die zijn gepubliceerd op de Sovon website, hebben de soorten die nu qua aantallen de instandhoudingsdoelen niet halen sinds de aanwijzing in 1998 in sommige jaren die aantallen echter wel degelijk gehaald (kleine zwaan in 1998, 2002/2003 en 2003/2004, wilde zwaan in 97/98 en 2002/2003 en vlak voor aanwijzing in 95/96 ook, slobeend in 2015/2016, tafeleend in 2000/2001 en 2001/2002). Er is dus geen aanleiding om te veronderstellen dat de draagkracht van het gebied al ten tijde van de aanwijzing lager was dan de draagkracht zoals verwoord in de instandhoudingsdoelen. Het ligt veel meer voor de hand dat oorzaak van het achterblijven van de aantallen gedeeltelijk of geheel zit in achteruitgang van het leefgebied (mn foerageergebied). Het N2000-beheerplan bevestigt dit beeld.
[redacted], dank voor je toelichting op art. 4. Ook wij gaan ervan uit dat GS de intentie heeft om na ondertekening de overeenkomst na te komen. Mocht dit onverhoopt niet gebeuren door publiekrechtelijk handelen dan wel nalaten, is naleving inderdaad afdwingbaar vanwege opgewekt vertrouwen. Echter, wij voorkomen dit liever vooraf dan dat we daar achteraf over moeten procederen.
Inmiddels zijn de onderhandelingen opgeschaald naar bestuurlijk niveau. Mogelijk komen deze punten daar ook aan de orde. Het lijkt me het beste dat nu af te wachten.
Vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 3 juli 2020 13:21
Aan: [redacted]@Vogelbescherming.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: de aanpassingen verwerkt

Hallo [redacted] e.a.,

Ten aanzien van je eerste punt heeft [redacted] met je gebeld. Ik hoop dat dat gesprek het een en ander verduidelijkt heeft.

Ten aanzien van je tweede vraag reageer ik bij deze. Allereerst moet ik zeggen dat ik het jammer vind dat dit punt nu pas wordt aangestipt. Dit artikel 4 stond er al vanaf de eerste versie van dit document in. Hierbij zal ik nader toelichten waarom het erin staat en waarom wij hier ook aan vast moeten houden.

Het staat voorop dat GS (als ze instemmen met de ovk) de intentie heeft om de afspraken in de overeenkomst na te leven. Door de ondertekening van de overeenkomst zal ook gesproken kunnen worden van opgewekt vertrouwen hiertoe. Echter als men met de overheid een private overeenkomst afsluit over haar publiekrechtelijke taken kan de overheid niet anders dan een dergelijke bepaling op te nemen. Het is dan ook een standaard artikel in al onze overeenkomsten. Voor de gemeente Assen geldt overigens het zelfde. Wij zijn namelijk als overheid een publiekrechtelijk orgaan en zodoende gebonden aan democratische processen. In zo'n democratisch proces kunnen zaken toch anders lopen dan wij nu kunnen voorzien. Gelet hierop kunnen wij niet anders dan vasthouden aan het huidige artikel.

Ik hoop dat je met deze toelichting toch kunt instemmen met de huidige bepaling.

Graag hoor ik van je.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592) [redacted]
E [redacted]**@drenthe.nl**
Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]@Vogelbescherming.nl>
Verzonden: donderdag 2 juli 2020 13:53
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@natuurmonumenten.nl>; [redacted]@nmfdrenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@vogelbescherming.nl>
Onderwerp: RE: de aanpassingen verwerkt

Dag [redacted] e.a.,

[redacted], dank voor het verwerken van de aanpassingen. We kunnen ons er in vinden met uitzondering van het volgende punt.

In de opdracht heb je de zin dat bij afronding van de opdracht de opdrachtgever inzicht heeft in "de correctheid van het instandhoudingsdoel" vooralsnog laten staan, ondanks ons voorstel om die te verwijderen. In reactie op ons voorstel geeft de provincie aan dit te willen laten staan, omdat ze wil weten of het instandhoudingsdoel goed is. Daar hebben wij de volgende vragen over:

1. Op welk instandhoudingsdoel uit het N2000-aanwijzingsbesluit Fochteloërveen doelt de provincie precies?
2. Waarom wil de provincie weten of dit instandhoudingsdoel goed is?

Toelichting: Het onderzoek gaat over de vraag of al dan niet de instandhoudingsdoelen uit het aanwijzingsbesluit worden gehaald en zo niet, welke maatregelen er nodig zijn om ze te halen. Daarbij speelt o.i. geen rol of het instandhoudingsdoel goed is. Dat instandhoudingsdoel is immers een gegeven, ook juridisch gezien, nu het is vastgelegd in het (onherroepelijke) aanwijzingsbesluit.

3. Wat zijn de criteria op basis waarvan de provincie beoordeeld wil zien of het instandhoudingsdoel al dan niet goed is?

Overigens, onderzoek naar de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden vindt al plaats in het kader van de projecten vanuit het ministerie van LNV over actualisatie doelensystematiek Natura 2000 en doorlichting Natura 2000.

Nu we richting ambtelijke overeenstemming lijken te gaan, hebben we onlangs de civielrechtelijk advocaat om een reactie op de stukken gevraagd. Vandaag ontvingen we zijn advies. Hij is kritisch op art. 4 van de overeenkomst. Die luidt als volgt:

"*Artikel 4 Overige bevoegdheden*

Het in deze overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van de gemeente en provincie onverlet. Publiekrechtelijk handelen dan wel het nalaten van publiekrechtelijk handelen door de gemeente en provincie zal derhalve nimmer een tekortkoming bij de uitvoering van de overeenkomst kunnen vormen."

Jullie zullen die intentie niet hebben, maar de advocaat geeft aan dat wij er rekening mee moeten houden dat deze bepaling ertoe zou kunnen leiden dat de provincie (of gemeente) bepaalde publiekrechtelijke besluiten die nodig blijken te zijn ter uitvoering van de overeenkomst niet nemen. Wij stellen daarom voor dit artikel te schrappen. Mochten provincie en gemeente daar niet mee kunnen instemmen, dan stellen we voor het artikel aan te vullen. Het artikel ziet heel algemeen op "overige bevoegdheden" en "publiekrechtelijk handelen". Met publiekrechtelijk handelen als bedoeld in dat artikel zal niet bedoeld zijn het uitvoeren van de verplichtingen o.g.v. de overeenkomst, zoals bijv. publiekrechtelijk handelen dat nodig is ter uitvoering van de maatregelen als bedoeld in art. 2g. Anders zou de overeenkomst zinloos zijn. Ter verduidelijking stellen wij dan ook als aanvulling op art. 4 de volgende zin voor.

"*Onder publiekrechtelijk handelen als bedoeld in deze bepaling valt niet het handelen ter uitvoering van de verplichtingen uit deze*

overeenkomst zoals het uitvoeren van de maatregelen bedoeld in art. 2g".
We horen graag of partijen hiermee kunnen instemmen.
Vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

@Vogelbescherming.nl
Vogelbescherming Nederland
Boulevard 12,3707 BMZeist
Tel: +31 (0)30
Mob:
Web:www.vogelbescherming.nl

Consider the environment. Do you really need to print this email?

Van: @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 26 juni 2020 17:30
Aan: @assen.nl>; @assen.nl>; @natuurmonumenten.nl>; @nmfdrenthe.nl>; @vogelbescherming.nl>; @Vogelbescherming.nl>
CC: @drenthe.nl>
Onderwerp: de aanpassingen verwerkt
Hallo allen,
Jullie reacties op de private overeenkomst en de opdracht heb ik in de bijgaande eindversies verwerkt. De opmerkingen t.a.v. de overeenkomst heb ik allemaal overgenomen en verwerkt.
De opmerkingen t.a.v. opdracht heb ik ook bijna allemaal verwerkt (zie wijzigingen bijhouden). Over een paar tekstvoorstellen hebben we een alternatief idee (zie daarvoor de opmerkingen in de zijlijn).
Graag hoor ik of jullie je in onze reactie en het tekstvoorstel kunnen vinden of dat een overleg hierover noodzakelijk is.
Met vriendelijke groet,

Team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
T (0592)
E @drenthe.nl
Bezoekadres: provinciehuis, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen
Postadres: provinciehuis, Postbus 122, 9400 AC Assen

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc:
Onderwerp: RE: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen
Datum: vrijdag 21 januari 2022 14:32:03
Bijlagen: image007.png
image008.jpg
image001.png
image002.jpg

Hoi [redacted]
Wanneer wordt met de boeren gesproken?
En daarmee de vraag, hoelang kunnen we het rapport nog even voor onszelf houden.
Als we hem publiek maken moeten we GS zoiezo meenemen.
Maar dan in samenhang in de berichtgeving met de gemeente.
Groet,
[redacted]

[redacted]@drenthe.nl
bereikbaar via
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, wo, do, vr

Westerbrink 1
9405 BJ Assen
Postbus 122
9400 AC Assen

DNA logo	N2000 logo

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 19 januari 2022 12:18
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; Jordan Jumelet [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen
Ha [redacted]
Dank voor deze info. Ik zal er voor zorgen dat het op de juiste manier in de gebiedsagenda wordt verwoord (staat nu nog als onderzoeksproces). Kan mooi mee als een van de onderdelen die moeten landen op de boerenerven…daarnaast liggen er wellicht meekoppelkansen in het verwerven van de zgn 80 bunder (waar NM met Fryslan mee bezig zijn).
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 19 januari 2022 11:44
Aan: Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; Jordan Jumelet [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen
Goedemorgen,
In de POHO notitie van voor de kerst kwam het ganzenfoerageergebied rond het Fochteloërveen al naar voren.
Daar hebben we gesteld dat het we het rapport van Altenburg en Wijmenga kunnen gebruiken als onderbouwing voor het plan van aanpak.
Met de appelanten komen we ondertussen op de volgende stappen in het Plan van Aanpak (daar zit een diepere onderbouwing bij).

Plan van aanpak

- Op basis van het onderzoek is duidelijk dat het foerageergebied voor de ganzen en zwanen op bouwland rondom het Fochteloërveen geoptimaliseerd moet worden. (zie achtergrond)

- Daarvoor is een geschat bedrag van EUR 600k jaarlijks benodigd voor ganzenfoerageergebied pakketten en oogstrestpakketten*. Dit in te zetten in het gebied ten zuidoosten van het Fochteloërveen (zie oplossingsrichtingen)
- Het gebiedsproces Fochteloërveen in het kader van de Gebiedsgerichte Aanpak wordt gebruikt om de opgave te realiseren (zie proces)
- Tijdens de initiatie wordt een voor de provincie bruikbaar rekenkundig model ontwikkeld en uitgerold om de mitigatieopgave bij te houden, en eventueel toekomstige initiatieven te kunnen beoordelen**. (zie oplossingsrichtingen)
- Parallel wordt aan dit traject onderzocht of het laagvliegen over het gebied kan worden verminderd vanuit de bevoegdheden van de provincie Drenthe irt Natura 2000 om het percentage verstoring vanuit de luchtvaart te verminderen.

Vragen die nu spelen:

- @ Hoe gaan we die 6 ton jaarlijks borgen (dit kan lager uitkomen afhankelijk van het rekenkundige model, en kan wellicht ook worden bijgesteld door grondaankoop, en overgangsgebieden). Ik benoem dit graag in het de op te stellen GS Notitie.
- @Arnout en @Jordan Wie kan het verdere traject gaan trekken?
  - → ik heb vanuit extern gevraagd of ze het proces kan sturen. Dat onderzoekt ze of ze dat kan en wil.
  - Hiervoor inclusief het model opbouwen is iig 25k beschikbaar vanuit de VTH pot (nav factuur aan Assen)
  - Als dit niet op kan pakken, welke namen hebben jullie als alternatief?
- graag betrek ik je in het opstellen van de GS notitie, dit mede vanwege de Privaat rechtelijke overeenkomst met de appelanten.
- Moet PS hier ook vooraf over geïnformeerd worden, of is de GS uitkomst afdoende. Van dat laatste ga ik nu uit, dit nav het POHO van voor de vakantie.
- is op de hoogte dat dit proces mee moet liften in het gebiedsproces
- Ik heb even een schatting gemaakt van rollen die we nodig hebben voor dit traject. Dat zijn er heel wat (zie onder).

Graag jullie beeld voor het vervolg.

Groet

Benodigde rollen

Bestuurlijk opdrachtgever → voor opdracht vergunningverlenging

Ambtelijk opdrachtgever → Opdracht gever aan projectleider voor modelontwikkeling en gebiedsmanager voor realisatie opgave

(Ecologisch) Projectleider → opdrachtnemer doorontwikkeling model, en bepalen randvoorwaarde voor beleidsmatige beoordeling behalen ISHD verplichting.

Vergunningverlener → beoordelen van model op bruikbaarheid in vergunningverlening ( )

ICT deskundige → beoordelen model op ICT compatibaliteit Drenthe (servicedesk/)

Gebiedsmanager → informeren buitenwacht en realiseren draagvlak voor ontwikkeling oplossing. Bijhouden wenselijke ruimtelijke initiatieven en confrontatie met model ism VTH)

ANLB deskundige → mogelijk maken subsidie aanvraag op benodigde gronden (/ ?)

Contractmanager → realiseren contracten met grondeigenaren (?)

Initiatiefnemer → Inbrengen grondpositie wens bij provincie

Groet,

@drenthe.nl
bereikbaar via
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, wo, do, vr

Westerbrink 1
9405 BJ Assen
Postbus 122
9400 AC Assen

DNA logo	N2000 logo

Van:
Aan:
Cc:
Onderwerp: RE: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen
Datum: vrijdag 21 januari 2022 14:44:10
Bijlagen: image007.png
image008.jpg
image009.png
image010.jpg
image001.png
image002.jpg

Hoi

Net besproken met gemeente dat we het inderdaad in GS en bij de wethouder en raad brengen.
Daar moeten we nu ook voor ons aan werken.
Groet,

@drenthe.nl
bereikbaar via
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, wo, do, vr

Westerbrink 1
9405 BJ Assen
Postbus 122
9400 AC Assen

DNA logo	N2000 logo

Van: @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 21 januari 2022 14:36
Aan: @drenthe.nl>
CC: @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen

Ik ben nog bezig met opdrachtverlening voor de gesprekken. Exacte planning ligt er dus nog niet. Ik zal je op de hoogte houden.
Ik had van jou begrepen dat Assen het rapport pas openbaar wil maken na bespreking in de raad…Noordenveld zou het rapport al graag inzien. Krijg graag een seintje wanneer het gedeeld kan worden.

Van: @drenthe.nl>
Verzonden: vrijdag 21 januari 2022 14:32
Aan: @drenthe.nl>
CC: @drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen

Hoi

Wanneer wordt met de boeren gesproken?
En daarmee de vraag, hoelang kunnen we het rapport nog even voor onszelf houden.
Als we hem publiek maken moeten we GS zoiezo meenemen.
Maar dan in samenhang in de berichtgeving met de gemeente.
Groet,

@drenthe.nl
bereikbaar via
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, wo, do, vr

Westerbrink 1
9405 BJ Assen
Postbus 122
9400 AC Assen

DNA logo	N2000 logo

Van: @drenthe.nl>

Verzonden: woensdag 19 januari 2022 12:18
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; Arnout Venekamp <[redacted]@drenthe.nl>; Jordan Jumelet [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted] <N.Drenth@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen

Ha [redacted]

Dank voor deze info. Ik zal er voor zorgen dat het op de juiste manier in de gebiedsagenda wordt verwoord (staat nu nog als onderzoeksproces). Kan mooi mee als een van de onderdelen die moeten landen op de boerenerven…daarnaast liggen er wellicht meekoppelkansen in het verwerven van de zgn 80 bunder (waar NM met Fryslan mee bezig zijn).

[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: woensdag 19 januari 2022 11:44
Aan: Arnout Venekamp [redacted]@drenthe.nl>; Jordan Jumelet [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: Ganzen en foerageergebied fochteloerveen

Goedemorgen,

In de POHO notitie van voor de kerst kwam het ganzenfoerageergebied rond het Fochteloërveen al naar voren.

Daar hebben we gesteld dat het we het rapport van Altenburg en Wijmenga kunnen gebruiken als onderbouwing voor het plan van aanpak.

Met de appelanten komen we ondertussen op de volgende stappen in het Plan van Aanpak (daar zit een diepere onderbouwing bij).

Plan van aanpak

- Op basis van het onderzoek is duidelijk dat het foerageergebied voor de ganzen en zwanen op bouwland rondom het Fochteloërveen geoptimaliseerd moet worden. (zie achtergrond)
- Daarvoor is een geschat bedrag van EUR 600k jaarlijks benodigd voor ganzenfoerageergebied pakketten en oogstrestpakketten*. Dit in te zetten in het gebied ten zuidoosten van het Fochteloërveen (zie oplossingsrichtingen)
- Het gebiedsproces Fochteloërveen in het kader van de Gebiedsgerichte Aanpak wordt gebruikt om de opgave te realiseren (zie proces)
- Tijdens de initiatie wordt een voor de provincie bruikbaar rekenkundig model ontwikkeld en uitgerold om de mitigatieopgave bij te houden, en eventueel toekomstige initiatieven te kunnen beoordelen**. (zie oplossingsrichtingen)
- Parallel wordt aan dit traject onderzocht of het laagvliegen over het gebied kan worden verminderd vanuit de bevoegdheden van de provincie Drenthe irt Natura 2000 om het percentage verstoring vanuit de luchtvaart te verminderen.

Vragen die nu spelen:

- [redacted] Hoe gaan we die 6 ton jaarlijks borgen (dit kan lager uitkomen afhankelijk van het rekenkundige model, en kan wellicht ook worden bijgesteld door grondaankoop, en overgangsgebieden). Ik benoem dit graag in het de op te stellen GS Notitie.
- @Arnout en @Jordan Wie kan het verdere traject gaan trekken?
  - → ik heb [redacted] vanuit extern gevraagd of ze het proces kan sturen. Dat onderzoekt ze of ze dat kan en wil.
  - Hiervoor inclusief het model opbouwen is iig 25k beschikbaar vanuit de VTH pot (nav factuur aan Assen)
  - Als [redacted] dit niet op kan pakken, welke namen hebben jullie als alternatief?
- [redacted] graag betrek ik je in het opstellen van de GS notitie, dit mede vanwege de Privaat rechtelijke overeenkomst met de appelanten.
- Moet PS hier ook vooraf over geïnformeerd worden, of is de GS uitkomst afdoende. Van dat laatste ga ik nu uit, dit nav het POHO van voor de vakantie.
- [redacted] is op de hoogte dat dit proces mee moet liften in het gebiedsproces
- Ik heb even een schatting gemaakt van rollen die we nodig hebben voor dit traject. Dat zijn er

heel wat (zie onder).

Graag jullie beeld voor het vervolg.

Groet [redacted]

Benodigde rollen

Bestuurlijk opdrachtgever → voor opdracht vergunningverlenging

Ambtelijk opdrachtgever → Opdracht gever aan projectleider voor modelontwikkeling en gebiedsmanager voor realisatie opgave

(Ecologisch) Projectleider → opdrachtnemer doorontwikkeling model, en bepalen randvoorwaarde voor beleidsmatige beoordeling behalen ISHD verplichting.

Vergunningverlener → beoordelen van model op bruikbaarheid in vergunningverlening ([redacted]

ICT deskundige → beoordelen model op ICT compatibaliteit Drenthe (servicedesk/[redacted])

Gebiedsmanager → informeren buitenwacht en realiseren draagvlak voor ontwikkeling oplossing. Bijhouden wenselijke ruimtelijke initiatieven en confrontatie met model ism VTH [redacted])

ANLB deskundige → mogelijk maken subsidie aanvraag op benodigde gronden [redacted] ?)

Contractmanager → realiseren contracten met grondeigenaren ([redacted] ?)

Initiatiefnemer → Inbrengen grondpositie wens bij provincie

Groet,

[redacted]

[redacted]@drenthe.nl
bereikbaar via
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, wo, do, vr

Westerbrink 1
9405 BJ Assen
Postbus 122
9400 AC Assen

DNA logo	N2000 logo

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc:
Onderwerp: RE: ganzenfoerageergebied
Datum: maandag 31 januari 2022 11:36:05
Bijlagen: image001.png
image003.jpg

Goedemorgen,
[redacted]
Kan je de volgende tekst rondsturen aan de gemeenten rondom het Fochteloërveen?
In afstemming met Henk en Hans hebben we het gehad over procescommunicatie.
Ik zal Friesland aan communiceren.
Beste collega,
Voor het gebied Fochteloërveen heeft de provincie Drenthe in samenwerking met de gemeente Assen, op basis van een bezwaar op een vergunning, een onderzoek uitgevoerd naar de hoeveelheid benodigd en aanwezig foerageergebied voor ganzen en zwanen rondom het Fochteloërveen. Het onderzoek is nu afgerond, waarbij we deze voorleggen aan de vergadering van gedeputeerde staten. De planning daarvoor is week 6.
Na de betreffende vergadering zal het rapport, en een opzet voor het vervolg in die week aan u geleverd worden.
Groet,
[redacted]

[redacted]@drenthe.nl
bereikbaar via
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, wo, do, vr

Westerbrink 1
9405 BJ Assen
Postbus 122
9400 AC Assen

DNA logo	N2000 logo

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 31 januari 2022 11:00
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: ganzenfoerageergebied
Beste mensen,
Op verzoek van [redacted] e.e.a. aangevuld met taken en rollen en de financiering. Willen jullie hier vandaag op reageren?
Alvast hartelijk dank!
Groet [redacted]

Van: [redacted] s
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: ganzenfoerageergebied
Datum: maandag 31 januari 2022 16:17:02
Bijlagen: image001.png
image002.jpg
Prioriteit: Hoog

[redacted]
Karin Dekker, onze wethouder, wil het rapport toch graag onder embargo al toesturen naar collega-gemeentes.
Dit itt tot ons ambtelijk advies.
Ze gaat hier vanmiddag nog Jumelet over bellen.
Vr. groet,
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 31 januari 2022 11:53
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: ganzenfoerageergebied

> U ontvangt niet vaak e-mail van [redacted]@drenthe.nl. Meer informatie over waarom dit belangrijk is

Ja, ga ik doen...ik zet je in de c.c....
[redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 31 januari 2022 11:36
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
CC: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: RE: ganzenfoerageergebied
Goedemorgen,
[redacted],
Kan je de volgende tekst rondsturen aan de gemeenten rondom het Fochteloërveen?
In afstemming met Henk en Hans hebben we het gehad over procescommunicatie.
Ik zal Friesland aan communiceren.
Beste collega,
Voor het gebied Fochteloërveen heeft de provincie Drenthe in samenwerking met de gemeente Assen, op basis van een bezwaar op een vergunning, een onderzoek uitgevoerd naar de hoeveelheid benodigd en aanwezig foerageergebied voor ganzen en zwanen rondom het Fochteloërveen. Het onderzoek is nu afgerond, waarbij we deze voorleggen aan de vergadering van gedeputeerde staten. De planning daarvoor is week 6.
Na de betreffende vergadering zal het rapport, en een opzet voor het vervolg in die week aan u geleverd worden.
Groet,
[redacted]

[redacted]@drenthe.nl Westerbrink 1
bereikbaar via 9405 BJ Assen

+31 (0)592 365555 Postbus 122
werk: ma, di, wo, do, vr 9400 AC Assen

DNA logo	N2000 logo

Van: [redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: maandag 31 januari 2022 11:00
Aan: [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: ganzenfoerageergebied

Beste mensen,

Op verzoek van [redacted] e.e.a. aangevuld met taken en rollen en de financiering. Willen jullie hier vandaag op reageren?

Alvast hartelijk dank!

Groet [redacted]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 25-6-2020 14:12:32
From : "[redacted]"
To : "[redacted]@altwym.nl"[redacted]@altwym.nl,[redacted]@altwym.nl"[redacted]@altwym.nl
Subject : Info voor uitvraag Fochteloerveen
Attachment : pro forma beroep Vogelbescherming.pdf;gronden beroep NMF.pdf;

Beste[redacted]

Hier de documenten zoals afgesproken voor de aanvulling van de uitvraag voor het Fochteloerveen

De PB waartegen beroep is aangetekend is hier te vinden
https://drenstack01.stackstorage.com/s/fBjJ8kGwPADtsgq

En het beroep in de bijlagen.

Groet,
[redacted]

Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
+31 (0)592 365555
werk: ma, di, do, vr

dna
Drentse Natuur Analyse

NATURA 2000

Van:[redacted]@drenthe.nl>
Verzonden: donderdag 25 juni 2020 12:34
Aan:[redacted]@drenthe.nl>
Onderwerp: gronden van beroep

Hoi,

Hierbij de gronden van het beroep (voor zover ze er zijn).
Heb je hiernaast nog meer nodig?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

2-7-2019/12:43:56/10927/0028

de Rechtspraak

Rechtbank
Noord-Nederland

PROVINCIE DRENTHE
No.:
Ingek.: 02 JULI 2019
TEAM:
TE BEH. DOOR:
DWS: | G.AFD.:

[ ] AANTEKENEN [ ] PER POST [ ] PER FAX

Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen

Afdeling bestuursrecht

bezoekadres
Guyotplein 1
9712 NX Groningen
Openingstijden van
08.30-17.00 uur

correspondentieadres
Postbus 150
9700 AD Groningen

t (088) 361 14 35 algemeen
t (088) 361 13 33 belasting
f (088) 361 02 26 algemeen
f (088) 361 02 37 belasting
www.rechtspraak.nl

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

datum	1 juli 2019
onderdeel	Team WABO (milieu), BK en overig
contactpersoon	[redacted]
doorkiesnummer	(088) [redacted]
ons kenmerk	zaaknummer LEE 19 / 2334 NATUUR
uw kenmerk	
bijlage(n)	
faxnummer afdeling	(088) 361 02 37
onderwerp	het beroep van Vogelbescherming Nederland te Zeist

Geachte heer/mevrouw,

Over het beroep met zaaknummer LEE 19 / 2334 NATUUR deel ik u het volgende mee.

De rechtbank heeft van Vogelbescherming Nederland een beroepschrift (met bijlagen) ontvangen. Ik stuur u hiervan een kopie.

Ik houd u op de hoogte van het verdere verloop van de procedure.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend[redacted]

de griffier

[redacted]

2-7-2019/12:43:56/10927/0029

1

Vogelbescherming
NEDERLAND

Rechtbank Noord-Nederland
Sector Bestuursrecht
Postbus 150
9700 AD GRONINGEN

INGEKOMEN
28 JUNI 2019
Rechtbank Noord-Nederland
Afdeling Bestuursrecht

Per **aangetekende post**

Datum	: 27 juni 2019
Ons kenmerk	: 19 B192
Doorkiesnummer	: 030-[redacted])
Betreft	: beroep (pro forma) tegen de Wet natuurbescherming vergunning voor uitbreiding van woonwijk Kloosterveen

Edelachtbare heer/mevrouw,

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels ("Vogelbescherming Nederland") gaat hierbij in beroep tegen bijgaand besluit van 20 mei 2019 waarbij Gedeputeerde Staten van Drenthe op grond van art. 2.7, lid 2, van de Wet natuurbescherming (Wnb) vergunning hebben verleend voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen met ca 70 hectare en 500 woningen. Wij kunnen ons met dit besluit niet verenigen nu het in strijd is met de Wet natuurbescherming, de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Algemene wet bestuursrecht. Significante effecten voor Natura 2000-gebied Fochtelooerveen zijn niet uitgesloten. De vergunning is gebaseerd op het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft echter bij uitspraak van 29 mei 2019 geoordeeld dat het PAS niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. Significante effecten door stikstof emissie zijn dus niet uitgesloten. Hetzelfde geldt o.i. voor effecten door afname van foerageergebied van kwalificerende overwinterende watervogels en door verstoring van kwalificerende vogels.

Wij verzoeken u vriendelijk ons een termijn te geven voor aanvulling van de gronden van beroep.

BirdLife INTERNATIONAL PARTNER
POSTBUS 925 3700 AX ZEIST • BOULEVARD 12 3707 BM ZEIST • 030 693 77 00
WWW.VOGELBESCHERMING.NL

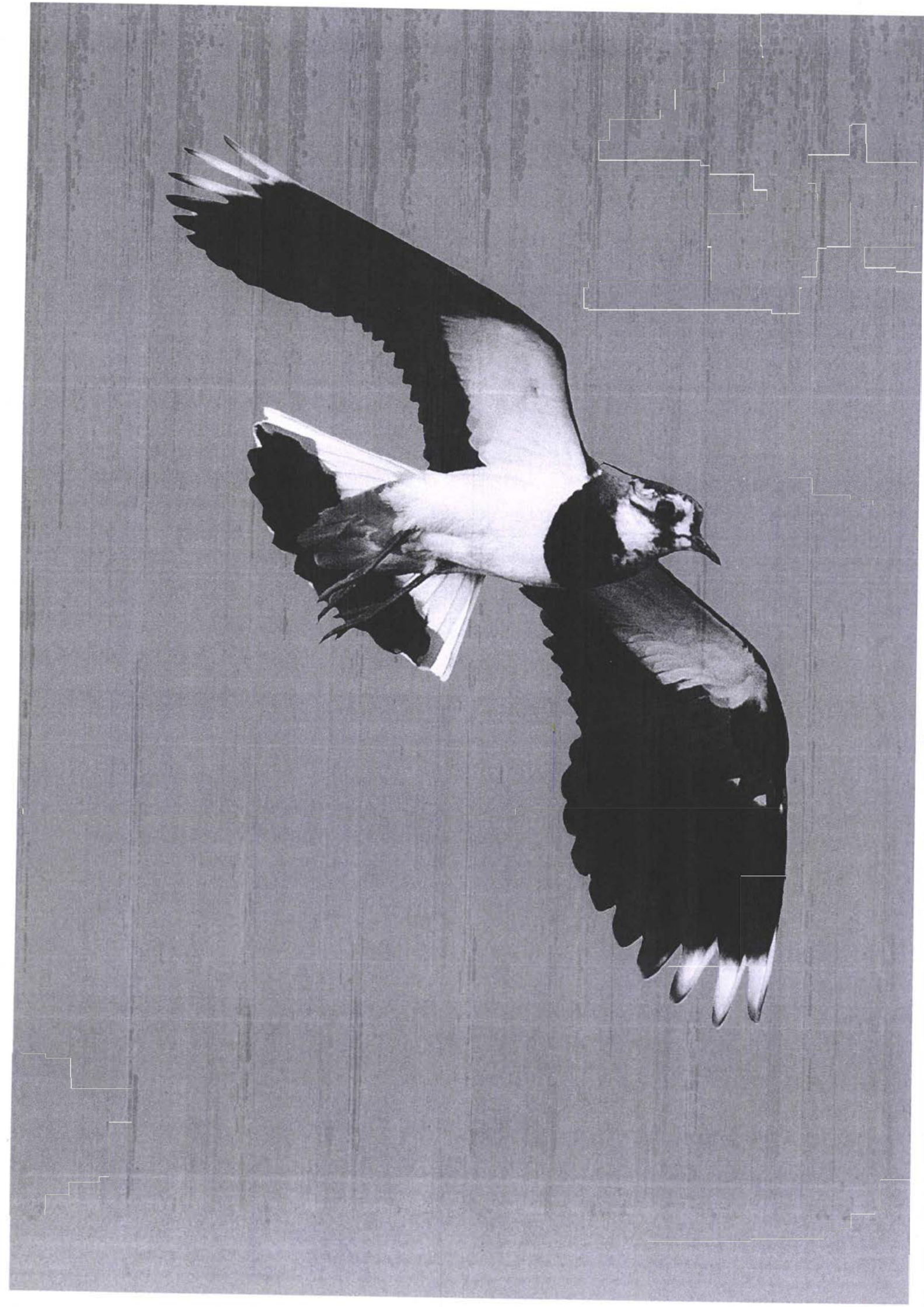

2-7-2019/12:43:56/10927/0030

Tot slot verzoeken wij u de griffierechten te verrekenen in de rekening-courant van Vogelbescherming Nederland.[1] Ons debiteurnummer is [redacted].

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Bijlage: Bestreden besluit

[1] N.B. Dit gaat vaak verkeerd, omdat het vrij ongebruikelijk schijnt te zijn dat een organisatie als de onze rekening-courant houder is. Waardoor wij ten onrechte een factuur ontvangen.

2-7-2019/12:43:56/10927/0031

Assen, 20 mei 2019
Ons kenmerk 201802553-00822327

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE VERGUNNING OP BASIS VAN ARTIKEL 2.7, LID 2, VAN DE WET NATUURBESCHERMING (WNB)

Vergunninghouder : Gemeente Assen
Adres : Woonwijk Kloosterveen in Assen
Activiteit : Uitbreiding woonwijk Kloosterveen

Aangevraagde activiteit:
Het voorgenomen project betreft een uitbreiding van de huidige woonwijk Kloosterveen met ca 70 hectare (bruto) en 500 woningen. Deze uitbreiding is bedoeld om te kunnen voorzien in de toekomstige woningbehoefte voor Assen. In deze vergunning wordt een uitbreiding gevraagd voor de realisatie van 500 nieuwe woningen evenals de aanleg van een waterberging (zie figuur 1 in bijlage 1).

Besluit
Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (bijlage 1) en AERIUS-Registerberekening (bijlage 2) een Wnb-vergunning voor het onderdeel Natura 2000 voor de aangevraagde activiteit te verlenen aan de Gemeente Assen onder de volgende voorschriften:

1. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden dient de datum van de start te worden gemeld bij de provincie Drenthe. Dit kan per mail naar vth@drenthe.nl onder vermelding van de naam van het project en het zaaknummer van de vergunning.
2. Binnen twee maanden na realisatie van de 500 woningen (dan wel na voltooiing van het project) dient vergunninghouder aan GS inzichtelijk te maken wat de werkelijke uitstoot is van de woningen.
3. Op de hierboven vermelde locatie dient het voornemen te worden uitgevoerd zoals in deze beschikking en de bijbehorende stukken staat aangegeven.

Zienswijze
Dit besluit wordt voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Van 16 januari 2019 tot en met 26 februari 2019 heeft het ontwerpbesluit ter inzage gelegen.

Op 22 en 26 februari 2019 zijn zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen hebben geleid tot een aanpassing van de motivering van dit besluit. Zie paragraaf 7 van bijlage 1 voor inhoud en beantwoording van de zienswijze.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

A. Venekamp,
Teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Afschrift aan:

- vergunninghouder
- Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Postbus 925, 3700 AX Zeist
- Natuur en Milieufederatie Drenthe, Hertenkamp 6 9401 HL Assen

Beroep

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit kunnen binnen zes weken na publicatie van deze beschikking beroep indienen bij Rechtbank Noord-Nederland. Voor meer informatie over de beroepsprocedure zie http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften/.

2-7-2019/12:43:56/10927/0032

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Wij hebben de aanvraag ontvangen op 23 juli 2018. Op 25 oktober 2018 zijn op ons verzoek van 12 oktober 2018 aanvullende gegevens ontvangen. Op 6 december 2018 zijn hierop op ons verzoek aanpassingen ontvangen. De aanvraag maakt deel uit van deze beschikking. De volgende documenten zijn onlosmakelijk met de aanvraag verbonden:

- Ondertekening aanvraagformulier
- Machtiging Aanvraagformulier
- draagkrachtbepaling van de polder kloosterveen e.o. voor foeragerende ganzen voor de winter 2004/2005, Arcadis 26 januari 2010
- Passende beoordeling broedvogels Grontmij 20 mei 2011
- Passende beoordeling niet-broedvogels Buro Bakker 2011
- PB Kloosterveen incl bijlage Sweco 23 juni 2017
- Aanvullingen PB en MER Sweco 9 okt 2017
- Notitie grondwater en geluid 19 juli 2018_v3
- Notitie analyse cijfers Sovon definitief van Buro Bakker d.d. 19 juli 2018
- Oplegnotitie aanvraag Wnb Kloosterveen fase 1 20 juli 2018
- AERIUS_bijlage_20181204084805_woningen kentallen M19, RTPHheUukMjJ, 4 december 2018
- Uitgangspunten AERIUS 5 dec 2018
- Notitie oppervlakte bollenteelt nabij Fochteloërveen" van Sweco d.d. 28 maart 2019

Toelichting aangevraagde project

Het voorgenomen project betreft een uitbreiding van de huidige woonwijk Kloosterveen met 70 hectare (bruto) en is bedoeld om te kunnen voorzien in de toekomstige woningbehoefte voor Assen. In deze vergunning wordt een uitbreiding gevraagd voor de realisatie van 500 nieuwe woningen evenals de aanleg van een waterberging. Zie hieronder een overzicht van het plangebied. De effectbeoordelingen zoals die zijn gemaakt voor dit project gaan uit van een uitbreiding van 2500 woningen. De effecten van dit project (500 woningen) zijn zodoende aanmerkelijk kleiner.

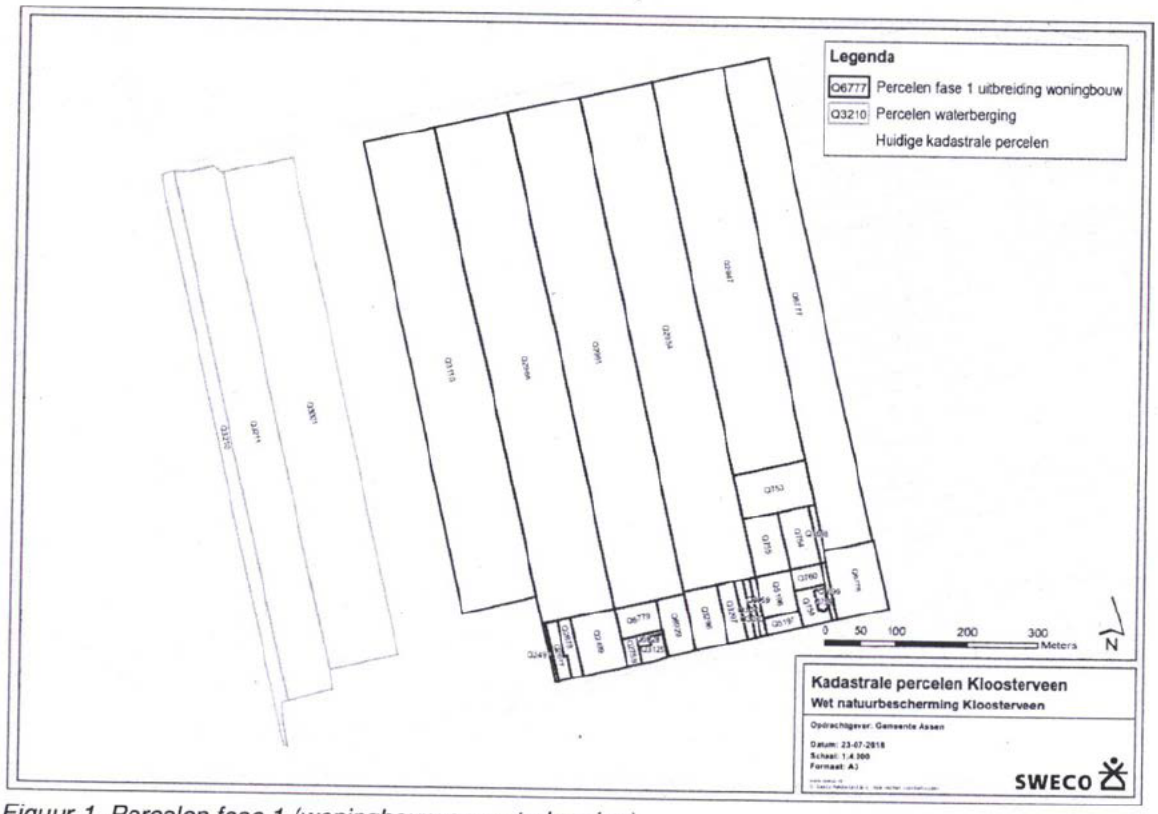

Figuur 1. Percelen fase 1 (woningbouw en waterberging)

2. Wettelijke bepalingen

Voor het realiseren van projecten of verrichten van andere handelingen welke gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben, moet het bevoegd gezag beoordelen of toestemming kan worden verleend op grond van artikel 2.7, tweede lid en artikel 2.8 van de Wnb. De aangevraagde vergunning wordt verleend op basis van de artikelen 2.7 en 2.8 van de Wnb.

Op grond van artikel 1.10, lid 3 Wnb dienen wij bij het afgeven van een vergunning op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de vergunning anders vorm te geven.

3. Bevoegd gezag

In de Wnb is vastgelegd dat er voor besluiten met effecten op Natura 2000-gebieden altijd sprake is van één bevoegd gezag (1.3 Wnb). Dit zijn de Gedeputeerde Staten van de provincie waar het project of andere handeling (in hoofdzaak) wordt gerealiseerd of wordt verricht. Omdat de activiteit in dit geval plaatsvindt op het grondgebied van de provincie Drenthe zijn wij bevoegd te beslissen.

Bij ons besluit nemen wij ook de gevolgen voor Natura 2000-gebieden mee die buiten onze provinciegrens liggen. In een dergelijk geval besluiten wij in overeenstemming met Gedeputeerde Staten van die andere provincie (1.3, derde lid, Wnb).

In dit geval zijn er geen effecten op Natura 2000-gebieden buiten onze provincie.

2-7-2019/12:43:56/10927/0033

4. Bepaling vergunningplicht

Voor het voornemen hebben wij nog niet eerder een Wnb-vergunning afgegeven. Op basis van de aanvraag en de daarbij behorende bijlagen hebben wij beoordeeld of het aangevraagde project en/of handeling schadelijke gevolgen kan hebben voor de natuurlijke kenmerken van het gebied, zoals beschreven in de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied.
Wij hebben geconstateerd dat er geen sprake is van een project of andere handeling conform een vastgesteld beheerplan. Verder is er geen sprake van bestaand gebruik, in overeenstemming met de Wnb. Voor het bepalen van de vergunningplicht ten aanzien van mogelijke stikstofeffecten op stikstofrelevante natuur is het projecteffect bepalend. Het projecteffect is het deel van het voornemen dat nog niet eerder is getoetst aan de Wnb. Dat deel is in dit geval de beoogde situatie van het voornemen. Uit de aangeleverde AERIUS-berekening is gebleken dat voor één of meerdere gebieden de depositiebijdrage van het projecteffect hoger is dan de grenswaarde en daarmee is gebleken dat het voornemen vergunning plichtig is.

Daarnaast is er sprake van een vergunningplicht, omdat er mogelijk sprake kan zijn van negatieve effecten als gevolg van het verdwijnen van foerageergebied van gekwalificeerde soorten zoals aangewezen voor het Natura 2000 gebied Fochteloërveen (hierover later meer).

De activiteit is zodoende vergunning plichtig in het kader van art. 2.7, lid 2 Wet natuurbescherming.

5. Is er sprake van significant effect?

In deze paragraaf vindt een effectbeoordeling plaats. Afzonderlijk zal worden ingegaan op de depositie van stikstof en effecten op niet-broedvogelsoorten.

5.1 Depositie van stikstof

Het voorgenomen plan leidt tot een toename aan stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. Voor het voorgenomen project is berekend welke toename aan stikstofdepositie het plan worst case zou kunnen hebben. Benadrukt moet worden dat dit een worst case-benadering is en dat het veel waarschijnlijker is dat de depositie van dit project in de praktijk veel lager zal komen te liggen. De redenen hiervan zijn de volgende. Ten eerste zal de wijk Kloosterveen niet aangesloten worden op aardgas. Dit zal tot gevolg hebben dat alternatieve (groene) methoden voor verwarming van huizen gezocht zullen moeten worden. Hierbij kan gedacht worden aan warmtepompen en dergelijke. Bekend is dat dit minder depositie tot gevolg zal hebben. Omdat echter niet met zekerheid gezegd kan worden dat alle huizen voorzien zullen gaan worden van warmtepompen is hiervoor een worstcase scenario gekozen. Ten tweede is bekend dat het verkeer steeds verder verduurzaamt. Het is niet met zekerheid te voorspellen hoe snel dit zal gaan voor dit concrete project maar het is aannemelijk dat er steeds meer elektrische auto's zonder uitstoot zullen komen. In de worst case berekening is hiermee geen rekening gehouden. Om te ondervangen dat er niet eindeloos veel ongebruikte ontwikkelingsruimte met deze vergunning toebedeeld wordt hebben wij in voorschrift 2 aangegeven dat na de voltooiing van het project de vergunninghouder de werkelijke uitstoot inzichtelijk dient te maken. Daarna kunnen wij eventueel te veel uitgegeven ontwikkelingsruimte bij besluit intrekken. Ook in het geval het project om wat voor reden niet of deels niet door mocht gaan, behouden wij ons het recht voor om niet gebruikte ontwikkelingsruimte terug te halen. In beginsel zullen wij na twee jaar na het onherroepelijk worden van deze vergunning controleren of hier sprake van is.

Er kan gesteld worden dat er sprake is van een significant effect als ten gevolge van menselijk handelen een instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied niet gehaald zal worden. Deze vergunning wordt onder andere afgegeven in het kader van het PAS. Bij het verlenen van deze toestemming kan gebruik worden gemaakt van de passende beoordeling en de gebiedsanalyses die voor het PAS zijn opgesteld. Als gevolg van deze passende beoordeling zijn significant negatieve effecten voor dit initiatief uitgesloten.

Relevante Natura 2000-gebieden ten aanzien van deze beschikking zijn benoemd in de AERIUS-Calculatorberekening die onderdeel uitmaakt van de aanvraag. In de gebiedsanalyses is onderbouwd dat ontwikkelruimte kan worden toegekend zonder dat de natuurlijke kenmerken van de te beschermen habitattypen en leefgebieden van soorten in gevaar komen. Een onevenredige vertraging of frustratie van het halen van de instandhoudingsdoelstellingen is eveneens uitgesloten. Dit komt door een samenspel tussen de ontwikkeling van de stikstofdepositie, de effecten van de generieke brongerichte maatregelen en de gebiedsspecifieke herstelmaatregelen.De gebiedsanalyses vormen daarmee, in samenhang met het algemene deel van de passende beoordeling van het programma, op gebiedsniveau de passende beoordeling van dit programma.

5.2 Effecten op niet-broedvogelsoorten

Sinds het begin van de woningbouwplannen voor Kloosterveen is aandacht geweest voor de foerageerfunctie van landbouwgebieden rondom het Fochteloërveen voor de kwalificerende niet-broedvogelsoorten. In eerste instantie heeft Arcadis onderzoek verricht (in het kader van het Structuurplan en plan-MER Stadsrandzone Assen). Dit is vervolgens in 2011 geactualiseerd door Buro Bakker (ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Norgerbrug e.o.). Hierbij is gewerkt met de methode van de 'kolgansdagen'. Dit is een gebruikelijke methode om draagkracht inzichtelijk te maken.

Methode kolgansdagen

De methode kolgansdagen kan worden gebruikt om te kunnen bepalen of de draagkracht van een gebied voldoende is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van herbivore watervogels. Het betreft in dit geval de in het aanwijzingsbesluit Fochteloërveen aangewezen wilde zwaan, kleine zwaan, kolgans en toendrarietgans. Voor deze soorten is de benodigde draagkracht voor het behalen van de doelen en de aanwezige draagkracht van het foerageergebied bepaald aan de hand van zogeheten 'kolgansdagen'. De benodigde draagkracht voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bepaald door het seizoen gemiddelde zoals geformuleerd in de instandhoudingsdoelstellingen te vermenigvuldigen met de conversiefactor voor de betreffende soort. De aanwezige draagkracht van het foerageergebied wordt bepaald door per gewastype het aantal hectares van het foerageerhabitat te vermenigvuldigen met de foerageercapaciteit van dat type gewas (in kolgansdagen per hectare). Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat voor akkerbouw rondom het Fochteloërveen gerekend kan worden met een draagkracht van 1153 per hectare en dat voor grasland gerekend kan worden met een draagkracht van 1700 per hectare.

Bij de selectie van het foerageerhabitat wordt rekening gehouden met verstoringsaspecten. Verstoringszones rond bijv. wegen, bebouwing en bosschages worden niet meegenomen (methode Buro Bakker) of tellen minder zwaar mee (bijv. voor 50%) voor wat betreft draagkracht (methode Van den Bremer et al. 2016). Belangrijk is dat in de methode van de 'kolgansdagen' wordt gewerkt met *vaste* verstoringsafstanden. Verstoring van ganzen en zwanen betreft voornamelijk optische verstoring. Bij toenadering van mensen of voertuigen binnen bepaalde afstanden (de door Krijsveld et al. 2003 en 2008 bepaalde verstoringsafstanden) vliegen dieren op om elders te gaan foerageren. Toenames van aantallen recreanten op bestaande wegen en paden is voor ganzen en zwanen geen probleem, omdat ze toch al voldoende afstand tot deze paden en wegen aanhouden.

2-7-2019/12:43:56/10927/0034

Voor het bepalen van de draagkracht voor herbivore watervogels wordt geen rekening gehouden met verminderde draagkracht van foerageergebied door vliegbewegingen boven agrarische gebieden (Van den Bremer et al., 2016). Uit onderzoek van Bureau Waardenburg naar effecten van vliegverkeer van en naar luchthaven Eelde op pleisterende en foeragerende watervogels blijkt bovendien dat effecten op kwalificerende soorten van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen gering zijn. Vliegveld Eelde is op Nederlandse schaal overigens een klein vliegveld met een relatief beperkt aantal vluchten per etmaal.

Actualisatie grondgebruik
Naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. en een zienswijze van Vogelbescherming Nederland op de ontwerp-structuurvisie en het planMER Kloosterveen 2017-2035 zijn de gegevens over het grondgebruik in het studiegebied opnieuw beschouwd. Het grondgebruik is nader beschouwd waar dit foerageergebied en recreatiedruk aan gaat. Dit is verwerkt in het rapport van Sweco van 9 oktober 2017. Er is gekeken naar de volgende onderwerpen:

- Omzetten landbouwgrond naar andere functies (gebiedsontwikkelingen)
- Andere gewaskeuze agrariërs
- Extra fietsverbindingen

In het kader van deze actualisatie is opnieuw gekeken naar ruimtelijke plannen rondom het Fochteloërveen. Dit is in twee stappen gedaan. Ten eerste is een controle gedaan op de plannen die Buro Bakker in 2011 heeft meegenomen. Ten tweede is gecontroleerd of elders in het foerageergebied nog nieuwe plannen zijn ontwikkeld. Hierop zijn de actuele bestemmingsplannen van de gemeenten Assen, Noordenveld, Midden-Drenthe en Ooststellingwerf geraadpleegd. In deze bestemmingsplannen is het grondgebruik voor de komende 10 jaar is vastgelegd.

In het advies van de commissie m.e.r. wordt ook aandacht gevraagd voor veranderend agrarisch grondgebruik. Als agrariërs bijvoorbeeld kiezen voor wezenlijk ander grondgebruik zoals tuinbouw of bloementeelt, worden de percelen ongeschikt voor foeragerende niet-broedvogels uit het Fochteloërveen en neemt het areaal foerageergebied dus af. Gelet hierop is door Sweco van 9 oktober 2017 een analyse uitgevoerd naar het voorkomen van kwekerijen en dergelijke in de omgeving van Fochteloërveen. Hiervoor zijn openbare bronnen en kaarten geraadpleegd. Uit de analyse blijkt dat in het landbouwgebied aan de zuidoostkant van het Fochteloërveen, nabij Bovensmilde/Smilde/Hoogersmilde, in enige omvang bollenteelt (met name lelieteelt) voorkomt. In het ontwerpbesluit is in eerste instantie een inschatting gemaakt van de totale oppervlakte bollenteelt en is 50 ha aangehouden.

Door Vogelbescherming Nederland en NMF is in de zienswijze aangegeven dat zij deze inschatting te gering vinden op basis van een inschatting van de Wetlandwacht van het gebied. Gelet hierop heeft Sweco op ons verzoek een nadere analyse gemaakt van het het gebruik van bollenteelt op landbouwgewassen. In de "Notitie oppervlakte bollenteelt nabij Fochteloërveen" van 28 maart 2019 is een analyse gemaakt op basis van gegevens uit de Basisregistratie Gewaspercelen (BRP) van 2014 tot en met 2018. Uit de analyse, waarnaar kortheidshalve wordt verwezen, blijkt dat bij het actuele grondgebruik en bij een verdere doorgroei van bollenteelt (150 ha) de draagkracht van het foerageergebied rondom Fochteloërveen voldoende is. Er is zodoende ook na een herberekening geen reden om aan te nemen dat als gevolg van de uitbreiding van het Kloosterveen dit een negatief effect zou hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Fochteloërveen.

Er zijn ten opzichte van het onderzoek van 2011 géén nieuwe fietspaden langs foerageergebieden voor niet-broedvogels van het Fochteloërveen gerealiseerd of in een zodanige stadium van ontwikkeling dat hiermee rekening gehouden moet worden. De door Buro Bakker in 2011 gehanteerde verstoringsafstanden zijn voldoende onderbouwd (zie hiervoor de notitie: "Analyse draagkrachtcijfers en verstoringsafstanden Sovon in relatie tot de toetsing Kloosterveen"). In die notitie is de gebruikte methode van Buro Bakker vergelijken met Van den Bremer et al. 2016 (Sovon). Hieruit blijkt dat het toepassen van de verstoringsafstanden van Sovon niet zal leiden tot een verkleining van het foerageergebied van toendrarietganzen rond het Fochteloërveen. Er is dus ten opzichte van 2011 geen verdere afname van geschikt foerageergebied als gevolg van verstoring.

Actualisatie berekening kolgansdagen
Als gevolg van een aantal herberekeningen (vanwege o.a. actualisatie) zijn er in de diverse documenten bij deze vergunning verschillende berekeningen te vinden. Duidelijk moet zijn dat de laatste berekening zoals opgenomen in de notitie "Notitie oppervlakte bollenteelt nabij Fochteloërveen" van 28 maart 2019 de laatste versie is en dient te worden beschouwd als het actuele overzicht van de draagkracht van het gebied. Hieronder gaan wij kort in op de herberekeningen en geven wij ten slotte een overzicht van de huidige draagkracht berekening.

In het rapport van Buro Bakker 2011 was er, rekening houdend met cumulatie met andere plannen, een foerageergebied (bouwland) van 2.352 ha beschikbaar (zie p. 32 van PB 2011). In de actualisatie van Sweco van 9 oktober 2017 is gebleken dat als gevolg van wijzigingen in plannen en wijzigingen in agrarisch grondgebruik in totaal 115,3 ha minder foerageergebied voor herbivore watervogels uit het Fochteloërveen beschikbaar is dan waar Buro Bakker in haar PB uit 2011 vanuit is gegaan. In plaats van 2.352 ha is dus 2.237 ha beschikbaar. Uit de "Notitie oppervlakte bollenteelt nabij Fochteloërveen" van 28 maart 2019 blijkt dat worst case geredeneerd hier nog 100 ha (i.v.m. mogelijke uitbreiding van bollenteelt) extra van afgehaald zou moeten worden. Hiermee is zodoende nog 2.137 ha beschikbaar.

Deze oppervlakte komt overeen met 2.137 ha x 1.153 is 2.463.961 kolgansdagen uitgaande van bouwland (akkergebieden).

De benodigde draagkracht op bouwland (akkergebieden) voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de aangewezen soorten bedraagt 778.837 kolgansdagen (zie tabel 3, p 24 van PB 2011) en wordt dus nog steeds (ruim) gehaald.

Uit de berekening (zie p. 25 van PB 2011) voor graslanden blijkt dat er een capaciteit van 460.973 kolgansdagen noodzakelijk is om alle op gras foeragerende ganzen en zwanen te faciliteren en de relevante instandhoudingsdoelen te behalen. In de passende beoordeling is aanvullend worst case rekening gehouden met taigarietgans en brandgans. Dit zijn echter geen aangewezen soorten voor het Fochteloërveen. Uitgaande van de relevante aangewezen soorten kan voor grasland worden uitgegaan van 437.561 kolgansdagen (859+1.035+240.383+195.284). Wanneer dit getal wordt gedeeld door de gemiddelde draagkracht van graslanden in Noord-Nederland (1700 kolgansdagen/ha cf Ebbinge & van der Greft, 2004) blijkt dat hiervoor ca 257 hectare grasland nodig is. Uit het onderzoek van Arcadis in 2004/05 (gepubliceerd in 2010) blijkt dat er ten minste 2.000 hectare aanwezig is rond het Fochteloërveen. De capaciteit van graslanden rond het Fochteloërveen is derhalve ruim voldoende (2000x1700=3.400.000).

Conclusie
Geconcludeerd wordt derhalve dat als gevolg van het voorgenomen plan voor de verdere ontwikkeling van de wijk Kloosterveen geen sprake is van een zodanig verlies aan draagkracht van het

2-7-2019/12:43:56/10927/0035

foerageergebied van herbivore watervogels, dat daardoor de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende kwalificerende soorten worden aangetast. Alle effectbeoordelingen zijn gebaseerd op het totale uitbreidingsplan van 2500 woningen en ca 170 hectare. Fase 1 (woningen en waterberging) maakt onderdeel uit van dit totale plan maar betreft 500 woningen en 70 hectare. Voor fase 1 geldt dan ook dat een significante verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied van kwalificerende ganzen en zwanen met zekerheid kan worden uitgesloten. Van significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen is derhalve geen sprake.

5.3 Effecten op broedvogelsoorten

Tijdens de aanlegfase vinden bouwwerkzaamheden plaats in het plangebied. Reguliere bouwwerkzaamheden zullen niet snel leiden tot grote verstorende werkzaamheden buiten het plangebied, maar heiwerkzaamheden kunnen op grotere afstand (enkele honderden meters) tot verstoring leiden. De grens van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen ligt op ruim 800 meter afstand van het plangebied en de dichtstbijzijnde leefgebieden van kwalificerende soorten bevinden zich op > 1.500 m afstand van het plangebied. Op een dergelijk grote afstand zal geen significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen optreden als gevolg van hei- of andere bouwwerkzaamheden. In de aanlegfase is derhalve geen sprake van een significante geluidverstoring op het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Voor de gebruiksfase blijkt uit de berekende verkeerscontour dat verkeersgeluid voor een klein deel het Natura 2000-gebied Fochteloërveen kan bereiken. Binnen deze contour ligt alleen (potentieel) broedgebied van de kwalificerende broedvogelsoort roodborsttapuit. Het is niet de verwachting dat een (beperkte) toename van verkeersgeluid effect zal hebben op het potentiële broedgebied. Als echter uitgegaan wordt van een worst case benadering kunnen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen nog steeds worden uitgesloten. Worst case zou zijn dat een aantal broedparen van de roodborsttapuit binnen de verstoringscontour (maximaal 5 broedparen) volledig zal verdwijnen. Ook in dat geval (wat niet de verwachting is) is er geen sprake van een aantasting van het instandhoudingsdoel van de soort. Het instandhoudingsdoel voor de roodborsttapuit betreft behoud omvang en kwaliteit van het leefgebied voor ten minste 65 broedparen. Momenteel broeden er 100 paar roodborsttapuiten in het Natura 2000-gebied. Indien er leefgebied voor 5 broedparen volledig verloren zal gaan (worst case), blijft er nog leefgebied aanwezig voor 95 broedparen. Dat is nog ruim boven het instandhoudingsdoel van 65 broedparen. Voorgaande effectbeoordeling is gebaseerd op het totale uitbreidingsplan. Fase 1 (woningen en waterberging) maakt onderdeel uit van dit totale plan. Voor fase 1 geldt dan ook dat een significante verstoring met zekerheid kan worden uitgesloten.

5.4 Effecten op habitattypen

De uitbreiding van Kloosterveen met woningen en waterberging vindt volledig ten oosten van de Norgervaart en Drentse Hoofdvaart plaats. Er vinden geen bodemingrepen of peilaanpassingen plaats in de polders ten westen van Norgervaart en Drentse Hoofdvaart. In het plangebied voor de uitbreiding van Kloosterveen komen de huidige lagere winterpeilen te vervallen en worden de huidige hogere zomerpeilen gehandhaafd of verder verhoogd. De drainagebasis van het gebied wordt niet verlaagd. Ook is het huidige ontwateringsstelsel van sloten veel intensiever dan de toekomstige waterstructuur zodat een grotere afvoer van grondwater niet valt te verwachten. De naastgelegen landbouwpolders tussen Kloosterveen en het Fochteloërveen kennen daarnaast lagere peilen. Onder het plangebied komen storende lagen (keileem – ondiep en potklei – dieper) voor die niet worden doorgraven in de nieuwe situatie waardoor ontwaterende effecten zich beperken tot de directe omgeving van de waterpartijen.

Op basis van bovenstaande aspecten wordt geconcludeerd dat de voorgenomen uitbreiding van Kloosterveen (zoals beschreven in de MER en Structuurvisie) niet leiden tot effecten op de grondwaterstanden in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Uit de toetsing blijkt dat de uitbreiding van Kloosterveen niet leidt tot een grondwaterstandsverlaging in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. Van een verslechtering van de kwaliteit van voor verdroging gevoelige habitattypen in het Fochteloërveen is derhalve geen sprake. Grondwatereffecten op het Natura 2000-gebied Witterveld kunnen gelet op de grote afstand tot het plangebied (ca. 2 km) eveneens op voorhand worden uitgesloten. De voor het project opgestelde effectbeoordeling is gebaseerd op het totale uitbreidingsplan. Fase 1 (woningen en waterberging) maakt onderdeel uit van dit totale plan. Voor fase 1 geldt dan ook dat een verslechtering van de kwaliteit van natuurlijke habitats en/of habitats van soorten als gevolg van grondwaterstand-verandering met zekerheid kan worden uitgesloten.

5.5 Eindconclusie toetsing

Het project leidt niet tot significant negatieve effecten op één van de instandhoudingsdoelen.
De gevraagde vergunning voor de aanleg en realisatiefase van de activiteiten kan worden verleend.

6. Beleidsregel

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben voor het toedelen van de vrij beschikbare ontwikkelruimte aan projecten en andere handelingen een beleidsregel vastgesteld. Dit is vastgelegd in de beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe. Deze beleidsregel heeft tot doel te voorkomen dat enkele aanvragers in één keer de beschikbare ontwikkelruimte verbruiken. Bovendien moet zij voorkomen dat er ongelijkheid ontstaat tussen provincies.

Aanvragen worden getoetst aan de volgende regels:

1. Per PAS-programmaperiode delen wij aan een activiteit niet meer dan 3 mol stikstof per ha per jaar aan ontwikkelruimte toe. Het maximum van 3 mol per ha per jaar geldt in cumulatie met eerdere gemelde of vergunde activiteiten voor hetzelfde bedrijf binnen één PAS-programmaperiode.
2. Voor de toedeling van ontwikkelruimte geldt de volgorde van ontvangst van een volledige en ontvankelijke aanvraag. Bij binnenkomst via de post geldt het tijdstip van 12.00 uur.

In de bij de aanvraag behorende AERIUS-berekeningen is de benodigde ontwikkelruimte weergegeven. Deze claim op ontwikkelruimte hebben wij getoetst aan onze beleidsregel. Wij hebben vastgesteld dat de gevraagde ontwikkelruimte de maximum hoeveelheid binnen één PAS-periode niet overschrijdt. De gevraagde ontwikkelruimte is beschikbaar en kunnen wij toedelen.

Op 6 december 2018 is de aanvraag ontvankelijk geworden. Op 8 januari 2019 hebben wij de gewenste ontwikkelruimte toegekend in AERIUS-Register. Bijlage 2 van deze vergunning met kenmerk RTPHheUukMjJ vormt daarvoor de momentopname.

Bij het onherroepelijk worden van dit besluit wordt de toekenning van ontwikkelruimte omgezet in een afboeking. Hierna hebben wij de ontwikkelruimte definitief aan de locatie toegewezen.

7. Reactie op de ingediende zienswijzen

Dit besluit wordt voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

2-7-2019/12:43:56/10927/0036

Bij brief van 22 februari 2019, door ons ontvangen op 26 februari 2019 is door de Vogelbescherming Nederland (hierna: Vogelbescherming) een zienswijze ingediend.

Bij brief van 26 februari 2019 is door Natuur en milieufederatie Drenthe, mede namens Natuurmonumenten (hierna: NMF) een zienswijze ingediend.

Hieronder zullen wij per zienswijze de gronden samenvatten (cursief) en voorzien van onze reactie.

7.1 Zienswijze Vogelbescherming

1) Als gevolg van de aanleg van de woonwijk Kloosterveen gaat foerageergebied voor watervogels zoals kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans in het Fochteloërveen verloren. In de passende beoordeling is nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van het verdwijnen van het foerageergebied en naar de toename van verstoring. Geconstateerd wordt dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen op de kwalificerende soorten van het Fochteloërveen. Indiener acht de gebruikte methode 'kolgansdagen' niet betrouwbaar om de volgende redenen:

a. Indiener acht foerageergebied dicht bij het Fochteloërveen zoals het plangebied Kloosterveen veel belangrijker voor de foeragerende vogels dan foerageergebied(en) op grotere afstand. Hiermee is volgens indiener onvoldoende rekening gehouden. Deze nuancering komt niet tot uiting in de berekening van de kolgansdagen, maar is wel degelijk van belang om de werkelijke draagkracht van het gebied te bepalen.

Reactie GS:

Het project dat geheel buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen wordt uitgevoerd heeft geen gevolgen voor de omvang van het leefgebied of voor de mogelijkheden van verbetering van de kwaliteit van het leefgebied in het aangewezen gebied Fochteloërveen. De gevolgen van het project (naast stikstof) houden verband met het verdwijnen van een foerageergebied dat buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen ligt. Gelet hierop is in de passende beoordeling onderzocht of er na het verdwijnen van een deel van het foerageergebied nog voldoende draagkracht is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels van het Fochteloerveen. Dit onderzoek is gedaan door middel van de methode kolgansdagen. De methode kolgansdagen geeft inzicht in beschikbaar blijvend foerageergebied binnen de daarvoor aannemelijke actieradius voor de betreffende soorten, en daarmee samenhangend het draagvlak voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen. Zolang er voldoende geschikt foerageergebied in de nabije omgeving voorhanden blijft is daarmee de draagkracht voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels van het Fochteloerveen gewaarborgd.

Bekend is dat de betreffende herbivore watervogels tussen 12 (zwanen) en 30 (ganzen) kilometer kunnen foerageren vanuit slaapplaatsen. In de door initiatiefnemer uitgevoerde draagkrachtbeoordeling is een gebied "worst case" beschouwd met een straal van hooguit 5,5 kilometer vanaf de rand van het Fochteloërveen. Hierbinnen zijn de foerageergebieden bepaald. Van herbivore watervogels die buiten deze gebieden foerageren, en dus buiten de straal van 5,5 kilometer, kan niet met zekerheid worden gezegd dat ze in het Fochteloërveen gaan slapen. Deze ganzen kunnen ook uitwijken naar slaapplaatsen in Diependal of het zandgat bij Amerika. De herbivore watervogels binnen deze straal hebben zeker binding met het Fochteloërveen. Vanwege deze relatief beperkte straal van het totale gebied met beschouwde foerageergebied rond het Fochteloërveen kan gesteld worden dat de door Vogelbescherming genoemde primaire gebieden alle zijn meegenomen in de draagkrachtbepaling. De door de initiatiefnemer gevolgde werkwijze kan dan ook als een 'worst-case' benadering beschouwd worden.

b. Het areaal bollenteelt in de omgeving van het Fochteloërveen is te gering ingeschat. Volgens de lokale WetlandWacht [redacted] is de werkelijke omvang minimaal 150 ha.

Reactie GS:

Naar aanleiding van de ingediende zienswijze hebben wij initiatiefnemer gevraagd om een analyse te maken van de feitelijke bollenteelt binnen de gebieden die kwalificeren als geschikt foerageergebied. Uit die analyse blijkt dat de inschatting van [redacted] niet de werkelijke omvang betreft. In 2018 betrof de feitelijke omvang 102 ha. Omdat het gebruik van bollenteelt kan wisselen per jaar hebben wij daarnaast gevraagd een worst case situatie door te berekenen. In die berekening is rekening gehouden met een toekomstige groei van bollenteelt van nog eens 48 ha. Uit die -worst case berekening- blijkt dat ook in dat geval het gebied rondom Fochteloërveen voldoende draagkracht heeft voor foeragerende vogels die zijn aanwezen voor het Natura 2000 gebied Fochteloërveen. Wij verwijzen verder kortheidshalve naar paragraaf 5.2 waar één en ander nader wordt toegelicht en naar de "Notitie oppervlakte bollenteelt nabij Fochteloërveen".

c. Het kwaliteitsverlies van het foerageergebied is niet alleen een gevolg van de in de passende beoordeling vermelde cumulatie van ruimtelijke projecten maar komt ook door verstoring (zoals in de buurt parkerende hondenbezitters en brede fietspaden)

Reactie GS:

In de passende beoordeling zijn bij de methode "kolgansdagen" verstoringsafstanden aangehouden tot in het plangebied aanwezige wegen, paden, beplanting etc. ter bepaling van beschikbaar foerageergebied (Aanvulling PB en MER '17 & Analyse draagkrachtcijfers '18). Daarmee is eventuele (kwantificeerbare) verstoring wel degelijk passend beoordeeld.

d. Aan het fenomeen verjaging van foeragerende vogels wordt ten onrechte voorbijgegaan, terwijl dit een enorm negatief effect heeft op de draagkracht van het gebied. Volgens WetlandWacht [redacted] worden met name ganzen (illegaal?) verjaagd van landbouwpercelen om schade aan gewassen te voorkomen.

Reactie GS:

Als verjaging een negatief effect heeft op kwalificerende soorten is dat verboden. Met verboden activiteiten kan geen rekening gehouden worden in een passende beoordeling. Dit knelpunt (verstoring door verjaging) is gesignaleerd in het beheerplan Fochteloërveen (nov. 2016). In dat plan zijn de effecten van verjaging beschreven. In het beheerplan zijn meerdere maatregelen bedacht die in de eerste beheerplan periode zullen worden uitgewerkt om dit knelpunt aan te pakken. Het aspect verjaging staat los van de ontwikkeling van het project Kloosterveen.

2) Volgens gegevens uit het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM, zie sovon.nl) zijn de aantallen kleine zwaan en wilde zwaan veel lager dan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten. De instandhouding van deze soorten staat dus onder druk.

Reactie GS:

Uit de passende beoordeling voor het Kloosterveen blijkt dat het voorgenomen project geen negatieve invloed heeft op instandhoudingsdoelstellingen van de kleine zwaan en de wilde zwaan. Zoals de Afdeling heeft overwogen in de uitspraak van 11 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:735 (r.o. 8) en 17 augustus 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2259 (r.o. 4.4) kan een gebied niettemin voldoen aan de doelstelling voor de draagkracht indien minder vogels aanwezig zijn dan het aantal dat in de instandhoudingsdoelstelling voor deze vogelsoort is genoemd. De instandhoudingsdoelstelling bevat immers een opdracht tot het behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een bepaalde populatie. Dat deze populatie op een zeker moment feitelijk niet wordt gehaald, hoeft op zichzelf niet te betekenen dat de draagkracht van het gebied niet voldoende is voor

2-7-2019/12:43:56/10927/0037

die populatie. Uit de in de passende beoordeling gehanteerde methode kolgansdagen blijkt dat er voldoende draagkracht is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor beide soorten omdat er voldoende foerageergebied over blijft. Overigens gaat het in dit geval (Kloosterveen) om foerageergebied buiten een natura 2000 gebied in tegenstelling tot situatie zoals in de uitspraken het geval is.

3) Ook de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats wordt steeds meer aangetast door een toename van verstoring als gevolg van de uitbreiding van de stadsrand van Assen. In de passende beoordeling wordt hier niet op ingegaan.
Reactie GS:
In de passende beoordeling wordt wel degelijk ingegaan op de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats. In het kader van Dutch Crane Resort zijn enkele jaren geleden (2011) maatregelen getroffen om het areaal rustig leefgebied voor diverse kwalificerende soorten van het Fochteloërveen te vergroten. Ook is hierbij de omgeving van het Esmeer deels ontoegankelijk gemaakt (het pad vanuit de richting Kloosterveen is verwijderd). Het Esmeer en de directe omgeving is hierdoor juist rustiger geworden. Aangezien het gebied alleen toegankelijk is van zonsopkomst tot zonsondergang is daarnaast het veronderstelde effect op de functie als slaapplaats niet aan de orde.

4) Volgens de indiener ontbreekt het aan een betrouwbaar beeld van de verstoring in en rond het Natura 2000 Fochteloërveen van de aangewezen Natura 2000 niet-broedvogels. Volgens de indiener zijn zonder een betrouwbaar beeld significante effecten van het project niet uit te sluiten.
Reactie GS:
In de passende beoordeling zijn bij de methode "kolgansdagen" verstoringsafstanden aangehouden tot in het plangebied aanwezige wegen, paden, beplanting etc. ter bepaling van beschikbaar foerageergebied (Aanvulling PB en MER '17 & Analyse draagkrachtcijfers '18). Daarmee is eventuele (kwantificeerbare) verstoring wel degelijk passend beoordeeld.

5) Indiener plaatst enkele nuancerende opmerkingen t.a.v. een passage over de kraanvogel. Indiener geeft aan dat in de beoordeling ten onrechte geen aandacht is geschonken aan activiteiten die mogelijk negatief effect hebben op de kraanvogel.
Reactie GS:
De kraanvogel is niet aangewezen als een kwalificerende soort in het aanwijzingsbesluit Fochteloërveen. Mogelijke negatieve effecten op deze soort blijven hierom buiten beschouwing bij de toets aan artikel 2.7, lid 2 Wet natuurbescherming. Gelet hierop gaan wij niet nader in op de genoemde aspecten voor zover deze de kraanvogel betreffen.

6) Gevraagd wordt om de vergunningverlening op te schorten totdat de Raad van State definitief heeft geoordeeld over de houdbaarheid van het PAS.
Reactie GS:
Zoals aangegeven in de verwijzingsuitspraak van 17 mei 2017 door de Afdeling bestuursrechtspraak volgt niet dat de conclusies van de gebiedsanalyses en de passende beoordeling op onvolledige of op onjuiste gegevens zijn gebaseerd. Dit betekent dat geen sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken van de aan de orde zijnde Natura 2000-gebieden. Evenmin heeft de Afdeling bestuursrechtspraak het noodzakelijk geacht een voorlopige voorziening te treffen nu de geconstateerde gebreken kunnen worden gerepareerd, waardoor geen sprake is van onomkeerbare gevolgen. Op grond van deze gegevens noopt de verwijzingsuitspraak noch de uitspraak van het Hof van Justitie tot de verzochte aanhouding van besluiten op vergunningaanvragen.

7) De Vogelbescherming wil graag meer positieve impulsen voor dit gebied en is bereid hieraan een bijdrage te verlenen.
Reactie GS:
Graag gaan wij in op dit aanbod. Deze vergunningprocedure is hiervoor echter niet het juiste vertrekpunt. Wij zullen echter ten behoeve van de 2e beheerplanperiode voor het Fochteloërveen de Vogelbescherming uitnodigen om met ons mee te denken over het nieuwe beheerplan.

Conclusie zienswijze Vogelbescherming
De zienswijze geeft geen aanleiding om geen definitieve vergunning te verlenen. Wel hebben wij de motivering voor het onderdeel "bollenteelt" als gevolg van de zienswijze aangepast. In plaats van een inschatting hebben wij een analyse van het feitelijk gebruik en een worst case-scenario gehanteerd in de passende beoordeling.

7.2 Zienswijze NMF
8) Indiener is tegen de uitbreiding van de wijk Kloosterveen. Indiener vreest negatieve effecten als gevolg van extra stikstof depositie in de natuur.
Het voorgenomen plan leidt tot een maximale toename van 0,53 mol/h/j aan stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. Voor het voorgenomen project is berekend welke toename aan stikstofdepositie het plan worst case zou kunnen hebben. Benadrukt moet worden dat dit een worst case benadering is en dat het veel waarschijnlijker is dat de depositie van dit project in de praktijk veel lager zal komen te liggen. De redenen hiervan zijn de volgende. Ten eerste zal de wijk Kloosterveen niet aangesloten worden op aardgas. Dit zal tot gevolg hebben dat alternatieve (groene) methoden voor verwarming van huizen gezocht zullen moeten worden. Hierbij kan gedacht worden aan warmtepompen en dergelijke. Bekend is dat dit minder depositie tot gevolg zal hebben. Omdat echter niet met zekerheid gezegd kan worden dat alle aansluiting voorzien zullen gaan worden van warmtepompen is hiervoor een worstcase scenario gekozen. Ten tweede is bekend dat het verkeer steeds verder verduurzaamt. Het is niet met zekerheid te voorspellen hoe snel dit zal gaan voor dit concrete project maar het is aannemelijk dat er steeds meer elektrische auto's zonder uitstoot zullen komen. In de worst case-berekening is hiermee geen rekening gehouden. Om te ondervangen dat er niet eindeloos veel ongebruikte ontwikkelingsruimte met deze vergunning toebedeeld wordt, hebben wij in voorschrift 2 aangegeven dat na de voltooiing van het project de vergunninghouder de werkelijke uitstoot inzichtelijk dient te maken. Daarna kunnen wij eventueel te veel uitgegeven ontwikkelingsruimte bij besluit intrekken. Ook in het geval het project om wat voor reden niet of deels niet door mocht gaan behouden wij ons het recht voor om niet gebruikte ontwikkelingsruimte terug te halen. In beginsel zullen wij na twee jaar na het onherroepelijk worden van deze vergunning controleren of hier sprake van is.

9) Indiener is gelet op de uitspraak van het Hof van Justitie van 7 november 2018 (PAS-arrest) van mening dat onvoldoende is onderbouwd dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen, Norgerholt en Witterveld zijn uitgesloten. Indiener is van opvatting dat aan de wetenschappelijke onderbouwing die ten grondslag ligt aan het PAS en de maatregelen waarop deze onderbouwing is gebaseerd niet voldoende zekerheid bieden dat de natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden geen schade zullen ondervinden.
Reactie GS:
Uit de uitspraak van het Hof van Justitie blijkt dat het werken met een programma, zoals het PAS, in beginsel aanvaardbaar is. Wel moet de aan het programma ten grondslag liggende passende beoordeling voldoen aan de eisen die daaraan op grond van vaste jurisprudentie worden gesteld. Dat betekent dus dat er op basis van die passende beoordeling geen redelijke wetenschappelijke twijfel

2-7-2019/12:43:56/10927/0038

mag bestaan dat de in het programma opgenomen plannen en projecten de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden niet zullen aantasten. Dat criterium is door de PAS partners bij het vaststellen van het PAS ook gehanteerd, en ook de Afdeling heeft in de verwijzingsuitspraak van 17 mei 2017 in r.o. 9.17 aan de hand van die maatstaf het PAS beoordeeld. De Afdeling is daarbij tot de conclusie gekomen dat een nadere onderbouwing nodig is van enkele keuzes, gegevens en aannames die ten grondslag liggen aan het PAS en de daarbij behorende passende beoordeling.
In de PAS pilotzaken is door de PAS partners deze nadere onderbouwing aangeleverd. Deze nadere onderbouwing (brieven van 4 juli 2018 en 17 januari 2019 met bijbehorende bijlagen) hebben wij u ook reeds digitaal toegezonden. Gelet hierop zijn wij ervan overtuigd dat op basis daarvan kan worden vastgesteld dat de passende beoordeling voldoet aan de vereisten van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn.

9) Indiener wijst in het bijzonder op de meetresultaten van het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden (MAN) waaruit blijkt dat de ammoniakconcentratie in de lucht in het Fochteloërveen de afgelopen jaren is toegenomen.
Reactie GS:
De generieke bronmaatregelen en de gebiedsgerichte herstelmaatregelen uit het programma zijn niet specifiek gekoppeld of te koppelen aan de projecten waaraan toestemming wordt verleend. De maatregelen vormen een totaalpakket waarmee op het niveau van het programma wordt gewaarborgd dat overal een langjarige afname van stikstofdepositie wordt gerealiseerd, de kwaliteit van de voor stikstof gevoelige habitattypen en leefgebieden behouden wordt en de instandhoudingsdoelstellingen voor die habitattypen en soorten met een voor stikstof gevoelig leefgebied niet in gevaar komen en zonder onevenredige vertraging worden gehaald. Per gebiedsanalyse is aangegeven welke maatregelen met welke planning (binnen welke PAS-perioden) uitgevoerd zullen gaan worden en hoe de uitvoering van de maatregelen is geborgd. Per habitattype heeft daarop een beoordeling plaatsgevonden of het maatregelenpakket voldoende is om het instandhoudingsdoel te realiseren. Daarbij is betrokken het treffen van generieke emissiebeperkende maatregelen en de uitgifte van de ontwikkelingsruimte. Op basis daarvan is geoordeeld dat er met de uitgifte van ontwikkelingsruimte in relatie tot het geschetste depositieverloop en bij de uitvoering van de in deze gebiedsanalyse genoemde en geborgde maatregelen op habitatniveau geen verslechtering optreedt, behoud gedurende de eerste PAS periode is geborgd en daar waar uitbreidings- en of verbeterdoelen aan de orde zijn, geldt dat deze op termijn behaald kunnen worden ondanks de uitgifte van ontwikkelingsruimte. De ontwikkeling van de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden wordt in het kader van het PAS gemonitord. Hoewel er mogelijk aanleiding is voor de veronderstelling dat niet alleen de ammoniakconcentratie, maar ook de ammoniakemissies minder zijn afgenomen dan werd aangenomen, heeft dat voor de onderbouwing van het Programma Aanpak Stikstof geen relevante gevolgen. De berekende emissiedalingen en daarmee de berekende depositiereductie, wordt immers in AERIUS Monitor gekalibreerd aan de hand van daadwerkelijk gemeten ammoniakconcentraties. Onderschattingen van emissies ten opzichte van de werkelijke emissies worden dus gecorrigeerd. Deze gecorrigeerde cijfers over berekende daling van stikstofdepositie vormen de basis voor de beantwoording van de vraag of het verantwoord is om depositieruimte ter beschikking te stellen.

Het is onder deze condities daarom verantwoord om over te gaan tot het uitgeven van de ontwikkelingsruimte. Op basis van het programma kan het bevoegd gezag voor de vergunningverlening met zekerheid vaststellen dat de effecten van een individuele activiteit niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied. De voor een individuele activiteit beschikbare ontwikkelingsruimte, die wordt toegekend en afgeschreven bij vergunningverlening, brengt dat tot uitdrukking.

10) Verder is de uitvoering van de ecologische herstelmaatregelen in Drenthe pas net op gang gekomen. De vraag is dan ook of deze op het moment al zodanig effect sorteren dat daarmee verdere verslechtering van habitattypen en leefgebieden wordt voorkomen.
Reactie GS:
In de PAS is aangegeven welke natuurherstel- en emissiebronmaatregelen met welke planning (binnen welke PAS-perioden) uitgevoerd zullen gaan worden en hoe de uitvoering van de maatregelen is geborgd. Per habitattype heeft daarop een beoordeling plaatsgevonden of het maatregelenpakket voldoende is om het instandhoudingsdoel te realiseren. Daarbij is betrokken het treffen van generieke emissiebeperkende maatregelen en de uitgifte van de ontwikkelingsruimte. Zie daarnaast onze reactie op de zienswijze hierboven.

11) Verder blijken bronmaatregelen in de praktijk lang niet altijd zo effectief als theoretische modellen voorspellen. Dat bleek dit jaar bijvoorbeeld uit een onderzoek naar luchtwassers. Waar producenten beloven dat 85% van de ammoniak uit de lucht gefilterd wordt, blijkt dit in de praktijk vaak maar 59%.
Reactie GS:
Hoewel er mogelijk aanleiding is voor de veronderstelling dat niet alleen de ammoniakconcentratie, maar ook de ammoniakemissies minder zijn afgenomen dan werd aangenomen, heeft dat voor de onderbouwing van het Programma Aanpak Stikstof geen relevante gevolgen. De berekende emissiedalingen en daarmee de berekende depositiereductie, wordt immers in AERIUS Monitor gekalibreerd aan de hand van daadwerkelijk gemeten ammoniakconcentraties. Onderschattingen van emissies ten opzichte van de werkelijke emissies worden dus gecorrigeerd. Deze gecorrigeerde cijfers over berekende daling van stikstofdepositie vormen de basis voor de beantwoording van de vraag of het verantwoord is om depositieruimte ter beschikking te stellen.

Als gevolg van het voorgenomen project zal een kippenboer in het gebied gesaneerd worden. Hiermee zal er netto niet alleen een toename zijn van depostitie maar in de praktijk ook een afname. In het PAS mag echter niet extern gesaldeerd worden waardoor deze effecten niet nader zijn geduid.

12) Gevraagd wordt om de vergunningverlening op te schorten totdat de Raad van State definitief heeft geoordeeld over de houdbaarheid van het PAS.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 6 van de Vogelbescherming in paragraaf 7.1.

Als gevolg van de aanleg van de woonwijk Kloosterveen gaat foerageergebied voor watervogels zoals kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans in het Fochteloërveen verloren. In de passende beoordeling is nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van het verdwijnen van het foerageergebied en naar de toename van verstoring. Geconstateerd wordt dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen op de kwalificerende soorten van het Fochteloërveen. Indiener acht de gebruikte methode 'kolgansdagen' niet betrouwbaar om de volgende redenen:

a. Indiener acht foerageergebied dicht bij het Fochteloërveen zoals het plangebied Kloosterveen veel belangrijker voor de foeragerende vogels dan foerageergebied(en) op grotere afstand. Hiermee is volgens indiener onvoldoende rekening gehouden.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1a. van de Vogelbescherming in paragraaf 7.1.

2-7-2019/12:43:56/10927/0039

b. Het areaal bollenteelt in de omgeving van het Fochteloërveen is te gering ingeschat. Volgens de lokale WetlandWacht [redacted] is de werkelijke omvang minimaal 150 ha.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1b. van de Vogelbescherming in paragraaf 7.1.

c. Het kwaliteitsverlies van het foerageergebied is niet alleen een gevolg van de in de passende beoordeling vermelde cumulatie van ruimtelijke projecten maar ook komt ook door verstoring (zoals in de buurt parkerende hondenbezitters en brede fietspaden)
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1c. van de Vogelbescherming in paragraaf 7.1.

d. Aan het fenomeen verjaging van foeragerende vogels wordt ten onrechte voorbijgegaan, terwijl dit een enorm negatief effect heeft op de draagkracht van het gebied. Volgens WetlandWacht [redacted] worden met name ganzen (illegaal?) verjaagd van landbouwpercelen om schade aan gewassen te voorkomen.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1d. van de Vogelbescherming in paragraaf 7.1.

13) Volgens gegevens uit het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM, zie sovon.nl) zijn de aantallen kleine zwaan en wilde zwaan veel lager dan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten. De instandhouding van deze soorten staat dus onder druk.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 2 van de Vogelbescherming in paragraaf 7.1.

14) Ook wordt de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats steeds meer aangetast door een toename van verstoring. In de passende beoordeling wordt hier niet op ingegaan.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 3 van de Vogelbescherming in paragraaf 7.1.

15) Rond het Fochteloërveen vinden, naast de wens om Kloosterveen uit te breiden, meer ontwikkelingen plaats die een negatieve impact hebben op de foerageermogelijkheden voor ganzen en zwanen van N2000-gebied Fochteloërveen. Dat vraagt om een oplossing op landschapsschaal en Natuurmonumenten is graag bereid om hierover mee te denken.
Reactie GS:
Graag gaan wij in op dit aanbod. Deze vergunningprocedure is hiervoor echter niet het juiste vertrekpunt. Wij zullen echter ten behoeve van de 2e beheerplanperiode voor het Fochteloërveen NMF en Natuurmonumenten uitnodigen om met ons mee te denken over het nieuwe beheerplan.

Conclusie zienswijzen NMF en Natuurmonumenten
De zienswijze geeft geen aanleiding om geen definitieve vergunning te verlenen.

8 Conclusie
De gevraagde vergunning kan onder voorschriften worden verleend.

2-7-2019/12:43:56/10927/0040

AERIUS REGISTER

Dit document is een bijlage bij het toestemmingsbesluit als bedoeld in artikel 2.7 eerste lid, van het Besluit natuurbescherming.

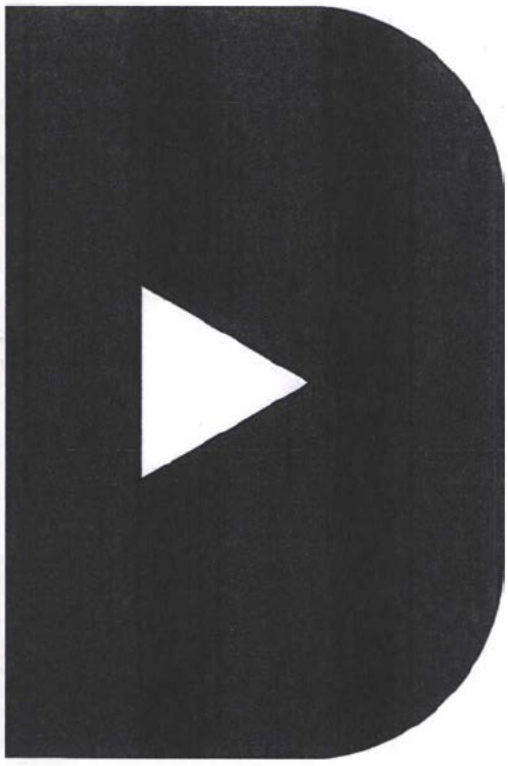

Bijlage, Vergunningaanvraag

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS REGISTER

Contact

Rechtspersoon

nr cht ngs ocat e

, Assen

Activiteit

Omschr v ng	AER US kenmerk	Bevoegd gezag
Kloosterveen, fase 1	RTPHheUukMjJ	Provincie Drenthe

Datum bereken ng	Reken aar
08 januari 2019, 16:38	2022

Sector	Dee sector
Wonen en Werken	Woningen

Totale emissie

	S tuat e 1
NOx	1.462,71 kg/j
NH3	84,01 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgeb ed	B drage
Fochteloërveen	0,53

Toelichting

K oosterveen fase 1 (500 won ngen en verkeersaantrekkende werk ng)

2-7-2019/12:43:56/10927/0041

Locatie
Beoogde Situatie

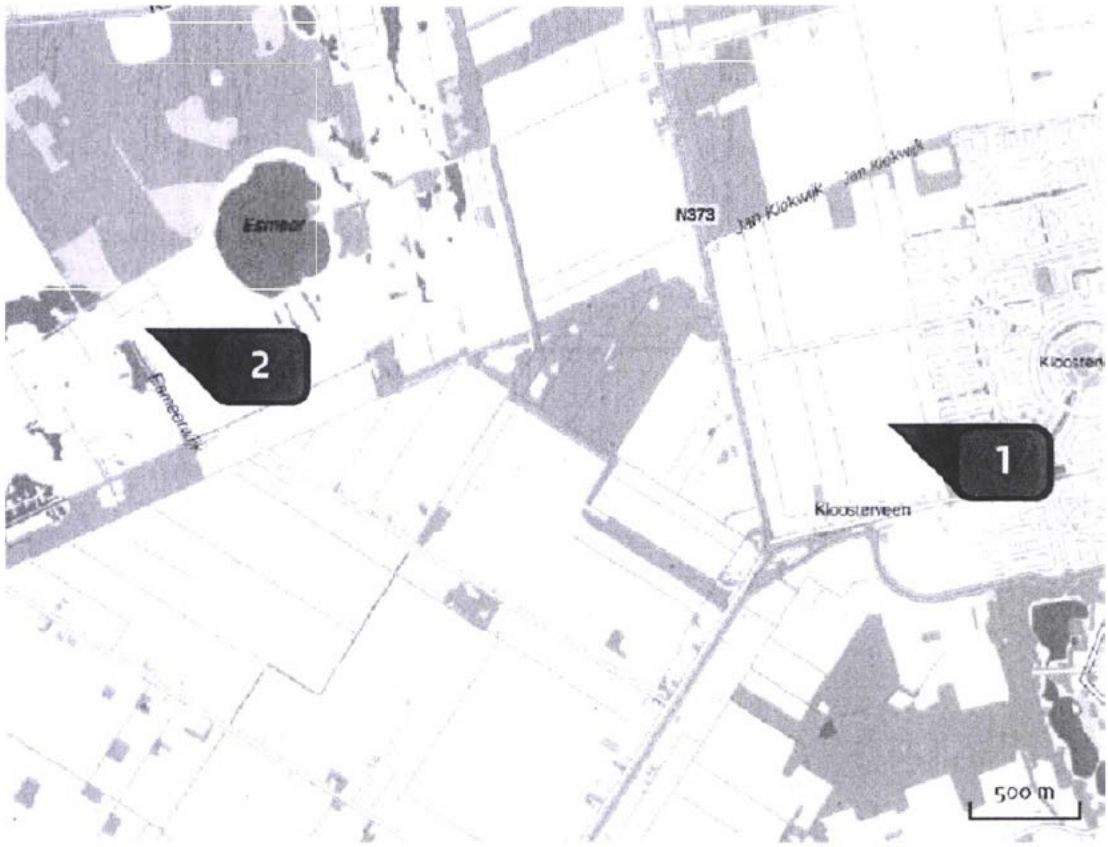

Emissie
Beoogde Situatie

	Bron Sector	Emissie NH3	Emissie NOx
1	Woningen Wonen en Werken | Woningen		436,60 kg/j
2	Netwerk Wegverkeer | Snelwegen	84,01 kg/j	1.026,11 kg/j

Resultaten PAS-gebieden (mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage *	Ontwikkelingsruimte beschikbaar?
Fochteloërveen	0,53	✔
Norgerholt	0,30	✔
Witterveld	0,08	✔

✔ Ontwikkelingsruimte beschikbaar

✘ Geen ontwikkelingsruimte beschikbaar

* Als de hoogste depositietoename per aatsvlak niet op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting ligt dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven

2-7-2019/12:43:56/10927/0042

Resultaten per habitattype (mol/ha/j)

Fochteloërveen

Habitattype	Hoogste bijdrage *	Ontwikkelingsruimte beschikbaar?
ZGH7120ah Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,53	✔
H7120ah Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,36	✔
H9999:23 Habitattype onbekend/onzeker KDW op basis meest kritische aangewezen type (H7120;H7110A)	0,08	✔
H4030 Droge heiden	0,06	✔

Norgerholt

Habitattype	Hoogste bijdrage *	Ontwikkelingsruimte beschikbaar?
H9120 Beuken eikenbossen met hulst	0,30	✔

Witterveld

Habitattype	Hoogste bijdrage *	Ontwikkelingsruimte beschikbaar?
H7120ah Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,08	✔

✔ Ontwikkelingsruimte beschikbaar

✘ Geen ontwikkelingsruimte beschikbaar

* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting tussen haakjes aangegeven

Emissie (per bron)
Beoogde Situatie

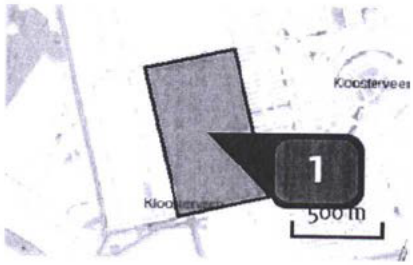

Naam	Woningen
Locat e (X Y)	229750, 557367
U tstoothoogte	11,0 m
Opperv akte	41,0 ha
Spre d ng	5,5 m
Warmte nhoud	0,000 MW
empore e var at e	Continue emissie
NOx	436,60 kg/j

Naam	Netwerk
Locat e (X Y)	226364, 557805
NOx	1.026,11 kg/j
NH_3	84,01 kg/j

2-7-2019/12:43:56/10927/0043

Disclaimer

De n t at efnemer s ze f verantwoorde k voor de kwa te t van de pro ect nvoer en de aanvraag wordt getoetst door het bevoegd gezag De e genaar van AER US aanvaardt geen aansprake khe d voor de nhoud van de door de gebru ker aangeboden nformat e AER US s een gereg streerd hande smerk n Europa A e rechten d e n et exp c et worden ver eend z n voorbehouden

Rekenbasis

Deze bereken ng s tot stand gekomen op bas s van

AER US vers e 2016L_20180926_2a474e88d4

Database vers e 2016L_20170828_c3f058f00f

Voor meer nformat e over de gebru kte method ek en data z e https //www aer us n /n /factsheets/u t eg

2-8-2019/9:23:33/11346/0020

PROVINCIE DRENTHE
No.:
Ingek.: 02 AUG. 2019
TEAM:
TE BEH. DOOR:
DWS: | G.AFD.:

de Rechtspraak
Rechtbank
Noord-Nederland

Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen

Afdeling bestuursrecht

bezoekadres
Guyotplein 1
9712 NX Groningen
Openingstijden van
08.30-17.00 uur

correspondentieadres
Postbus 150
9700 AD Groningen

t (088) 361 14 35 algemeen
t (088) 361 13 33 belasting
f (088) 361 02 26 algemeen
f (088) 361 02 37 belasting
www.rechtspraak.nl

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

datum	1 augustus 2019
onderdeel	Team WABO (milieu), BK en overig
contactpersoon	[redacted]
doorkiesnummer	(088) [redacted]
ons kenmerk	zaaknummer LEE 19 / 2381 NATUUR
uw kenmerk	201802553-00823327
bijlage(n)	
faxnummer afdeling	(088) 361 02 37
onderwerp	het beroep van Natuur en Milieufederatie Drenthe e.a. te Assen

Geachte heer/mevrouw,

Over het beroep met zaaknummer LEE 19 / 2381 NATUUR deel ik u het volgende mee.

De rechtbank heeft nieuwe stukken aan het dossier toegevoegd. Ik stuur u hiervan een kopie.

Ik verzoek u **binnen één week** na de datum van verzending van deze brief te reageren op het uitstelverzoek.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

[redacted]
de griffier

[redacted]

2-8-2019/9:23:33/11346/0021

Ag

Hertenkamp 6
9401 HL Assen
telefoon (0592) 311 150

e-mail info@nmfdrenthe.nl
www.nmfdrenthe.nl
IBAN NL68 RABO 0170 5159 07

natuur en milieu federatie drenthe

Rechtbank Noord-Nederland
t.a.v. Afdeling bestuursrecht
Postbus 150
9700 AD GRONINGEN

Per aangetekende post

INGEKOMEN
31 JULI 2019
Rechtbank Noord-Nederland
Afdeling Bestuursrecht

Datum: 29 juli 2019
Betreft: Verzoek om aanhouden behandeling beroep tegen vergunning Wet natuurbescherming voor uitbreiden woonwijk Kloosterveen
Zaaknummer LEE 19 / 2381 NATUUR

Geachte heer/mevrouw,

Op 1 juli jl. hebben wij beroep ingesteld tegen de vergunning Wet natuurbescherming voor het uitbreiden van de woonwijk Kloosterveen in Assen met 500 woningen.
Wij verzoeken u om de behandeling van het beroep voorlopig aan te houden, omdat wij in goed overleg zijn met de provincie Drenthe en de gemeente Assen over de vergunning Wet natuurbescherming voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen. De onderwerpen van overleg zijn de stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden, de aanwezigheid van foerageergebieden voor overwinterende watervogels en de mate van verstoring van broedvogel- en niet-broedvogelsoorten, waaryoor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen is aangewezen.

Wanneer wij met de provincie Drenthe en de gemeente Assen tot overeenstemming komen, zullen de gemaakte afspraken juridisch worden geborgd. Dit zou betekenen dat het voeren van een beroepsprocedure tegen de vergunning Wet natuurbescherming achterwege kan worden gelaten.

Vanwege de vakantieperiode en gezien het feit dat bij het overleg meerdere partijen betrokken zijn en de te maken afspraken in overleg met juridische adviseurs geborgd zullen moeten worden, hebben wij voor het overleg meer tijd nodig. In dit kader verzoeken wij u de behandeling van het beroep aan te houden.

Wij vertrouwen erop dat vanuit de provincie Drenthe en de gemeente Assen geen bezwaren zijn tegen het aanhouden van de behandeling. Voor eventuele vragen kunt u contact opnemen met de heer Arnout Venekamp, teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving bij de provincie Drenthe (a.venekamp@drenthe.nl, tel. 0592-[redacted]) of [redacted] gebiedsontwikkeling bij de gemeente Assen [redacted]@assen.nl, tel. 0592-366911).

CBF VOOR GOEDE DOELEN

Samen voor een mooi en duurzaam Drenthe.

2-8-2019/9:23:33/11346/0022

natuur en milieu federatie drenthe

Omdat we te laat zijn voor een verzoek om uitstel voor het indienen van de gronden van beroep, hebben wij in de bijlage wel de gronden voor ons beroep bijgevoegd.

Hoogachtend,
Natuur en Milieufederatie Drenthe
mede namens Vereniging Natuurmonumenten

[redacted]

[redacted] *Voedzaam, Mooi en Natuurlijk Drenthe*

2-8-2019/9:23:33/11346/0023

natuur en milieu federatie drenthe

Bijlage De gronden van het beroep tegen vergunning Wet natuurbescherming voor uitbreiden woonwijk Kloosterveen,
Zaaknummer LEE 19 / 2381 NATUUR

De uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen leidt tot een toename aan stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden Fochteloërveen, Norgerholt en Witterveld, waarbij de hoogste depositie plaatsvindt op het Fochteloërveen. Het Fochteloërveen bevat stikstofgevoelige habitattypen. Uit de gebiedsanalyse blijkt dat alle habitattypen nu al sterk overbelast zijn met stikstof.

Bij het verlenen van de vergunning heeft de provincie Drenthe gebruik gemaakt van de passende beoordeling en de gebiedsanalyses die voor het Programma Aanpak Stikstof (PAS) zijn opgesteld. Hiermee zouden significant negatieve effecten voor dit initiatief zijn uitgesloten. Bij uitspraak van 29 mei jl. heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State echter geoordeeld dat het PAS en de passende beoordeling die ten grondslag ligt aan het PAS niet als basis voor toestemming mogen worden gebruikt nu deze niet in overeenstemming zijn met de vereisten van art. 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn. Hieruit volgt dat de vergunning onrechtmatig is verleend. De effecten van de stikstofdepositie zullen alsnog passend beoordeeld moeten worden.

provincie Drenthe

Verstoring van en oplossingen voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen

NATURA 2000

Van: [redacted] provincie Drenthe
Datum: 29-09-2020

Inleiding

De provincie Drenthe wil in samenwerking met de gemeente Assen en partners (Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Drenthe) inzicht hebben in de (toekomstige) verstoringsbronnen die zich voordoen in en direct rondom de foerageergebieden, de effecten hiervan op de instandhoudingsdoelen en de mogelijke mitigerende maatregelen voor de niet broedvogels (kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans, kolgans, slobeend en wintertaling) rondom het Fochteloërveen. De ondertussen kenmerkende kraanvogel wordt eveneens meegenomen in het onderzoek als broedvogel en niet-broedvogel.

Aanleiding voor het gevraagde onderzoek is het niet halen van aantallen van de gestelde instandhoudingsdoelen voor de kleine zwaan en wilde zwaan, het gegeven dat er verschillende ontwikkelingen plaatsvinden rondom het Fochteloërveen, de indicatie dat er in de afgelopen jaren meer verstoring plaatsvindt van foerageergebieden van de zwanen en dat het klimaat verandert. Deze (nieuwe) ontwikkelingen leiden tot de hypothese dat er (op termijn) niet afdoende foerageergebied beschikbaar is om de gestelde aantallen te faciliteren.

De opdrachtgever vraagt voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen:

- Een beschrijving en analyse op basis van de huidige beschikbare data
    - Een analyse van het tot stand komen van het instandhoudingsdoel
    - Een analyse van de trend van de soorten in het licht van de instandhoudingsdoelen, waarbij gebruik wordt gemaakt van dezelfde gegevens als gebruikt tijdens het aanwijzen van het gebied
    - Een interpretatie van de trend van de soorten volgend uit de data van de WetlandWacht en Sovon.
- Een inschatting op basis van wetenschappelijke bronnen van de (verwachte) effecten van klimaatverandering op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen.
- Een discussie over de verschillende methoden voor het berekenen van foerageergebied en de te hanteren data in het uit te voeren onderzoek. Deze discussie vindt in de begeleidingsgroep plaats onder leiding van de opdrachtnemer op basis van de bovengenoemde analyses. De begeleidingsgroep bepaalt op basis van de discussie de basis waarop de rest van de studie wordt gerapporteerd.
- De uiteenzetting van de verplichting voor de provincie Drenthe voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen zoals geformuleerd in het aanwijzingsbesluit.
- Een analyse van het landgebruik (gespecificeerd in leefgebied (foerageergebied)) in de afgelopen jaren vanaf het moment van aanwijzen van het gebied aan de hand van bijvoorbeeld de gegevens van bestand bodemgebruik, landgebruik Nederland en registratie gewassen. Dit zowel voor binnen het Natura 2000 gebied als erbuiten tot 10 kilometer omtrek.
- Een overzicht van ruimtelijke ontwikkelingen vanaf het moment van aanwijzen van het gebied en trend van (vermeende) toekomstige ontwikkelingen. Hiertoe worden vanuit het onderzoek aan de partnergemeenten een vraag uitgedaan. Op basis hiervan wordt een prognose voor de

toekomst gemaakt van liggende aanvragen op potentiele foerageergebieden. De reikwijdte van de vraag gaat tot 10 kilometer omtrek.
- Een analyse van de ontwikkeling van verschillende objectief te analyseren verstoringsfactoren door vliegverkeer, recreatie, jacht en/of schadebestrijding, overig gebruik van wegen & percelen en andere vormen van mogelijke actieve verstoring (op basis van gegevens van de luchthaven, vervoersbewegingen en andere historisch aantoonbare data).
- Een doorzicht van de ontwikkeling van (mogelijke) verstoringsfactoren vliegverkeer, recreatie, woningbouw (in ieder geval de 2500 woningen Kloosterveen) jacht en/of schadebestrijding, overig gebruik van wegen & percelen en andere vormen van mogelijke actieve verstoring.
- Een analyse van de hoeveelheid foerageergebied i.r.t. het instandhoudingsdoel op basis van een aangepaste methode voor het bepalen van de beschikbare hoeveelheid foerageergebied aangepast op de verstoringsfactoren (dit kan een weging zijn). Hiervoor komt de opdrachtnemer met een voorstel aan de begeleidingsgroep, waar deze na discussie (evt gewijzigd) vastgesteld wordt en in de verdere studie wordt gehanteerd.

  Noot kraanvogel: Voor de kraanvogel geldt als broedvogel nog geen instandhoudingsdoel. Naar verwachting zal er voor de soort een behoudsdoelstelling worden vastgesteld voor het leefgebied voor het aantal paar op het moment van toevoegen van het doel. Voor deze studie kan het aantal broedparen in 2019 worden gehanteerd. Voor de soort als niet-broedvogel wordt ook uitgegaan van een behoudsdoelstelling. Voor deze studie kan daarbij het gemiddelde seizoen maximum (gemiddelde van de maximale aantallen die in de afgelopen vijf jaren zijn geteld in het gebied) worden gehanteerd.

Volgend op de verschillende analyses ontvangt de opdrachtgever een voorstel voor verstoring-werende maatregelen inclusief een begroting en een indicatie van de impact van het te behalen effect, en de kosten van het realiseren van de borging.

Ten minste worden de voor- en nadelen van de volgende opties beoordeeld:
- Het aanwijzen van foerageergebieden
- Een intensivering en verschillende mogelijkheden van de handhaving
- Het (tijdelijk) afsluiten van schouwpaden, fietspaden, wegen, weilanden/akkers
- Het plaatsen van houtwallen of -singels langs meerdere ontsluitingen
- Het actief inrichten van agrarisch natuurbeheer ten behoeve van de foerageerfunctie van de soorten
- Het actief voorlichten van eigenaren en omgeving over de bijdrage aan verbetering van de foerageermogelijkheden.

In uw projectvoorstel geeft u aanvullend aan welke kansen/analyses u nog meer ziet en afgewogen dienen te worden in dit project om tot een goede keuze te komen.

In het overzicht van verstoring werende maatregelen staat de ecologische effectiviteit van de verstoring werende maatregelen centraal. Daarnaast wordt ook ingegaan op de verwachte kosten/uren die gemoeid gaan met de verschillende oplossingen. Dit zowel voor de

opdrachtgever als mogelijke kosten die in de omgeving gemaakt moeten worden (bijv. inkomstenderving/ maatschappelijke impact).

Aan het einde van dit onderzoek worden meerdere scenario's geschetst die het bevoegd gezag kan uitvoeren om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en/of verslechtering te voorkomen. Daarbij zijn deze zo opgesteld dat bij de keuze tussen de scenario's rekening kan worden gehouden met de verwachte kosten en maatschappelijke acceptatie. Voorafgaande aan het bepalen van de scenario's wordt afgestemd met de begeleidingsgroep.
Gedacht kan worden aan:

- ecologisch beste scenario,
- maatschappelijk verantwoorde scenario,
- meest economisch voordelige scenario.

Bij afronding van de opdracht heeft de opdrachtgever ten minste inzicht in:

- de trend van de verschillende soorten,
- de trend van verstoring,
- de trend van het foerageergebied en
- meerdere scenario's voor de oplossing van eventuele knelpunten die uit het onderzoek naar voren komen.

Governance

De opdracht zal worden aanbesteed door de provincie Drenthe en de gemeente Assen. De opdracht zal worden begeleid door de begeleidingsgroep bestaande uit de provincie Drenthe, gemeente Assen, Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten. Omdat het onderzoek door het ecologisch bureau onafhankelijk is, zal het doel van de begeleidingsgroep zijn om voor input te zorgen. De onafhankelijk voorzitter is ervoor verantwoordelijk dat alle deelnemers van de begeleidingsgroep hun input kunnen leveren en dat duidelijk wordt vastgelegd waar partijen consensus over hebben en waar eventueel verschillende opvattingen over bestaan. Om de begeleidingsgroep mee te nemen in het onderzoek worden ten minste drie besprekingen gehouden.
Te weten:

- een startbespreking
- tussentijdse update waarbij eventueel bijsturing mogelijk is (evt. nog een 2e update van het onderzoek)
- de begeleidingsgroep wordt in de gelegenheid gesteld om op het 1e conceptrapport en het definitieve conceptrapport te reageren.
- eindbespreking voorafgaande aan de definitieve oplevering.
- Het onderzoeksvoorstel en het resultaat zal eveneens worden gedeeld met de adviesgroep Natura 2000 van de provincie Drenthe en met de provincie Friesland en gemeenten Midden-Drenthe, Noordenveld en Ooststellingwerf. Daarmee worden alle betrokken organisaties geïnformeerd.

Bronnen (richtinggevend)

Er wordt onder meer gebruik gemaakt van:

- Beheerplan Natura 2000 Fochteloërveen

- het aanwijzingsbesluit Fochteloërveen

  Wijze van citeren: SOVON & CBS 2005. Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk.
- SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Leeswijzer Natura 2000 profielen
- Notitie Zwanen Fochteloërveen, Verstoring kleine en wilde zwaan in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen, Prolander 2019
- Bestand Bodemgebruik Nederland
- Landgebruik Nederland
- Basisregistratie gewassen
- Ruimtelijkeplannen.nl en gegevens gemeenten over aanvragen

Bijlagen
De volgende bijlagen maken onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst of worden dat na gereedkomen daarvan. Zij worden daartoe mede door partijen geparafeerd voor zover dat nog niet is geschied en voor zover de bijlagen bij het aangaan van deze overeenkomst al gereed zijn.
Deze overeenkomst en de daarbij behorende bijlagen worden geacht elkaar aan te vullen. In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van deze overeenkomst en de bijlagen, prevaleren de bepalingen van de overeenkomst.

Bijlagen:
1) opdracht: "Verstoring van en oplossingen voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen" d.d. 29 september 2020
2) 6:19 Awb besluit van 10 augustus 2020 (aangepaste natuurvergunning Kloosterveen)

Opgemaakt in meervoud,

Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, *vertegenwoordigd door* J.N. Kuipers

plaats : Assen
datum : 9 oktober 2020
handtekening : [redacted]

Vogelbescherming Nederland, *vertegenwoordigd door*
plaats : Driebergen
datum : 20 [redacted]
handtekening : [redacted]

de Natuur en Milieufederatie Drenthe, *vertegenwoordigd door*
plaats : Assen
datum : 9 oktober 2020
handtekening [redacted]

de Natuurmonumenten, *vertegenwoordigd door*
plaats : Ruinen
datum : 7 oktober 2020
handtekening [redacted]

de gemeente Assen, *vertegenwoordigd door*
plaats : Assen
datum : 8-10-2020
handtekening : [redacted]

M.L.J. Out

PRIVAATRECHTELIJKE OVEREENKOMST
Inzake maatregelen Fochteloërveen.

Ondergetekenden,
Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe handelend ter uitvoering van de artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming waarbij zij ervoor zorg draagt dat in hun provincie de instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen om verslechtering te voorkomen *worden getroffen die nodig zijn voor Natura 2000-gebieden.*

en

Vogelbescherming Nederland

en

Natuur en Milieufederatie Drenthe

en

Natuurmonumenten

en

De gemeente Assen,
Gemeente Assen, te dezen krachtens artikel 171 van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer M.L.J. Out, burgemeester, handelende ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van 6/10/2020, nummer ....., hierna te noemen "de gemeente"
BB00403/124463

tezamen te noemen 'partijen';

overwegende:

Aanleiding
Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben vanuit hun rol als vergunningverlener op grond van de Wet natuurbescherming een natuurvergunning verleend aan de gemeente Assen voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen (deelgebied Kloosterakker) met 500 woningen. Tegen deze natuurvergunning hebben Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie Drenthe en Natuurmonumenten beroep aangetekend bij de Rechtbank Noord-Nederland. De beroepsschriften hebben betrekking op de onderwerpen "stikstof" en "foerageergebieden". Ten aanzien van het aspect stikstof zijn partijen het erover eens dat de natuurvergunning voor dit onderdeel moest worden aangepast. De vergunning was immers gebaseerd op de PAS welke op 29 mei 2019 is vernietigd. Partijen zijn verdeeld over de vraag "welk effect de uitbreiding van het Kloosterveen heeft op de foerageergebieden". De behandeling van de beroepsschriften is aangehouden omdat partijen een minnelijk traject gestart zijn. Deze gesprekken hebben geleid tot afspraken tussen de partijen. Deze afspraken worden middels deze overeenkomst

privaatrechtelijk vastgelegd. Dit biedt iedere partij de zekerheid dat invulling en uitvoering wordt gegeven aan datgene wat is afgesproken.

Partijen komen het volgende overeen:

Artikel 1 Stikstof
De gemeente Assen heeft, vanwege het wegvallen van de PAS systematiek en daarmee de huidige onderbouwing, een nadere onderbouwing voor het onderdeel stikstof bij de provincie aangeleverd. Op basis hiervan heeft de provincie een 6:19 Awb besluit geschreven waarmee de natuurvergunning voor het onderdeel stikstof wordt aangepast (zie bijlage 2). Ten aanzien van stikstof is door Gedeputeerde Staten van Drenthe depositieruimte toegedeeld vanuit het Stikstofregistratiesysteem waarmee verzekerd is dat er geen toename van stikstof ontstaat als gevolg van de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen met 500 woningen. Dit besluit is verzonden naar de rechtbank Noord-Nederland en de overige partijen.

Artikel 2 Maatregelen voor vogels
a) Gedeputeerde Staten van Drenthe zullen een ecologisch bureau opdracht geven, zoals afgesproken met partijen, conform de opdracht "Verstoring van en oplossingen voor de niet-broedvogels en de kraanvogel als broedvogel van het Fochteloërveen" (hierna: de opdracht).
b) De opdracht maakt onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst. Voor de inhoud daarvan wordt kortheidshalve verwezen naar bijlage 1.
c) De kosten van de opdracht (de eindafrekening) wordt voor 50% gedragen door de Gedeputeerde Staten van Drenthe en voor 50% door de gemeente Assen.
d) De opdracht zal als datum voor de oplevering uiterlijk maart 2021 krijgen.
e) De opdracht behelst een onafhankelijk onderzoek en zal begeleid worden door een begeleidingsgroep samengesteld door de provincie Drenthe, de gemeente Assen, Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten zoals omschreven in de opdracht. De begeleidingsgroep staat onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Omdat het onderzoek door het ecologisch bureau onafhankelijk is, zal het doel van de begeleidingsgroep zijn om voor input te zorgen. De onafhankelijk voorzitter is ervoor verantwoordelijk dat alle deelnemers van de begeleidingsgroep hun input kunnen leveren en dat duidelijk wordt vastgelegd waar partijen consensus over hebben en waar eventueel verschillende opvattingen over bestaan.
f) Na de afronding van de opdracht komen partijen ambtelijk bijeen om de verdere uitwerking van de voorgestelde maatregelen door te spreken en zal een voorstel (met een concreet plan van aanpak inclusief een analyse van het probleem, een uiteenzetting van de maatregelen die zijn voorgesteld en die uitgevoerd gaan worden, tijdspad en begroting) aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd inclusief een advies van de betrokken partijen. Gedeputeerde Staten van Drenthe zal op basis hiervan besluiten over het vervolgproces.
g) Op grond van artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming zullen Gedeputeerde Staten van Drenthe zo snel mogelijk de uit het onderzoek naar voren komende maatregelen uitvoeren die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te halen en verslechtering te voorkomen. De uit te voeren maatregelen worden na het onderzoek op termijn gezet.
h) Als uit de uitwerking van de opdracht blijkt dat het aanwijzen van foerageergebieden noodzakelijk is, zetten Gedeputeerde Staten van Drenthe zich in deze via een gebiedsproces te realiseren en duurzaam te borgen, zo nodig in besluiten en beleid. In dat geval stellen Gedeputeerde Staten van Drenthe hiervoor

voldoende middelen beschikbaar en zorgen voor voldoende communicatie over het proces en inhoud ten behoeve van belanghebbenden. De provincie draagt zorg voor een strakke regie en tijdbewaking van het gebiedsproces.
i) De opgedane kennis uit de uitwerking van de opdracht en de daaruit voortvloeiende maatregelen zullen worden verwerkt in het beheerplan bij de eerstvolgende herziening.

Artikel 3 Natuurvergunning
a) Nadat uitvoering is gegeven aan artikel 1 en artikel 2, sub a van deze overeenkomst zullen Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en Vogelbescherming Nederland de door hun ingediende beroepen tegen de natuurvergunning voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterakker met 500 woningen bij de Rechtbank Noord-Nederland intrekken.
b) Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie Drenthe en Natuurmonumenten spreken de intentie uit af te zien van een gerechtelijke procedure tegen toekomstige natuurvergunningen voor de uitbreiding van Kloosterveen binnen het plangebied van de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035 voor het onderdeel foerageergebieden. Dit zolang die uitbreiding binnen de 2500 woningen blijft conform de Structuurvisie en in de passende beoordeling(en) worden betrokken de effecten op de foerageergebieden en de rust- en slaapplaatsen van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten en de kraanvogel:

- van toename van recreatie door de uitbreiding van Kloosterveen;
- van bestaande verstoringsbronnen waaronder die zijn genoemd in het Natura 2000-beheerplan (recreatie, laagvliegende (les)vliegtuigen en helikopters, faunabeheer en jacht);
- van verstoring zoals die op basis van andere plannen of projecten die vergund zijn of waarvoor bij de provincie reeds een vergunning is aangevraagd, kunnen worden verwacht.

Definitieve afspraken worden gemaakt en gekoppeld aan de afronding van het onderzoek (zoals omschreven onder artikel 2 lid e) en nadat is voldaan aan hetgeen staat in artikel 2 lid f van deze overeenkomst en gekoppeld aan het besluit van Gedeputeerde Staten dat ze het plan van aanpak gaan uitvoeren. Na het tekenen van deze overeenkomst eind september/begin oktober kan de gemeente Assen direct de bouw van de 500 woningen in gang zetten.

Artikel 4 Overige bevoegdheden
Het in deze overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van de gemeente en provincie onverlet. Publiekrechtelijk handelen dan wel het nalaten van publiekrechtelijk handelen door de gemeente en provincie zal derhalve nimmer een tekortkoming bij de uitvoering van de overeenkomst kunnen vormen.

Artikel 5 Onvoorziene omstandigheden
In geval van onvoorziene omstandigheden treden partijen in overleg om tot een oplossing te komen.

Artikel 6 Einde overeenkomst
Deze overeenkomst eindigt zodra aan alle rechten en verplichtingen over en weer uit deze overeenkomst is voldaan.

Artikel 7
Op deze overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing.

Assen, 10 augustus 2020
Ons kenmerk 201802553-00895437

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE VERGUNNING OP BASIS VAN ARTIKEL 2.7, LID 2, VAN DE WET NATUURBESCHERMING (Wnb)

Vergunninghouder	:	Gemeente Assen
Bouwlocatie	:	Nieuwbouwlocatie Kloosterakker (onderdeel van Kloosterveen)
Activiteit	:	het oprichten en gebruiken van de woningbouwlocatie Kloosterakker fase 1 (hierna te noemen Kloosterveen), inclusief aanleggen waterberging.

Aangevraagde situatie
Het voorgenomen project betreft een uitbreiding ten westen van de huidige woonwijk Kloosterveen in Assen met ca. 70 hectare (bruto) en 500 woningen. Deze uitbreiding is bedoeld om te kunnen voorzien in de toekomstige woningbehoefte voor Assen. In deze vergunning wordt een uitbreiding gevraagd voor de realisatie van 500 nieuwe woningen evenals een deel van de aanleg van een waterberging zone langs de Norgervaart.

Besluit
Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (bijlage 1), de AERIUS-berekeningen, de SSRS-reserveringsbevestiging, een Wnb-vergunning voor het onderdeel Natura 2000 te verlenen en depositieruimte als bedoeld in artikel 2.5 Rnb toe te delen voor bovengenoemde woningbouwlocatie onder de volgende voorschriften:

A. Op de hierboven vermelde woningbouwlocatie dient het voornemen te worden uitgevoerd zoals in deze beschikking en de bijbehorende stukken staat aangegeven.
B. De houder van deze beschikking dient binnen zes jaar na het onherroepelijk worden van dit besluit het project te hebben gerealiseerd.

Ten behoeve van dit project hebben wij eerder een besluit genomen. Dit besluit strekt tot vervanging van het besluit van 20 mei 2019 met 201802553-00822327. Tegen dat besluit is door de Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie Drenthe en Natuurmonumenten beroep ingediend dat momenteel aanhangig is bij de Rechtbank Noord-Nederland met kenmerk LEE 19 / 2381 NATUUR en LEE 19 / 2334 NATUUR. Op grond van artikel 6:19 Algemene wet bestuursrecht hebben die beroepen van rechtswege mede betrekking op dit besluit. Om deze reden sturen wij derhalve een afschrift van dit besluit naar de Rechtbank Noord-Nederland en naar de indieners van de beroepsschriften.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

A. Venekamp,
Teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Voorgezien:

Bij correspondentie verzoeken wij u het zaaknummer 201802553 te vermelden.

Afschrift aan:
- vergunninghouder
- Rechtbank Noord-Nederland, Postbus 150 9700 AD Groningen
- Vogelbescherming Nederland, Postbus 925 3700 AX Zeist
- Natuur en Milieufederatie Drenthe , Hertenkamp 6 9401 HL Assen
- Natuurmonumenten, Oude Benderseweg 14 7963 PX Ruinen
- het College van Gedeputeerde Staten van Fryslân (digitaal)

Beroep

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit kunnen binnen zes weken na publicatie van deze beschikking beroep indienen bij Rechtbank Noord-Nederland. Voor meer informatie over de beroepsprocedure zie http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften/.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

De vergunninghouder heeft Sweco gemachtigd voor deze aanvraag.

De in bijlage 1 van het vernietigde besluit van 20 mei 2019 genoemde, bij de aanvraag behorende stukken, maken onderdeel uit van deze vergunning. Wij hebben op 26 maart, 3 april 21 april, 29 mei en 2 juni 2020 aanvullende documenten ontvangen, waarmee de aanvraag is aangevuld. Deze aanvullende documenten zijn ook onlosmakelijk met de aanvraag verbonden:

- Nieuwe passende beoordeling niet broedvogels Fochtelooerveen (5 maart 2020, door provincie ontvangen op 26 maart 2020);
- Aanvullingen op aanvraag (3 april 2020, door provincie ontvangen op 3 april 2020);
- 6 AERIUS rekenresultaten voor de 6 bouw- en gebruiksjaren (30 maart 2020, door provincie ontvangen op 3 april 2020);
- GML bestand AERIUS scenario berekening worst case per hexagoon 2021-2026 (door provincie ontvangen op 3 april 2020
- Excel bestand met detailinformatie over uitgangspunten (30 maart 2020, door provincie ontvangen op 21 april 2020);
- Uitgangspunten en resultaten AERIUS-berekeningen versie 2 (3 april 2020, door provincie ontvangen op 21 april 2020);
- Aangepaste GML van AERIUS berekening gebruiksfase 2030 (door provincie ontvangen op 29 mei 2020);
- Toelichting op correctie parkeerplaats (28 mei 2020, door provincie ontvangen op 2 juni 2020)
- Mail SSRS-reserveringsbevestiging (15 juli 2020)

2. Wettelijke bepalingen

Voor elk project dat zonder toestemming op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb wordt gerealiseerd en niet is vrijgesteld van de vergunningplicht (artikel 2.9 Wnb), moet het bevoegd gezag beoordelen of toestemming kan worden verleend op grond van artikel 2.7, tweede lid jo. artikel 2.8, van de Wnb.

Op grond van artikel 1.10, lid 3 Wnb dienen wij bij het afgeven van een vergunning op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de vergunning anders vorm te geven.

In artikel 5.5a, derde lid, Wnb is bepaald dat depositieruimte kan worden toegedeeld in een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid Wnb. Op 13 maart 2020 heeft minister van LNV de Regeling natuurbescherming (Rnb) gewijzigd. Daarin is het stikstofregistratiesysteem toegevoegd. In paragraaf 6 van deze toelichting gaan wij hier nader op in.

3. Bevoegd gezag

In de Wnb is vastgelegd dat er voor besluiten met effecten op Natura 2000-gebieden altijd sprake is van één bevoegd gezag (1.3 Wnb). Dit zijn de Gedeputeerde Staten van de provincie waar de andere handeling (in hoofdzaak) wordt verricht. Omdat de handeling in dit geval (in hoofdzaak) plaatsvindt op het grondgebied van de provincie Drenthe zijn wij bevoegd te beslissen. Bij ons besluit nemen wij ook de gevolgen voor Natura 2000-gebieden mee die buiten onze provinciegrens liggen. In een dergelijk geval besluiten wij in overeenstemming met Gedeputeerde Staten van die andere provincie (1.3, derde lid, Wnb).

Er is in interprovinciaal overleg afgesproken dat, als er vier weken na het nemen van het ontwerpbesluit geen inspraak geleverd is door deze betreffende provincies, er stilzwijgende instemming verleend wordt. Wij hebben (naar aanleiding van ons ontwerpbesluit) geen inspraak ontvangen en hebben daarmee instemming van de overige provincies ten aanzien van de vergunning voor dit project.

4. Bepalen vergunningplicht

Op basis van de aangeleverde AERIUS-berekeningen hebben wij vastgesteld dat de aangevraagde situatie meer dan 0,00 mol/ha/ja stikstofdepositie veroorzaakt op meerdere Natura 2000-gebieden. Daarnaast is er sprake van mogelijke overige effecten op het Natura 2000 gebied, het Fochteloërveen door het verdwijnen van foerageergebied van gekwalificeerde soorten zoals aangewezen voor dit gebied. Zodoende is er sprake van een project dat een significant effect kan hebben op een Natura 2000-gebied. Gelet hierop is er sprake van een vergunningplicht op basis van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb.

5. Uitgangssituatie (referentiesituatie)

Het voornemen betreft een nieuwe activiteit en heeft zodoende geen referentiesituatie. Op grond van de beleidsregels intern en extern salderen zoals vastgelegd in de "beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe" kan de vergunning zodoende niet worden verleend op grond van intern salderen. In de bij de aanvraag behorende AERIUS-berekeningen is zodoende geen vergelijking gemaakt met een referentiesituatie.

6. Stikstofregistratiesysteem

In deze paragraaf leggen wij de werking van het stikstofregistratiesysteem (SSRS) uit. Verder gaan wij in op de wettelijke basis van dit systeem en de gereserveerde depositieruimte.

Het SSRS registreert de positieve effecten van maatregelen in de vorm van een reductie van de stikstofdepositie voor elke locatie (per hexagoon met een oppervlakte van een hectare) van voor stikstof gevoelige habitats (typen natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten) in Natura 2000-gebieden waar de positieve effecten zich voordoen. De depositieruimte wordt berekend met de versies van OPS en SRM2 die ook geïmplementeerd zijn in AERIUS Calculator versie 2019A. Hierdoor wordt enerzijds nauwkeurig inzichtelijk gemaakt hoeveel en waar depositieruimte ontstaat door genomen maatregelen, en hoeveel en waar deze ruimte wordt toebedeeld voor een specifiek project.

De toename op de betrokken locatie van de stikstofdepositie als gevolg van het project wordt dus weggestreept tegen de in het SSRS opgenomen vermindering van de stikstofdepositie op dezelfde locatie als gevolg van de aan het SSRS gekoppelde maatregelen. In het nieuwe artikel 2.5 Rnb wordt in dit verband gesproken over 'toedeling' van depositieruimte.

Het SSRS is een gesloten systeem waarvoor specifieke maatregelen worden genomen voor het toestaan van specifieke projecten, waarbij er tevens 30% afroming plaatsvindt voor natuur. De bronmaatregelen zijn genoemd in artikel 2.4 Rnb, de projecten waarvoor een beroep kan worden gedaan op het systeem (woningbouw en infrastructuur) in het nieuwe artikel 2.2 Rnb. In artikel 2.3, tweede lid is bepaald dat een natuurvergunning kan worden verleend met gebruikmaking van in het register opgenomen depositieruimte. In artikel 2.6, eerste lid, is bepaald dat nooit meer depositieruimte voor reservering of toedeling kan worden gebruikt dan op dat moment in het SSRS beschikbaar is: er kan geen ruimte worden 'geleend' die er (nog) niet is.

Ingevolge artikel 2.5, vierde lid Rnb kan depositieruimte slechts worden toegedeeld voor zover deze eerder is gereserveerd. Deze systematiek, van het vooraf reserveren van depositieruimte, voorkomt

dat depositieruimte die beschikbaar is op het moment van ontvangst van de aanvraag om de vergunning, niet meer beschikbaar is ten tijde van de vergunningverlening.

In beginsel beslissen wij, op grond van artikel 2.8, eerste lid Rnb, over de reservering voor woningbouwprojecten in de volgorde van binnenkomst van de aanvragen voor een Natura 2000-vergunning of een omgevingsvergunning. Op grond van artikel 2.9, lid 1 van onze beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe reserveren wij alleen ruimte op grond van volledige aanvragen. Op deze systematiek van reserveren geldt gedurende de eerste zes weken na het inwerkingtreden van het SSRS voor specifieke categorieën woningbouwprojecten uitzonderingen. Voor dit project is relevant dat artikel 2.8, derde lid, onderdeel b, onder 2° Rnb, bepaald dat depositieruimte gedurende de derde tot en met zesde week tevens kan worden gereserveerd voor projecten voor de bouw van minimaal 100 woningen.

Wij hebben voor dit project op grond van artikel 2.8, eerste lid Rnb, op 3 april 2020 depositieruimte ingeboekt. Deze inboeking heeft plaatsgevonden nadat wij de ontvankelijkheid van deze aanvraag hebben beoordeeld en twee weken na openstelling van het SSRS in de Rnb. Uit deze inboeking bleek op hexagoon nummer 7474953 te weinig ruimte was in het SSRS. Uit nader onderzoek bleek dat dit hexagoon geen habitattype "Herstellende hoogvenen, actief Hoogveen" bevat (zoals het wel ingeboekt staat). Feitelijk betreft het een parkeerplaats. Deze parkeerplaats wordt momenteel gebruikt als parkeerplaats en voor de toekomst is ook er geen functiewijziging voorzien. Dus voor deze locatie is uitgesloten dat het habitattype 'Herstellende hoogvenen, actief Hoogveen' hier, nu of in de toekomst, wordt aangetroffen. Er is sprake van een onnauwkeurigheid bij de begrenzing van dit habitattype. Om deze reden is op 28 mei 2020 de AERIUS berekening aangepast. Ten slotte bepaalt de regeling dat wij alleen depositieruimte mogen reserveren voor een woningbouwproject als de woningen niet worden aangesloten op het aardgas (artikel 2.8, vierde lid). Zoals blijkt uit de aanvraag gaat het in deze om een project waarin aardgasvrije woningen worden gerealiseerd.

Om te zorgen dat alle aanvragen op een juiste wijze in de wachtrij binnen het SSRS kunnen worden behandeld, is in IPO verband besloten om alle aanvragen aan te houden tot 1 juli 2020. Ten aanzien van deze aanvraag hebben wij op 15 juli 2020 van BIJ12 een bevestiging van de SSRS-reservering ontvangen. Daarmee is op dat moment de gevraagde ruimte voor uitvoering van deze handeling definitief gereserveerd binnen het SSRS.

Toelichting uitvoeringsvoorschrift
Het is onwenselijk dat afgegeven vergunningen voor langere tijd niet-gerealiseerde capaciteit blijven bevatten. Om deze reden is voorschrift B opgenomen in de vergunning. Dit voorschrift is alleen van toepassing op de nieuwe (of gewijzigde) activiteiten. Door het opnemen van een voorschrift in vergunningen, ontstaat een basis voor het intrekken van de vergunning (op grond van artikel 5.4, eerste lid van de Wet) door het niet naleven van de voorschriften. Voor omgevingsvergunningen geldt al langere tijd wettelijk het principe dat binnen een bepaalde termijn van die vergunningen gebruik moet worden gemaakt. In het verlengde hiervan is het ook voor Wnb-vergunningen gerechtvaardigd een dergelijke realisatietermijn te stellen. Wanneer er geen mogelijkheid is om na een gestelde termijn een natuurvergunning (deels) in te trekken, kunnen er op langere termijn onverwachte en ongewenste stijgingen van de stikstofdepositie optreden wanneer de vergunning alsnog (geheel) wordt benut óf kunnen andere activiteiten beperkt worden doordat steeds rekening wordt gehouden met deposities die niet daadwerkelijk optreden. Via dit voorschrift kunnen wij na de gestelde termijn ook depositieruimte intrekken die enkel nodig is in de oprichtingsfase. Na de bouwfase kunnen wij derhalve besluiten om de extra ruimte die nodig is in de bouwfase (en die niet meer gebruikt zal worden in de gebruiksfase) in te trekken. Hiervoor is dan een apart besluit nodig.

7. Passende beoordeling

7.1 Stikstof

Bij de vergunningverlening voor dit project wordt voor het aspect stikstof een beroep gedaan op de in het SSRS voor dit project gereserveerde hoeveelheid stikstof voor de relevante Natura 2000-gebieden. De AERIUS-berekeningen waarmee aangetoond is dat er op geen enkel hexagoon van een relevant Natura 2000 gebied een toename is van stikstof, kan gezien worden als passende beoordeling voor het aspect stikstof. Dit is vergelijkbaar met een vergunning voor extern salderen. Voor het aspect stikstof kan zodoende teruggegrepen worden op de wetenschappelijke beoordeling van het SSRS. Een uitgebreide toelichting van de werking van het Stikstofregistratiesysteem is te vinden in het rapport: "Beschrijving stikstofregistratiesysteem" d.d. 16 maart 2020[1]. De negatieve effecten van de snelheidsmaatregel op de stikstofdepositie zijn ecologisch beoordeeld door Tauw in het rapport van 16 maart 2020 "Ecologische beoordeling snelheidsverlaging Rijkssnelwegen"[2] en het rapport van 1 juli 2020 "Nadere ecologische beoordeling stikstofeffecten snelheidsverlaging". Uit voornoemd rapporten blijkt dat in alle hexagonen van relevante habitattypen in Drentse Natura 2000 gebieden (en dus ook de habitattypen waar dit project effect op heeft) de stikstofdepositie als gevolg van de snelheidsmaatregel omlaag gaat. Het SSRS kan zodoende als bron (lees: de depositiewinst als gevolg van de snelheidsverlaging) worden ingezet met extern salderen voor het mogelijk maken van het project Kloosterveen. Uit de navolgende AERIUS-berekeningen en de SSRS uitvoer zal dit nader blijken.

De bij de vergunning behorende AERIUS-Calculator projecteffect berekening met kenmerk RYYFDYJNtvC3 is ingevoerd in het SSRS voor de gebruiksfase voor het rekenjaar 2030. Uit de SSRS toets blijkt dat de toename van depositie in de gebruiksfase van de gevraagde handeling op alle hexagonen in de relevante Natura 2000-gebieden wordt gedekt door de toedeling van depositieruimte vanuit het SSRS.

De bij de vergunning behorende gecombineerde AERIUS-Scenario projecteffect berekening met kenmerk RNcUSVFT18FK is ingevoerd in het SSRS voor de tijdelijke bouw- en aanlegfase en deels de permanente gebruiksfase. Deze berekening combineert de zes verschillende AERIUS-calculator berekeningen van de jaren 2021 tot en met 2026 en beschrijft daarmee een wordt case situatie voor deze fase. Uit de SSRS toets blijkt dat de toename van depositie van het aangevraagde project in deze fase op alle hexagonen in de relevante Natura 2000-gebieden gedekt door de toedeling van depositieruimte vanuit het SSRS.

Deze uitkomsten zijn op 15 juli 2020 door Bij12 bevestigd. De bevestiging maakt onderdeel uit van deze vergunning.

Hiermee zijn significant negatieve effecten op de te beschermen habitattypen en leefgebieden van soorten in alle Natura 2000-gebieden voor het onderwerp stikstof als gevolg van dit project uitgesloten.

7.2 Effecten op niet-broedvogelsoorten

Sinds het begin van de woningbouwplannen voor Kloosterveen is aandacht geweest voor de foerageerfunctie van landbouwgebieden rondom het Fochteloërveen voor de kwalificerende niet-broedvogelsoorten.

---

[1] https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2020/03/Tauw-Beschrijving-stikstofregistratiesysteem.pdf
[2] https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2020/03/Tauw-Ecologische-beoordeling-snelheidsverlaging-Rijkssnelwegen.pdf

De effecten op niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen zijn geanalyseerd in een Passende Beoordeling van 2011. In 2017, 2018 en 2019 zijn in aparte notities van Buro Bakker en Sweco aanvullingen gedaan ten aanzien van het grondgebruik, de draagkrachtcijfers en de verstoringsafstanden. Voor de overzichtelijkheid is door Buro Bakker een nieuw document opgesteld, de "Passende beoordeling woonwijk Kloosterveen Assen – Niet broedvogels Natura 2000-gebied Fochteloërveen" van 5 maart 2020. Hierin is gebruik gemaakt van de meest actuele beschikbare gegevens omtrent voorkomen, aantallen en beschikbaar foerageergebied voor ganzen en zwanen. Tevens is hierin een effectbeoordeling op het foerageergebied en functioneel leefgebied van de kraanvogel meegenomen. Hierna zullen wij ingaan op de belangrijkste conclusies uit die passende beoordeling.

7.2.1 Effecten op Wintertaling en Slobeend

De realisatie van de woonwijk Kloosterveen zal leiden tot een hoger aantal bezoekers in en rond het Fochteloërveen, zonder dat dit met zekerheid gekwantificeerd kan worden. Deze uitbreiding zal echter plaatsvinden op de bestaande (fiets)paden in en rond het gebied; er worden geen nieuwe wandelpaden in het Fochteloërveen gecreëerd binnen de gebiedsontwikkeling. Het padennetwerk in het Fochteloërveen heeft een lage dichtheid en is voor een deel aan de randen van het gebied gesitueerd. Mogelijkheden om van deze paden af te wijken zijn zeer beperkt, aangezien het gebied sterk vernat is. In het Fochteloërveen blijven daarom voldoende gebieden over die voor recreanten ontoegankelijk zijn. Hier kunnen wintertalingen en slobeenden verblijven zonder verstoord te worden. Voorbeelden hiervan zijn de Vloeivelden, het Kolonieveld, het plassengebied achter de Brunstinger Plas en het Esmeer. Ook ten noorden van het Esmeer vindt de toename van het aantal recreanten op bestaande paden plaats. Vanwege de afstand van deze paden tot het centrale en zuidelijke deel van het meer, de afstand van de paden tot de waterrand en de onbereikbaarheid van de rand van het meer zal deze toename niet leiden tot meer dreiging voor Slobeenden. Vastgesteld kan worden dat, met de toename van de recreatiedruk als gevolg van de gebiedsontwikkeling, de draagkracht van het Fochteloërveen voor Slobeenden niet achteruit gaat.

Uit voorgaande blijkt dat de toename van de recreatiedruk als gevolg van de realisatie van de woonwijk Kloosterveen geen (significant) negatieve gevolgen zal hebben voor de draagkracht van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen voor Wintertaling en Slobeend.

7.2.2 Effecten op ganzen en zwanen

Het landbouwgebied rond het Fochteloërveen is belangrijk als foerageergebied van ganzen en zwanen. In de laatste tien jaar zijn er veranderingen opgetreden in het landbouwkundig gebruik rond het Natura 2000-gebied. Het aandeel van de bollen- en lelieteelt is toegenomen ten koste van mais, andere akkerbouw en grasland. Hierdoor is het areaal potentieel geschikt foerageergebied voor de niet-broedvogels die buiten het Natura 2000-gebied foerageren afgenomen. Ook is er bos aangeplant en zijn er fiets- en wandelpaden aangelegd. Hierdoor zou de realisatie van de woonwijk Kloosterveen kunnen leiden tot een dusdanige afname van het areaal aan foerageergebied dat de instandhoudingsdoelen van de ganzen en zwanen voor het Fochteloërveen niet meer behaald kunnen worden.
Om de actuele draagkracht van gras- en bouwland na realisatie van de woonwijk te bepalen is een draagkrachtberekening uitgevoerd. Hierbij gaat het met name om de doelsoorten ganzen en zwanen van het Fochteloërveen. Overige soorten die op akkers hiermee concurreren zijn echter ook beschouwd.

Methodiek draagkrachtbepaling
Bij de instandhoudingsdoelen van de in en rond het Fochteloërveen voorkomende doelsoorten (ganzen en zwanen) wordt telkens genoemd dat het leefgebied een zodanige omvang en kwaliteit dient te hebben dat er draagkracht is voor een populatie van een per soort wisselend aantal vogels. Met het begrip draagkracht wordt het aantal vogels bedoeld dat hier gedurende een bepaalde periode (winterhalfjaar) in hun voedselbehoefte kan worden voorzien én binding heeft met het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

De methode om de draagkracht kwantitatief te bepalen is door het oppervlak aan beschikbaar foerageergebied te vermenigvuldigen met de capaciteit die dit foerageergebied biedt. Deze capaciteit wordt uitgedrukt in aantal vogeldagen per hectare, Ofwel, hoeveel dagen kan één hectare landbouwgebied een bepaald aantal ganzen van voedsel voorzien. Wanneer er gesproken wordt van 100 vogeldagen op een gebied ter grootte van één hectare kan dit betekenen dat 100 ganzen hier één dag hebben kunnen foerageren, maar bijvoorbeeld ook 10 ganzen die 10 dagen van die hectare gebruik hebben gemaakt. Na het berekenen van de aanwezige draagkracht wordt deze vergeleken met de draagkracht die nodig is om het instandhoudingsdoel voor ganzen en zwanen te behalen.

De methode is als volgt uitgevoerd:
- bepaling van de capaciteit van cultuurgrasland en bouwland rond het Fochteloërveen, uitgedrukt in vogeldagen/ha;
- bepaling van het aantal hectare aan geschikt foerageergebied rond het Fochteloërveen;
- bepaling van de aanwezige draagkracht van het foerageergebied (grasland en bouwland) rond het Fochteloërveen, uitgedrukt in totaal aantal vogeldagen;
- bepaling van de vereiste capaciteit op basis van de instandhoudingsdoelen (omzetten doelaantal in vogeldagen) en het seizoensverloop;
- vergelijking van de aanwezige en vereiste draagkrachtcijfers.

Aan de hand hiervan is bepaald of na realisatie van de woonwijk Kloosterveen nog voldoende draagkracht aanwezig is om de instandhoudingsdoelen voor ganzen en zwanen rond het Natura 2000-gebied Fochteloërveen te behalen.

Capaciteit van foerageergebieden
Capaciteit wordt uitgedrukt in vogeldagen per hectare. Voor ganzen en zwanen is het aantal vogeldagen veralgemeniseerd tot kolgansdagen per hectare, waarbij van elke algemene ganzen- en zwanensoort die in Nederland overwintert het aantal vogeldagen kan worden omgerekend in kolgansdagen (Ebbinge & van der Greft, 2004). De capaciteit is onder meer afhankelijk van de volgende complexe en soms per jaar wisselende factoren:
- verbouwde gewassen;
- oppervlakte van het foerageergebied;
- hoeveelheid beschikbaar voedsel per eenheid oppervlakte (onder meer afhankelijk van oogstmethode en weersomstandigheden tijdens oogst);
- voedselkwaliteit;
- dagelijkse voedselbehoefte (per vogelsoort verschillend);
- factoren die de afname van voedselbronnen in de loop van de winter bepalen (datum van ploegen/cultiveren, consumptie door de vogels zelf, invloed van het weer);
- bodemsamenstelling en hydrologie.

Bepaling oppervlakte foerageergebied
Afstanden van meer dan tien kilometer tussen foerageergebied en slaapplaats zijn in eerdere onderzoeken naar de draagkracht rond het Fochteloërveen uitzonderlijk gebleken; deze bedroegen in de meeste gevallen niet meer dan vijf kilometer. Ganzen die verder weg foerageren slapen ook in andere gebieden, zoals het natuurgebied Diependal bij Oranje of de zandwinplas Amerika bij Een-West. De Toendrarietganzen hanteren rond het Fochteloërveen duidelijk een economische strategie, waarbij er zo min mogelijk energie wordt verspild met het heen en weer vliegen tussen slaapplaats en foerageergebied. Dit wordt mogelijk gemaakt door het ruime aanbod aan geschikte slaapplaatsen en hieraan gekoppelde foerageergebieden in de regio. Ongetwijfeld vindt er uitwisseling plaats tussen de verschillende slaapplaatsen. Door dit netwerk aan foerageergebieden en slaapplaatsen kunnen de ganzen zich snel aanpassen aan een veranderend voedselaanbod, lokale verstoring en weersomstandigheden. Vanwege de specifieke begrenzing van het foerageergebied is het mogelijk om voor het Fochteloërveen een draagkrachtberekening uit te voeren.

Verstoringsafstanden
Voor het bepalen van het beschikbare foerageergebied zijn aan de bekende foerageergebieden verstoringsafstanden toegekend volgens Voslamber & Liefting (2011). Dit betreft in het veld bepaalde verstoringsafstanden die toepasbaar zijn in landbouwgebieden waar tevens bejaging plaatsvindt. Deze verstoringsafstanden moet worden gezien als de afstand tot de verstoringsbron vanaf waar geen verstoring meer optreedt:

- bosranden 200 meter;
- wegen (al dan niet met bebouwing) 150 meter;
- woonwijken 150 meter.

In Voslamber & Liefting wordt aangenomen dat een perceel tot aan de hierboven gegeven verstoringsafstand nog wel bruikbaar is, maar in mindere mate. Voor het verstoringsgevoelige deel van het perceel wordt aangenomen dat het een draagkracht heeft van 50% van dat van het onverstoorde deel. In Voslamber & Liefting is in de verstoringsgevoelige gebiedsdelen met 50% van de berekende draagkracht gerekend. Vanuit de worst-case-benadering van de toetsing van dit project is dit principe echter niet toegepast. Wegen zijn bij deze bepaling ruim geïnterpreteerd; alle wegen en paden die toegankelijk zijn voor auto's, fietsers én voetgangers, inclusief landbouwontsluitingspaden, zijn hierin opgenomen.

Oppervlakte geteelde gewassen
Vervolgens is voor de onverstoorde gebieden de oppervlakte aan geteelde gewassen bepaald op basis van de Basisregistratie Gewaspercelen (BRP), waarbij de cijfers voor 2019 zijn gebruikt. Het kan in theorie zo zijn dat er meer akkers en graslanden beschikbaar zijn dan, maar dat deze niet in de BRP zijn opgegeven. Uit de BRP volgt dat binnen de onverstoorde gebieden een oppervlakte van 1933 ha bouwland bevindt en 1949 ha cultuurgrasland.

Aanwezige draagkracht bouwland rond het Fochteloërveen
De draagkracht, of opvangcapaciteit, voor ganzen en zwanen rondom
het Fochteloërveen kan bepaald worden door het bepaalde capaciteitscijfer per gewas te vermenigvuldigen met het bepaalde aantal beschikbare hectares.

Gewas	Oppervlakte onverstoord (ha)	Capaciteit (vogeldagen/ha)	Draagkracht (vogeldagen)
Grasland, blijvend	1425	1700	2422194
Grasland, tijdelijk	525	1700	891888
Totaal grasland	**1949**		**3.314.082**
Suikerbieten	219	1153	253003
Voederbieten	23	1153	26773
Aardappelen, zetmeel	341	1153	393185
Aardappelen, consumptie	190	1153	219243
Aardappelen, poot NAK	36	1153	40955
Aardappelen, poot TBM	18	1153	21019
Snijmaïs	522	420	219181
Maïs, comcob mix	11	420	4658
Korrelmaïs	2	420	979
Totaal bouwland	**1363**		**1.178.994**

Tabel 1: Draagkracht per gewas.

Benodigde vogeldagen
Voor de Toendrarietgans geldt als instandhoudingsdoel voor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen een gemiddeld seizoensmaximum van 11.100 vogels. Dit is een maximum dat op enig moment in het winterhalfjaar behaald moet zijn.

Om het seizoensmaximum voor de Toendrarietgans (en de andere doelsoorten ganzen en zwanen) voor het Fochteloërveen te kunnen behalen is het belangrijk dat er rond het gebied voldoende geschikte foerageergebieden aanwezig zijn, rekening houdend met het seizoensverloop per soort. In de toetsing voor dit project is de draagkracht worst-case, voor het gehele winterseizoen bepaald.
Om voor de ganzen en zwanen op de benodigde vogeldagen op basis van het instandhoudingsdoel en het seizoensverloop te komen is per maand waarin een doelsoort is vastgesteld het gemiddelde aantal vogels bepaald. Hiervoor zijn de meest recente telgegevens van SOVON in de provincie Drenthe gebruikt voor de periode 2014/15 - 2016/17 (Hornman et al., 2016, 2018 en 2019). Vervolgens is de maand met het grootste aantal vogels als maximum gesteld (100%) en is voor de overige maanden het percentage ten opzichte van dit maximum bepaald. Dit percentage is vermenigvuldigd met het instandhoudingsdoel en het aantal dagen van de betreffende maand.

Hieruit volgt het benodigde aantal vogeldagen op basis van het instandhoudingsdoel en het gemiddelde seizoensverloop. Dit komt voor de Toendrarietgans neer op 1.240.386 vogeldagen. Deze berekening is ook uitgevoerd voor Kleine Zwaan, Wilde Zwaan en Kolgans.

Ook de Brandgans en de Kleine rietgans komen rond het Fochteloërveen voor. Voor beide soorten gelden geen instandhoudingsdoelen. Voor beide soorten is uitgegaan van een extra aantal van 4500 vogeldagen per soort. Soorten als Taigarietgans en Nijlgans komen in te marginale aantallen voor om van invloed te zijn op de benodigde draagkracht.

Om het aantal vogeldagen voor alle op bouw- en grasland foeragerende watervogels te kunnen vergelijken zijn zogenaamde 'kolgansdagen' ingevoerd. Hierbij wordt per soort op basis van gewicht en een omrekenfactor de energiebehoefte berekend, die vervolgens met die van de Kolgans en andere ganzen- en zwanensoorten vergeleken kan worden. De kolgansfactor voor Toendrarietgans bedraagt 1,11. Het aantal kolgansdagen voor Toendrarietgans bedraagt dan 1.240.386 x 1,11 = 1.376.828. Door de Toendrarietgans wordt tot 75% van de periode waarin de soort rond het Fochteloërveen aanwezig is op bouwland gefoerageerd. Het aantal kolgansdagen voor de Toendrarietgans op bouwland bedraagt dan 75% van 1.376.828 = 1.032.621 dagen. Dit is dus de vereiste opvangcapaciteit voor het instandhoudingsdoel van 11.100 Toendrarietganzen in het Fochteloërveen, rekening houdend met het seizoensverloop.

Bovenstaande berekening (vogeldagen op bouwland en berekening kolgansdagen) is voor alle van de akkers rondom het Fochteloërveen gebruik makende watervogels uitgevoerd.

Soort	Vogeldagen/jaar	Kolgansfactor	% op bouwland	Kolgansdagen bouwland
Kleine Zwaan	*7952*	*1,90*	*95*	*14354*
Wilde Zwaan	*7118*	*2,50*	*95*	*16906*
Toendrarietgans	*1240386*	*1,11*	*75*	*1032621*
Kolgans	*271888*	*1,00*	*10*	*27189*
Subtotaal doelsoorten				***1.091.070***
Kleine Rietgans*	4500*	1,06	75	3578
Brandgans*	4500*	0,76	10	342
Totaal				**1.094.990**

Tabel 2: Vereiste capaciteit in kolgansdagen op akkerland.

Vergelijking aanwezige en vereiste draagkracht van bouwland
Voor onverstoord bouwland en de voorkeursgewassen daarbinnen komt het draagkrachtcijfer uit op 1.178.994 kolgansdagen. Voor de Toendrarietgans is de beschikbare draagkracht daarmee hoger dan de benodigde hoeveelheid voor deze soort. Ook is het hoger dan het totale benodigde aantal kolgansdagen (1.094.990) om alle op bouwland foeragerende ganzen en zwanen rondom het Fochteloërveen te kunnen huisvesten. Hierdoor heeft het gebied na uitvoering van de geplande werkzaamheden voldoende draagkracht om de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten Wilde Zwaan, Kleine Zwaan, Toendrarietgans en Kolgans voor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen gezamenlijk te kunnen behalen. Deze doelsoorten, maar ook de Kleine Rietgans en de Brandgans, concurreren met de Toendrarietgans in de foerageergebieden rond het Fochteloërveen.

Draagkracht van de graslandgebieden rond het Fochteloërveen
In voorgaande paragraaf is de draagkracht van het bouwland rond het Fochteloërveen bepaald. Op dezelfde wijze kan ook de draagkracht van de graslandgebieden worden vastgesteld. Dit betekent dat voor deze soort 25% van 1.240.386 = 310.097 vogeldagen nodig is om het instandhoudingsdoel op grasland te behalen. Vermenigvuldigd met de kolgansfactor voor deze soort (1,11) komt dit neer op 344.207 kolgansdagen.

Soort	Vogeldagen/seizoen	Kolgansfactor	% op grasland	Kolgansdagen grasland
Kleine zwaan	*7952*	*1,90*	*0,05*	*755*
Wilde zwaan	*7118*	*2,50*	*0,05*	*890*
Toendrarietgans	*1240386*	*1,11*	*0,25*	*344207*
Kolgans	*271888*	*1,00*	*0,90*	*244700*
Subtotaal doelsoorten				***590.552***
Brandgans*	4500	0,76	0,90	3078
Kleine rietgans*	4500	1,06	0,25	1193
Totaal				**594.822**

Tabel 3: Vereiste capaciteit in kolgansdagen op grasland.

Voor graslanden is een draagkracht van 594.822 kolgansdagen nodig om alle op gras foeragerende ganzen en zwanen te faciliteren en de relevante instandhoudingsdoelen te behalen. Wanneer dit getal wordt gedeeld door de gemiddelde capaciteit van graslanden in Noord-Nederland blijkt dat hiervoor ca 350 hectare grasland nodig is. Rond het Fochteloërveen is nog ten minste 1900 hectare aanwezig. De draagkracht van graslanden rond het Fochteloërveen is dan ook ruim voldoende.

Verlies foerageergebied Kloosterveen
Het plangebied en de directe omgeving ervan werd in het verleden door Toendrarietganzen gebruikt om te foerageren. Het belang van het plangebied is de afgelopen tien jaar duidelijk verminderd en foeragerende vogels worden er vrijwel niet meer waargenomen. Desondanks wordt het instandhoudingsdoel voor deze soort gehaald. Hieruit blijkt dat de ganzen niet afhankelijk zijn van het plangebied. Wanneer de woonwijk wordt gerealiseerd, kunnen deze ganzen uitwijken naar andere gebiedsdelen binnen het totale foerageergebied zonder dat de vliegafstand, en daarmee het energieverbruik van de ganzen, toeneemt. Alternatieve foerageergebieden zijn op korte afstand tot het plangebied aanwezig, met name ten westen van Bovensmilde en ten zuiden van Zuidvelde. Met de realisatie van woonwijk Kloosterveen zal de kwaliteit van het foerageergebied als geheel niet afnemen.

Kwaliteit van het foerageergebied
Volgens het Natura 2000-beheerplan spelen rond het Fochteloërveen verschillende knelpunten die de draagkracht van het gebied als pleisterplaats, rust- en foerageergebied voor zwanen en ganzen onder druk zetten. Alleen voor de Kleine en de Wilde Zwaan staan de knelpunten mogelijk ook daadwerkelijk

de realisatie van het instandhoudingdoel in de weg. Het blijkt echter dat overwintering in andere gebieden in Europa eveneens een belangrijke rol speelt in de dalende aantallen van zwanen. Voor de overige soorten spelen deze knelpunten vooralsnog niet. De lokale staat van instandhouding van Toendrarietgans en Kolgans is gunstig en de doelaantallen worden gehaald en blijkt voldoende voedsel aanwezig te zijn binnen het totale foerageergebied rond het Fochteloërveen voor alle ganzen en zwanen. Er is geen reden is om aan te nemen dat de aantallen ganzen en zwanen zullen dalen als direct gevolg van de gebiedsontwikkeling en het hiermee gepaard gaande verlies aan foerageergebied.

Conclusie (kwantitatief)
Uit de draagkrachtberekening blijkt dat met de realisatie van de woonwijk Kloosterveen voldoende draagkracht overblijft om alle doelsoorten ganzen en zwanen van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen van voedsel te voorzien.
Deze conclusie is bereikt met behulp van de best beschikbare gegevens en gebruik makend van het voorzorgprincipe, ofwel uitgaand van een 'worst-case' scenario. Hierbij zijn de volgende aspecten worst-case meengenomen:

- het capaciteitscijfer voor aardappels en suikerbieten is op 1153 kolgansdagen/ha gehouden, ondanks dat uit meerdere bronnen blijkt dat dit ten minste zo hoog is als grasland (1700 kolgansdagen/ha);
- in de draagkrachtbepaling is de capaciteit van graanakkers niet meegenomen, ondanks dat Kol- en Toendrarietganzen hier op foerageren;
- de verstoringsafstanden zijn strikt gehanteerd, ondanks dat bij andere draagkrachtbepalingen het verstoorde deel voor 50% van de draagkracht is meegenomen;
- de draagkracht is bepaald voor een heel winterseizoen, ondanks dat het instandhoudingsdoel een maximum betreft die op enig moment in dit seizoen behaald dient te worden. Hierdoor zijn er beduidend meer kolgansdagen in de berekening meegenomen dan strikt noodzakelijk.

Conclusie (kwalitatief)
De instandhoudingsdoelen van Toendrarietgans en Kolgans worden de laatste jaren gehaald. De aantallen van Kleine en Wilde Zwaan blijven hieronder. Het is echter onduidelijk in hoeverre de oorzaak hiervan in de situatie in en rond het Fochteloërveen ligt. Het plangebied en de omgeving ervan vervult geen essentiële functie voor foeragerende ganzen en zwanen. De kerngebieden hiervan liggen aan de noord- en (zuid)westzijde van het Fochteloërveen en de draagkracht van het foerageergebied als geheel is voldoende. Er is geen reden om aan te nemen dat de aantallen ganzen en zwanen zullen dalen als direct gevolg van de realisatie van de woonwijk en het hiermee gepaard gaande verlies aan foerageergebied. Daarmee zijn (significant) negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten Kleine Zwaan, Wilde Zwaan, Kolgans en Toendrarietgans van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen uit te sluiten.

7.3 Effecten op broedvogelsoorten

Tijdens de aanlegfase vinden bouwwerkzaamheden plaats in het plangebied. Reguliere bouwwerkzaamheden zullen niet snel leiden tot grote verstorende werkzaamheden buiten het plangebied, maar heiwerkzaamheden kunnen op grotere afstand (enkele honderden meters) tot verstoring leiden. De grens van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen ligt op ruim 800 meter afstand van het plangebied en de dichtstbijzijnde leefgebieden van kwalificerende soorten bevinden zich op > 1.500 m afstand van het plangebied. Op een dergelijk grote afstand zal geen significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen optreden als gevolg van hei- of andere bouwwerkzaamheden. In de aanlegfase is derhalve geen sprake van een significante geluidverstoring op het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Voor de gebruiksfase blijkt uit de berekende verkeerscontour dat verkeersgeluid voor een klein deel het Natura 2000-gebied Fochteloërveen kan bereiken. Binnen deze contour ligt alleen (potentieel) broedgebied van de kwalificerende broedvogelsoort roodborsttapuit. Het is niet de verwachting dat een (beperkte) toename van verkeersgeluid effect zal hebben op het potentiele broedgebied. Als echter uitgegaan wordt van een worst case benadering kunnen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen nog steeds worden uitgesloten. Worst case zou zijn dat het aantal broedpaar van de roodborsttapuit binnen de verstoringscontour (maximaal 5 broedpaar) volledig zal verdwijnen. Ook in dat geval (wat niet de verwachting is) is er geen sprake van een aantasting van het instandhoudingsdoel van de soort. Het instandhoudingsdoel voor de roodborsttapuit betreft behoud omvang en kwaliteit van het leefgebied voor ten minste 65 broedpaar. Momenteel broeden er 100 paar roodborsttapuiten in het Natura 2000-gebied. Indien er leefgebied voor 5 broedpaar volledig verloren zal gaan (worst case), blijft er nog leefgebied aanwezig voor 95 broedpaar. Dat is nog ruim boven het instandhoudingsdoel van 65 broedpaar. Voorgaande effectbeoordeling is gebaseerd op het totale uitbreidingsplan. Fase 1 (woningen en waterberging) maakt onderdeel uit van dit totale plan. Voor fase 1 geldt dan ook dat een significante verstoring met zekerheid kan worden uitgesloten.

7.4 Kraanvogel

Voor deze soort gelden geen instandhoudingsdoelen, maar de Kraanvogel wordt wel genoemd in de kernopgaven voor het Fochteloërveen. Het Europees Hof van Justitie heeft daarnaast in zijn arrest van 7 december 2000, C-374/98 (Basses Corbières-zaak; zie met name overwegingen 49 t/m 58), uitgemaakt dat voor kwalificerende maar nog niet aangewezen vogelsoorten en -gebieden de toets van art. 4 lid 4 Vogelrichtlijn moet worden toegepast. Daarmee moet de kraanvogel worden getoetst als ware het een aangewezen soort.

Effecten op het broedgebied

De Kraanvogel broedt in het Fochteloërveen in gebiedsdelen die ontoegankelijk zijn voor recreanten. Met de uitvoering van het Dutch Crane Resort is met name de rust in het Fochteloërveen toegenomen als gevolg van een verdere vernatting en het afsluiten van zandpaden. Voor recreanten zijn vaste wegen en paden in en rond het gebied ingericht die de broedgebieden van de Kraanvogels ontzien. Een toename van het aantal recreanten op deze wegen en paden in het gebied als gevolg van de realisatie van de woonwijk zal daarom geen negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het broedgebied van de Kraanvogel.

Effecten op het rust- en foerageergebied

De locatie en de omgeving van de woonwijk maken geen onderdeel uit van het rust- en foerageergebied van de Kraanvogels. Deze bevinden zich ten noorden en (zuid)westen van het Fochteloërveen. De realisatie van de woonwijk zal daarom niet leiden tot een verslechtering van het foerageergebied.

Voor de Kraanvogel vormt het plangebied en de directe omgeving geen essentieel rust- en foerageergebied. De broedgebieden worden niet extra verstoord door de verhoging van de recreatiedruk als gevolg van de realisatie van de woonwijk. Negatieve gevolgen op deze soort zijn dan ook uit te sluiten.

7.5 Effecten op habitattypen

De uitbreiding van Kloosterveen met woningen en waterberging vindt volledig ten oosten van de Norgervaart en Drentse Hoofdvaart plaats. Er vinden geen bodemingrepen of peilaanpassingen plaats in de polders ten westen van Norgervaart en Drentse Hoofdvaart. In het plangebied voor de uitbreiding van Kloosterveen komen de huidige lagere winterpeilen te vervallen en worden de huidige

hogere zomerpeilen gehandhaafd of verder verhoogd. De drainagebasis van het gebied wordt niet verlaagd. Ook is het huidige ontwateringsstelsel van sloten veel intensiever dan de toekomstige waterstructuur zodat een grotere afvoer van grondwater niet valt te verwachten. De naastgelegen landbouwpolders tussen Kloosterveen en het Fochteloërveen kennen daarnaast lagere peilen. Onder het plangebied komen storende lagen (keileem – ondiep en potklei – dieper) voor die niet worden doorgraven in de nieuwe situatie waardoor ontwaterende effecten zich beperken tot de directe omgeving van de waterpartijen.

Op basis van bovenstaande aspecten wordt geconcludeerd dat de voorgenomen uitbreiding van Kloosterveen (zoals beschreven in de MER en Structuurvisie) niet leiden tot effecten op de grondwaterstanden in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen.

Uit de toetsing blijkt dat de uitbreiding van Kloosterveen niet leidt tot een grondwaterstandsverlaging in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. Van een verslechtering van de kwaliteit van voor verdroging gevoelige habitattypen in het Fochteloërveen is derhalve geen sprake. Grondwatereffecten op het Natura 2000-gebied Witterveld kunnen gelet op de grote afstand tot het plangebied (ca. 2 km) eveneens op voorhand worden uitgesloten. De voor het project opgestelde effectbeoordeling is gebaseerd op het totale uitbreidingsplan. Fase 1 (woningen en waterberging) maakt onderdeel uit van dit totale plan. Voor fase 1 geldt dan ook dat een verslechtering van de kwaliteit van natuurlijke habitats en/of habitats van soorten als gevolg van grondwaterstand-verandering met zekerheid kan worden uitgesloten.

8. Duitsland

Voor de beoordeling van de gevolgen van stikstofdepositie op de Duitse Natura 2000-gebieden wordt aangesloten bij de door het Kieler Institut für Landschaftsökologie ontwikkelde beoordelingsmethode. Volgens die methode worden effecten alleen significant geacht als de depositie door het project meer dan 7,14 mol N/ha/jaar is. De Raad van State heeft in haar uitspraken van 16 april 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:1312) en van 5 augustus 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:2510) overwogen dat deze methode voor de Duitse Natura 2000-gebieden in overeenstemming is met artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. Het effect van dit voornemen blijft onder 7,14 mol/ha/jaar en is daarmee naar Duits recht niet significant. Het staat daarom de verlening van de gevraagde vergunning niet in de weg.

9. Zienswijzen

Dit besluit is voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Bij brief van 22 februari 2019, door ons ontvangen op 26 februari 2019 is door de Vogelbescherming Nederland (hierna: Vogelbescherming) een zienswijze ingediend. Bij brief van 26 februari 2019 is door Natuur en milieufederatie Drenthe, mede namens Natuurmonumenten (hierna: NMF) een zienswijze ingediend. Hieronder zullen wij per zienswijze de gronden samenvatten (cursief) en voorzien van onze reactie.

9.1 Zienswijze Vogelbescherming

1) Als gevolg van de aanleg van de woonwijk Kloosterveen gaat foerageergebied voor watervogels zoals kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans in het Fochteloërveen verloren. In de passende beoordeling is nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van het verdwijnen van het foerageergebied en naar de toename van verstoring. Geconstateerd wordt dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen op de kwalificerende soorten van het Fochteloërveen. Indiener acht de gebruikte methode 'kolgansdagen' niet betrouwbaar om de volgende redenen:

a. Indiener acht foerageergebied dicht bij het Fochteloërveen zoals het plangebied Kloosterveen veel belangrijker voor de foeragerende vogels dan foerageergebied(en) op grotere afstand. Hiermee is volgens indiener onvoldoende rekening gehouden. Deze nuancering komt niet tot uiting in de berekening van de kolgansdagen, maar is wel degelijk van belang om de werkelijke draagkracht van het gebied te bepalen.

Reactie GS:

Het project dat geheel buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen wordt uitgevoerd heeft geen gevolgen voor de omvang van het leefgebied of voor de mogelijkheden van verbetering van de kwaliteit van het leefgebied in het aangewezen gebied Fochteloërveen. De gevolgen van het project (naast stikstof) houden verband met het verdwijnen van een foerageergebied dat buiten het Natura 2000 gebied Fochteloërveen ligt. Gelet hierop is in de passende beoordeling onderzocht of er na het verdwijnen van een deel van het foerageergebied nog voldoende draagkracht is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels van het Fochteloërveen. Dit onderzoek is gedaan door middel van de methode kolgansdagen. De methode kolgansdagen geeft inzicht in beschikbaar blijvend foerageergebied binnen de daarvoor aannemelijke actieradius voor de betreffende soorten, en daarmee samenhangend het draagvlak voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen. Zolang er voldoende geschikt foerageergebied in de nabije omgeving voorhanden blijft is daarmee de draagkracht voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels van het Fochteloërveen gewaarborgd.

Bekend is dat de betreffende herbivore watervogels tussen 12 (zwanen) en 30 (ganzen) kilometer kunnen foerageren vanuit slaapplaatsen. In de door initiatiefnemer uitgevoerde draagkrachtbeoordeling is een gebied "worst case" beschouwd met een straal van hooguit 5,5 kilometer vanaf de rand van het Fochteloërveen. Hierbinnen zijn de foerageergebieden bepaald. Van herbivore watervogels die buiten deze gebieden foerageren, en dus buiten de straal van 5,5 kilometer, kan niet met zekerheid worden gezegd dat ze in het Fochteloërveen gaan slapen. Deze ganzen kunnen ook uitwijken naar slaapplaatsen in Diependal of het zandgat bij Amerika. De herbivore watervogels binnen deze straal hebben zeker binding met het Fochteloërveen. Vanwege deze relatief beperkte straal van het totale gebied met beschouwde foerageergebied rond het Fochteloërveen kan gesteld worden dat de door Vogelbescherming genoemde primaire gebieden alle zijn meegenomen in de draagkrachtbepaling. De door de initiatiefnemer gevolgde werkwijze kan dan ook als een 'worst-case' benadering beschouwd worden.

b. Het areaal bollenteelt in de omgeving van het Fochteloërveen is te gering ingeschat. Volgens de lokale WetlandWacht [redacted] is de werkelijke omvang minimaal 150 ha.

Reactie GS:

In de aangepaste passende beoordeling is uitgegaan van de laatste gegevens uit het Basisregistratie Gewaspercelen (BRP). De gebruikte gegevens zijn zodoende de best beschikbare actuele aanwezig kennis.

c. Het kwaliteitsverlies van het foerageergebied is niet alleen een gevolg van de in de passende beoordeling vermelde cumulatie van ruimtelijke projecten maar komt ook door verstoring (zoals in de buurt parkerende hondenbezitters en brede fietspaden)

Reactie GS:

In de passende beoordeling zijn bij de methode "kolgansdagen" verstoringsafstanden aangehouden tot in het plangebied aanwezige wegen, paden, beplanting etc. ter bepaling van beschikbaar foerageergebied. Daarmee is eventuele (kwantificeerbare) verstoring wel degelijk passend beoordeeld.

d. Aan het fenomeen verjaging van foeragerende vogels wordt ten onrechte voorbijgegaan, terwijl dit een enorm negatief effect heeft op de draagkracht van het gebied. Volgens WetlandWacht [redacted] worden met name ganzen (illegaal?) verjaagd van landbouwpercelen om schade aan gewassen te voorkomen.

Reactie GS:

Als verjaging een negatief effect heeft op kwalificerende soorten is dat verboden. Met verboden activiteiten kan geen rekening gehouden worden in een passende beoordeling. Dit knelpunt (verstoring door verjaging) is gesignaleerd in het beheerplan Fochteloërveen (nov. 2016). In dat plan zijn de effecten van verjaging beschreven. In het beheerplan zijn meerdere maatregelen bedacht die in de eerste beheerplan periode zullen worden uitgewerkt om dit knelpunt aan te pakken. Het aspect verjaging staat los van de ontwikkeling van het project Kloosterveen.

2) Volgens gegevens uit het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM, zie sovon.nl) zijn de aantallen kleine zwaan en wilde zwaan veel lager dan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten. De instandhouding van deze soorten staat dus onder druk.

Reactie GS:

Uit de passende beoordeling voor het Kloosterveen blijkt dat het voorgenomen project geen negatieve invloed heeft op instandhoudingsdoelstellingen van de kleine zwaan en de wilde zwaan. Zoals de Afdeling heeft overwogen in de uitspraak van 11 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:735 (r.o. 8) en 17 augustus 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2259 (r.o. 4.4) kan een gebied niettemin voldoen aan de doelstelling voor de draagkracht indien minder vogels aanwezig zijn dan het aantal dat in de instandhoudingsdoelstelling voor deze vogelsoort is genoemd. De instandhoudingsdoelstelling bevat immers een opdracht tot het behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een bepaalde populatie. Dat deze populatie op een zeker moment feitelijk niet wordt gehaald, hoeft op zichzelf niet te betekenen dat de draagkracht van het gebied niet voldoende is voor die populatie. Uit de in de passende beoordeling gehanteerde methode kolgansdagen blijkt dat er voldoende draagkracht is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor beide soorten omdat er voldoende foerageergebied over blijft. Overigens gaat het in dit geval (Kloosterveen) om foerageergebied buiten een natura 2000 gebied in tegenstelling tot situatie zoals in de uitspraken het geval is.

3) Ook de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats wordt steeds meer aangetast door een toename van verstoring als gevolg van de uitbreiding van de stadsrand van Assen. In de passende beoordeling wordt hier niet op ingegaan.

Reactie GS:

In de passende beoordeling wordt wel degelijk ingegaan op de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats. In het kader van Dutch Crane Resort zijn enkele jaren geleden (2011) maatregelen getroffen om het areaal rustig leefgebied voor diverse kwalificerende soorten van het Fochteloërveen

te vergroten. Ook is hierbij de omgeving van het Esmeer deels ontoegankelijk gemaakt (het pad vanuit de richting Kloosterveen is verwijderd). Het Esmeer en de directe omgeving is hierdoor juist rustiger geworden. Aangezien het gebied alleen toegankelijk is van zonsopkomst tot zonsondergang is daarnaast het veronderstelde effect op de functie als slaapplaats niet aan de orde.

4) Volgens de indiener ontbreekt het aan een betrouwbaar beeld van de verstoring in en rond het Natura 2000 Fochteloërveen van de aangewezen Natura 2000 niet-broedvogels. Volgens de indiener zijn zonder een betrouwbaar beeld significante effecten van het project niet uit te sluiten.
Reactie GS:
In de passende beoordeling zijn bij de methode "kolgansdagen" verstoringsafstanden aangehouden tot in het plangebied aanwezige wegen, paden, beplanting etc. ter bepaling van beschikbaar foerageergebied. Daarmee is eventuele (kwantificeerbare) verstoring wel degelijk passend beoordeeld.

5) Indiener plaatst enkele nuancerende opmerkingen t.a.v. een passage over de kraanvogel. Indiener geeft aan dat in de beoordeling ten onrechte geen aandacht is geschonken aan activiteiten die mogelijk negatief effect hebben op de kraanvogel.
Reactie GS:
Uit de passende beoordeling blijkt dat het plangebied en de directe omgeving geen essentieel rust- en foerageergebied is voor de kraanvogel. De broedgebieden worden niet extra verstoord door de verhoging van de recreatiedruk als gevolg van de realisatie van de woonwijk. Negatieve gevolgen op deze soort zijn dan ook uit te sluiten. Als gevolg van deze toetsing is thans voldoende onderzocht of door de ontwikkeling van dit project er negatieve effecten zullen voordoen voor de kraanvogel. Een significant negatief effect kan uitgesloten worden.

6) Gevraagd wordt om de vergunningverlening op te schorten totdat de Raad van State definitief heeft geoordeeld over de houdbaarheid van het PAS.
Reactie GS:
Als gevolg van de vernietiging van de passende beoordeling is duidelijk geworden dat voor het aspect stikstof de vergunning van 20 mei 2019 hersteld moet worden. Dit besluit strekt daarom ter vervanging van dat besluit. Zoals uit dit besluit blijkt wordt voor het aspect stikstof extern gesaldeerd met het Stikstofregistratiesysteem. Kortheidshalve verwijzen wij naar paragraaf 6 en 7 van deze beschikking.

7) De Vogelbescherming wil graag meer positieve impulsen voor dit gebied en is bereid hieraan een bijdrage te verlenen.
Reactie GS:
Naar aanleiding van de beroepsschriften is een minnelijk traject gestart met de Vogelbescherming, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie en de gemeente Assen. De uitkomst hiervan is dat wij onafhankelijk ecologisch onderzoek laten doen conform een gezamenlijk bepaalde opdracht. Naar aanleiding van de uitkomst hiervan zullen wij mogelijk nadere maatregelen (moeten) nemen in het gebied.

Conclusie zienswijze Vogelbescherming
De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit.

9.2 Zienswijze NMF

8) Indiener is tegen de uitbreiding van de wijk Kloosterveen. Indiener vreest negatieve effecten als gevolg van extra stikstof depositie in de natuur.
Als gevolg van de vernietiging van de passende beoordeling is duidelijk geworden dat voor het aspect stikstof de vergunning van 20 mei 2019 hersteld moet worden. Dit besluit strekt daarom ter vervanging van dat besluit. Zoals uit dit besluit blijkt wordt voor het aspect stikstof extern gesaldeerd met het Stikstofregistratiesysteem. Kortheidshalve verwijzen wij naar paragraaf 6 en 7 van deze beschikking.

9) Indiener is gelet op de uitspraak van het Hof van Justitie van 7 november 2018 (PAS-arrest) van mening dat onvoldoende is onderbouwd dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen, Norgerholt en Witterveld zijn uitgesloten. Indiener is van opvatting dat aan de wetenschappelijke onderbouwing die ten grondslag ligt aan het PAS en de maatregelen waarop deze onderbouwing is gebaseerd niet voldoende zekerheid bieden dat de natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden geen schade zullen ondervinden.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

9) Indiener wijst in het bijzonder op de meetresultaten van het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden (MAN) waaruit blijkt dat de ammoniakconcentratie in de lucht in het Fochteloërveen de afgelopen jaren is toegenomen.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

10) Verder is de uitvoering van de ecologische herstelmaatregelen in Drenthe pas net op gang gekomen. De vraag is dan ook of deze op het moment al zodanig effect sorteren dat daarmee verdere verslechtering van habitattypen en leefgebieden wordt voorkomen.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

11) Verder blijken bronmaatregelen in de praktijk lang niet altijd zo effectief als theoretische modellen voorspellen. Dat bleek dit jaar bijvoorbeeld uit een onderzoek naar luchtwassers. Waar producenten beloven dat 85% van de ammoniak uit de lucht gefilterd wordt, blijkt dit in de praktijk vaak maar 59%.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

12) Gevraagd wordt om de vergunningverlening op te schorten totdat de Raad van State definitief heeft geoordeeld over de houdbaarheid van het PAS.
Reactie GS:
Nu het PAS niet langer dient als basis van deze vergunning behoeven deze gronden geen nadere reactie.

Als gevolg van de aanleg van de woonwijk Kloosterveen gaat foerageergebied voor watervogels zoals kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans en kolgans in het Fochteloërveen verloren. In de passende beoordeling is nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van het verdwijnen van het foerageergebied en naar de toename van verstoring. Geconstateerd wordt dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen op de kwalificerende soorten van het Fochteloërveen. Indiener acht de gebruikte methode 'kolgansdagen' niet betrouwbaar om de volgende redenen:

a. Indiener acht foerageergebied dicht bij het Fochteloërveen zoals het plangebied Kloosterveen veel belangrijker voor de foeragerende vogels dan foerageergebied(en) op grotere afstand. Hiermee is volgens indiener onvoldoende rekening gehouden.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1a. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

b. Het areaal bollenteelt in de omgeving van het Fochteloërveen is te gering ingeschat. Volgens de lokale WetlandWacht [redacted] is de werkelijke omvang minimaal 150 ha.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1b. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

c. Het kwaliteitsverlies van het foerageergebied is niet alleen een gevolg van de in de passende beoordeling vermelde cumulatie van ruimtelijke projecten maar ook komt ook door verstoring (zoals in de buurt parkerende hondenbezitters en brede fietspaden)
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1c. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

d. Aan het fenomeen verjaging van foeragerende vogels wordt ten onrechte voorbijgegaan, terwijl dit een enorm negatief effect heeft op de draagkracht van het gebied. Volgens WetlandWacht [redacted] worden met name ganzen (illegaal?) verjaagd van landbouwpercelen om schade aan gewassen te voorkomen.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 1d. van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

13) Volgens gegevens uit het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM, zie sovon.nl) zijn de aantallen kleine zwaan en wilde zwaan veel lager dan de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten. De instandhouding van deze soorten staat dus onder druk.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 2 van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

14) Ook wordt de functie van het Esmeer als rust- en slaapplaats steeds meer aangetast door een toename van verstoring. In de passende beoordeling wordt hier niet op ingegaan.
Reactie GS:
Kortheidshalve wordt verwezen naar onze reactie op zienswijze 3 van de Vogelbescherming in paragraaf 9.1.

15) Rond het Fochteloërveen vinden, naast de wens om Kloosterveen uit te breiden, meer ontwikkelingen plaats die een negatieve impact hebben op de foerageermogelijkheden voor ganzen en zwanen van N2000-gebied Fochteloërveen. Dat vraagt om een oplossing op landschapsschaal en Natuurmonumenten is graag bereid om hierover mee te denken.

Reactie GS:

Naar aanleiding van de beroepsschriften is een minnelijk traject gestart met de Vogelbescherming, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie en de gemeente Assen. De uitkomst hiervan is dat wij onafhankelijk ecologisch onderzoek laten doen conform een gezamenlijk bepaalde opdracht. Naar aanleiding van de uitkomst hiervan zullen wij mogelijk nadere maatregelen (moeten) nemen in het gebied.

Conclusie zienswijzen NMF en Natuurmonumenten

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit.

10. Conclusie

Gelet de gereserveerde stikstofruimte binnen het SSRS voor dit project, de ingediende aanvraag met bijbehorende bijlagen en de motivering in deze toelichting komen wij tot de conclusie dat de aangevraagde vergunning kan worden verleend.

Notitie Zwanen Fochteloërveen

Door Willem Molenaar, Prolander 28 februari 2019

Verstoring kleine en wilde zwaan in het Natura 2000-gebied Fochteloërveen

Achtergrond

Het Fochteloërveen is aangewezen voor onder meer de wilde zwaan en de kleine zwaan. Het instandhoudingsdoel voor de kleine zwaan (90 stuks) en wilde zwaan (10) wordt de laatste tijd niet gehaald.
Beide zwanen overnachten/rusten in het Fochteloërveen, en foerageren in de aangrenzende graslanden en akkers. Binnen het Fochteloërveen is er qua rust geen knelpunt al bestaat de indruk dat door luchtvaart de storing toeneemt. In de aangrenzende foerageergebieden is wel sprake van (toenemende) storing.
Het Fochteloërveen is ook aangewezen voor de toendrarietgans en de kolgans, eveneens niet-broedvogels. Het foerageren van ganzen en zwanen gebeurt vaak in hetzelfde gebied. Ganzen zijn gevoeliger voor verstoring dan zwanen. Maar wanneer de ganzen bij storing opvliegen, gaan de zwanen mee.

In het beheerplan (blz 67) is het volgende aangegeven:

> *Om vast te kunnen stellen in welke mate er verstoring van kleine zwanen door luchtverkeer plaats vindt, wordt met bestaande inventarisatiegegevens nagegaan of de mate van verstoring is veranderd en of er effecten zijn waar te nemen van de (eventueel) veranderende verstoring.*

Deze tekst staat in het beheerplan bij de beschrijving van het vigerende (Rijks)beleid en dan onder: vliegbewegingen / kleine luchtvaart. Deze actie is niet opgenomen als (PAS)-maatregel.

Inventarisatie naar vliegbewegingen van de kleine luchtvaart heeft plaats gevonden in de jaren 2007 - 2013. Hierbij is genoteerd wanneer er sprake was van verstoring door luchtverkeer, waarbij de storingsbron is vermeld. Uit de gegevens blijkt dat er een duidelijke toename is in de storing door de kleine luchtvaart. (Zie onderstaande figuren.) Het blijkt dat de verstoring met name is toegenomen door helikopters.

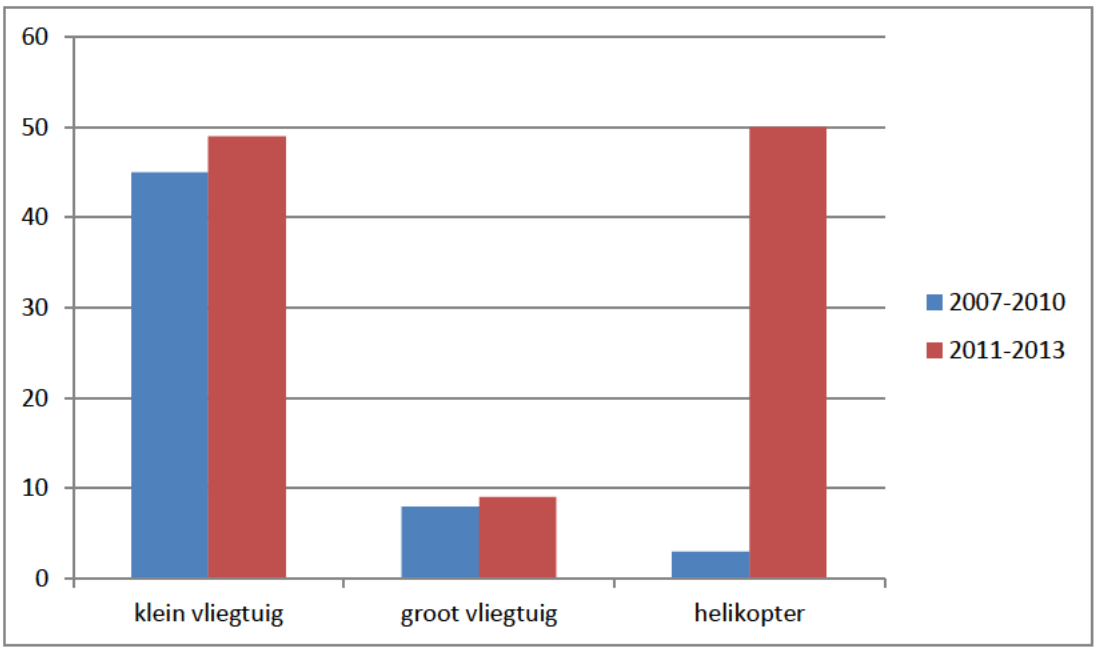

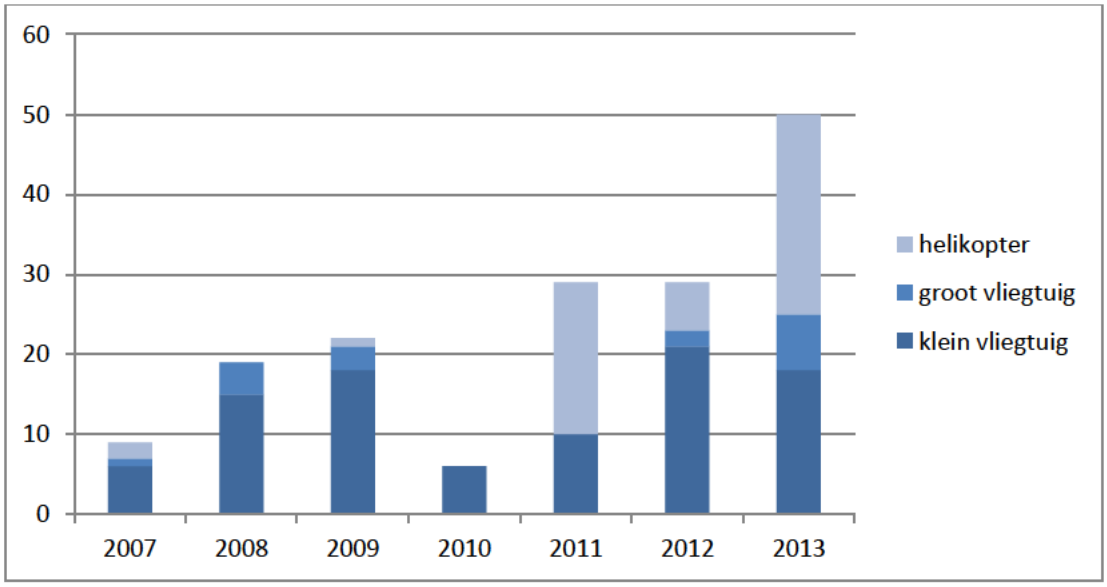

Figuur 1a en 1b: Overzicht verandering verstoringen luchtvaart in 007-2013 (bron: , ongepubliceerd.)

Om vast te stellen of de geconstateerde toename van de storing daadwerkelijk bij heeft gedragen of bijdraagt aan het niet halen van de instandhoudingsdoelstelling is een lastige opgave. De storing door kleine luchtvaart is een van de vele storingsbronnen. De storingsbronnen gezamenlijk zorgen er voor dat het foerageergebied minder geschikt wordt. Mede omdat de (verandering in) intensiteit van de andere storingsbronnen niet bekend is, is het bepalen van het afzonderlijke effect van de toename van de kleine luchtvaart op het halen van het instandhoudingsdoel niet mogelijk.

Het gevaar dat een toenemende storing met zich mee brengt is dat de zwanen elders een – wél rustig en daarmee geschikt – foerageergebied vinden, en daarmee samenhangend voor een andere rust- en slaapplaats kiezen, aangezien dit energetisch voordeliger is. Door een ander rustplaats te zoeken nabij het nieuwe foerageergebied, kunnen de

zwanen kiezen voor een ander rust- en slaapgebied dan het Fochteloërveen, met de nodige gevolgen voor het behalen van de instandhoudingsdoelen. Voor de ganzen (m.n. de toendra-rietgans) is een verschuiving van het foerageergebied geconstateerd, waarbij de foerageergebieden verder af zijn komen te liggen van het Fochteloërveen. Ook voor de zwanen is dit in 2018/2019 geconstateerd.

Om storing door luchtverkeer tegen te gaan is in het beheerplan als maatregel opgenomen:

Alternatieve routes voor kleine luchtvaart.
In overleg met de organisatoren van het vliegverkeer wordt gezocht naar alternatieve vliegroutes en het stimuleren van naleving van de gedragscodes kleine luchtvaart. Tot het kleine verkeer behoren ook zweefvliegen, zeilvliegen, schermvliegen, snorvliegen en ballonvaren. Hiervoor moet overleg worden gevoerd met de betrokken instanties met als inzet het verleggen van de betreffende routes.

In aanvulling op bovenstaande maatregel kan worden genoemd dat er een verzoek is ingediend bij het Ministerie van lenM om het Fochteloërveen te vermelden als belangrijk vogelgebied op de kaart van Bird Sanctuaries, Bird Strike Risk and Wetland Area van AIP Netherlands. Dit kan betekenen dat in de praktijk er (in bepaalde periodes) niet over dit gebied mag worden gevlogen.

Naast storing door luchtverkeer is er storing door recreatie en verjaging. Met name de storing door het verjagen van ganzen lijkt sterk te zijn toegenomen. Met het verjagen van ganzen worden ook de zwanen verjaagd.

Ten aanzien van deze storing is winst te behalen door uitvoering te geven aan de geformuleerde maatregelen in het beheerplan. Het betreft de volgende maatregelen.

Aanleg houtwallen (berm-aanplant)
Op meer plaatsen laten staan van boomopslag in de bermen van wegen en (fiets)paden en onder laanbeplanting en/of het aanplanten van struwelen in bermen. Vogels op de aangrenzende percelen hebben daardoor minder last van verstorende elementen op de wegen en paden.
Met de gemeente dient gezocht te worden naar mogelijkheden om dit te realiseren. Voor het bepalen van de meest kansrijke locaties voor toepassing van deze maatregelen wordt overleg gevoerd met de terreinbeherende instanties. Zij hebben de gebiedskennis die nodig is voor een optimale locatiekeuze van de maatregel.

Tegen gaan van verjaging.
De zwanen worden verstoord doordat ganzen worden verjaagd in de graslanden rondom het Fochteloërveen (tegenwoordig kan dat vrij eenvoudig met laser). Het is wenselijk dat er voor gezorgd wordt dat er voldoende rust ontstaat in de huidige foerageergebieden door verjaging tegen te gaan. Dit zou kunnen door rustgebieden in te stellen waar verstoring tijdens foerageren wordt voorkomen. Aangezien de zwanen en ganzen vaak in dezelfde gebieden foerageren is het zeer te overwegen om gecombineerde rustgebieden in te stellen voor zowel de ganzen als de zwanen. Daarmee kan voorkomen worden dat zowel de ganzen als de zwanen een ander foerageergebied kiezen en daarmee mogelijk ook een ander rust- en slaapgebied. Het laatste zou betekenen dat de instandhoudingsdoelen voor alle niet-broedvogels (verder) onder druk komen te staan.

In het zuidoosten liggen enkele rietvelden met bos, die zijn ontstaan als vloeivelden. In het noordoosten van het gebied bevinden zich de Norgerpetgaten, een klein veenrest[illegible] het Esmeer, de grootste pingoruïne van Drenthe. Sinds 2001 broedt de Kraanvoge[illegible] Bu[illegible] broedseizoen is het gebied van belang als slaapplaats en foerageergebied voor ganzen, [illegible] en eenden.

Een belangrijk deel van het gebied is eigendom van de natuurorganisaties Natuurmonu[illegible] en Staatsbosbeheer. Het overige deel van het gebied is in eigendom van de S[illegible] particulieren (Beheerplan 2016).

[illegible] aug 16 Reageren ×

hier mist een gedeelte van de zin

Reactie toevoegen...

Om de opvangcapaciteit van het gebied te kunnen bepalen, zijn draagkrachtcijfers gebruikt voor gras- en bouwlandtypes uit gepubliceerd onderzoek. Deze cijfers geven de voedingswaarde van de landgebruiktypen weer, uitgedrukt in kolgansdagen per hectare. Aangezien er een grote variatiebreedte in draagkrachtcijfers bestaat, is voor de berekening uitgegaan van het gemiddelde, een minimale en een maximale draagkrachtwaarde (respectievelijk -50% en +50% van het gemiddelde). Tevens is een bandbreedte aangehouden voor de gehanteerde verstoringspercentages van de verschillende verstoringsbronnen. Deze bandbreedte is weergegeven als foutbalk in de grafiek (zie Bijlage 1.3 voor details).

Opvangcapaciteit in cijfers

Figuur 4-1 geeft een overzicht van de opvangcapaciteit voor zwanen en ganzen me

aug 16 Reageren

verklaar je nader

@ Verzenden

Een laag populatieniveau, een verschuiving van het overwinteringskwartier naar gebieden ten oosten van Nederland en de winterstrengheid (zachte winters) spelen een rol. Onderzoek wijst uit dat Kleine zwanen de laatste jaren op andere locaties in Europa en zelfs in China overwinteren[4,5]. Het instandhoudingsdoel van 90 Kleine zwanen (seizoensmaximum) werd het laatst behaald in 2010/11. He is aannemelijk dat voldoende draagkracht voor dit aa steeds beschikbaar is, mits voldoende rust op slaapplaatsen en nabijgelegen grasland a is. De situatie rond het Compagnonsveld in 2020/21 is daarvan een voorbeeld.

De nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die in kaart zijn gebracht kunnen een negatie hebben op het aantal Kleine zwanen dat gebruik maakt van het Fochteloërveen. Bij aanh vorst is de Weperplas, een zandwinplas aan de Weperpolder, een alternatieve slaappla initiatief voor een drijvend zonnepark op deze plaats heeft als effect dat deze plas zijn fu

aug 16 Reageren

zie eerdere opmerking.

@ Verzenden

Een laag populatieniveau, een verschuiving van het overwinteringskwartier naar gebieden ten oosten van Nederland en de winterstrengheid (zachte winters) spelen een rol. Onderzoek wijst uit dat Kleine zwanen de laatste jaren op andere locaties in Europa en zelfs in China overwinteren[4],[5]. Het instandhoudingsdoel van 90 Kleine zwanen (seizoensmaximum) werd voor het laatst behaald in 2010/11. Het is aannemelijk dat voldoende draagkracht voor dit aa steeds beschikbaar is, mits voldoende rust op slaapplaatsen en nabijgelegen grasland a is. De situatie rond het Compagnonsveld in 2020/21 is daarvan een voorbeeld.

De nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die in kaart zijn gebracht kunnen een negatie hebben op het aantal Kleine zwanen dat gebruik maakt van het Fochteloërveen. Bij aanh vorst is de Weperplas, een zandwinplas aan de Weperpolder, een alternatieve slaappla initiatief voor een drijvend zonnepark op deze plaats heeft als effect dat deze plas zijn fu alternatieve slaapplaats verliest. Dit kan ertoe leiden dat Kleine zwanen uitwijken naar andere

[redacted] aug 16 Reageren ×

dit is het juiste gebruik van het ISHD

Reactie toevoegen...

Sinds eind jaren '90 schommelt het wintermaximum van de Toendrarietgans tussen globaal 10.000 en 20.000 vogels, met een piekaantal in 2018/18 van ca 15.000 (gebaseerd op maandelijkse tellingen, Figuur 5-7). SOVON benoemt de trend als positief, maar dit is gebaseerd op een beperkt aantal slaapplaatstellingen (1-2 per winterseizoen). Gedurende de laatste vijf winterseizoenen met telgegevens (2015/16 – 2019/20) werd het instandhoudingsdoel van 11.100 vogels in drie van de seizoenen wel en in twee van de seizoenen niet gehaald.

[redacted] aug 16 Reageren

zie definitiegebruik ISHD

Reactie toevoegen...

Aantal en verspreiding

In het voorjaar, maar vooral in het najaar zijn er vele honderden tot enkele duizenden Wintertalingen in het Fochteloërveen aanwezig. Na de vernatting rond de eeuwwisseling in het Fochteloërveen nam het aantal Wintertalingen tijdelijk sterk toe tot honderden (Figuur 5-12). De laatste jaren is het aantal redelijk stabiel met een seizoensgemiddelde van ca 400-700 (gemiddeld 522) en een sterk variërend seizoensmaximum van 600-2400, doorgaans in de herfstmaanden september – december. Het instandhoudingsdoel van 600 vogel (seizoensgemiddelde) wordt in sommige jaren gehaald.

Belangrijke pleisterplaatsen binnen het Natura 2000-gebied zijn de vloeivelden, het Esmeer en de Brunstinger Plas en andere ondiepe plassen (Figuur 5-13).

[redacted] aug 16 Reageren

let op de schrijfwijze van ishd/ gebruik van de definitie

Reactie toevoegen...

Aantal en verspreiding

De telgegevens van de Slobeend in het Fochteloërveen zijn onvolledig, maar geven een redelijk goed beeld van het seizoensverloop en de aantalsontwikkeling (Figuur 5-15, 5-16). In het voorjaar en de herfst kunnen globaal 150 – 250 Slobeenden op het Esmeer en op andere locaties pleisteren. Het aantal was in de periode 2004-2014 stabiel, daarna ligt het aantalsniveau for hoger en met gemiddeld 113 vogels ruimschoots boven het instandhoudingsdoel van 4 (seizoensgemiddelde). De gegevens die via NDFF en website van SOVON worden weergegeven berusten op te weinig tellingen om een betrouwbaar beeld te geven van de aantallen over het winterhalfjaar en het seizoensgemiddelde.

De verspreiding komt overlapt met die van de Wintertaling: belangrijke pleisterplaatsen binnen het Natura 2000-gebied zijn de vloeivelden, het Esmeer en de Brunstinger Plas en ondiepe plassen (Figuur 5-13).

[redacted] ug 16 Reageren ×

let op ook hier is de definitie net "verkeerd" gebruikt.
Hier is het leefgebied benodigd voor het ISHD waarschijnlijk grootschalig aanwezig. (of er zijn veel minder winterplekken voor de soort)

Reactie toevoegen...

aug 16 Reageren

spelling

@ Verzenden

(grenzend aan de Fochteloërveenweg), westelijk en noordelijk van Ravenswoud en aan de noordoostzijde nabij Norgerhaven (Figuur 5-18).

Wintervogels

Sinds 2000/2001 verblijven Kraanvogels buiten het broedseizoen (nazomerconcentraties en overwintering) structureel in en rond het Fochteloërveen. De aantallen zijn geleidelijk gestegen tot gemiddeld maximaal enkele tientallen per seizoen (67 in 2017/2018; Figuur 5-19). Deze hoge

Om de voldoende opvangcapaciteit te kunnen blijven garanderen in een toekomstige situatie waarin ruimtelijke ontwikkelingen, en mogelijk vliegverkeer en recreatie, een negatie kunnen hebben op de doelsoorten die deels of grotendeels afhankelijk zijn van bouwla maatregelen om verstoring te voorkomen noodzakelijk.

In Figuur 6-1 en Figuur 6-2 is het resultaat weergegeven van de berekeningen opvangcapaciteit in de toekomstige situatie, wanneer rekening wordt gehoud verschillende scenario's ten opzichte van de huidige situatie. Daarbij is onderscheid g tussen de basisverstoring (van infrastructuur aan wegen en bebouwing, bos, regulier e gebruik) en totale cumulatieve verstoring, waarin additionele verstoring (recreatie, j verjaging, vliegverkeer) is meegenomen. Drie scenario's zijn gehanteerd v opvangcapaciteit, waarin de verstoringsdruk door recreatief gebruik v den en we jacht en verjaging wordt verminderd of geheel wordt weggenomen.

Scenario 1: halveren verstoring wandelaars en fietsers

In scenario 1 is de verstoring door wandelaars en fietsers via paden of wegen binnen ee van 5 km rondom het veen met de helft verminderd. De overige verstoring is gelijk gehou Figuur 6-1 blijkt dat de opvangcapaciteit voor bouwland (relevant voor met Toendrarietgans) in dit scenario niet boven de benodigde capaciteit uit komt. Voor bouw grasland samen is dit nog steeds het geval, ook niet indien van maximale draagkracht

[redacted] 11:29 Reageren ×

ik mis nog een serieuze inventarisatie van verschillende mogelijkheden voor foerageergebied. Dit conform de toegezegde onderdelen in de offerte onderdeel 4.
De limiterende parameter is bouwland. Verstoring is een belangrijke bron, dus daar kan je over nadenken, maar, wellicht kan je ook actief grasland in bouwland omzetten.
Dat kan door contracten met boeren aan te gaan die dat doen. Daarmee garanderen we een bepaald areaal akker. Wijzigingen in verstoring is wellicht lastiger te realiseren

Kritisch zijn overgangszone van het veen naar aangrenzend foerageergebied in de periode waarin oudervogels met jongen oversteken van broedgebied naar landbouwgebied. Deze trajecten zijn vooral de Helomaweg, Veenweg, Fochteloërveenweg, en Compagnonsweg aan d oostzijde van het veen. Ook in de wintersituatie houden Kraanvogels afstand tot weger Verstoringen komen voor door recreatie en verjaging, maar niet duidelijk is in hoeverre het aanta in de huidige situatie beperkt wordt door verstoringsdruk.

Ontwikkeling in vogelaantallen

De tellingen in het winterhalfjaar in en rond het Fochteloërveen laten een negatieve trend zie voor Kleine Zwaan, Wilde zwaan, Toendrarietgans en Kolgans. Het aantal Wintertalinge fluctueert, de Slobeend is op een hoger aantalsniveau gekomen dan ca 25 jaar geleden. D Kraanvogel is als broedvogel en wintervogel talrijker geworden.

Beschouwen we de herbivore watervogels in de winter, de ganzen en zwanen, als één groep e drukken we de aantallen uit in kolgansdagen, dan blijkt de benutting binnen een straal van 5 kr rond het Fochteloërveen sinds 2009 te zijn afgenomen met 29%, namelijk van ca 2,5 tot ca 1,
miljoen kolgansdagen (gebaseerd op 5 jaarlijkse gemiddelden; Figuur 7-2). In een deel van de jaren lag de benutting door de Toendrarietgans beneden het instandhoudingsdoel (2016/17 e 2018/19). Indien deze trend doorzet wordt een kritisch punt bereikt en komt de benuttin structureel beneden het instandhoudingsdoel. He aantal Wintertalingen ligt gemiddeld

[redacted] aug 16 Reageren ×

als de benutting beneden het ISHD komt, dan houdt dat niet in dat het ISHD van afdoende leefgebied niet wordt behaald. Oftewel de zinssnede moet hier gesteld worden op of het areaal foerageergebeid afdoende is om het instandhoudingsdoel te ondersteunen.
Of het benut wordt is een 2e.

Reactie toevoegen...

jaren lag de benutting door de Toendrarietgans beneden het instandhoudingsdoel (2016/17 en 2018/19). Indien deze trend doorzet wordt een kritisch punt bereikt en komt de benutting structureel beneden het instandhoudingsdoel. Het aantal Wintertalingen ligt gemiddeld genomen onder het instandhoudingsdoel, het aantal Slobeenden ruimschoots daarboven. Voor Kraanvogels is geen instandhoudingsdoel vastgesteld. In deze studie wordt uitgegaan van

ug 16 Reageren ×

spelling

@ Verzenden

instandhoudingsdoelen vereist is. Voor de toekomstige situatie wordt een verdere afname met 8% verwacht. In vergelijking met de situatie van 2009 gaat het om 25% verlies aan geschikt, verstoringsvrij areaal bouwland. Neemt het aanbod aan geschikt, ongestoord bouwland rond het Fochteloërveen af, dan wijken de zwanen en Toendrarietganzen in de eerste helft van de winter waarschijnlijk uit naar andere regio's met een hoger aanbod aan oogstresten.

Naast de verstoringsdruk op en rond akkers en graslandpercelen spelen ook ontwikkelin en rond slaapplaatsen een rol. Bij aanhoudend vorst is de Weperplas, een zandwinplas Weperpolder, een alternatieve slaapplaats voor zwanen en ganzen. Het initiatief v drijvend zonnepark op deze plaats heeft als effect dat deze plas zijn functie als alte slaapplaats verliest. Dit kan ertoe leiden dat vogels uitwijken naar andere gebieden, z binding met en het gebruik van het Fochteloërveen afneemt.

Voor de broedvogelstand van de Kraanvogel is voldoende rust in agrarisch gebied, g

[redacted] ug 16 Reageren

deze zin insinueert dat dat een mogelijk gevolg is, maar niet erg.
Concludeer hier graag dat bij een afnemend areaal foerageergebied niet meer wordt voldaan aan het areaal foerageergebied wat nodig is om het aantal zoals gesteld in het ISHD te faciliteren in voedsel.

Gras	Graan	Graan	Mais*	Aardappel*	Biet	totaal bouwland
80	5	0	5	5	5	20
75	5	0	5	10	5	25
25	5	0	25	30	15	75
65	5	0	15	10	5	35

verstoring in de vorm van bewuste verjaging, zou het percentage op aardappel en mais een stu

Deelsoorten, gewicht (www.bto.org), Kolgansfactor (Ebbinge & Van der Greft van Bossum 2004;

ug 24 Reageren

klopt dit? tweemaal graan?

Reactie toevoegen...

landbouwgewassen			
Sierteelt	135	422	287
Zomergranen	1555	920	-635

[redacted] ug 24 Reageren

het lijkt alsof sierteelt in het geheel niet in de analyse terug komt?
deel van het probleem, en of de oplossing?

Reactie toevoegen...

- **Terugdringen van verstoring door jacht en verjaging**
  - Instellen van ganzenfoerageergebieden
    Aanwijzen van kavels waar ganzen met rust gelaten worden: geen verjaging (al dan niet met afschot) en jacht; boeren ontvangen een tegemoetkoming in de schade.

- **Aanpassen grondgebruik**
  - Langer laten liggen van oogstresten bv in het kader van agrarisch natuurbeheer (beheerpakketten met subsidieregeling) op akkerbou[illegible]den (cf experiment in Zeeland)
  - Omzetten van bloementeelt / grasland naar akkerlan[illegible]
    Bijvoorbeeld bollenteelt naar bieten. Mogelijk ook omzetten van grasland; wellicht is het effect hiervan op draagkracht is klein, en zijn de potentiële deelgebieden met rustig grasland voor ganzen en zwanen nodig in de tweede helft van de winter.

[illegible] sep 22 Reageren ×

bloementeelt is maar enkele jaren (denk ik) dus dit zal ook een beheerpakket moeten zijn denk in?

Reactie toevoegen...

- **Optimaliseren ruimtelijke relatie foerageergebied – slaapplaatsen**
  - Maatregelen zoneren, bij voorkeur in de directe omgeving rond het veen, namelijk een straal van ca 2,5 km, in vergelijking met opties binnen 5 km afstand
  - Maatregelen in foerageergebied lokaliseren nabij slaapplaatsen
  - Waarborgen / optimaliseren van rust en ruimte op relevante slaapplaatsen, inclusief uitwijkgebieden zoals de Weperplas

[redacted] sep 22 Reageren ×

is dit niet en specificering van de zaken hierboven?
goed om te beschouwen, en zal de effectiviteit verhogen, maar wel goed om te realiseren.

@ Verzenden

draagkrachtwinst, door in de betrokken kmvakken een van de volgende opties toe te passen:

- De verstoringsdruk door wandelaars / fietsers op 0 te zetten;
- De verstoringsdruk door jacht / verjaging op 0 te zetten;
- Een hogere draagkracht toe te kennen op basis van het gewas (bv bieten, aardappelen, mais ipv bollen of gras);
- Een hogere draagkracht toe te kennen op basis van een beheerpakket voor oogstreste[illegible].

Bij deze berekeningen wordt onderscheid gemaakt naar deelgebieden (zie rode contouren in bijgaande kaart) en een zonering van 2,5 km rondom het veen en (wanneer dit niet voldoende is) 5 km.

De 'winst' van het optimaliseren van de ruimtelijke relaties tussen foerageergebieden en slaapplaatsen is moeilijk te kwantificeren en beschrijven we daarom kwalitatief.

[illegible] sep 22 Reager...

deze kan zelfs ook nog worden weergegeven al 100 % oogstresten = niet oogsten.

Reactie toevoegen...

ipv bollen of gras);
- Een hogere draagkracht toe te kennen op basis van een beheerpakket voor oogstresten.

Bij deze berekeningen wordt onderscheid gemaakt naar deelgebieden (zie rode contouren in bijgaande kaart) en een zonering van 2,5 km rondom het veen en (wanneer dit niet voldoende is) 5 km.

De 'winst' van het optimaliseren van de ruimtelijke relaties tussen foerageergebieden en slaapplaatsen is moeilijk te kwantificeren en beschrijven we daarom kwalitatief.

[redacted] ep 22 Reager...

deze kan zelfs ook nog worden weergegeven al 100 % oogstresten = niet oogsten.

Reactie toevoegen...

mrt 26 Reageren

Veel te mager. Nadere onderbouwing kan toch nu al worden aangeleverd? Op basis daarvan kunnen wij beoordelen of we die voldoende vinden en dan kan dit direct verwerkt worden in de

Verzenden

privaatrechtelijk vastgelegd. Dit biedt iedere partij de zekerheid dat invulling en uitvoering wordt gegeven aan datgene wat is afgesproken.

Partijen komen het volgende overeen:

Artikel 1 Stikstof

a) De gemeente Assen zal, vanwege het wegvallen van de PAS systematiek en daarmee de huidige onderbouwing, een nadere onderbouwing voor het onderdeel stikstof aanleveren voor de

namelijk verwezen naar het door de Raad van State vernietigde Programma Aanpak Stikstof. De gemeente Assen en de Gedeputeerde Staten van Drenthe zullen daarom de huidige vergunningaanvraag gaan aanpassen waarbij voor het onderdeel stikstof voldaan wordt aan de landelijke beleidsregels intern of extern salderen en/of het (nog te ontwikkelen) Stikstofregistratiesysteem. Partijen zullen elkaar hierover blijven informeren.

Artikel 2 Maatregelen voor vogels

a) Gedeputeerde Staten van Drenthe zullen een ecologisch bureau opdracht geven zoals afgesproken met partijen conform de "Opdracht verstoringsinvloeden en oplossingen voor niet-broedvogels en

nrt 26 Reag...
Dit is er toch al?
Reactie toevoegen...

hierover blijven informeren.

Artikel 2 Maatregelen voor vogels

a) Gedeputeerde Staten van Drenthe zullen een ecologisch bureau opdracht geven zoals afgesproken met partijen conform de “Opdracht verstoringsinvloeden en oplossingen voor niet-broedvogels en broedvogels in het Fochteloërveen” (hierna: de opdracht).

b) De opdracht maakt onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst. Voor de inhoud daarvan wordt kortheidshalve verwezen naar bijlage 1.

c) De kosten van de opdracht worden voor 50% gedragen door de Gedeputeerde Staten van Drenthe en voor 50% door de gemeente Assen. De kosten van eventueel meerwerk zullen ten laste komen van de

apr 8 Reageren

Maatregelen voor vogels impliceert wel een voorschot op de uitkomst van de toetsing. 5.2.1

5.2.1

Reactie toevoegen...

a) Gedeputeerde Staten van Drenthe zullen een ecologisch bureau opdracht geven zoals afgesproken met partijen conform de “Opdracht verstoringsinvloeden en oplossingen voor niet-broedvogels en broedvogels in het Fochteloërveen” (hierna: de opdracht).
b) De opdracht maakt onlosmakelijk deel uit van deze overeenkomst. Voor de inhoud daarvan wordt kortheidshalve verwezen naar bijlage 1.
c) De kosten van de opdracht worden voor 50% gedragen door de Gedeputeerde Staten van Drenthe en voor 50% door de gemeente Assen. De kosten van eventueel meerwerk zullen ten laste komen van de Gedeputeerde Staten van Drenthe.
d) De opdracht zal als streefdatum voor de oplevering december 2020 krijgen.
e) De opdracht zal begeleid worden door de provincie Drenthe en de gemeente Assen. Deze partijen stemmen daarbij af met de begeleidingsgroep samengesteld door Vogelbescherming Nederland, Natuur

[redacted] ... apr 8 Reageren

Dit komt nu pas voor het eerst langs, daarmee lijkt hij de opdracht op te willen rekken. Los daarvan kan het denk ik geen kwaad dan hebben we daar naderhand in ieder geval geen discussie meer over

Reactie toevoegen...

Gedeputeerde Staten van Drenthe.
d) De opdracht zal als streefdatum voor de oplevering december 2020 krijgen.
e) De opdracht zal begeleid worden door de provincie Drenthe en de gemeente Assen. Deze partijen stemmen daarbij af met de begeleidingsgroep samengesteld door Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten zoals omschreven in de opdracht.
f) Na de afronding van de opdracht (het ecologisch onderzoek) komen partijen ambtelijk bijeen om de verdere uitwerking van de voorgestelde maatregelen door te spreken en zal een voorstel aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd inclusief een advies van de betrokken partijen. Gedeputeerde

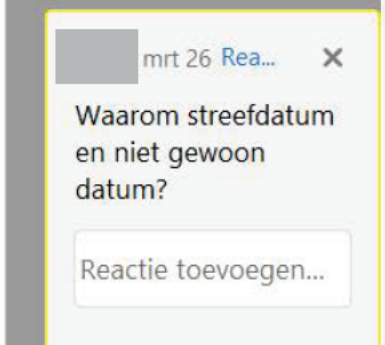

[redacted] mrt 31 Reageren

Binnen een termijn van 3 jaar

Reactie toevoegen...

g) Op grond van artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming zullen Gedeputeerde Staten van Drenthe de uit de opdracht naar voren komende maatregelen uitvoeren die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te halen en verslechtering te voorkomen.

apr 15 Reageren

nemen we over!

Het aanwijzingsdoel is slaap en rust gebied (niet foerageer)

g) Op grond van artikel 2.2 van de Wet natuurbescherming zullen Gedeputeerde Staten van Dren
uit de opdracht naar voren komende maatregelen uitvoeren die nodig zijn om de
instandhoudingsdoelstellingen te halen en verslechtering te voorkomen.
h) Als uit de uitwerking van de opdracht blijkt dat het aanwijzen van [illegible]gebieden noodzakelijk is, spreken
Gedeputeerde Staten de intentie uit deze rustgebieden te realiseren. Hierover kunnen geen garanties
worden gegeven omdat de eventuele vastlegging van rustgebieden pas kan geschieden na een
uitgebreid gebiedsproces waarbij de belangen van verschillende stakeholders tegenover elkaar moeten
worden afgewogen.

g) Op grond van artikel 2.2 van de Wet na
uit de opdracht naar voren komende maa
instandhoudingsdoelstellingen te halen e
h) Als uit de uitwerking van de opdracht b
Gedeputeerde Staten de intentie uit deze
worden gegeven omdat de eventuele vas
uitgebreid gebiedsproces waarbij de bela

Gedeputeerde Staten de intentie uit deze rustgebieden te realiseren. Hierover kunnen geen garanties worden gegeven omdat de eventuele vastlegging van rustgebieden pas kan geschieden na een uitgebreid gebiedsproces waarbij de belangen van verschillende stakeholders tegenover elkaar moeten worden afgewogen.

i) De opgedane kennis uit de uitwerking van de opdracht en de daaruit voortvloeiende maatregelen zullen worden verwerkt in het beheerplan bij de eerstvolgende herziening.

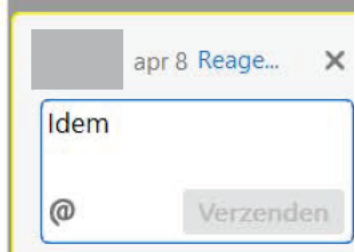

Artikel 3 Natuurvergunning

a) Nadat uitvoering is gegeven aan artikel 1, sub b en artikel 2, sub [redacted] van deze overeenkomst zullen Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en Vogelbescherming Nederland het door hun ingediende beroep tegen de natuurvergunning bij de Rechtbank Noord-Nederland intrekken.

b) Partijen spreken met elkaar af dat ook tegen toekomstige natuurvergunningen voor de uitbreiding van Kloosterveen binnen het plangebied van de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035 geen beroep wordt ingediend voor het onderdeel foerageergebieden, zolang die uitbreiding binnen de 2500 woningen blijft.

Toelichting

[redacted] apr 15 Reageren

inzet is verlengen van alle beheeplannen. Toelichting [redacted] het hangt niet samen met het vrijkomen van geld)

Natuur en Milieufederatie Drenthe, Natuurmonumenten en Vogelbescherming Nederland het door hun ingediende beroep tegen de natuurvergunning bij de Rechtbank Noord-Nederland intrekken.

2) Partijen spreken met elkaar af dat ook tegen toekomstige natuurvergunningen voor de uitbreiding van Kloosterveen binnen het plangebied van de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035 geen beroep wordt ingediend voor het onderdeel foerageergebieden, zolang die uitbreiding binnen de 2500 woningen blijft.

Toelichting

In de huidige passende beoordeling is ten aanzien van het aspect stikstof uitgegaan van de realisatie van 500 woningen maar ten aanzien van het aspect foerageergebieden is uitgegaan van de uitbreiding van de woonwijk van 2500 woningen. Partijen spreken met elkaar af dat zij een eventuele toekomstige natuurvergunningen voor het Kloosterveen, als dit binnen het maximum past van 2500 woningen, niet

apr 6 Reageren

Dit doen wij alleen als de overeenkomst verzekert dat de benodigde maatregelen worden getroffen door GS op basis van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek.

@ Verzenden

Een beschrijving en analyse op basis van de huidige beschikbare data

- Een analyse van het tot stand komen van het instandhoudingsdoel
- Een analyse van de trend van de soorten in het licht van de instandhoudingsdoelen, waarbij gebruik wordt gemaakt van dezelfde gegevens als gebruikt tijdens het aanwijzen van het gebied
- Een interpretatie van de trend van de soorten volgend uit de data van de

jun 26 Reageren

voorstel VB

- Een interpretatie van de trend van de soorten volgend uit de data van de WetlandWacht en Sovon.

- Een inschatting op basis van wetenschappelijke bronnen van de (verwachte) effecten van klimaatverandering op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen.
- Een discussie over de verschillende methoden voor het berekenen van foerageergebied en

jun 26 Reageren

toegevoegd door de provincies, waarmee het voorstel wat ons betreft akkoord is.

Reactie toevoegen...

- Een doorzicht van de ontwikkeling van (mogelijke) verstoringsfactoren vliegverkeer, recreatie, woningbouw (in ieder geval de 2500 woningen Kloosterveen) jacht en/of schadebestrijding, overig gebruik van wegen & percelen en andere vormen van mogelijke actieve verstoring.
- Een analyse van de hoeveelheid foerageergebied i.r.t. het instandhoudingsdoel op basis van een aangepaste methode voor het bepalen van de beschikbare hoeveelheid foerageergebied aangepast op de verstoringsfactoren (dit kan een weging zijn). Hiervoor komt de opdrachtnemer met een voorstel aan de begeleidingsgroep, waar deze na discussie (evt gewijzigd) vastgesteld wordt en in de verdere studie wordt gehanteerd.

Noot kraanvogel: Voor de kraanvogel geldt als broedvogel nog geen instandhoudingsdoel

[redacted] un 26 Reageren ×

Deze formulering hebben we gekozen in plaats van het voorstel van de VB dat luidde:
toevoegen:
mede, maar niet alleen, vanwege de uitbreiding van de wijk Kloosterveen met 2500 woningen.

- Ecologisch beste scenario,
- Maatschappelijk verantwoorde scenario,
- Meest economisch voordelige scenario.

Bij afronding van de opdracht heeft de opdrachtgever ten minste inzicht in:

- de correctheid van het instandhoudingsdoel,
- de trend van de verschillende soorten,
- de trend van verstoring,
- de trend van het foerageergebied en
- meerdere scenario's voor de oplossing van eventuele knelpunten die uit het onderzoek naar voren komen..

Governance

[redacted] un 26 Reageren

Reactie provincie:

Wij hechten eraan om deze te laten staan.

Wij willen weten of het ISHD goed is. Dit betekent niet per definitie dat de ISHD niet correct zijn omdat ze te hoog zijn ingeschat. Het kan ook betekenen dat deze onderschat zijn of ontbreken (denk aan de kraanvogel).

Deze partijen stemmen daarbij af voor de aanbesteding en begeleiding met de begeleidingsgroep samengesteld door Vogelbescherming Nederland, Natuur en Milieufederatie en Natuurmonumenten. Om deze partijen mee te nemen in het onderzoek worden ten minste drie besprekingen gehouden. T weten:

- een startbespreking
- tussentijdse update waarbij eventueel bijsturing mogelijk is (evt. nog een 2e update van het onderzoek)
- de begeleidingsgroep wordt in de gelegenheid gesteld om op het 1e conceptrapport en het definitieve conceptrapport te reageren.
- eindbespreking voorafgaande aan de definitieve oplevering.
- Het onderzoeksvoorstel en het resultaat zal eveneens worden gedeeld met de adviesgroep Natura 2000 van de provincie Drenthe en met de provincie Friesland en gemeenten Midden-Drenthe, Noordenveld en Ooststellingwerf. Daarmee worden alle betrokken organisaties geïnformeerd.

Bronnen (richtinggevend)

[redacted] jun 26 Reageren

Ik heb hier het voorstel van de gemeente Assen overgenomen.

Het voorstel van de VB voor ditzelfde stukje is het volgende:

meerdere scenario's om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en/of verslechtering te voorkomen

Onze voorkeur is het voorstel van Assen omdat we nu nog niet zeker weten dat de ISHD niet gerealiseerd zijn en juist de knelpunten opgelost moeten worden.

geadviseerd en opgepakt gaan worden, inclusief begroting en tijdspad.

- ~~Als partijen het eens zijn over het plan van aanpak kan een nadere overeenkomst <> voor de overige 2000 woningen als de provincie het plan van aanpak uitvoert.~~
- Als basis voor de overeenkomst wordt de concept overeenkomst gebruikt die partijen al overeengekomen waren. De groene partijen

sep 18 Reageren

als we dit weghalen is het ook prima.
Voorgaande bullit geeft de kern weer.

kan het aantal broedparen in 2019 worden gehanteerd. Voor de soort als niet-broedvogel wordt ook uitgegaan van een behoudsdoelstelling. Voor deze studie kan daarbij het gemiddelde seizoen maximum (gemiddelde van de maximale aantallen die in de afgelopen vijf jaren zijn geteld in het gebied) worden gehanteerd.

gend op de verschillende analyses ontvangt de opdrachtgever een voorstel voor verstoring-
ende maatregelen inclusief een begroting en een indicatie van de impact van het te behalen effe
le kosten van het realiseren van de borging.

[redacted] sep 18 Reageren ×

akkoord

@ Verzenden

de trend van verstoring;
- de trend van het foerageergebied en
- meerdere scenario's voor de oplossing van eventuele knelpunten die uit het onderzoek naar voren komen..

Governance

De opdracht zal worden aanbesteed door de provincie Drenthe en de gemeente Assen. De opdracht

sep 18 Reageren

verwijderen akkoord (onder voorbehoud)

@ Verzenden

d) De opdracht zal als datum voor de oplevering maart 2021 krijgen.
e) De opdracht behelst een onafhankelijk onderzoek en zal begeleid worden door een begeleiding
samengesteld door de provincie Drenthe, de gemeente Assen, Vogelbescherming Nederland, Na
Milieufederatie en Natuurmonumenten zoals omschreven in de opdracht. De begeleidingsgroep s
onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Omdat het onderzoek door het ecologisch bureau
onafhankelijk is, zal het doel van de begeleidingsgroep zijn om voor input te zorgen. De onafhank

[redacted] sep 18 Reageren ×

nee is niet haalbaar. We zullen nog bij A&W navragen of dit reel is. Het doel - kwaliteit en vaart erin houden- staan voorop!

3. Het bezoek en gebruik van het Hondenbosje bij het Kleine Veen zorgt ervoor dat potentieel leefgebied voor onder andere de Kraanvogel niet door deze soort kan worden gebruikt. Er zijn al vergevorderde plannen om een nieuwe plek te zoeken voor het Hondenbosje. (Het is onduidelijk wat hiervan precies de status is).

4. In het beheerplan is geconstateerd dat het ganzenbeleid van beide provincies enigszins ver-

[redacted] feb 7 Reageren

[redacted]an jij deze nog concreter maken? Wie heeft dan vergevorderde plannen? De provincie? Wie is aan zet hiervoor?

delijk wat hiervan precies de status is).

4. In het beheerplan is geconstateerd dat het ganzenbeleid van beide provincies enigszins verschilt. Geadviseerd wordt het provinciale ganzenbeleid rondom het Fochteloërveen op elkaar af te stemmen, waarbij verstoring van de kleine zwaan (en kraanvogel) wordt beperkt.
5. Een handhavingsplan overeenkomen om beter te handhaven op verstoring. De VB stelt dat er worden geconstateerd die verstoring tot gevolg hebben. Wellicht kan met a) een betere manier van handhaving worden afgesproken (tussen BOA's ovincie en gemeente)?

een foerageergebieden als rustgebied (net als bij het Leekstermeergebied zijn gebieden waar ganzen en zwanen (en eventueel kraanvogels) kunnen dat er in de winter verjaging plaats mag vinden. De schade die in die peri- aan de eigenaren/gebruikers vergoed. In het Flora en fauna beleidsplan

[redacted] feb 7 Reageren ×

[redacted] kan jij deze tekst nog aanvullen met de reden waarom dit geen optie is? Of de reden waarom we dit niet gaan doen?

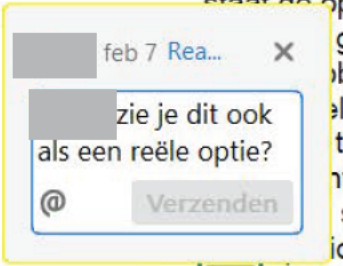

staat de opdracht om meer van dit soort rustgebieden in de provincie aan te wijzen. Er wordt gezegd dat dit graslandgebieden moet betreffen terwijl de gebieden die extra rust oben rondom het Fochteloërveen juist akkerbouwgebieden zijn (de graslanden zijn elijk in Friesland te vinden). Bij akkerbouwgebieden is het niet logisch om schade in te vergoeden omdat er daar geen schade geleden wordt (hooguit kan dit het geval ntergraan). Aanwijzing van akkerbouwgebieden als rustgebied in de winter heeft dan symbolische waarde. Het is namelijk ook niet logisch/aannemelijk dat ganzen in de iode van een akkerbouwland zouden worden verjaagd (VB stelt dit echter wel).

6. Een alternatief t.o.v. voorgaande punt is om uit te zoeken of binnen deze foerageergebieden de aanleg van en het in gebruik hebben van akkers die tot doel hebben om voedsel voor de doelsoorten te garanderen (agrarisch natuurbeheer), nog een optie is. Dit zou wellicht door middel van een subsidie gestimuleerd kunnen worden? Dan zou wel uitgezocht moeten worden of dit samen kan gaan met de SNL subsidie/staatsteun.

- mogelijkheden om waar nodig verstoringsdruk te beperken.

Kwalificerend zijn Klei waan, Wilde zwaan, Toendrarietgans, Kolgans
Wintertaling. Ook de K vogel is in het onderzoek betrokken gelet op het
gebied voor deze soort in Nederland. Het onderzoek richt zich op aantal en vers
betrokken soorten, beschikbare draagkracht in de historische (rond de periode
actuele en toekomstige situatie, rekening houdend met landgebruik en verst
wordt klimaatverandering in het onderzoek betrokken.

1.3 Aanpak en inhoud

[redacted] aug 24 Reageren

kraanvogel is een vogelrichtlijnsoort die ook inmiddels meer dan 10jaar in het Fochteloerveen broedt. Hierdoor heeft de kraanvogel als aangewezen vogelrichtlijnsoort voor het Fochteloerveen, alleen moet dit nog formeel opgenomen worden. Hiervoor ligt een veegbesluit (al enkel jaren). Graag Kraanvogel als vogelrichtlijnsoort broedvogel meenemen in het rapport.

11.100 Toendrarietganzen en 2.300 Kolganzen. Voor de Wintertaling en de Slobeend is dit een gemiddeld seizoensgemid[illegible] van 600 Wintertalingen en 40 Slobeenden (Zie Tabel 2-2). Hoewel er voor de Kraanvo[illegible] *Grus grus*) geen instandhoudingsdoel bestaat, is het een unieke en kenmerkende soort van Actieve en Herstellende hoogvenen waarvoor de aanwezigheid van voldoende rust noodzakelijk is, zoals beschreven in kernopgave 7.03.

Tabel 2-2 Instandhoudingsdoelen (IHD) doelsoorten en gebiedsfunctie (foerageergebied (f), slaap- (s) en rustplaats (r)) voor Natura 2000-gebied Fochteloërveen (zie Aanwijzingsbesluit; Beheerplan Provincie Drenthe (2016).

[illegible] ug 24 Reageren ×

zie mijn eerdere commentaar, zeker in deze paragraaf goed opnemen als broedvogel vogelrichtlijn soort. Bij twijfel even checken bij [illegible] (prov Drenthe).

@ Verzenden

ook andere bezigheden en ontwikkelingen rondom het veen kunnen verstoring van de natuur en de doelsoorten tot gevolg hebben. Zo lopen er rondom, en beperkt door, het Fochteloërveen, diverse paden en wegen ge[illegible] voor wandelaars, fietsers en gemotoriseerde voertui het gebied bezoeken ter r[illegible]tie, maar tevens verstoring kunnen veroorzaken. O verstoring veroorzaakt worden door onder andere verjaging van vogels op agrarische p rondom het veen. Daarnaast is luchtvaart een mogelijke verstoringsbron, door vliegbewe over het gebied door grote vliegtuigen, straaljagers, helikopters en les- en sportvliegtuige Eelde en Harderwijk.

Om mogelijke effecten van verstoring in het gebied te kunnen duiden is in dit hoofdst overzicht gegeven van de verstoringsgevoeligheid en mogelijke effecten hiervan doelsoorten. Daarnaast is de verstoringsdruk geïnventariseerd om inzicht te krijge *algemene trend* en de intensiteit van verschillende verstoringsbronnen in het gebied in van de tijd en om effecten van verstoring in en rondom het Fochteloërveen in kaart te b

[redacted] aug 24 Reageren ×

het fietspad Bonghaar is ook de fietsverbinding voor doorgaande fietser (niet alleen recreanten. De Fochteloerveenweg is voor landbouw, aanwonende en bewoners Ravenswoud een doorgaande weg. Dus ook hier niet alleen recreatie. Anders hadden we veel gemakkelijker de weg kunnen afwaarderen[redacted]

Uit de verstoringsdrukkaarten blijkt dat er een grote tot vrijwel continue verstoring rond[illegible] gebied bestaat van fietsers en wandelaars. De gebieden met de hoogste verstoringsdru[illegible] do[illegible] wandelaars liggen ten noorden en oosten van het Fochteloërveen bij Assen en Veenhuizen. De verstoringsdruk door verjaging, jacht en afschot concentreert zich voornamelijk ten westen- en zuidwesten van het Fochteloërveen met een matige tot grote verstoringsdruk. Verstoring door overige vormen van recreatie zoals motorcrossers en metaaldetectoren is met name aanwezig ten westen en zuidwesten van het gebied, met een kleine verstoringsdruk.

[redacted] aug 24 Reageren ×

met nabij nabij bebouwde kom, veenhuizen, assen, kloosterveen/zijen, smilde

[redacted] aug 24

dit is dus ook verstoringsdruk die je niet zomaar weg kan nemen, het betreft veel forensenverkeer en hondenuitlaatrondjes en buurtommetjes.

4.4 Huidige opvangcapaciteit

Om de opvangcapaciteit van het gebied te kunnen bepalen, zijn draagkrachtcijfers gebruikt voor gras- en bouwlandtypes uit gepubliceerd onderzoek. Deze cijfers geven de voedingswaarde van de landgebruiktypen weer, uitgedrukt in kolgansdagen per hectare. Aangezien er een grote variatiebreedte in draagkrachtcijfers bestaat, is voor de berekening uitgegaan van het gemiddelde, een minimale en een maximale draagkrachtwaarde (respectievelijk -50% en +50% van het gemiddelde). Tevens is een bandbreedte aangehouden voor de gehanteerde verstoringspercentages van de verschillende verstoringsbronnen. Deze bandbreedte is weergegeven als foutbalk in de grafiek (zie Bijlage 1.3 voor details).

Opvangcapaciteit in cijfers

Figuur 4-1 geeft een overzicht van de opvangcapaciteit voor zwanen en ganzen met basisverstoring onderverdeeld in bouwland en grasland met minimale, gemiddelde en maximale draagkrachtcijfers. Figuur 4-2 geeft de opvangcapaciteit rekening houdend met cumulatie van verschillende verstoringsbronnen. Uit de berekening blijkt dat de opvangcapaciteit met basisverstoring voor gras- en bouwland samen voldoende is (Figuur 4-1). Rekening houdend

aug 24 Reageren

iets meer toelichting wat dit betekent, waarkomt de +50 en - 50 vandaan. Eventueel in een aparte box.
Het is bedoeld omdat de verstoring is bepaald op schattingen/indicaties, ook een beeld te geven wat de bandbreedte is van onder- en overschatting van de verstoringseffecten. En dat je ivm je verplichting voor instandhouding goed beeld wilt hebben hoe ruim je bandbreedte is. (zoiets, en dan in iets formelere taal?)

minimale opvang capaciteit wordt bepaald door maximale verstorings effecten, toch?

5.7 Kraanvogel

Landelijke situatie

Vanaf 2001 broeden Kraanvogels in Nederland. He Fochteloërveen is het belar
broedgebied, daarnaast is o.a. in het Dwingelderveld en Engbertdijksvenen gebroed; d
breidt zich verder uit (Feenstra 2018, www.sovon.nl). De vestigingen vallen samen n
sterke uitbreiding van de Duitse broedpopulatie in westelijke richting (www.sovon.nl). Tijd
voorjaarstrek (eind februari – eind maart) naar Scandinavië en Duitsland, en tijdens de

aug 24 Reageren

weer gewoon de spelregels van vogelrichtlijnsoorten noemen. Het is een vogelrichtlijnsoort (Annex 1) en ongeacht of de soort in een beheerplan is aangewezen, heb je een verplichting voor bescherming, zowel als broedvogel als wintergast.